PRINCIPIA, ET LOCI COMMUNES SEU REGULAE, TAM...

Simão Vaz Barbosa

Digitized by Google

BIBLIOTECA [NAZ]IONALE VITT. EMANUELE
13
24 Q
19

M

C. J
S. U
O. 6
N. 17

13. 24. C. 21

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

PRINCIPIA,
ET
LOCI COMMUNES

ſeu Regulæ,

Tam deciſionum, quam Argumentorum U. J. cum pleniſſima Doctorum allegatione collecta

PER DOCTOREM
SIMONEM VAZ BARBOSAM,
LUSITANUM.

Editio nova priori correctior, pluribuſque Iuris regulis & additionibus, quæ hiſce [ ] ſignis includuntur, auctior.

TRAJECTI ad RHENUM,
TYPIS *Gisberti à Zÿll*, & *Theodori ab Ackerſdÿck*,
M. DC. LI.

Digitized by Google

Digitized by Google

Doctiſſimo, Clariſſimo, Conſultiſſimoque
VIRO,

D. CHRISTIANO
A
RODENBURGH,
Curiæ Ultrajectinæ Senatori dignisſimo.

Vir Præſtantiſſime,

CUm moribus receptum ſit, non ſolum Auctores recentes anteaque non evulgatos, verum etiam ante hac editos, ſi caſtigatiores recudantur & locupletiores in lucem redeant, viris celebribus inſcribere & nuncupare; Idem nobis licere arbitrati ſumus in hac D. SIMONIS VAZ BARBOSAE, LUSITANI, *Principiorum & Locorum Communium*, *ſeu Regularum Vtriuſque Iuris* editione: quæ non tantum priori correctior, typoque & chartâ elegantior, ſed & ſtudio Patroni cujuſdam cauſarum notis pluribus & Regulis auctior

Digitized by Google

prodit. Ut vero non minior huic operi auctoritas, cum præcedenti editione, concilietur, celeberrimo Nomini tuo inſcribendum exiſtimavimus. Tu enim Vir Doctissime hiſce *Regulis & Principiis Vtriuſque Iuris* imbutus, accedente uſu & exercitatione, eam tibi comparaſti prudentiam artemque, qua jus & quod legibus ac moribus certum eſt ab origine cauſiſque primis expendis, & circa id naſcentes quotidiè quæſtiones prompta ſolertia examinas atque componis; inprimiſque caves ne quid contra Regulas communes & Juris Principia facile recipias: Non ut ſemper facilitate hac frui velis, ſed eâ uti poſſis cum res exigit, quod induſtriæ eſt longorumque ſtudiorum præmium: nam ut diligentiæ defectus eſt non allegare ad cauſam ſi quæ ſuppetunt ad eam ſpectantia Reſponſa Juriſconſultorum, vel recepta interpretum placita; ita vel judicii imbecillis eſt, vel ingenii tardi, illis deficientibus potius per omnia Conſiliorum Deciſionumque volumina

mina vagari, ſimilemque facti ſpeciem indagare, quam eam præſenti arte & conſilio ex iiſdem expendere ac decidere legibus principiiſque, quibus neceſſe eſt nixos fuiſſe ſcriptores, ſi qui fortè in eandem primi inciderint. Non ex noſtro Vir Clarissime judicio, ſed communi omnium peritiorum conſenſu hæc dicimus, qui te inter Curiæ noſtræ Senatores Reip: bono nuper allectum gaudent;& meritò: quid enim ad ſalutem Reip: magis ſpectat, quam ut Juſtitiæ adminiſtratio integris ac juris-peritis viris demandetur, ut ſic cuique ſuum tribuatur, ſaluſque Reip: promoveatur. Cum enim *Mens & Conſenſus Hominis* baſis ſit Principiumque juris & judiciarii ordinis, ex Conſenſu *Dicta aut Facta* procedant, ex dictis factiſve *Contractus vel Quaſi*, ex Contractu vel Quaſi *Obligatio*, ex Obligatione *Actio*, ex Actione *Forma ſeu Facultas agendi*, ex Forma agendi *Iudicium*, ex Judicio *Sententia*, ex Sententia *Executio*, ab Executione denique *Salus Reip:* &

priva-

privatorum quies ſequatur: An non hiſce juxta juris artem conſideratis & ritè adminiſtratis tantò magis Reip: ſalus procuratur, & promovetur, quantò plures hominum myriades concernunt, nemoque fore omnium ab iis exemtus eſſe poſſit? Sed hæc omnia, VIR CONSULTISSIME tibi notiſſima, obiter. Accedit quod ſemper te nobis immeritis benevolum ac humaniſſimum præſtiteris, qua tua humanitate freti, editionem hanc noſtram, opus quaſi renatum, ſub nominis tui auſpiciis emittimus, tibi offerimus & dedicamus, majorem in modum petentes, ut pro ſumma tua comitate munus hoc noſtrum chartaceum benigne excipias, uti noſtrę erga te obſervantiæ & grati animi monumentum, ſi non magnum, at fidele certe, & ab animis æſtimandum offerentium: uti qui ſumus

Vir Clariſſime ac Conſultiſſime

tibi addictiſſimi ac devotiſſimi

GISB. à ZYLL, THEOD. ab ACKERSDYCK, } Typographi Ultrajectini.

Digitized by Google

AD LECTOREM

Utriuſque Juris Studioſum.

HÆc Utriuſque Juris Principia, & loca communia, *ex Ariſtotelis, & aliorum Doctorum libris deprompta, variiſque ſcriptis Perilluſtris, & Excellent. Domini* AUGUSTINI BARBOSÆ *I.V.D. peritiſſimi, ac inſignis Eccleſiæ Vimaranenſis Theſaurarii majoris collecta, alphabetico ordine diſpoſita, typis mandare inſtudioſorum gratiam operæpretium duxi, tum quia ob vulgatas juris regulas, ac receptas ſcribentium deciſiones tot illorum allegationibus fulcitas, utiliora judicavi, tum etiam quia à nemine tam laborioſe in unum congeſta hucuſque viderim. Quam neceſſarius ſit axiomatum, ac locorum communium uſus ex multis facile conſtat, nam ingenium ſui brevitate delectant* gloſ. in l. 1. ff. quod met.cau.l. 1.ff.de re judic. *& qui hujuſmodi regulas non callent, per inutiles verborum circuitus, & inextricabiles peryſſologias vagari circa ea coguntur, quæ duobus verbis commodiſſimè exprimi poſſent. Inſerui inſimul cum hujuſmodi principiis breviùs, & ſuccinctiùs aliquos principaliores, & utiliores argumentationum modos alphabetica ſerie diſpoſitos, communes enim loci ingenium vehementer excitant, & ad rectum veritatis tramitem facile ducunt, & quod liquidò conſtare non poteſt, argumentis ſubtiliter cognoſcendum eſſe aſſerit Iuriſconſultus in* l. non omnes, §. à barbaris, ff. de re

mil.

Digitized by Google

mil. *Licet autem hæc omnia videantur generalia, tanto magis ſunt neceſſaria, quia magna res eſt tractare de eo, quod vulgariter per totum juris corpus eſt effuſum*, l. uni. in princ. & ibi Cyn. C. de rei uxor. act. *Hæc verò* Principia, & loca communia Utriuſque Juris, *cum legum auctoritate nitantur, plurimorumque Doctorum cujuſque facultatis allegationibus confirmentur, iis tutò utere benevole Lector: ſi quid in eis colligendis reliqui, ſcribentis condona ætati, ſi quid peccavi typis mandando, amicorum ignoſce importunitati, & me ama impenſè amantem.*

IN EXPLICATIONE legum hæc X. attendenda.

1. Ne quid contra Regulas ſeu articulos communes accipiatur.
2. Ne contra Amorem Dei, ſive jus Naturæ quid accipiatur.
3. Ex quâ cauſa dicatur.
4. Quid præcedat.
5. Quid ſequatur.
6. Quo tempore.
7. A Quo.
8. De Quo.
9. Quomodo dicatur.
10. Ut confrontatio contrariorum & ſimilium fiat.

DOCTO-

DOCTORIS SIMONIS VAZ BARBOSÆ, LUSITANI,

Principia, & loca communia tam deciſionum, quàm argumentorum UTRIUSQUE JURIS.

A.

[§.1. ABSENS ſtudiorum cauſa abeſſe non videtur: *l. quæſitum: ubi Bart. de leg. 3. l. nec non ff. ex quib. cauſ. maj.* Ideoque debet recipere integre omnes fructus ſui beneficii: *c. ſuæ de cler. non reſid. c. ſup. ſpeculato. de magiſtris: & ne.*]

[§.2. Ablativus abſolute poſitus inducit conditionem. *l. acceptis ff. ad. l. falc. & l. à teſtatore.* 109. *de cond. & dem. & ibi Goth. & DD. Cacheran. dec.* 145. *nu.* 6. 7. *Hering. de fidejuſ. c.* 10. *nu.* 457. *Bart. in l.* 1. *ff. de C. & D.* & formam *Cacher. dec.* 165. *nu.* 12. *Hering. d. loc. nu.* 458. *Felin. & DD. in c. dilecta* 1. *de reſcript.*]

Digitized by Google

1. Abſolvere qui poteſt, condemnare etiam poteſt *Farin. in fragment. crimin. p. 7. verbo abſolvere n. 6. Cardin. Tuſch. tom. 1. lit. A. concl.* 40. quia qui condemnare non poteſt, nec etiam abſolvere *l. nemo qui condemnare de regulis juris. Menoch. de arbitrar. lib.* 1. *q.* 43. *nu.* 25. *Narbona de appellat. à vicario ad Epiſcopum p.* 1. *num.* 193.

[§. 3. Abſolutoria ſententia, non eget executione, nec executorialibus : *Gail.* 1. *obſ.* 113. *nu.* 18. *Hartm.* 18. *obſ.* 1. *nu.* 4. ubi ait ſi abſolutus poſſeſſionem amiſerit rei, ad illam agere poteſt ex eo jure, quo ſe defendit, contra actorem.]

2. Abſolvere debet potius judex in dubio, quam condemnare: argum. *text. in l. Arrianis, ff. de actio. & obligat. l. favorabiliores, l. ſemper in obſcuris, ff. de reg. juris cap.* 3. *de probat.* plures citat *Cov. vari. lib.* 1. *cap.* 1. *n.* 2. *verſ. quarto, Mexi. in tract. taſſæ panis concl.* 1. *num.* 171. noviſſime *Anton. Monach. Florent. deciſ.* 36. *num.* 2. *Cardin. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 41. *n.* 1.

3. Abſolvere nocentem ſanctius eſt, quam condemnare innocentem, *l. abſentem, ff. de pœnis, Card. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 41. *n.* 3. Cavendum namque eſt ne reſpectu nocentis, innocens patiatur, *l. fi. C. de his, qui latro. l. prægnantis ff. de pœn.*

4. Abſolutus expreſsè dicitur, qui non eſt condemnatus, *Sigiſmund. Scac. de appellat. q.* 17. *limit.* 6. *memb.* 9. *ſub n.* 70, *& limit.* 21. *n.* 37. *in fine,*

5. Ab-

Digitized by Google

5. Abſurdus intellectus ab omni diſpoſitione eſt rejiciendus, *l. nam abſurdum, ff. de bon. libert. l. 1. §. unde quæritur, ff. de publicia. in rem actio. l. obſervare, §. fin. ff. de offic. proconſ. l. Salvius Ariſto. 5. ff. de leg. præſt. cap. quemadmodum de jurejur cap. cum inter. de except. cap. dudum de præben. lib. ſexto, Prob. ad Monachum in cap. generali de elect. eod lib. n. 18. cum ſeqq. Valaſc. conſult.* 174. *n.* 11. Abſurdum enim ſemper eſt vitandum, *Anton. Monach. Bonon. deciſ.* 11. *n.* 63. *Card. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 66. Et ad illud evitandum in ſtatuto, omnis interpretatio eſt admittenda, *idem Anton. Monach. Lucenſ. deciſ.* 64. *nu.* 30. [etiam impropria, & ut verba nihil operentur. *Maſcard. de ſtat. int. concl.* 2. *nu.* 206. *&c. Aug. Barboz. ax.* 2. *nu.* 6.]

6. Abundans cautela non nocet, *l. teſtamentnm, Cod. de teſtam. Surd. deciſ.* 13. *num.* 14. *Sebaſt. Nævi. in l. non ſolent* 95. *ff. de reg. juris, Farinac. in praxi crimin. p.* 3. *q.* 89. *num.* 123. *Rotæ Rom. apud eundem deciſ.* 319. *num.* 9. *tom.* 1. *p.* 1. *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 6. *à num.* 26. *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 141. *n.* 12. *Card. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 67.

7. Acceſſorium ſequitur naturam ſui principalis *l. etiam, C. de jure dot. reg. acceſſorium* 42. *de reg. juris lib. ſexto*, exornant *Socin. reg.* 5. *Menoch. conſ.* 58. *num.* 13. *cum ſeq. Surd. de alim. tit.* 9 *q.* 31. *num.* 8. *cum ſeqq. & deciſ.* 88. *nu.* 10. *Put. de-*

ciſ. 1 *.num.* 2 *. lib.* 1 *. Ioan.Franciſc.Leo in theſauro fori eccleſiaſtici p.* 2 *.cap.* 16 *. nu.* 70 *. Anton.Monac. Bonon. deciſ.* 27 *. num.* 4 *. & deciſ.* 28 *. num.* 56 *. Card. Tuſch. tom.* 1 *. lit. A. concl.* 76 *. Pichard. ad §. ſi quis alium num.* 32 *. Inſtit. de inutilibus ſtipulat. Mari. Anton. vari. lib.* 1 *. reſol.* 72 *. num.* 6. Intellige cum acceſſorium eſt à ſuo principali inſeparabile, ut per *Menoch. de interdict. remed.* 6. *recuper. poſſeſſ. num.* 45. Etiamſi acceſſorium ſit magis dignum, & pretioſum, quam ipſum principale, cui annectitur ex *D. Barb. in l. cum prætor, §. fin. num.* 211 *. ff. de judiciis, Tuſc. d. concl.* 76 *. num.* 26. Limita tamen ubi militat diverſa ratio ex tex. in *l. ſi is, C. de prædiis minor.* Et adductis per *Brunor. à Sole in locis commun. verbo acceſſorium, Franciſc. Molin. de ritu nuptiarum lib.* 1 *. comparat.* 12 *. num.* 22 *. Tuſch. d. concl.* 76 *. num.* 36. Limita etiam, quando acceſſoriū eſt majus ipſo principali, ut per *Ioſeph. de Seſſe Aragoniæ deciſ.* 185 *. nu.* 82. Limita deinde in actibus denotantibus tranſlationem dominii, *Tuſch. d. lit. A. concl.* 79. de quibus etiam vide *Thomam de Thomaſettis in floribus legum reg.* 8. *& reg.* 234.

8. Acceſſorium corruit ſublato principali, *l. qui liberis, ff. de vulg. & pupil. ſubſtit. l. cum principalis, ubi Dec. ff. de reg. juris. §. fidejuſſores inſtit. de fidejuſſor. Surd. conſ.* 318 *. nu.* 5 *. Thomas de Thomaſettis reg.* 92. ubi dicit procedere in coniunctis, & ubi militat eadem ratio. [Si tamen ob

metum

metum invaliditatis obligationis principalis, alia in ſubſidium acceſſit, hæc conſiſtet, illa labente. per *l.9.l.*38.§.*alteri* 17. de V.O.]

9. Acceſſorium, quando venit in neceſſariam conſequentiam principalis, conceſſo principali; cenſetur conceſſum acceſſorium, & alia ſine quibus ſtare non poteſt, *l.*2.*ff.de juriſdict.omn.jud.Card.Tuſch.tom.*1.*lit.A.concl.*77.

10. Acceſſoria, & ea, quæ veniunt in conſequentiam non attenduntur, *Card.Tuſch.tom.*1. *lit.A. concl.* 78. ubi *n.*9. limitat, quando in acceſſorio militat diverſa ratio, quia tunc eſt verum, quod imò attenditur, ut principale, quibus ad de notata infra *lit.* C. *n.* 51.

11. Accidens non poteſt dari ſine ſubjecto, & ſubſtantia, ut aſſerit *Curſus Conimbricenſis in cap.* 2. *de complexis in præambulis prædicamentorum*, probat *tex.in l.*4.*in fine ff.de actio. empt.* tenent *Maſcard.de probat.concl.*21.*& concl.*1248. *n.*4.*Surd.de alim.tit.*2.*in præamb.num.*2.*& tit.*9. *q.*29.*num.*23.*& deciſ.*70.*num.*6.*& conſ.*234. *num.*23.*& conſ.*335.*num.*13.*Gonzal. ad reg.*8. *Cancel.gloſ.*5.§.7.*num.*70.*& gloſ.*57.*num.*32. *Card.Tuſc.tom.*1.*lit.A.concl.*82.*num.*13. Et regulariter ſequitur naturam ſui ſubjecti, *l. ejus artificii*, C. *de oper. libert.* Et ſupponit ſubſtantiam *Anton.Monach.Florent.deciſ.*56.*num.*5. Ac proinde non poteſt mutare ſubſtantiam rei, *Guter.pract.lib.*3.*q.*16.*nu.*91. Unde accidentia

Digitized by Google

non migrant de ſubjecto in ſubjectum, *l. quis ergo, & ibi glo. ff. de pecul. l. 3. ff. pro ſocio.*

12. Accidentia poſſunt mutari, non vitiata ſubſtantia, ſecus è contra, *Card. Tuſch. tom* 1. *lit. A. concl.* 82. Et accidentia extrinſeca poſſunt adeſſe, & abeſſe præter ſubjecti corruptionem, *l. falſa. ff. de condit. & demonſt. l. pacta conventa. ff. de contrah. empt. l. pro voluntariis, ff. de impen. in reb. dota. fac.* tradit *Porphyrius in prædicabilibus cap. de accidente. & ſcribit Surd. conſ.* 179. *n.* 7.

13. Accidentaliter evenientia non immutant rei ſubſtantiam, *l. naturale, §. pavonum, ff. de acquir. rerum domin. D. Thom. in* 4. *diſt.* 41. *q. uni. art.* 1. *ad ſecundum.*

14. Accingendus de proximo, habetur pro accincto, *l. ex eo tempore, ff. de teſtam. milit. Card. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 83. *Thomas de Thomaſettis reg.* 231.

15. Accuſatore non probante reus abſolvitur, *l. qui accuſare. C. de edendo, cap. accuſator* 6. *q.* 5. cum aliis, quæ adducit *Farin. in fragmen. crimin. p.* 7. *verbo accuſatore num.* 26. ubi *num. ſeqq.* late agit de intellectu hujus axiomatis.

16. Acquirendum facilius impeditur, quam impediatur acquiſitum, *l. patre furioſo. ff. de his, qui ſunt ſui, vel alieni juris, l.* 1. *§. caſum, ff. de poſtulan.* cum aliis, quæ notavi infra *lit.* 1. *n.* 62.

17. Acta faciunt rem notoriam, *l. fin. C. de re judic. cap. ex inſinuatione de appell. cap. cum olim de*

Digitized by Google

lim de verbor.ſignific. *Cephal. conſ.* 602. *num.* 21. *lib.* 4. *Tiraq. de retract.lig.* §. 36. *gloſ.* 2. *num.* 44. *Menoch. de interdictis remed.* 1. *recuper. poſſeſſ. num.* 232. *& de arbitr. judicum caſu* 166. *num.* 6. *Maſcard. de probat. concl.* 1101. *num.* 13. *&* 14. *Farin. in praxi crimin. p.* 1. *quæſt.* 21. *num.* 14. noviſſime *Mendez à Caſtro in praxi Luſit. lib.* 3. *cap.* 15. *num.* 4.

18. Actio ſemel extincta non reviviſcit, *l. qui res* §. *aream, ff. de ſolutio, l. ſi unus* §. *ſed ſi pactum, ff. de pact. l. electio, cum ibi notatis ff. de noxal. actio. l. inter ſtipulantem,* §. *ſacram verſ. nec revocari, ff. de verbor. oblig. l. Mævius,* §. *duorum, ff. de legat.* 2. *l. hæredibus, ubi gloſ.* 1. *ff. ad Trebel. Tiraq. in l. ſi unquam, verbo ſuſceperit, num.* 191. *C. de revocandis donat. Gam. Luſit. deciſ.* 162. *num.* 4. *in fine, Ioſeph de Seſſe Aragon. deciſ.* 133. *num.* 9. *Card. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 116. *num.* 3. ubi *num.* 4. extendit procedere etiam hoc axioma, quando actio extinguitur per tranſactionem, & *num.* 5. reſtringit, niſi contrarium ſit conventum: [2. niſi cum ſuperſtite materiâ & formâ pemovetur impedimentum *Tulden. inſt. quib. mod. teſt. infirm. c.* 5. *Menoch. conſ.* 176. *lib.* 2.]

19. Actio cui conceditur, multo fortius retentio, *l. ſi per retentionem, C. de uſur. Rota Bonon. deciſ.* 77. *num.* 4. Et facilius conceditur retentio, quam actio, *l. patre furioſo, ff. de his qui ſunt ſui, vel alieni juris, l. pluribus, ff. de verbor. oblig. Surd.*

de alim.tit.3.q.7.nu.12.& tit.8.privil.28.nu.3. Card.Pereira de renovat.emphyt.q.7.nu.28. verſ. pro hoc,& de poteſt.eligendi cap. 10. *n.* 27.

20. Actio cui conceditur,multo fortius exceptio. *l.*1. §. *qui ſuperficiem, ff. de ſuperfic.l.invitus*, §. *cui damus, ff. de reg. juris. cap. qui ad agendum eod.tit.lib.ſexto, Surd.conſ.*377.*nu.*45. *Palat. in repetit. cap. per veſtras de donat. inter virum, & uxorem*, §. *octavo n.*2. ubi limitat.

21. Actio perſonalis non datur contra tertium poſſeſſorem, *l.fin.* §.*fin.ff.de contrah.empt. l. eum cui,C.de actio.& oblig.Surd. deciſ.*52.*num.*3. *& deciſ.* 173. *num.*9. *& deciſ.* 236.*num.*8.*& de alim. tit.* 8.*privil.*48. *num.* 3. *& privil.*51. *n.* 2.*Card.Seraphin.Rotæ Romanæ deciſ.*168. *num.*1. *& deciſ.* 529. *num.* 1. *Mari. Antonin. vari. lib.*2. *reſol.fin.caſu* 42. *verſ.& licet.*

22. Actio perſonalis, quæ debetur reſpectu rei, tollitur re perempta, *l.* 1. *in fine*, C. *de jure emphyt. l. Titiæ textores*, §. *fin. ff. de legat.* 1. *l. in nave Sauphei, ff. locati, Gom. vari. tom.* 2. *cap.* 3. *n.* 18.

23.Actionem nemo conſequitur de improbitate ſna, *l.itaque fullo,ff.de furtis.cap.ſi ad peccatum, ubi gloſ. verbo conqueritur* 22.*q.*4.

24. Actionem habens rem habere dicitur, *l. rem in bonis,ff. de acquir. rerum domin. l. qui actionem, ff. de reg. jur.l. id apud ſe* 143.*ff.de verborum ſignific. Menoch. conſ.* 77. *num.* 17. *Stephan.*

phan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 136. *num.* 5. *Ioann. Franciſc. Leo in theſauro fori eccleſ. deciſ.* 214. *num.* 291. *in* 1. *edit. & reſolut.* 193. *num.* 5. *in* 2. *edit. Bertazol. tract. clauſular. inſtrum. clauſ.* 27. *gloſ.* 6. *nnm.* 3. *& in repet. l. ſi quis major,* C. *de tranſact. num.* 612. *cum ſeqq.*

25. Actionem non habere, vel inutilem habere paria ſunt, *Anto. Monach. Bonon. deciſ.* 54. *num.* 12.

26. Actiones ſuas remittentibus, non eſt dandus ad eas regreſſus, *l. queritur,* §. *ſi venditor ff. edilit. edict. l. fin. ff. de remiſſ. pignor.* §. *ſi quis itaque inſtit. de bonorum poſſeß. cap. ex tranſmiſſa de renunciat. cap. ex ore de privil. cap. quam periculoſum* 7. *q.* 1. *Covar. lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 1. *Tiraq. de retract. lig.* §. 1. *gloſ.* 9. *num.* 119. *Surd. deciſ.* 231. *nu.* 13. *Flamin. de reſignat. lib.* 1. *qu.* 13. *nu.* 8. *Thomas de Thomaſettis reg.* 272. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 104. *n.* 14.

27. Actiones directas melius eſt habere, quam utiles, *l. mutus,* §. *ſi procurator, ff. de procurat.*

28. Sine actione nemo in judicio experitur, nec alium cogere poteſt, *l. ſi pupilli,* §. *videamus, ff. de negot. geſt. l. quoties,* §. *ſi temporali de adminiſtrat. tutor. Gom. tom.* 2. *vari. cap.* 11. *nu.* 24. *Soar. de Paz. in praxi tom.* 3. *in initio num.* 5. *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 189. *num.* 2. *Anton. Monach. Florent. deciſ.* 70. *nu.* 20. *Card. Seraphin.*

*Rotæ Romanæ deciſ.649.num.1.Mari. Antonin.vari.lib.3.reſol.41.num.2. Card.Tuſch.tom.1.lit.A. concl.*60. ubi *num.* 29. ampliat in tantum, ut judex repellat agentem ſine actione, etiam parte non opponente.

29. Actor debet ſequi forum rei,in jure civili,probat tex.in *l.in criminali,C.de juriſd.omn. jud. & in l. juris ordinem. C. eod tit.* Et in jure canonico *cap.ſane cap.cum ſit generale cap.ſi clericus de foro compet. & utrobique gloſ. & Doctor. omnes.* Et apud noſtros Luſitanos conſtitutum eſt per *Ordinationem Regiam lib. 3. tit. 11. in princip.* Et Hiſpanos *l.* 32. *tit* 2. *p.* 3. *& l.* 8. *&* 9. *tit* 3. *lib.* 4. *novæ recopil. exornant Brunor. à Sole in locis commun. verbo actor* 2. *Anton.Oliban. de jure fiſci cap.* 11. *num.* 12. *pag.*201. *Gutier.de jura conſ. p.* 3. *c.* 12. *à num.* 1. *Cardoſ. in praxi judicum, & advocat.verbo actor. num.*5. *Ioſeph. de Seſſe de inhibit. c.*8. §.3. *num.* 7. *& c.*26. *num.*3. *Caſtil.lib.*3.*quotid. cap.*25.*num.* 8.*Franc. Molin. de brachio ſeculari cap.* 35. *num.*2. *Ioan. Franciſ. Leo in theſauro fori eccleſ.p.*2.*cap.*14.*num.*18.*D. Barb.in l.hæres àbſens* §.*proinde ànum.*8.*cum ſeqq. ff.de judiciis Mari. Anton.vari.lib.*1.*reſol.*15.*num.* 1. *Aloyſ.Ricci. in collect. deciſ.p.*5. *collect.* 1930. *Cardin.Tuſch.tom.*1.*lit.A.concl.*122. *Cardin.Seraphin. Rotæ Rom. deciſ.* 1018. *num.*1. *Thomas de Thomaſettis in floribus legum reg.*9.ubi dicit procedere in actione perſonali,non tamen in reali.

[nec

[nec in poſſeſſorio feudali moribus *Goriſ. trac. 4.§.4.ubi.vide plures except.*]

30. Actore non probante reus abſolvitur *l.extat 25.ff.de jur. fiſci, l.ult. C.de rei vend. l.qui accuſare, C.de edend.l.actor, C.de probat.l. 1.C.de alienat.judic.mutan.cau. fact.§. retinendæ inſt. de interdict.cap.ult. 6. q.5. cap. cum eccleſia de cauſa poſſeſſ. & propriet.cap. ult. §. ſane de jurejur. cap. uni.poſt principium, ut eccleſiaſt. benefic.cap.inter dilectos de fid. inſtrum. cap. fin. de jurejur. Duenh. reg.22.Hipol.ſing.169. & ſeq. & in l. unius §. in ea cauſa,num.3.& 4.ff.de quæſtio.Hieron.de Monte de finib.regund.cap.48.à num.1.Cou.vari.lib.1. cap.1.nu.8.Clar.in pract.crimin.lib.5.§.fin.q.62. num.1.* relati ab *Alphano collect. 102.Garc. Falcon.reg.7.* plures alios refert *Ened.ad Decretal. collect.123.nu.1.* quibus adde *Menoch.de arbitr. caſu 98.nu.16. Maſcard.de probat.concl.36.Surd. de alim.tit.9.q.12.nu.7.cum ſeq.& conſ.328.nu. 1.Seraphin.de privileg.juramenti privil.27. nu.1. Flor.ad Gam.deciſ.36.num.1. Flamin.de reſignat. lib.11.qu.14.nu.10.& de confident.qu.63.nu.23. Alexand. Trentacinq. vari.lib. 2. tit.de probat. reſolut.2.num. 1.& nu.16.Cardoſ.in praxi judicum, & aduocat. verbo actor num.4. Ioan. Franciſc. Leo in theſauro fori eccleſ.p.3.cap.7.num.108.Ioſeph. de Seſſe Aragon.deciſ.217. num.4. Aloyſ.Ricci. in deciſ.curiæ Archiepiſc.Neapol.p.1.deciſ.71.num.8. & deciſ.211.num.6.Anton.Monach.Lucenſ.deciſ. 33.num.*

33.*nu.*46.*Card.Seraphin.deciſ.*1422.*nu.*15.*Thomas de Thomaſettis in floribus legum reg.* 11. *Aldovin.conſ.*60. *num*, 12.*& conſ.*61.*num.*6.*Donel. comment.jur.civil. lib.*19.*cap.*15. *colum.*1.*& lib.* 20. *cap.* 2. *col. fin. Farin. in praxi crimin. q.* 4. *num.* 28. *Mari. Antonin.vari.lib.*3. *reſol.*1. *num.* 5.*& reſol.*37. *num.*6. *Rota Romana apud eundem, Farin. deciſ.* 409. *num.*6. *tom.* 1. *p.* 1. *Mendez à Caſtro in praxi Luſit. lib.*5. *cap.*1. *num.*95. *Card. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.*117. ubi *num.* 10. extendit etiam ſi reus eſſet prędo & nihil omninò probaſſet, & licet conſtet de non jure rei, cui ſubſcribit *Marc. Ant.num.*6. *d. loco.* Ex perſona actoris jus metiendum eſt, *Surd. de alim.tit.* 6. *q.* 4. *num.* 9. Et à probatione pendet victoria, *Surd. deciſ.* 36. *num.* 12. An autem regula hæc procedat in beneficialibus? vide *Gonzal.ad reg.* 8. *cancel.gloſ.* 11. *num.*29. *&* 30.

31. Actore non probante obtinet is, qui poſſidet, *l.*1.*C.de alien. judicii mutandi cauſa facta*, §.*retinendæ inſt.de interd.Surd. de alim.tit.*9. *q.* 12. *num.* 7.

32. Actori incumbit onus probandi, notavi infra hac ead.*lit.n.*74.

33. Actori non licet, quod reo denegatur, *cap.* 2. 4. *q.*4. *cap. non licet actori* 32. *de reg. jur. lib. ſexto, Thomas de Thomaſettis reg.* 204. *Scaci. de appellat. q.* 18. limit. 7. *num.*23. *Card. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.*119. ubi *num.*2. ampliat in

caſu

caſu converſo. Nam à pari procedunt actor, & reus, juxta reg. tex. in *cap. 2. de mutuis petit. l. ult. C. de fructi. & liti. expenſ.* & quæ late proſequuntur *Valaſc. conſult.* 25. per totam *Gabr. comm. opin. tom. 3. tit. de clauſul. concl. 1. à nu. 66. Cardin. Tuſch. tom. 6. concl. 49.* Et actor, & reus ſunt correlativa, *Mari. Antonin. vari. lib. 3. reſol. 9. n. 3.* [*v. inf.* R. *nu.* 12.]

34. Actum nihil dicitur, cum quid ſupereſt ad agendum, *l. cum Sylanianum. ubi Iaſ. num. 3. C. de his quib. ut indign. l. pen. C. ad ſylani. l. Titia ff. de verbor. oblig. facit cap. cum ſuper de offic. deleg. Hippol. conſ.* 122. *num.* 15. *Flamin. de reſignat. lib.* 8. *q.* 8. *num.* 42. *& num.* 97. *Anton. Monach. Lucenſ. deciſ.* 25. *num.* 7. *& Florent. deciſ.* 19. *num.* 5. *& Bonon. deciſ.* 28. *num.* 22. *Girond. de privilegiorum, ſeu exemptionum explicat. num.* 1133. *Thomas de Thomaſettis reg.* 199. ubi aſſerit procedere, quando illud, quod ſupereſt, eſſentiale eſt, & ſubſtantiale: ſecus autem ſi accidentale ſit, & parvi momenti.

35. Actum, qui gerit in dubio præſumitur magis velle, ut ille valeat, quam pereat, *l. quoties, ff. de verbor. oblig. l. quoties, ff. de rebus dubiis, l. quoties, ff. de reg. jur. l. 3. ff. de milit. teſtam. Alciat. de præſumpt. reg. 3. præſumpt.* 34. *Vant. de nullit. in princ. num.* 24. *Card. Mant. de conjecturis ultimarum voluntatum lib.* 2. *tit.* 15. *à nu.* 2. *Brunon. à Sole in locis comm. verbo actus* 10. *Menoch.*

Digitized by Google

Menoch.de arbitr.caſu 223.*n.*27. *& de præſumpt. lib.* 1. *q.*6. *nu.*5 .*Guter. canon. lib.* 1. *cap.* 2. *n.* 4.

36. Actum faciens cenſetur ſe aſtringere legibus loquentibus de illo.*Surd.conſ.*347.*n.*24.

37. Actum fruſtratorium nemo præſumitur facere, *l.* 1. *in fine, ff. ad municip. l.uni,* C. *de theſaur. lib.* 10. *Surd. conſ.* 307. Actus enim fruſtratorios lex abhorret, *l.hæc ſtipulatio, ff. ut legat. ſeu fideicommiſſ. nomine caveat. Surd. deciſ.* 260. *nu.* 5. *cum ſeqq. & deciſ.* 276. *num.* 4. *cum ſeqq. & conſ.* 345. *num.* 18.

[§. 4. Actui ſubſcribens qui ſe invito fieri nequit ſibi præjudicat. *l.* 2. C. *ſi alien. res pign. det. l.fidejuſſor.* §.1.*ff.de pign.Sande.*3.5. *def.*8.]

38. Actum celebrare, & ei conſentire paria ſunt *l.utrum,& l.ſeq.ff.ad leg.Pompe. de parricid. Tiraq.de retract. lig.*§.1. *gloſ.*9. *verſ.præterea tex. & de jure primog. q.*26.*verſ.*3. *limita:Card.Mantic.de tacitis,& ambiguis convent. lib.*4. *tit.*2. *à n.* 12. *Melchior Phæb.Luſit. deciſ.*60.*num.* 3. Unde alienare, qui non poteſt de jure, nec alienationi conſentire, *l.*3.C. *ſi adverſus donationem,Bar. conſ.*70. *nu.*1. *lib.* 1. *Roland. conſ.* 15. *num.* 30. *lib.* 1. *Tiraq. ad leg. connubi.gloſ.* 8. *n.*147. *Card. Pereira de reſolut. emphyt. cap.* 3. *num.* 40.

39. Actum non celebrare,vel minus rite celebrare paria ſunt, *Portol.de conſortibus cap.* 19. *n.*8.quæ enim non rite fiunt pro non factis habentur, *Hippol. in l. de uno quoque nu.* 120. *ff. de re jud.*

re jud. & ſing. 431. *Tiraq. de retr. lig.* §. 1. *gloſ.* 10. *n.* 31. *Perez. l.* 1. *tit.* 3. *lib.* 3. *ordin. pag.* 517.

40. Actus non poteſt ſubſiſtere ſine ſubſtantię, *l. cum hi*, §. *prætor ait, ff. de tranſact. l. cum precario, ff. de preca. cap. tua nos de ſponſal.* Franciſc. *Molin. de ritu nuptiarum lib.* 1. *cap.* 26. *nu.* 106. Nec conſiſtere poteſt ſine ſua materia, *l. nec emptio, ff. de contrah. empt.*

41. Actus omnis à fine judicatur, *l. verum, ff. de furtis, l. ſi is qui in aliena, verſ. nemo enim. ff. de rer. dom. l. rem non novam,* C. *de judiciis*, cum aliis, quæ notavi infra lit. E. num. 28. Omne enim agens agit propter finem, & ad eum principalis intentio dirigitur, *l.* 1. *ff. ſolut. matr. l. eam, quam ubi Bald in princ.* C. *de fideicomm.* & fruſtratorius eſt actus, qui non aſſequitur finem ſuum, *l. verbis, ff. de vulg. & pupil.*

42. Actus ſumunt ſuam denominationem ab objecto, *l. verum. ff. de furtis. cap. cum voluntate in princip. de ſentent. excomm.* D. *Thom.* 1. 2. *q.* 18. *art.* 6. *in corpore ad finem, & q.* 1. *art.* 3.

43. Actus regulatur ſecundum naturam ſui ſubjecti, *l. ejus. ff. de oper. libert.* Actus & potentia ſimul eſſe non poſſunt: notatum eſt infra *lit*, P. *num.* 34. Et actus agentium ſunt in patiente bene diſpoſito, *l.* 1. C. *de hæred. inſtit. l. in omnibus* 2. *ff. de actio. & oblig. l. ſi ergo. ff. ſi cert. petat.*

44. Actus

44. Actus extrinſecus probat intrinſecum animum, *l. ei qui ff. de tutor. & curator.* Actus debet ſemper intelligi ſecundum naturam rei, de qua agitur, *l. inſulam, ff. de præſcr. verb. l. damni infecti, ff. de damn. infec. l. ſi uno, ff. locati, junctis quæ infra notavi lit. V. num. 9.*

[§. 5. Actum non vitiat omiſſio ſolemnitatis levis *l. 1. §. quod autem & ibi Bart. ff. de vent. inſp. Radel dec.* 111.]

[§.6. Quando actus requirit aliquam qualitatem, ſi de illa non conſtet, actus ipſe vitiatur. l. 2. *& ibi Bart. ff. qui ſatiſd. cog. l.* 1. §.24. *ff. ad SC. Syll. & Claud. v. inf. nu.* 61.]

45. Actus corruit omiſſa forma legis, *l. cum hi, §. ſi prætor. ff. de tranſact. l. traditionibus,* C. *de pact. reg. quæ contra de reg. juris lib. ſexto cap. cum dilecta de reſcript cap. quia propter de elect. cap.* 1. *de rebus eccleſ. non alie. lib.* 6. *Euerard. in* Topic. *legal. loco* 53. *Rebuf. in tract. de pacificis poſſeſſor. nu.* 155. *Surd. deciſ.* 268. *num.* 8. *Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap.* 7. *num.* 13. *Valaſc. conſult.* 103. *num.* 3. *& conſult.* 133. *num.* 4. *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 30. *num.* 10. *Ferrer. in conſtit. Cathalon. gloſ.* 1. *num.* 350. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 26. *num.* 3. *& lib.* 2. *reſol.* 47. *num.* 17. *Ioan. Franciſc. Leo in theſauro fori eccleſ. p.* 2. *c.* 4. *num.* 21. *& p.* 4. *cap.* 2. *num.* 104. *Anton. Monach. Lucenſ. deciſ.* 53. *num.* 35. *Eſcobar de ratiocin. cap.* 11. *num.* 19. *infinitos refert Farin. in praxi crimin.*

p. 4.

*p.4.conſ.65. in addit.lit.D.*Intellige etiam ſi omittatur in minimo,*Tiraq.de retract.convent.§. 4.gloſ.6. num.31.* Procedit quando omittitur forma eſſentialis, & neceſſaria, ut per *Thom.de Thomaſettis reg.* 213. Et paria ſunt aliquid fieri contra legem, vel non ſervata forma legis, *auth. qui res cum ibi notat. C. de ſacroſanct. eccleſ.*

46. Actus culpabilis, & pœna dignus non eſt aliquo præmio legali afficiendus, *l. ſive 23. ff.de negot.geſt. l. convenire, ff. de pact.dotal. cap. ex parte de conſuetud. cap.ult.verſ.cum generaliter de præſcript.*

47. Actus agentium nunquam operatur, ultra eorum intentionem, *l.non omnis,* 19.*ff. ſi cert.pet.* [*& ibi Bart. Everh. conſ.*8. *nu.*6. *Surd. dec.*71. *nu.* 11.] *l. in agris, ff.de acquir.rerum domin. Thomas de Thomaſettis in floribus legum reg.* 13. *Flamin. de confident.q.*27.*nu.*139.*Gom.tom.* 1.*vari.cap.*7.*num.*4. *Cæſar Argel.de contradictore legitimo q.*10. *num.*36. *Rota Romana apud Farin. deciſ.*555. *nu.*4. *tom.*2. *p.*1. *Aloyſ.Ricci. in deciſ. curiæ Archiep. Neapol.p.* 1. *deciſ.* 75. *num.* 22. *& deciſ.*175.*num.*10. *noviſſime Anton.Monach. Lucenſ.deciſ.*14.*nu.*41. *Cardin.Seraphin.deciſ.*890. *nu.*2. *Card.Tuſch.tom.*1. *lit.A. concl.* 125.*ubi nu.* 12. limitat ad tollendum dolum, & abſurdum. Et actus quantumcunque favorabilis contra voluntatem agentis minime ſuſtinetur,*l.ſi idem ſervus, ff. de leg.*2. *l. ſi cui pure in fin.*

prin. ff. ad Trebel. *l. verbis, ubi Doct. ff. de vulg. & pupil.*

48. Actus ſemper tribuitur ordinanti, & non exequenti, *l. item eorum*, §. *decuriones. ff. quod cujuſque univerſitatis nomine, l. unum*, §. 1. *ff. de leg.* 2. *l.* 2. §. *omnia*, C. *de vete. jur. enucle.* §. *cumqne hoc in proœm. inſti. cap. ſuper litteris de reſcrip. cap. cum aliquibus, eod. tit. lib. ſexto, Surd. de alim. tit.* 8. *privil.* 56. *num.* 88. *& privil.* 65. *num.* 47. *& deciſ.* 292. *num.* 9. *Card. Tuſc. tom.* 1. *lit. A. concl.* 144. *Mari. Antonin. vari. lib.* 3. *reſolut.* 19. *n.* 5.

49. Actus vitiatur, ſi devenitur ad eum caſum, à quo incipere non poteſt, *l. pro parte* 11. *ff. de ſervit. l. pluribus.* §. *& ſi placeat, ff. de verborum obligat.* Limita in actu conſumato, *l. ſi gaudentius*, C. *de contrah. empt.* Et non valet actus, cujus effectus in tempus prohibitum confertur, *l. quod ſponſæ*, C. *de donat. ante nupt.* Et nihil ab eo caſu incipere poteſt, quo finiri debet, *l. uſufructum, ff. de uſufr. lega.*

50. Actus, vel diſpoſitio in dubio debet intelligi ſecundum qualitatem perſonæ proferentis, & non aliàs, *l. plenum*, §. *equitii, ff. de uſu, & habitat. & ibi gloſ. & Doct. de quibus Cardin. Mantic. de coniectur. ultimarum volunt. lib.* 6. *tit.* 11. *à princip.*

51. Actus à principio nullus, nullum producit effectum, *l.* 4. §. *condemnatum, ff. de re judic.*

cap. ad

cap. ad præſentiam de appellat. Aloyſ. Ricc. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ. 250. num. 2. in 1. edit & reſolut. 219. num. 2. in 2. edit. Card. Tuſch. tom. 1. lit. A. concl. 139. Et actus ipſo jure nullus convaleſcere non poteſt, *Cardin. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ.* 229. *n.* 2. [nec ratificari in præjudicium tertii cui jus acquiſitum eſt. *Peck. in c. ratihabitio. de* R. I. *Radel. deciſ.* 125. *n.* 33.]

[§. 7. Actui qui jure fieri nequit, nec pœna adjecta valet *l. Sejuſ. ff. ad L. falcid.*]

[§. 8. Actus etiam nullus quandoque pœnam ſuſtinet *l. ubi pactum de tranſact.*]

52. Actus ſimpliciter geſtus cenſetur factus eo modo, quo debuit, *l. Gallus*, §. *quidam recte, ff. de liber. & poſth. l. ſi hæreditas*, §. *ſervus alienus, ff. de teſtam. tutel.* Actus indifferens in meliorem partem accipi debet, *l. cum creditor, ff. de furtis.*

53. Actus judicialis potentior eſt extrajudiciali, *l. pacta noviſſima*, *C. d. pact.* Actus naturalis efficacior, & potentior eſt violento, *Bart. in l. & per juſiurandum*, §. *qui ita, ff. de acceptil.*

54. Actus, qui ſequitur declarat intentionem præcedentem, *l. ſi hi qui*, C. *de adult.* §. *pavonum inſtit. de rerum diviſ. Tiraq. in l. ſi unquam verbo donatione largitus, num.* 257. C. *de revocandis donat. Surd. deciſ.* 326. *num.* 85. *Flamin. de reſignat. lib.* 7. *q.* 1, *num.* 72. *Stephan. Gratian.*

Digitized by Google

*diſcept.forenſ.cap.*58.*n.*25.*& ſeq.* ubi etiam aſſerit, quod ſecundus actus recipit declarationem à primo. Et actus ſemper præſumitur factus in executionem tractatus præcedentis, *l.*4.§. *unde quæri poteſt*, *ff.de manumiſ.l.qui in aliena*, §. *ſi is qui putabat*, *ff. de acquir.hæred.* cum aliis, de quibus *Maſcard. de probat. concl.*619. *numer.*2.*& concl.* 1239. *num.*8. *Menoch.de præſumpt. lib.*2. *q.*74. *n.*3. *& lib.*3. *q.* 49. *num.* 3. *Surd.deciſ.*325. *num.* 7.*Cardin.Tuſch.tom.*1. *lit. A.concl.*152.

55. Actus cenſetur perpetuus, qui certo temporis ſpatio non concluditur, *l.juris peritus in princip. & ibi Bart.ff. de excuſat. tutor.l. de pupillo*,§. *ſi quis ipſi prætori*, *ff. de novi operis nunciat.cap. ſi gratioſe de reſcript.lib.ſexto*,*Flamin. de reſignat.lib.*11. *q.*5.*n.*42.

56. Actus ſemel confirmatus perpetuus eſt, etiam ſi ceſſet cauſa perficiens, *Cald.Pereira de empt.cap.*23.*nu.*48.

57. Actus ſemper judicatur à principali intentione agentium, *l. ſi quis nec cauſam*, *in princip.& ibi Bald.ff.ſi cert.pet.l.*1. *C.ad leg. Cornel. de ſicar. l.qui exceptionem.ff.de condict.indeb. Tiraq.de retract. lig.* §. 30.*gloſ.*1.*numer.*4. *Cov. lib.*2.*vari.cap.*4.*nu.*5. *Gom.tom.*2.*cap.*2.*nu.*10. Qualitas enim actus agentis intentionem demonſtrat, *l.non codicillum*,*C.de teſtam.*Et qualis eſt actus, talis præſumitur animus, *l.ſi non convitii*,

vitii, C. de injur. Actus non à nomine, ſed ab effectu judicatur, *l.inſulam, ff.de præſcript.verb. l.cum manu ſata, §.fin.ff.de contrah. empt. l.ſi olei junct.gloſ.C.de locat.*

58. Actus duo ubi reperiuntur facti, cenſetur factus, qui præcedere debuit, *Maſcard. de probat.concl.244.n.5.Surd.deciſ.288.n.33. Mol. de primog,lib.2.cap.7.nu.51.Cot.in memorab.verbo actus. Flamin. de reſignat. lib. 4. q.2. num.36. cum ſeqq.P.Sanch.de matrim.lib.3.diſp.35.nu.19.* Et actus duo eodem die, & loco, & coram eiſdem teſtibus geſti ſunt correſpectivi, *l.ſi ventri, §.fin.ff.d de privil.credito.l.lecta, verſ.dicebam. ff.ſi cer.pet. Surd.de alim.tit.1. q.42.n.48. Bernard Græv.ad pract.cameræ Imper.lib.2. concl.12. nu.7.Cardin.Tuſch. tom.2.lit.C.concl.1043. cum ſeq.Cardin.Seraphin.RotæRomanæ deciſ.359.n.14.*

59. Actus geminatus inducit majorem firmitatem, & plus operatur, quam ſimplex, *l.Baliſta, 32.ff.ad Trebell.l.4. juncta gloſ.ult.ff. pignorat.act.Bart.in l.cum ſcimus, C.de agricol. & cenſit.lib.11.Tiraq.in l.ſi unquam, verbo revertatur, à num.49. C.de revocandis donat. Pinel.in l.2.C.de reſcind.vendit.p.2.cap.2.à num.4. & cap.4.num. 31.& in rub.1.p.n.14.verſ.inde etiam, & nu.43. C.de bon.matern. Menoch.de arbitr.caſu.213.nu. 37.& conſ.10.numer.1. Maſcard.de probat.concl. 347.num.37.cum ſeqq. & concl.621.nu.37.Stephan.Gratian.diſcept.forenſ.cap.395.nu.35. Mari. An-*

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

ri. Antonin. vari. lib. 1. reſol. 61. numer. 6. & reſol. 110. num. 1. & lib. 3. reſol. 1. n. 32. Card. Tuſch. tom. 4. lit. G. concl. 28. Cardin. Mantic. de tacitis, & ambig. convent. lib. 19. tit. 2. num. 9. Corſet. in tract. de verb. gemin. qui habetur in 12. vol. diverſ. Doct. in antiq. Brun. tract. de augm. q. 4. princ. num. 15. Gig. tract. de penſion. q. 100. num. 5. Hyppol. in ſing. verbo geminatio, & ad l. 1. ſub. num. 38. C. ad leg. Cor. de ſiç. Everard. in cent. locis cap. 91. à locutionis geminatione per totum, & antea cap. 5. pag. 2. in fin. Perez in addit. ad Seg. in l. ſi ex legati cauſa num. 183. ff. de verb. oblig. plura Coſta in l. ſi ex cautione fallent. 14. C. de non numer. pec. Surd. deciſ. 21. n. 10. & nu. 20. & deciſ. 232. nu. 2. Chaſſan. in catal. gloriæ mundi p. 8. conſid. 27. ad finem. infinitos retulit Gabr. lib. 7. com. tom. 1. verb. geminatio, & concinit vulgaris Poëta.

Forſitan hæc aliquis (nam ſunt quoque) parva vocabit,
Sed quę non proſunt ſingula, multa juvant.
Tu tantum numero pugna, perceptaq; in unũ
Contrahe, de multis grandis acervus erit.

60. Actus diſpoſitio interpretari debet, ut videatur proviſum cauſæ magis neceſſariæ, & utili, *l. cum ex pluribus, ff. de ſolutio. Bart. in l. triticùm, ff. de verb. oblig. & in l. ult. C. de alim. pupil. præſtan. Menoch. conſ. 195. nu. 5.* Et actus in dubio cenſetur potius ex cauſa neceſſaria, quam

Digitized by Google

quam voluntaria factus, *l. Ariſt.*§. 1 .*ff.de ju.de-lib.l. pater filium in fin. ff.ad l. Falcid.l. miles*, §. *fin.ff.de adulte. l.proxime*, *ff. de rit.nupt.l. ſi cum dotem*, §. *ſi pater*, *ff.ſol. mat.l. hujuſmodi*, §. *cum pater*, *ff.de legat*.1.

[§. 9. Actus in dubio non præſumuntur gratioſe permiſſi, ſed jure ſervitutis. *VVeſenb. conſ.*88.*nu.*21.*v.& Roland.à Vall. conſ.*9.*nu.*17. *vol.* 3. *& Sutholt. diſp.* 5. *corol.* 3. *ad inſtit. Bull. conſ.*5 .*qu.*5 .]

61. Actus debet ſemper interpretari, ut aliquid operetur, non autem, ut ſit inanis, & inutilis, *l.quoties, ff.de rebus dubiis, Cardin.Tuſch.tom.* 1. *lit. A. concl.* 135. *& n.*2.dicit, quod in dubio quilibet præſumitur elegiſſe viam, per quam diſpoſitio ſua ſit vtilis, & habeat effectum, non autem ut impugnari poſſit, & reddi ad nihilum [*l. miles ff.de teſt.mil.Radel.dec.* 125.*n.*30.] Et verba impropriari debent, ne actus reddatur inutilis, *l. Titia*, 1. §. *Lucius, ff.de legat.*2.

62. Actus in dubio debet interpretari validus, *l. quoties, ff. de reb.dub.l.quoties, ff. de verbor. oblig. Surd. conſ.*44.*numer.* 21. *Mari. Anto. vari. lib.* 1. *reſol.*20. *numer.*16.*Card.Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 136. *Bertazol. tract. clauſular. inſtrumen. clauſula* 1. *gloſ.* 4. *nume.* 5. *& in repetit.l. ſi quis major*, C. *de tranſact. num.* 506. *Pichard. ad* §. *ſi quis alium, nu.* 4. *inſtit. de inutilibus ſtipulat.* Et paria ſunt actum non eſſe

 nullum,

Digitized by Google

nullum, vel de nullitate opponi non poſſe. *gloſ. ſingu. in l. qui habebat*, §. 1. *in verbo conſilium in fin. ff. de manu. teſt. pulchre Deci. conſ.* 456. *conſului, in princip.* [*adde ſup nu.* 45. *not.*]

63. Actus meræ voluntatis excludit juris neceſſitatem, *gloſ. ubi Doctor. in l. ſolent*, §. *fin. ff. de offic. proconſ. & in l. cum de in rem verſo, ff. de uſur. gloſ. in verbo temporis in cap. cum eccleſia Sutrina: de cauſa poſſeſſ. & propriet. Garc. Girond. de privilegiorum, ſeu exemptionum explicat, num.* 278.

64. Actus omnis juſtificatur propter ſcientiam, & patientiam ſuperiorum, *l. quis ſit fugitivus*, §. *ego puto l. quod ſi nolit.* 31. §. *qui aſſiduè, ff. de ædilit. edic. cap. niſi eſſent de præb. Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 9. §. 2. *n.* 88. Unde auctoritas ſuperioris excuſat à pœna, *gloſ. in cap. dixit.* 24. *q.* 5. *Farin. de indit. q.* 52. *n.* 83. quem citat *Mari. Antonin. vari lib.* 3. *reſol.* 19. *num.* 4. Et facit licitum quod aliàs eſt illicitum, *l. non videtur*, §. *qui juſſu, ff. de reg. jur. cap. quiſquis, de reg. jur. in* 6. *Doct. in l. juſtè poſſidet, ff. de acquir. poſſeſſ. Farin. q.* 97. *n.* 1. *cum ſeq.* quem etiam refert *Mari. Antonin. ubi proximè.*

65. Actus non dicitur perfectus, quando eſt partim factus, & partim non, *l.* 2. *ibi, quia ipſi animadvertunt aliquid deeſſe, ff. de orig. jur.* plura adducit *Gonzal. ad reg.* 8. *gloſ.* 63. *numer.* 31. Paria ſunt actum non incipere vel cœp-

cœptum non perficere, *l.fin.§.illud.C.de codicil. §. pen. inſtit. quibus mod. teſtam. infirm.*

66. Additamentum non mutat naturam ejus cui adjicitur, *Card. Tuſc. tom.* 1*.lit.A.concl.* 182.

67. Æquiparatorum eadem eſt diſpoſitio, *l.*1*.ff.de legat.* 1. *gloſ. in l.ſi quis ſervo,C.defurt.& in cap. ſi poſtquam, §. fin. de elect. in* 6. *Menoch. arbitr. caſu* 88. *nu.* 8. *Aloyſ. Ricci. in deciſ. curiæ Archiepiſcop. Neapol. deciſ.* 223. *nu.* 4. *p.* 2. *Anton. Monach. Bonon. deciſ.*68.*nu.*19.*Card.Tuſch. tom.*3. *lit.E. concl.* 308. *Flamin. de confid. q.*27. *numer.* 74. *& q.*28. *numer.*82. *Mari Anton. vari. lib.*3*.reſol.* 25. *nu.* 10.

[§. 10. Æqualitas ſervanda inter liberos *l. cum pater §.evictio de leg.*2. *l.fin. C.comm.utr:judic. l.ut liberos C. de collat.*]

[§. 11. Æquitati namque naturali dicitur repugnare diſpoſitio per quam fit inæqualis liberorum conditio: *l. inter filios & ibi gl. & Bald.C.fam. erciſc.Cravet: conſ.*783*.nu.*19*.v.tamen Mayn:*2*.dec.*69.]

68. Æquitas præfertur rigori, *l.*1. *§. ſi ego, ff. ſi pars hæred. pet. l. fin. in fine ff. de offic. præſid. l. majorem, ff. de pact.l.*3. *C. de legib. l. placuit. C. de judic. cap. fin. de tranſact. Hyppol.ſing.* 685. *Bernard. reg.* 245. *Tiraq. de retr.lig. §.* 35. *gloſ.* 1. *numer.*4. *Strach. de mercat. tit. quomodo procedendum in cauſa mercaturæ, num.* 4. *Sarm. in lib.* 3. *ſelect cap.*8. *numer:*4. *ad fin. Cov. in reg.*

 poſſe-

Digitized by Google

poſſeſſor. p.2.§.6.à n.2.Fachin.lib.1.contro.cap.3. & lib. 11.cap.3.Donel.comment. jur. civ.lib.23. cap. 2. Mendoc. de pactis lib. 1. cap.3. nu.9. Thomas de Thomaſettis in floribus legum regul. 17. Valaſc. jure emphyt. quæſt. 5. num. 4. Morl. in emporio juris par. 1. titul. 1. q. 11. per totam, Anton. Monach. Lucenſ. deciſ. 68. num. 35. Dummodo ſit ſcripta idem *Anton. Monach. Bonon. deciſ. 19. num. 3. & Florent. deciſ. 70. num. 33. Bertazol. in repetit. l. ſi quis major, C. de tranſact. nu. 32. Rendina in promptuario receptar. ſentent. tom. 1. tit. 100. num. 11.* Nam æquitas non ſcripta, ſcripto rigori ſuccumbit, *Doctor. in d. l. placuit, l. proſpexit, ff. qui, & à quibus.* Unde ubicunque æquitas ſuadet, eſt ſubveniendum, *l. Divus, ff. de in integr. reſtit.*

69. Æquitas in paribus cauſis, paria jura deſiderat, *Anton. Monach. Lucenſ. deciſ. 55. nu. 34. & Bonon. deciſ. 62. ſub num. 4. & Florent. deciſ. 18. nu. 19. & deciſ. 70. n. 45.* Et ſimilis æquitatis ratio ſimilia jura ſuadere videtur, *l. fin. C. ad leg. Falcid. cap. cum dilecta, de confirmat. uti. vel inut.*

70. Affectus non punitur, niſi ſequatur effectus, *l. cogitationis, ff. de pœnis, l. 1. in fine, ff. quod quiſque juris, Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p.5. collect. 1895. & in praxi rerum fori eccleſ. deciſ. 589. nu. 2. in 1. edit. & reſolut. 520. nu. 2. in 2. edit. & deciſ. curiæ Archiepiſcop. Neapol. p. 1. deciſ. 70.*

ciſ. 70. n. 6. Benedict. Ægid. in comment. l. ex hoc jure, ff. de juſtitia, & jure, cap. 7. num. 32. Cardin. Tuſch. tom. 2. lit. C. concl. 544. Thom. de Thomaſettis in floribus legum reg. 18. *Franciſc. Galet. in margarita caſuum conſcientiæ, verbo affectus*, ubi ampliat in cenſuris, cui ampliationi ſubſcribit *Vgolin. de offic. & poteſt. Epiſcopi cap.* 21. *nu.* 3. *verſ. tertio.* Limitatur in *l. generaliter in princip. ff. de calumniator. l. ſi à ſervo, ff. de condict. ob turpem cauſam, l. quiſquis in princip. ff. ad l. Iul. majeſt. l. is qui cum telo, C. ad l. Cornel. de Sicar. l. ſi quis perſuaſerit, C. de furtis, l. ſi quis non dicam, C. de Epiſcop. & cleric. cap.* 1. *de præſumpt. Sayr. in clavi regia lib.* 3. *cap.* 8. *num.* 28. *Cardoſ. in praxi judicum, & advocat. verbo delictum. num.* 55. *Brunor. à Sole in ſuo compendio verbo affectus*, ubi aſſerit verum hoc eſſe in delictis atrocioribus, & conſuetudines, & ſtatuta pœnalia ſemper intelligi de delictis effectu conſumatis. Limitatur etiam in crimine aſſaſſinii, ubi punitur conatus, etiam ſi effectus ſequutus non fuerit ex *Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1867. *Farin. de delictis p.* 5. *q.* 123. *num.* 77. *Tuſch. d. concl.* 544. *nume.* 8. *Mari. Antonin. vari. lib.* 3. *reſol.* 47. *num.* 6. Limitatur deinde in atrociſſimis delictis: V. g. in crimine læſæ majeſtatis, ſimoniæ, & in volente aliquem veneno perimere, *Aloyſ. Ricci. d. collect.* 1895. *verſ. eſt tamen, Farin. d. p.* 5. *q.*

122.

122. *num.* 14. *Tuſch. d.concl.* 544. *nu.* 21. *Mari. Antonin.d. reſol.* 47. *num.* 7. ubi idem aſſerit de crimine veneficii.

71. Affectio nulla cadit, nec poteſt conſiderari in ignotum, & incognitum, *Ferrer. in conſtit. Cathalon. gloſ.* 1. *n.* 91. In ſpeciebus cadit affectio, ſed non in genere, vel quantitate, *l. nummis. ff. de in lit. jurando, l. ſi fundus, ubi Alex. ff. ad l. Falcid.*

72. Afflicto non eſt danda afflictio, *l.navis, §. cum autem, ff. ad leg. Rhod. de jactu, l. Divus Marcus in princip.ff.de offic.præſid. l.ſi idem, ff. de juriſdict. omn. judic. l. pœna, §. fin. ff. ad l. Pompe. de parricid. l. tam dementis, C.de Epiſc. & cleric. cap. ex parte, de cleric. ægrot. cap. ſi quis à proprio,* 11. *q.* 5. *cap.* 1. *§. ſcriba, de prohib. feud. aliena. per Frederi.Barthol.Perett.ad extravag.ambitioſæ, de rebus eccleſiæ non alien. verbo & ſi per ſex menſes, num.* 4. *Frat. Anton. à Souſa in relect. de cenſur. bullæ cœnæ cap.* 5. *diſp.* 38. *nu.* 3. *Aloyſ. Ricci in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.* 628. *num.* 3. *& in deciſ. curiæ Archiepiſcop. Neapol. deciſ.* 45. *numer.* 10. *p.* 2. *Anton. Monach. Lucenſ. deciſ.* 34. *nu.* 10. *& Florent. deciſ.* 12. *numer.* 14. *& Bonon. deciſ.* 11. *numer.* 64. *Thomas de Thomaſettis reg.* 20. *Card. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 240. *ubi num.* 4. limitat, quando afflictus dat cauſam novæ afflictionis, quia tunc debet addi nova afflictio.

73. Agen-

73. Agentes, & conſentientes pari pœna puniuntur, *l. jubemus*, §. *œconomus*, *C. de ſacroſan. eccleſ. cap.* 1. *de offic. deleg. cap. qui cum fure, de furtis. cap. quantæ, de ſentent. excomm. Thomas de Thomaſettis reg.* 21. Quod axioma procedit, quando conſentientes cum agentibus co-operantur poſitive, præbendo cauſam efficacem, & propinquam principali actori delinquenti, prout tenent *Cou. in reg. peccatum p.* 2. §. 12. *à num.* 1. proſequitur latè *Menoch. de arbitr. caſu* 348. *cum ſeqq. Clar. in pract.* §. *fin. q.* 87. *uſque ad q.* 90. incluſivè, quem ſequitur *Farin. in praxi crimin. p.* 4. *conſ.* 66. *numer.* 18. *P. Mol. de juſt. tract.* 2. *diſp.* 732. *ſub nu.* 1. *Flamin. de confident q.* 22. *numer.* 5. Ex quibus ita eleganter exponit doctiſſimus, & omni ævo memorandus præceptor meus Doctor Ludovicus Ribeiro â Leiva Senator Regius meritiſſimus in eruditiſſimis, atque utiliſſimis annotationibus ad *cap. non inferenda*, 23. *q.* 3. *nu.* mihi 27. quas publicè interpretatus fuit, dum Decretorum cathedram in Conimbricenſi academia non minus judicij acumine, & litterarum ſplendore, quam ſingulari modeſtia, incomparabilique vitæ integritate, ac morum probitate omnium applauſu, & æquali jucunditate gubernaret. Hæc quæ adeo nota ſunt ſilentio præterire non potui, laudem enim alienam occultans furi comparatur, & eadem pœna eſt

na eſt dignus, ut per *l. hæreditatum, ff. ad legem Falcid. dicit Steph. Gratian. diſcep. forenſ cap.* 111. *nu.* 23.

74. Agenti incumbit onus probandi, *l.* 2. *& l. verius, ff. de probat. l. actor, & l. fruſtra, C. eod. tit. l. fin. ff. de rei vend. l. qui accuſare, C. de edendo,* §. *non ſolum inſtit. de legat. cap. uni. verſ. cum enim. ut eccleſiaſt. benefic. ſine diminut. conferant. Thomas de Thomaſettis in floribus legum reg.* 19. *Flamin. de confident. q.* 18. *n.* 3. Agens enim ante omnia debet probare ſe eſſe talem, qualem dicit, aliàs audiri non debet, *l. Divus, ff. de re judic. Brunor. à Sole in locis commun. verbo agens* 2.

75. Agere invitus nemo compellitur, *l. uni. C. ut nemo invitus, Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 115. *nu.* 3. *Çardoſ. in praxi judicum, & advocat. verbo agere. num.* 3. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo compellere, Cal. Pereira quæſt. forenſ. in comment. ad l. uni. C. ex delict. defunctor. p.* 3. *nu.* 20. *in fine*, ubi tenet non procedere in eo qui ſemel cœpit agere, quia deſiſtere ante finem litis non poteſt. [ſc: ſi lis conteſtata fuit, *v. Sande. lib.* 1. *tit.* 7. *def.* 1. *Gail.* 1. *obſ.* 74. *nu.* 5. 6. 7. *Zang. p.* 2. *c.* 1. *nu.* 83. *de Except.*]

76. Allegare nihil, & allegatum non probare paria ſunt, *Roland. Conſil.* 35. *numer.* 10. *& numer.* 20. *lib.* 1. *Card. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 117. *nu.* 19.

77. Allegatio partis non facit jus, *gloſ. verbo non*

Digitized by Google

bo non poſt multum, in cap. 2. *de his, quæ ſiunt à prælat. Palat. in repetit. rub.* §. 17. *nu.* 22.

78. Alienabilis res ſemel factá, perpetuò manet alienabilis, *cap.* 2. *de feudis. Cald. Pereira de renovat. emphyt. q.* 11. *num.* 30. *Ceval. commun. q.* 897. *Scac. de appellat. q.* 17. *limita* 47. *memb.* 1. *num.* 111. *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 6. *nu.* 194. *Ioan. Franciſ. Leo in Theſauro fori eccleſ. p.* 1. *cap.* 15. *numer.* 3.

[§. 11. Alienationis ex prohibitione ſimplici non inducitur fideicommiſſum reale, ſed conditionale; ſed conditionale, ſcil: ſi alienaverit *Kinſch. reſp.* 89. *n.* 51. *per. l. pater filium.* §. *filium de l.* 3. & ad diſtractionẽ inter vivos reſtringitur, non ad teſtamentariam, quæ eſt favorabilis: *ibid. nu.* 53. Talis enim prohibitio eſt odioſa: *ibid. nu.* 52. *per d. l. pater* §. *fundum: & ibi Bart.*]

79. Alienatum non dicitur, ſi non durat alienatum, *l. ſi pro parte,* §. *verſum, ff. de in rem verſo. cap.* 1. *quid juris ſi ſit vaſſallus poſt alienationem feudi,* cum traditis per *Menchaq. illuſtr. cap.* 32. *num.* 3.

80. Alienum factum nemo promittere poteſt, *l. ſtipulatio iſta* 38. *in princip. ff. de verbor. obligat. l. ſicut, ff. de fidejuſſo.* §. *ſi quis alium, inſtit. de inutil. ſtipulat.* Unde curare nemo poteſt de alieno facto, text. eſt in *l. Marcellus.* §. 1. *ff. de actio. rerum amotar.* facit *ordinatio regia Luſitanorum lib.* 3. *tit.* 52. §. 3. *& tit.* 59. §. 7. cum ibi no-

Digitized by Google

ibi notatis. [Si tamen promittat ſe curaturum ut alter faciat; diligentia tantum requiritur & difficultas excuſat. *l. quoties* 59. *de V. O. DD. in d.l.* 38. *kinſch. reſp.* 102. *nu.* 19.]

81. Aliud pro alio invito creditore ſolvi non poteſt, *l.* 2. §. *mutui datio, & ibi gloſ. fin. ff. ſi cert. pet. l. promiſſor,* §. *fin. ff. de conſtit. pecun. l. item liberatur,* §. *qui paratur, ff. quibus mod. pignus, vel hypotheca, l. eum à quo cum l. ſeq. C. de ſolut. Cot. in memrab. verbo ſolvi, pag.* 767. *Donat. à Fin. tom.* 2. *commun. opin. lib.* 8. *tit.* 27. *de ſolut. numer.* 36. *pagin. mihi* 393. *Guter. de juram. confirm. p.* 1. *cap.* 29. *Eſcobar. de ratiocin. cap.* 17. *numer.* 1. *Pichard. in diſpu. de mora numer.* 97. *Surd. deciſ.* 224. *num.* 16. *Ceval. comm. contra commun. tom.* 4. *q.* 899. *numer.* 97. *Girond. de privilegiorum, ſeu exemptionem explicat. num.* 203. *Anton. Monach. Bonon. deciſ.* 35. *num.* 8. *Vitalis de Cambanis tract. clauſular. pag.* 376. *numer.* 1. *Cardin. Tuſch. tom.* 7. *lit.* 5. *concl.* 354. *Thomas de Thomaſettis reg.* 31.

[§. 13. Alimentorum nomine & *veſtes* veniunt *l. verbo victus ff. de V. S. Menoch.* 4. *præſ.* 157. *nu.* 15, 19. Si tamen ut *merces* habeantur & vendantur, non veſtimenta nec alimenta, ſed mercimonia ſunt, nec immunes à gabellis: Novum enim non eſt ut idem ex *diverſo fine* alium atque alium effectum ſortiatur, & licitum vel illicitum cenſeatur: *gl. in* l. 1. *ff.* quod quiſque univerſ. nomine. *Bart. in l. ſi ut certo*

§. nunc

§. *nunc videndum ff.Commod. Salyc.in l.*1. *C.eod. Everb.loc.à fine nu.*3.4.

82. Alteri per alterum non debet iniqua conditio inferri, *l. non debet, ff. de regulis juris. l. debitorum pactionibus, Codic. de pactis, capit. ſi compromiſſarius, §. porro, de elect. libro ſexto, cap. non debet.* 22. *de regulis juris eod. lib. Cardin. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 313. *ubi numero ſecundo*, extendit etiam inter Judæos. *Thomas de Thomaſettis regula* 33. ubi aſſerit procedere in acquiſitis, ſecus autem in acquirendis, & regul. 20. intelligit procedere, quando quis in culpa non fuit.

83. Ambiguis in rebus media via eſt eligenda: noviſſimè *Anton. Monach. Florent. deciſion.* 12. *numer.* 23. *& Bonon. deciſ.* 19. *numer.*21. Et ambiguis in rebus non debet eſſe abſolutum judicium, *cap. habuiſſe* 33. *diſt.* Et in ambiguis ſequimur, quod eſt minimum, *l. apud Iulianum. §.ſcio, ff. de leg.* 1. *l. ſemper in obſcuris, ff. de regul. jur. cap. in obſcuris, eod. tit. in* 6. *Thomas de Thomaſettis regul.* 152. ubi intelligit procedere, quando medium non eſt.

84. Amicitia vera ſimilis eſt conſanguinitati proximiori, ut per *Cou. in cap. requiſiſti numer.* 7. *de teſtament. Rebuf.de privileg. ſcholar. privileg.* 104. *Tiraq. de pœnis temper. cauſa* 22.

Menoch. de præſumpt. lib. 4. q. 89. num. 70. Surd. de alim. tit. 6. q. 21. num. 4. Azeu. ad l. 34. num. 3. tit. 6. lib. 3. novæ recopil. Morl. in empor. juris civilis p. 1. tit. 2. in prælud. num. 201. P. Sanch. de matrim. lib. 6. diſp. 26. nu. 2. Card. Mantic. de tacitis, & ambig. convent. tom. 2. lib. 13. tit. 20. à nu. 2. cum ſeqq. D. Chriſtophorus de Paz in ſchol. ad leges ſtyli, l. 63. nu. 34. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 200. num. 4. Cardin. Tuſch. tom. 1. lit. A. concl. 326. Unde amicus in jure frater nuncupatur, *l. nemo dubitat, verſ. qui frater, ff. de hæred. inſtit.*

85. Amiſſum non dicitur, quod non durat amiſſum, *l. pro parte, §. verſum, ff. de in rem verſo Fr. Emman. Roder. tom. 2. regular. q. 78. artic. 12. verſ. nec etiam obſtat*, & faciunt quæ *Menchaq. illuſtr. cap. 32. nu. 3.* Paria ſunt rem amittere, vel deteriorem factam recipere, *l. navis onuſtæ, §. fin. ad leg. Rho. de jac.* [*v. plene Gædd. in l. 14. tot & nu. 15. de V.S. & adde intra H. nu. 1.*]

[§. 14. Amiſſa proprie res dicitur quæ ita abeſt, ut nulla actio ſuperſit, qua vel ipſam rem vel ejus precium conſequi licet, *Gædd. d. l. 14. nu. 25.*]

89. Annalia ad agendum ſunt perpetua ad excipiendum, *l. pure, §. fin. ff. de doli exceptio. l. licet, C. de exceptio. l. 4. C. qui admitti. Cald. Pereira in l. ſi curatorem, verbo infra num. 15. C. de in integrum reſtit. minor. Surd. deciſ. 277. num. 17. Stephan.*

*phan.Gratian.Marchiæ deciſ.*151.*nu.*12.*D.Chriſtoph. de Paz in ſchol. ad leges ſtyli l.*184. *num.*3. Quod axioma intelligi debet, quando quis non poteſt jus ſuum proponere in judicio principaliter agendo, ſed tantum excipiendo, quia tunc perpetuo poteſt excipere, ſecus verò, quando jus ſuum poteſt proponere etiam principaliter agendo infra certum tempus, quia tunc ſimiliter tenetur infra illud excipere, argum.text.in *l,Papinianus,* §. *ſi filius,ff. de inoffic. teſtamen.* qui intellectus colligitur ex reſolutis per *Gom.tom.*2. *vari. cap.*6. *num.*2. *prope finem,* alium vero præſtat. *Guter.pract.lib.*1. *q.*66. *nu.*3. *verſ.ſed nihilominus.*

87. Annexi,& connexi idem eſt judicium, etiam ſi annexum ſit majoris valoris, *cap.cum ſingulis, juncta gloſ. verbo annexi, de præben.lib. ſexto, gloſ. verbo connexa in cap. quanto, de judic. Hyppol.ſing.*251.*Guilhelm.in cap.Raynutius, verbo & hortum à nu.*1. *Menoch.de arbit.lib.*1.*q.*45. *& lib.*2.*caſu* 95. *Girond.de privilegiorum, ſeu exemptionum explicat.nu.*751.

88. Anima pretioſior eſt corpore ex auctoritate *Chriſti Domini Matth.cap.*5.*& Luc.cap.*12. *& text.in cap.ſedulo,* 38.*diſt.cap.præcipimus.*12. *q.*1. *cap. cum infirmitas ad finem, de pœnitent. & remiſſ.Cardoſ.in praxi judicum, & advocat. verbo anima à nu.*1. Et dicit Philoſophus *lib.*1. *de anima, cap.fin.* corpus animi cauſa conſtitutum

 eſſe.

eſſe. Anima igitur cæteris rebus anteponenda eſt, *l. ſancimus*, C. *de ſacr. eccleſ.* Tiraq. *de privileg. piæ cauſæ in præfat. num.* 9. *Menoch. de præſumpt. lib.* 4. *q.* 112. *nnm.* 4. *& q.* 152. *numer.* 4. *Maſcard. de probat. concl.* 1171. *num.* 5. *Surd. deciſ.* 196. *num.* 12. *Guter. in repetit. l. nemo poteſt, num.* 486. *ff. de legat.* 1. *Cardin. Mantic. de tacitis, & ambig. convent. tom.* 2. *lib.* 13. *tit.* 28. *nu.* 10. *Cardin. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 333. *Bertazol. in repetit. l. ſi quis major*, C. *de tranſa. num.* 12. *Barthol. Perett. ad extravag. ambitioſæ, de rebus eccleſiæ non alien. verbo præterquam numer.* 11. *pag.* 178. *Mari. Antonin. vari. lib.* 2. *caſu* 37. Et ubi agitur de ſalute animæ non debent attendi apices juris, *Tiraq. d. tract. de privileg. piæ cauſæ privil.* 164. *Ceval. commun. contra commun. q.* 71. *numer.* 1. Et tutior pars eſt ſequenda, *l. & ſunt perſonæ, ff. de religioſ. & ſumpti. funer. cap. conſilium de obſervat. jejuniorum, Nau. in man. prælud.* 1. *numer.* 1. *& numer.* 4. *& ſeq. & cap.* 25. *numer.* 6. *Reminald. conſ.* 358. *à numer.* 260. Et leges pœnales quæ ſubditorum animæ conſulunt favorabiles ſunt cenſendæ, & extendi debent, *Tiraq. ubi proximè privil.* 161. *Cou. de ſponſal. p.* 2. *cap.* 6. *in princip. num.* 12. *Azev. l.* 2. *num.* 4. *tit.* 1. *lib.* 5. *nov. recop. Perez l.* 1. *tit.* 1. *lib.* 5. *ordin. pag.* 39. *P. Sanch. de matrim. lib.* 1. *diſp.* 39. *num.* 5. *& lib.* 3. *diſp.* 1. *num.* 8.

89, Antecedenti conceſſo, conceditur & conſe-

conſequens,vel antecedens velle videtur, qui voluit conſequens, *l.2.ff.de juriſdict.omn.judic. Everard.in topic.legal.loco* 94. *Ant. Monach.Florent.deciſ.*29.*num.*15. Intellige, quando antecedens eſt neceſſarium ad conſequens conſequendum:ex reſolutis per *Ferrer. in conſtit.Cathalon.gloſ.*5.*nu.*78. *&, nu.*82.

90. Antecedenti deſtructo, nullum eſt dare conſequentiam, *l.*1. §.*hujus rei, ff.de officio ejus,l.verteres, ff.de iti.actuque priva. Everard.in topic.legal.loco* 96.*Cravet conſ.*231.*nu.*2. *Anton. Monach.Florent.deciſ.*29.*nu.*16. ubi tenet,quod remoto antecedenti, ejus conſequens removetur.

91. Approbare quis non poteſt, quod ſemel impugnavit, *l. diſpenſatorem, ff. de ſolut. Menoch. conſ.*395. *num.*89. *Surd.conſ.*157.*num.* 10. *& conſ.* 169. *num.*2. *cum ſeqq. & conſ.* 364. *num.*27. Et actum impugnans non poteſt illum approbare,nec ſe in illo fundare,*Rota Rom. apud Farin. deciſ.*636.*num.*8.*tom.*2.*p.*1.*& deciſ.* 596.*num.*5.*ibid.*

92. Approbatione totius quęlibet ejus pars approbata cenſetur. *Ant.Mon.Bon.deciſ.*55. *numer.*11.

93. Approbatum ſemel,non poteſt amplius reprobari, *l. Pomponius, ff. de negot. geſt. Surd. conſ.*18.*n.*2.*& conſ.*351.*nu.*41.*& deciſ.*132.*n.* 4. *P.Sanch. de matrim.lib.*9. *diſp.*6.*nu.*9. *Anton.*

Monach. Bonon. deciſ. 34. *nu.* 2. *Thomas de Thomaſettis reg.* 37. *Mari. Antonin. vari. lib.* 2. *reſol.* 30. *nu.* 25. Sed contra eſt in *l. ſed & reprobari, ff. de excuſat. tut. & l. ut gradatim, §. reprobari, ff. de muncrib. & honor.* At hoc in principe, illud in privatis.

94. Arbitrio judicis relinquitur, quod in jure definitum non eſt, *l.* 1. *ff. de jure deliber. l. in venditione, ff. de bon. auctor. jud. poßid. cap. de cauſis,* §. 1. *de offic. deleg.* ubi doctores pluribus comprobant *Corraſ. lib.* 4. *miſcel. cap.* 12. *nu.* 5. *cum ſeqq. Neviz. in Sil. nupt. lib.* 5. *numer.* 74. *Menoch. de arbitr. lib.* 3. *in proœm. nu.* 5. *& q.* 14. *numer.* 3. *cum ſeqq.* quos citat *Ioan. Petr. Monot. tract. de diſtribut. quotid. p.* 3. *q.* 10. *nu.* 4. *ubi num.* 5. oſtendit ex eodem *Menoch.* locum id habere non modo in jure ſcripto, ſed & in non ſcripto, ſeu conſuetudine, *& nu.* 7. id locum obtinere etiam quo ad pœnam.

[§. 15. Argumentorum materiam, tractant *DD. in l. conventicula* 15. *C. de epiſ. & cleric.*]

95. Argumentum valet ab abſurdo, *l. ſcire oportet, §. aliud. ff. de excuſat. tutor. l. nam abſurdum, ff. de bonis libert. l. ſive hæreditaria in fine, ff. de negot. geſt. l.* 1. *§. unde quæritur. ff. de public. l. ita vulneratus, verſ. quod ſi quis abſurde, ff. ad leg. Aquil. l. divortio, ff. ſol. matrim. l. aliud, §. fin. ff. de reg. jur. cap. venerabilem circa medium, cap. in geneſi de elect. cap. ex ore, de privileg. cap. ſolitæ, de*

major.

major.& obed. cap.cum inter, de excep. cap.quemadmodum, de jurejur. cap. cum ſatis ſit abſurdum de offic. archi. Everhard. in topic. legal. loco 8. *Thomas de Thomaſettis in floribus legum reg.* 42. *Menoch. conſil.* 12. *numer.* 3. *& conſil.* 37. *num.* 118. *& conſil.* 76. *num.* 12. *& conſil.* 84. *num.* 23. *& conſi.* 95. *numer.* 76. *Surd. conſil.* 116. *numer.* 45. *Seraphin. de privileg. juramen. privil.* 30. *num.* 12. *Flam. de confident. q.* 26. *nu.* 20. *Mari. Antonin. vari. lib.* 2. *reſol.* 32. *nu.* 12. *& reſol.* 59. *caſu* 19. ubi aſſerit procedere etiam in ſtatutis. Et fortiſſimum, ac firmum eſt in jure noſtro, *Anton. Oliban. de jure fiſci, cap.* 13. *nu.* 60. *pag. mihi* 262. *noviſſ. Rota Roma. apud Farin. deciſ.* 256. *num.*4. Valet tamen, quando verba nihil operarentur, etiam ſi inducatur juris correctio, *Seraphin.d.tract.de privileg. juram. privil.* 107. *num.* 40. *P. Sanch. de matrim. lib.* 4. *diſp.*23.*nu.* 37. In omnibus vero diſpoſitionibus ſemper eſt vitandum, *l.ſi ita* 39.*in fine,ff.de oper. libert.d.cap.in geneſi, Everard. d.loco* 8. *Peregr. de fideicomm.art.*11.*n.*46.*Card.Mantic.de conjectur. ultim.volunt.lib.*3.*tit.*7.*à princip.& de tacitis, & ambiguis convent. lib.*2. *tit.*13. *per totum, Valaſc. conſult.*174.*n.*11.*Farin.d.deciſ.*256.*n.*3. junctis quæ ſupra notantur hac ead.*lit.n.*5. & infra *lit. I.n.*26. Et in omni diſpoſitione, vel actu interpretatio fieri debet, ut abſurditas evitetur ex *d. l.nam abſurdum, l.fin.in princip. C.de uſu.rei judi-*

ca.l.divortio, ff.ſolut.matrim.l.de pupillo, §.ſi quis forte, ff.de nov. oper.nuntia.l.pen.ff.ad exhib.Rota Romana apud Farin.*deciſ.*552. *nu*.12. *tom*.2.*p*.1.

96. Argumentum ab adulto ad pupillum non valet, ut per *Card. Tuſch. pract.concluſ.tom.* 1.*lit.A.concl.*510.*nu*.12.

97. Argumentum validum eſt ab æquiparatis, *Menoch.conſil.*32.*nu*.17.*Stephan.Gratian. diſcept.forenſ.cap.*298.*nu*.70.Procedit ſolum in caſu æquiparato, *l.Stichus, ff.de manum.teſtam. Surd.de alim.tit.*9.*q*.1.*n*.9.*& conſil.*393.*n*.36. *Franciſc. Molin. de ritu nup. lib.* 3. *q*. 46. *nu*. 24. Quando ſcilicet eſt ſimilitudo in eo, in quo fit æquiparatio, *Surd.deciſ.* 119. *num*. 16. *&* 21. *Card. Seraphin. Rota Romana deciſ.*288. *numer*.5. Non habet tamen locum in correctoriis, *Anton. Monach. Lucenſ. deciſ.*49. *nu*. 13. *Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap.* 7. *num*.5. Nec ſumitur ubi militat ratio diverſitatis, *Surd. conſil.* 50. *num*. 25.

98. Argumentum affirmativum non deducitur ex verbis negativis, ut in ſimili ſpecie probat *tex.in l. Titia, §.Lucius, ff.de manum.teſtam.* conſonat *tex. in l. ex facto* 19. *ff. de hæred. inſtit.*ex quibus ita reſolvit*Bald.in l.*2.*C.de conditio. infert.* communem fatetur *Everard. in topic.loco* 4. *verſ. ſecundo iſtud limitatur*, & conſtanter ſequitur *Garc.reg.*45. *nu*.1. & tenet *Seraphin.de privil.juram.privil.* 1.*nu*.4.

99. Argu-

Digitized by Google

99. Argumentum non valet ab alienatione ad locationem, ut per *Anton. Monach. Bonon. dec. 16. nu. 9.* Secus tamen ſi ſit locatio ad longum tempus, quia alienatione prohibita, illa prohibetur, *Cald. Pereira de renovat. emphyt. q. 16. nu. 7. & de reſolut. emphyt. cap. 5. nu. 32. Benedict. Ægid. in repet. l. ex hoc jure, ff. de juſt. & jure p. 1. cap. 9. num. 7. Cardoſ. in praxi judicum verbo locatio nu. 9.*

100. Argumentum validum eſt de alienatione facta in teſtamento, ad alienationem in contractu geſtam. *Menoch. conſil.* 116. *numer.* 44.

101. Argumentum valet de alimentis ad legitimam, & è contra. *Ceval. commun. contra commun. q. 780. nu. 243.* Sed non eſſe hoc perpetuo verum aſſerit *Valaſc. de partit. cap. 19. n. 39. cum ſeq.*

102. Argumentum validum eſt de alimentis ad dotem, *Everard. in topic. legal. loco 29. Cantiunc. in 19. ſpecie loci à ſimili, Vivi. tom. 1. commu. opin. lib. 5. tit. 7. n. 120. pag. 729. Menoch. de præſumpt. lib. 4. q. 189. n. 29. Tiraq. de jure primog. q. 62. num. 4. & nu. 12. cum ſeq. Lar. in l. ſi quis à liberis, §. idem judex, nu. 24. cum ſeqq. ff. de liber. agnoſc. Sebaſtian. Nævi. ad l. ob æs alienum. 12. nu. 2. C. de prædiis minor. Cald. Pereira quæſt. forenſ. conſil. 1. nu. 33. P. Sanch. de matrimon. lib. 4. diſp. 26. num. 1. Cardin. Seraphin. Rotæ*

Romana

*Romanæ deciſ.*447. *nu.* 7. ubi intelligit ſi ſit eadem ratio. Non habet tamen locum, ubi eſt ratio diverſi juris, *Surd.de alim.tit.*9. *q.*1. *nu.*8. ubi *nu.*10. reſolvit, quod ſumitur ſolum negativè, non affirmativè, ſed affirmativè valere dicit *Cardin.Mantic. de tacitis,& ambig.convent. lib.*12.*tit.*16.*nu.*17. Et è converſo valet argumentum de dote ad alimenta, *Menoch.d.lib.*4. *q.*191. *num.*3. *Molin.de primogen. lib.*2. *cap.*15. *nu.*8.*Franciſc.Molin.de ritu nupt.lib.*3.*q.*46.*num.* 10. Valet tamen affirmativè, non negativè ex *Surd. d.tract.de alim.tit.*1.*q.*6. *num.*16. *Mantic. d.tit.*16.*nu.*16. Dos enim, & alimenta æquiparantur, *gloſ. in d. l. ob æs, C. de prædiis minor. Bart.in l.ult. nu.*7.*ff. quibus ut indign. Xuar. in l. quoniam limit.* 2. *C. de inoff. teſtam.Tiraq.de jure primogen. q.*62. *ex nu.*4. *Mol.Card.Lar.& Mantic. dictis locis.Brunor.à Sole in locis commun.verbo dos* 12.cum dos ſuccedat loco alimentorum, ex *Surd. d. q.* 1. *num.* 14.

103. Argumentum valet de alimentis ad piam cauſam, *Cantiunc.in topic.legal.in* 14. *ſpecie loci à ſimili.* Nam cauſa alimentorum dicitur cauſa pia, *Tiraq.de privileg. piæ cauſæ fol.*10. *& ſeq. Card. Mantic. de conjecturis ultim. volunt. lib.*6. *tit.*3. *nu.* 22. *& de tacitis, & ambiguis convent.lib.*13.*tit.*12.*n.*1.

104. Argumentum de anima ad corpus non eſt validum, ut per *Stephan.Gratian diſcept. forenſ.*

*forenſ.cap.*200.*num.*22. ubi è contra aſſerit valere de corpore ad animam. Anima enim pretioſior eſt corpore,ut ſupra dictum eſt hac ead. *lit.num*.88.

105. Argumentum valet ab antecedenti, *Everard. in topic. legal.loco* 94. *&* 96. *Cantiunc. loco* 16. Et argumentum ab antecedenti neceſſario validum eſt in omni materia, quantumvis ſtricta, & etiam in ſententiis, ex *Cardin. Seraph.Rota Romana deciſ.*776.*n.*1.

106. Argumentum ab auctoritate Doctorum validum eſt, *l. antiqui, ff. ſi pars hæred. cap. cum haberet, de eo qui duxit in matrim. cap. omnes principes de major. & obed. cap. ſignificaſti*, 2. *de homicid. Everard. in topic. legal. loco* 48. *Petrus Andreas Gammarus in Dialectica legali lib.* 2. *loco ab auctoritate Menoch. conſ.* 9. *nu.* 8. *& conſ.* 18. *nu.* 7. *&* 13. *& conſ.* 33. *nu.* 27. *Iacob. Valdes de dignitate Regum, regnorumque Hiſpaniæ cap.* 2. *num.* 1. Valet etiam argumentum ab auctoritate alterius magni viri, *l. ſi pater, ff. de ſolut. l. ſeptimo menſe, ff. de ſtatu hominum, Card. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 490. ubi *num.* 2. limitat quando auctoritas magnorum virorum, prout Ariſtotelis, & ſimilium eſt contra legem, quia non attenditur.

107. Argumentum valet de bello ad peſtem, ita *Ripa tract. de peſte in princip. num.* 11. Peſtis enim dicitur bellum inter Deum,& homines,

mines, ex *Bart.in l. naturaliter, n.*23. *ff. de uſucap.Ripa ubi proxime,Iodoc.in enchiridion parium, verbo peſtis*.

108. Argumentum validum eſt de beneficiis ad officia ut per *Mandoſ. ad regul Cancel.regul.*32.*q.*2.*n.*2.*Cabed.Luſit.deciſ.*91.*num.*4.*p.*2. Et è contra valet de officio ad beneficium, *Cald. Pereira in l. ſi curatorem,verbo læſis,nu.* 39. *Cod. de in integr. reſtit min. Anton. Oliban. de jure fiſci cap.* 13. *numer.*61.nam beneficia dantur propter officia, ut notatum eſt infra *lit. B. nu.* 3.

109. Argumentum non valet à caſibus expreſſis ad non expreſſos, ubi non eſt facta totalis æquiparatio, maximè non concurrente identitate rationis, *Cardin. Seraph.Rotæ Romanæ deciſ.* 353.*nu.*3.

110. Argumentum à cauſa valet, *Claudius Cantiunc. in topic.legal. loco* 20. *Ioannes Appellus de ratione explicandi Dialecticam, cap.* 3. *de cauſa*, *Petrus Andreas Gammarus in Dialectica legali.lib* 1.*loco* 11.ubi *loco* 12.deducit argumentum à cauſa materiali,& *loco* 13.à cauſa formali,& *loco* 14.à cauſa efficienti,& *loco* 15.à cauſa finali.

111. Argumentum à ceſſante ratione valet, *l. quod dictum eſt,ff. de pact. Everard. in topic. legal. loco* 85.*Menoch.conſ.*60. *numer.* 71. *& conſ.* 93. *nu.*9.*& conſ.*95.*nu.*84.*& conſ.*96.*nu.*10.*& conſ.*

124.*n.*

Digitized by Google

124.*n.* 76.*& de præſumpt.lib.*4.*q.*190. *num.*25. *Surd.conſ.*383. *nu.*14. Et eſt infallibile in jure, ex *Seraphin. de privileg. juram. privil.*21. *nu.*2.

112. Argumentum à charitativo ſubſidio ad decimam Papalem validum eſt, *Ioan. Pet. Monet.tractat. de decim.cap.*9. *q.*3.*nu.*125.*& de diſtribut. quotid.p.*3. *q.*9. *n.*23.ubi citat *Bellenz. tract. de ſubſid.charitat.q.* 37.*nu.*3.*& Remig. eod. tract. q.* 37. *nu.* 14. *&* 23.

113. Argumentum à civilibus ad criminalia potentiſſimum eſt, frequens, & utile, *Evera.in topic. legal. loco* 77. *Cantiunc. in* 35. *ſpecie loci à ſimili, Maſcard. de probat. concl.* 332. *nu.* 6. An, & quomodo valeat in materia confeſſionis, vide *Farin. in praxi crimin.p.*3.*q.* 81.*nu.*64. *& ſequent.*

114. Argumentum à collatione ad imputationem in legitimam optimè procedit negativè, ſecus affirmativè, *Cardin. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ.* 568. *nu.* 7.

115. Argumentum à communiter accidentibus validum eſt, *l. certi condictio, §. ſi nummos ibi cum quotidie,ff.ſi cert.pet.l. ideoque ubi gloſ. ff. de legi. l. quadam, §. nummularios, ff.de eden. glo. fin.in l.neque natales,* C. *de probat. cap.*1. *de cleric.non reſid.Everard.in topic.legal.loco* 56. *Petr. And. Gammar. in Dialectica legali lib.* 1. *loco* 20. *Pariſ.conſ.*87.*num.*24.*vol.*3.*Maſcard. de probat. concl.*144.*num.*20. *& concl.*445.*nu.*6. *Menoch. conſ.*

conſ.5.nu.2.& conſ.10.nu.7. & conſ.670.nu.7. & de præſumpt.lib.6.q.19.nu.5. Brunor.à Sole in locis comm.verbo argumentum 1.*Surd. deciſ.* 231. *nu.*18. *& de alim.tit.*7.*q.*9.*nu.*15.*& conſ.*132. *nu.*22.*& conſ.*135.*nu.*30.*& conſ.*452.*nu.*46. *& conſ.*540.*nu.*26.*Aldovix.conſ.*44.*nu.*5. *Ioſeph.de Seſſe Aragon.deciſ.*121.*nu.*3. *Cæſar Argel.de contradictore legitimo q.*16.*nu.*36.*Card.Tuſc.tom.*1. *lit.A. concl.*493. Et fortiter valet ad excludendam copulam carnalem, & probationem honeſtatis, *Farinac. in praxi crimin.p.*5.*q.*136.*nu.* 192. Et in probanda meretricia turpitudine frequenter admittitur, *Everar.ubi ſupra, Maſcar. concl.*103.*nu.*20.*Tuſch.d.concl.*493.*nu.*6. Nam à communiter accidentibus ſequitur pręſumptio veritatis, *d.l. neque natales, C. de probat.* & quod communiter fit, cenſetur legitimè fieri, *d.l.certi condictio*, §.*ſi nummos, ff.ſi cert.pet.* & ad communiter accidentia lex ſe facilius adaptat *l.nam ad ea ff.de legib.*cum aliis infra citatis, *lit.I.nu.*43.

116. Argumentum à connexis valet, *Cantiunc.in topic.legal.loco* 15. *Petr. Andr. Gammar. in Dialectica legal. lib.*2. *loco* 2. junctis, quæ infra notavi *lit.C.num.*41. Et ab adjunctis colligit argumentum, *idem Cantiunc.loco* 14.

117. Argumentum à conjunctione plurium diſpoſitionum, vel ſtatutorum validum eſt, ut per *Cardin. Tuſch.tom.*1.*lit.A.concl.*503. Et à

Digitized by Google

Et à conjunctione, ſeu combinatione duarum legum deducit argumentum, *Everard. loco* 11.

118. Argumentum à conſequenti valet, *Everard. in topic. legal. loco* 95. *&* 97. *Cantiunc. loco* 17. *Petr. Andr. Gammar. in Dialectica legali lib.* 2. *loco* 6.

119. Argumentum à conſtitutione municipali, & ſtatuto ad reſcripta validum eſt, quia pariter interpretantur, ut reducantur conformia juri communi, *Cardin. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 496. *num.* 1.

120. Argumentum à conſuetudine ad privilegium valet, *cap. cum contingat, de foro compe. Flamin. de confident. q.* 38. *nu.* 16. nam conſuetudine poteſt introduci, quicquid poteſt per privilegium concedi, *Cardin. Tuſch. tom.* 2. *lit.* C. *concl.* 808.

121. Argumentum de conſuetudine ad ſtatutum validum eſt, *Surd de alim. tit.* 8. *privil.* 56. *nu.* 27. *& conſ.* 2. *num.* 29. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 1. *num.* 3. *Cardin. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 507. *nu.* 20. Et è contra de ſtatuto ad conſuetudinem valet argumentum, *l. de quibus, ff. de legi. Remig. tract. de charitat. ſubſid. q.* 61. *in fine num.* 64. *Sigiſmund. Scacci. de appellat. q.* 2. *numer.* 29. *verſ. tertia.* Nam conſuetudine, quæ non poſſunt introduci, neque ſtatuto valent, ex *Cardin. Tuſch. tom.* 2. *lit.* C. *concluſ.* 810.

122. Argumentum de contractibus ad judicia,

dicia,& è contra valet,*l.ſi quis ſervum,& l.ſi quis cum filio, ff.de pecul. l. omnem, ff. de judic.gloſ. communiter recepta in auth.ſacramenta puberum, verbo contractibus,C.ſi adverſus venditionem,Guter. de juram. confir. p.1.cap.1.nu. 35. Melchior. Phœb.Luſit.deciſ.62.num.5.tom.1.*

123. Argumentum de contractu ad quaſi contractum validum eſt,*l.ſi pupilli,§.ſi quis ita, ff.de negot.geſt.l.apud Iulianum,§.fin.cum l.ſeq.ff. ex quib.cauſ.in poſſeſſ.eatur,l.ait prætor in princip. juncto §. non ſolum.cum ſeq.ff. de minor. Everard. in topic.legal. loco* 18. *Cantiunc.in* 8. *ſpecie loci à ſimili.Cæſar.Argel.de contradictore legit.q.3.num.* 30.Non procedit in præjudicium tertii,*Ioſeph. de Seſſe de inhibitio.cap.9.§.3.nu.13.*

124. Argumentum de contractu ad diſtractum valet,*l. Pomponius, §.præterea,ff.de acquir. poſſeſſ.l.item veniunt in princ. juncto §.1.ff.de petit.hæred. cap.de illis 1. in princ.de deſponſ.impub. juncto cap. uni. §.idem quoque, eod.tit.lib.6. Everard. in topic.legal. cap.19. Cantiunc. in 9. ſpecie loci à ſimili, D. Barb. in l.hæres abſens, §. proinde, numer.13.ff.de judic.Sebaſtian.Nævi.ad l.nihil tam naturale 36.nu.3.cum ſeqq. & ad l.fere 195. ff.de reg.jur.* Contractus enim, & diſtractus à pari procedunt, & ſunt ejuſdem naturæ, *d.§. præterea,l.ab emptione 59.ff.de pact.l.de tutela,C. de in integr.reſtit.min. Surd. de alim.tit.8. privil. 22.nu.6.Pichard.in diſput.de mora,nu.141.Cald.*

Pereira

Pereira de poteſt. eligendi cap. 7. nu. 15. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 168. nu. 7. & 10. cum ſeqq. Ceval. comm. contra comm. q. 897. nu. 886. tom. 4. Card. Mantic. de tacitis, & ambiguis convent. lib. 1. tit. 2. à nu. 15. cum ſeqq. Eſcobar. de ratiocin. cap. 14. num. 42. Barb. ubi proxime. Unde quando contractus celebratur per ſcripturam, non poterit probari ſolutio, vel diſtractio, niſi per aliam æquivalentem, *d. l. nihil tam naturale, ff. de reg. jur. Alex. conſ. 209. nu. 23. lib. 2. Azev. l. 1. nu. 17. tit. 4. lib. 5. novæ recopil.*

125. Argumentum de contractibus ad ultimas voluntates, vel è contra validum eſt. *l. pactum inter hæredem, ubi notatur, ff. de pact. l. quæ de legatis, l. ſervum filii 46. §. eum, qui chirographum, ff. de legat. 1. l. fin. C. de legat. princip. inſtit. de leg. Fuſia. Can. toll. l. eum, qui ita in princ. ff. de verbor. oblig. Everard. in topic. legal. cap. 17. Cantiunc. in 7. ſpecie loci à ſimili, Dec. conſil. 69. numer. 8. Menoch. conſ. 58. numer. 23. & conſ. 89. numer. 36. & conſ. 97. numer. 27. & conſ. 162. num. 8. & conſ. 374. num. 7. & de præſumpt. lib. 4. q. 127. numer. 9. & lib. 10. q. 146. num. 11. Surd. de alim. tit. 2. p. 10. numer. 7. & tit. 5. q. 1. num. 15. & tit. 9. q. 18. numer. 8. & 9. & conſ. 235. numer. 2. & conſ. 470. num. 14. Brunor. à Sole in locis commun. verbo argumentum, 2. Camil. Gallin. in comment. ad tit. de verb. ſignif. lib. 5. cap. 16. nu. 74. Pichard. ad §. ex conditionali, 6. num. 2. inſtit. de verb. oblig.*

& in diſp. de moræ num. 203. *Thomas de Thomaſettis in floribus legum, reg.*41. *Franciſ. Molin. de ritu nupt. lib.* 3. *q.* 18. *numer.* 14. *Card. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 495. ubi intelligit affirmativè tamquam de minori ad majus, ſecus negativè, *& concl.* 507. *nu.* 22. *Cardin. Mant. de conjectur. ultim. volunt. lib.* 3. *tit.* 18. *per totum, & de tacitis, & ambiguis convent. tom.* 1. *lib.* 2. *tit.* 15. *num.* 1. ubi *num.* 16. intelligit ſubſiſtente eadem ratione, & *nu.* 17. limitat niſi ratio diverſitatis probetur, quod etiam aſſerit *Ioann. Petr. Monet. tractat. de diſtribut. quotid. p.* 3. *q.* 4. *num.* 14. per *text. in d. l. quæ de legatis, ff. de leg.* 1. Leges tamen loquentes de ſolemnitate adhibenda in contractibus, vel quaſi, non extenduntur ad ultimas voluntates, nec è contra, *Peralta in l. cum pater, §. à filia, num.* 58. *ff. de legat.* 2. quem refert *Armendarez in proœm. addit. ad recop. legum Navarræ n.* 175. Et aliquando in caſibus à jure expreſſis favorabiliores ſunt ultimæ voluntates contractibus, *l. in teſtamentis, ff. de reg. jur. l. ſi cui §. ſi vinum, ff. de tritico leg. Thomas de Thomaſettis reg.* 121.

126. Argumentum de contractibus ad legata validum eſt, *Menoch. de præſumpt. lib.* 4. *q.* 144. *numer.* 10. *& q.* 199. *numer.* 5. Et de contractibus ad fideicommiſſa, *idem Menoch. conſ.* 97. *nu.* 71.

127. Argumentum de contractibus ad de-

licta,

licta,& è contra valet,*l.omnem,ff.de judic.juncta gloſ.in l. hæres abſens, §.1. ff.eod. l.2. §.fin. ff. de cuſto.reo.auth.qua in provincia, C.ubi,de cri.agi o-por.cap.fin.de for.compet. Everard. in topic.legal. loco* 20. *Cantiun.in* 10.*ſpecie loci à ſimili, Cardin. Tuſch.tom.*1.*lit.A.concl.*495.*nu*:8.*& concl.*507. *nu.*26.

128. Argumentum de contractu dotis ad alios contractus non valet, *Seraphin. de privil. juram.privil.*60.*n.*11.

129. Argumentum à contractu mutui ad contractum cenſus validum eſt, *Menoch. conſ.* 49.*nu.*16.

130. Argumentum à contrario ſenſu validum eſt *l.*1.*§.hujus rei,ff.de offic.ejus cui mand.eſt juriſd.* [*& ibi Goth.*] *l.qui teſtamento,§.mulier,ubi gloſ.ff.de teſtam.l.ſi procuratorem, §.ſi ignorantes, ff.mand. l.ſi quis locuples* 57.*ff.de manum.teſta.l. conventicula,& ibi Cin.à princip.C. de Epiſcop. & cler.l.apud antiquos* 21.*C.de furtis cap.qualis* 25. *diſt.cap.cum apoſtolicæ,de his quæ fiunt à prælat.E-verard. in topic. legal. loco* 4. *Petrus Andr. Gam-mar.in Dialectica legali lib.*2.*loco à contrario ſen-ſu, Socin. reg.*28. *Thomas de Thomaſettis in flori-bus legum reg.*39.*Pichard.in diſp.de mora nu.*132. *Maſcard.de probat.concluſ.*1146. *num.*3. *Brunor. à Sole in locis comm.verbo argumentum,*3.*Surd.de alim.tit.*1.*q.*42.*num.*40.*& tit.*6.*q.*11.*n.*2.*&* 3. *Cald. Pereira de nominat. emphyt. q.*12. *num.*26.

Digitized by Google

Cæſar Argel.de contradictore legitimo, q.7.numer. 3. *Cardin. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 498. *Mari. Anton. vari.lib.* 1. *reſol.* 1. *numer.*4. Et eſt fortiſſimum, frequens, & utiliſſimum, *Maſcard. concl.* 1280. *numer.*65. *Farinac.in praxi crimin.p.* 4. *conſ.*30. *numer.*219. *Ioſeph.de Seſſe Aragon.deciſ.*10. *numer.*15. Et debet ſumi à tota oratione cum ſuis qualitatibus, ex *Seraphin.de privileg.juram.privil.*1. *numer.*13. *Cardin.Mantic.de tacitis, & ambiguis convent. tom.*1. *lib.*2. *tit.*14. *num.*2. Etiam in dictisDoctorum, ut per *Ludov. Rodolph.poſt tractat. de ſuprema, ſeu abſoluta principis poteſtate, concl.*5. *num.* 7. [*& gloſſæ Cacher. dec.* 58. *num.* 5. *Fachin.* 13. *cont.* 4. 5. *Diſſent. inf.num.*133.]

131. Intellige argumentum hoc validum eſſe, quando contrarium non eſt expreſſum in jure, nec abſurdum aliquod reſultat *text. eſt in l.*2. *C.de condit.inſert. & in cap. cum virum de regular.cap.à nobis,* 2. *de ſentent. excomm.* [*Goth. &*] *Doct.in d.l.*1. *ff.de officio ejus cui mand. eſt juriſd. & in d.l.conventicula, C.de epiſc.& cler.Everar.d.loco* 4. *Garc.Falcon.reg.*45. *Menoch.de præſumpt.lib.*3. *q.*93. *num.*5. *& lib.*4. *q.*83. *num.*55. *Fachin.controv.jur.lib.*13. *cap.*3. *cum ſeqq. Valaſc. conſult.*136. *num.*7. *Gam.Luſit.deciſ.*167. *num.*8. *Card.Mantic.de conjectur. ultim. volunt.lib.*3. *tit. tit.*15. *num.*13. [*& tit.*16. *nu.*12. *& tit.*18. *num.* 1. 6. *Everh. conſ.*81. *nu.*2. 7.] *& tit.* 17. *numer.* 1. *&* 7.

Digitized by Google

1. & 7. & d. tit. 14. *per totum*, *Brunor. à Sole in locis commun. verbo argumentum* 3. *Guter. pract. lib.* 3. *q.* 44. *numer.* 4. *Surd. deciſ.* 75. *numer.* 7. & *conſ.* 25. *num.* 37. *Ioſeph. Aldrete de religioſa diſciplina tuenda lib.* 2. *cap.* 28. *numer.* 32. *Morl. in empor. jur. p.* 1. *tit.* 1. *q.* 3. *num. fin.* & *tit.* 5. *q.* 1. *num.* 41. *P. Sanch. de matrim. lib.* 6. *diſp.* 21. *num.* 9. *Seraphin. d. privil.* 1. *num.* 6. *Ignat. del Villar in ſylva reſponſ. reſp.* 16. *cap.* 3. *numer.* 10. *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 146. *numer.* 13. *Ferrer. in conſtit. Cathalon. gloſ.* 4. *num.* 304. *Anton. Monach. Bonon. deciſ.* 67. *numer.* 38. *Sayr. de cenſur. lib.* 5. *cap.* 18. *num.* 18, *Card. Tuſch. d. concl.* 498. *à num.* 84. *Hieron. Ferdinandez de Otero in interpret. cap. fin. de pactis*, *num.* 62. [Etiam ex verbis negativis: *Fach.* 13. *cont. c.* 8.] Etiam ad legum correctionem ſumendum eſt, quoties lex, ſtatutum, ſive teſtatoris diſpoſitio in ſenſu directo nihil operari poſſunt, ut per *text. in auth. ex teſtamento*, *juncta l.* 1. *C. de collat. l. dos à patre*, *C. ſolut. matrimon.* & plures quos citat, reſolvit *Pichard. d. numer.* 132. [nam & in ult. vol. locum habet hoc argumentum *Mant. d. tit.* 17. *diſſ. Radel. dec.* 92. *num.* 9. Neque in diſpoſitionibus conditionalibus: niſi alioquin verba ſuperflua & ſine operatione forent. *Radel. ibid.*] Si tamen hoc argumentum ſumatur ex nova diſpoſitione, etiam ſi inducatur jurium correctio, validum eſt, dummodo in ſenſu directo

nova diſpoſitio non reddatur in utilis, ut per *Ferrer.in conſtitut.Cathalon.gloſ.3. num.44.* ubi *nu.45.* tenet, quod deſumitur etiam ex conjecturata mente teſtatoris.

132. Valet argumentum hoc, quando verba legis ſunt conditionalia, *Surd. d.q.11. numer.3.* Item in contractibus. [Et in mandatis, *Fach.13. cont.6.*] validum eſt, maximè quando in caſu contrario eſt eadem ratio, *Anton. Monach. Lucenſ. deciſ. 55. num.22. & 23. Tuſch.d. concl.498. à nu.11. Franciſc.Molin.de ritu nupt. lib. 3. q. 51. num. 9.* ubi *num.* 10. reſolvit procedere in contractibus, tam bonæ fidei, quam ſtricti juris, cui ſubſcribit *Everard. d. loco* 4. ubi etiam aſſerit procedere in feudis. [*Fachin. 13. cont. c.* 11.] Deinde procedit in ſtatutis, [*Fachin. 13. contr. 7.*] *Portol. de conſortibus, & fideicomm. legal. cap.36. numer. 17. Ceval. commun.contra comm. q.336. à num.2. Tuſch.d.concluſ.498. à num.38.* [Item in Reſcriptis principum, *Fach. 13. contr.* 10.] licet aliter teneat Doctor quidam modernus, cujus opinio procedere debet, quando ex uno ſtatuto alterius correctio reſultaret ita *Portol.d.cap.36. nu.18.* Intellige etiam de ſtatuto, quod diſponat in caſu non proviſo à jure communi, ſecus verò ſi diſponat circa caſum proviſum à jure communi, quia tunc regulariter non habet locum hoc argumentum in tali ſtatuto, ad corrigendum

dum jus commune, ut notat *Everard.d.loco* 4. *Rota Roman. apud Farin.deciſ.*185*.num.*7*.tom.*1. *par.*1.

133. Non eſt tamen validum hoc argumentum, quando ex eo ſequitur jurium correctio, *gloſ.in cap.ſignificaſti,de foro compet.gloſ. in clem.*1*. verbo obſervare, de ſent. excomm. Everard. d. loco* 4. *Hieron. Ferdinandez de Otero d. interpret. cap.fin. de pact. num.*61. *Rota Romana apud Farin.deciſ.*491*.nu.*9*.tom.*2*.p.*1. Nec admittitur in diſpoſitione concepta negativè, *Cacher.Pedem. deciſ.*69*.num.*28. *Surd.d.tit.*6*.q.*15*.nu.*7*. & deciſ.*185*. num.*24. *Franciſc.Molin. d.q.*51*.num.*5*. &* 16, quamvis contrarium dicat verius *Everard. d. loco* 4. item nec ſumitur ex verbis narrativis legis, *gloſ.in l.*1*. Cod.quando non petent. part. Brunor. à Sole d. verbo argumentum* 3. *Everard. d.loco* 4. Nec etiam procedit ex dictis Doctorum, [*diſſent.ſup.num.*130.] *Cardin.Seraphin. Rotæ Somanæ deciſ.*822*.num.*6. Nec admittitur in deciſionibus Rotæ, *Seraphin. deciſ.*1342*. num.*1. Nec procedit in materia ſtricti juris, *Seraphin.deciſ.*1466*.n.*3. Unde non habet locum in privilegiis per *gloſ. in cap. licet in princ. de privil.in* 6. *Everard.d.loco* 4. Nec valet in pactis, *Franciſc.Molin.d.q.*51*.à nu.*2*.& num.*7. reſolvit, quod non ſumitur ubi inducta ad unum effectum diverſum producerent. Nec procedit, quando per illud eſſet in-

ducenda Trebellanicæ, vel Falcidiæ detractio. *Ferrer.d.gloſ.4.num.*303. Nec quando ex eo reſultaret abſonus intellectus, *Portol.d.tract. de conſortibus, & fideicomm.legal.cap.*1.*num.*18. *Ioſeph.de Seße d.deciſ.*146.*n.*13. *Hieron.Ferdinandez de Otero nu.*60.*d.loco.* Deinde non procedit, quando in caſu contrario militat eadem, vel major ratio, *Surd. deciſ.*18.*num.*24.*P. Sanch.de matrim.lib.*9.*diſp.*32.*num.*11. *Molin.d.q.*51.*nu.*8. Nec denique ſumitur in materia irregularitatis, ex *Sayr.d.tract.de cenſur.lib.*7.*cap.*5.*n.*16.

134. Argumentnm à contrariis validum eſt, *Everard. in topic.legal.loco* 75. *Cantiunc. loco* 13. *Ioannes Appellus de ratione explicandi Dialecticam cap.*6. *Petr. Andr. Gamar. in Dialectica legali lib.*2.*loco à contrarietate, Menoch.conſ.* 89.*n.* 54. *Thomas de Thomaſettis in floribus legum reg.* 47. ubi aſſerit procedere, quo ad cognitionem, quia uno cognito contrariorum, cognoſcitur & alterum, ut in §.1.*inſtit.de his qui ſunt ſui, vel alieni juris.* Et de argumento à repugnantibus, vide *Cantiunc.loco* 18.

135. Argumentum à correlativis validum eſt, *l.*1.*C.ne liceat potentioribus, l.fin. C.de indic. viduit. tol. Everard. in topic. legal. loco* 76. *Cantiunc. loco* 19. *Petr. Andr. Gammar. in Dialectica legali lib.*2.*loco à correlativis, Menoch.conſ.*32.*n.* 18. etiam in pœnalibus, *Surd.de alim. tit.*1.*q.* 19.*numer.*4. Intellige, quando militat eadem

ratio

ratio in utroque correlativorum, *Farinac. in praxi crimin.p.4.conſ.85.num.74.* Si verò detur diverſa ratio,non valet. *l.curatorem,C.de interdic.matrim.Everard.d.loco 76.Surd.d.q.19. num. 3.& num.10.& q.41.num.4.& tit.4.q.44.num. 28. & deciſ.47.nu.7.& conſ.52.nu.62.Menoch. conſ.1192. à num.15.& 21.lib.12. P. Sanch. de matrim.lib.6. diſp.21. num.9.Steph.Gratian. diſcept.forenſ.cap.26.nu.15. Luſitanus noſter Franciſc.à Souſa in repet.l.fæminæ,ff.de reg.jur.p.1.nu. 143.Anton.Monac.Bonon.deciſ.51.num.14.Cardin.Seraph.Rotæ Romanæ deciſ.1442.nu.12.*

136. Argumentum de crimine læſæ majeſtatis,ad crimen hæreſis non valet,ita *P.Sanch. in præcepta Decalogi lib.2.cap.28.nu.5.*

137. Argumentum à definitione validum eſt,*l.1.§.dolum,ubi Bart.not.ff.de dolo,l.fin.junct. gloſ.ff.de verb.ſignif.cap.dudum,2.poſt princ.de elect.Everard.in topic. legal.loco 44. Cantiunc.loco 2. Ioannes Appellus de ratione explicandi Dialecticam cap.1. à definitione vocis, Petr. Andr. Gammar. in Dialectica legali lib. 1. loco 1. Surd. conſ. 304.num.5.Ioan.Petr.Monet.tractat.de diſtribut. quotid.p.1. q.4. n.4. Tobias Nonius ad princip.inſtit.de teſtam.nu.25.*

138. Argumentum de delicto in faciendo ad delictum in omittendo, validum non eſt, *Seraphin. de privileg. juram.privil.31. numer.39.* Nam delictum in omittendo levius eſt, quam

 in com-

in committendo, ut notatum eſt infra *lit.* D. *numer.* 17.

139. Argumentum à diſpoſitione tacita ad expreſſam valet, quando eſt eadem ratio, *l. cum quid, ubi omnes, ff. ſi cert. pet. Menoch. de præſ. lib. 4. q. 189. nu. 97.* nam taciti, & expreſſi idem eſt judicium, ut dictum eſt infra *lit.* T. *num.* 3.

140. Argumentum à diſpoſitione legis, ad diſpoſitionem teſtatoris validum eſt, *l. non impoſsibile, ff. de pact. l. ſervus hac lege, ff. de manumiſ. l. ſi ita fuerit ſervis duobus in fin. & ibi Bart. no. ff. de manum. teſtam. l. cum quidam, verſ. quemadmodum enim, Cod. de verbor. ſignificat. Everard. in topic. legal. loco* 52. *Cantiunc. in* 29. *ſpecie loci à ſimili, Menoch. conſ.* 97. *num.* 24. *Surd. conſ.* 278. *numer.* 9. Nam in teſtamentis ſemper voluntas teſtatoris pro lege obſervatur, *l.* 1. *Cod. comm. de leg. l.* 3. *Cod. de liber. præt* cum fuerit antiquiſſima lege 12. tabul. ampliſſima teſtatoribus tributa facultas, ut uti quiſque rei ſuæ legaſſet, ita jus eſſet, cujus meminit, *l. verbis* 120. *ff. de verbor. ſignificat. l.* 1. *ff. ad leg. falcid. auth. de nupt.* §. *diſponat. collat.* 4. *Iuſtin. in* §. 1. *inſtitut. de lege falcidia, refert Pichard. ad rub. inſtitut. eo tit. de lege falcidia numer.* 15. *& in diſp. de mora numer.* 202.

141. Argumentum à diſpoſitione ſtatuti, ad diſpoſitionem teſtamenti valet, *Cardin. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 496. *nu.* 4. *Menoch. conſ.*

conſ. 50. *num.* 21. *& conſ.* 95. *num.* 84. *& conſ.* 150. *nu,* 46. *& de præſumpt. lib.* 4. *q.* 83. *nu.* 24. ubi *nu.* 25. ſecus aſſerit, ſi non eſt eadem ratio, quamvis de ſtatuto ad teſtamentum non valere argumentum reſolvat. *Bened. canon. q.* 35. *nu.* 18. Et è contra valet argumentum à diſpoſitione teſtatoris ad diſpoſitionem ſtatuti ex *Menoch. d. n.* 21.

142. Argumentum à diſpoſitis in teſtamento, ad codicillorum declarationem validum eſt, *Menoch. conſil.* 333. *numer.* 3. *& numer.* 22.

143. Argumentum à diverſis ad diverſa non valet, *Card. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 510. *nu.* 2. nam illatio non fit à diverſis, ut dictum eſt infra *lit. I. nu.* 6.

144. Argumentum à diviſione validum eſt, *Ioannes Appellus de ratione explicandi Dialecticam cap.* 2. *Petr. And. Gammar. in Dialectica legali lib.* 2. *loco.* 8.

145. Argumentum de dote ad legitimam validum eſt, *auth. res quæ, C. commun. de legat. Bart. in l. Titio centum, §. Titio genero in fin. ff. de condit. & demonſt. Cald. Pereira in l. ſi curatorem verbo ſine curatore: numer.* 96. *C. de in integr. reſtit. min. Thomas de Thomaſettis in florib. legum. reg.* 45. ubi aſſerit procedere in caſibus à jure expreſſis, & ubi militat eadem ratio. Et è converſo valet de legitima ad do-

tem

tem, ut per *Cald. ubi proximè*. Dos enim ſuccedit loco legitimæ, *Menoch.conſ.8. num.8. Mari. Antonin. vari. lib. 2. reſol. 27. num. 5.*

146. Argumentum de dote ad ſtudium non concludit, ut per *Card.Mantic. de tacitis,& ambiguis convent.tom.2.lib.3.tit.14.num.5.* quamvis contrarium videatur colligi ex *tex.in l.aſsiduis, §. ſi quis enim, C. qui potio in pigno habean.* cum cauſa ſtudii æquiparetur cauſæ dotis, ex *D.Barb.in l.1.ff.ſol.matri.p.7.num.20.& nu.23. & num.49.cum ſeq.& nu.53.*

147. Argumentum ab effectu ad cauſam validum eſt, *l.non codicillum. C. de teſtam.cap.at ſi clerici in princip.de judic.cap.cum ceſſante de appellat.Everard.in topic.legal.loco 77. Cantiunc.loco 21. Ioan.Appell.de ratione explicandi Dialecticam cap.4. de effectu, ſive officio.*

148. Argumentum de emphyteuſi ad locationem longi temporis procedit, data rationis paritate, ita noviſſimè *Luſitanus noſter Benedict. Ægid.in repet. l.ex hoc jure, ff.de juſt. & jure par.1. cap.9.num.8.* Æquiparatur enim locatio longi temporis emphyteuſi,ut per *Pinel. in l.1. p.3.nu.64. C. de bonis mater. Valaſc. de jure emphyt.q.29.nu.6.Sarm.lib.3.ſelect.cap.2.num.31. Card.Mantic.de tacitis, & ambiguis convent.lib.22.tit.2.nu.55.P.Mol.de juſtit.tract.2.diſp.445. verſ. hinc oritur, P. Leſsi.eod.tract.lib.2. cap.24. dub.1. numer.4. Ioan.Martius à Coſta in addit. ad*

tractat.

Digitized by Google

*tractat.libellorum annotat.*15*.num.*9*.Cald.Pereira quæſt.forenſ.lib.*1*.q.*10*. num.*8*. Bartholom. Perett.ad extravag.ambitioſæ, de rebus eccleſ. non alien.cap.*2*.numer.*38.

149. Argumentum de emphyteuſi ad feudum validum eſt, *Menoch. conſ.*16*. num.*2. Et è contra de feudo ad emphyteuſim valet, quando datur eadem ratio, & juris regulæ non repugnant, *l.*1*. §.fin. juncta gloſ.ff. ſi ager vectigal. cap.*1*.§. rei autem, de inveſti. de re alie. fac.in uſi. feudo.Everard.in topic.legal. loco* 12*. Cantiunc.in* 2*.ſpecie loci à ſimili,Tiraq.le mort.p.*4*.declarat.*6*. num.*2*. Cov.vari.lib.*2*. cap.*18*.num.*1*. Brunor. à Sole in locis commun.verbo arguere* 1*.Menoch.conſi.* 111*. num.*59*. & conſ.*129*.num.*2*. Surd.deciſ.* 188*.nu.*5*.& deciſ.*290*.nu.*15*.& conſ.*75*.nu.*13*. & conſ.*208*.n.*9*.& conſ.*338*.n.*33*.& conſ.*402*. nu.*24*.& de alim.tit.*4*.q.*10*. n.*15*.Valaſc.de jure emphyt.q.*39*.n.*19*.Cald.Pereira de poteſt.eligendi cap.*11*.n.*43*.& de nominat.emphyt.q.*17*.nn.*28*. & de renovat.emphyt.q.*9*.n.*17*. & de extinct.emphyt.cap.*3*.n.*1*. Anton.Monach.Florent.deciſ.*61*. n.*3*.Cæſar.Argel.de contradictore legitimo q.*16*.n.* 18*. Melchior Phæb.Luſit.deciſ.*13*.num.*7*.Cardin. Tuſch.tom.*1*.lit.A.concl.*507*.n.*34.De feudo vero ad alios contractus non valere argumentum aſſerit *Seraph.de privil.juram.privil.*49*.nu.*24.

150. Argumentum de emphyteuſi ad majoratum valet, niſi detur diverſa ratio, ita *P.Molin. de*

lin.de inſtit.tract.2.diſp.631.n.1. Melchior Phæb. Luſit.deciſ.96.nu.8.

151. Argumentum de emphyteuſi ad uſumfructum validum eſt, ut per *Cald. Pereira de renovat.emphyt.q.18.nu.15.D.Barb.in l.divortio,§. fin.p.2.nu.49.ff.ſolut.matrim.*

152. Argumentum ab ethymologia plurimum ad rei ipſius, de qua agitur naturam, & eſſentiam declarandam conducere ſolet,ut per *Sayr.de ſacram.in genere lib.1.cap.1. in princ.* Ethymologia nanque veriloquium appellatur ab ethymon, quod Græce verum dicitur, ſecundum *Cic.in topic. Quintil. inſtit. lib.1. Agricol.Dialecticæ invent.lib.1.cap.23.*& optimis exemplis oſtendit *Fonſec. inſtit. Dialect.lib.5. cap. 2.* Et licitum eſt, ac validum in jure, & nondum probabile,ſed utile, & multum frequens, *l.2.§.appellata,ff.ſi cert.pet.l.1.ff de furt. l.1.ff. de acquir.poſſeſſ.l.1.ff.de juſt. & jure,l.1.ff.de teſtam.l.1.ff.de novat.l.1.ff.de pact.princ.inſtit. quibus mod.re contrah. obligat.princ.inſtit. de teſtam. Everard.in topic.legal.loco 6.Cantiunc.loco 3.Pet. Andr. Gammar. in Dialectica legali lib. 1. loco 3. Garc. Falcon. reg. 46. Thobias Nonius ad princip. inſtit. de teſtam. nu.31. Gonzal.ad reg.8. Cancel. gloſ.9.§.1.nu.5. Luſitanus noſter Benedict. Ægid. in repet.l.1.C.de ſacroſanc.eccleſ.p.1. in initio nu. 14. Pichard.in diſp.de mora nu.5. Flamin.de confident.q.26.nu.8.Ioan.Petr.Monet.tract.de diſtri-*

but.

Digitized by Google

but.quotid.par. 1.*q.* 1.*n.* 7. ubi *n.* 8. intelligit modo negativè concipiatur, quem ſenſum præſtant etiam *Everard.d.loco* 6. *Thomas de Thomaſettis in floribus legum reg.* 38. Non valet tamen, ubi repugnat communis uſus loquendi, *Everard. ubi proxime Anton. Monach. Lucenſ. deciſ.* 13. *num.* 53. ſed non concludere neceſſariò aſſerit *Cardin. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. conc.* 500. *num.* 1. De argumento ab alluſione vocabuli, quod arrideat, ſed non concludat, reſolvit *Anton. Monach. d. deciſ.* 13. *nu.* 52. Et quod neque affirmativè, neque negativè neceſſario concludat probat *Thobias Nonius ad princip. inſtit. de teſtament. num.* 30. Imò alluſionem damnant antiqui omnes, ut oſtendit *Rip. in d. l.* 1. *num.* 18. *ff. de acquir. poſſeſſ.* & ex *Cic. contra Stoicos Cujac. obſervat. lib.* 1. *cap.* 37. Et argumentum à vi verbi validum eſſe notari ſolet, ut per *Mandoſ. ad regul. Cancel. reg.* 2. *q.* 5. *nu.* 5. *Pichard. in diſp. de mora n.* 5. quod utique negativè omninò eſt efficax, non affirmativè, niſi ratio inventionis vocabuli aliud inducat, aut ab eo, quod olim, & frequentius obſervatur deductum ſit: ex eod. *Pichard. in* §. 1. *n.* 11. *inſtit. de tutel.*

153. Argumentum de exhæredatione ad inſtitutionem non valet, ita *Luſitanus noſter Emmanuel Figueira de Nigreiros in introduct. ultimarum voluntatum lib.* 2. *cap.* 5. *numer.* 9.

154. Argumentum ab experientia validum

dum eſt, *Surd.conſ.*132.*numer.*23. Experienria enim eſt omnium rerum mater, & magiſtra, ut infra notatum eſt *lit.E.nu.*29.

155. Argumentum de falcidia ad Trebellianicam, & è contra in jure admittitur, *l.Marcellus, verſ.quod autem, ff.ad Trebell.l.jubemus*, C. *eod.l.*1. *ff.de legat.*1. *Everard.in topic. legal. loco* 16. *Cantiunc.in* 6.*ſpecie loci à ſimili.Ferr.in conſti.Cathalon.gloſ.*4.*num.*31. Appellatione enim falcidiæ, trebellianica quoque continetur, ex *tex. in l.in quartam, & ibi doct.ff.ad leg.falcid.*

156. Argumentum de feudis ad majoratum confici poteſt, *Gam.Luſit. deciſ.*51.*num.*5. Non eſſe tamen validum, niſi in feudis ſit expreſſum aliquod jus commune dicit *Molin. de primog.lib.*1.*cap.*7.*à princ. & numer.*5. Vel niſi detur eadem ratio, & juris regulæ non repugnent, de quo etiam *Cov. lib.*2.*vari. cap.*18. *numer.*1.

157. Argumentum à feudo ad regnum valet, *Molin.de primog.lib.*1.*cap.*7.*nu.*1. *Alex. Rauden.de ſucceſſ.Regni Portugal.reſp.*2.*num.*96.

158. Argumentum de feudo ad jus patronatus validum eſt, ut per *Aloyſ.Ricci.in praxi rerum fori.eccleſ.deciſ.*199.*num.*223.*& deciſ.*220. *nu.*319.*in* 1.*edit.& reſolut.*181.*nu.*4.*in* 2.*edit.* quo ad modum ſuccedendi, ut poſt *Card.in clem. pluries col.fin. de jure patr. tenent Lambert. lib.*1.*art.*8.*q.*3.*princip.*1.*p. & Decian. conſ.*32. *num.*12.

Digitized by Google

num. 12. *lib.*1. Et è converſo de jure patronatus ad feudum, *Menoch. conſ.* 161. *num.*43.

159. Argumentum de feudo ad fideicommiſſum valet, *Menoch. conſ.* 89. *nu.* 65. *& conſ.* 116. *num.*29. *& conſ.* 124.*nu.*39. *& conſ.*161. *num.* 40. *& conſ.* 315. *num.*38. ubi limitat. Et è contra à fideicommiſſo ad feudum, *Menoch. conſil.* 16. *num.* 3. *& conſ.* 104. *num.*60. *& conſ.* 400. *num.*42. *Surd. conſ.* 427. *num.*37.

160. Argumentum à fideicommiſſo ad majoratum valet, *Peralt. in l.* 3. §. *qui fideicommiſſa, num.* 91. *ad fi. ff. de hæred. inſtit. Mol. de primog. lib.* 1. *cap.* 1. *num.* 7. *Valaſc. de jure emphyt. q.* 50. *num.* 29. Fideicommiſſum enim familiæ relictum in omnibus fere aſſimilatur majoratui tamquam ſanguinis ſucceſſioni, ut ex omnibus Hiſpanis doct tradit explicans *Molin. ubi proximè*, & alii, ut per *Ioann. Garſi. de expenſis cap.* 16. *num.* 3. *in fine.*

161. Argumentum de fideicommiſſo ad regnum, vel aliam ſucceſſionem debitam ex cauſa neceſſaria valet, ut per *Alex. Rauden. de ſucceſſ. regni Portugal. reſp.* 2. *num.* 36.

162. Argumentum de fructuario ad emphyteutam validum eſt, ut per *Cald. Pereira de renovat. emphyt. q.* 8. *num.* 15. *D. Barb. in l. divortio in princip. p.* 2. *num.* 19. *ff. ſolut. matrim. Valaſc. de partit. cap.* 31. *num.* 8. *&* 9.

163. Argumentum à gabella ad laudemium

E vale

valet, *Doct.in l.ab emptione,ff.de pact.Surd.deciſ.* 31.*numer.*10.*Stephan.Gratian.diſcept.forenſ.cap.* 180.*nu.*10.

164. Argumentum de genere ad ſpeciem validum eſt, *l.*1.*ff.ſi cert.pet.Everard.in topic.legal.loco* 6.*Cantiunc. loco* 7. *Petr. Andr. Gammar. in Dialectica legal. lib.*1. *loco* 7. Valet tamen affirmativè prædicamentaliter, non illativè, ex *Ludov. Rodolphin.vari. quaſt.lib.*2.*q.*51.*num.*22. Et quod valeat negativè ſumptum, non verò affirmativè reſolvit *Tobias Nonius ad princip. inſtit.de teſtam.nu.*32. Et è contra de ſpecie ad genus valet argumentum, *Everard.loco* 7.*Cantiunc.loco* 8. *Gammar.loco* 8.

165. Argumentum ab impoſſibili validum eſt, *l.ſi deceſſerit, ff.qui ſatiſd.cog.Everard. in top. legal. loco* 58. *Petr. Andr. Gammar. in Dialectica legali lib.*1.*loco* 16.*Menoch.conſ.*332.*num.*10.*&* *conſ.*339.*num.*8.

166. Argumentum ab incluſione unius ad excluſionem alterius valet, *Menoch.conſ.*14.*nu.*14. *&* *conſ.*98.*num.*76. nam incluſio unius eſt excluſio alterius, ut notatum eſt infra *lit.I.nu.*17. Non procedit, ut abſurdum evitetur, *Menoch.conſ.*82.*num.*49.

167. Argumentum ab inconvenienti eſt efficax, ut per *Everard.in topi.legal.loco* 92.*Marc. Anton.Genu.in pract.eccleſ.é.*160.

168. Argumentum de judiciis ad ultimas volun-

voluntates validum eſt, *l.qui teſtamento, §.quæcunque verſ. in omnibus, ff. de teſtam. Cantiunc.in topic. legal. in 11. ſpecie loci à ſimili, Menoch.conſ. 162.num.10.Cald. Pereira de empt.cap.9. n.14.* Et è contra ab ultimis voluntatibus ad judicia,*l.2.§.1.ff. de tutel. dividen. Cantiunc. ubi proximè.Cardin.Tuſch.tom.1.lit.A.concl.507.nu.3. Everard. in topic. loco 21.* ubi intelligit ſi formetur affirmativè rationem adducens, quia quod poteſt teſtator, poteſt & judex,ex *text.in l.non eſt mirum, & ibi Bart.ff.de pign.act.l.ſolent, ubi gloſ.& Bartol.ff.de alim.& cib.leg.l.ſervus hac lege,ff.de inanumiß.*

169. Argumentum de judiciis ad arbitria valet,*l.1.ff.de arbitr.Cantiunc.in topic.legal.in 1. ſpecie loci à ſimili, Everard. loco à judiciis ad arbitria.*

170. Argumentum à juriſdictione temporali ad terminos eccleſiarum non procedit:noviſſ. *Rota Romana apud. Farin.deciſ.441. num.8. Card.Seraphin.Rotæ Romanæ deciſ.1422.nu.17.*

171. Argumentum de juriſdictione territorii ad dominium rerum particularium non valet *Sbrozz. de Vicario Epiſcopi q.55.n.28.Narbona de appellat.vicarii ad epiſcopum p.1.num.92. novißima Rota Romana apud Farin.deciſ.696.*

172. Argumentum de legato ad donationem validum eſt,quia legatum eſt quędam donatio,*l.legatum 119.ff.de legat.1.§.1.inſtit.de legat. Gil-*

gat. Gilber. Coſtan. lib. 1. *quæſt. capit.* 14. *à princip. Gom. vari. tom.* 1. *cap.* 12. *nu.* 3. *Donel. comment. jur. civil. lib.* 8. *cap.* 1. *Cardin. Mantic. de conject. ultim. volunt. lib.* 1. *tit.* 4. *num.* 9. *Card. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 495. *nu.* 3. *& concl.* 511. *num.* 4. *Mari. Anton. vari. lib.* 1. *reſol.* 59. *num.* 5.

173. Argumentum à legato ad beneficium valet, *l. legatum, ff. de legat.* 2. *cap. quia diverſitatem, de conceſſ. preben. Cardin. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 506. *nu.* 3.

174. Argumentum de legato libertatis ad legatum piæ cauſæ validum eſt, *Menoch. de præſumpt. lib.* 4. *q.* 116. *nu.* 31.

175. Argumentum de legibus communib. Romanis ad ordinationem ſucceſſionis regnorum valet, *Alex. Rauden. de ſucceſſ. regni Portugal. reſp.* 2. *nu.* 63. *&* 64.

176. Argumentum de legitima ad debitum ex ſtatuto validum eſt, ut per *Surd. deciſ.* 119. *num.* 7.

177. Argumentum de legitimatione ad adoptionem valet, *not. in l. in adoptionem la* 1. *C. de adopt. & in l.* 1. *ff. ad municip. reſolvunt Gom. l.* 9. *Tauri nu.* 62. *verſ. ſecundo, Surd. conſil.* 317. *nu.* 33. *D. Barb. in l. quæ dotis nu* 164. *ff. ſolut. matrim.*

178. Argumentum de libertate ad legitimationem validum eſt, ut per *Tiraq. in l. ſi unquam verbo donatione largitus num.* 287. *C. de revocandis donat.*

179. Argu-

179. Argumentum de libertate ad pias cauſas, & è contra procedit, *l.* 1 *§.ſin autem,C. de com. ſervo manum. l. contra, C. de teſtam manum. l.cum inter, Cod. de fideicom. libert. l.2. tit. 22. p. 4. & ibi Gregor. & in l. 3. verbo raſon. tit. 12. part.5. Everard. in topic.legal. loco 23. Cantiunc.in 13. ſpecie loci à ſimili,Surd.de alimen.tit. 8. privil.17. num.4. Tiraq. de privil. piæ cauſæ in præfat.verſ.item legatum libertatis pag.15.& privil.9.ad fin.& in l.ſi unquam, verbo donatione largitus num.269. & num.329. C.de revocandis donat. & de jure mariti, gloſ.8. num.166. Benedict. Ægid.in repet. l.1. C. de ſacroſanct. eccleſ. p.3. §. 2. num. 16. & p.5. § 3. num. 1. verſ. cujus tex. Card.Tuſch. tom 1. lit. A. concl.507. nu.32.*

180. Argumentum à locatione ad ſocietatem non valet, ut per *Menoch. conſ.122. nu.80.*

181. Argumentum de loco ad perſonam, & è contra validum eſt, *l.1.§. Offilius, ff.ne quis eum qui in jus voc. eſt vi exi. junc. l. 2. eo tit. cap. pervenit.junct.capit. cum eccleſia, de immunit. eccleſ. Everard. in topic. legal. loco 41. Cantiunc. in 28. ſpecie loci à ſimili, Card. Tuſch. tom. 1. lit. A. concl.505.nu.3.*

182. Argumentum de loco ad tempus valet, *l. vinum, ubi Bart.nu.2. ff.ſi cert. pet. Iaſ. in l. admonendi nu.201.ff.de jurejur. Everard.in topic. legal.loco 48. Mari. Ant.vari.lib.2. reſol.40. n.8. & lib.3.reſol.fin.n.6.Menoch.conſ.132.n.12.Fer-*

rer.in conſtit. Cathalon.gloſ.2.num.148.D.Barb. in l.hæres abſens in princip. numer.169. ff.de judic.Card.Tuſch.tom.1.lit.A.concl.505. Non valet tamen, ubi ſubeſt ratio diverſitatis, *Iaſ.in l. etſi inutiliter nu.10. C. de fideicomm.* quem citat *Mari.Anton.d.reſol.fin.num.7.* Et è converſo de tempore ad locum validum eſt, *d.l. vinum, & ibi Bart. l.ratio, §.ſi per venditorem, ubi etiam Bart. ff.de action.empt. Everard. d.loco* 40. *Cantiunc.in* 27.*ſpecie loci à ſimili, Surd.conſ.*270.*nu.* 14. *Farinac. in praxi crimin.p.*1.*q.*34. *num.*171. *Steph.Gratian.diſcept.forenſ.cap.*128.*n.*8.*Cardin. Tuſch.d.concl.*505. *& concl.*507. *num.*24. *Barb. ubi proximè, Mari. Antonin. vari.lib.*3. *reſol.*30. *numer.*6.

183. Argumentum de majoratu ad regnum validum eſt,ut per *Mol.de primogen.lib.*3.*cap.*7. *num.*17. *Alex. Rauden. de ſucceſſ. regni Portugal. reſp.*2.*num.*114. Et è contra de regno ad majoratum ex multis citatis per *Cabed.Luſit.deciſ.* 51.*num.*9.*p.*2. quibus adde *Alexan. Rauden. ubi proximè.*

184. Argumentum de majoratu ad uſumfructum valet,ut per *Molin.de primog.lib.*1.*cap.* 7.*nu.*1.*Gam.Luſit.deciſ.*350.*numer.*1.

185. Argumentum de majori ad minus validum eſt, *l.in ſuis in fin.ff.de lib.& poſthum.l.nec in ea* 22.*ff.de adulter.auth.multo magis,* C.*de ſacroſ. eccleſ.cap. ſi ergo* 8. *q.*1. *cap. ſi Paulus, & ibi*

*glo.*32.

glo 32 q 5 cap per venerabilem, qui filii ſint legitimi; Everard in topic legal loco 66. Petr. Andr. Gammar. in Dialectica legali lib 2. loco à majori ad minus, Roland conſ 15 num 41 volum 1. Aym. conſ 290 num 7 & conſ. 326 nu 10 Flamin, de reſignat lib 1 q 13 nu. 19 & de confident q 20. nu 4 Ceval. commun contra com q 780 nu 205. Gonzal ad reg 8 Cancel gloſ 9 § 2. num. 24. P. Sanch cum ab eo citatis, de matrim lib 8 diſp. 1. num 21 Farin in praxi crimin p 4 conſ 60 nu. 109 Si enim id, de quo magis videtur ineſſe non ineſt, ergo nec id, de quo minus, ut tradit *Ariſtot. topic lib 2 cap 4* Intellige, quando ſumitur negativè, non affirmativè, ut per *Surd de alim tit 9 q 1. nu 11. Thomas de Thomaſettis in floribus legum reg. 53. Ignat del Villar in ſylva reſp reſp 6. cap 4 nu 4 Card Tuſch tom 1 lit A. concl* 501 ubi *n* 10 declarat, quod valet affirmativè, quando majus, & minus ſunt ejuſdem qualitatis, ſecus ſi diverſæ. Et validum eſt in ſtatutis, & etiam in correctoriis, quando verba poſſunt trahi ad caſum, in quo concludit majoritas, vel paritas rationis, ita *Anton. Monach. Lucenſ deciſ. 64 n 26 & 27 Flamin d q 20 nu.* 6 ubi *nu* 5 aſſerit locum habere etiam in materia odioſa Non valet tamen in mandatis, *Tiraq in l ſi unquam, verbo libertis nu 59 C. de revoc donat Nav de reddit. eccleſ q. 3 monitu* 10 *n.* 2 Nec habet locum in diſpenſationibus, ut per

Cov. de ſponſal.p.2. cap.8.§.8.num.11. Molin.de primog.lib.2. cap.4. nu.48. & ſeqq.Nav. ubi proximè,Brunor.à Sole in locis commun. verbo diſpenſationes ſunt odioſæ,Surd.deciſ.268. n.20. & 21. Cald.Pereira de nominat.emphyt.q.21. numer.65. Guter. canon. lib.2. cap.15. num.124. Rendina in promptuar. recept.ſentent.tom.1. tit.29.num.12. P.Molin. de juſtit.tom.3. tract.2. diſp.591. nu.2. Sanch.d.diſp.1. num.32. & diſp.24. nu.17. Diſpenſatio enim eſt odioſa, & ſtrictam recipit interpretationem, *cap.1.in fin.de filiis presbyter. in 6.cap. quod dilectio,de conſanguin. & affin.Matienſ. l.10.gloſ.1. num.7. tit.8. lib.5.novæ recop. Girond.de privil.ſeu exempt.explicat. num.1111. Mari. Anton.vari.lib.3.reſol.2.num.18. & 21. & lib.1. reſol.19. nu.14.* Et è converſo de minori ad majus validum, & receptiſſimum eſt argumentum, *d.auth. multo magis. Everard. loco 65. Gamma. loco à minori ad majus, eod. lib. 2. Surd. deciſ.254. num.15. & d. q. 1. nu.12. Thomas de Thomaſettis reg.52. Farin.d.p.4. conſ.65. nu.84.* Et valet negativè ſumptum, *Surd.conſ.453.nu.18.* Ac locum habet in delictis, *Maſcard.de probat.concl.1253. num.2.* ſi affirmativè concipiatur, ex eod. *Farinac.p.1.q.24. numer.10.* Non habet tamen locum in mandatis, ut per *Tiraquell. ubi ſupra.*

186. Argumentum à majoritate,vel paritate rationis, validum eſt, *Surd.conſ.383.n.14.*

etiam

etiam in correctoriis ad declarandum dubium, non ad extendendum diſpoſitionem, *Anton. Monach. Lucenſ. deciſ. 64. à numer. 35. Cæſar Argel. de contradictore legitimo q. 2. num. 204.* Non procedit tamen in ſtatutis, *Farin. in praxi crimin. p. 4. conſ. 65. num. 123.* quando ratio non eſt expreſſa, *idem Anton. Monach. Lucenſ. deciſ. 66. nu. 20.* Nec in pœnalibus ex *Nicol. Garc. de benefic. p. 11. cap. 10. numer. 206.* Nec denique procedit in privilegiis, ex *text. in l. quod vero, junc. l. jus ſingulare, ff. de legi. cap. porro, de privil. cap. quæ à jure, de reg. jur. lib. 6. P. Ioan. de Salas tract. de legib. diſp. 17. §. 6. & 8. P. Suar. eod. tract. lib. 8. capit. 28. à num. 11. cum ſeqq. & alii, de quibus P. Sanch. de matrim. lib. 8. diſp. 1. à n. 31. cum ſeqq.* quibus adde *Ioan. Petr. Monet. tract. de diſtribut. quotid. p. 2. q. 14. nu. 11.* ubi *n. 12.* aſſerit, quod privilegium extenditur, quando alias redderetur inutile, per *cap. in his, de privileg.* & *num. 13.* vel quando derogaret ſpeciali ſtatuto, & res reduceretur ad jus commune, per *gloſ. in cap. ſtatutum, verſ. numerandum, de præben. in 6.* & *numer. 14.* vel quando privilegium contra jus jure ſuadenre conceditur, & *num. 15.* aut quotieſcunque conſtaret de mente principis volentis præjudicare tertio,

187. Argumentum à mandato procuratorio ad mandatum juriſdictionis valet, ut per *Menoch. de præſumpt. lib. 2. q. 18. n. 32.*

Digitized by Google

188. Argumentum de matrimonio carnali ad ſpirituale validum eſt, *auth. niſi rogati, ubi notat. G ad Trebell. cap. cum inter canonicos, de elec. cap. pen. & ult. de tranſlatione prælati, Everar in topic. loco 33. Cantiunc. in 23. ſpecie loci à ſimili, Hyppol ſing. 215 incipit validum eſt. Thomas de Thomaſettis in floribus legum regul. 51. Gom. l. 29. Tauri nu. 14 Vincen de Franch. Neapol. deciſ. 46. num 2. p 1. Vivi Neapol deciſ 255. num 39 lib. 2. Sarm. de reddit par 4 c 6, num. 11 Palat in repet. cap per veſtras. de donat. inter vir & uxor § 11 num. 3. Boer deciſ 1 nu 18. Menchaq illuſtr cap. 35. num 20 Menoch. de præſumpt lib. 4 q. 83 num 21 & q. 189. num. 90. & conſ. 245. numer 8 Guter. in repetit cap. quamvis pactum, verbo dum nuptui tradebatur nu. 1 de pact lib 6 Benedict. Ægid in repet. l Titia p. 1 numer. 53 ff de condit & demonſtrat & in repet. l 1 Cod de ſacroſanct eccleſ p 4. §. 2 num. 20. Marc. Anton Genuen. in pract eccleſ q 138. num 2. & q 261 nu. 2. & q 778 nu. 2. Cened canon q 35 nu 2. Franciſc Molin de ritu nupt lib. 2, different. 3 num 20 & different 7. nu. 69 & lib. 3 q 99. nu 2 Cardin Tuſch tom. 1. lit. A concl. 506. num. 2 & concl. 507 nu. 18 Ioſeph. de Seſſe Aragon deciſ 171 nu 1 & deciſ 45 nu 24 & num. 51* ubi dicit non procedere in odium tertij.

189. Argumentum de milite armato ad advoca-

vocatum valet, in pœnalibus tamen, & odioſis non procedit, ita *Luſitanus noſter Benedic. Ægid. tract. de jure, & privil honeſtatis art* 8. *num* 28. Nam advocati militibus, ſeu equitibus æquiparantur, ut enim hi armis, ita legibus illi hominum vitas defendere dicuntur, *text. eſt in l. advocati. C de advocat. diverſ. judic reſolvunt Chaſſan in catal gloriæ mũdi p.*7 *conſid* 28. *Tiraq. de nobilit cap.*29. *à nu* 11 *Matienc in dialogo relatoris p.* 1 *cap* 9 *nu.*4. *Ioan Garſ de nobilit gloſ.* 35 *n* 10 *Baec de inope debitore cap* 16 *à n.*148. *Sayr in clavi regia lib.* 12 *cap* 22 *Bernard Græv. ad pract cam. imper lib* 1 *concl* 43 *nu* 7 *Camill. Borrell. in ſum decis tit* 65 *nu* 20 *&* 21. *Mendez à Caſtro in praxi Luſitaniæ lib* 1 *cap* 3. *n* 27.

190. Argumentum de milite armatæ militiæ ad militem cœleſtis militiæ recipitur, & valet, *gloſ. & doct. in l miles in princip ff de re jud. gloſ in l milites, C locati. cap. degradatio de pœn lib* 6 *Everard in topic loco* 22 *Cantiunc in* 12 *ſpecie loci à ſimili,* Melchior *Phœb Luſit deciſ.* 88. *nu* 3. *Benedict Ægid in repet l.* 1 *C de ſacroſanct ecclesſ. p.* 2 §. 1. *nu* 16. ubi *num.* 22. idem aſſerit in exorbitantibus, & *nu ſeq.* quod procedit in caſibus eandem rationem habentibus. Non intelligitur in clerico minorum ordinum, nec quando diſſimilis ratio inter utrumque reperitur, ut per eundem *Ægid. tractat de jure, & privil. honeſtatis art.* 8. *nu* 27.

191. Ar-

191. Argumentum de morte civili ad naturalem validum eſt in caſibus à jure expreſſis, in quibus eundem operatur effectum, vel quando militat eadem ratio, vel mens diſponentis ita ſuadet, *tex. in l. Deo nobis fin. C. de epiſcop. & cler. gloſ. in cap. placuit, verbo mortuus 16. q. 1. & in cap. ſuſceptum in verſ. non morte de reſcript. in 6. Alex. in l. Gallus, §. & quid ſi tantum, num. 2. ff. de liber. & poſth. ubi Luſitanus noſter Emmanuel à Coſta p. 2. n. 13. Caſſan. in conſuet. Burgūd. rub. 4. §. 4. Xuar. allegat. 20. n. 20. Pelaez. de majorat. p. 2. q. 3. n. 36. Boer. deciſ. 323. n. 6. Molin. de primog. lib. 1. cap. 13. nu. 94. Menchaq. de ſucceſſ. creat. §. 21. nu. 172. verſ. eſt tamen, Sebaſtian. Medic. in tract. mors omnia ſolvit, p. 1. num. 47. Menoch. conſ. 388. numer. 23. & conſ. 980. lib. 10. Anton. Robert. lib. 4. rerum judicat. cap. 16.* Alexand. *Trentaſinque de ſubſtit. p. 4. cap. 6. nu. 4.* Avend. *l. 4. Tauri gloſ. 4. num. 2. & 3. Craſſ. §. fideicommiſſum q. 41. in fine,* Honded. *conſ. 62. vol. 1.* Alexand. Rauden. *de analogis lib. 1. cap. 34. nu. 319. & nu. 520, Guter. canon. lib. 2. cap. 1. nu. 44. & nu 60. cum ſeqq. & prac. lib. 3. q. 71. n. 10. Spin. in ſpeculo teſtam. gloſ. 12. n. 35. Camil. Gallin. de verb. ſignif. lib. 3. cap. 20. nu. 34. Flamin. de reſignat. lib. 1. q. 4. nu. 6. & lib. 9. q. 22 n. 2. Ceval. commun. contra com. q. 63. nu. 1. Doct. Barb. in l. 2. p. 1. n. 154. ff. ſolut. matrim. Fr. Emman. Roder. quaſt. regular. tom. 2. q. 78. artic. 12. verſ. nec minus,*

Digitized by Google

nus, Surd. conſ. 90. num. 23. cum ſeqq. Gonzal. ad reg. 8 Cancel. §. proæm. nu. 26. Cardin. Tuſch. tom. 5. lit. M. concl 393. à princip. & præcipuè nu. 24. & 25. Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ. 44. nu. 2. cum multis ſeqq. Bernard Græv. ad pract. cam. imper. lib. 2. concluſ. 14. conſid. 1, num. 1. Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p. 3. collect. 531. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 102. *num. 7. Cald. Pereira de empt. cap. 15. num. 34. Rota Romana apud Farin. deciſ.* 240. *num. 7. tom. 1. p. 1. latè, & eleganter Caſtil. quotid. lib. 1. de uſufructu, cap. 64. nu. 2. & cap. 67. num. 18. & lib. 3. cap. 12. num. 23. cum multis ſeqq.* An autem mortis appellatione ſimpliciter veniat mors civilis, ſicut naturalis? quæſtio eſt, quam *doct. tractant in d. §. & quid ſi tantum, ubi* Crot. *num. 5. cum ſeqq. Ioan. Corraſ. numer. 7. & 9. Lancelot. Galeaul. à num. 7. Ioan. Bolognet. num. 57. cum multis ſeqq. Fortun. Garc. à nu. 40. uſque ad num. 54. Luſitan. Coſt. à nu. 7. Sarmi. à num. 41. Soccin. juni. à num. 13. vide tamen* Carol. *Tapiam in auth. ingreſſi* C. *de ſacroſ. eccleſ. verbo ſua, cap. 17. Petr. Loriot. de juris apicib. tract. 5. de morte axi. 1. 2. & 3. Menoch. d. conſ.* 388. *nu. 23. & conſ. 536. nu. 4. & 5. Fachin. lib. 1. controver. cap. 45. Surd. d. conſ. 90. Garc. reg.* 456. *Guter. d. cap. 1. à nu. 37. & d. q. 71. nu. 10. Matienſ. l. 3. gloſ. 2. tit. 4. lib. 5. recopil. Medic. d. p. 1. à n. 22.* Camil. *Gallin. d. cap. 20. à n. 33. Spin. gloſ. 13. princ. à n. 32. & gloſ. 27. à n. 24. Peregr. de fideicom. art. 28.*

Digitized by Google

art.28. num.62. & ſeq. & de jure fiſci tit.de deportatis, nu.21. Anton Fab.lib 9 conject. cap.3. Tuſch. d. lit. M. concl. 394. plures doct refert hanc quæſtionem eleganter examinans *Caſtil, d cap* 12.*numer* 2.*cum multis ſeqq*

192. Argumentum de operis libertorum ad feuda deducitur, ita *Card Mantic de tacitis, & ambiguis convent tom.2. lib.23. tit* 30 *nu* 8. *&* 21. Valet enim argumentum de liberto ad vaſallum, ut per *Everard in topic.loco* 59.

193. Argumentum ab oppoſitis validum eſt, *Everard. in topic legal. loco* 75. *Maſcard. de probat. concl.* 312. *numer.*17. *Menoch conſ* 97. *nu.*67. *& conſil* 147. *nu* 47. Non valet tamen ubi datur diverſa ratio, *Surd conſ.*450 *num* 40.

194. Argumentum ab ordine litteræ validum eſt, *l quoties, ff de uſufr. Everard in topic. legal loco* 1. *& loco* 57. *Cantiunc loco* 10. *Petr. Andr. Gammar. in Dialectica legali lib* 2. *loco* 5. *Burg de Paz conſ* 43 *num* 32. *Mandoſ ad regul. Cancel reg.*16 *q* 48: *num.*2. *Rendina in promptuar. recept. ſentent tom* 1 *circa finem in miſcellan. num* 2. Et frequens in jure eſt, ut per *Benedict. Ægid tract de jure, & privil honeſtatis in initio numer* 5. Non procedit tamen, ubi ordo litteræ non concurrit cum intentione, ex *Card. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ.* 24 *num* 2. Vide ad ornatum hujus argumenti notata infra lit. ● *nu.* 16 *cum ſeqq.*

195. Ar-

195. Argumentum de pacto ad ſtatutum validum eſt, *l fin in fine, C de fidejuſſor. Everar. in topic legal loco* 89 *Maſcard de probat concl uſ.* 1157. *num* 46. Menoch *conſ.* 4 *num* 7 *Surd de alim tit* 1. *q* 42. *nu* 29 *& conſ.* 85 *num* 30 *& conſ.* 220 *num* 7 *& conſ.* 260 *num* 14 *& conſ.* 401. *num* 7 *& deciſ* 160. *num.* 17 *noviſſ. Rota Romana apud Farin. deciſ.* 256. *nu.* 8. *Franciſc. Molin. de ritu nupt lib.* 3 *q.* 44. *nu.* 2 *Cardin. Tuſch. tom* 1 *lit A concl* 497 *num* 4. Procedit ſolum affirmativè, & non negativè, ita *Cardin. Mantic de tacitis, & ambiguis convention. tom* 2. *lib.* 18 *tit* 9. *num* 21. *Stephan Gratian deſcept. forenſ. cap.* 300. *num* 20 quamvis procedere non ſolum in affirmativo, ſed etiam in negativo argumentum aſſerat *Tuſch d. num* 4 Non valet, quando agitur de præjudicando tertio, ut per *Surd d conſ* 85 *num* 30. Et è contrà valet argumentum de ſtatuto ad pactum, ex *Menoch. conſ.* 335. *num.* 34. *Stephan. Gratian. cap.* 348. *nu.* 28.

196. Argumentum de pacto ad legem non valet, *l. non impoſſibile, ff de pactis, Card Tuſch. tom.* 1 *lit A concl* 510 *numer* 18. Valet tamen quando bene formatur, ut per *Everard in topic. legal. loco* 89. Et è converſo validum eſt argumentum de lege ad pactum, *l* 1 §. *ſi conveniat ff. depoſiti. l contractus, ff de regul. jur cap. contractus, eod tit in* 6. Quicquid enim poteſt fieri per

per pactum, poteſt etiam fieri per legem, *l. fin. ubi Bart. & Bald. C. de fidejuſſor. gloſ. in cap. 2. verbo officiali in fine de conſuetudine lib. 6.* cum ſimilibus infra notatis *lit. P. numer.* 1.

197. Argumentum de pacto ad conſuetudinem, & è contra validum eſt, *l. non impoßibile, ff. de pactis, Everard. in topic. legal. loco* 89. *Card. Pereira in l. ſi curatorem, verbo ſua facilitate, nu. 6. verſ. & quod minor, Cod. de integ. reſtitut. minor. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 88. *num.* 20. *cum ſeqq.* Nam conſuetudo habet vim pacti, imo eſt fortior pacto, ut per *Farin. in praxi crimin. p. 6. q.* 175. *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 33. *num.* 4. Et facere poteſt quicquid agere valet pactum, *Afflict. Neapol. deciſ.* 91. *nu.* 9. *& deciſ.* 258. *nu.* 2. quod intellige verum eſſe affirmativè, non negativè, ex *Cardin. Tuſch. tom. 2. litt.* C. *concluſ.* 807.

198. Argumentum de pacto ad præſcriptionem valet, ut per *Surd. deciſ.* 256. *numer.* 9. Quicquid enim poteſt pacto acquiri, poteſt & præſcriptione, ut notatum eſt infra *lit. P. numer.* 2.

199. Argumentum de poſſibili ad eſſe non procedit, ut tradit *Seraphin. de privileg. juram. privil.* 71. *nu.* 17.

200. Argumentum de potentia ad actum non valet, ut per *Seraphin. de privileg. juram. privil.* 23. *n.* 9. In materia tamen juriſdictionis, &

jurium

jurium incorporalium validum eſt, ut reſolvit *Ioſeph.de Seſſe tract.de inhibitio.cap.*30.*nu.*209.

201. Argumentum de pręſentatione ad eccleſiam, ad nominationem emphyteuſis non procedit, ita notat *Luſitan. noſter Benedict. Ægid.in repet.l.*1.*C.de ſacroſan.eccleſ.p.*1.§.2.*num.* 20.& 21.

202. Argumentum à præſenti ad præteritum non concludit, ut conſtat ex *noviſſ. Rota Romana apud Farin. deciſ.*524.*nu.*7. Et non valet in his, quorum facies eſt tempore mutabilis, ex *Cardin.Seraphin.Rotæ Romanæ deciſ.*1075. *n.* 7. Valet tamen, quando ſtatus pręſens convenire poteſt cum origine rei, temporeque pręterito, ut per *Menoch. conſ.*374.*num.*83.& *conſ.*378.*n.*81. Procedit deinde argumentum à præteritis ad futura, ut tradit *Anton. Monach. Lucenſ. deciſ.*50.*nu.* 37. Valet enim argumentum de tempore ad tempus, ex *text. in l. omnes, §.à barbaris. ff. de re milit. l. non eſt neceſſe, ff. de probat. probat Everard.in topic.legal.loco* 42.

203. Argumentum de primo ad ultimum validum eſt in jure, *Everard. in topic. legal. loco* 67.*Petr.Andr.*Gammar.*in Dialectica legali lib.*2. *loco* 9. *Lodov.Rodolph.in tract. de brachio ſeculari, & eccleſ.nu.*55.

204. Argumentum ab eo, quod fit principaliter, ad id, quod fit in conſequentiam non valet, ut per *Seraph. de privileg. juram.*

privil. 21.*nu.* 11. Valet tamen à principali ad acceſſorium,ita *Petr. Andr.Gammar.in Dialectica legali lib.* 2.*loco* 3.

205. Argumentum à priori,& à poſteriori, & ab utroque ſimul juncto validiſſimum eſt. ſecundum *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 56. *nu.* 20.

206. Argumentum de procuratore judiciali ad delegatum validum eſt, ut notat *D. Barb.in l.cum prætor,*§.1.*nu.*105.*ff.de judicijs.*

207. Argumentum à proæmij generalitate validum eſt,ut per *Mandoſ.ad regul.Cancel.regul.*28.*q.*1.*nu.* 1. *Flamin. de confident. q.* 27.*nu.* 160.& vide in ornatum hujus argumenti notata infra *lit P. nu.* 56.

208. Argumentum de promiſſione dotis ad traditionem validum eſt ex *tex. in l.fin.C.ad leg.Falcid.notat Franciſc. Molin.de ritu nup.lib.*3. *q.* 46. *num.* 15.

209. Argumentum de pupillo ad eccleſiam valet, ita tradunt *Everard.in topic.legal. loco* 31. *Cantiunc. in* 21. *ſpecie loci à ſimili, Marc. Anton. Genu. in pract.eccleſ.q.*276.*nu.*2. *Mari. Antonin. vari.lib.*1.*reſol.fin.caſu* 44.Eccleſia enim æquiparatur pupillo,*gloſ.fin.in l.ſi procurator,ff.de jure fiſci, gloſ. in l. civitas, ubi Bald. & Bologn. ff. ſi cert. pet. gloſ. in l.imperatores,verbo negotio,ff.de re jud. Barthol. Perett. ad extravag. ambitioſæ, de reb. eccleſ. non alien. verbo quicquam, num.* 23. Et ec-

Et eccleſia fungitur jure, ſeu vice minoris in reſtitutione conſequenda, *l. fin. C. de ſacroſ. eccleſ. cap. 1. cap. auditis. de in integ. reſtitu. Bernard. reg. 219. Falcon. reg. 316. Sfort. de reſtitut. in integrum p1. q. 3. art. 4. Cald. Pereira in l. ſi curatorem, verbo minoribus num. 60. C. de in integrum reſtitut. min. Cardoſ. in praxi judicum, & advocat. verbo eccleſia num. 35. Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.* 103. *nnm.* 3. *in* 1. *edit. & reſolut.* 88. *in* 2. *edit.*

210. Argumentum de pupillo ad rempublicam non ſolum probabile eſt, ſed forte, frequens, & utile, ut per *Everard. in topic. legal. loco* 28. *Cantiunc. in* 18. *ſpecie loci à ſimili.* Reſpublica enim æquiparatur minori, *l. rempublicam, cum ibi not. C. de jure reipub. lib.* 11. *l. reſpublica, C. ex quibus cau. majo. Brunor. à Sole in locis commun. verbo reſpublica* 1.

211. Argumentum de re ad perſonam validum eſt, ita *Cantiunc. in topic. legal. in* 25. *ſpecie loci à ſimili, Surd. conſ.* 262. *num.* 38. & *conſ.* 460. *nu.* 36. *Eſcobar de ratiocin. comput.* 15. *num.* 9. *Hieron. Ferdinandez de Otero in repetit. cap. gratum de officio delegat. nu.* 68. *Cardin. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 502. *num.* 4. ubi aſſerit procedere affirmativè. Et è contra valet Argumentum de perſona ad rem, *l. qui furere; ff. de ſtatu homin. l. ſi quis inquilinos, §. ſi ita legatum, ff. de legat.* 1. *cap. ſuper quibuſdam, de verb. ſignificat. Everard. in topic. loco*

pic.loco 38. *Cantiunc ubi proximè Surd.conſ.*380. *nu.*20. *Cardin.Tuſch.tom.*1.*lit.A. concl.*502. ubi *num.* 2. ampliat procedere circa verborum interpretationen, *& concl.*507.*nu.*25.

212. Argumentum de re ad tempus valet, *l.miles ita hæredi*, §. *qui addiximus* , *ff. de teſtam. milit. Everard. in topic. legal. loco* 39. *Cantiunc. in* 26.*ſpecie loci à ſimili, Menoch.conſ.*122. *num.* 62. *Surd.conſ.*460.*nu.*36. *Mandoſ.ad regul.Cancel.reg.*30.*q.*3.*num.*7. *Cardin. Mantic. de tacitis, & ambiguis convent.tom.*1.*lib.*6.*tit.*23.*num.*22. *Stephan.Gratian.diſcept. forenſ. cap.*128. *num.*8. *Cardin.Tuſch.tom.*1.*lit.A.concl.*504.*num.*1. ubi *num.* 2. aſſerit, quod è contra etiam valet de tempore ad rem.

213. Argumentum de re ad locum validum eſt, *l.penult.ff.de juſtit.& jure,Farin.in praxi crimin.p.*1.*q.*34. *num.* 171. *D.Barb. in l. hæres abſens in princip.nu.*70.*ff.de judiciis, Steph. Gratian.diſcept.forenſ.cap.*128.*nu.*8.

214. Argumentum de recuſatione ad appellationem, & è contra valet, ut per Boer.*deciſ.*269.*numer.*3. Guter.*pract. lib.*1.*q.*94.*nu.*4. *Morl. in empor.jur.p.*1.*tit.*2.*q.*11.*n.*4. Nam appellatio, recuſatioque à pari procedunt,*l.apertiſsimi, verſ. cum poſt, Cod. de judiciis* , *cap. ſuper eo.*2.*de appellat.*Brunor.*à Sole in loc.commun.verbo appellatio* 30.

215. Argumentum à religioſis ad clericos ſeculares

ſeculares non valet, ut per *Cardin. Tuſch. tom. 1. lit. A. concl. 510. nu. 13.*

216. Argumentum à repetitione non concludit, quando etiam ea data utrumque poteſt ſimul eſſe citra deſtructionem alterius, ut notat *Anton. Monach. Lucenſ. deciſ. 55. numer. 44.*

217. Argumentum à rubrica optimum eſt in jure, *Ioan. Petr. Monet. tract. de optione canon. cap. 2. nu. 4.* Et validum eſt, *l. 1. verſ. quoniam, ubi* Bart. *ff. ſi cert. pet. Everard. in topic. legal. loco 45. Petr. Andr. Gammar. in Dialectica legali lib. 2. loco 7. Menoch. conſ. 3. num. 15. & conſ. 485. nu. 2. 11. & 12. Aldovin. conſ. 101. num. 6. Cabed. Luſitaniæ deciſ. 1. nu. 15. p. 1. Mandoſ. ad regul.* Cancel. *reg. 13. q. 1. nu. 2. & reg. 20. q. 4. nu. 8.* Cened. *canon. lib. 1. q. 21. nu. 16.* Et admitti ſolet, ut concludens, *Ferrer. in conſtitut. Cathalon. gloſ. 1. nu. 118.* Non procedit tamen, quando rubrica non eſt per ſe clara, & ex omni parte perfecta, ſed indiget aliqua ſuppletione, *Alder. Maſcard. de generali ſtatuto interpretando concl. 2. nu. 202. cum ſeqq. Anton. Monach. Florent. deciſ. 46. nu. 78.* Unde rubricæ non poſſunt allegari ad deciſionem cauſarum, niſi orationem perfectam contineant, ut per *Mich. Graſſ. tom. 1. comm. opin. lib. 1. tit. 17. de legibus nu. 245. pag. mihi 232. Cott. in memorab. verbo rubrica pag. 740.* Et generalitas rubricę eſt reſtringenda à congeſtis in nigro,

 ſi ſe-

ſi ſequeretur abſurdum, & iniquitas, *Triviſan. Venetiæ deciſ.* 50. *num.* 13. *lib.* 2. *Alderan. Maſcard. d. concl.* 2. *num.* 206. *Anton. Monach. Florent. deciſ.* 47. *numer.* 40. Et in dubio ea interpretatio eligi debet, quæ rubricæ magis conſona eſt, ex *Maſcard. de probat. concl.* 1284. *num.* 4. Nota tamen, quod rubrica eſt terra rubri coloris, qua fabri materiarii lineas ducunt, quoniam verò librorum indices, & capita terra hac rubra, ſeu minio notabantur, effectum eſt, ut per metonymiam rubrica pro ipſis librorum, ſeu legum titulis acciperetur, quemadmodum purpura pro Rege, ea de cauſa quia Regum eſt inſigne, ita *Luſitanus noſter Petrus Alphonſus de Vaſconcellos in harmonia rubricar. juris canon. ad tit. de ſumma Trinitate in Decretal. numer.* 2. Quare autem rubricæ inſcribantur rubris litteris, vide *Raynald. lib.* 2. *ſuarum indagat. cap.* 2. nam primi ſcribentes fuerunt ſecundum *Iſidor.* vocati ſenites, qui ſcribebant in rubro, & quia erant, ſecundum quoſdam, adhærentes mari rubro, litterarum inventores fuiſſe Phænices conſtat ex *Lucano lib.* 2. dum inquit.

Phænices primi, ſi famæ creditur, auſi
Manſuram rudibus vocem ſignare figuris.

218. Argumentum de ſententia ad ſtatutum, & è contra validum eſt, ut per *Card. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 496. *num.* 5.

219. Argumentum de ſententia ad teſta-

mentum

mentum valet, *l. ſervus hac lege, ff. de manumiſſ. Everard. in topic. legal. loco* 71. *Cantiunc. in* 32. *ſpecie loci à ſimili. Cardin. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 507. *num.* 2. ubi *num.* 4. ampliat etiam à ſententia ad confeſſionem procuratoris. Et è converſo procedit de teſtamento ad ſententiam, *Everard. loco* 72. Teſtamentum enim dicitur ſententia, ex *text. in l. hac conſultiſſima, §. at cum humana, C. qui teſtam. face. poſſ.*

220. Argumentum à ſervo ad monachum probabile eſt, frequens, & utile, ut per *Everard. in topic. legal. loco* 58. *Cantiunc. in* 30. *ſpecie loci à ſimili.* Monachus enim æquiparatur ſervo, juxta reſoluta per *Nav. tract. de regular. comment.* 2. *num.* 4. & 5. & *num.* 30. & *nu.* 42. *verſ.* 14. & *nu.* 44. *Clar. §. teſtamentum, q.* 30. *Cald. Pereira de nominat. emphyt. q.* 6. *num.* 1. *P. Azor. inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 12. *cap.* 10. *col.* 1204. *Melch. Phœb. Luſitaniæ deciſ.* 13. *nu.* 19. & *deciſ.* 63. *nu.* 6. *tom.* 1. *Scacci. de appellat. q.* 5. *nu.* 54. Et quemadmodum ſervus quicquid acquirit, domino ſuo acquirit, *l. placet* 78. *ff. de acquir. hæred. §. item vobis inſtit. per quas perſonas nobis acquiritur: cum pluribus aliis citatis per Pichar. ibidem.* Ita etiam monachus omnia, quæ acquirit, monaſterio acquirit, juxta vulgarem reg. *text. in auth. ingreſſi, C. de ſacroſanct. eccleſ.* & *in cap. in præſentia de probat.* latè *proſequitur poſt alios P. Azor. d. lib.* 12. *cap.* 8. *q.* 1. *Cardin. Tuſch.*

Digitized by Google

*tom.5.lit.M. concl. 31. Fr. Emman.*Roder. *quæſt. regular. tom.3. q.29. art.5. Aloyſ.*Ricci.*in collect. deciſ.p.5.collect.*1938. *Spin. in ſpeculo teſtam. in gloſ.rub.p.6. nu.3. Cabed. Luſitan.deciſ.*163. *nu.* 1. *p.* 1. P.*Molin.de juſtit.tractat.*2.*diſp.*140. *Peregr. vari. lib.*6. *à num.*68. *cum ſeqq.* Fr. Paulin. *Berti Lucenſ. in praxi crimin.regular.tit.*1. *cap.*2. *num.*17.

221. Argumentum à ſimili non multum urget, *Seraphin.de privileg.juram.privil.*74.*num.* 185.*Barthol.Perett.ad extravag. ambitioſæ,de rebus eccleſiæ non alien.pag.*100.*num.*56. Nec tollit claram juris diſpoſitionem, ut per *Garci. Girond. de privilegiorum, ſeu exemptionum explicat.nu.*555. Et ideo fragile eſt, quoties diverſa decidendi ratio datur, *Cald. Pereira de reſolut. emphyt.cap.*2. *num.*26. Vel quando non probatur ſimilitudo in eo, de quo agitur *Socin. reg.* 47. *Surd. de alim. tit.* 9. *q.* 1. *num.* 7. *Seraph.d. privil.*74. *nu.*103. *& ſeq.* data etiam parva diſſimilitudine, ex *Bertazol.in repet.l.ſi quis major.* C.*de tranſact.nu.*762. *Mari. Antonin. vari.lib.*3. *reſol.* 39. *num.* 34. Vel etiam quando ſequitur jurium correctio, *Menoch. de arbitr.caſu* 84.*nu.* 6. *& conſ.* 180. *num.*51.*Chaſſan.in catalogo gloriæ mundi p.*1. *conſid.* 48. *verſ. quartus caſus, Pinel. in l.*1. C.*de bonis maternis p.*3. *num.*68. *Lar. in l. ſi quis à liberis,* §. *idem judex numer.*30.*ff. de liber. agnoſc. Surd.conſ.*200. *nu.*15.*& conſ.*259. *num.*

num.27. & d.q.1. num.4. cum ſeqq. Cald. de poteſt. eligendi cap.16. num.6. & d. capit. 2. num. 26. Girond.num.553. & ſeq.d.loco,Marc. Anton. Genuenſ. in pract. eccleſ. q.38. numer.3. Cardin. Tuſch.tom.1.lit.A.concl.507.nu.29. & 30.Brunor. à Sole in locis commun. verbo argumentum 4. ubi aſſerit, quod ut valeat argumentum à ſimili oportet, quod per omnia ſint convenientia ſimilia, vel ſaltem conveniant in eo, de quo agitur, cui ſubſcribit *Thomas de Thomaſettis in floribus legum reg.* 43. Unde non procedit, niſi in æquiparatis, ut per *Bertazol.in repet. d.l.ſi quis major, numer.*761. Procedit tamen in delictis, ex *Maſcard.de probat.concl.*1253.*nu.*4. Alia, quæ notari ſolent ad hoc argumentum vide per *Everard.in topic.legal.loco* 10.*Gantiunc. loco* 11. *Petr. Andr. Gammar. in Dialectica legali lib.*2. *loco à ſimili.*

222. Argumentum à ſimpliciter ad ſecundum quid non valet, ut per *Seraphin. de privileg. juram. privil.* 107. *num.*43. In argumento tamen è contra à ſecundum quid ad ſimpliciter colligit vitium *Petr. Andr. Gammar. in Dialectica legali lib.* 3. *de vitio ſecundum quid ad ſimpliciter.*

223. Argumentum à ſolitis validum eſt, *l. ſi quis donaturus, ff de uſufr. l. quod ſi nolit,* §. *qui aſſidua, ff.de ædilit.edic.l.certi condictio,* §.*ſi nummos. ff. ſi cert. per. l. vel univerſorum, ff. de pign.*

act. l. Titianus, ff. quod cum eo, l. certe in fi. ff. preca. l. ut liberis circa fin. C. de collatio. §. fin. inſtit. de ſatiſdat. Everard. in topic. legal. loco 63. *Thomas de* Thomaſettis *in floribus legum reg.* 40. *Menoch. de præſumpt. lib.* 3. *q.* 7. *nu.* 5. *& q.* 14. *num.* 13. *& conſ.* 121. *num.* 50. *& conſ.* 122. *num.* 73. *Surd. deciſ.* 231. *numer.* 18. *& conſ.* 173. *num.* 88. *& conſ.* 452. *num.* 45. *& conſ.* 540. *num.* 26. *Ugolin. de offic. & poteſt. epiſcopi, cap.* 36. §. 6. *nu.* 1. *Seraphin. de privil. juram. privil.* 1. *num.* 35. *& privil.* 33. *num.* 56. *Strach. de mercat. p.* 2. *nu.* 29. *& tit. de nautis p.* 3. *nu.* 28. *Cal. Pereira de poteſt. eligendi cap.* 6. *nu.* 2. *Farin. in praxi crimin. p.* 3. *q.* 103. *num.* 160. *Rota Romana apud eundem deciſ.* 596. *nu.* 1. *tom.* 2. *p.* 1. *Cardin. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 507. *nu.* 31. *Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ.* 201. *nu.* 8. Multum confert ad præſumendum, quod quid eſt, ex eod. *Farin. p.* 4. *deciſ.* 44. *nu.* 3. Ptocedit in contractu emphyteutico, ſecundum *Brunor. à Sole in locis commun. verbo argumentum.* 5.

224. Argumentum ab ſpeciali validiſſimum eſt, ut tradunt *Everard. in topic. legal. loco* 69. *Coſm. in pragmat. ſanct. tit. de elect. cap. ſicut, §. deinde, verbo ordinibus nu.* 2. *pag. mihi.* 101. *Menoch. conſ.* 9. *num.* 10. *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 97. *num.* 15.

225. Argumentum de ſtatuto ad conventionem vel contractum validum eſt, quia parem

rem ſtrictam ſignificationem habent, ut ſecundum jus commune intelligantur, ex *Cardin. Tuſch. tom. 1. lit. A. concl. 496. nu. 2. ubi n. 3.* dicit etiam valere è contra affirmativè.

226. Argumentum de ſubſtitutione pupillari ad exemplarem validum eſt, ut per *Ferrer. in conſtit. Cathalon. gloſ. 5. numer.* 273. An autem, & quando procedat argumentum à ſubſtitutione vulgari ad pupillarem, & è contra, vide *Menoch. de præſumpt. lib. 4. q. 34. numer. 33.*

227. Argumentum de ſucceſſione ad accuſationem valet, ut proſequitur *Farin. in praxi crimin. p. 1. tit. 2. de accuſat. q. 13. num. 55.*

228. Argumentum à ſufficienti partium enumeratione validum eſt, *l. patre furioſo, ff. de his qui ſunt ſui, vel alieni juris, l. ex maleficiis, §. hæres, & l. obligationum fere, §. placet, ff. de actio. & oblig. princip. junc. gloſ. inſtit. de oblig. quæ ex quaſi contractu naſcuntur, cap. cum dilectus de jure patron. cap. venerabilem, de elect. cap. 2. poſt medium, de ſumma Trinitate, cap. per tuas, de ſentent. excom. cap. quanto circa medium de jurejur. Ariſtot. lib. 2. topic. Everard. loco 51. Thomas de Thomaſettis in floribus legum reg. 50. Roland. conſ. 60. nu. 48. volum 4. Picchard. ad d. princip. inſtit. de oblig. quæ ex quaſi contractu nu. 5. Ferrer. in conſtit. Cathalon. gloſ. 5. numer. 298. Cæſar Argel. de contradictore legitimo q. 2. numer. 55. & q. 5. nu. 8.*

nu. 8. *Anton. Monach. Florent. deciſ.* 1. *num.*62. *Cardin. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 492. Et eſt fortiſſimum in jure, prout aſſerit *Ceval. commun. contra commun. tom.* 4. *q. fin. nu.* 182. Intellige, quando enumerat omnes partes ſufficienter, quia non procedit, niſi omnes enumerentur, & evacuentur, *l. filius*, §. *filiusfam. miles*, *ubi gloſ. ff. de lib. & poſth. d. cap. venerabilem de elect. Everard. d. loco* 51. *Thomas de Thomaſettis d. reg.* 50. *Surd. de alim. tit.* 1. *q.* 35. *n.* 10. & *conſil.* 489. *num.* 26.

229. Argumentum à ſuperfluitate evitanda validiſſimum eſt in jure, ut per *Stephan. Gratia. diſcept. forenſ. cap.* 306. *num.* 16. Lex enim ſuperflua remedia non inducit, *l. hac ſtipulatio*, §. *divus*, *ff. ut lega. no. cave. l. qui bis idem*, *ff. de verborum oblig.*

230. Argumentum ex tabulis depictis, & aris validum eſt, *gloſ. in cap. apoſtolus*, 3. *q.* 7. not. *noviſſime Fr. Didacus* Murillo *en la fundacion milagroſa de la capilla angelica y apoſtolica de la madre de Dios del Pilar. cap.* 3. *prope finem pag.* 22.

231. Argumentum de tempore ad perſonam valet, ut per *Surd. conſ.* 247. *n.* 9. & *conſ.* 568 *nu.* 5. *Card.* Mantic. *de tacitis, et ambiguis convent. tom.* 2. *lib.* 14. *tit.* 34. *nu.* 7. ubi intelligit, niſi diverſa ratio reddi poſſit. Et è contra procedit de perſona ad tempus, *l. qui plures liberos in princip. ff. de vulg. cap. ſuper quibuſdam*

de verbo

de verborum ſignificat. *Everard.in topic.legal.loco* 37. *Cantiunc. in* 24. *ſpecie loci à ſimili, Surd. conſ.* 380. *n.* 20. *Cardin. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 502. *& concl.* 507. *nu.* 25.

232. Argumentum de teſtamento inter liberos ad teſtamentum ad pias cauſas non ſemper valet, ita *Luſitan. Benedict. Ægid. in repetit. l.* 1. *C. de ſacroſan. eccleſ. p.* 3. *in initio nu.* 21.

233. Argumentum de teſte ad notarium validum eſt, ut per *Maſcar. de probat. concl.* 711. *n.* 6. Imo notarii auctoritas habet vim duorum teſtium ex eod. *Maſcard. concl.* 1095. *nu.* 3.

234. Argumentum de toto ad partem valet, *l. quæ de tota, ff. de rei vend. Everard. in topic. legal. loco* 80. *Cantiunc. loco* 5. *Petr. Andr. Gammar. in Dialectica legali lib.* 1. *loco* 4. *Thomas de Thomaſettis in floribus legum reg.* 46. *Menoch. de præſumpt. lib.* 3. *q.* 35. *nu.* 27. *Surd. conſ.* 435. *nu.* 21. *Card. Tuſch. tom.* 1. *lit A. concl.* 499. *Flamin. de confident. q.* 28. *n.* 106. Procedit ubi datur eadem ratio, *Menoch. conſ.* 72. *n.* 5. *Surd. conſ.* 193 *num.* 6. *& d. conſ.* 435. *nu.* 21. *Bertazol. tract. clauſular. inſtrum. clauſula* 21. *glo.* 19. *n.* 1. *Tuſch. d. concl.* 499. *nu.* 3. ubi aſſerit, quod quando eſt eadem ratio in parte, quoad partem, valet argumentum de ratione totius ad partem, & *num.* 4. quod è contra non valet argumentum de parte ad totum, quia qui poteſt partem, non poteſt totum, *Pichard, ad princip. inſtit.*

de

Digitized by Google

*de hæredit. quæ ab inteſt. defer. cap. de repræſentat. num.*42. Ceſſat tamen ubi diverſa ratio reperitur, ex *Surd. d. conſ.*435. *num.*22. De argumento à partibus, vide *Cantiunc. loco* 6. & à parte integrali ad totum, *Gammar. loco* 5. *d. lib.* 1.

235. Argumentum à tributo ad decimam probabile eſt, forte, frequens, & utile, *cap. decimæ* 16. *q.* 1. *cap. tua nobis de decim. Everard. in topic. legal. loco* 72. *Cantiunc. in* 32. *ſpecie loci à ſimili*. Decima enim eſt tributum animæ, ex *Sigiſmund. Scacci. de appellat. q.* 17. *limit.* 18. *ſub num.* 1. *verſ. ratio.*

236. Argumentum de venditionibus ad locationes validum eſt, *l. fin. in fin. C. de contrah. empt. Fabian. de empt. q.* 2. *princip. n.* 30. *vol.* 1. *Avil. ad cap.* 33. *prætor. verbo à menos coſta num.* 5. *Eſcobar. de ratiocin. cap.* 16. *nu.* 3. Verbum enim, vendere, aliquando exponitur pro, locare, ut notat *Cald. Pereira de empt. & vend. cap.* 2. *nu.* 7.

237. Argumentum à verbis facti narrativis tutum non eſt, ut *arg. gloſ. magna verſ. vel dic. tertiò: in l. uni, C. quando non petent. part.* docuit *Roman. in repet. auth. ſimiliter* 10. *ſpeciali, C. ad leg. Falcid. & conſ.* 79. *circa fin. & conſ.* 134. *col.* 2. *& conſ.* 191. *col.* 1. cui eſt ſimilis, *gloſ. in cap. auditis* 29. *verbo ex poſt facto ad fin. de elec. & in cap. eum qui* 2. *verbo non teneris ad medium, de dolo, & contu. lib.* 6. *& altera gloſ. in cap.* 1. *verbo collationem de rerum permut. eod. lib.* quod eſt

omnium

Digitized by Google

omnium commune placitum, ut poſt *And. Abb. Imol. Alexan. Cum.* & alios quos longa ſerie recenſet, reſolvit *Iaſ. in d. l. uni. nu.* 22. *& in l. qui Romæ* 122. §. *Callimachus n.* 6. *&* §. *cohæredes n.* 9. *ff. verb. oblig. Bernard. reg.* 781. probatque in optimo caſu *Alexand. conſ.* 74. *n.* 13. *vol.* 4. quos adducit *Pichard. in diſp. de mora num.* 60. ubi *nu.* 62. aſſerit, quod quotieſcunque legiſlatoris intentio nititur ſuper narratis ex eis argumentum induci, ſumique poteſt per *tex. in cap. ſi papa, de privil. lib.* 6. *& in clem.* 1. *eod. tit.* Unde verba narrativa, quæ non proferuntur principaliter propter ſe, ſed propter aliud & incidenter, plenam probationem non efficiunt, *l. ex hac, ubi omnes notant, ff. de donat. l. ex his verbis, C. de teſtam. milit.* cum ſimilibus, de quibus *Garc. reg.* 165. *&* 483. *Maſcard. de probat. concl.* 622. *Menoch. de præſumpt. lib.* 3. *q.* 133. *à princip. Guter. pract. lib.* 3. *q.* 17. *à nu.* 63. *Caſtil. lib.* 2. *controv. cap.* 26. *nu.* 76. *Benedict. Ægid. ad l.* 1. *C. de ſacroſan. eccleſ. in initio p.* 1. *num.* 4. *in princip. Cardin. Mantic. de conjectur. ultim. volunt. lib.* 3. *tit.* 12. *Cald. Pereira de nominat. emphyt. q.* 1. *à nu.* 47. *& quæſt. forenſ. conſ.* 33. *num.* 58. *in fine, Cardin. Tuſch. tom.* 8. *lit. V. concl.* 81. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 60. *nu.* 5.

238. Argumentum à veroſimili validum eſt, *l. non eſt veroſimile, ff. de eo, quod met. cau. l. cum avus, ff. de condit. & demon. l. ex facto,* §. *ſi*

quis

quis autem, ff. ad Trebel. *l.* Titius. §. *Lucius* Titius, *ff. de liber. & poſth. l. generaliter*, §. *cum autem. C. de inſtit. & ſubſtit. l. cum acutiſſimi*, *C. de fideicom. cap. quia veroſimile de præſumpt. cap. requiſiſti*, *de teſtamen. Everard. in topic. legal. loco* 5. *Cantiunc. loco* 25. *Petr. Andr. Gammar. in Dialectica legali lib.* 1. *loco* 23. *Surd. de alim. tit.* 9. *q.* 12. *num.* 25. *Flamin. de confident. q.* 29. *num.* 24. *& q.* 32. *nu.* 31. *Anton. Monach. Bonon. deciſ.* 10. *nu.* 16. *Cardin.* Tuſch. *tom.* 1. *lit. A. concl.* 494. Et eſt optimum in jure, *Farin. in praxi crimin. p.* 4. *deciſ.* 47. *num.* 2. *in fine*. Et in qualibet materia eſt receptum, *Cardin. Mantic. de tacitis, & ambiguis convent. tom.* 1. *lib.* 3. *tit.* 1. *nu.* 16. Et transfert onus probandi in adverſarium, *tex. junc. gloſ. in. l. ex perſona, & l. ſive poſſidetis*, *C. de probat. & in l. circa ff. eod. Everard. ubi ſuprà, Surd. d. q.* 12. *numer.* 26. *Maſcard. de probat. concl.* 1163. *num.* 3. *Menoch. conſ.* 13. *nu.* 12. *& conſ.* 122. *num.* 54. *& conſ.* 306. *num.* 16. *& conſ.* 374. *num.* 44. Non valet tamen ad condemnandum in criminalibus, *Surd. conſ.* 132. *num.* 57. Validum verò eſt ad convincendum quem de malitia, protervia, ſeu delicto, ex *text. in cap. ſcribam*, *& d. cap. quia veroſimile*, *de præſumpt.* notat. *Everard. in d. loco* 5. Alia, quæ inſerviunt huic argumento, vide infra *lit. V. num.* 43.

239. Argumentum ab ultimis voluntatibus

bus ad beneficia valet, ut pet *Mandoſ. ad regul. Cancel.reg.32.q.31.num.7.*

240. Argumentum ab univerſo, ſi in uno reperitur falſum, in totum eſt falſum. *l.ſi is, qui ducenta, §.utrum, & ibi doct.ff.de rebus dubiis, Ioſeph. de Seſſe Aragon.deciſ.64. nu.62.*

241. Argumentum ab uſu patrisfamilias validum eſt, *l.hæredes palam, §.ſed etſi notam, ff. de teſtam. l.ſi ſervus, §.fin. ff.de legat.1. Rota Romana apud* Farin. *deciſ.584. nu.11. tom.2.par.1.*

242. Armis arma repellere licet, *l.1. §. vim vi, ff. de vi, & vi arm. l.3. §. cum ego, ff. eod. titul.* quibus adde, quæ infra notavi *lit. V. num.56.*

243. Ars imitatur naturam in quantum poteſt, *§. minorem inſtit. de adopt. Menoch. de præſump.lib.4. q.2. nu.22.* Unde arte non conceditur, quod naturaliter denegatur, *l. ubi repugnantia, §.1.ff.de reg.juris.*

224. Ars, & natura nihil faciunt fruſtra, *l. qui his idem, ff. de verb. oblig. l. non cogendum, §. Sabinus, ff. de procurat. l.hæc ſtipulatio, §.divus ff. ut legator. ſeu fideicomm. nomine caveat. §. minorem inſtit.de adopt. Ariſtot. lib.2. Phyſic.q.1. art.* 1. & notavi infra *lit.N.nu.1.*

245. Aſſerenti incumbit probatio, *l. verius, ff. de probat. Card.Tuſch. tom.1.lit.A. concl.* 117. *nu.2. & tom.6. lit.P. concl.* 768. cum aliis ſupra adductis hac *lit.n.74.*

G 246. Aſſue-

Digitized by Google

246. Aſſueta fieri facile pręſumuntur, *l. certi condictio*, *§. ſi nummos, ff. ſi cert. pet.* Et ab aſſuetis licitum eſt arguere, *l. ſi quis donaturus, ff. de uſufructu.* cnm aliis infra adductis in *argumento à ſolitis.* Et aſſuetum relinquere difficile eſt, *l. pracipua. ff. de adilit. edict.*

247. Auctoritates majorum non ſunt reprobandę, *l. Iulianus ff. de judic. l. adhibendum, C. ad exhib.* ſed quatenus rationi non repugnant. Expreſſum enim dicitur à lege, quod majorum auctoritate firmatur, ut per *Ioſeph. Seſſe Aragon. deciſ.* 230. *num.* 7.

248. Augmentum debet eſſe ejuſdem qualitatis cum ſuo principali, cui accedit *l. etiam, C. de jure doti. l.* 3. *ff. eod. l. inter ſocerum, ff. de pactis dotal. l. ſi convenerit, §. ſi nuda, ff. de pignor. action. Barthol. Perett. ad extravag. ambitioſa, de rebus eccl. pag.* 93. *n.* 22. *l. cum fundus, ff. de leg.* 2. *Tiraq. de retract. lign. §.* 1. *gloſ.* 18. *n.* 51. *&* 52. *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 124. *nu.* 28. *Cardin. Tuſch. tom.* 1. *litt. A. concl.* 555. Et beneficium conceſſum principali trahitur ad augmentum, *Duenh. reg.* 73. Et augmentum fit cum omnibus ſuis qualitatibus, *l. item quaritur, §. qui impleto, ff. locati. l. Labeo in* 2. *in princip. ff. de arbitr. Bertazol. in repetit. l. ſi quis major, Cod. de tranſact. q.* 1. *num.* 17.

249. Augmentum, & diminutio pari paſſu ambulant, juxta reg. *text. in l. ſi ex toto in princ. ff. de*

Digitized by Google

*ff.de leg.*1.*Stephan.Gratian. Marchia deciſ.* 85 .*n.* 6. Et ad augmentum inducta non debent operari diminutionem, *l.ſi à milite*, §.1.*ff.de milit. teſtam.l. ſi Rufinus*, *C.eod.tit.l.legata inutiliter,ff. de legat.*1.*l.*3.*ff.eod.tit.l.cum tale,ff.de condit.& demonſt.l.ſi mancipia in princ.ff. de fundo inſtruct. Surd.de alim.tit.*8.*privil.*22.*nu.*4. *& deciſ.*195. *nu.*5.*& deciſ.*238.*nu.*10. *Flamin.de reſignat.lib.* 3.*q.*7.*n.*23.*Ioſeph.de Seſſe tract. de inhibitio. cap.* 4.§.1.*nu.*12. *Eſcobar.de ratiocin.cap.*30.*nu.*12. *Anton.Monach.Bonon. deciſ.*40 .*puncto* 3.*nu.*51. *Bertazol.de clauſul.inſtru.clauſ.*21.*gloſ.*23.*nu.*6.

B

1. BEnefacere invitus, nemo cogitur, *cap. de Iudæis* 45. *diſt. cap. ad fidem* 23.*q.* 5. *Decian. conſ.* 319. *numer.*5. *Marc. Anton. Genuenſ. in pract. eccleſ. q.* 147.*nu.*5.

2. Benefacere tenemur beneficienti, *l. ſed ſi lege*, §.*conſuluit,ff.de petit.hæredit.Card. Tuſch. tom.*1.*lit.B.concl.*48.*Thomas de Thomaſettis reg.* 55. ubi aſſerit procedere de honeſtate, & conſilio. Nam beneficium accipiens ab aliquo eſt ei obligatus, *cap. cum in officiis de teſtam.* Et ad remunerationem tenetur, *d.* §. *conſuluit, l. ſi vero non remunerandi*, §. *idem Papinianus ff. mand.*

mand.l.ſi non ſortem,§.libertus,ff.de condit.& demonſt. Et nemo ex ſuo benefacto in periculum trahi debet, *l. ne ex liberalitate,ff. de rè judicata.* [Ex Beneficio nemo acquirit jus injuriæ. *Tulden. inſt de ſuſpect. tut c.* 4.]

3. Beneficia dantur propter officia, *Ioan. Pet.Monet.tract.de diſtribut quotid.p.*2.*q.* 2.*num.* 40.*Nicol.Garc.de beneſi.p.*1.*cap.*2.*nu.* 60.*& p.*7. *cap.* 11. *num.* 1.

4. Beneficium non debet percipere, qui negligit officium,*cap. diverſis fallacijs, de cleric. conjug.* Beneficium propteraliquem conceſſum in eundem minimè retorquendum, *l.ſi judex in fi. ff. de mino.*

5. Beneficium non confertur in invitum, *l.fin.C.unde legitimi,l.nec emere, C.de jur.deliber. l. hoc jure,§. non poteſt, ff. de donat,l. invito,& l. invitus, §. quod cuique, ff. de reg. jur. Surd. conſ.* 167. *n.*15. *Tiraq. de nobilit. cap.*6.*n.*40.*Cardoſ. in praxi judicum, & advocat. verbo beneficium n.* 65. *Cardin.* T*uſch. tom.*1. *lit.B. concl.*52. *Thom. de Thomaſettis in floribus legum reg.* 60. ubi limitat, quando tractatur de publica ſalute, & utilitate, de quo etiam *reg.* 151.

6. Beneficia principum latiſſimè ſunt interpretanda, *l.*3.*ff. de conſtitut. principum, l. quod vero, ff. de legibus, l. ſi quando, C. de inoffic. teſtam.*

Digitized by Google

teſtam. l. 2. C. de noxal. action. l. cum multa, C. de bonis, quæ liberis, cap. cum dilecti, de donat. cap. quia circa [*de privileg. cap. olim, de verb. ſignif. Menoch. de præſumpt. lib. 3. q. 103. n. 31.* T*iraq. de nobilit. cap. 37. num. 59. Valaſc. conſ. 58: num.* 11. *Cot. in memorab. verbo privilegia pag.* 704. *P. Sanch. de matrim. lib. 8. diſp. 1. numer. 4. Card.* T*uſch. tom. 1. lit. B. concl. 49. & 50. Cardoſ. in praxi judicum, & advocat. verbo beneficium numer. 67. Ioan. Petr. Monet. tract. de diſtribut. quotid. p. 2. q. 14. numer. 6. & numer. 39. Ioſeph. Aldrete in allegat. juris pro omnimo da regularium exempt. p. 3. cap. 6. num. 12. Thomas de* Th*omaſettis reg. 56.* [etiam contra concedentem *Aug. Barboſ. axio. 36. num. 1. 2. Peck. in c. contra eum 57. num. 3. 6. de reg. jur. in 6. Mant. de ambig. cont. lib. 2. tit. 4. num. 99. Surd. dec. 202. numer. 19. & 322. numer. 63.*] Si tamen detur intertii præjudicium recipiunt ſtrictam interpretationem, ut per *Pinel. in l. 2. C. de reſcind. vend. p. 1. cap. 2. in princip. & n. 8. Cald. Pereira de nominat. emphy. q. 21. n. 56. Mol. de primog. lib. 1. cap. 42. n. 24.* Non enim tribuuntur in alterius injuriam, *l. nec avus, C. de emancip. libero.*

7. Bona non dicuntur, niſi deducto ære alieno, *l. mulier bona, ff. de jure dot. l. non poſſunt ff. de jur. fiſci, l. ſubſignatum, §. bona, ff. de verborum ſignific. l. fin. §. ſin autem æs alienum, C. de bonis, quæ*

liberis, Rebuff. in comment. ad tit. ff. de verbor. ſignificat. ad l. bonorum appellatio 49. verſ. & ſic infertur, cum verſ. ſeq. pag. mihi 260. & ad l. veniſſe 165. pag. 566. Mexi. in tract. taſſæ panis concl. 2. num. 94. Surd. conſ. 122. num. 22. & num. 81. & conſ. 216. num. 12. Guter. pract. lib. 3. q. 43. num. 17. cum ſeqq. Cald. Pereira de empt. cap. 10. nu. 7. Cardoſ. in praxi judicum, & advocatorum verbo bona nu. 4. Pichard. ad §. cum autem 3. num. 2. inſtit. de lege Falcidia.

8. Bona, qui non habet, luat in corpore, *l. ult. ff. de in jus vocando, l. 1. §. fin. ff. de pæn. Menoch. de arbit. lib. 2. cent. 5. caſu 447. Farin. in praxi crimin. p. 1. q. 26. nu. 1. Card. Tuſch. tom. 2. lit. D. poſt concl. 53. Aloyſ. Ricc. in praxi rerum fori eccleſ. reſol. 251. n. 1. in 2. edit.* [*v. inf. Q. nu. 6.*]

9. Bona fides non patitur, ut bis idem exigatur, *l. bona fides, ff. depoſiti, gloſ. verbo ſententiæ in cap. ſuſcitata, ubi Abb. nu. 7. de in integr. reſtit. l. 6. tit. 3. part. 5. in fine, Thomas de Thomaſettis in floribus legum reg. 63.* ubi aſſerit quandoque fallere in pœnalibus, *in §. ultim. inſtit. ſi quadrupes pauperiem feciſſe dicatur.*

10. Bonus quilibet prȩſumitur, *l. merito, ff. pro ſocio, l. quoties, §. qui dolo, ff. de probat. cap. uni. de ſcrutinio cap. dudum, & cap. ult. de præſumpt. Bernard. reg. 65. Duenh. reg. 75. Socin. reg. 39. Tiraq. de præſcript. §. 1. gloſ. 2. verſ. ſed quod, pag. mihi 87. Maſcard. de probat. concl. 222. & 223. & concl.*

concl.878.& concl.1003.Menchaq.illuſtri.quæſt. cap.70.n.3.Flamin.de reſignat.tom 2.lib,10.q.3. n. 63. Pet. Alphonſus de Vaſconcellos in harmonia rubricarum juris canonici ad rubr. de ſcrutinio in ordine faciendo nu.3.cum ſeqq.Brunor.à Sole in locis commun.verbo bonus,Card.Tuſch.tom.1. lit.B. concl.123.Girond.de privilegiorum,ſeu exemptionum explicat. n. 1500. Mendez à Caſtro in prax. Luſit.lib.5.cap.1.n.64.Aloyſ.Ricci.deciſ.curiæ Archiepiſc.Neapol.par.1. deciſ.62. n.6. alios refert *Cened.ad ſextum collec. 29. n.1.* Limita quando agitur de ſalute animæ, ut per *Menoch.de præſumpt. lib.5.q.1.n.29.*Bonus quis præſumitur, qui de bono genere natus eſt, *l. quod ſi nolit.* §. *qui mancipia, ff.de ædilit: edic. l. cum unus, & ibi gloſſ.ff.de adim.legat. Thomas de Thomaſ. reg.67.* Et ex educatione bona quis bonus prę ſumitur, *Farinac. in praxi crimin.p.1.q.47. n.282.*

C.

1. CAlliditas non debet alicui prodeſſe, & alteri nocere, *l. ſed ſi hæreditas*, §. *interdum, ff.ad exhib. l. ſi duo in princip. ff. ſi quis cautio. l. 1. ff. de dolo, l. verum*, §. *tempus; ff. pro ſocio.*

2. Caſus omiſſus habetur pro omiſſo, *l. commodiſſimè, ff.de liber. & poſthu. cap.inter corporalia,*

poralia, de tranſlat. Epiſc. cap. dilectus, de offic. ordin. cap. is qui, de ſentent. excom. Card. Tuſch. tom. 5. lit. O. concl. 116. Ferrer. in inſtit. Cathalon. gloſ. 1. nu. 104. Amplia primo in lege, ſtatuto, vel conſuetudine, *Tiraq. de jure primogen. q.* 40. *nu.* 194. Amplia ſecundo in contractibus, *l.* 1. *& l. quicquid aſtringendæ, ff. de verborum oblig. Surd. deciſ.* 195. *num.* 11. *Franciſc. Molin. de ritu nuptiar. lib.* 3. *q.* 24. *numer.* 277. *& q.* 34. *numer.* 6. *&* 8. *Rendina in promptuar. recept. ſent. tom.* 1. *tit.* 100. *num.* 17. Intellige tamen, quod tacitum, circa naturalia vel accidentalia contractus, pro expreſſo habetur, quando tacitè agitur ab utraque parte, ut in *l. cum quid, ff. ſi cert. petat.* ſi verò ab una tantum parte, pro expreſſo non habebitur, ut in *l. ſi repetendi, C. de cond. ob cauſ. & l. ſi majores, Cod. de tranſact.* ita notat *Rendina in promptuar. recept. ſentent. tom.* 1. *tit.* 24. *num.* 2. *& tit.* 100. *numer.* 19. ubi *num.* 18. aſſerit, quod ſi forma eſt ſervata in ſtipulatione, ſed aliquid ſubſtantiale eſt omiſſum, puta locus, vel quantitas rei in obligationem deductæ, tunc ſi illud, quod tacitè agebatur probari poteſt; pro expreſſo habetur, *l. triticum, ff. de verbor. oblig.* quod ſi probari non poteſt; habetur pro omiſſo, *l.* 3. §. *ſi quis inſulam, ff. de eo, quod cert. loco, l. ita ſtipulatus in prin. & l. qui inſulam, ff. de verbor. oblig.* Limita in ultimis voluntatibus, in quibus caſus omiſſus

habetur

habetur pro expreſſo, *l.fin.C.de poſthu.hæred.inſtit.Valaſc.conſ.*45. *num.*4. cum aliis,quos infra citavit *lit.T.num.*3. [*v. late & plene Mantic. de conj. ult.vol. lib.* 3.*c.* 19.]

[§.1. Caſus imo omiſſus habetur pro omiſſo,licet poſſit videri teſtatorem idem fuiſſe diſpoſiturum ſi cogitaſſet: *Mantic.d.tit.*19.*n.*6.*v.Gædd.in l.*120.*n.*3.*de V.S.Kinſch.reſp.*91.*n.*41. Et caſus contingens præter ordinationem hominis non includitur ſub ejus diſpoſitione,etſi in caſu omiſſo ſit major ratio diſponendi*Guter.prac.lib.*5.*q.*65.*n.*7.*Cravet.conſ.*116.*n.*10. *Cuyck. ad Cravit.conſ.*326.*ſub fi. VVameſ.civil cent.*6. *conſ* 84.*n.*5.]

3. Caſus omiſſus à nova diſpoſitione, intelligitur ſecundum jus antiquum, *l. ſi vero*, §. *de viro, ff.ſoluto matrim.l.commodiſſime, ff.de liber. & poſth. Girond.de privilegiorum,ſeu exemptionum explicat.n.*556. *& n.*886.

4. Caſus omiſſus à partibus, intelligitur ſecundum diſpoſitionem juris communis, *l. commodiſſime ,ff.de liber.& poſth.* [*Fab.C.de don. ante nup.def.*6.*nu.*8.]*l.cum prætor,ff.de judiciis,l. ſi extraneus , ff. de condic. ob cauſ. l.ſi cum dotem, ff. ſolut. matrim. l. voluntatis , C. de fidejuſſor. Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib.*3. *q.*54. *num.*6. *Mari. Antonin. vari. lib.*2. *reſol.*11. *nu.*16. *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 171. *nu.*2. *tom.*1.*p.*1. [*Aug. Barboſ. in axi: verb. caſus numer.* 7.

Digitized by Google

5. Caſus exceptus firmat regulam in contrarium *l.nam quod liquidè*, §.*ſi.primo reſponſo,ff. de penu legat.l.quæſitum*, §.*idem reſpondit*, & ibi notat *gloſ. verbo non poteſt ff. de fund.inſtruct.cap.* 2. *de conjugio leproſor.* [*gl. in rub. de* R. I. *in* 6. *c.nonne, de præſum:l.cum prætor ff.de judic. l.*1. *in pr. ff.de offic. præſ. urb.*] *Menoch. de arbitr. lib.*1. *q.* 30. *num.* 4. *& conſ.* 4. *num.* 23. *& conſ.* 148. *num.*31.*cum.ſeq.Surd. conſ.*303. *numer.* 11.*cum ſeq.Valaſc.conſult.* 45.*num.* 1.*in fine, Card. Seraphin.Rotæ Romanæ deciſ.*718. *nu.*7.*& deciſ.* 459. *num.*3.*& deciſ.*1251.*nu.*11. *& nu.* 23. *Farin. in praxi crimin. p.* 4. *conſ.* 65. *nu.* 74. *Rota Romana apud eundem deciſ.*51. *num.*10. *& deciſ.* 189. *nu.* 2,*tom.*1. *p.*1. *& deciſ.*69. *n.*4. *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. tom.*3. *cap.*522. *num.*33. *Gonzal. ad reg.*8. *Cancel. gloſ.*51. *n.*2. *Luſit. Fr. Anton. à Souſa in releɛt.de cenſuris bullæ cœnæ cap.* 20. *diſp.* 96. *numer.*2. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.*5. *num.*28. [*Nic. Everh. conſ.* 21. *n.* 7. *& conſ.*124. *num.*2.3. *Aug.*Barboſ. *axio* 85. *nu.*4. *Tulden.* I.E. 6. 1. *p.* 3.]

6. Caſus duo, quando ſunt æquiparati in jure, diſpoſitum in uno, cenſetur diſpoſitum in alio, *gloſ.in l.mancipia, verbo advocandum,* C. *de ſerv.fugitiv. gloſ.fin. in l.ſi quis ſervo,Cod.de furtis.gloſ.in cap. ſi poſtquam,de elect. lib. ſexto,Gom. vari.tom.*3.*cap.*11.*nu.*1.*verſ.advertendum tamen, Tiraq. de retract.lig.*§.15.*gloſ.*1. *nu.*10. *Surd. de alim.*

alim.tit.2.q.10.numer.2. Molin. *de primog.lib.2.cap.8.nu.16. Flor.vari.q.3.num.* 27. *&* 29. *Cald.Pereira de poteſt.elig.cap.7.nu.5.*

7. Cauſa debet præcedere effectum, *l.Titius, §.1.ff. quæ res pignori, l.neque, C.de furtis.* Cauſa ſine effectu eſſe non poteſt, *l.hæc ſtipulatio, §.divus.ff. ut lega.nomi. cavea. l.non cogendum, §.ſi ff. de procurato.* Et ſublata cauſa tollitur effectus, *l.tutores, §. curatores. ff.de admin.tutor.*

8. Cauſa cognoſcitur ab effectu, *l.non codicillum. C.de teſtam.* Cauſa finalis dicitur principium intentionis, *Bal. in l.eam quam col.*1 *C. de fideicom.* & dicitur ſubſtantia, *gloſ.in l. jurisgentium, §.quod fere, ff. de pactis, Barthol. Perett. ad extravag. ambitioſæ, de rebus eccleſ. non alienan. pag.*94.*num.*27.*&* 28. Et diligenter eſt inſpicienda, *l.verum, ff.de furt.l.fin.ff.de hæred. inſtit.* Et defectus cauſæ finalis vitiat diſpoſitionem, *l.fin.ff.de teſtam.tutel.l.ſi.de hæred. inſtit.*

9. Cauſa ſecunda nihil poteſt, niſi quatenus vim & robur capit à prima, *l.peto, §. prædium, ff. de legat.2.l. ſi quis domum, §.1.ff. loca. Ariſtot.phyſic.lib.2.cap.7.q.12. art.2.Surd.conſ.* 420.*num.*4.

[§. 1. Cauſa quæ per ſe ſola nihil efficit, etiam in concurſu alterius non conſideratur, *Bald. in c.1. de grad. ſucceſ. in feud. Angel.in l. 1. §. ſolent: quand appell.*]

10. Cauſa cauſæ eſt cauſa cauſati, *l. manu-*

miſſione

miſsione, ff. de inſtit. & jure, Bart. in l. 4. §. actor. nu. 2. ff. de re judic. Surd. de alim. tit. 1. q. 42. nu. 49. *& conſ.* 196. *num.* 13. *& conſ.* 407. *num.* 34. *Franciſc. Molin. de ritu nuptiar. lib.* 3. *q.* 34. *num.* 26. *Cardin. Tuſch. tom.* 1. *lit. C. concl.* 138. Item cauſæ, & cauſati idem eſt judicium *l. quominus, ff. de fluminibus, l. etſi amicis, ff. ad leg. Iuliam de adulter. l. ſi autem in fi. ff. de aqua plu. l. non ideo, C. de hæred. inſtit. l. maritus*, ubi docto. C. *de procurato.* Et cauſa determinat ſuum cauſatum, *Surd. conſ.* 454. *num.* 30. Deinde cauſa ubi pendet, cauſatum pendet, *l. ſed etſi quis, ff. de uſufr.* Cauſatum tanto dignius eſt, quanto à digniori cauſa proeedit, *cap. 2. de præb. in* 6. *l. reſtituendæ in fi. cum gloſ. C. de advoca. diverſo. judi.* Favorabilius ſemper eſt cauſatum propinquius, quam remotius, *l. ſuus quoque, ff. de hæred. inſtiti l. Publius, §. 1. ff. de condit. & demon.* Omne jus potentius eſt in cauſa, quam in cauſato, *l. digna vox. C. de legi. Paul. conſ.* 129. *vol.* 1.

[§. 2. Cauſa ceſſante obligationis ceſſat obligatio: *vid. Tiraq. d. loc. verb. obligatio infra.*]

11. Cauſa ceſſante, ceſſat ejus effectus, *l. adigere, §. quamvis, ff. de jure patron. l. ſi pater. ff. de hæred. inſtit. l. generaliter, C. de epiſcop. & cler. l. cum te, C. de pactis inter emptorem, cap. magnæ in fine de voto, cap. cum ceſſante* 60. *de appellat.* de cujus principii intellectu agunt *Tiraq. in ſpeciali tra. ceſſante cauſa, per totum*, & de *jure primog.*

mog. q. 40. num. 170. *cum ſeqq. Duenh. reg.* 82. *Thomas de Thomaſettis reg.*71.*& regul.*271.tradunt *Brunor. à Sole in locis commun. verbo cauſa* 2. *Cardoſ. in praxi judicum, & advocat. verbo cauſa n.*2. *Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap.* 10. *n.* 2. *cum ſeqq. P. Sanch. de matrim. lib.* 8. *diſp.* 30. *n.* 12. *cum ſeqq. Ludov. Rodolphin. vari. quæſt. lib.* 2. *q.* 35. *num.* 10. *Ioan. Franciſc. Leo in theſauro fori ecclеſ. p.* 1. *cap.* 15. *num.* 3. *Cæſar. Argel. de contradictore legitimo q.* 5. *num.* 13. *& q.* 10. *nu.* 27. *Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib.* 3. *q.* 62. *nu.* 17. *Anto. Monach. Lucenſ. deciſ.* 14. *n.* 18. *& deciſ.* 21. *n.* 22. *& Florent. deciſ.* 1. *nu.* 61. *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 437. *n.* 3. *tom.* 1. *p.* 1. *Ioſeph de Seſſe Aragon. deciſ.* 185. *n.* 102. *Scac. de appellat. q.* 5. *n.* 117. *Card. Tuſch. tom.* 1. *lit.* C. *concl.* 202. Intellige de ſola cauſa finali, *P. Sanc. in præcepta decalogi lib.* 4. *cap.* 2. *num.* 42. *Everard. in topic. legal. loco* 85. Intellige etiam ubi cauſa expreſſa eſt in lege, vel ſtatuto, *Ludov. Rodolphin. d. q.* 35. *numer.* 16. Amplia in foro animæ, *Tiraq. d. tract. ceſſante cauſa p.* 1. *numer.* 18. Limita, quando cauſa produxerit effectum perfectum, & conſumatum, *l. fin. princip. ff. unde liberi, l. ſancimus,* C. *de adminiſtr. tuto. Tiraq. d. tract. ceſſ. cauſ. limit.* 12. *n.* 2. *Gam. deciſ.* 27. *nu.* 4. *Valaſc. conſ.* 57. *nu.* 1. *Thomas de Thomaſettis d. reg.* 271. *Franciſc. Molin. d. lib.* 3. *q.* 25. *nu.* 34. ubi *n.* 33. idẽ aſſerit jure jam radicato. Limita etiam in cauſa

cauſa impulſiva, [ejus enim defectus non vitiat reſcriptum *Covar.* 1.*reſol. ult Radel. de c.* 91.*nu.* 6.] *Tiraq. ubi proximè limit.* 1. *nu.* 2. *Hyppol. l. ſi quis judicum nu.* 2. *&* 3. *ff. de quæſtio. Rodolphin. d.p.*35. *nu.* 10.*Everard.d.loco Rota Rom.apud Farin. deciſ.*387. *nu.*6. *tom.*2. *p.* 1. Limita deinde quoties cauſa requiritur certo aliquo tempore, ſi eo enim tempore fuit, licet poſtea ceſſet, non tamen ceſſat effectus, *l. ſi quis hæredem, C. de inſtit. & ſubſtit. latè Tiraq. d.tract. cauſa ceſſ. in* 4. *limit. Galet. in margarita caſuum conſcient. verbo cauſa.*

[§. 3. Cauſa teſtati declaratur & adjuvatur à cauſa inteſtati: *l.* 1. *ff. de injuſt*: *l. peto* 69. §.3. *& fi.l.* 32. §.*fin. de leg.*2. *Tulden.de juriſpr. extemp. lib.*2. *c.*17. *pag.*131.]

12. Cauſa limitata limitatum producit effectum, *l. in agris, ff. de adquir. rer. domin. l. cancellaverat, ff. de his quæ in teſtamen. delent. l.*2. *ubi Bald. ff. de ſervis export. l. ex facto,* §. *item quæro, ff. de vulg. & pupil. ſubſtit. l. cum pater,* §. *dulciſſimis ff. de leg.*2. *l. age cum Geminiano,* C. *de tranſact. cap. ea noſcitur, de ſentent. excom. latè. Tiraq. in tract. ceſſante cauſa p.* 1. *nu.* 147. *& de retract. lig.* §. 32. *gloſ.* 1. *nu.*49. *Surd.conſ.*10. *num.nu.*49. *Ugolin. de offic. & poteſt. epiſcopi cap.*57. §. 2. *num.* 6. *verſ. tertio Fpiſcopus. Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel.* §. 5. *procem.num.*6. *Stephan.Gratian. Marchia deciſ.*56. *nu.*5. *Aloyſ.Ricci. in praxi rerum fori ecclef.*

Digitized by Google

cleſ.deciſ.518.num.5. & deciſ.curiæ Archiepiſcop. Neapol.par.1.deciſ.29.nu.7. Brunor.à Sole in locis commun. verbo cauſa 9. Cardoſ. in praxi judicum, & advocat. verbo cauſa numer. 3. Cæſar Argel. de contradictore legitimo q.10. num.168. & nu.224. & q.4. num.52. & q.8. n.11. & q.3. n.108. Guter.pract.lib.3.q.31.nu.7. Mari. Anton. vari.lib. 1. reſol. 108.num.18. Rota Romana apud Farin.deciſ.690. numer.9. tom.2. p.1.

13. Cauſa proxima magis attenditur, quam remota, *l.ſed etſi plures, §. in arrogato, ff.de vulg. & pupil.ſubſtit. l.ligni in fi. ff. de lega.3. Tiraq. de retract.lig.§.36. gloſ.3. nu.19. Luſit.Benedict.Ægid.in repetit.l.ex hoc jure, ff.de juſtit.& jure p.1. cap.6.num.54. Aloyſ.Ricci.deciſ.curiæ Archiepiſc. Neapol. p.1. deciſ.216. num.3. Franciſc.Galet.in margarita caſuum conſcien.verbo cauſæ.*

14. Cauſa remota, quæ non eſt immediata, non debet attendi, *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſio, 187. numer. 98.* Cauſa mediata non multum remota, æque conſideratur, ut proxima, *l.uxori quis in fi. ff.de auro. & arg. leg. Aret. conſ. 6. circa fin.*

[§. 4. Cauſa contingens & neceſſaria ubi concurrunt, attenditur hæc, non contingens, *l. conditionibus pupillus, de cond. & dem*].

15. Cauſa naturalis potentior eſt, quam accidentalis, *l. qui habent, ff.de tutel.l. filio quem pater, ff.de liber.& poſth. cap.præſenti, §. idem, de*

præben.

præben.lib.ſexto, Gom.vari.tom. 1.*cap*.5.*n*.34. *&* *cap.6.n.8.Menoch. conſ.* 1.*n*.16. *Ceval. commun. contra commun.tom.4. q.905.n.53. Card.Tuſch. tom.* 1.*lit. C. concluſ.* 147. *Mendez à Caſtro in praxi, Luſitan. lib.2.cap.3.n.20.* Franciſc.Galet. *in margarita caſuum conſcientiæ verbo cauſa.* Finita cauſa naturali, attenditur accidentalis, *l.* 1. C. *de curatore furi.*

16. Cauſa naturalis prævalet civili, *l.fin.* C. *de his qui veniam ætatis impetraverunt*, cum pluribus doctoribus, quos infra citavi *lit. V. n.* 14.

17. Ex cauſa de novo ſuperveniente licitum eſt ab omni diſpoſitione recedere, *l.de ætate*, §. *ex cauſa,ff.de interrogator. action. cap. non debet, de conſanguinit.& affinit.cap.ſuggeſtum,de decimis, Ancha.conſ.*83.*prima facie,Deci.conſ.*335.*viſo cõſilio,vol.*2.cum aliis quę notavi infra *lit.E. n.*8.

[§. 5. Cauſa permittens ubi concurrit cum cauſa prohibitiva, attenditur prohibitiva. *l. ſi non lex. de hær. inſt. l. ſi quis in gravi.* §.*fin. ad Syllan.*]

18. Cauſa, quæ nocet inſpicitur, non quæ prodeſt, *l.ſi.quis in gravi*, §.*ult.* [*& ibi Bart.*] *cum l.ſeq.ff.ad Silan. l.*3.*ff. de ſuſpect. tutor. Felin. in c.*1.*col.*5.*in* 2.*limit.de re judicata,Surd.conſ.*361. *n.*16.*Brunor. à Sole in locis comm. verbo cauſa* 14. ubi intelligit axioma hoc procedere, quando ambæ cauſæ eſſent æqualis potentiæ, ſecus quando ea, quæ prodeſt eſſet potior, & per

Digitized by Google

per eam factus eſt factus principaliter, ad hoc eſt *tex.in l.3.§.ſi quis palam,ff.de jure fiſci.*[*Iaſ.in l.mater.C.de inoff.teſt.*ſecus itẽ quãdoreduceret nos ad jus cõmun.*Iaſ.in l.21.n.*46.48.*de adopt.*]

[§.6. Cauſa de damno certans potior eſt ejus quæ de lucro certat, ubi in eadem re certant, *l.* 13. §. 15. *de Act. emt. l.*19. *de O & A. l.* 9. *ff. de evict.*]

19. Cauſæ continentia dividi non debet, *l.nulli,C.de judic.cap.fin.de reſcript.Bart.in l.eum quem temere in fine princip. ff. eod.tit. de judic. & in l. à Divo Pio,* §.1. *nu.*2.*ff. de re judicata, Boer. deciſ.*69. *num.* 24. & 25. *Menoch.de arbitr. judicum caſu* 371. *num.*2.*cum ſeqq.& conſ.* 130.*num.* 1. *Bernard. Græv. ad pract. cameræ imper. lib.* 1. *concl.*32. & *concl.*33.*Cardin.Tuſch.tom.*1.*lit.C. concl.*159. & *tom.*2.*concl.*976. *Trentaſinq. vari. reſol.lib.*2.*tit.de judiciis, reſol.*3. *à nu.* 1. *Mendez à Caſtro in praxi Luſit.lib.*3.*cap.*3.*nu.*13.

20. Certus qui eſt, amplius certiorari non debet, *l.*1.*ff.de act. empt.cap. eum qui, de reg. jur. in* 6. *gloſ.cognoverunt in princip. in cap. cum inter* 18. *de elect. Tiraq.de retract. lig.gloſ.*2. §.36. *nu.* 24. *Rimin.jun.conſ.*238. *nu.*37. *vol.*3. *Surd.conſ.* 272. *nu.*12. & *deciſ.*288. *nu.*44. *Menoch conſ.* 825.*nu.* 11. *vol.*9. *Theſaur. deciſ.*221. *in fin.* Paria ſunt aliquid eſſe certum per ſe, vel per relationem ad aliud, *l. aſſe toto ff.de hæred.inſtit.*

21. Charitas bene ordinata incipit à ſe ipſo,

l. præſes. C. de ſervit. l. qui ſervandarum, ff. præſcript. verbis. cap. ſi non licet, 23. q. 5. cap. niſi ſpecialis, ubi gloſ. verbo eligemus de auctorit. & uſu pallii, cap. dilecto de praben. cap. licet 3. ubi gloſ. verbo videamur, de tempor. ordin. Duenh. reg. 33. Surd. de alim. tit. 1. q. 94. nu. 1. & tit. 7. q. 8. & q. 29. nu. 1. & deciſ. 236. nu. 21. & conſ. 205. num. 12. & conſ. 345. num. 28. Guter. de tutelis p. 3. cap. 2. num. 1. in fine, Flamin. de reſignat. tom. 2. lib. 9. q. 17. num. 117. Petr. Alphonſus de Vaſconcellos in harmonia rubricar. juris canonici ad rub. de auctorit. & uſu pallii n. 14. Cald. Pereira quæſt. forenſ. in comment. ad tit, inſtit. de inoffic. teſtam. in princip. n. 21. Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ. 131. n. 3, in 1. edit. & reſol. 116. n. 3. in 2. edit. & reſ. 518. n. 4. Io. Maria Bellet. diſquiſit. clerical. p. 1. tit. de piſciplina clericali, §. 27. nu. 8. pag. 159. & ead. p. 1. tit. de bonis clericorum §. 13. n. 3. pag. 533. Ioſeph. de Seſſe Arag. deciſ. 36. n. 6. Mari. Anton. vari. lib. 3. reſol. 42. nu. 9. Pichar. ad §. juris pracepta num. 29. inſtit. de juſtit. Cardin. Tuſch. tom. 1. lit. C. concl. 220. à nu. 3. ubi *nu. 5. & 6.* ampliat in tantum, ut quis ex ordinata charitate magis amet ſe in ungue pedis, quam adverſarium in vertice capitis, quia quis magis ſibi, quàm alteri providere debet, ex text. in *l. ſi quis liberis, §. fin. ff. de liber. agnoſc.* Unde dolo facere non videtur, qui ſe plus altero diligit, *Grav. conſ. 8. num. 18.*

[§. 7. Civis

Digitized by Google

[§. 7. Civis incola non reputatur niſi expreſſe receptus fuerit in civium numerum. *v. Boer. dec. 260. n. 17. 27. per l. 1. §. 1. ff. ad munic.* Vel niſi vocatus ſit ad dignitatem vel officium *per l. cives 7. C. de incol. & ubi quis domicil. hab. vid. lib. 10. tit. 39. & ibi gl. & DD. Boer. ibid. nu. 18.* Sic Doctores ſunt cives in civitate qua profitentur: *Boer. ibid. nu. 19. poſt Bart: Felin. Roman & alios DD: Diſſent: Iacob de Bellevis. & Alberic: ibid. allegati.*]

[§. 8. Civium plures ſpecies *v. apud. Cavalc. dec. 260. & Carpar. in noviſſ. conſuet. & ſtat. mediol. c. 218. verb. onera & verb. & cives.*]

[§. 9. Civitates & univerſitates habentes bona, debita & credita, non minus ex ſuo contractu & debito obligantur, quam alios obligatos habent: *Mynſ. 4. obſ. 78. 79. Gadd. ad l. 17. nu. 26. de V. S.*]

[Unde & pecuniaria & capitalis pœna eis infligi poteſt *Gadd. ibid nu. 21.*]

[Si omnes unanimi conſenſu contraxerunt, vel ſyndicum ad hoc conſtituerunt; non ſolum reſp: ſed & ſinguli cives pro portione virili erunt obligati: At ſi ſolus magiſtratus vel ſyndicus contraxerit ſola reſp. & non ſinguli cives, tenebitur: *Bart. in l. ſicut nu. 2. ff. hic: l. civitas ff. de reb. cred. Gadd. d. loc. nu. 22.*]

[§. 10. Ceterum ex mutuo non aliter obligata cenſetur reſp. quam ſi ſimul probatum

fuerit pecuniam eſſe in rem univerſitatis verſam: alioqui ſyndicum convenire poteſt: *d. l. civitas & Auth. hoc jus porrectum* C. *de SS. Eccl: l. ſi prædium* C. *de præd. minor. Gadd. d. l.*17. *numer.* 22.]

[Qui niſi docuerit pecuniam in reip. utilitatem verſam eſſe, tenebitur: *jaſon. d. l. civitas: numer.* 13.]

[Niſi tamen ſpeciale habuerit mandatum, idque probaverit *Bart. & jaſ. d. l. civitas, per l. habebat* §. *ſi duo ff. de inſtit. act.*]

[Habetque Reſp. ſemper exceptionem non numeratæ pecuniæ, ſed non extra mutui cauſam *jaſon. d. l. civitas numer.* 15. *Gadd. d. l.*17. *numer.* 22.]

[§. 11. Clauſula ſalutaris in libello ſubjuncta, operatur, ut judex ex officio poſſit judicare de eo quod non eſt expreſſum, ubi id aliquo modo ex deductis reſultat, *Chriſt. ad ll. M. tit.* 1. *art.* 27. *num.*3. *Mynſ.*4. *obſ.*55. *nu.*5. *Gail.* 1. *obſ.*61. *nu.* 11. *Kinſchot. reſp.* 40. *nu.*16. *& reſp.* 88. *nu.*82.83. *& reſp.*109. *nu.*86. *Guid. pa. qu.* 263. *Grivel. dec.*28. *nu.*41. *Tulden:* C. *de edend. in fin. Barboſ. clauſula* 76. *nu.* 9. *v. tamen ſane Sande.* 3. 4. *def.* 12.]

[§. 12. Clauſula ex certa ſcientia tollit præſumtionem obreptionis *gl. in. c.* 2. *de fil. præsbit. Alex. conſ.*116. *in fin. vol.*6. Non tamen in his quæ dilucidè probantur ignorata *Molin.*

tit. 1.

*tit.*1.§.5.*nu.*73.*ad conſ.Pariſ. Sande.*3.4.*def.*1.]

[§. 13. Clauſula codicillaris tamen, inducit fideicommiſſum ab inteſtato, ubi teſtamentum eſt nullum ex cauſa præteritionis vel alia ratione *Sande*.4.2.*def.*2.*in fi:Acac.var. reſ.* 13.*n.*41.& *nu.*518. *Everhard.conſ.* 133.*n.*23. 24. *Grivel. dec.*126.*Guid.pap. dec.* 323.*Gail.*2. *obſ.*114. *Clar.* §.*teſtamentum qu.*46.*Peregrin.de fideic.art.*3.*nu.*49.*vid.tamen Fachin* 4. *cont.*11.]

[§. 14. Clauſula codicillaris ſolemnitatis teſtamenti defectum ſupplet non voluntatis: *Peregr. de fideic.art.*18.*n.*8. *Barboſ. de clauſ.*21. *num.*40. Nec aliquid operatur in teſtamento quod non valet propter defectum voluntatis *Barboſ.ibid.nu.*28.*Mant.de conj.ul.vol.*6.4.*n.*15.

[Nec operatur ubi eſt defectus perſonę, ſed ubi eſt defectus ſolemnitatis: *Bald. in l. ſenium C. qui teſta. fac. poſ. Reiffenb. de Publ. Notar. de clauſula Codicil. nu.* 14. *Math. de teſtam. diſp.* 3. *th.* 8. *Hunn. Encycl.*4.6.*cap.*2.*numer.*8.]

[Nec operatur quando teſtamentum valet jure teſtamenti *Reiſenb. d. loc. nu.*40.*poſt Alex. in l.certi. C. de teſt. milit.*]

[Et confirmat quidem & ſuſtinet voluntatemdefuncti quando deficit ſimpliciter ob defectum ſolemnitatis, non verò eam alterat aut extendit: *Barboſ.d.clauſula* 21.*nu.* 21.]

[Et cum teſtamentum valet non poteſt per clauſulam codicillarum traduci ad Co-

 dicil-

dicillos, *Mantic.de conj. ult.vol. lib.5. tit.2. nu. fin.per l.ult.C.de Codicil.& l.poſt aditam C.de impub. & aliis ſubſt.*]

[§. 15. Clauſula acceſſoria, non alterat, auget ſeu immutat principalem diſpoſitionem, ſed declarat: *Menoch.3. praſ.* 118. *nu.* 43. & 4. *praeſ.*60. *nu.* 50. *Barboſ. clauſula* 1. *num.* 2. Neque operatur detecto errore *n.*4. *ibid. Steph. Grat. diſcept. for. c.*652. *nu.*28.]

[§. 16. Clauſula omni meliore modo æquipollet, imò plus operatur quam Codicillaris: *Mant.de conj.*3.14. *nu.*11. *Fuſar.de ſubſt. qu.*245. *à nu.*68. *late.*Gomez. *ad* 3. *leg. Taur.n.* 74. *Barboſ. clauſula* 95. *nu.* 36.]

[Nihil tamen operatur quoad non expreſſa, ideò ſi validitas vel modus per quem actus valere poteſt, non eſt expreſſus cum aliis modis ineptis non operatur *Vant. de nullit. ex defect.juriſd.nu.* 174. *Barb. d.clauſula nu.*52.]

[Nec operatur ut faciat valere actum quoad incognita & incogitata: *ibid. nu.*55.]

[Nec extendit diſpoſitionem ultra cognita agenti tempore actus: *nu.* 56.]

[Nec alterat nec ampliat diſpoſitionem: *ibid. num.* 63.]

[Nec tribuit vim & effectum actui revera, nullo:]

[Nec operatur quicquam cum eſt defectus poteſtatis vel modus ineptus exprimitur: *Menoch.* 1.

noch. 1. arb. 47. *à numer.* 3. *Barboſ. ibid. numer.* 67.]

[Nec poteſt operari validitatem actus, quando defectus non eſt in ſolemnitate, ſed in ſubſtantia & forma: *Barboſ. ibid. nu.* 65.]

22. Circuitus inutiles ſunt vitandi, *clem. auditor, de reſcript. Menoch. conſ.* 68. *numer.* 19. *Tiraq. de retract. tit:* 2. §. 2. *gloſ.* 1. *numer.* 24. *&* *numer.* 71. *Vincent. de Franch. deciſ.* 273. *ad finem, Card. Tuſch. tom.* 1. *lit. C. concl.* 229. *Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib.* 3. *q.* 81. *nu.* 14. *Cæſar. Argel. de contradictore legitimo q.* 5. *nu.* 5. *& num.* 94. *& q.* 7. *num.* 113. *& q.* 8. *num.* 5. *& q.* 10. *nu.* 135. *& num.* 223. *& q.* 17. *numer.* 30. *Anton. Monach. Lucenſ. deciſ.* 25. *nu.* 87. *Thomas de Thomaſettis regul.* 73.

23. Claris ſtandum eſt, *Anton. Monach. Lucenſ. deciſ.* 55. *num.* 16. Et ceſſant præſumptiones, *idem Anton. Monach. Florent. deciſ.* 51. *num.* 49. Et non eſt opus conjecturis. ex *eod. Anton. Monach. Florent. deciſ.* 1. *numer.* 20. *& deciſ.* 23. *nu.* 16. *Bartazol. in repet l. ſi quis major, C. de tranſact. nu.* 238. cum allis, quæ infra notantur *hac ead lit. num.* 45.

24. Commodum ejus eſſe debet, cujus eſt periculum, *l. fin. §. ſed cum, C. de furtis. l. ſupervacuam, C. de tempor. in integr. reſtit. l. Iulianus. §. ex vendito, ff. de action. empti, l. ſecundum naturam, ff. de regul. juris, §. item pretium, inſtit. de*

empt.& vendit.Thomas de Thomaſettis reg. 105. *Pichard. ad* §. *placebat numer.* 33. *inſtit. de leg. agnat. ſucceſſ.* 55. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 23. *num.* 4. Et incommoda illum ſequi debent, quem & commoda ſequuntur, ut per *Cardin. Tuſch. tom.* 8. *lit. U. concl.* 374. *Eſcobar. de ratiocin. cap.* 42. *num.* 12. *& comput.* 20. *nu.* 14. Omne enim commodum cum ſuo onere pertranſit, *l. cum fiſco. ff. ad Syllani.* & omne incommodum aliquo commodo compenſandum, *l.* 3. §. *fin. ff. de aqua pluvi.*

[§. 17. Commodum non debet quis capere ex eo quod impugnavit *l. Papinianus.* 8. §. *meminiſſe* 14. *ff. de inoff. teſt. Tulden. inſt. eod: c.* 5. *cap. ex eo* 38. *de.* R. I. Si modò actus non fuerit nullus & de jure prohibitus, quem impugnat. *Peck. d. c.* 38. *nu.* 1. *v. & l.* 8. §. 3. *ff. de bon libert: & Meyer. d. tit. ff. v. l.* 5. *pr. &* §. 1. *l.* 24. *ff. de his quæ ut indig: & Zoeſ. d. tit. nu.* 6. *Coll. Argent: th.* 6. *nu.* 2. *Tulden. C. eod. nu.* 5. *Perez. C. eod: nu.* 2. *fab C. eod. def.* 5.]

25. Commune quod eſt, meum non eſt, *l. nemo ex ſociis, ff. pro ſocio, Rebuff. in comment. ad tit. ff. de verborum ſignificat. ad l. littus eſt* 96. *verſ. non procedit pag. mihi* 413. *Valaſc. conſult.* 64. *num.* 12. *Cald. Pereira. de empt. cap.* 10. *nu.* 38. *cum ſeqq. Benedictus Aegid. in repet. l. ex hoc jure, ff. de juſtit. & jure cap.* 3. *num.* 32. Limitatur in *l. rectè dicimus, ff. de verbor. ſignificat. Surd. deciſ.* 263.

ciſ.263.nu.2.& nu.7.cum ſeqq.& deciſ.273.n.7.& 9.

26. Communi in re melior eſt conditio prohibentis, *l.Sabinus.28.ff.de communi divid.l. per fundum,ff.de ſervit.ruſtic.præd.cap. in re communi, de reg. jur. lib. ſexto, Surd.conſ.43. num. 3. Rendina in prompt. recept. ſent.tom.1. tit.36.nu. 14.* [*v.Tulden. inſt. pag.93.c.5. ubi ait Reg.* hanc non habere locum quando res convertitur ad uſum deſtinatum, ſed tum quando ab eo. divertitur.]

27. Communio ſolet excitare diſcordias, & nemo cogitur in communione perſiſtere, *l. ſi non ſortem, §. ſi centum,ff.de condict.indebiti, l. in re communi, verſ.propter immenſas,ff.de ſervit. urbanor.præd.l.cum pater, §. dulciſſimis, ff. de legat.2. l.ſancimas, §.ne autem, C. de donat.l.2 ibi naturale quippe vitium, C.quando,& quibus quarta pars lib.12. Maſcard. de probat.concl.328. nu. 2. Tiraq. de retract.lig. §.23.gloſ.1.n.17. Ceval. commun. contra commun. q.fin.num.220. tom.4. Cardin.Tuſch.tom.1.lit.C.concl.535. Pichard. ad rub.inſtit.de ſocietate, num. 18.* [*v. Tulden. inſtit. pag. 91.*]

[§. 18. Conceſſo uno, intelliguntur conceſſa omnia ad illud unum neceſſaria, *l. 2.& ibi Bald. & DD. ff. de juriſd. omn. judic. l. 3. ff. pro ſoc. Menoch.conſ.14. nu.8.*]

28. Conceſſum dicitur quicquid expreſsè

præben.lib.ſexto, Gom.vari.tom. 1.*cap.*5.*n.*34. & *cap.*6.*n.*8.*Menoch. conſ.* 1.*n.*16. *Ceval. commun. contra commun.tom.*4. *q.*905.*n.*53. *Card.Tuſch. tom.* 1.*lit.* C.*concluſ.* 147. *Mendez à Caſtro in praxi, Luſitan. lib.*2.*cap.*3.*n.*20. *Franciſc.Galet. in margarita caſuum conſcientiæ verbo cauſa.* Finita cauſa naturali, attenditur accidentalis, *l.* 1. C. *de curatore furi.*

16. Cauſa naturalis prævalet civili, *l.fin.* C. *de his qui veniam ætatis impetraverunt*, cum pluribus doctoribus, quos infra citavi *lit. V. n.* 14.

17. Ex cauſa de novo ſuperveniente licitum eſt ab omni diſpoſitione recedere, *l.de ætate*, §. *ex cauſa, ff.de interrogator. action. cap. non debet, de conſanguinit. & affinit.cap.ſuggeſtum, de decimis, Ancha.conſ.*83.*prima facie, Deci.conſ.*335.*viſo cõſilio, vol.*2.cum aliis quę notavi infra *lit.*E. *n.*8.

[§. 5. Cauſa permittens ubi concurrit cum cauſa prohibitiva, attenditur prohibitiva. *l. ſi non lex. de hær. inſt. l. ſi quis in gravi.* §.*fin. ad Syllan.*]

18. Cauſa, quæ nocet inſpicitur, non quæ prodeſt, *l.ſi.quis in gravi*, §.*ult.* [*& ibi Bart.*] *cum l.ſeq.ff.ad Silan. l.*3.*ff. de ſuſpect. tutor. Felin. in c.* 1.*col.*5.*in* 2.*limit.de re judicata, Surd.conſ.*361. *n.*16.*Brunor. à Sole in locis comm. verbo cauſa* 14. ubi intelligit axioma hoc procedere, quando ambæ cauſæ eſſent æqualis potentiæ, ſecus quando ea, quæ prodeſt eſſet potior, & per

per eam actus eſt ſactus principaliter, ad hoc eſt *tex.in l.3.§.ſi quis palam,ff.de jure fiſci.*[*Iaſ.in l.mater.C.de inoff.teſt.*ſecus itē quādoreduceret nos ad jus cōmun.*Iaſ.in l.21.n.46.48.de adopt.*]

[§.6. Cauſa de damno certans potior eſt ejus quæ de lucro certat, ubi in eadem re certant, *l.13. §.15.de Act. emt. l.19. de O & A. l.9.ff. de evict.*]

19. Cauſæ continentia dividi non debet, *l.nulli,C.de judic.cap.fin.de reſcript.Bart.in l.eum quem temere in fine princip. ff. eod.tit. de judic. & in l. à Divo Pio, §.1. nu.2.ff. de re judicata, Boer. deciſ.69. num.24.& 25. Menoch.de arbitr.judicum caſu 371. num.2.cum ſeqq.& conſ. 130.num. 1. Bernard. Græv. ad pract. cameræ imper. lib. 1. concl.32. & concl.33.Cardin.Tuſch.tom.1.lit.C. concl.159. & tom.2.concl.976. Trentaſinq. vari. reſol.lib.2.tit.de judiciis, reſol.3. à nu. 1. Mendez à Caſtro in praxi Luſit.lib.3.cap.3.nu.13.*

20. Certus qui eſt, amplius certiorari non debet, *l.1.ff.de act. empt.cap. eum qui, de reg.jur. in 6. gloſ.cognoverunt in princip. in cap. cum inter 18. de elect. Tiraq.de retract. lig.gloſ.2. §.36. nu. 24. Rimin.jun.conſ.238. nu.37. vol.3. Surd.conſ. 272. nu.12. & deciſ.288. nu.44. Menoch conſ. 825.nu.11. vol.9. Theſaur. deciſ.221. in fin.* Paria ſunt aliquid eſſe certum per ſe, vel per relationem ad aliud, *l. aſſe toto ff.de hæred.inſtit.*

21. Charitas bene ordinata incipit à ſe ipſo,

l. præſes. C. de ſervit. l. qui ſervandarum, ff. præſcript. verbis. cap. ſi non licet, 23. q. 5. cap. niſi ſpecialis, ubi gloſ. verbo eligemus de auctorit. & uſu pallii, cap. dilecto de praben. cap. licet 3. ubi gloſ. verbo videamur, de tempor. ordin. Duenh. reg. 33. Surd. de alim. tit. 1. q. 94. nu. 1. & tit. 7. q. 8. & q. 29. nu. 1. & deciſ. 236. nu. 21. & conſ. 205. num. 12. & conſ. 345. num. 28. Guter. de tutelis p. 3. cap. 2. num. 1. in fine, Flamin. de reſignat. tom. 2. lib. 9. q. 17. num. 117. Petr. Alphonſus de Vaſcon-cellos in harmonia rubricar. juris canonici ad rub. de auctorit. & uſu pallii n. 14. Cald. Pereira quæſt. forenſ. in comment. ad tit. inſtit. de inoffic. teſtam. in princip. n. 21. Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ. 131. n. 3. in 1. edit. & reſol. 116. n. 3. in 2. edit. & reſ. 518. n. 4. Io. Maria Bellet. diſquiſit. clerical. p. 1. tit. de piſciplina clericali, §. 27. nu. 8. pag. 159. & ead. p. 1. tit. de bonis clericorum §. 13. n. 3. pag. 533. Ioſeph. de Seſſe Arag. deciſ. 36. n. 6. Mari. Anton. vari. lib. 3. reſol. 42. nu. 9. Pichar. ad §. juris præcepta num. 29. inſtit. de juſtit. Cardin. Tuſch. tom. 1. lit. C. concl. 220. à nu. 3. ubi *nu. 5. & 6.* ampliat in tantum, ut quis ex ordinata charitate magis amet ſe in ungue pedis, quam adverſarium in vertice capitis, quia quis magis ſibi, quàm alteri providere debet, ex text. in *l. ſi quis liberis, §. fin. ff. de liber. agnoſc.* Unde dolo facere non videtur, qui ſe plus altero diligit, *Crav. conſ. 8. num. 18.*

[§. 7. Civis

[§. 7. Civis incola non reputatur niſi expreſſe receptus fuerit in civium numerum. *v. Boer. dec. 260. n. 17. 27. per l. 1. §. 1. ff. ad munic.* Vel niſi vocatus ſit ad dignitatem vel officium *per l. cives 7. C. de incol. & ubi quis domicib. hab. vid. lib. 10. tit. 39. & ibi gl. & DD. Boer. ibid. nu.* 18. Sic Doctores ſunt cives in civitate qua profitentur: *Boer. ibid. nu. 19. poſt Bart: Felin. Roman & alios DD: Diſſent: Iacob de Bellevis. & Alberic: ibid. allegati.*]

[§. 8. Civium plures ſpecies *v. apud. Cavalc. dec. 260. & Carpar. in noviſſ. conſuet. & ſtat. mediol. c. 218. verb. onera & verb. & cives.*]

[§. 9. Civitates & univerſitates habentes bona, debita & credita, non minus ex ſuo contractu & debito obligantur, quam alios obligatos habent: *Mynſ. 4. obſ. 78. 79. Gadd. ad l. 17. nu. 26. de V. S.*]

[Unde & pecuniaria & capitalis pœna eis infligi poteſt *Gadd. ibid nu. 21.*]

[Si omnes unanimi conſenſu contraxerunt, vel ſyndicum ad hoc conſtituerunt; non ſolum reſp: ſed & ſinguli cives pro portione virili erunt obligati: At ſi ſolus magiſtratus vel ſyndicus contraxerit ſola reſp. & non ſinguli cives, tenebitur: *Bart. in l. ſicut nu. 2. ff. hic: l. civitas ff. de reb. cred. Gadd. d. loc. nu. 22.*]

[§. 10. Ceterum ex mutuo non aliter obligata cenſetur reſp. quam ſi ſimul probatum

ſuerit pecuniam eſſe in rem univerſitatis verſam: alioqui ſyndicum convenire poteſt: *d. l. civitas & Auth. hoc jus porrectum C. de SS. Eccl: l. ſi prædium C. de præd. minor. Gædd. d. l.* 17. *numer.* 22.]

[Qui niſi docuerit pecuniam in reip. utilitatem verſam eſſe, tenebitur: *jaſon. d. l. civitas: numer.* 13.]

[Niſi tamen ſpeciale habuerit mandatum, idque probaverit *Bart. & jaſ. d. l. civitas, per l. habebat* §. *ſi duo ff. de inſtit. act.*]

[Habetque Reſp. ſemper exceptionem non numeratæ pecuniæ, ſed non extra mutui cauſam *jaſon. d. l. civitas numer.* 15. *Gædd. d. l.* 17. *numer.* 22.]

[§. 11. Clauſula ſalutaris in libello ſubjuncta, operatur, ut judex ex officio poſſit judicare de eo quod non eſt expreſſum, ubi id aliquo modo ex deductis reſultat, *Chriſt. ad ll. M. tit.* 1. *art.* 27. *num.* 3. *Mynſ.* 4. *obſ.* 55. *nu.* 5. *Gail.* 1. *obſ.* 61. *nu.* 11. *Kinſchot. reſp.* 40. *nu.* 16. *& reſp.* 88. *nu.* 82. 83. *& reſp.* 109. *nu.* 86. *Guid. pa. qu.* 263. *Grivel. dec.* 28. *nu.* 41. *Tulden: C. de edend. in fin. Barboſ. clauſula* 76. *nu.* 9. *v. tamen ſane Sande.* 3. 4. *def.* 12.]

[§. 12. Clauſula ex certa ſcientia tollit præſumtionem obreptionis *gl. in. c.* 2. *de fil. præsbit. Alex. conſ.* 116. *in fin. vol.* 6. Non tamen in his quæ dilucidè probantur ignorata *Molin. tit.* 1.

tit. 1. §. 5. *nu.* 73. *ad conſ. Pariſ. Sande.* 3. 4. *def.* 1.]

[§. 13. Clauſula codicillaris tamen, inducit fideicommiſſum ab inteſtato, ubi teſtamentum eſt nullum ex cauſa præteritionis vel alia ratione *Sande.* 4. 2. *def.* 2. *in fi: Acac. var. reſ.* 13. *n.* 41. *& nu.* 518. *Everhard. conſ.* 133. *n.* 23. 24. *Grivel. dec.* 126. *Guid. pap. dec.* 323. *Gail.* 2. *obſ.* 114. *Clar.* §. *teſtamentum qu.* 46. *Peregrin. de fideic. art.* 3. *nu.* 49. *vid. tamen Fachin* 4. *cont.* 11.]

[§. 14. Clauſula codicillaris ſolemnitatis teſtamenti defectum ſupplet non voluntatis: *Peregr. de fideic. art.* 18. *n.* 8. *Barboſ. de clauſ.* 21. *num.* 40. Nec aliquid operatur in teſtamento quod non valet propter defectum voluntatis *Barboſ. ibid. nu.* 28. *Mant. de conj. ul. vol.* 6. 4. *n.* 15.

[Nec operatur ubi eſt defectus perſonę, ſed ubi eſt defectus ſolemnitatis: *Bald. in l. ſenium C. qui teſta. fac. poſ. Reiſſenb. de Publ. Notar. de clauſula Codicil. nu.* 14. *Math. de teſtam. diſp.* 3. *th.* 8. *Hunn. Encycl.* 4. 6. *cap.* 2. *numer.* 8.]

[Nec operatur quando teſtamentum valet jure teſtamenti *Reiſenb. d. loc. nu.* 40. *poſt Alex. in l. certi. C. de teſt. milit.*]

[Et confirmat quidem & ſuſtinet voluntatemdefuncti quando deficit ſimpliciter ob defectum ſolemnitatis, non verò eam alterat aut extendit: *Barboſ. d. clauſula* 21. *nu.* 21.]

[Et cum teſtamentum valet non poteſt per clauſulam codicillarum traduci ad Co-

dicillos, *Mantic.de conj. ult.vol. lib.5. tit.2. nu. fin.per l.ult.C.de Codicil.& l.poſt aditam C.de impub. & aliis ſubſt.*]

[§. 15. Clauſula acceſſoria, non alterat, auget ſeu immutat principalem diſpoſitionem, ſed declarat: *Menoch.3.praſ.* 118.*nu.* 43. & 4.*praſ.*60.*nu.* 50. *Barboſ. clauſula* 1. *num.* 2. Neque operatur detecto errore *n.4.ibid. Steph. Grat. diſcept. for. c.*652. *nu.*28.]

[§. 16. Clauſula omni meliore modo æquipollet, imò plus operatur quam Codicillaris: *Mant.de conj.*3.14. *nu.*11. *Fuſar.de ſubſt. qu.*245. *à nu.*68. *late.Gomez. ad* 3. *leg. Taur.n.* 74. *Barboſ. clauſula* 95. *nu.* 36.]

[Nihil tamen operatur quoad non expreſſa, ideò ſi validitas vel modus per quem actus valere poteſt, non eſt expreſſus cum aliis modis ineptis non operatur *Vant. de nullit. ex defect.juriſd.nu.*174. *Barb. d.clauſula nu.*52.]

[Nec operatur ut faciat valere actum quoad incognita & incogitata: *ibid. nu.*55.]

[Nec extendit diſpoſitionem ultra cognita agenti tempore actus: *nu.* 56.]

[Nec alterat nec ampliat diſpoſitionem: *ibid. num.* 63.]

[Nec tribuit vim & effectum actui revera, nullo:]

[Nec operatur quicquam cum eſt defectus poteſtatis vel modus ineptus exprimitur: *Menoch.* 1.

noch. 1. *arb.* 47. *à numer.* 3. *Barboſ. ibid. numer.* 67.]

[Nec poteſt operari validitatem actus, quando defectus non eſt in ſolemnitate, ſed in ſubſtantia & forma: *Barboſ. ibid. nu.* 65.]

22. Circuitus inutiles ſunt vitandi, *clem. auditor, de reſcript. Menoch. conſ.* 68. *numer.* 19. *Tiraq. de retract. tit:* 2. §. 2. *gloſ.* 1. *numer.* 24. & *numer.* 71. *Vincent. de Franch. deciſ.* 273. *ad finem, Card. Tuſch. tom.* 1. *lit,* C. *concl.* 229. *Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib.* 3. *q.* 81. *nu.* 14. *Cæſar. Argel. de contradictore legitimo q.* 5. *nu.* 5. & *num.* 94. & *q.* 7. *num,* 113. & *q.* 8. *num.* 5. & *q.* 10. *nu.* 135. & *num.* 223. & *q.* 17. *numer.* 30. *Anton. Monach. Lucenſ. deciſ.* 25. *nu.* 87. *Thomas de Thomaſettis regul.* 73.

23. Claris ſtandum eſt, *Anton. Monach. Lucenſ. deciſ.* 55. *num.* 16. Et ceſſant præſumptiones, *idem Anton. Monach. Florent. deciſ.* 51. *num.* 49. Et non eſt opus conjecturis. ex *eod. Anton. Monach. Florent. deciſ.* 1. *numer.* 20. & *deciſ.* 23. *nu.* 16. *Bartazol. in repet l. ſi quis major,* C. *de tranſact. nu.* 238. cum allis, quæ infra notantur *hac ead lit. num.* 45.

24. Commodum ejus eſſe debet, cujus eſt periculum, *l. fin.* §. *ſed cum,* C. *de furtis. l. ſupervacuam,* C. *de tempor. in integr. reſtit. l. Iulianus.* §. *ex vendito, ff. de action. empti, l. ſecundum naturam, ff. de regul. juris,* §. *item pretium, inſtit. de*

empt. & vendit. Thomas de Thomaſettis reg. 105. *Pichard. ad* §. *placebat numer.* 33. *inſtit. de leg. agnat. ſucceſſ.* 55. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 23. *num.* 4. Et incommoda illum ſequi debent, quem & commoda ſequuntur, ut per *Cardin. Tuſch. tom.* 8. *lit. U. concl.* 374. *Eſcobar. de ratiocin. cap.* 42. *num.* 12. *& comput.* 20. *nu.* 14. Omne enim commodum cum ſuo onere pertranſit, *l. cum fiſco. ff. ad Syllani.* & omne incommodum aliquo commodo compenſandum, *l.* 3. §. *fin. ff. de aqua pluvi.*

[§. 17. Commodum non debet quis capere ex eo quod impugnavit *l. Papinianus.* 8. §. *meminiſſe* 14. *ff. de inoff. teſt. Tulden. inſt. eod: c.* 5. *cap. ex eo* 38. *de.* R. I. Si modò actus non fuerit nullus & de jure prohibitus, quem impugnat. *Peck. d. c.* 38. *nu.* 1. *v. & l.* 8. §. 3. *ff. de bon libert: & Meijer. d. tit. ff. v. l.* 5. *pr. &* §. 1. *l.* 24. *ff. de his quæ ut indig: & Zoeſ. d. tit. nu.* 6. *Coll. Argent: th.* 6. *nu.* 2. *Tulden.* C. *eod. nu.* 5. *Perez.* C. *eod: nu.* 2. *fab* C. *eod. def.* 5.]

25. Commune quod eſt, meum non eſt, *l. nemo ex ſociis, ff. pro ſocio, Rebuff. in comment. ad tit. ff. de verborum ſignificat. ad l. littus eſt* 96. *verſ. non procedit pag. mihi* 413. *Valaſc. conſult.* 64. *num.* 12. *Cald. Pereira. de empt. cap.* 10. *nu.* 38. *cum ſeqq. Benedictus Aegid. in repet. l. ex hoc jure, ff. de juſtit. & jure cap.* 3. *num.* 32. Limitatur in *l. rectè dicimus, ff. de verbor. ſignificat. Surd. deciſ.* 263.

Digitized by Google

ciſ.263.nu.2.&nu.7.cum ſeqq.& deciſ.273.n.7. & 9.

26. Communi in re melior eſt conditio prohibentis, *l. Sabinus.28.ff.de communi divid.l. per fundum,ff.de ſervit.ruſtic.præd.cap. in re communi, de reg. jur. lib. ſexto,Surd.conſ.43. num. 3. Rendina in prompt. recept. ſent.tom.1. tit.36.nu.* 14. [*v.Tulden. inſt. pag.93.c.5. ubi ait Reg.* hanc non habere locum quando res convertitur ad uſum deſtinatum, ſed tum quando ab eo. divertitur.]

27. Communio ſolet excitare diſcordias, & nemo cogitur in communione perſiſtere, *l. ſi non ſortem,* §. *ſi centum,ff.de condict.indebiti, l. in re communi, verſ.propter immenſas,ff.de ſervit. urbanor.præd.l.cum pater,* §. *dulciſſimis, ff. de legat.2. l.ſancimas,* §.*ne autem, C. de donat.l.2 ibi naturale quippe vitium,C.quando,& quibus quarta pars lib.12. Maſcard. de probat.concl.328. nu. 2. Tiraq. de retract.lig.* §.*23.gloſ.1.n.17.Ceval. commun. contra commun. q.fin.num.220. tom.4. Cardin.Tuſch.tom.1.lit.C.concl.535. Pichard. ad rub.inſtit.de ſocietate, num. 18.* [*v. Tulden. inſtit. pag. 91.*]

[§. 18. Conceſſo uno, intelliguntur conceſſa omnia ad illud unum neceſſaria, *l. 2. & ibi Bald. & DD. ff. de juriſd. omn. judic. l. 3. ff. pro ſoc. Menoch.conſ.14. nu.8.*]

28. Conceſſum dicitur quicquid expreſsè

 prohi-

prohibitum non reperitur, *l. necnon*, §. *quod ejus*, *ff. ex quibus cauſ. major. Campanil. in diverſ. jur. can. rub. 7. cap. 5. num.* 1. cum pluribus aliis infra citatis *lit. P. num.* 60.

29. Concluſio potius attenditur, quam facti narratio, *Cardin. Tuſch. tom.* 2. *lit. C. concl.* 558.

[§. 19. Qui per particulam *Si* loquitur, factum ſimpliciter non ponit, neque abſolute quid fatetur, ſed in eventum conditionis quid confert *Gadd. in l.* 1. *num.* 16. *&c. de V. S. per l. itaque ff. de procur. &c.*]

30. Conditio inducit formam, qua omiſſa diſpoſitio non ſortitur effectum. *l. Mævius, l. qui hæredi. ff. de condit. & demonſt. Girond. de privilegiorum, ſeu exemptionum explicat. num.* 667. *Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap.* 4. *num.* 30. *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 515. *numer.* 3. *tom.* 2. *p.* 1. Et non levem ſolemnitatem, & formam inducit, *Tiraq. de retract. tit.* 2. §. 2. *gloſ.* 1. *num.* 3. & 4. *Menoch. conſ.* 60. *num.* 48. & *conſ.* 69. *nu.* 72. *Guter. pract. lib.* 1. *q.* 17. *num.* 11. *Cald. ubi proximè capit.* 2. *numer.* 16. *P. Sanch. de matrimon. lib.* 3. *diſp.* 5. *num.* 2.

31. Conditio nihil ponit in eſſe, & ideo actus conditionalis non valet, niſi exiſtente conditione, *l. ſi quis ſub conditione*, *ff. ſi quis omiſſa cauſa teſta. l. cedere diem*, 13. *ff. de verborum ſignific. l. ſi quis fundum, ff. de contrah. empt. l.*

ex facto,

ex facto, ff. de hæred. inſtit. Afflict. deciſ. 355. *nu.* 4. *Menchaq. quæſt. illuſtr. cap.* 55. *nu.* 6. *Surd. de alim. tit.* 9. *q.* 29. *à num.* 13. *& deciſ.* 209. *num.* 1. *& conſ.* 38. *nu.* 24. *& conſ.* 298. *nu.* 1. *& conſ.* 322. *nu.* 26. *& conſ.* 423. *num.* 18. *Franciſc. Molin. de brachio ſeculari cap.* 18. *num.* 14. *Cardin. Tuſch. tom.* 2. *lit.* C. *concl.* 593. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſolut.* 56. *num.* 3. *& reſol.* 88. *num.* 4. [*l. grege* 13. §. *ſi ſub conditione ff. de pignor.* Legatum ſub conditione, ea non eveniente, cenſetur ademtum: *tex. in l. ſi ita legatum* 10. *ff. de adim. leg.*]

32. In conditione poſitum, non eſt in diſpoſitione, *l. ſi quis ſub condit. ff. ſi quis omiſ. cauſ. teſta. Brunor. à Sole in locis comm. verbo conditio.* [*Sande.* 4. 6. *def.* 5. *in pr.*]

33. Conditio debet impleri in forma ſpecifica, *l. qui hæredi, & l. Mævius, ff. de condit. & demonſt.* [*Peck.* 3. *de teſta. c.* 5. *in pr. Chriſt. vol.* 2. *dec.* 4. *num.* 6.] *Menoch. conſil.* 1. *num.* 410. *& conſ.* 35. *à num.* 4. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo conditio* 5. *Cardoſ. in praxi judicum, & advocatorum, verbo eod. num.* 3. *Surd. deciſ.* 209. *nu.* 2. *&* 3. *Valaſc. conſ.* 82. *num.* 11. *verſ. præterea, Flamin. de reſignat. lib.* 1. *q.* 3. *nu.* 15. *Mari. Anton. vari. lib.* 1. *reſol.* 56. *num.* 2. *Ceval. commun. contra commun. tom.* 4. *q.* 900. *nu.* 56. *Card. Tuſch. tom.* 2. *lit.* C. *concl.* 595. *nu.* 4 Et non debet impleri per æquipollens, *Surd. de alim. tit.* 5. *q.* 3. *num.* 16. [*& d. dec.* 209. *n.* 7. *& dec.* 268. *nu.* 18.

nisi

niſi ſit neceſſaria ad actum *Surd.dec.*207.*n.*14.] Et ſi in minimo deficiat, non dicitur illi ſatisfactum, *Flamin. d. q.* 3. *numer.* 17. Item debet impleri antequam emolumentum quæratur, *Surd. de alim.tit.*6. *q.*16. *num.*55. Et actus habetur, ac ſi non eſſet factus, non purificata conditione, *Flamin.d.lib.*1.*q.*14. *nu.*9. Et conditio ſufficit eſſe ſemel impleta, licet non duret impleta, *Brunor. d. verbo conditio* 4. Et habetur pro impleta, quando ſtetit pro illo, cujus intereſt adimpleri, *Cardoſ. d. verbo conditio num.*7. *Rota Romana apud Farin. deciſ.*493. *num.* 3. *&* 6. *tom.*2.*p.*1. Et qui dicit conditionem adimpletam, debet probare, *Menoch.de præſum. lib.*4 *q.*182. *Flamin.d.q.*3. *numer.*40. *& lib.*10. *q.*3. *numer.*17. Et impleta conditione, non datur actio, niſi hoc prius judici conſtet, *Surd.de alim.tit.*8.*privil.*77. *num.*4. [Et in conditionibus copulativis neceſſe eſt utrumque eveniſſe, *l.*13. §. *utrum.ff.de reb. dub.* niſi cum ex rei natura, aut mente diſponentis conjunctiva reſolvitur in disjunctivam *d l.*13. §.2. *Everb.loc.* à copula: & cum denotat ordinem, ut unum neceſſario præcedat: *l. ſæpe* 53. *de V. S. & ibi Gædd.* vel abſurdus ſequeretur intellectus: ut ſi Titio legatum ſit: ſi cajus ſine deſcendentibus & impubes decedat: ibi erit & pro aut *Sande* 4. 6. *def.* 4.]

34. Conditio impedita per tertium, legitimè

mè habetur pro impleta, *l. ſi Titius* 24. *ubi doctor. ff. de cond. & demonſt. l. nepos Proculo* 125. *in fin. ff. de verbor. ſignific.* [*l. in jure de* R. I. *Sandè* 4. 1. *def. ult.*]

35. Conditio fruſtra expectatur, cujus eventus nihil debet operari, *l. ſi quis ita ſcripſerit, ff. de hæred. inſtit. l. cum hæres.* §. *fin. ff. de acquir. hæredit. Gom. vari. tom.* 1. *cap.* 2. *nn.* 12. *prope finem, & cap.* 10. *nu.* 17. *in fine.*

36. Conditione deficiente, contractus celebratus cenſetur reſolutus ab ipſo initio, *l. neceſſario,* §. 1. *ff. de peric. & commodo rei vend. l. pecuniam, ubi Alex. n.* 4. *ff. ſi cert. pet Menoch. conſ.* 134. *num.* 30. *&* 31. *& conſ.* 139. *& ſeq. & conſ.* 322. *n.* 39. *Surd. de alim. tit.* 9. 4. *num.* 23. *Flamin. de reſignat. tom.* 1 *lib.* 1. *q.* 3. *nu.* 27. Et defectus conditionis habet oculos retro ad tempus diſpoſitionis, *Tiraq. in l. ſi unquam, verbo revertatur nu.* 277. *C. de revocandis donat.*

37. Conditione pendente, actus non dicitur perfectus, ſuſpendit enim conditio actum in effectum, vel eventum conditionis, *l. cedere diem, ff. de verbor. ſignific. Menoch. conſ.* 63. *à num.* 28. *cum ſeq. Flamin. de reſignat. lib.* 1. *q.* 3. *nu.* 20.

38. Conditio ſemel extincta non reviviſcit, *Ceval. commun. contra comm. q.* 905. *numer.* 70. *tom.* 4.

[§. 20. Conditio quæ ante teſtamentum & ſciente teſtatore extitit, pro non impleta habetur,

Digitized by Google

tur, *l. ſi jam* 11. *in pr. l. ſi ita.* 66. *de* C. *&* D. *l. ſi ita* 46. *de leg.* 2. *Sande* 4. 6. *def.*]

[§. 21. Conditio ſi liberos non habuerit vel reliquerit non dicitur impleta, cum conſtat gravatum filios habere non poſſe: vel ſi ſit impleta differtur ejus executio tamen in tempus mortis *Fuſar: de fider: qu* 415. *poſt gamm. dec.* 139. *nu.* 45. *& dec.* 160. *nu.* 3.]

[§. 22. Connexa, dependens, emergens & incidenti quæſtio quæ dicatur & quomodo arbitrium ſuperpenſi ad ea extendatur *v. Menoch.* 1. *arb.* 45. *&* 2. *arb.* 95.]

39. Connexorum idem eſt judicium, *l.* 3. *§. judicio contrario, ff. de contraria act. tutel. l. proinde, ff. ad legem Aquil. l. cum actum ff. de negot. geſt. cap. translato de conſtit. cap. præterea, de offic. deleg. Surd. de alim. tit.* 9. *q.* 31. *nu.* 16. *cum ſeqq. & conſ.* 196. *num.* 9. *& conſ.* 338. *num.* 3. *& deciſ.* 199. *numer.* 13. *Hieronym. Ferdinandez de Otero in repetit. cap. fin. de pactis numer.* 6. *Mari. Antonin. vari. lib.* 3. *reſol.* 9. *nu.* 2. *Hyppol. ſing.* 251. *num.* 1. *Cota in memorab. verbo connexorum pag.* 166. *Ioan. Franciſc. Leo in theſauro fori eccleſ p.* 3. *cap.* 7. *nu.* 71. *Eſcobar de ratiocin. cap.* 13. *nu.* 11. *Mendez à Caſtro in praxi Luſit. lib.* 5. *cap.* 1. *n.* 43. *Cardin. Tuſch. tom.* 2. *lit.* C. *concl.* 626. Et connexa dicuntur individua, ut per *Surd. d. deciſ.* 199. *num.* 13. & connexa reputantur unum, *Scac. de appellat. q.* 17. *limit.* 21. *ſub nu.* 25. [ideo cor-

correcto uno ex connoxis corrigitur alterum. *c. tranſlato de conſtit. v. inf. nu.*76.]

40. Confeſſio eſt probatio omnibus melior, *l. cum te, C. de probat. l. cum à matre, C. de reivendic. l.generaliter, C. de non num. pecun.cap. per tu. is de probat. cap. ſi cautio, de fid. inſtrum. Sylv.conſ.*62. *numer.* 1.*Menoch.conſ.*21. *num.* 14. *& de interdictis remed.* 1.*recuper. nu.*217. *& ſeq. Maſcard.de probat.concl.*1326. *nu.* 4. *Surd.deciſ.* 10.*nu.*12. *& conſ.*143. *nu.*39. *Gam. deciſ.*165. *nu.*2. *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.*125. *num.*31. *Cardin. Tuſch. tom.*2. *lit.C. concl.*645. *Rota Romana apud Farin.deciſ.*436. *nu.* 2.*tom.* 1.*p.* 1.*Anton.Monach.Bonon.deciſ.*21.*nu.*8. *& deciſ.*55.*nu.* 25. ubi *nu.* 26. intelligit maximè facta in inſtrumento. Et facit majorem probationem, quam publicum inſtrumentum, *Scac. de appellat. q.*17. *limit.*9. *nu.*20. *verſ. limita.* Et plenè probat in his, quæ pendent à voluntate confitentis, *Surd. de alim. tit.*8. *privileg.* 30. *num.*11. Et confeſſio partis omne aliud genus probationis ſuperat, & ſemper admittitur, etiam ubi aliæ probationes non admitterentur, ut per *Marant.de ordine judic.p* 6.*art.*5. *num.*25. *Surd. conſ.*60. *numer.* 1. *& conſ.* 143. *num.*39. *Anton. Monach. Florent. deciſ.* 1. *num.*99. Et facit rem notoriam, *Maſcard.concl.*1326.*num.*4. *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.*142. *num.* 9. *&* 10. *Cardoſ. in praxi judicum, & advocatorum verbo*

confeſſio

confeßio judicialis nu. 36. *Farin. in praxi crimin. q.* 21. *numer.* 31. *Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap.* 7. *num.* 23. Item habet vim publicæ ſcripturæ, *l. cum te, C. de tranſact. Pariſ. conſ.* 99. *nu.* 12. *lib.* 3. *Roland. conſil.* 6. *num.* 26. *lib.* 3. *Maſcard. concl.* 1326. *nu.* 4. *Flamin. de reſignat. lib.* 11. *q.* 14. *nu.* 73, *cum praced. Cald. d. cap.* 7. *num.* 21. *Valaſc. de jure emphyt. q.* 7. *nu.* 27. *Gam. deciſ.* 43. *n.* 1. Et confeſſio partis eſt fortior ea, quæ fit per teſtes, vel inſtrumenta, *Roland. conſ.* 71. *nu.* 41. & *conſ.* 75. *num*, 24. *vol.* 2. *Maſcard. de probat. in prœm. q.* 7. *num.* 3. Et vim conventionis habet, *l. tale pactum, ff. de pactis.*

[§. 23. Confeſſus ex certa ſcientia fundum eſſe tuum, non transfert domininm, etiamſi dicat ſe tuo nomine poſſidere, idque ex certa cauſa. *Bart. & cyn. in l. cum falſa.* 5. *num.* 6. *C. de jur. & fac. ign. Kinſchot. tr.* 7. *C.* 6. *nu.* 10.]

41. Confeſſio erronea non nocet, & confiteri non videtur, qui errat, *l. non fatetur, ff. de confeßis, l. error, C. de jur. & ſact. ignor. Gom. vari. tom.* 3. *cap.* 1. *num.* 66. *Surd. conſ.* 345. *nnm.* 17. *Maſcard. de probat. concl.* 378. *Mari. Anton. vari. lib.* 3. *reſol.* 1. *num.* 63.

42. Confiteri non cenſetur adverſarii agentis intentionem, qui ad excludendum jus actoris exceptionem opponit, *cap. exceptionem* 63. *de reg. jur. lib. ſexto, Cov. vari. lib.* 1. *cap.* 1. *nu.* 2. *verſ. eodem jure, Gom. vari. tom.* 3. *cap.* 12. *nu.*

16. *Ca-*

16. *Cacher. Pedem.deciſ.* 178.*n.*9.*Franciſcus* Mi-*lanenſ. Siciliæ deciſ.*3.*nu.*46. *lib.*2. *Bellon. Genu. deciſ.*38. *nn.*8. & *deciſ.*91. *num.* 1. *Petr.Gregor. Syntag. juris lib.* 21. *cap.* 17. *nu.* 3. *Stepha.Gratia.* M*archiæ deciſ.* 19. *num.* 19. *Cardoſ. in praxi judicum, & advocat. verbo exceptio nu.*26.

43. Conjecturis non eſt opus in claris, & præſumptio cedit veritati, *l.ille, aut ille,* §.*cum in verbis, ff. de legat.*3. *l. non aliter, ff. eod. tit. l. continuus.* §.*cum ita, ff. de verbor.oblig.l.*2. C. *de legibus, Menoch. de præſumpt. lib.*1. *q.*13. *num.*4. *Surd.conſ.*242. *num.*9. & *conſ.*454. *num.*49. & *deciſ.* 210. *num.* 1. *cum ſeq.* Flamin. *de reſignat. lib.*12.*q.*5.*n.*16. *Mari.* A*ntonin. vari.lib.*1.*reſol.* 3. *n.*9.& *reſol.*18. *n.*9. *Rota Romana apud Farin. deciſ.*21.*n.*5.*tom.*1.*p.*1.*Gonzal.ad reg.*8.*Cancel.* §.4.*proœm.n.*68.*cum ſeq.Ioan.Franciſ.Leo in theſauro fori eccleſ. p.*3. *cap.* 7. *num.*63. *Anton.Monach. Florent. deciſ.*1. *num.*20. & *deciſ.*23.*num.* 16. *Brunor. à Sole in locis commun.verbo verbum n.* 35. *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 45. *nu.* 5. *tom.*1.*p.*1. quibus adde, quæ notavi infra *lit.* P. *numer.* 36.

[§.24. Conjuges ſibi reſervare poſſe pactis ante nuptialibus donandi facultatẽ conſtante matrimonio, nullomodo fieri poteſt, ubi id prohibitum A*rgentr: ad* C.B. *art.*220.*g.*7.*n.*2.4. *per l.quod ſponſæ* 4. C.*de don. ant.nupt.*& *ibi Barboſ. Math.de nupt.diſp.*16.*th.*14.*ita deciſ.in Reviſ.*

I *Diſſ.*

Diſſ. videtur Chriſtin. C. d. tit. dec. 137. *num.* 2. *poſt Boer. ad conſ. Bitur. tit. mariag.* §. 1. *Chaſſ. rub.* 4. §. 7. *ad conſ.* Burgund.]

[§. 25. Conjuges inter bonorum donatione omni prohibita, an comprehendat forenſes conjuges alibi donantes, quoad bona in territorio prohibentis ſita: quod ſic *Burgund. ad conſ. Fland. trac.* 1. *nu.* 3. 24. 25. 41. 42. *Argent ad C. Br. art.* 218. *gloſ.* 6. *num.* 29. *&c. Everh. conſ.* 71. *num.* 9. *Peck. de teſt. conj. lib.* 4. *c.* 29. *num.* 2. 3. *Sand. ad* C. *Gelr. trac.* 1. *tit.* 3. *c.* 2. §. 4. *numer.* 9. *Alder. Maſcar. de ſtat. interp. concl.* 6. *num.* 47. 101. 102. 180. *&c. v. & Chriſtin. ad ll. M. tit.* 17. *art.* 3. *num.* 13. *& vol.* 1. *dec.* 282. *nu.* 2. 11. 12. *& vol.* 2. *dec.* 3. *nu.* 5. 6. *& dec.* 5. *nu.* 4. *& vol.* 4. *dec.* 79. *nu.* 3. *& ita deciſum in Reviſ. Diſſ. Radel. dec.* 126. *num.* 12. Niſi tamen eo bona illa tranſlata fuiſſent invitis & inſciis conjugibus *Ald. Maſc. d. concl.* 6. *nu.* 194. *adde inf. lit.* F. *nu.* 50. *&* S. *nu.* 15.

[An & milites contineantur hoc ſtatuto, quod ſic *v. Lancil. Gall. in tract. de ſtatut. verb. maritus quæſt.* 5. *Zoeſ. ad ff. de teſtam. mil. numer.* 11. *v. l.* 5. C. *de teſt. mil. & l.* 13. §. 1. *ff. Cod.*

44. Conſentire non videntur errantes, & ignorantes, *l. ſi per errorem, ff. de juriſd. omn. jud. Crav. conſ.* 257. *numer.* 2. *Cardin. Tuſch. tom.* 2. *lit.* C. *concl.* 754. Error enim excludit conſen-

conſenſum, ut notatum eſt infra *lit.* E. *numer.* 11.

45. Conſentire non dicitur dolo deceptus, *Flamin.de reſignat.lib.*13.*q.*3. *nu.*5. *cum ſeqq.*

46. Non conſentiens videtur contradicere, *l. invitum* 4. *ff.de ſervit.urban.præd.* Et paria ſunt, conſentire, vel non contradicere, *l. in adoptionibus*, *ff.de adoptio.*

47. Conſequens qui vult, vult & antecedens, *l. ad rem mobilem*, *l. ad legatum*, *ff. de procurator. l. qui proprio*, §. *qui alium*, *ff. eod. tit. l. illud*, *ff.de acquir.rer.domin. l.* 2.§. *inſpectio*, *ff. quemadm.teſtam. aper.l.*1. §.1. *ff. ſi uſufruct.pet. l. denique*, §.*interdum*, *ff. de pecul.legat.l.legatis*, *ff.de adim.legat.l.*2. *ff.de juriſdict.om.jud.*§. *idem juris*, *inſt. ex quibus cau. manum. non licet. Everard.in Topic.legal.loco* 85. *Gom.vari.tom.* 1.*cap.* 3. *num.*23. *Surd.deciſ.*70. *num.*5. *& deciſ.*194. *nu.*6. *& nu.*32. *& deciſ.*303. *nu.*9.*& conſ.*447. *nu.*3.*Pichard.ad princip.inſtit. de acquiſit. per arrogat.nu.*16.*Gonzal.ad reg.*8. *Cancel. gloſ.*5. *nu.* 53.*Scac.de appellat.q.*2. *nu.*26. *in fine Scobar. de ratiocin.cap.*25.*n.*11.*Cardin.Tuſch. tom.*2.*lit.C. concl.* 757. *Ugolin.de offic. & poteſt. Epiſcopi cap.* 27.§.1.*nu.*1. *Rota Roma.apud Farin.deciſ.*44.*nu.* 2.*tom.*1.*p.*1. *& deciſ.*105.*nu.*5.*ibid.Ioan.Maria Bellet. diſquiſit. clerical. p.* 1. *tit. de favore clericorum perſonali* §. 14. *nu.* 22. *pag.*265. Et conſequens vult, qui vult antecedens *l. cuicunque*

§. pen. in fine ff. de inſtit. actio. Tuſch. ubi proxime. Intellige de conſequenti neceſſario *l. cum lex ff. de fidejuſſor.* Et de conjunctis, & ubi militat eadem ratio *Thomas de Thomaſettis reg.* 254.

48. Conſequens ubi eſt falſum, antecedens ſubſiſtere non poteſt *l.* 2. *§. mutui datio ubi gloſ. & doct. ff. ſi cert. pet. Everard. in topic. loco* 97. *in princip. Surd. conſ.* 428. *num.* 11. Nam ad poſitionem conſeqentis, ſequitur poſitio antecedentis *l. illud ff. de acquir. hæred.* & deſtructo conſequenti, deſtruitur & antecedens *l. apud antiquos C. de furtis. Everard. in topicis leg. loco* 97.

49. In conſequentiam quæ veniunt, non ſunt attendenda, & ita attendendum eſt quod principaliter agitur, non quod incidenter, *l.* 1. *ff. de auctorit. tutor. l. is qui ff. de liber. cau. l. verum, ff. de furt. l. ſi quis nec cauſam, ubi latè Iaſ. à nu.* 3. *ad* 23. *ff. ſi cert. pet. l. conditionibus pupillus, ff. de condit. & demon.* cum ſimilibus, de quibus *Mant. dial.* 47. *Put. deciſ.* 519. *num.* 3. *lib.* 2. *Mohed. deciſ.* 2. *num.* 2. *de præb. cum alijs adductis à Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 45. §. 1. *num.* 35. *quos citat Ioan. Petr. Monet. tract. de diſtribut. quotid. p.* 2. *p.* 5. *num.* 23. multa enim incidenter fieri permittuntur, quæ principaliter denegantur, *l. quoties, C. de judic l. cum creditor, §. qui furem, ubi Bart. ff. de furtis.*

50. Conſilij natura eſt, ut quamvis excitet ad deliberandum, non tamen obligat ad ſequen-

quendum,*l.cum pater* 77. §. *mando, & ibi Bart. ff. de legat.*2.*l.*1.§.*idem Pomponius, ubi gloſ. verbo quia rem,ff. depoſiti.l.*1.§. *ſi verò ſuaſeris.ff.*de *pœnis, l. ſi enim, ff.mand. cap.cum olim,de arbitr. Menoch.de præſumpt. lib.6. q.* 34.*nu.*25.*cum ſeq. Coſ. in l. cum tale,* §. *arbitratu limit.* 11. *nu.* 1. *ff. de condit.& demon.* Cou.*in repetit.cap.qnamvis pactum,de pactis lib.ſexto p.*2. §.2. *n.*6.*&* 7.*verſ. ſecundũ,& de ſponſal.p.*2.*cap.*3.§.8.*n.*3.*Pichard. ad* §. 3. *inſtit. de pupil. ſubſtit. num.*9. *Thomas de Thomaſettis reg.* 78. *&* 169. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 46. *num.*36. *cum ſeqq.* Cald. *Pereira in l.ſi curatorem, verbo ſine curatore num.*106. *C.de integ. reſtit. minor. & de nominat. emphyt. q.*1. *nu.*39. *Acaci.Anton.in comment.ad l.*5. *num.* 67.*ff.de condit. & demonſtr.& ad l.Titio centum,* §. *Titio centum num.* 64. *&* 65. *ff. eod.tit. plures refert* Gutier.*de tutel.p.*1.*cap.*8.*n.*4.multo plures P.*Sanch.de matrim. lib.*1.*diſp.*34. *num.*24.

51. Conſilium mutare in melius ſapiẽtis eſt, *l.non nunquam,ubi gloſ.ff.de collat.bonorum,inſtit. de legat. in princip. & ibi Angel. Aret. Rebuf. in tract.nominat. q.*17. *nu* 4.*Scac. de appellat.q.*17. *limit.*47. *memb.* 1. *nu.*33.*Bertazol. in repetit.l.ſi quis major,C.de tranſact.num.*282.Et unicuique licet,*d.gloſ.l.non nunquam.auth.de nuptiis* §.1.*collat* 4.*cap.mutare de reg.juris lib.*6. *Sur.conſ.*167. *nu.*10.Card.*Tuſch.to.*5.*lit.M.concl.*435. *Thomas de Thomaſettis reg.* 186. ubi intelligit procedere,

Digitized by Google

dere, niſi lex in aliquo caſu reſiſtat, vel niſi mutetur in alterius præjudicium, & damnum.

52. Conſuetudo eſt altera natura, ut ex *Philoſopho* aſſerit *Surd. de alim. tit.* 1. *nu.* 7. *Franciſco Nunnez de Velaſco en los dialogos de contencion de la milicia y ciencia dialogo* 3. *pag.* 76. *ver.*

53. Conſuetudo parem vim habet cum lege, *l. de quibus, ff. de legibus,* §. *ex non ſcripto inſtit. de jur. natural. gent. & civil. cap. fin. de conſuet. l.* 2. *C. quæ ſit longa conſuetudo, cap. conſuetudo* 1. *diſt. Ioan. Maria Bellett. diſquiſit. clerical. p.* 1. *tit. de favore clericorum perſonali.* §. 3. *nu.* 10. *pag.* 232. *Guid. ſing.* 803. *Bernard. Græv. ad pract. cameræ imper. lib.* 1. *concl.* 36. *Thomas de Thomaſettis regul.* 78. Unde venit appellatione juris, *Menchaq. quæſt. frequent. cap.* 3. *nu.* 32. Item conſuetudo eſt optima legum interpres, *cap. cum dilectus de conſuetud. leg. minimè. ff. de legibus, l. ſi de interpretatione, ff. eod. tit. Sylvan. conſil.* 88. *num.* 27. *Tiraq. de nobilit. cap.* 10. *nu.* 9. *Afflict. Neapol. deciſ.* 166. *numer.* 6. *& deciſ.* 173. *num.* 3. *Menoch. conſ.* 32. *num.* 44. *& conſ.* 390. *nu.* 21. *& conſ.* 577. *nu.* 2. *&* 3. *vol.* 3. *Maſcard. de probat. concl.* 1415. *nu.* 10. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo conſuetudo* 6. *Cardoſ. in praxi judicum, & advocat. eod. verbo n.* 3. *Cald. Pereira in l. ſi curatorem verbo contractum n.* 29. *C. de in integrum reſtit. min. Rota Rom. apud* Farin. *deciſ.* 642. *num.* 15. *in fin. tom.* 2. *p.* 1. *Ioan. Maria Bellet. d. p.* 1. *tit. de clerico debitore,* §.

12. *num.*

12.*num.*27.*pag.*461. *Mendez à Caſtro in praxi. Luſit.lib.*2.*cap.*1.*nu.*12. *plures alios referunt Cened. pract.q.*3. *num.*11. *Camil.Borrel.in ſum. deciſ. tit.* 14. *num.*88. Et eſt interpres privilegiorum, ac ſcripturarum; quæ ex decennii lapſu interpretantur; *Molin. de primog.lib.*2.*cap.*6.*nu.*57. *Guter.pract.lib.*3.*q.*62. *num.*26. *P. Molin. de juſtit.tom.*3. *diſp.*590.*conject.*9. Et conſuetudine poteſt introduci quicquid poteſt per privilegium concedi, *Card.Tuſch. tom.*2. *lit.C. concl.* 808. Item conſuetudo habet vim pacti, eſtque fortior pacto, & facere poteſt quicquid agere valet pactum, ut notavi ſupra *lit. A. numer.*197. Deinde conſuetudo eſt interpretativa contractuum, *l. quod ſi nolit, §. qui aſſidua, ff. de ædilit. edic. Magon. Florent. deciſ.*56. *num.*3. *& Lucenſ. deciſ.*7. *numer.* 21. *Menoch. de arbitr. caſu* 83. *nu.* 10. *Camil. Borrel. d. tit.* 14. *numer.* 93. Et facit partes contrahere ſecundum eam, *Surd. deciſ.* 223. *à numer.* 11. Item quælibet diſpoſitio recipit interpretationem à conſuetudine, ex *Surd. de alim. tit.*1. *q.*66. *num.*4. Item conſuetudo poteſt, quicquid poteſt pręſcriptio, *Tuſch. d. lit. C. concl.* 809. Denique conſuetudo facit licitum, quod aliàs eſt illicitum, *Roland. conſ.* 58.*num.* 19. *lib.*4. *Ioſeph. Ludov.Peruſ. deciſ.*62. *num.*14.*Seraphin.de privileg.juram.privil.*83.*nu.* 56. *Guter.pract.lib.*3. *q.*29. *numer.*22. *Mexi. in tract. taſſæ panis concl.*3. *nu.*25.

Digitized by Google

[§. 26. Conſuetudo ſpecialiter probanda in caſu de quo agitur, nec de ſpecie ad ſpeciem extendenda *Kinſchot. trac. 7. c. 8. nu. 13. 14. Cravet. conſ. 96. nu 4.*]

54. Contractus ex conventione partium legem accipiunt, *l. 1. §. ſi conveniat, ff. depoſiti. l. contractus, ff. de reg. jur. l. lege, ff. de pact. convent. l. 1. C. de oper. libert. l. 1. C. commod. cap. contractui 85, de regulis juris lib. ſexto, Surd. conſ.* 383. *num. 6. Cald. Pereira de renovat. emphyt. q. 11. nu. 19. & quaeſt. forenſ. conſ. 38. nu. 1. Cardoſ. in praxi judicum, & advocat. verbo contractus num. 12. Cardin. Tuſch. tom. 2. lit. C. concl. 980. Card. Seraph. Rota Rom. dec. 787. nu. 2. Pichard. ad §. ſi quis alium, inſtit. de inutil. ſtipulat. nu. 2. Thomas de Thomaſettis reg. 83.* ubi dicit procedere, quando contractus ſunt legitimè facti. Amplia etiam ſi fuerit conventum ultra, vel præter naturam contractus, *Rota Romana apud Farin. deciſ. 415. n. 4. tom. 1. p. 1.* Et â partium conventione recipit formam contractus, *Rota Roman. apud eund. deciſ. 669. num. 4. tom. 2. p. 1.*

55. Contractus claudicare non debet, *l. Iulianus, §. ſi quis, ff. de actio. empti, l. ſi cum dies, §. pen. ff. de recept. arbitr. l. ſabeo, ff. de verborum ſignific. Surd. deciſ. 52. num. 9. Menoch. conſ. 122. n. 39. Cald. Pereira in l. ſi curatorem verbo hunc contractum nu. 4. C. de integ. reſtit. minor. Cardin. Tuſch. tom. 2. lit. C. concl. 982. Luſit. Franciſc. à*

Souſa

Souſa in repetit. §. actionum. inſtit, de actio. p.4. num.27. Thomas de Thomaſettis reg. 84. ubi dicit procedere, quando militat eadem ratio.

56. Contractus non debet operari ultra intentionem agentium, *l.non omnis, ff.ſi cert.pet. l.in agris, ff.de acquir.rer.domin.l.2. ff.de his, quæ in teſtam.delent.l. legata inutiliter, ff. de legat.* 1. *l.cum tale, §.ult.ff.de condit.& demonſt.l.age cum Geminiano, C. de tranſact. Conan.comment.juris civilis lib.7.cap.* 1.*nu.* 13.*Gom.l.*22.*Tauri nu.*24. cum aliis ſupra notatis *lit.A.nu.*47.

57. Contractus ab initio eſt voluntatis, ex poſt facto neceſſitatis, *l.ſicut ab initio, C.de actio. & oblig. l.in commodato, §.ſicut, ff.commod. l.de contractu, C. de reſcind. vendit. l.quamvis, C. de tranſact.l.non idcirco in fine, ff.de contrahen.empt. l.eo quod. C. ſi cert.pet.l. ſi mandavero: §.ſicut, ff. mand.§.pen.inſtit.eod.tit.l. cujus bonis in princip. ff.de curatore furioſi, l. ſi quis argentum, §. fin.C. de donat. Tiraq. in l. ſi unquam verbo libertis nu.* 15.*C.de revocandis don.Guter.pract.lib.*3. *q.*43. *nnm.*14.*Flamin.de reſignat.lib.*1.*q.*13.*nu.*7.*Cardoſ.in praxi judicum. & advocat.verbo contractus n.*8.*Card.Tuſch.tom.*2.*lit.*C.*concl.*983.*Card.Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ.*427. *nu.* 1. *Thomas de Thomaſettis in floribus legum reg.*6.ubi dicit procedere, quando contractus jure ſunt perfecti, ſecus verò ſi ſuperveniat fraus, & dolus, vel ab eis de conſenſu utriuſque partis recedatur.

58. Contractus aut totus acceptandus, aut totus repudiandus, *l. cum quæritur, ff. de adminiſtrat. tutor. l. nam abſurdum, ff. de bonis libert. Tiraq. de retract. convent. ad finem tit. num.* 4. *cum ſeqq. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 301. *nu.* 57. *Cald. Pereira quæſt. forenſ. conſ.* 39.

59. Contractus omnis, ſeu quælibet diſpoſitio, promiſſio, vel pactum, etiam juramento firmata, intelliguntur rebus ſic ſtantibus, *l. continuus, §. cum quis, ff. de verborum oblig. l. quod ſervus, ubi gloſ. ff. de condict. ob cauſam, l. quæro, §. inter locatorem, ff. locati, Hyppol. conſ.* 76. *num.* 31. *vol.* 1. *Tiraq. in l. ſi unquam in princip. num.* 166. *C. de revocan. donat. Maſcar. de probat. concl.* 1131. *nu.* 27. *&* 1157. *n.* 7. *Surd. conſ.* 418. *nu.* 8. *& conſ.* 445. *n.* 35. *& de alim. tit.* 2. *q.* 15. *n.* 187. *& tit.* 8. *privil.* 56. *n.* 61. *& deciſ.* 326. *n.* 31. *Guter. pract. lib.* 3. *q.* 42. *n.* 37. *&* 38. *& de tutel. p.* 1. *cap.* 1. *n.* 33. *Flamin. de reſignat. lib.* 1. *q.* 14. *n.* 11. *& lib.* 3. *q.* 18. *n.* 123. *Cald. Pereira in reſp. pro Duce Paſtranæ n.* 6. *& in reſp. pro D. Roderico à Sylva verſ. ad hæc, Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 96. *nu.* 23. *Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1771. *D. Marta de clauſulis p.* 1. *clau.* 127. *n.* 1. *cum ſeqq. & p.* 3. *clauſula* 73. *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 606. *num.* 3. *in noviſſ. Hieron. Fernandez de Otero ſelect. interpret. lib. uni. in interpret. cap. fin. de conſuetud. nu.* 77. *Mari. Antonin.*

Digitized by Google

tonin. vari. lib. 2. *reſol.* 55. *num.* 29. *&* 31. *&* 32. [*v. late Nicol. ab Alt. ſing.* 1.]

60. Contractus recipiunt interpretationem ex tacita mente contrahentium, *l. in conventionalibus, ff. de verbor. obliga. Perez. tit.* 7. *lib.* 5. *ordin. pag. mihi* 188. Et in contractibus potius mens, quam verba ſunt attendenda, *Molin. de primog. lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 20. [*v. Gædd. ad rub. de V. S. nu.* 17. 18. *&c.*]

61. Contractus concluſio attenditur, *l. ſi dominus, ff. præſcript. verb. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 115. *num.* 35. Et uniuſcujuſque contractus initium [& perfectio] ſpectandum eſt, & cauſa, *l. ſi procuratorem in princip.* [*& ibi Goth.*] *ff. manda. l.* 1. §. *non ſolum, ff. depoſiti, l. ſi tamen, ff. ad Maced.* [*Bald. in l. ſi quis.* 16. §. 1. *de vul. & pup.*]

62. Contractibus omiſſum habetur pro omiſſo, *l. quicquid aſtringendæ, ff. de verbor. oblig. Pariſ. conſ.* 117. *num.* 6. *Surd. de alim. tit.* 8. *privileg.* 76. *& deciſ.* 283. *num.* 5. cum aliis ſupra adductis *hac eadem lit. num.* 2.

63. Contrahentes videntur ſe conformare cum jure, idem procedit in teſtatore, *l. hæredes mei, §. cum ita, ff. ad Trebell. l. quæro, §. inter locatorem, ff. locati, Menoch. conſ.* 111. *nu.* 17. *Maſcard. de probat. concl.* 1415. *à nu.* 2. *Surd. deciſ.* 2. *nu.* 11. *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. glo.* 5. *num.* 81. *Valaſc. conſult.* 134. *nu.* 11. *Gam. Luſit. deciſ.* 16. *num.* 4. *&*

deciſ.

Digitized by Google

*deciſ.*193. *num.*6. *Cald. Pereira de empt. cap.*9. *nu.*10. *Guter.pract.lib.*3. *q.*70. *nu.*29.*& q.*101. *nu.*3. *& conſ.*18.*nu.*7.*cum ſeqq.*Et cenſentur ſe conformare cum ſtatutis loci, in quo contrahitur, *Card. Seraphin. Rota Romana deciſ.* 264. *nu.* 15. [*adde Dec.in l.ſemper in ſtipul. n* 8.*de reg. jur. & Menoch.* 3. *præſ.*38. *nu.*8.9.]

[§. 27. Contrariæ qualitates uni eidemque rei attribui non poſſunt *l. eum qui ff. de uſuc: Mont.fin. reg. c.*80. *nu.* 1.2. 3. *Godd. in l.*8. §.1. *nu.* 5. *de V. S.*]

64. Contraria ſimul eſſe non poſſunt,*l.mutuis.ff.pro ſocio, l.*1. *C.de furtis,Menoch.de interdict.remed.*3. *retin.poſſeſſ.n.*516. *Anton.Monach. Lucenſ. deciſ.*25. *num.*6. Ideo ad poſitionem unius, ſequitur remotio alterius, *l. ſi inter, ff. de except. rei judicatæ.* Et ſe invicem elidunt, & mutuo ſe expellunt, & uno poſito removetur alterum, *Surd.deciſ.*24.*n.*10. *& deciſ.*92. *n.*11. *& conſ.*211. *nu.*16. Item contraria non poſſunt eſſe ſub eodem ſubjecto,*gloſ.in l.fin.ff.de divort. l. ubi repugnantia, ff. de reg. juris, Alciat. de præſumpt.reg.*2.*præſ.*3. *nu.*5. *Bernard.reg.*25. *Cæſar Argel. de contradictore legitimo q.*2. *n.*59. *Franciſc. Molin. de ritu nuptiar. lib.* 1. *cap.*15. *nu.*22. *Thomas de Thomaſettis reg.*101. ubi aſſerit procedere ſimul, & eodem tempore, ac eodem ſubjecto, vel ſecundum Logicos in habitibus moralibus, ſecus autem in ſpeculativis vel in con-

concreto, & in realibus, aliter autem in abſtracto, & in imaginatione.

65. Contraria duo poſſunt procedere diverſis reſpectibus, *Tiraq. de nobilit. cap. 28. numer. 13. Farin. in praxi crimin. p. 3. conſ. 30. numer. 62.*

66. Contraria plura incompatibilia ſi concurrant, prævalent ultima, *Cardin. Tuſch. tom. 2. lit.* C. *concl.* 1011.

67. Contraria allegans non eſt audiendus, *l.* 1. C. *de furtis, l. tranſactione,* C. *de tranſact. l. Titiæ, ff. de cond. & demonſt. cap. imputari, de fide inſtrum. cap. ſollicitudinem de appell. Menoch. de præſump. lib. 2. q. 41. num. 2. Gregor. l. 111. verbo ninguna tit. 18. part. 3. Cov. vari. lib. 2. cap. 2. n. 2. in fine. Cabed. Luſit. deciſ. 34. nu 9. p. 1. Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ. 54. num. 18. Cardoſ. in praxi judicum, & advocat. verbo allegatio num. 4. Mari. Antonin. vari. lib. 1. reſol. 56. nu. 11. Anton. Monach. Bonon. deciſ. 34. nu. 1. Cardin. Tuſch. tom. 2. lit.* C. *concl.* 1005. *Rendina in promptuar. recept. ſentent. tit.* 100. *nu.* 10, ubi cum antiquioribus, quos refert, declarat regulam hanc locum non habere, quando quis vult contra diverſas perſonas experiri.

68. Contrarietas eſt vitanda in omni diſpoſitione, *l. ubi repugnantia, ff. de regul. jur. Surd. deciſ. 276. nu. 3. Farinac. in praxi crimin. p. 4. conſ. 95. n. 7. Cardin. Tuſch. tom. 2. lit.* C. *concl.* 1008.

69. Con-

69. Contrariorum contraria eſt ratio, & contrarius effectus, *l. fin. ff. de edendo, l. qui accuſare, ff. de accuſat. Everard. in topic. legal. loco 75. Surd. conſil. 350. nu. 22. Cæſar Argel. de contradictore legitimo q. 3. nu. 79.*

70. Contrariorum eadem eſt diſciplina, *l. 1. ff. de his qui ſunt ſui, vel alieni juris, l. fin. ff. de legat. 3. l. in fundo, ff. de rei vend. l. inter ſtipulantem, §. ſacram, ff. de verbor. obligat. l. 1. §. ſi quis ultro, ff. de quæſtio. l. & ſi contra in fine, ff. de vulg. & pupil. ſubſti. l. nihil tam naturale. ff. de reg. jur. §. 1. & ibi gloſ. verbo intelligemus inſtit. eo. tit. de his qui ſunt ſui, vel alieni juris, §. 1 inſtit. de tutel. cap. intellectum de jurejur. cap. tranſlato de conſtit. Everard. in topic. legal. loco 73. Ariſtot. lib. 7. topic. cap. 1. Surd. conſ. 1. num. 92. & conſ. 151. nu. 27. & conſ. 301. nu. 22. Acacius Anton. in comment. ad rub. ff. de cond. & demonſt. cap. 1. n. 56. Brunor. à Sole in locis commun. verbo contrarietas 2. Ceval. commun. contra commun. tom. 4. q. 897. nu. 884. Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ. 52. nu. 38. Pichard. ad princip. inſtit. de his, qui ſunt ſui, vel alieni juris nu. 1. Mari. Antonin. vari. lib. 1. reſol. fin. caſu 51. Galganet. de condit. & demonſt. p. 2, cap. 1. q. 19. num. 1.* ubi agit de intellectu hujus axiomatis.

71. Contrarium effectum non debent operari inducta ad unum finem, *l. legata inutiliter, ff. de legat. 1. l. 2. ante fin. C. de juram. cal. l.*

qui

Digitized by Google

qui hominem, §.fin. & ibi notat.ff.de ſolu.cap.majores, §.ſed adhuc,& ibi not.de baptiſ.Card.Tuſch. tom. 2.litt. C. concl. 1010. *Cæſar Argel. de contradictore legitimo q.*3. *nu* 136.

72. Contrarium effectum non debent operari inducta in favorem, *l.legatum,ff.de adim. leg.l.quod favore, C. de legib.cap.quod ob gratiam, de reg. jur. in 6. Cæſar Argel. de contradictore legitimo q.* 2.*nu.*101. & *q.*3.*nu.*191.

73. Copulata plura, ſi requirantur ad aliquid diſponendum, non ſufficit unum tantum intervenire, *l.ſi hæredi,ff.de condit.inſtit.Cardin. Tuſch.tom.*2.*lit.C.concl.*1035.

74. Correctio legum eſt vitanda, vide infra ubi notatum eſt *lit.L.nu.*18.

75. Correctum, quod non eſt, ſtare non prohibetur, *l.præcipimus, C. de appellat. l. ſancimus, c. de teſtam. Surd. deciſ.* 195. *num.* 6. Lex una correcta, aliæ, quæ veniunt ad declarationem illius, corriguntur ex toto, *Caſtro in l.fin. nu.*3.*C.de edicto Divi Adri.*

[§. 28. Correctoria lex uno caſu corrigens extenditur ad alios qui ſublata ſignificatione comprehendi poſſunt *Gloſ. in clem.* 1. *de elect Alex in l.*2. *de leg.*1.]

[§. 29. In correctoriis non permittitur extenſio, ne quidem ex identitate, & majoritate rationis *Everh. à ratione legis larga loc.*79. *nu.*67. 40. *Bouric. capt. cent.*1.*nu.*123.]

[§ 30. Cor-

Digitized by Google

[§. 30. Correcto uno ex connexis corrigitur & alterum, *c. tranſlato : ext. de conſtit. v. ſup: nu.* 39.]

76. Correlativorum idem eſt judicium, & de uno diſpoſitum [& correctum] trahitur ad alterum, *l. fin. ff. de acceptilat. l. fin. C. de indicta viduit. tol.* [*& ibi DD.*] *l. ſi quis ſervo, C. de furtis, l.* 1. *C. de tranſact. l.* 1. *C. de cupreſſ. lib.* 11. *Curſus Conimbricenſis in comment. ad Logicam ad cap.* 7. *de relatis in commento attributo* 3. *Everard. in topic. loco à correlativis num.* 8. *Bellon. tom.* 1. *commun. opin. lib.* 1. *tit.* 17. *de legibus nu.* 57. *& ibi Vivi, numer.* 203. *idem Vivi. d.* 1. *tom. tit.* 28. *quæ res exportari non debet num.* 11. *Oſaſc. deciſ.* 115. *nu.* 10. *Ioan. Maria Bellet. diſquiſit. cleric. p.* 1. *tit. de exemptionibus clericorum à ſtatutis ſecularium,* §. 4. *numer.* 5. *pag.* 397. *Surd. deciſ.* 218. *num.* 10. *& de alim. tit.* 1. *q.* 19. *num.* 3. *& num.* 10. *& tit.* 4. *q.* 18. *numer.* 54. *& ſeq. & tit.* 6. *q.* 9. *numer.* 6. *& conſ.* 34. *num.* 26. *& conſ.* 150. *num.* 120. *& conſ.* 201. *numer.* 3. *& conſ.* 338. *numer.* 4. *Cou. in cap. Raynutius,* §. 3. *num.* 6. *de teſtament. Valaſc. de jure emphyt. q.* 29. *in fine, Pinel. in l.* 2. *C. de reſcind. vendit. p.* 1. *cap.* 2. *à numer.* 1. *Boer. deciſ.* 48. *nu.* 3. *&* 4. *Medic. reg.* 9. *Aldovin. conſ.* 74. *num.* 14. *Alphan. collect.* 862. *Garc. reg.* 110. *&* 141. *Tiraq. de retract. lign.* §. 1. *gloſ.* 9. *numer.* 171. *& ſeq. P. Sanch. de matrimon. lib.* 1. *diſp.* 54. *nu.* 1. *& lib.* 6. *diſp.* 19. *n.* 10. *Farin. in praxi cri. p.* 7. *in fragm. lit.*

E. nu.

Digitized by Google

E. *num.*235.*cum ſeqq. Melchior. Phœb. Luſit. deciſ.*72.*nu.*8. *Benedict, Ægid.in repet.l.ex hoc jure, ff.de juſtit. & jure p.*1.*cap.*8.*nu.*4. *Ferrer.in conſtit.Cathalon.gloſ.*6.*n.*2.*Card.Tuſch.tom.*2.*lit.*C. *concl.*1041.*Bertazol.in repet.l.ſi quis major,*C.*de tranſa.n.*800.& 803.Et correlativorum unum non poteſt eſſe ſine alio, *Nav.comment.*3.*de regular. nu.*44. Et in correlativis ſi quid eſt prohibitum uni,videtur prohibitum alteri,*Menoch conſ.*136.*nu.*10. & 11.*Gonzal.ad reg.* 8.*Cancel. gloſ.* 50.*nu.*12. Et ex correlativis ſublato uno, & alterum cenſetur tacitè ſublatum, *d.l.fin.ff. acceptilat.l.alteri.ff.de adim.legat.D.Barb.in rub. ff.ſolut.matrim.p.*1.*nu.*37. *Surd.deciſ.*52.*nu.*5. *Mari.Anton.vari.lib.*1.*reſol.*56.*nu.*6.Et uno expreſſo dicitur expreſſum alterum:ex eod. *Mari. Anton.* cum ab eo citatis *lib.*3.*reſol.*9.*nu.*2.Regula enim correlativorum eſt regula parium, *l.Iulia,* §.*ſi procurator.ff. de act.emp. Bertaz. ubi proximè nu.*801.

77. Corporis deformitas, animi deformitatem oſtendit:argum.*tex.in cap.cum infirmitas, de pœnit.cap.fin.*41. *diſtin.tradunt* Tiraq.*l.*2.*connub.gloſ.*1.*p.*2.*n.*55.*D.Auguſt.epiſc.*109.*ad Monachos,Eſcobar.de ratiocin.cap.*32.*nu.*1. *Plaza in epitome delict.cap.*25.*ſubſcribitque ſententia Cyni relata ab Alexand.conſ.*209.*ponderatis n.*10.*verſic.dictus vero juvenis lib.*6.quod in pulchro corpore pulchra reſidet anima. Nam *D. Ambroſ.*

Digitized by Google

lib. 2. de Virg. affirmat ſpeciem corporis ſimulacrum eſſe mentis, figuramque probitatis; & refert *Lucas de Penna in l. 1. verſ. 2. quæritur. C. qui ætat. vel profeſſ. ſe excuſ. lib.* 10. *& l.* 1. *C. de profeſſ. qui in urbe Conſtantinop. lib.* 12. *ac Math. de Fano in tract. de modo ſtudendi cap.* 30. Facies namque ſæpè indicat quale eſt cor, *l. obſervandum, ff. de offic. præſid. l. 3. ff. de teſtibus*, & impudicus oculus impudici cordis eſt nuncius, *cap. nec ſolo* 32. *q.* 5. & per exteriora cognoſcuntur interiora, §. *ſervos, inſti. de rer. diviſ. l. naturalem*, §. *in his, ff. de acquir. rerum domin. l. Fulcinius*, §. *illud ſciendum. ff. ex quib. cauſ. in poſſeſſ. eat. cap fin. de renunc. in* 6. & per ſigna corporis nobis nota, inquiunt Logici, ſyllogizamus diſpoſitiones animæ nobis ignotas, *Ariſtot.* 2. *Prior.* unde *Propert.*

Ex operum ſpecie clareſcunt intima cordis.

& adſtipulantur, quæ *Ovid. lib.* 2. *Faſtorum* Lucretiæ pudicitiam collaudans ſcripſit, ita illam facie pudicitiam præportaſſe, ſicuti ejus erat pudicus animus; nam qualis erat interius cognoſcebatur in vultu; dum inquit

Et facies animo, dignaque, parque fuit

atque iterum *lib. 6. Faſt. in fine* Martiæ venuſtatem, virtuteſque extollens, ſubſcripta prodidit carmina.

Par animo quoque forma ſuo, reſpondit in illa,

Et

Et genus, & facies, ingeniumque ſimul.

& *Martial. lib.* 12. *epigram. in Zoïlum*, ex corporis deformitate illum opinabatur improbum, remque mirandam eſſe ſubjungit, ſi fortaſſe bonus eſſet

Crine ruber, niger ore, brevis pede, lumine læſus,

Rem magnam præſtas, Zoïle ſi bonus es.

Medici tandem ex corporis turpitudine, animi deformitatem præſumunt, ut ſcribit *Raſis lib.* 2. *ad Almanſorem cap.* 33. *et cap.* 54. *Galenus* inſuper, faciem fædam, malos mores oſtendere affirmat *lib.* 2. *de temperam. cap.* 6. & *lib.* 1. & 2. *de uſu part. Bald. etiam in l. obſervare, C. quorum appellation. non recipiantur* affirmat, quod ſicut turpis habitudo corporis declarat quem proclivem ad ſcelera, ita pulchra ad virtutes. Hinc etiam nomen turpe habet ſiniſtram ſuſpicionem, ſicut per contrarium, pulchrum nomen & honeſtum, honeſtatis & totius probitatis eſt indicium, ut per *Doct. in cap.* 1. *de depoſito*, Bernard. *in praxi cap.* 7. *ubi Salzed. lit. A. plures refert Cened. ad decretal. collect.* 24. *num.* 3. Unde licet arguere à nomine, cum talis quis credatur, & præſumatur, qualis nominatur ſecundum *Menoch. de præſumpt. lib.* 6. *q.* 30. *nu.* 10. Et aliquos effectus ex eo, quod quis turpe nomen habeat colligit idem *Menoch. lib.* 1. *præſumpt.* 89. *num.* 131.

78. Crimina ſuos debent habere authores, *l.crimen, ff. de pœnis, l. ſancimus,* C.*eod. tit. cap.* 2. *de conſtit. cap. quæſivit de his, quæ fiunt à majori parte capituli, cap. Romana in fine de ſentent. excomm. lib. ſexto, Cald. Pereira quæſt. forenſ. in comment. ad l. uni.* C.*ex delictis defunctorum p.*3. *num.*8. quibus adde quæ notavi infra *lit.*P. *numer.*12.

79. Culpa ubi major eſt, ibi gravior debet eſſe pœna, *cap. cum bona, de ætate, & qualit.cap. tanta, de exceſſibus prælatorum, Perez ad l.* 1.*verſ. in oppoſitum prope finem tit.*1.*lib.*5.*ordin.pag.mihi* 31.

80. Culpa ſuos debet tenere auctores, *l.ſancimus,* C.*de pæn.Surd.de alim.tit.*1.*q.*38.*num.*30. *Farin.in praxi crimin.p.*1.*q.*21.*num.*1.

81. Culpa non caret, qui ſe immiſcet rei alterius artis, & profeſſionis, *l.idem juris,* §.*ult.ff. ad leg. aquil. l.illicitas,* §.*pen.ff. de offic.præſi.reg. non eſt ſine culpa, de reg.juris lib. ſexto. cap. tua.de homicidio, Thomas de Thomaſettis reg.*203. Tractent enim fabrilia fabri, & quam quiſque norit artem eam exerceat, *Strach. de mercat. p.* 3. *tit.de nautis num.*33.*Card.Tuſc.tom.*2.*lit.*F. *concl.*2.

82. Culpa non poteſt imputari ei, qui non fecit id quod facere non tenebatur *Surd. conſ.* 345.*num.*31.

83. Culpa non imputatur ei, qui non fecit,

cit, quod factum non profuiſſet *Surd. deciſ.* 87. *num.*6.*& deciſ.*260.*nu.*5.*cum ſeqq.& deciſ.*326. *num.*69.

84. Culpa ubi non eſt, ibi non debet eſſe onus, ut per *Lodov. Rodolphin. vari. quaſt. lib.* 2. *q.*44. *num.*7. Et culpa quod caret in damnum revocari non poteſt *l.Grachus* C.*de adulte.*

85. Culpa ubi non eſt, nec pœna eſſe poteſt *l.ſi putator ff.ad l.Aquil. cap.ſine culpa de reg. iu. in* 6. *Thomas de Thomaſettis reg.* 283. *Ioſeph. Aldrete de religioſa diſciplina tuenda lib.*2.*cap.*10. *num.*8. Nam ubi non eſt culpa, ibi non eſt delictum *cap. cum voluntate de ſentent. excomm. Bartholam Perett. ad extravag. ambitioſæ de rebus eccleſiæ non alienandis pag.*94.*num.*30.

D.

1. DAmnum dediſſe videtur, qui occaſionem damni dat *l.ante* §.*ſi cum ſervum ff.de vi bonor. raptor.l. videamus* §.*fin. l. qui domum in fine ff. locati l. nihil intereſt ff. ad leg. Cornel. de ſicar. l.qui occidit* §. *in hac ff. ad leg. Aquil. cap. ſæpe* 50. *diſt. cap. fin. de injur. cap. de cætero de homicid. Dec. conſ.* 218. *numer.*4. *Surd. deciſ.* 326. *num.*23. *&* 24. *Ferrer. in conſtit. Cathalon. gloſ.* 5. *nu.*287. *Cardin. Tuſch. tom.* 1 *lit.*C. *concl.* 138. *numer.*4. *& tom.*2. *lit.*D. *concl.*6. *Thomas de Thomaſettis reg.* 224. ubi

244. ubi explicat procedere quando cauſam propinquam dedit. [*v.* T*reutl.* 1. 18. 6. *è not.*]

2. Damnum qui ſentit, debet & ſentire lucrum, & è contra *l. ſecundum naturam ff. de reg. juris*, *Cardin.* T*uſch. tom.* 2. *lit.* D. *concl.* 13. In pari cauſa damno magis, quam lucro conſulendum *l. fi.* §. *licentia* C. *de ju. delibe* *l. at ſi quis* §. *ſed etſi ff. de religio. & ſump. fun.* unde non debet quis ex alieno damno lucrari *l. itaque* §. 1. *ff. de dolo.*

[§. 1. Dans operam rei illicitæ tenetur de omni quod ſequitur inde, etiam præter ejus voluntatem, *l. quoniam multa* 6. *& ibi DD.* C. *ad Iul. de vi Publ. Farin. qu.* 126. *nu.* 61. 62. 90. *Oſaſc. dec.* 105. *nu.* 8.]

[§. 2. Princeps, præſertim vectigal percipiens, debet ſervare itinera tuta, alias tenetur ad damna: *per l. ne quid* 7. *& ibi gl. & Bart. ff. de incen. ruin. nauſr. Schneid. inſt. lib.* 4. *tit.* 5. §. *item* 15. *nu.* 2. 3.]

[§. 3. Damnum pati non dicitur qui perdit quaſi debitum *gl. Caſtr. & Iaſ. in l.* 3. C. *de jur. & fact. ign. & in l. juris ignorantia* C. *qui ad bon: poſſ.*]

3. Dare beatius eſt, quam accipere *cap. prædicator* 16. *q.* 1. *cap.* 1. *ubi gloſ. verbo, ut debere de donat.*

4. Dare, & remittere paria ſunt *l. ſi fundum* §. T*itio ff. de legat.* 1. *l. contra* §. *ſi filius ff. de pact.*

l. 1.

l. 1. *ff. de tranſact. l. ſi mulier ff. de condict. ob cauſ. l. ſicut* §. *an paciſci ff. quibus mod. pig. vel hypothec. ſolvat. l. in ædibus verſ. poteſt ff. de dona l.* 3. §. *fin. cum l. ſeq. ubi gloſ. verbo habere in fine ff. de donat. inter virum & uxorem, cum pluribus aliis juribus, quæ adducit* Tiraq. *in l. ſi unquam verbo donatione largitus nu.* 173. *C. de revoc. donat. notant Gom. vari. tom.* 2. *cap.* 4. *num.* 9. *Cov. vari. lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 8. *Valaſc. conſ. ult.* 135. *nu.* 16. *cum ſeq. Gam. Luſit. deciſ.* 118. *num.* 1. *ubi alios referunt.* Et paria ſunt dare, vel non adimere *l. conficiuntur in princip. ff. de jure codicil. l.* 1. §. *ſciendum ff. de legat.* 3.

5. Dat nemo, quod non habet, notavi infra *lit.* N. *num.* 15. Paria ſunt non dare, vel dare inutile *l. quamvis* §. *ſi convenerit ff. ad Velleia.* Et paria ſunt rem non reddere, vel reddere deteriorem *l.* 3. §. 1. *ff. commodati.*

6. Debitor nemo poteſt eſſe ſui ipſius *l. Uranius* 82. *ff. de fidejuſſor.* cum traditis per *Cald. Pereira de extinct. emphit. cap.* 14. *nu.* 33. Nihil enim agit in ſe ipſum *l. ille à quo* §. *tempeſtivum ff. ad* Trebel. vel actio & paſſio in eodem ſubjecto non concurrunt *ex tex. in d. l. Uranius.*

7. Declarate voluntatem verbis vel factis paria ſunt *l. de quibus ff. de legibus l. Paulus ff. rem ratam haberi l recuſari ff. de acquir. hæredit.*

8. Declaratio facta à principe, non confert aliquod jus de novo *l. adeo* §. *cum quis ff. de*

 acquir.

Digitized by Google

acquir. rer. domin. Cardin. Tuſch. tom. 2. *lit.* D. *concl.* 86. Nam declarans nihil ponit, nec facit de novo *l. hæredes palam* §. *ſi quid poſt ff. de teſt. d. l. adeo* §. *videtur. clem. exivit* §. *harum declarationum de verbor. ſignific. glo. in cap. per tuas verb. de novo de donat. Girond. de privilegiorum, ſeu exemptionum explicat. nu.* 579. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo declaratio* 1. *Bertazol. de clauſulis inſtrum. clauſ.* 30. *gloſ.* 4. *num.* 1. *Soc. ſen. conſ.* 49. *nu.* 5. *vol.* 1. *Rol. conſil.* 15. *nu.* 27. *vol.* 3. *Gabr. de reg. jur. lib.* 5. *concl.* 3. *num.* 1. & 48. *quos citat Mar. Ant vari. lib.* 1. *reſol.* 3. *n.* 12. *Franciſc. Galet. in margarita caſuum conſcientiæ verbo Declarare. Rot. Roman. apud Farin. deciſ.* 454. *nu.* 2. *tom.* 1. *p.* 1.

9. Definitio debet cum ſuo definito converti *l.* §. *dolum ff. de dolo malo l. omnis definitio ff. de reg. juris Doct. in l.* 1. *in princ. ff. de acqu. poſſeſ. Cic. lib.* 4. *academic. quæſt. num.* 79. *pag.* 17. *Tiraq. de jure primog. q.* 1. *num.* 1. *Pichard. ad rub. inſt de obligat. num.* 9. & *in diſp. de mora. nu.* 25. *Flamin. de reſignat. lib.* 1. *q.* 1. *num* 31. *cum. ſeqq. Cæſar. Angel. de contradictore legitimo q.* 10. *num.* 161. *Cardin. Tuſch. tom.* 2. *lit.* D. *concl.* 418. *Ioan. Petr. Monet. de diſtribut. quotid. p.* 1. *q.* 4. *num.* 3. ubi *num.* 2. aſſerit, quod ſubſtantiam, & naturam rei explicat, & *num.* 5. quod quælibet definitio in jure eſt periculoſa, & *nu.* 6. quod cauti eſſe debent, qui rem aliquam definiunt

& *num.*

& *nu.* 7. quod definitio perfecta debet habere genus, ac propriam, & completam differentiam, quod etiam aſſerit *Pichard.n.*26.ubi *n.*24. dicit quod cujuſq; rei definitio, ut bona ſit nihil ſuperfluum nihilque diminutum continere debet, citans *Philoſoph. Top. lib. 6. cap.* 1.Et à definitione incipiendum eſt *Flamin.d.q.*1.*num.* 1.Et eſt initium omnis diſputationis *Monet.d. p.*1.*q.* 1. *à num.* 1. Et cuicunque non convenit definitio, non etiam convenit definitum *l.* 2. §. *appellata, & ibi Doct. ff. ſi cert. petat.*

10. Delicta puniri publice intereſt, & expedit Reipub. ne maneant impunita *l.ita vulneratus* §.*quod ſi quis verſ.cum neque impunita ff. ad leg. aquil. l. licitatio* §. *quod illicite ff. de publican. l. congruit* 13. *ff. de officio præſid. l. Stichum* §. *tametſi ff. de ſolut. cap. eſt injuſta* 23. *q.* 4. *cap. ut famæ* 35. §. 1. *de ſentent. excommun. Grammat. deciſ.* 36. *Thomas de Thomaſettis reg.* 103. *Azeu. l.* 14. *numer.* 1. *tit.* 9. *lib.* 3. *novæ recopil. pag. mihi* 359. *Flamin. de reſignat. tom.*2. *lib.* 14.*q.* 1. *nu.*17. *Cabed Luſit deciſ.* 75. *num.*1. *p.*1. *Cardoſ. in praxi judicum, & advocat. verbo delictum num.*9. & 10. *Ioan. Maria Bellet. diſquiſit. clerical.p.* 1. *tit. de diſciplina clericali* §. 15. *à nu.* 86. *p.* 121. *Card. Tuſch. tom.*2. *lit. D. concl.*157. Et juxta delicti menſuram futurus eſt plagarum modus *cap. non afferamus* 24. *q.* 1. *junctis traditis per Menoch. de arbitr. lib.* 1. *q.* 90. *n.* 38. *Menchaq.*

 illuſtri.

illuſtri. quaſt. cap. 8. *num.* 51. *& cap.* 24. *n.* 17. cum aliis infra citatis *lit. P. num.* 11. Paritas enim delicti paritatem pœnæ requirit *l. nihil intereſt ff. de adulteriis l. ſi quemquam in fi. C. de epiſcop. & cler.* Ut ſcilicet delicti pœna timeatur, & ſupplicium unius, exemplum poſſit eſſe multorum, ut ait *text. in l.* 1. *Cod. ad leg. Iuliam repetund. Cardoſ. de verbo delictum num.* 8. Unde oderunt peccare mali formidine pœnæ *cap. irrefragabili* §. *cæterum ubi gloſ. verbo metu pœnæ: de officio ordin.*

11. Delicta ex voluntate, & propoſito diſtinguntur *l. divus ff. ad leg. Cornel. de ſicar. l. qui injuriæ ff. de furtis, Cardin. Tuſch. tom.* 2. *lit.* D. *concl.* 160. *Farin. in praxi crimin. p.* 4. *conſ.* 65. *& ibi additio lit.* K. [*& qu.* 126. *n.*62. *Oſaſc. dec.* 105. *n.* 8. ubi dicitur magis attendi eventum: propter principium illicitum.]

12. Delicta debent tenere ſuos auctores, ut per *Ludov. Rodolphin. vari quaſt. lib.* 2. *q.* 44. *num.* 5. *Ioan. Maria Bellet. diſquiſit. clerical. p.* 1. *tit. de favore clericorum canoniſ.* §. 1. *nu.*43. *pag.* 177. junctis multis infra adductis *lit.* P. *numer.* 12.

13. Delicta paria mutua compenſatione tolluntur: notavi infra *lit. P. num.* 6.

14. Delictum continuatum gravius punitur *Hipol. in l.* 1. *n.*47. *cum ſeq. C. de Sicar. Menchaq. quaſt. frequent. cap.* 10. *nu.*47. *Perez tit.* 1.

lib. 5.

lib. 5. *ordin. pag.*49. *Sebaſtian.Nævi.ad l.capitalium numer.* 6. *ff. de pœnis*, *Caſſan. in conſuetud. Burgund. rub.* 1. §. 5. *pag. mihi* 45. *verſo,& 46. Farin. in praxi crimin. p.* 4. *conſ.* 30. *n.*67. *& ibi addit. lit.* R. *& num.* 129. Et delictum ſæpius reiteratum fit majus,& ſolitus delinquere gravius peccat, *Anton. Monach. Lucenſ. deciſ.* 54. *num.* 8. *&* 9.

15. Delictum clam commiſſum gravius punitur, quam quod palam patratum fuit *Bernard. Grau. ad pract. cameræ imper. lib.* 2. *concl.* 110. *conſid.* 1. *nu.* 18. *Farin. in praxi crimin. p.* 1. *q.* 59. *à num.* 67.

16. Delictum non præſumitur *Maſcard. de probat concl.* 495. *nu.* 1. *Flamin. de reſignat. tom.* 2. *lib.* 13. *q.* 1. *num.* 72. *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 114. *num.* 25. *& deciſ.* 128. *num.* 4. Et delictum minus præſumitur *l. prætor* §. *docere ff. de vi bonor. raptor Maſcard. de probat. concl.* 1418. *nu.* 2. *Farin. in praxi crimin. p.* 3. *q.* 85. *num.* 26. *& p.* 4. *conſ.* 61. *n.* 12. *& conſ.* 62. *n.* 6. *& deciſ.* 56. *& ibi addit. & p.* 5. *q.* 126. *n.* 106. *Cardin. Tuſch. tom.* 2. *lit. D. concl.* 165. Et ubi alia conjectura ſumi poteſt, non eſt delictum pręſumendum *Flamin. d. tom.* 2. *lib.* 14. *q.* 7. *n.* 55. *cum ſeq.* Et interpretatio eſt facienda excluſiva delicti *Abb. in cap. cum tu, de teſtibus*: *late Farin. d. q.* 85. *n.* 1. *cum ſeq. Maſcard. de probat. concl.* 496. *Menoch. de præſumpt. lib.* 5. *q.* 161. *num.* 26. *Natt. conſil.* 549. *num.* 11.

Et de-

Et delictum in dubio non præſumitur *l.merito ff. pro ſocio cap. eſtote de reg. jur. in antiquis. Brunor. à ſole in locis commun. verbo delictum nu.* 20.

17. Delictum in omittendo levius eſt, quam in committendo *l. Metrodorum ff. de pœn. Tiraq. de pœnis temper. cauſa* 44. *Cou. de ſponſal. p.* 2. *cap.* 6. §. 8. *n.* 13. *Hypol. in l. infans. n.* 6. *C. de ſicar. Mari. Antonin. vari. lib.* 3. *reſol.* 39. *n.* 25. & *reſol.* 28. *nu.* 1. *D. Barb. in l. ſi mora nu.* 29. *ff. ſoluto matrim. Bruno à Sole in locis commun. verbo delictum n.* 3. Nam in committente dolus, in omittente culpa, præſumitur *l. utrum ff. ad leg. Pompe. de parricid. l. pen. C. de paganis*. Dolus autem graviorem exigit pœnam, quam culpa *l. Iulianus in prin. junct. l. ſi ſterilis* §. *cum per venditorem ff. de actio. empt.*

18. Delictum non imputatur, ubi dolus non eſt *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 192. *num.* 65. Et lex pœnalis ſubaudit dolum debere inrerveni- re in eo, qui delinquit contra diſpoſita per eam *Cephal. conſ.* 110. *nu.* 10. *vol.* 1. *Alexander. conſ.* 109. *nu.* 9. *vol.* 1. *Armendar. in proœmio addit. ad recopil. legum Navarræ num.* 58.

19. Delictum alterius non debet alteri nocere *l. eleganter in princ ff. de dolo. Cardin. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 313. *num.* 7.

20. Delictis & fraudibus non eſt via aperienda *Cæſar. Argel. de contradictore legit. q.* 10. *nu.* 104. *Barthol. Pereti. ad extravag. ambitioſæ*

de rebus

de rebus eccleſiæ non alienandis verbo illis exceptis num. 3. Et dolis ac fraudibus modis omnibus occurrendum *l.* 1. *ff. de dolo. cap. ſedes de reſcrip.* & maleficiis minime indulgendum *l. in fundo ff. de rei vend.*

21. Demonſtrari aliquam rem, vel perſonam in præſentia, vel proprio, & vero nomine nuncupari paria ſunt *l. nemo ff. de hæred. inſt. l. certum ff. ſi cert. pet. Gom. vari. tom.* 1. *cap.* 12. *numer.* 9.

22. Denominatio ſemper fit à digniori, & potentiori. *l. cum ex aliqua. ff. de acquir. rerum domin. l. quæritur, ff. de ſtatu hominum, l.* 1. *in princip. ubi gloſ. & doct. ff. de verbor. obligat. Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 5. §. 7. *num.* 133. *& gloſ.* 14. *nu.* 66. *Ioſeph. de Seſſe de inhibit. cap.* 1. §. 3. *num.* 13. [*v. Fach.* 13. *cont.* 15. Niſi ſequeretur correctio juris communis: *ibid. cont.* 16.] *Thomas de Thomaſettis in floribus legum regul.* 2. ubi dicit fallere in matrimonio, quod denominatur à matre quę nobilior non eſt, per §. 1. *& ibi doct. inſtit. de patria poteſt.* Prior enim nominatio majorem dignitatem arguit, *Tiraq. de jure prim. q.* 19. *nu.* 2.

23. Denominatio ſæpè probat qualitatem rei, *D. Barb. in l. cum prætor,* §. *ult. num.* 243. *ff. de judiciis,* quibus adde, quæ infra notavi *lit.* N. *num.* 23.

24. Denominatio diverſa ſignificat res eſſe in ſub-

Digitized by Google

in ſubſtantia diverſas, ut ex *text. in l. ſi idem*, C. *de codicillis* notant *Crav conſ. 6. nu. 1. Pariſ. conſ.* 110. *nu.* 45. *lib.* 1. cum aliis infra citatis *hac lit. num.* 47.

25. Dictum unius, dictum nullius, *l. juriſjurandi*, C. *de teſtib. cap. cum dilecti in fin. de accuſat. Maſcard. de probat. concl.* 347. *nu.* 30. *Farin. in praxi crimin. p.* 4. *conſ.* 60. *num.* 15. *Thomas de Thomaſettis in floribus legum reg.* 307. cum aliis infra adductis *lit. V. num.* 77.

[§. 4. Dies dicta ſolutioni interpellat pro homine, & debitorem in mora conſtituit, *l. quoties diem cum ſeq: de V. O. l. magnam C. de contrah. ſtip. & ibi DD. Menoch.* 2. *arb.* 220. *nu.* 46. *Grivel. dec.* 92. *in fi. Gædd in l.* 12. §. 1. *nu.* 6. 7.] Diſſent. *Sande.* 314. *def.* 1. 4. *Chriſtin. tom.* 3. *def.* 44. *nu.* 2. *Fab. C. de uſur. def.* 33. *qui niſi lite cont: moram induci nolunt.*]

[Si certa dies ſub pœnæ conditione ab lege vel homine adjecta fuerit obligationi, intra quam quid fieri darive debebat, neque id factum datumve fuerit, ipſo jure pœna dicitur commiſſa, in tantum ut nulla moræ purgatio locum habeat: ne tum quidem cum poſt commiſſam pœnam debitor termini prorogationem obtinuit: *l. cum ſtipulatur* 113. *de V. O. l. magnam C. de cont. & com. ſtip: l. trajectitiæ ff. de O. & A. l. Celſus ff. de recept. arb: Cujac. ad l.* 84. *de V. O. Gædd. ad l.* 12. §. 1. *nu.* 14. *de V. S.*]

[Et debi-

[Et debitor poſt moram tenetur de rei debitæ periculo, ſive caſuali interitu, etſi res eodem modo apud creditorem interitura fuiſſet ſcil. ſi malæ, fidei poſſeſſor ſit vel juſtam litigandi cauſam non habeat, *per l. illud ff. de pet. hær. & l. ſi in Aſia. ff. depoſ.*]

[Si vero debitor b. f. poſſeſſor ſit & juſtam litigandi cauſam habuerit ejus tantũ interitus cauſam ſuſtinebit qui probabiliter apud creditorem non accidiſſet: per *l. qui ſine dolo ff. de R. I. l. ſciendum l. quis ſolutioni ff. de uſur: &c. Gædd. d. l.* 12. §. 1. *nu.* 9. *de V. S.*]

[Quia quod jure retinere poſſum, vel poſſe puto, niſi conventus reddere non teneor *d. l. qui ſine l. ſciendum l. quod te ff. de reb. cred: l. in ratione* §. *incertum ff. ad l. falc:* Gædd. *d.* §. 1. *n.* 9. *in fi.*]

[Sed & in qualibet obligatione, etſi dies certa expreſſa ſit, mora celeri ſatisfactione ante litem conteſtatam purgari poteſt, ad hoc ut non omne damnum & intereſſe ſed ſolius temporis præſtandum ſit *l. ſi inſulam* §. 1. *l. qui Romæ* §. *Flavius : ff. de V. O. l. nulla* 88. *de* R. I. *l. in omnibus* 14. *de* R. I. *l. ſolidum ff. de ſolut: l. ſi fundum* 114. *de V. O.* Gædd. *in d. l.* 12. §. 1. *numer.* 10. *de V. S.*]

[Nam ſtipulatio intereſſe non ipſo jure ſed per litiſconteſtationem demum committitur: *l. cum quærebatur* §. *per inde ff. judic. ſol.* *Gædd. d. loc.*]

26. Dies

26. Dies termini non computatur in termino, *l. ubi lex. ff. de reg. juris cap. 1. de reſtit. ſpoliat. lib. ſexto, ordinat. regia Luſitanorum. lib. 3. tit. 13. in princip. Tiraq. de retract. lig. §. 1. gloſ. 11. num. 18. cum ſeqq. Vant. de nullit. tit. ex defectu juriſdict. ordinar. nu. 160. Perez l. 2. tit. 2. lib. 3. ordin. pag. mihi 494. & l. 22. verſ. ſed eſt dubium in med. tit. 2. lib. 7. pag. 408. Fichard. tom. 2. commun. opin. lib. 7. tit. 14. num. 131. pag. mihi 274. Azev. ad curiam Piſan. lib. 4. cap. 6. nu. 58. Flamin. de reſignat. lib. 12. q. 8. nu. 8. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 161. à princip. Cardoſ. in praxi judicum, & advocatorum, verbo dies num 5. & 6. Trentaſinq. vari. lib. 2. tit. de dilatio. reſol. 1. Aloyſ. Ricci. deciſ. curiæ Archiepiſcop. Neapol. deciſ. 76. num. 1. p. 3. Cardin. Tuſch. tom. 2. lit. D. concl. 409. Rota Romana apud Farin. deciſ. 113. in noviſſimis.*

27. Dignum magis trahit ad ſe minus dignum, *l. quæ religioſis, ff. de rei vend. l. ſi communem, ff. quemadm. ſervit. amit. l. juſtiſſimè, ff. de ædilit. edict. §. ſi in aliena, & §. litteræ, inſtit. de rer. diviſ. l. per minorem, ff. de judic. cap. quod in dubiis de conſecrat. eccleſ. cap. 1. eod. tit. lib. ſexto, gloſ. in cap. unic. de jur. patron. eod. lib. cap. quanto, de judic. cap. ſi duo, de officio delegati, cap. ſacris de ſepulturis, cap. per tuas de arbitr. Gom. vari. tom. 3. cap. 10. num. 9. Menoch. conſ. 2. num. 227. Tiraq. de retract. lign. §. 1. gloſ. 7. numer. 82. P. Sanch. de ma-*

Digitized by Google

de matrim. lib.3. diſp.29. num.8.Hieron.Grach. conſ. ſyndicatus numer. 329. *Luſit. Benedict. Ægid. in repet. l.* 1. *C. de ſacroſanct.eccleſ.p.3.§.1. nu.* 14. *Ioan. Petr. Monet. tract. de decimis cap.* 9. *q.* 5. *num.* 258. *Ferrer. in conſtit. Cathalon. gloſ.* 2. *nu.* 56. *Aloyſ. Ricci deciſ. curiæ Archiepiſcop. Neapol. deciſ.* 228. *num.* 9. *p.* 2. *Pichard. ad* §. 7. *inſtit. de fideicom. hæredit. num.* 3. *& ad princip. de empt. & vendit. num.*17. *Ioan. Maria Bellett. diſquiſit. clerical. p.* 1. *tit. de favore clericorum perſona l.* 1. §. 16. *num.*4. *p.*268. Quod axioma intelligitur, quando æquè principaliter datur concurſus, ſecus verò, quando una res principalis eſt, & altera acceſſoria, *l. cum in diverſis* 44. *ff. de religioſ. & ſumptib. funer. cap. unio ibi, principale ad ſe trahere videatur,* 10. *q.*3. *Franciſc. Galett. in margarita caſuum conſcientiæ verbo acceſſorium.* Dignum enim præfertur minus digno, *l.* 1. *&* 2. *ff. de alb. ſcrib. cap. ſolitæ, de majorit. & obed. Vgolin. de poteſt. Epiſcopi cap.* 16. §. 1. *num.* 1.

28. Diſpoſitio omnis intelligitur rebus ſic ſtantibus, & in eodem ſtatu permanentibus, *l. quod Servius, ff. de condict. ob cauſ. cap. in parochia.* 16. *q.*1 *gloſ. in cap.*2. *de reſcript. Mari. Antonin. vari. lib.*1. *reſol.*56. *n.*2. *Cardin. Tuſch. to.*1. *lit. D. Concl.*502. *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.*87. *n.*23. *Cardin. Seraphin. Rota Romana deciſ.* 129. *nu.* 1. *&* 3. ubi ſecus aſſerit in his, quæ recipiunt au-

gmentum, & diminutionem. Et mutatione conditionis, & ſtatus variatur diſpoſitio, *l. ſi quis, ff. de ſolut. l. ſi cum Cornelius, ff. eod. tit. cap. quemadmodum. de jurejur.* & ſpeciatim in juramento conſtat, *ex Rota Rom. apud Farin. deciſ.* 51. *num.* 3. *tom.* 1. *p.* 1. cui regúlę adde plures Doctores ſupra citatos *lit. C. num.* 61.

[§. 5. Diſpoſitionis per modum, quod fieri nequit in præjudicium juris communis, id quoque induci non poteſt per modum conditionis pænalis *Gail.* 2. *obſ.* 145. *num.* 6. *per l. Seius Augerius & ibi DD. ff. ad l. falc.*]

29. Diſpoſitio omnis intelligitur, ut conveniat naturæ actus, qui celebratur, *Surd. de alim. tit.* 5. *q.* 1. *nu.* 4. *Cardin. Tuſch. tom.* 2. *lit. D. concl.* 503. Diſpoſitio de aliquo actu facta non ad neceſſarium, ſed voluntarium actum refertur, *l. peto. §. prædium, ff. de legat.* 2.

30. Diſpoſitio non habet locum, ubi verba non conveniunt diſpoſitioni, *l.* 4. *§. toties, ff. de dam. infec. l. quod conſtitutum. ff. de milit. teſta. Cardin. Tuſch. tom.* 2. *lit. D. concl.* 495. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo diſpoſitio* 16.

31. Diſpoſitio regulatur ſecundum jus vigens tempore diſpoſitionis, *Avend. l.* 40. *Tauri, gloſ.* 1. *num.* 28.

32. Diſpoſitione principali nulla exiſtente quæcunque ſibi acceſſoria vitiantur, *Brunor. à Sole in locis commun. verbo diſpoſitio nu.* 22. Diſ-

poſitio

poſitio non debet eſſe eluſoria, *l. ſi prætor, ff de judic. l. fin. ff. ne quid in loco publ.* Diſpoſitio ne reddatur ſuperflua interpretatio eſt ſumenda, *Crav. conſ.* 35. *nu.* 25. *Becc. conſ.* 41. *nu.* 20. *Surd. conſ.* 29. *num.* 13. *& conſil.* 71. *nu.* 3. *quos adducit Mari. Anton. vari. lib.* 1. *reſol.* 18. *nu.* 13.

33. Diſpoſitio aliquid ſupponens, non verificatur, niſi in caſu, in quo verificatur præſuppoſitum, *Ioſeph. de Seſſe* Aragon. *deciſ.* 160. *nu.* 24. Diſponens, & diſpoſitum ſe ſub eodem genere non compatiuntur, *l. fin. ff. de fund. inſtruct.* Diſpoſitio loquens in caſu vero extenditur etiam ad caſum fictum, *l. Gallus, §. & quid ſi tantum, ff. de lib. & poſth. l.* 1. *§. lex falcid. ff. ad leg. falcid.*

[§. 6. Diſpoſitio exorbitans in caſu ſimplici non debet extendi ad caſum mixtum: *Kinſch. trac.* 7. *c.* 8. *nu.* 16. *Molin. in l.* 2. *de V. O. per l. ſi ita* 13. *& ibi not. ff. de lib. & poſth.*]

34. Diſpoſitio una, & eadem non debet diverſo jure cenſeri, *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 187. *nu.* 24. quia una, & eadem res non debet diverſo jure cenſeri, ut infra dicetur *lit. I. num.* 48.

35. Diſpoſitio omnis inſpicitur, & interpretanda, prout verba diriguntur, *Card. Tuſch. tom.* 2. *lit. D. concl.* 497.

36. Diſpoſitio omnis intelligitur de prima, & unica vice, *l. boves, §. hoc ſermone, & ibi*

Digitized by Google

doct. præſertim Tiraq. ff. de verborum ſignifi. Surd. conſil. 18. *numer.* 9. *Azor. inſtit. mor. lib.* 5. *c.* 23. *q.* 5. *Cardin. Tuſch. tom.* 2. *lit. D. concl.* 499. *Gabr. lib.* 6. *commun. tit. de legibus concl.* 2. *Armendariz in proæmio addit. ad recopil. legum Navarræ num.* 169. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 74. *num.* 4. *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 423. *num.* 4. *tom.* 1. *p.* 1.

37. Diſpoſitio omnis ſimpliciter prolata intelligitur, & ampliatur, ac reſtringitur ſecundum jus commune, ut per *Cardin. Tuſch. tom.* 2. *lit. D. concl.* 501. *Tiraq. in tract. le mort p.* 2. *declarat.* 2. *nu.* 2. *Valaſc. conſult.* 42. *n.* 7. *D. Barboſa in l.* 1. *ff. ſoluto matrim. p.* 1. *nu.* 61.

38. Diſpoſitio omnis ſemper intelligi debet de actu valido, *Cardin. Tuſch. tom.* 2. *lit. D. concl.* 504. quibus adde notata infra *lit. A. num.* 62. & *lit. I. nnm.* 32.

39. Diſpoſitio omnis intelligi debet de habili, *l.* 1. *ubi gloſ. C. de ſacroſ. eccleſ. Card. Tuſch. tom.* 2. *lit. D. concl.* 505. & recipit reſtrictionem de habilitate, *Bart. in auth. de nuptiis num.* 3. *collat.* 4. *Armendariz in proæm. addit. ad recopil. legum Navarræ num.* 38. *Mari. Anton. vari lib.* 2. *reſol.* 4. *num.* 5. ubi *numer.* 6. ſecus aſſerit in contractibus.

40. Diſpoſitio redigitur ſemper ad actum poſſibilem, & licitum, *Bruno. à Sole in locis commun. verbo diſpoſitio num.* 20. Diſpoſitio ſimpliciter

pliciter facta, intelligitur facta eo caſu, quo de jure fieri poteſt, *l. Gallus*, §. *quidam rectè & ibi Iaſon in* 2. *not. ff. de lib. & poſthu.*

41. Diſpoſitio generalis generaliter eſt intelligenda, *Card. Tuſch. tom.* 2. *lit. D. concl.* 488. & comprehendit omnes caſus, etiam quod in uno ſit major ratio, quam in alio, *l.* 1. §. *quod autem*, *ff. de aleat. l. in fraudem in fin. & ibi* Bald. *ff. de teſt. milit.* Aym. *conſ.* 92. *nu.* 4. Non extenditur ad incogitata, *l. cum aquiliana*, *ff. de tranſact. Roma. conſ.* 294. *hæc confeſſio, circa fin.* [nec comprehendit id de quo non poſſit in ſpecie diſponere. *Barb.* Axio. 73. *n.* 8.] Includit tamen caſus etiam privilegiatos, *l. in fraudem*, §. *fin. ff. de milit. teſta.*

42. Diſpoſitio generalis reſtringitur ex ratione particulari, *l. cum pater*, §. *dulciſſimis*, *ff. de legat.* 2. *l. ſi de certa re*, C. *de tranſact. Girond. de privilegiorum, ſeu exempt. explicat. num.* 277. Et non comprehendit caſum ſpecialiter diffinitum, *l. doli clauſula*, *ff. de verb. oblig. l cum in teſtamento*, §. *fin. ff. de hæred. inſtit. l. ſervo manumiſſo*, *ff. de pecul. leg.*

[Et eſt reſtringenda ne ſequatur abſurdum, *l.* 2. C. *de nox act.* Aug. Bar. *Axio.* 2. *nu.* 3.]

[Illud potiſſimum inſpicitur quod teſt. veriſimiliter diſpoſuiſſet ſi de eo fuiſſet interrogatus, *l. Titius* §. *Lucius*, *de lib. de poſthum. late. Mantic. de conjectur.* 3. 19. *numer.* 4. &

 num.

Digitized by Google

num. 5. *ubi ait*. quod voluntas non ſufficit niſi tranſeat in diſpoſitionem, & quod caſus omiſſus non ſub intelligatur: *nu*. 8. 6. & ſicut ſcriptum eſt ita jus eſto licet de caſu omiſſo videri poſſit, quod teſtator aliter vel idem fuiſſet diſpoſiturus ſi fuiſſet interrogatus: *nu*. 6. Caſus enim contingens præter ordinationem teſtatoris non includitur ſub diſpoſitione, etiamſi eſſet major ratio *d nu*. 6.]

43. Diſpoſitio limitata limitatum parit effectum *Card. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ*. 911. *num*. 2. Et diſpoſitio limitata non extenditur, *Cardin.Tuſch. tom*. 1.*lit.D.concl*.494. Extenditur tamen ſecundum limites adjectæ rationis, *l.nomen*. §.*fin*. *ff*.*de legat*. 3. *l. regula*, §. *fin*. *ff*. *de ju*. *& fac. igno*. Diſpoſitio ſpecialis derogat generali, *l.Titia* 1.§ *pen*.*ff*.*de legat*.2.

44. Diſpoſitio legis facilius tollitur, quam hominis, *Ioſeph.de Seſſe Aragon.deciſ*.47. *nu*.51. Diſpoſitio legis, & hominis æquiparantur, *l.ſi in teſtamento in fi*. *ff*.*de vulga*. Diſpoſitio hominis non æquè facilè extenditur, ac diſpoſitio legis, *cap.ſuſceptum de reſcript*. *in* 6. *cap*. *cum illis de præb. eod. lib.*

45. Diſtinguens proximus eſt veritati, *Surd. deciſ*.58. *nu*.5.

46. Diverſitas circa eandem rem non debet induci, *l. eum qui ædes ff. de uſucap. Cardin. Tuſch. tom*.2.*lit*.*D*.*concl*.518.

47. Di-

Digitized by Google

47. Diverſitas nominum, diverſitatem rerum, & locorum inducit, *l. ſi idem. C. de codicill. Cardin. Tuſch. tom. 2. lit. D. concl.* 517. *Seraph. Rota Romanæ deciſ.* 1137. *num.* 3. Diverſitas rationis, diverſitatem juris inducit, *l. fin. ff. de rit. nuptia.* Diverſitas cauſarum, diverſitatem ſpecierum inducit, *l. conventionem in princip. ff. de pact. l.* 3. *§. genera. ff. de acquir. poſſeſſ.* Et quæ diverſos habent tractatus, diverſam quoque habent ſubſtantiam, *l.* 2. *§. quartus, C. de veter. jur. enucl. l.* 2. *ff. de milit. teſtam.* Diverſitas tamen effectuum, diverſitatem ſubſtantiæ non inducit, *l fin. ff. de fundo inſtruc.*

48. A diverſis non fit illatio, notavi infra *lit.* I. *num.* 6. Diverſa ratio reformat actum, *l. interpoſitas, C. de tranſact.*

49. Diverſorum diverſum eſt judicium, *l. inter ſtipulantem, §. ſacram, ff. de verb. obligat. Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ.* 32. *nu.* 8. *& deciſ.* 42. *num.* 10.

50. Divinare nemo tenetur, *l. ſi putator, ff. ad legem* Aquil. *l. ſi fidejuſſor. verſ. ignoſcendum, ff. mand. l. apud Celſum, & ibi Sebaſt. Nævi. nu.* 47. *ff. de doli mali except. Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 45. §. 3. *nu.* 20.

51. Dolo facere preſumitur, qui fecit, quod facere non debuit, *l. tutor, qui repertorium. ff. de adminiſtrat. tutor. l. dolo, ff. ad leg. Falcidiam, l. ſi procuratorem, §. dolo, ff. mandati, Menoch. conſ.* 98.

 nu. 30.

Digitized by Google

nu. 30. *Farin. in praxi crimin. p.* 3. *q.* 89. *nu.* 92. *& p.* 4. *conſ.* 60. *nu.* 18. *ubi addit. lit.* I.

[§. 7. Dolum committit & in fraude verſatur, qui diſſimulat & tacet quæ eloqui debet. *arg. l. quæritur.* §. *ſi venditio ff. de ædil. edict. Cravet. conſ.* 387. *nu.* 24. *&* 741. *nu.* 1.]

52. Dolo facit, qui petit, quod reſtituere tenetur *cap. dolo facit* 59. *de regul. jur. lib.* 6. *Cardoſ. in praxi judicum, & advocat. verbo dolus n.* 8. *Duenh. reg.* 290. *Menoch. de præſumpt. lib.* 5. *q.* 3. *num.* 88. *Maſcard. de probat. concl.* 531. *numer.* 81.

53. Dolo non videtur feciſſe, qui fraudem alterius excludit *l. cum pater* 79. §. *Titio in fine ff. de legat.* 2.

[Omnis cauſa colorata excuſat à dolo *l. igitur ubi gloſ. de liber cauſa. v. Everh. conſ.* 24. *num.* 30. *Maran. conſ.* 77. *num.* 7. *Viv. dec.* 80. *&* 443. *num.* 8. *&* 449. *nu.* 2. *&* 505. *nu.* 24. 30. & à violentia. *Dd. in l. ſi quis in tantam C. unde vi. Radel. dec.* 17. *nu.* 23.]

[Qui ſine cauſa ſtipulatur, in dolum incidit cum petit, licet cum ſtipularetur nihil dolo admiſerit: *l.* 2. §. *circa.* 3. *ff. de dol. & met. excep. l. cum de indebito* 25. §. *fi. de prob.*]

54. Dolus prꝫſumitur in eo, qui facit, quod tenetur non facere *l. ſi procuratorem* §. *dolo ff. mand. Menoch. de præſumpt. lib* 3. *q.* 55. *n.* 10. Et in faciente rem prohibitam à lege ſemper prꝫſumitur

ſumitur dolus, & malus animus *l. 1. C. de ſicar. Pariſ. conſ. 52. nu. 33. & conſ. 78. nu. 16. cum ſeq. vol. 4. late Maſcard. de probat. concl. 495. num. 4. & concl. 531. nu. 50. & 102. Farin. de delictis q. 18. nu. 71. & q. 89. num. 77. cum ſeq.*

55. Dolus caſu non purgatur, *l. ſi hæres 16. ff. de noxal. actio.*

56. Dolus nemini debet patrocinari *l. nec ex dolo, ff. de dolo, l. 3. ff. de tranſact. l. is qui dolo, ff. de rei vend. cap. audivimus de colluſ. deteg. l. pen. in fin. ff. de jur. dot. l. ſi ex dolo, ff. de re jud. l. etiam* §. 1. *ff. ſolut. matrim. Tiraq. de retract. lig.* §. 1. *gloſ. 9. num. 62. Surd. conſ. 15. nu. 13. Farinac. in praxi crimin. p. 1. q. 31. nu. 155. Ioan. Maria Bellet. diſquiſit. clerical. p. 1. tit. de clerico debitore,* §. 2. *num. 5. pag. 420.*

57. Dolus ubi non adeſt, ibi non eſt delictum pœna dignum, *Menoch. conſ. 28. nu. 13.* Hinc falſum ſine dolo non committitur *Cott. in memorabil. verbo, perjurium pag. 683. Menoch. de arbitr. caſu 194. nu. 58. & caſu 309. Maſcard. de prob. concl. 739. nu. 12. Decian. tract. crimin. lib. 6. cap. 11. nu. 14. Cened. ad decretum coll. 139. n. 6. Campanil. in diverſ. jur. canon. rub. 11. cap. 28. nu. 5.* ubi aſſerit quod non ſufficit quilibet dolus, ſed ille tantum, qui ſit in lege expreſſus per *Menoch. conſ. 221. n. 15.* & quod nec præſumptus ſatis erit, ſed verus dumtaxat per *l. nec exempl. C. de falſ. Hier. Gabr. conſ. 169. n. 16. & ſeq.*

 58. Dolus

58. Dolus præponderat culpæ, *l. item ſi obſtetrix §. fin. ff. ad leg. Aquil. Card. Tuſch tom. 2. lit. D. concl.* 579. *ubi nu.* 2. declarat procedere in civilibus, ſecus in criminalibus, quia dolus unius non tollit dolum, vel culpam alterius, & n. 3. reſtringit, quia dolus, & culpa unius circa unum factum, nunquam tollit, vel præponderat dolum, vel factum alterius circa diverſum factum.

59. Dolus unius non debet nocere alteri *l. eleganter in princip. ff. de dolo cum ibi not. l. electio in fi. ff. de noxal. l. 2. l.* 51. *l. procurator ff. de dol. excep. Cardin. Tuſch. tom. 2. lit. D. concl.* 582. *ubi num.* 2. limitat in dolo adminiſtratoris, vel tutoris, qui nocet domino, & pupillo, quando ex tali dolo ſentiunt commodum.

60. Dolus non fit volenti, & ſcienti, *l. nemo, ff. de reg. jur. l. cum donationis, C. de tranſact. Cardin. Tuſch. tom. 2. lit. D. concl.* 589. *Thomas de Thomaſettis reg.* 192. ubi intelligit procedere, quando ſciens, & conſentiens liberè, & ſpontè conſentit, ſecus autem, quando neceſſitate impulſus aliquis conſenſum præſtat.

61. Dolus cum dolo compenſatur, *l. viro* 40. *ff. ſolut. matrim. l. ſi ambo, ff. de compenſat. l. ſi duo* 36. *ff. de dolo, l. quidam Titium, ff ſi quis quis omi. cauſ. teſtam. l. ſi filium, C. de liberali cauſa, l. quoniam, C. de hæretic. cap. ult. de adulter. Cardoſ. in praxi judicum, & advocat. verbo*

delictum

delictum num. 37. ubi intelligit, quando agitur civiliter, non autem, quando agitur criminaliter, de quo vide notata infra *lit. P. num.* 6.

[§. 8. Dolus adhibitus contractui circa valorem majorem rei vel minorem, non facit contractum ipſo jure nullum,ſed per doli mali exceptionem petitio ſummoveri debet. vid. *Gadd. de ſtipul. c.* 3. *con.* 7. *num.* 91. *Gomeſ. de Act.* §. *actionum num.* 12. *l.*49. *ff.de act. emt.*

[§. 9. Dolus commiſſus in primo contractu cenſetur repetitus in ſecundo tendente ad ejus confirmationem. *Maran. p.* 6. *de except. num.* 25. *Cravet. conſ.* 142. *num.* 13. *Caſtrenſ. conſ.* 162. *lib.*2. *per l.*13. §. 14. *ff. de act. emt.*]

62. Donare eſt perdere, *l. filiusfamilias, ff. de donatio. l. cum de indebito, verſ. qui non ſolvit, ff. de probat. Surd. de alim. tit.* 6. *q.* 1. *num.* 4. *cum ſeqq. & q.* 5. *num.* 7. *cum ſeqq. & conſ.* 5. *num.* 72. ſcilicet cum donatur indignis.

63. Donare ſuum nemo præſumitur, *l. cum de indebito* 45. *verſ. ſi vero, ff. de probat. l. fin.C. de novat. l. Campanus, ff. de oper. libert. Maſcar. de probat. concl.* 554. *nu.* 1. *Surd. de alim. tit.*6. *q.* 5. *num.* 7. *Flamin. de reſignat. lib.* 8. *q.* 1. *n.*5. *Flor. vari. q.* 23. *nu.* 90. *Farin. in praxi crimin. p.* 4. *deciſ.* 136. *in addit. lit.* C. ubi plures refert *Brunor. a Sole in locis commun. verbo donatio nu.* 15. *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 182. *nu.*6. *Pichard. ad princip. inſtit. quibus non eſt permiſſ.*

fac.

ſac. teſt. numer. 66. ubi *adducit Tiraq. in l. ſi unquam verbo donatione largitus numer.* 206. *C. de revocand. donat.* Menoch. *lib.* 2. *de arbitr. cent.* 1. *caſu* 88. *per totum, Mari. Anton. vari. lib.* 2. *reſol.* 23. *numer.* 11. & 12. *Ioan. Maria Bellett. diſquiſit. cleric. p.* 1. *tit. de bonis clericorum.* §. 9. *num.* 7. *pag.* 519. Et donatio non præſumitur, ſed potius error, [ac fatuitas. v. *Everb. conſ.* 59. *num.* 4. & *conſ.* 200. *nu.* 14.] *Menoch. conſil.* 1. *num.* 215. *Maſcard. de probat. concl.* 554. *nu.* 5. & *concl.* 639. *num.* 10. & *concl.* 1173. *num.* 4. *Flamin. de reſignat. lib.* 9. *q.* 19. *num.* 5. *Ioſeph. de Seſſe d. deciſ.* 182. *num.* 5. *Luſit. Benedict. Ægid. in repet. l. ex hoc jure, ff. de juſtit. & jure p.* 1. *cap.* 11. *numer.* 25. Et præſumitur error in donatione, ſi eſſet in facto proprio, *Maſcard. d. concl.* 554. *nu.* 6. & *concl.* 1263. *num.* 6. & 7. Et donatio potius præſumitur, quam delictum, Menoch. *de præſumpt. lib.* 5. *q.* 2. *nu.* 23. *Farin. d. p.* 4. *conſ.* 60. *ubi addit. lit. G.*

64. Dubia in meliorem partem ſunt interpretanda, *l. cum creditor, ff. de furtis, l. proximè, ff. de his, quæ in teſtam. delent. cap. eſtote de regul. juris in antiquis, Aldrete de religioſa diſciplina tuenda lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 23. *Franciſc.* Molin. *de ritu nupt. lib.* 1. *comparat.* 16. *num.* 2. Limita cum *Farin. in praxi crimin. p.* 3. *q.* 85. *num.* 27. *cum ſeqq.*

65. In dubio tutior pars eſt eligenda, *l. ſi fuerit,*

fuerit, §. *ult. ff. de rebus dubiis cap. juvenis de ſponſal. cap. ad audientiam de homicid. Cou. in cap. alma mater, de ſententia excommun. p.* 1. §. 2. *nu.* 5. *caſu* 1. & *de ſponſal. p.* 1. *cap.* 4. §. 1. *nu.* 9. *Fr. Emman. Roderic. in Sum. tom.* 2. *cap.* 51. *n.* 6. *concl.* 4. *Vaſq.* 1. 2. *q.* 19. *artic.* 6. *diſp.* 65. *cap.* 3. & *diſp.* 66. *cap.* 1. *P. Salas* 12. *q.* 21. *tract.* 8. *diſp. uni. ſect.* 17. *num.* 152. *P. Sanch. de matrim. l.* 2. *diſp.* 41. *num.* 9. *Flor. vari. lib.* 1. *q.* 9. *num.* 18. *Sayr. de cenſur. lib.* 1. *cap.* 16. *num.* 30. *caſu* 1. & *lib.* 6. *cap.* 2. *num.* 16. Præcipue ubi agitur de ſalute animæ, *Navar. in man. cap.* 27. *num.* 193.

66. In dubio benignior interpretatio eſt facienda, *l. ſemper, ff. de reg. jur. cap. ult. de tranſact.* [*l. cum in teſt.* & *l. ſi is qui* §. *item ſi pater ff. de reb. dub.*] *Thomas de Thomaſettis reg.* 154. [*v. inf.* I. 32.] Et in dubiis media via eſt eligenda, *l. antiqui. ff. ſi pars hæredit. pet.* §. *fin. inſtit. quib. manu. non licet.*

67. Dubiis conventionibus contra dantem fit interpretatio, *l. veteribus* 40. *ubi Bart. ff. de pactis, l. ſtipulatio iſta* §. *alteri verſ. in ſtipulationibus. ff. de verbor. oblig. l. Labeo ſcribit, ff. de contrah. empt. clarus tex. in l. quicquid aſtringendæ, ff. de verbor. obligat. apud Hiſpanos eſt l.* 2. *tit.* 33. *par.* 7. Menoch. *conſ.* 110. *num.* 36. & *conſ.* 179. *num.* 19. *Surd. de alim. tit.* 6. *q.* 1. *num.* 26. & *deciſ.* 322. *num.* 63. D. Barb. *in. l. ſi quis intentione ambigua* 66. *nu.* 28. *ff. de judiciis.*

68. Du-

68. Dubius ab ignorante non diſtat, *l. maniſeſtiſſimi*, §. *ſin autem neſcius*, C. *de furtis*, *Gam. Luſit. deciſ.* 91. *num.* 1. *in princip.* notatur infra *lit.* I. *num.* 4.

69. Duplex funiculus, ſeu duplex vinculum magis ligat, & difficilius rumpitur, *l. ſi non lex*, *ff. de hæred. inſtit. l. diſcretum*, C. *qui teſta. facere poſſ. l. pen.* §. *ſi verò*, C. *de adoptio. auth. itaque*, C. *communia de ſucceſſio.* §. *ſed hodie verſ. ſi verò pater in fin. inſtit. de actio.* §. *affinitatis*, *inſtit. de nupt. cap.* 1. *de treuga, & pace*, *Surd. de alim. tit.* 6. *q.* 13. *num.* 2. *& deciſ.* 154. *num.* 9. *& conſ.* 61. *num.* 6. *& conſ.* 173. *num.* 28. *& conſ.* 175. *num.* 39. *& conſ.* 329. *num.* 18. Cald. *Pereira de reſolut. emphyt. cap.* 9. *num.* 24. *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 13. *à num.* 90. *Cardin. Tuſch. tom.* 2. *lit.* D. *concl.* 810. *cum tribus ſeqq. alios refert Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 81. *num.* 3.

70. Duo ſpecialia non poſſunt concurrere circa idem, *l. cum poſt* §. *gener. juncta gloſ. ff. de jure dot. l.* 1. *C. de dotis promiſſione. cap. ſingula* 89. *diſt. Pichard. ad* §. 1. *inſtit. de militari teſtam. n.* 8. *&* 11. [maxime in cauſis arduis, & matrimonialibus: *v. Schrader. de feud.* 2. *p.* 9. *ſect.* 13. *nu.* 124. 126. *VVameſ. vol.* 2. *conſ.* 528. *nu.* 15.] T*homas de Thomaſettis reg.* 102. ubi dicit fallere, quando unum venit in conſequentiam alterius, & in caſibus à jure expreſſis, & privilegiatis,

legiatis, ex *tex. in l. ſub conditione, ff. de ſolut. l. qui in utero, ff. de ſta. hom. §. ſi ab hoſtibus, inſti. quib. mod. jus patri. pot. ſol.* qui allegari ſolent ad hoc, quod plura ſpecialia ſimul concurrere poſſunt, non quidem principaliter, ſed in conſequentiam, quod etiam aſſerit T*hobias Nonius ad rub. inſtit. de teſtam. num.* 20. [*v.* quod poſſint concurrere, *Gomeſ. tom.* 1. *var. reſ. c.* 2. *& ibi not. lit. H. in fin. v. & Everhard. loc. leg.* 124. *à tolerat: inconven:*]

[Sic neque duæ fictiones: neque de exorbitanti ad exorbitans, extenſio datur, etiam ob paritatem rationis: *Kinſchot: reſp.* 91. *nu.* 50. *Everh: loc. à parit. rat: adde inf. S. nu.* 10. *not. & V. nu.* 67. *not.*]

[§. 10. Duas habens vias ſuum conſequendi vel petendi, olecta una an redire poſſit ad aliam: *v. Rebuff. ad conſtit. reg. de lit. obl. art.* 6. *gl.* 3. *nu.* 7. *& allegatos ſupra lit.* C. *nu.* 9.]

[An inſtitutus heres electa via inſtitutionis: ex fidecommiſſo poſſit denuò petere hæreditatem, ex vi clauſula Codicillaris? quod non: *v. text. in l. ſi quis & fin.* C. *de* Codicill. *Boer. dec.* 33. *num.* 13. *Vigl. de pup. ſubſtit. §. maſculo igitur pen. num.* 6. *VVameſ. conſ. civil.* 62. *nu.* 16. *cent.* 6. *vid. tamen. Sande.* 4. 2. *def.* 2. *in fin.*]

1. Effectus

E.

1. EFfectus cognoſci ſolent per ſuas cauſas, *l. verum la* 2. *ff. de furtis*. Et effectus eſt aliquando dignior ſua cauſa, *l. quod ex liberta, ff. de operis libert.* §. 1. *inſtit. de ingen. & manumiſ.* Et effectus à cauſa regulatur, & cauſam demonſtrat *Cardin. Tuſch. tom.* 3. *lit. E. concl.* 49.

2. Effectus durat durante cauſa, *l. ſemper,* §. *negotiatores, ff. de jure immunit. Tiraq. tract. ceſſ. cauſ. p.* 1. *n.* 17. *Surd. conſ.* 302. *n.* 5.

3. Effectus diverſi non debent oriri ex una re, eademque cauſa, *l. meminerint, C. unde vi, l. quod Labeo, ubi* Bart. *not. ff. de compenſat. l. qui hominem,* §. *fi. ff. de ſolutio. Cardin. Tuſch. to.* 3. *lit. E. concl.* 55. Diverſis tamen reſpectibus una, & eadem cauſa diverſos, vel etiam contrarios operatur effectus, *l. ſi finita,* §. *Iulianus, ff. de damn. infec.*

4. Effectus in omnibus conſideratur, *l.* 2. *C. de alim. pup. præſt. Genzal. ad reg.* 8. *Canc. glo.* 45. §. 3. *nu.* 5. *& gloſ.* 55. *nu.* 11. *cum ſeqq.* Et effectus principalis agentium attenditur, *Cardin. Tuſch. to.* 3. *lit. E. concluſ.* 48. Et effectus contingens præter intentionem agentis non conſideratur, *l. qui foveas, & l. ſi putator, ff. ad leg. Aquil.*

l. 2.

l. 2. *in fin. ff. de condit. & demon.* Hinc dicitur, quicquid agunt homines intentio judicat omnes, *l.* 1. *ubi gl. & doct. C. ad l. Cornel. de ſicar.*

5. Effectus attenditur potius, quam verba, *cap. in tantum de ſimon Socin. ſen. conſ.* 36. *n.* 6. *vol.* 1. *Surd. conſ.* 3. *num.* 26. *cum ſeq. quos citat Mari. Anton. vari. lib.* 1. *reſol.* 1. *num.* 7. *Card. Tuſch. tom.* 3. *lit. E. concl.* 50. Et magis attenditur, quam natura rei, T*uſch. d. lit. E. concl.* 56. Et effectus attenditur non modus, T*uſch. ubi proximè concl.* 5.

6. Electio unius, eſt aliorum reprobatio, *l. cum ita legatum*, §. 1. *ff. de condit. & demonſtr. Surd. conſ.* 428. *num.* 8. Et reprobatio unius ex duobus propoſitis videtur includere approbationem alterius *cap. non ne de præſumpt. Surd. deciſ.* 195. *num.* 3. vide infra *lit.* R. *num.* 16. [*& Rebuf. ad Con. Reg. de lit. obl. art.* 6. *gl.* 3. *num.* 7. *Berlich.* 1. *prac. con.* 80. *num.* 23. *Nic. ab Alt. ſing.* 52. *verſ.* 21. *fallit. Surd. deciſ.* 92. *num.* 13. 14. *Aca. var. reſ. c. ult. num.* 437.]

7. Eligere nemo poteſt ſe ipſum, *cap. cum in jure peritus, & ibi gloſ. de elect. cap. Cumana, ubi gloſ. verbo ad majorem eod. tit. cap. per noſtras de jure patro. cap. fin. de inſtit. Mari. Anton. vari. lib.* 1. *reſo.* 51. *n.* 1. *Put. dec.* 253. *n.* 2. *p.* 3. *Lamb. de jure pat. lib.* 2. *p.* 1. *q.* 5. *princ. art.* 5. *n.* 2. *I. Maria Bellet. diſquiſit. cleric. p.* 1. *tit. de bonis clericor.* §. 1 *nu.* 23. *pag.* 527. *Azeu. ad cur. Piſan. lib.* 2. *cap.* 11. *nu.* 7. *Cardin. Tuſch. tom.* 3. *lit. E. concluſ.* 72. *Ce*

ned. ad decretal. collect. 99. nu. 3. Amplia in præſentatione ex *text. in d. cap. per noſtras*, *Campanili in diverſ. jur. canon. rub. 11. cap. 13. nu. 398.* Limita, quando electio fit à pluribus, tunc enim poteſt unus ſe ipſum eligere cum aliis, ut ex *tex. in d. cap. cum in jure cum ab eo citatis notat. Mari. Antonin. in d. reſol. 51. nu. 5.*

8. Emergunt, quæ de novo, novo indigent auxilio, & in rebus novis novum eſt remedium, & conſilium ſuggerendum, *l. 1. in princ. ff. de ventre inſpic. l. de ætate, §. ex cauſa, ff. de interrogat. actio. l. ſi jure, ff. de rei vend. l. jure decedens, ff. de inoffic. teſtam. l. oratione, ff. de feriis, cap. fin. de in integr. reſtit. min. Surd. conſ. 418. n. 9. Gonzal. reg. 8. Cancel. gloſ. 4. n. 97. Ant. Monach. Lucēſ. deciſ. 21. num. 32. Card. Tuſch. tom. 3. lit. E. concl. 45.* Et novis morbis nova convenit antidota præparari, *cap. cæterum de juram. calumniæ. Theſaur. Pedamon. dec. 239. à n. 11.* Intellige, quando accidentaliter, & inopinato aliquid novum emergit, ita T*homas de Thomaſettis reg.* 240.

9. Errans non amittit rem ſuam, *l. ſi procurator 35. ff. de acquir. rer. domin.* T*iraq. de retract. lig. §. 1. gloſ. 2. nu. 20. Menoch. conſ. 162. à nu. 28. cum ſeqq.* Et nihil fatetur, ut notatum eſt ſupra *lit. C. nu. 43.*

[§. 1. Error communis jus facit *DD. ad l. 1. C. de teſtam. v. DD. ad l. Barbarius 3. ff. de offic. Præt. Maſcard. con. 649.*]

10. Erran-

Digitized by Google

10. Errantibus, non decipientibus jura ſubveniunt, *l.ſi is qui*, C. *ſi minor ſe majorem dixerit.*

11. Error excludit conſenſum, *l.ſi per errorem. ff. de juriſd.omn. jud. Cardin.Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ.*1190.*nu.*2. *Anton.Monach.Lucenſ. deciſ.*59.*num.*10. *Bertazol.tract.clauſularum inſtrument. clauſula* 11.*gloſ.*3.*n.*2. *Thomas de Thomaſettis reg.* 198. *Surd. conſ.*28.*nu.*122. *Pariſ. conſ.*150.*numer.*22.*vol.*4. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1.*reſol.*2.*num.*6.

12. Error in facto proprio allegari non poteſt, & non relevat, *Card.* T*uſch. tom.* 3. *lit.* E *concl.* 317. *Cardoſ. in praxi judicum, & advocat. verbo error nu.*2. *Brunor. à Sole in locis commun. eod.verbo nu.*5. non enim præſumitur, niſi probetur, *l.ſi hæres*,§.*ſi ff.ad* T*rebell.*Limita ſi agatur de damno vitando, *Mari.* A*nton. cum ab eo citatis vari.lib.*3.*reſol.*21. *nu* 4. Et error, & ignorantia in facto alieno excuſat, *l.fin.ff.pro ſuo, Ioſeph. de Seſſe* Aragon.*deciſ.*138.*numer.*15. ubi *nu.*16. reſolvit, quod ſi tractatur de lucro captando, vel damno vitando error in facto proprio excuſat, cui ſubſcribit *Brunor. num.*1. ubi proximè. Et error juris non nocet, ubi agitur de damno, *l. juris la* 2. *ff. de ju. & fac.igno.*

13. Error nominis non vitiat diſpoſitionem, ſi conſtat de intentione, *l. ſi quis in fundi vocabulo,ff.de leg.* 1. *l.ſi me in vacuam* 34.*in princip.ff.*

cip.ff.de acquir.poſſeſſ.& ibi doct.Duenh. reg.256. Azeu. l. 13. a. nu. 10. tit.25. lib.4. novæ recopil. Gardoſ. in praxi judicum. & advocat. verbo error n. 4. Card. Tuſch. tom. 3. lit. E. concl. 324. Rota Romana apud Farin. deciſ. 156. à num. 3. in noviſsimis, & deciſ. 687. num. 5. tom. 2. p. 1.

14. Erubeſcimus cum ſine lege loquimur, *l. illam C. de collat. auth. de trien. & ſemis. §. conſideremus collat. 3. extravag. execrabilis, Ioan. 22. coll. 13. de præben.* cum ſimilibus de quibus *Everard. in topic. legal. loco 64. Surd. conſ. 158. nu. 13. & conſ. 308. num. 3 . & conſ. 374. n. 12. Ioan. Petr. Monet. tract. de option. cap. 3. num. 2. Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib. 3. q. 39. nu. 2. Cardin. Tuſch. tom. 3. lit. E. concl. 331.* ubi *nu. 2.* intelligit cum loquimur ſine lege communi, vel municipali, quia ſufficit alteram legem allegare, & *n. 3.* quod imò etiam procedit, quando loquimur ſine lege, ſine ſtatuto, & ſine conſuetudine. Procedit etiam, niſi allegaretur ratio naturalis. *Thomas de Thomaſettis reg. 109.*

15. Eſſentia rei debet dari, ut qualitati ſit locus *Card. Tuſch. tom. 3. lit. E. concl. 334.* Eſſe, vel eſſe debere paria ſunt, *l. qui cum alio. ubi Deci. in fin. ff. de reg. jur.*

16. Exceptio datur facilius, quam actio, *l. 1. §. cui damus. ff. de ſuperfi. Cardin. Tuſch. tom. 3. lit. E. concl. 374.* quibus adde, quæ notavi ſupra *lit. A. num. 20.*

17. Ex-

17. Exceptio debet eſſe de regula, *l. quæſitum §. denique, ff. de fund. inſtruct. gloſ. in rub. de regul. jur. in 6. Everard. in topic. loco 3. Flamin. de reſignat. lib. 5. q. 6. nu. 186. Rota Romana apud Farin. deciſ. 144. num. 6. tom. 1. p. 1. Cardin.* T*uſch. tom. 3. lit. E. concl. 423. Seraphin. Rota Romana deciſ. 980. num. 7.* Intellige verum eſſe hoc quo ad vim comprehenſivam, ſed non quo ad juris determinationem, *l. in his juncta gloſ. C. de revoc. donat. Everar. ubi proximè.* Et declarat regulam, *Surd. conſ. 352. num. 12. Everard. d. loco* ubi allegat *tex. in l. nam quod liquide §. fi. in fin. ff. de penu. legat. Rot. Rom. ubi proximè Cardin.* T*uſch. d. lit. E. concl. 424.* ubi etiam aſſerit, quod non ampliat, ut comprehendat ea, quæ non ſunt de genere regulæ.

18. Exceptio ubi non reperitur poſita, non eſt à regula recedendum, *l. in prævaricationis §. ult. ff. de prævaricat. l. diſſentientem C. de divort. l. illam C. de collat. Flamin. de reſignat. lib. 3. q. 7. num. 45.*

19. Exceptio repellit eundem, quem de jure tenet actio *l. vendic. 17. cum l. ſeq. ff. de* [*eviction. & ibi Goth. & Coſtal. Surd. dec. 177. nu. 8.*] *l. exceptione doli. C. de evict.* T*iraq. de retract. lign §. 1. gloſ. 9. n. 33. Boer. deciſ. 23. nu. 13. Neguzant. de pignor. p. 5. memb. 1. n. 53. Mol. de primog. lib. 4. c. 1. n. 20. & 28. Gom. l. 50.* T*auri n. 63. Gam. Luſit. dec. 67. D. Barb. l. 1. p. 5. n. 20. ff. ſolut. matrim. Por-*

tol. de conſortib. & fideicommiſ. cap. 22. nu. 18. Card. Tuſch. tom 3. lit. E. concl. 375. [*Cujac. in parat. C. credit. evict. pign. non debere circa fin. adde inf. F. 23.*]

20. Exceptus caſus firmat regulam in contrarium, notavi ſupra *lit. C. nu. 5.*

21. Excipiendo quis poteſt allegare contraria, ad ſe defendendum *cap. nullus pluribus de reg. jur. lib. ſexto, Cardin. Tuſch. tom. 3. lit. E. concluſ.* 428.

22. Excipiens non videtur fateri *Surd. deciſ. 24. num. 5. Trentaſinq. vari. lib. 2. tit. de exceptio. reſolut. 2. num. 1. Cardin. Tuſch. tom. 3. lit. E. concluſ. 427. Mari. Antonin. vari. lib. 2. reſol. 50. num. 31.* Intellige quo ad fundandam intentionem actoris *l. non utique ff. de exceptio. cap. exceptionem de reg. jur. lib. ſexto. Gom. vari. tom. 3. cap. 12. num. 16. Cou. vari. lib. 1. cap. 1. nu. 2. verſ. eodem jure. Cacher. Pedam. deciſ. 178. num. 9. Franciſc. Milanenſ. Siciliæ deciſ. 3. nu. 46. lib. 2. Bellon. Genu. deciſ. 38. nu. 8. & deciſ. 91. num. 1. Petr. Gregor. ſyntag. jur. lib. 21. cap. 17. nu. 3. Cardoſ. in praxi judicum. & advocat. verbo exceptio nu. 26. Steph. Gratian. Marchiæ deciſ. 19. nu. 19.* Et excipiens non videtur fateri ea, quæ exceptione includuntur *cap. cum venerabilis de exceptio.*

23. Executio juris nec metum, nec injuriam infert *l. nullus videtur, & ibi Dec. & Cagnol.*

ff. de

ff.de reg. jur.Surd.deciſ.21. n.14.cum ſeqq.Gam. Luſit. deciſ. 35. *num.* 1. Executio non facienda juris ordine prætermiſſo *l. ſi cum nulla ff. de re judica.l.* 1.*C.de executio rei judica.*

24. Exempla declarant regulam, & aperiunt *l.præter alias Iulianus* §.*quoties ff.de collat. benef.ibi quod dico exemplo ut manifeſtus fiat,Cardin. Tuſch. tom.* 3. *lit. E. concl.* 548. & ut dicit *Bald. conſ.* 357. *col.pen.vol.*5. exempla ſicut digitus rem oſtendunt, & tactui quodammodo ſubjiciunt *l.*1.*ff. de præſcript. verb. &* §. *ſed cum magis inſtit. de gradibus.* Unde extat illud vulgo tributum adagium, quod exempla magis movent, quam verba, relatum *D. Thom.* 12. *q.*34. *art.*1. *in corpore,* cum magis veritas oculata fide, quam per aures animis infigatur, *inſtit. de gradibus cogna. in fi.* juxta illud ſapientiſſimi *Senecæ epiſt.* 6. Homines amplius oculis,quam auribus credere,ac longum eſſe iter per prçcepta,ſęd breve,& efficax per exempla. Nam ſcientia per viſum certior eſt ea, quæ fit per auditum,ut conſtat ex Horatii arte poët.

Segnius irritant animos demiſſa per aures
Quam quæ ſunt oculis ſubjecta fidelibus, atqui
Certior aure arbiter eſt oculus,&c.

Et ut dicitur in Herodoto,Magis incredulæ ſunt hominum aures, quam oculi, &c. Et diſpoſitio clara dicitur, quæ oculis cernitur, &

non mente ſecundum *Anton. Monach. Florent. deciſ. 46. num.* 86. Deinde ocularis inſpectio excellentiſſima probatio eſt, ut per *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 111. *num.* 12. *Affl. deciſ.* 23. *num.*4. *Natt. conſ.* 235. *num.* 13. *late Maſcard. de probat. vol.* 1. *q.* 8. *nu.* 1. *& quaſt.* 17. *nu.* 58. Licitum enim eſt allegare dicta poetarum ubi juri non contradicunt *cap. quemadmodum, & ibi Panor. not. de jurejur.* Et ſimiliter loco jurium allegari poſſunt vulgaria proverbia *cap. & ſi Iudæos, & ibi Io. And. not. de Iudæis cap. netales de conſecra. diſt.* 5. *l. ſolent. circa fi. ff. de off. procon. & leg. & l. ſi chorus* §. 1. *ff. de lega.* 3. *& d. cap. quemadmodum.*

25. Exempla non reſtringunt regulam *l. damni infecti ſtipulatio ff. de damno infect. l. pen.* §. *ult. ff. de jur. & facti ignor. l.* 1. §. *quod vulgo ff. de vi, & vi arm. l. ſcire oportet* §. *oportet ff. de excuſat. tutor. Tiraq. in l. ſi unquam verbo libertis nu.* 37. *C. de revoc. donat. Surd. conſ.* 308. *nu.* 10. *Mol. de primog. lib.* 2. *cap.* 8. *num.* 4. *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. tom.* 3. *cap.* 563. *n.* 73. *Card. Tuſch. tom.* 3. *lit.* E. *concl.* 547. *Flamin. de confident. q.* 9. *nu.* 75. *& q.* 27. *nu.* 68. *& q.* 32. *nu.* 28.

26. Exempla non excludunt ſimilia *l.* 1. §. *quod dicitur ff. de vi & vi arm. l. regula* §. *ult. ff. de juris, & facti ignorant.* §. *hactenus inſt. de gradibus Aym. conſ.* 554. *num.* 25. *Azeu. l.* 4. *num.* 24. *tit.* 20. *lib.* 8. *novæ recopil.*

27. Ex-

27. Exemplis non eſt judicandum, ſed legibus *l. ſed licet ff. de officio præſid. l. nemo C. de ſentent. & interloquut. omn. jud. cap. 1. de poſtulat. prælat. Surd. conſ. 34. nu. 21. Menoch. conſ. 996. nu. 27. vol. 10. Ludovic. Rodolphin. tract. de diverſis concluſ. concl. 10. pag. 153. Cardin. Tuſch. tom. 3. lit. E. concl. 549. Anton. Monach. Flor. deciſ. 1. numer. 93. cum ſeq. Thomas de Thomaſettis reg. 110.* ubi aſſerit procedere in malis exemplis, & in practica erronea judiciorum.

28. Exitus acta probat *l. quidam ff. de rebus dubiis l. cum Silanianum* C. *de his quibus ut indignis l. rem non novam in fine* C. *de judiciis l. ſi mater ubi Bald.* C. *ne de ſta. defuncto. cap. quatuor* 12. *q.* 3. *cap. quod autem* 22. *q.* 2. *Surd. deciſ.* 288. *nu.* 8. *& conſ.* 181. *nu* 24. *Tiraq. de retract. lig. ad finem lit. nu.* 23. *Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.* 631. *num.* 3.

29. Experientia omnium rerum eſt mater, & magiſtra, §. *quæ omnia inſt. de fidejuſſor.* §. *pen. inſtit. de ſatiſdat. cap. quam ſit de elect. lib. ſexto Surd. conſ.* 61. *nu.* 36. *& conſ.* 132. *nu.* 23. *Ludov. Rodolphin. vari. quæſt. lib.* 2. *q.* 35. *n.* 24. *Cardin. Tuſch. tom.* 3. *lit.* E. *concl.* 648. *Mari.* Antonin. *vari. lib.* 2. *reſol.* 34. *num.* 10.

30. Expreſſum dicitur illud, quod ſubintelligitur à jure *l. licet imperator ff. de legat.* 1. *l.* 1. C. *de teſtam. milit.* Tiraq. *in l. ſi unquam verbo donatione largitus num.* 158. C. *de revoc. donat.*

 31. Ex-

31. Expreſſum dicitur, quod ex mente, & conjecturis neceſſario colligitur *Surd.dec.*254. *num.*37. *Flor.vari.q.*21.*num.*26.*Gam.Luſit. deciſ.*51.*nu.*8.*Cald.Pereira de empt.cap.*9.*nu.*8. *&* *numer.* 12. *Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib.* 3. *q.*36. *nu.*19.

32. Expreſſum dicitur, quod continetur ſub generalitate verborum *gloſ. in l. ult. verbo ſpecialiter*, C.*quod cum eo ſecundum primam opin. ibi relatam l. Lucius ff. de vulga. Flor. vari. q.*21. *nu.* 26. *Brunor. à ſole in locis commun. verbo expreſſum* 4. *Flamin. de reſignat. lib.*6. *q.*2. *nu.*54. *& lib.* 8. *q.*19. *num.*23. *Anton. Monach. Lucenſ. deciſ.*62. *nu.*13. *& Flor.deciſ.*69. *num.* 17. *Rendina in promptuar. recep. ſentent. tom.*1.*tit.*100. *num.* 15. ubi aſſerit eſſe doctrinam *Bart.* communiter approbatam in *l.prætor ait in prin. n.*1. *ff. de oper.nov. nunciat.& in l.*1.*col.*2.*nu.*7.*verſ. ad quod ſciendum ff.de vulg. & pupil.*& communem regulam appellat, *Curt. jun. in rub. C. de collat.col.*3.*num.*9. & ibi plures alios antiquiores citat.Limita quando requiritur aliquid expreſſe vel ſpecialiter fieri in aliqua diſpoſitione correctoria juris communis, nam tunc non ſufficit id contineri ſub verbis generalibus *Menoch. conſ.* 331. *num.*24. Et expreſſum dicitur, quod continetur ex vi verborum *Flor. d. q.*21. *num.* 26. *Flamin.d. q.*2. *nu.*55. *Mendez à Caſtro praxi Luſit. lib.*3. *cap.* 11. *num.*8. *Ioſeph. de Seſſe*

Aragon.

*Aragon. deciſ.*65. *nu.*29. *& deciſ.*113.*num.* 179. *Ferrer.in conſtit.Cathalon.gloſ.*4.*nu.*52.Expreſſum enim dicitur; quod ex conſequentia verborum neceſſario colligitur *Ioſeph. de Seſſe d. deciſ.*113.*n.* 170.*& deciſ.*189.*nu.*52.Et expreſſum cenſetur proprie,& totaliter,quod per relationem exprimitur *Ioſeph.de Seſſe Aragon.dec.* 202.*n.*31. *Ant. Monach.Lucenſ.deciſ.*33. *nu.*10.

33. Expreſſum dicitur, quod ſub ratione comprehenditur *l. quaſitum ſcio. ff.de teſtib. l. ſi poſtulaverit* §.*ſed ſi negaverit ff. de adul.*Tiraq. *in l. ſi unquam verbo ſuſceperit liberos nu.* 37. C. *de revoc. don. Rot. Rom. apud* Farin. *deciſ.*10. *nu.*3. *tom.*1. *par.* 1.*Mol.de primog. lib.* 1. *cap.* 5. *nu.* 11. *&* 12. *Guter. pract. lib.* 3. *q.*17. *nu.*82. Et quod ex eadem ratione deducitur *Surd.deciſ.*254.*nu.* 40. *& deciſ.* 255. *nu.* 23. *Cald. Pereira de reſol. emphyt.cap.*1. *nu.*20.*&* 21. Et expreſſum cenſetur, quod virtualiter ineſt *Ioſeph.de Seſſe Aragon.deciſ.*65. *nu.*22. *Ferrer. in conſtit. Cathalon. gloſ.*4. *nu.*61.

34. Expreſſum ubi requiritur, non ſufficit tacitum,neque præſumptum *cap.*2.*de præbendis cap.fin.de procurator. lib.ſexto Cabed. Luſit. deciſ.* 12. *num.*7. *p.*2. *Cardin.Tuſch. tom.* 3. *lit.*E.*concl.* 654. & alii relati per *Valaſc. de partit. cap.* 14. *num.*18.

35. Expreſſi major eſt vis, quam taciti *l. non nunquam ff.de condit. & demon.l.expreſſa nocent.*

cent. ubi Dec. num. 5. ff. de reg. jur. l. precibus C. de impube. Surd. conſ. 10. num. 24. & conſ. 310. numer. 14. Cardin. Tuſch. tom. 3. lit. E. concl. 655. Scac. de appellat. q. 12. num. 87. Pichard. ad §. 1. inſt. de vulgari ſubſtitut. num. 9.

36. Expreſſum facit ceſſare tacitum *l. cum ex filio impuberi ff. de vulg. & pupil. ſubſtit. l. maritus C. de procurat. Surd. conſ. 57. num. 22. Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib. 3. q. 15. nu. 49. Cardin. Tuſch. tom. 3. lit. E. concl. 656. Caſſan. in conſuet. Burgund. rub. 13. §. 1. nu. 5. Armendaris in proœmio addit. ad recop. legum Navar. nu. 13.*

[§. 2. Expreſſio ejus quod tacite ineſt nihil operatur. *l. conditiones quæ extrinſecus ubi gl. fin. ff. de C. & D.* Niſi alio modo, quo ineſt, exprimatur. *Alex. conſ. 22. viſo. titul. nu. 18. vol. 5. v. latius Card. Tuſc. lit. E. concl. 657. tot. Surd. dec. 114. nu. 16. Dd. & Goth. in l. 3. de leg. 1. Surd. dec. 72. nu. 22. & 182. nu. 8. & 220. nu. 14. Coll. Arg. ff. de C. & D. th. 5.*]

37. Expreſſo vitiato, vitiatur tacitum in eo comprehenſum *l. 3. §. fin. in fine ff. de ſervit. ruſtic. præd. l. cum unus §. plane ff. de bonis auctorit. jud. poſſ. l. 1. §. hæc verba verſ. proinde ff. ne vis fiat ei l. per ſervum §. fin. ff. de uſu & habitat. l. fin. ff. de conſtit. pecun. l. non dubium C. de legibus,* quæ jura adducit. *Gom. vari. tom. 1. cap. 3. num.* 29. Non tamen vitiatur tacitum æque principale *l. ſi fidejuſſor in princ. ff. de legat. 1.*

38. Ex-

Digitized by Google

38. Extrema omnia ſunt vitioſa *l. ſolent §. fin. ff. de offic. proconſul. Cardin. Tuſch. tom. 3. lit. E. concl. 685. Flamin. de confident. q. 7. nu. 39.* ubi etiam dicit, quod ex duobus contrariis fit medium optimum, & citat *Paul. de Caſtr. per text. ibi in l. continuus §. cum ita ff. de verb. oblig.*

F.

1. FAcere per ſe videtur, qui per alium facit *l. 1. §. dejeciſſe. ff. de vi, & vi arm. l. ita §. quod ſi quis ff. de adminiſtrat. tut. l. ſi per alium ff. ne quis eum l. is damnum dat ubi Dec. & Cagnol. ff. de reg. jur. l. non ideo C. de accuſat. cap. qui per alium 72. de reg. juris lib. ſexto, cap. mulieres §. illi vero de ſentent. excom. Menoch. de interdict. remed. 1. recuper. poſſeſſ. nu. 407. & conſ. 1. nu. 304. Flamin. de confident. q. 28. num. 83. & q. 31. num. 12. Duenh. reg. 378. ampl. 3. Corraſ. lib. 2. miſcel. cap. 22. Clar. §. ult. q. 38. num. 6. Gom. vari. tom. 3. cap. 3. nu. 39. & l. 45. Tauri n. 91. Plac. de delictis lib. 1. cap. 15. n. 17. Decian. in tract. crim. lib. 4. cap. 17. num. 2. Ioan. Maria Bellet. diſquiſit. cler. p. 1. tit. de favore cl. can. §. 1. n. 6. pag. 172. Thomas de Thomaſettis reg. 249. Sur. conſ. 360. nu. 19. Cardin. Tuſch. tom. 3. lit. F. concl. 7. Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. reſolut. 564. nu. 3. in 2. edit.* Et qui non poteſt per ſe, non poteſt per alium *l. neq; per ſe C. de hæred. inſt. Thomas de Thomaſettis reg. 246.*

Et

Et paria ſunt aliquid facere, vel per ſe, vel per interpoſitam perſonam *l. hac edictali §. ſi verò plus C. de ſecun. nupt.* Et facere, vel facto auctoritatem præbere paria ſunt ut notatum eſt infra *lit. N. num* 37.

[§. 1. Facere quod quis non poteſt ſine periculo & diſcrimine, hoc nec facere poſſe creditur *Fab. C. de pign. def.* 35. *Nic. ab Alt. ſing.* 7. *nu.* 4. *l.* 2. §. *vis fluminis ff. ſi quis caution: l. continuus* 137. §. *cum ita de V. O.*]

2. Facere non dicitur, qui cauſam ad finem non perduxit, *l. qui cum natu major,* §. *accuſaſſe, ff. de bonis libert. Mexi. in tract. taſſæ panis concl.* 5, *num.* 61. *Farin. in praxi crimin. p.* 4. *conſ.* 75. *num.* 83. Facere dicitur, qui cum poſſit non prohibet, *l. adigere in princip. ubi gloſ. ff. de jur. patron.*

3. Qui non facit, quod debet, non recipit, quod oportet, *l. ſi non fuerit, ubi gloſ. ff. de jure juran. Menoch. de interdict. remed.* 1. *recuper. poſſeſ. numer.* 89. *Surd. de alim. tit.* 8. *privil.* 53. *num.* 10.

4. Qui non facit, quod facere tenetur, præſumitur doloſus, *Farin. in praxi crimin. p.* 3. *q.* 89. *nu.* 92. *cum ſeqq. Cald. Pereira de empt. cap.* 19. *nu.* 18.

5. Facta multa tenent, quæ à principio fieri prohibentur, *l. patre furioſo,* ubi *Iaſ.* latè exornat, *ff. de his qui ſunt ſui, vel alieni juris, l. circa ff. de inoffic. teſt. l.* 1. §. *biduum, ff. quando appellan. ſit, cap. ad*

Digitized by Google

cap. ad apoſtolicam 46. de regul. cap. 1. de matrim. contracto contra interdictum eccleſiæ cap. fin. de divort. cap. rurſus qui cler. vel voven. Lambert. de jure patron. p. 1. lib. 10. art. 7. Surd. conſ. 174. numer. 12. & conſ. 175. nu. 41. & conſ. 360. nu. 14. Cardin. Tuſch. tom. 3. lit. F. concl. 12. Stephan Gratian. Marchiæ deciſ. 64. nu. 11. Cæſar Argel. de contradictore legitimo q. 3. nu. 98. Anton. *Monach. Bonon. deciſ. 19. num. 22. Eſcobar. de ratiocin. cap. 6. num. 38. Ioan. Maria Bellet. diſquiſit. clerical. p. 1. tit. de diſciplina clericali, §. 29. nu. 6. pag. 163. & tit. de clerico teſte, §. 4. numer. 7. pag. 482.* quod axiama intelligitur, quando prohibitio fit in accidentalibus, ſecus verò ſi forma, & actus ſubſtantialis prohibeatur, juxta doctrinam *gloſ. verbo ſacramenti, in auth. decernit, C. de recept. arbit.* probat *Sot. in. 2. 4. diſt. 28. q. 1. art. 1.* Procedit etiam quàndo à principio actus non eſt omninò invalidus, ita *Thomas de Thomaſettis reg. 185.*

6. Facta non præſumuntur, niſi probentur, *l. in bello, §. facta, ff. de captiv. & poſtlim. reverſ. l. ſi emancipati 9. ubi Iaſ. C. de collat. l. 1. C. de probat. l. quæcunque, §. fi. ff. de publican. l. aſſeveratio, C. de non numer. pecun. cap. cum Ioannes, § verum de fide inſtrum. cap. licet, de conſtit. lib. ſexto, Menoch. de præſumpt. lib. 6. q. 14. nu. 1. & per totam Caputaquen. deciſ. 11. nu. 1. p. 1. Vitalis de Cambanis tract. clauſularum pag. 320. num. 49. Thomas de Thoma-*

Digitized by Google

Thomaſettis regul. 118. *Maſcard. de probat. lib.* 2. *concl.* 732. *Cardin. Mantic. de conjectur. ult. volunt. lib.* 2. *tit.* 1. *num.* 4. *& tit.* 12. *num.* 22. *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 43. *num.* 95. *& gloſ.* 62. *num.* 28. *Cardin. Tuſch. tom.* 3. *lit.* F. *concl.* 10. *Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.* 407. *num.* 1. *& deciſ.* 681. *num.* 3. *in* 1. *edit. & reſolut.* 580. *num.* 3. *in* 2. *edit. Mari. Anton. vari. lib.* 1. *reſol.* 98. *num.* 8. *Ioan. Maria Bellet. diſquiſit. cleric. p.* 1. *tit. de bonis clericorum*, §. 15. *num.* 6. *pag.* 539. *Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib.* 1. *cap.* 9. *num.* 2. *Flam. de reſignat. tom.* 2. *lib.* 10. *q.* 8. *num.* 43. ubi *num.* 44. *cum ſeq.* reddit rationem hujus axiomatis. Quomodo autem facta pręſumantur, Vide *Surd. conſ.* 164. *num.* 24. *Flamin. d. tom.* 2. *lib.* 11. *q.* 14. *num.* 7. 8. *&* 20. *cum ſeqq.*

7. Facta pro infectis haberi non poſſunt, *l. in bello*, §. *facta*, *ff. de captiv. & poſtlim. reverſ. l. verum, ubi Dec. ff. de reg. juris, Surd. conſil.* 93. *num.* 8. *Ferrer. in conſtit. Cathalon. gloſ.* 6. *num.* 121. *Anton. Monach. Bonon. deciſ.* 28. *num.* 51. *& deciſ.* 30. *num.* 25. *Franciſ. Molin. de ritu nupt. lib.* 2. *different.* 1. *num.* 27. *Card. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ.* 365. *numer.* 7. *Thomas de Thomaſettis reg.* 117. ubi aſſerit procedere, niſi aliquid contra leges, vel bonos mores fiat.

8. Facta de facto, etiam ſunt revocanda de facto, juxta not. in *l.* 1. §. *nunciatio. ff. de nov. oper.*

Digitized by Google

oper. nunciat. cap. 1. ut lite pend. Lancell. de attentat. p. 3. cap. 25. nu. 46. Vant. de nullit. in rub. quid ſit null. numer. 16. quos citat *Mari. Anton. vari. lib. 2. reſol. 29. nu. 6. Card. Tuſch. tom. 3. lit.* F. *concl.* 11. *ubi nu. 2.* declarat procedere in iis, quæ facta non ſunt debito modo, & contra jus, ſecus ſi jus permittat. Facta ſunt potiora verbis, *l. de pupillo* §. *meminiſſe, ff. de oper. no. nuntia.* [*ad declarandam ſc. voluntatem. Molin. ad conſ. Pariſ.* §. 1. *gloſ. 5. num.* 29. *v. inf. V. num.* 3.]

9. Facti narratio non facit jus, *cap ex litteris de fide inſtrum.* Tiraq. *in l. ſi unquam verbo libertis num.* 37. *C. de revoc. donat.*

10. Facti ſeries juris diſpoſitionem inducit, *l. quidam referunt ff. de jure codicil. Cardin. Tuſch. tom. 3. lit.* F. *concl.* 13.

11. Facto alterius nemo debet prægravari, *l. ſi quis in ſuo* §. *legis C. de inoffic. teſtam. Surd. conſ.* 173. *num.* 84. Alieno facto nullus oneratur, *l. in cauſa ff. de procurator.* Et alieno facto jus alterius non mutatur, *l. nam ſatis* §. *fin. ff. quemadmo. ſervit. amitt.*

12. Facto ex eodem non debet quis præmium, & pœnam habere, *l. ſive hæreditaria ff. de negot. geſt. l. relegatorum,* §. *fin. ff. de interdictis.* Pro facto habetur, quod proxime futurum eſt, *l. penul. ff. de milit. teſtam.* notavi ſupra *lit. A. num.* 14.

13. Ex facto jus oritur *l. ſi ex plagis* 53. §. *in clivo ff. ad leg.* Aquil. *l. fin. in princip. ff. de jurejur. Menoch. conſ.* 2. *n.* 208. D. *Barb. in l.* Titia *num.* 25. *ff. ſolut. matrim. Anton. Monach. Flor. deciſ.* 48. *num.* 7.

14. Facto non minus, quam verbo conſenſus elicitur, & ratificatio *l. non tantum ff. rem rat. haber. Cardin. Tuſch. tom.* 3. *lit.* F. *concl.* 15.

15. Factorum diverſitas exigit diverſitatem pœnarum *l. ſi ſervus* 49. *ff. ad leg.* Aquil. Et à diverſitate temporum ſequitur diverſitas factorum *l. nunquam plura ff. de priva. deli. cap. nihilominus ubi gloſ.* 3. *q.* 9. cum aliis de quibus *Everard. in topic. legal. loco* 87.

16. Factum unius non debet alteri nocere *l. ſi unus* §. *ante omnia ff. de pactis l. de pupillo* §. *ſi plurium ff. de nov. oper. nunciat. l. pater fam. ff. de hæred. inſtit. l. non debet alteri, & ibi* Dec. *ff. de reg. juris, l. cohæredi,* C. *familiæ herciſc. l. hæredes,* §. *in illa, ff. eod. l. debitorum pactionibus,* C. *de pactis, & argum. tex. in l. id quod noſtrum, ff. de reg. juris, facit l. tranſactione matris,* C. *de tranſact. l. poſt certis,* C. *de liberali cauſa, Thomas de Thomaſettis reg.* 125. M*enoch. conſil.* 346. *numer.* 26. *Surd. deciſ.* 102. *num.* 1. *& conſ.* 22. *num.* 29. *Farin. in praxi crimin. p.* 4. *conſ.* 40. *num.* 45. Et factum alterius non debet nocere ei, qui nihil fecit, *d. l. de pupillo,* §. *ſi plurium, Farin. d. p.* 4. *conſil.* 65. *num.* 100.

[Factum

[Factum defuncti tenetur hæres præſtare *l. ex qua* 149. *de R. I.* nec voluntatem defuncti improbare poteſt *l. cum à matre* 14. *C. de R. V. Sande.* 4. 4. *d. ſ.* 9. *v. inſ. p.* 369. Quod intellige pro portione ſua hæreditaria & non ulterius. *d. l.* 14. *Sande* 4. 9. *def.* 4. *Charond.* 6. *reſp.* 46. *v. plene Burgund de evict. c.* 103. Limita niſi juri repugnet. *v. Gœdd. in l.* 120. *nu.* 3. *de V. S.* vel nulla ſit. *Chriſtin. dec.* 21. *num.* 1. *vol.* 3. *Grivel. deciſ.* 87. *num.* 3. 4. 5. *& Chriſt. vol.* 4. *dec.* 110. *plene.*]

17. Factum proprium nemo impugnare poteſt, *l. poſt mortem, ff. de adoptio. l. & per fundum, ff. de ſervit. ruſtic. præd. l. ſicut, C. de actio. & obligat. l. cum à matre, & ibi notatur, C. de rei vendicat. l. generaliter.* §. *fin. C. de non num. pecun. l. non idcirco, C. de contrah. empt. l. ſi creditoribus, C. de ſervo communi pignori dato, l. cum profitearis, C. de revocand. donat. l.* 1. *C. de remiſ. pignor. cap. veniens, de filiis presbyt. cap. cum ſuper. de conceſſ. præben. Menoch. conſil.* 160. *nu.* 5. *Surd. conſ.* 284. *nu.* 5. *&* 8. *Cardoſ. in praxi judicum, & advocat. verbo factum nu.* 3. *Ioſeph. de Seſſe* Aragon. *deciſ.* 230. *nu.* 69. *Portol. in tract. de conſortibus, & fideicomm. legal. cap.* 22. *nu.* 13. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 5. *num.* 2. *Cæſar Argel. de contradictore legitimo q.* 2. *num.* 256. *& q.* 4. *num.* 43. *& q.* 8. *nu.* 4. *& q.* 10. *nu.* 89. *Cardin. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ.* 334. *nu.* 1.

Thomas de Thomaſettis reg. 26. ubi aſſerit procedere, niſi ex juſta, & conceſſa cauſa deveniat. Declara etiam quemlibet poſſe venire contra actum à ſe geſtum, quando ille eſſet ipſo jure nullus, *cap. magna* 22. *q.* 4. *Caputaq. deciſ.* 170. *num.* 6. *cum ſeq.* 3. *p. Magon. Florent. deciſ.* 69. *nu.* 6. *Surd. conſ.* 183. *n.* 43. *& conſ.* 284. *nu.* 1. *&* 14. *ubi decl. Gram. deciſ.* 12. *n.* 14. *& deciſ.* 79. *n.* 3. *quos refert Mari. Anton. vari. lib.* 1. *reſol.* 5. *n.* 23.

[Sic cum actus vitiatur à lege ob favorem publicum, tunc ipſe alienator contra proprium factum venire poteſt, *l. quemadm. C. de agric. & cenſit. lib.* 11. *Pinel. in l.* 2. *p.* 3. *nu.* 73. *C. de bon. mater. Sande.* 3. 4. *def.* 1. *Tyraq. de retr. conſ.* §. 26. *gloſ.* 2. *num.* 6.]

18. Factum judicis reputatur factum partis, *l. ſi ob cauſam, ubi Bart. Bald. & alii, C. de evictio, Menoch. de interdictis remed.* 8. *recuper. poſſeſſ. nu.* 44. *Surd. deciſ.* 266. *num. ult. & conſ.* 36. *num.* 17. *& conſ.* 49. *num.* 1. *& num.* 37. *& conſ.* 374. *nu.* 9. *Ioſeph. Ludov. Peruſ. deciſ.* 65. *num.* 5. *p.* 2. *Guter. canon. quæſt. lib.* 1. *cap.* 2. *num.* 2. *& num.* 16. *Cald. Pereira de reſolut. emphyt. cap.* 5. *num.* 2. *& cap.* 6. *num.* 5. *Cardin. Tuſch. tom.* 3. *lit. F. concl.* 30. *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 184. *numer.* 2. *tom.* 1. *p.* 1.

[Ad factum obligatus tenetur illud præſtare quando poteſt, ceſſante ſcil. impedimento, præſertim præviſo, *Bald. in l. un. C. ſi rector.*

Provinc.

Digitized by Google

Provinc. num. 7. per l. ſi quis in ſenatorio. 27. & l. ſi quis officium 38. de rit. nupt.]

19. Factum non reputatur id, quod non habuit effectum, *l. 1. §. nihil. ff. de inoffic. teſtam. l. ſi quis ſub conditione, ff. de teſtam. tutel. l. 2. §. ſed etſi ſint ſui, ff. de ſuis, & legitim. hæred. l. ex conſenſu. §. 1. ff. de appellat. Surd. conſ. 436. nu. 14.*

20. Factum nihil videtur, quando aliquid ſupereſt ad agendum, notavi ſupra *lit. A. num.* 34.

21. Factum non egreditur perſonam facientis, *Cæſar. Argel. de contradictore legitimo quæſt. 7. num. 85.*

22. Factum præſumitur, quod fieri conſuevit, *l. ſi cui, cum ibi nota. ff. de ann. leg. Brunor. à Sole in locis commun. verbo factum num. 14. Salic. in l. excepto num. 1. & 3. C. locati, Bero. conſ. 48. num. 11. lib. 2. Surd. deciſ. 199. num. 4. latè Everard. in loco ab uſitato num. 6. & ſeqq.*

23. Factum impugnare non debet, qui adverſus alios illud defendere tenetur, *Gaſar. Argel. de contradictore legitimo, q. 7. num. 111.* [*v. ſup. E. 19.*]

24. Factum attenditur, non quod potuit fieri, *Cardin. Tuſch. tom. 3. lit. F. concl. 23.*

25. Factum non attenditur, ſed quod fieri debuit, *cap. pervenit de decimis, Cardin. Tuſch. tom. 3. lit. F. concl. 24.* Paria enim ſunt non facere, vel facere non tamen debito modo,

l. 1. §. *penult. ff. quorum legatorum.* Non factum, ſed faciendi cauſa inſpicienda, *l. verum, ff. de furtis.*

26. Factum non dicitur quod non durat factum, *l. ſi pro parte. §. verſum, ff. de in rem ver. Angel. conſ.* 34. *Surd. de alim. tit.* 7. *q.* 20. *num.* 9. *cum ſeqq. Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 63. *n.* 24. *cum Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 115. *num.* 33. *& cap.* 132. *num.* 25. *cum ſeqq. Brunor. à Sole in locis commun. verbo factum, nu.* 16. *Farin. in praxi crimin p.* 4. *conſ.* 60. *nu.* 72. Quod axioma intelligitur, quando actus habet tractum ſucceſſivum, *Menoch. conſ.* 334. *num.* 19. Paria enim ſunt non facere, vel in facto non perſeverare, *l. quicquid calore ff. de regul. jur.*

27. Factum alicujus ipſum judicat, *l. cum probatio, ff. de probat.*

28 Factum, quod non relevat, fieri non debet, *l. ad probationem, C. de probat. Surd. deciſ.* 260. *num.* 5. *cum ſeqq.*

29. Factum contra jus, pro non facto habetur, *l. jubemus, §. prædia, C. de ſacroſanct. eccleſ. cap. quæ contra jus* 64. *de reg. juris lib. ſexto. Cardoſ. in praxi judicum, & advocat. verbo factum num.* 2. *P. Azor. inſtitut. moral. p.* 1. *lib.* 5. *cap.* 16. *quæſt.* 17.

30. Factum forma juris, & ſtatuti non ſervata, eſt nullum, *Bruno. à Sole in locis comm. verbo factum n.* 12. *notavi* ſupra *lit. A. n.* 45. & infra *verbo forma, num.* 49.

31. Fa-

Digitized by Google

31. Factum quid non fuiſſe, vel nulliter factum, paria ſunt, *l. quoties, ff. qui ſatiſd. cog. Surd. conſil.* 359. *numer.* 1. cum aliis, quæ infra notantur, *lit.* N. *num.* 32.

32. Falcem in meſſem alienam quis ponere non debet, *Cardin. Tuſch. tom.* 3. *lit.* F. *concl.* 35.

53. Falſum quod eſt, nihil eſt, *l. eleganter, §. qui reprobos, ff. de pignorat. actio. gloſ. in l.* 2. *in verbo non habent,* C. *de hæreti.* Paria ſunt falſum exprimere, vel ſupprimere veritatem, *l.* 1. *in princip. ff. de falſis, cap. ſuper litteris de reſcrip.* qui enim verum tacet, falſum committit, *l. presbyteri,* C. *de epiſcop. & cler.*

34. Falſum non dicitur, quod juvatur primordio veritatis, *l. cum filius, §. hæres ff. de legat.* 2. *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 109. *n.* 5. Et verum eſſe non poteſt, quod falſo principio infirmatur vide infra *lit. V. num.* 49. Falſitas enim nihil aliud eſt, quam immutatio veritatis, *auth. de inſtrum. cautel. & fide in princip. collat.* 6.

35. Fama bona eſt theſaurus inæſtimabilis, *Flamin. de reſignat. lib.* 5. *q.* 3. *num.* 92. Et eſt maximum bonum, *Luſit. Fr. Anton. à Souſa in releêt. de cenſuris bullæ cœnæ cap.* 13. *diſp.* 70. *n.* 3. Et melius eſt nomen bonum, quam divitiæ multæ, *Prov.* 22. *Maſcard. de probat. concl.* 234. *cum ſeq. & concl.* 1219. *num.* 9. & 10. *Sayr. in clavi regia lib.* 11. *cap.* 3. *num.* 1.

36. Familiaritas nimia parit contemptum, *l. obſervandum, ff. de officio præſidis cap. quando 86. diſt. cap. nullam 18. q. 2.*

37. Favore, quod conceditur, non retorquetur in odium, *l. nulla juris ratio* 24. *ff. de legibus, l. quod favore*, C. *eod. tit. cap. quod ob gratiam* 61. *de reg. juris lib. ſexto. Surd. deciſ.* 195. *numer.* 5. *Cardin. Mantic. de tacitis, & ambig. convent. lib.* 2. *tit.* 12. *numer.* 27. *Ioan. Petr. Monett. tract. de option. cap.* 3. *numer.* 142. *Thomas de* Thomaſettis *reg.* 143. ubi aſſerit procedere, niſi aliquis in legem ipſam peccaverit, & *reg.* 258. intelligit, niſi ſua culpa retorqueatur. Et inducta in odium, in favorem redundare non debent, *l. relegatorum in fin. ff. de interdic. & relega.*

38. Favori ſuo quilibet renuntiare poteſt, *l. cum pater* §. *libertis, ff. de legat.* 2. *l. ſi judex circumvento, ff. de minor. l. poteſt, ff. ad leg. Falcid. l. ſi quis in conſcribendo*, C. *de pactis, l. quoties*, C. *de fideic. l.* 2. C. *ut in poſſeſſ. legat. l. pe.* C. *de epiſ. & cler. cap. ad apoſtolicam*, *de regular. cap. ſi de terra in fine de privileg. Bart. in l.* 1. C. *de pactis, Gom. vari. tom.* 2. *cap.* 13. *num.* 17. *Menoch. conſ.* 89. *nu.* 97. *Surd. conſ.* 198. *num.* 2. *Cardin. Mantic. de tacitis, & ambig. convent. lib.* 12. *tit.* 18. *num.* 20. *Ioan. Petr. Monet. tract. de option. cap.* 3. *num.* 107. *& cap.* 6. *num.* 4. *Ferrer. in conſtit. Cathalon. gloſ.* 4. *nu.* 86. *Vitalis de Cambanis tract.*

clauſu-

Digitized by Google

clauſularum pag. 241. *num.* 9. *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 265. *num.* 3. *tom.* 1. *p.* 1. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol. fin. caſu* 13. [*adde infra* juri *nu.* 54. *& Gadd. in l.* 3. *nu.* 24. *de V. S. Hering. de fidejuſ. c.* 6. *num.* 181.]

[§. 3. Feudum ſequitur proximos conſanguineos ejus lateris à quo deſcendit ſive proceſſit, *Kinſchot. reſp.* 2. *num.* 83.]

[Nec in iis duplicitas vinculi attenditur, ſed ſolus truncus unde bona provenerunt, *Kinſchot. ibid.*]

[Et feudi natura non mutatur, ſi quis de veteri feudo, tanquam novo, inveſtiatur, *Kinſch. tract.* 7. *cap.* 8. *nu.* 8. *Tyraq. de retr. lignag.* §. 32. *gloſ. unic. num.* 334. *&c.*]

[Itaque propriæ rei in feudum ſive emphyteuſin receptæ recognitio eſt invalida, nec transfert dominium, *Kinſchot. ibid. num.* 9. *v. Guid. pa. qu.* 272.]

[De conſuetudine, citra conſenſum Domini, feuda, inſtar bonorum patrimonialium, promiſcuè & vendi & obligari poſſunt, & tacita in iis hypotheca locum habet. *Kinſchot. reſp.* 15. *numer.* 10. *Bart. in l. ſi conſtante* 73. *ff. ſolut. matr.* niſi pacto aliter convenerint. *ibid.*]

[Sub fideicommiſſariâ hæreditatis petitione non continentur feuda, *Kinſchot. d. reſp.* 89. *numer.* 20.]

[Et in fideicommiſſum univerſale non veniunt feuda de quibus in priore teſtamenti capite diſpoſitum eſt : Niſi teſtator expreſſe etiam eorum reſtitutionem imperet: *ibid.num.* 21. *per l.Lucius* 78. §. *maritus* 14. *ff. ad* 8. *SC. Trebel.*]

[§.4. De fictionibus *v.Dd.in l.ſi quis pro emtore ff. de uſucap. & ſup. D. nu.* 70.]

39. Fictio naturam imitatur *Franciſ. Mol. de ritu nupt. lib.* 1. *comparat.* 26. *nu.* 22. *Pichard. ad princip. inſtit. quibus mod. teſtam. infirm. numer.* 5. 12.

40. Fictio idem operatur, quod veritas, *l.* 1. *ff. de adoption. l.cum ex oratione, ff. de excuſat. tutor. Pichard. ad princip. inſtit. quibus mod. teſtam. infir. num.* 8. Et tantum operatur in caſu ficto, quantum veritas in caſu vero, *l.* 1. *in princ.* C. *de rei uxoriæ actio, l.* 1. §. *hoc. Senat. ff. ad* Trebel. *capit. ad audientiam de clericis non reſid. Pichard. ubi proximè numer.* 5. *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 104. *nu.* 3. *tom.* 1. *p.* 1. *& deciſ.* 266. *nu.* 8. *ibid. & deciſ.* 319. *nu.* 3. *Gonz. gl.* 51. *nu.* 28. Et ubi veritas locum habere poteſt, ceſſat fictio, *l. nec ei,* §. *primum. ff. eo. tit. de adopt.* [*l. filio pater de lib. & poſth:*]

[An & quando ſtatutum loquens in caſu vero, locum habet in ficto *v. Chriſt. in prælud. ad conſ. Mechlin. nu.* 37.]

41. Fides non ſervatur ei, qui eandem fidem

dem frangit, *l. eum qui* §. 1. *ff. de inoffic. teſta. l. quæro* 56. §. *inter locatorem, ff. locati, l. qui fidem, ff. de tranſ. l. cum proponas* 21. *ad finem. ubi gloſ. ult. Bart. Bald. &* Alex. C. *de pactis, l. pollicitatione* 3. C. *de ſponſal. cap. eſto ſubjectus ubi gloſ. verbo deferatur* 95. *diſt. cap. fruſtra* 75. *ubi gloſ.* 1. *de regul. jur. lib. ſexto, Ioſeph. Ludov. tom.* 3. *commun. opin. tit. de probat. concl. uni. verſ. qualibet enim pag. mihi* 473. *Tiraq. de retract. convent.* §. 3. *gloſ. uni. numer.* 19. *Menoch. conſ.* 1. *num.* 364. Thomas de Thomaſettis *reg.* 129. *Mari.* Antonin. *vari. lib.* 2. *reſol.* 17. *num.* 11. *&* 13. *Surd. conſ.* 359. *num.* 9. *Chriſtophor. de Paz in ſchol. ad leges ſtyli, l.* 41. *numer.* 26. *Seraphin. de privil. juramenti, privil.* 64. *nu.* 154. *Cardoſ. in praxi judicum, & advocat. verbo fides nu.* 2. *Farin. in praxi crimin. p.* 1. *q.* 29. *nu.* 65. T*rentaſinq. vari. lib.* 3. *tit. de verbor. obligat. reſol.* 2. *Card.* T*uſch. tom.* 3. *lit.* F. *concl.* 337. ubi *nu.* 3. ampliat etiam ſi intervenerit juramentum; cui ampliationi ſubſcribit cum ab eo citatis *Mari.* Antonin. *vari. lib.* 1. *reſol.* 87. *num.* 22. Quod axioma habet locum etiamſi in minimo fides deficiat, *Surd. de alim. tit.* 8. *privil.* 61. *nu.* 26. *Gonz. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 27. *Sebaſtian. Nævi. ad l.* 2. *ff. de jure immunit. num.* 2. *cum ſeqq. & ad l. ſi pater,* C. *de novatio.* Nam grave eſt fidem fallere, & promiſſa non adimplere, *l.* 1. *in princip. ff. de conſtit. pecun.* T*homas de* T*homaſettis reg.* 135. *Flamin. de con-*

de confident. q. 6. num. 3. Hippol. ſing. 42. Cou. de ſponſal. p. 2. c. 3. §. 4. num. 4. 1. Tiraq. l. 13. connub. num. 42. Lara in l. ſi quis à liberis, §. ſi mater num. 23. ff. de liber. agnoſc. Menoch. conſ. 156. *num.* 22. *Matienc. l.* 2. *gloſ.* 1. *à num.* 1. *tit.* 16. *lib.* 5. *novæ recopil.* plures refert *Cened. ad decretal. collect.* 110. *num.* 1. Non eſt tamen fides ſervanda in malis promiſſis, *cap. in malis promiſſis, & cap. non eſt obligatorium de reg. jur. in 6. Thomas de Thomaſcttis reg.* 156. ubi declarat procedere in malis promiſſis, quæ ſervari non poſſunt ſine peccato mortali.

42. Fides hoſti eſt ſervanda, *l. conventionum, ff. de pactis, cap. noli* 23. *q.* 1. *Duenh. reg.* 16. *verſ. fin. Menoch. conſ.* 100. *num.* 187. *& num.* 218. *cum ſeqq. Cardin. Tuſch. tom.* 3. *lit. F. concluſ.* 335. Intellige de perſonis publicis, non de privatis, *Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib.* 2. *different.* 13. *num.* 4. Et ubi minus offenditur Deus ſervando, quam frangendo.

43. Fieri aliquid contra legem, vel non ſervata forma legis paria ſunt, *auth. qui res, cum ibi not. C. de ſacroſanctis eccleſiis.* Forma enim dat eſſe rei, ut infra dicitur *num.* 49.

44. Fieri aliquid tempore prohibito, vel conferri in tempus prohibitum paria ſunt, *l. in tempus, ff. de hæred. inſtit. l. Stichus ſervus meus ff. de manum teſtam. l. quod ſponſæ* 4. *C. de donat. ante nuptias. Tiraq. tract. de jure conſtituti*

p. 3.

Digitized by Google

p. 3. *limit.* 2. *num.* 3. *cum ſeqq. & de jure mariti, gloſ.* 1. *& de jure primog. q.* 40. *numer.* 178. *Maſcard. de probat. concl.* 1076. *num.* 1. *Valaſc. conſult.* 77. *num.* 4. *Conan. comment. lib.* 8. *cap.* 2. *num.* 7.

45. Fieri aliquid tempore habili vel conferri in tempus habile paria ſunt, *l. in tempus, ff. de hæred. inſtit. Cal. Pereira quæſt. forenſ. conſ.* 17. *num.* 12.

[§. 5. Filii ideo in conditione ponuntur, ut eorum exiſtentia excludat ſubſtitutum. *Kinſchot. reſp.* 89. *numer.* 25. *per l.* 30. *& ibi DD. C. fideic. Pereg. de fideic. art.* 28. *numer.* 8. Et ab inteſtato exſpectant patris ſucceſſionem; ne alioqui eorum favor in odium parentis, primò inſtituti, retorqueatur, *Kinſchot. num.* 43. *Pereg. numer.* 9, 10. 21. *& art.* 13. *num.* 41. *& art.* 31. *num.* 17. *Cravet. conſil.* 109. *numer.* 2.]

[Et ſic parens duplici onere cenſeatur gravatus: contra *l. Titia* 34. §. *qui in vita, & l. Sempronius* 47. *de leg.* 2. *Kinſch. numer.* 26. 27. *Pereg. d. num.* 9. *Sym. de Præt. interp.* 1. *dub.* 4. *ſol.* 12. *lib.* 1.]

46. Finis eſt primus in intentione, & ultimus in executione, *l.* 1. *C. de execu. rei. judi. Ariſtot. lib.* 2. *phyſic. cap.* 7. *q.* 20. *art.* 2. *Tiraq. tract. ceſſante cauſa limit.* 1. *nu.* 6. *Surd. conſ.* 67. *nu.* 30.

Et

Digitized by Google

Et finis eſt nobilior omnibus, quæ ſunt ad finem, *l. etſi non ſint*, §. *perveniamus, ff. de aur. & arg. leg. Ariſtot.* 3. *topic.*

47. De fine cui competit judicare, convenit etiam judicare de mediis, *Philoſoph. lib.* 1. *ethic. cap.* 1. *text. in cap. præterea de officio delegati.* Media enim ſequuntur naturam ſui finis, & ab eo regulantur, *l. oratio, ff. de ſponſali.* Et habito fine, de mediis non curatur, *l. ſi ſui natura, ff. quemad. teſta. aperi.*

48. Finis actus eſt expectandus, *l. diximus, ff. de excuſat. tutor.* cum aliis de quibus, *Everard. topic. legal. loco* 100. *Tiraq. de retract. lign. ad finem tit. num.* 18. 19. *&* 23. Et à fine res denominatur, *l. ex imperfecto, ff. de legat.* 3. *l. rem non novam*, §. *fin. C. de judiciis. l. ſed & ſi quis* §. 1. *ff. de uſufruct.* §. *omne autem jus, inſtit. de jur. nat. gent. & civil. cap. fraternitatis*, §. *de frigid. & maleſi. Barthol. Peret. ad extravag. ambitioſæ de rebus eccleſiæ non alienand. pag.* 93. *nu.* 23. *&* 24. Et finis intelligi debet, ut conveniat ſuo principio, *Surd. deciſ.* 43. *nu* 15. Unde non datur finis, ubi principium non præceſſit, & non dicitur deſinere, quod nunquam cœpit, *l. Titio uſusfructus, ff. de condit. & demonſtrat.*

49. Forma dat eſſe rei, *l. Divus, ff. de in integrum reſtit. l. Iulianus* 9. §. *ſi quis rem, ff. ad exhib. l. qui hæredi, l. Mævius, ff. de condit. & demon. l. cum hi*, §. *ſi prætor aditus, ff. de tranſact.*

l. qui

l. qui per ſalutem, ff. de jurejur. l. in conventionibus, ff. ad municip. l. is qui quadraginta, §. quædam, ff. ad l. falcid. l. cum antiquitas §. cum autem, C. de teſtam. clem. 1. de rebus eccleſ. non alien. Ariſtot. phyſic. lib. 1. cap. 9. q. 10. art. 1. cum aliis, quæ latè explicat Everard. in topic. legalibus loco 53. Tiraq. de retract. lig. §. 2. gloſ. 21. à num. 11. & §. 36. gloſ. 2. nu. 28. & de retract. convent. §. 4. gloſ. 6. num. 3. Gom. vari. tom. 1. cap. 2. n. 7. Eſcobar. de ratiocin. cap. 6. nu. 39. & capit. 11. num. 18. & cap. 31. num. 16. Thomas de Thomaſettis reg. 130. Unde mutata forma, tota res mutata, & extincta cenſetur, *ex d. §. ſi quis rem, l. Seia 6. ff. de aur. & arg. leg.*

[Teſtamentum juxta formam loci ab forenſi ibi factum, ubique valet, & quoad bona alibi ſita; etſi ibi alia & major ſolennitas deſideretur. *Math. diſp. de teſta. 1. th. ult. Sande. dec. 4. 1. 14. & 4. 8. 7.*

Secus ſi de iis bonis in loco ſito diſponere non potuiſſet: vel non in favorem illius quem inſtituit. *Tulden. & Perez C. de teſta. nu. 5. 22. Zoeſ. ff. ibid. n. 49. 51. Chriſtin. vol. 1. dec. 282. nu. 2. 11. 12. Peck. de T. C. lib. 4. c. 28. Burg. ad C. Fl. tract. 1. num. 41. 42. Argent. ad C. Br. art. 218. gl. 6. num. 29. ita deciſ. in Reviſ. Diſſ. Rad. dec. 126. nu. 12. &c.*]

50. Forma ad unguem eſt ſervanda, & ſi deficiat in minimo actus corruit, *l. cum hi, §. ſi prator.*

prætor. ff. de tranſac. l. non dubium. C. de legibus, Tiraq. tract. de judicio in rebus exiguis, verſic. hoc tamen intellige pag. mihi 51. *Azeu. ad l.*18. *num.* 4. *tit.*21. *lib.*4. *novæ recopil. Guter. pract. lib.* 3. *q.* 15. *nu.* 5. *cum ſeqq. Rendina in promptuar. recept. ſentent. tom.* 1. *tit.* 100. *num.* 5. & 6. *Flamin. de reſignat. lib.*5. *q.*6. *num.*227. *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 4. *num.* 137. *Cardin. Tuſch. tom.*3. *lit.F. concl.*415. *Mari. Anton. vari. lib.*1. *reſol.*11. *num.*4. & *reſol.*92. *nu.*4. *Valaſc. conſult.* 133. *num.*3. & *conſult.* 149. *num.*6. & *conſult.* 183. *num.* 2. *Gam. Luſit. deciſ.*45. *num.*3. *Cald. Pereira de empt. cap.* 3. *num.* 15. *Farin. in praxi crimin. p.* 4. *conſ.* 76. *num.* 13. *Rota Romana apud eund. deciſ.*671. *nu.*2. *tom.*2. *p.*1. Et formæ nihil addi, vel detrahi poteſt, *l.* 1. §. *opus novum, ff. de nov. ope. nunt.* Nam forma eſt de genere indiviſibilium, *not. in l. ſi veritas, Cod. de fideicom. Tiraq. de jure mariti, gloſ.* 6. *num.* 4. *Mol. de primog. lib.* 1. *cap.* 9. *num* 17. *Flamin. d. tract. de reſignat. lib.*8. *q.* 8. *nu.*94. *Gonzal. ad reg.*8. *Cancel. gloſ.* 18. *num.* 76. *cum ſeqq. Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap.* 7. *num.* 13. *prope finem. Eſcobar. de ratiocin. cap.* 11. *num.* 19. *Anton. Monach. Lucenſ. deciſ.*18. *num.* 2. & 3. *Rendina d. tit.*100. *numer.* 5. *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 30. *numer.*3. *p.* 1. *tom.*1. [*adde Treutl.* 2. 10.4. *anot. v. ſup. lit. A.* 45. *not.*]

51. Forma legis omiſſa corruit actus, notavi

tavi ſupra *lit. A. Num.* 45. In formis non admittitur æquipollens, *l.* 3. §. *fin. cum duabus ſeqq. l. qui per ſalutem ff. de jurejur.* [Princeps non alligatur formæ à lege vel ſtatuto prę-ſcriptæ: *Kinſch: trac.* 7. *c.* 8. *n.* 22. *Felin. in c.* 1. *de conſtit. & ibid. Bald. Tiraq. de retr. lign.* §. 1. *verb. l'achapteur. gl.* 13. *nu.* 38.]

52. Forum ſortiri, & ſtatutis ligari paria ſunt *gloſ. in l.* 2. *ff. de eo, quod cert. loco, & in cap. quod clericis de foro compet. Alexan. conſ.* 157. *nu.* 15. *vol.* 2. *Theſaur. Pedem. deciſ.* 123. *nu.* 11. *Menoch. conſ.* 351. *num.* 14. *Surd. conſ.* 43. *num.* 33. *Brunor. à ſole in locis commun. verbo forum* 1. *Cardin. Tuſch. tom.* 4. *lit. F. concl.* 444. *Bell. diſq. cl. p.* 1. *tit. de exemp. cl. à ſtatutis ſecul.* §. 1. *numer.* 7. *p.* 373. Unde forenſis contrahens in loco tenetur ſervare ſolemnitates ejus loci, *Brunor. à Sole verbo forenſis nu.* 5.

53. Fraudibus via non eſt aperienda, *l. in fundo, ff. de rei vend. clemen.* 1. *ubi Cardin. de uſur. clemen.* 1. §. *fin. ubi etiam Card. de conceſſ. præben. cap. porro de divort. Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 50. *nu.* 1. *& reſol.* 62. *n.* 5. *Cardin. Tuſch. tom.* 4. *lit. F. concl.* 475. cum aliis ſupra citatis *lit. D. nu.* 20.

54. Fraus, & dolus nemini debent patrocinari, *l. itaque fullo, ff. de furt. cap. dictum* 30. *q.* 1. *cap. intelliximus de judic. cap. tua* 12. *de cleric. non reſid. cap. ſedes cap. ex tenore de re-*

ſcript. cap. 2. de dolo cap. 2. de cognat. ſpirituali, cap. 1. de colluſione detegenda, cap. tuas de uſur. Menoch. de arbitr. lib. 2. caſu 182. num. 60. & conſ. 121. num. 5. & conſ. 136. num. 8. & conſ. 198. num. 13. Cou. vari. lib. 1. cap. 18. num. 5. Tiraq. de retract. lig. §. 1. gloſ. 9. num. 67. Card. in praxi judicum, & advocat. verbo dolus 3. Cardin. Tuſch. tom. 4. lit. F. concl. 474.

55. Fruſtra expectatur alicujus rei eventus, cujus effectus nihil operatur, *l. aliquando §. fin. ff. ad Velleian. l. ſi quis ita ſcripſerit, ff. de hæredibus inſtit. l. cum hæres §. 1. ff. de acquir. hæred. l. non videtur, ff. de judiciis l. fin. C. qui admitti l. ad probationem C. de probat. cap. cum contingat, de offic. deleg. Surd. deciſ. 184. num. 8. Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. comparat. 10. nu. 57.*

56. Fruſtra legis auxilium invocat qui committit in legem, *l. auxilium, §. in delictis, ff. de min. l. ſancimus C. de judic. cap. ult. de immun. eccleſ. cap. bona in 1. de elect. cap. contingit 45. de ſentent. excom. cap. in audientia eod. tit. cap. quia fruſtra de uſur. Surd. conſ. 37. num. 3. Acacius Anton. in comment. ad l. Titio centum 71. nu. 47. ff. de condit. & demon. Ioannes Franciſc. Leo in theſauro fori eccleſ. p. 1. cap. 11. num. 3. & p. 2. cap. 3. nu. 8. Scac. de appellat. quæſt. 5. nu. 74. Ioan. Maria Bellet. diſquiſit. clerical. p. 1. tit. de diſciplina clerical. §. 16. num. 9. pag. 125. Cardin. Tuſch. tom. 2. lit. C. concl. 954. & tom. 5. lit. L.*

concluſ.

Digitized by Google

concluſ. 270. *Bertazol. in repetit. l. ſi quis major C. de tranſact. numer.* 276. *& numer.* 646. *Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. reſolut.* 250. *nu.* 2. *in* 2. *edit. nam in* 1. *erat deciſ.* 291. Neque gaudere debet beneficio legis, qui delinquit in legem, *l. iſti quidem ff. quod met. cau. cap.* 2. *ne cler. vel monac. d. cap. quia fruſtra de uſu.*

57. Fruſtra fieri dicitur omne illud, quod aliquo jure valere non potuit, *Ferrer. in conſtit. Cathalon. gloſ.* 7. *num.* 133. Fruſtra quæritur de eo, quod nullum operatur effectum, *l.* 3. *ff. quando dies lega. ced. l. non oportet, ff. de leg.* 2. Et fruſtra diſputatur de validitate actus, cujus nullus eſt effectus, *l.* 1. *C. ne uxor pro mari.*

58. Fruſtra precibus impetratur, quod à jure communi conceditur, *l.* 1. *ff. ad municip. l. imperatores, ff. de privil. credit. l.* 1. *C. de theſauris lib.* 10. *Surd. deciſ.* 173. *num.* 18. *& conſil.* 216. *num.* 23. *& conſ.* 298. *num.* 26. *Eſcobar. de ratiocin. cap.* 6. *num.* 20. *in fine.*

59. Fruſtra fit per plura, quod poteſt fieri per pauciora, *l.* 1. *ff. quod met. cau. l.* 1. *§. in refutatoriis C. de appellat. l. generaliter C. de inſtit. ſub cond. fact. l. in donatione C. de donat. princip. inſt. quod cum eo qui in aliena poteſt. Ariſtot. lib.* 9. *topico. Thomas de Thomaſettis reg.* 73.

60. Fruſtratoria, & eluſoria non debet eſſe lex, neque proviſio legis, *Cardin. Tuſch.*

tom. 4. *lit.E. concluſ.*520. [nec judicia. *l.* 75. *ff. de judic. l.* 4. *C.de recep.arb.Bend. de Reviſ.concl.* 20. *nu.* 149.]

61. Fundamento deſtructo corruit ædificatum *l.nam origo ff. quod vi aut clam, l. egi tecum ff. de except. rei judic. cap. cum Paulus.*1.*q.*1. *Flamin. de reſignat. lib.* 9. *q.* 25. *nu.* 36. *Anton. Monach. Lucen. deciſ.* 3. *num.* 24. *& Florent. deciſ.* 48. *nu.* 3. *& Bonon. deciſ.* 18. *nu.* 45.

62. Funiculus triplex magis ligat, & difficilius rumpitur, notavi ſupra *lit. D. num.* 69.

63. De futuris contingentibus non eſt determinata veritas *l. ventre ff. de acqu. hæred. l. ſi putator ff. ad leg. Aquil. l. qui bona* §. *cum inter ff. de damn. infect. D. Thom.* 1. *p. q.* 14. *art.* 13. *& lib.* 1. *contra gentes c.*67. *& de malo q.*16. *art.*7. *& de veritate q.*2. *art.*12. *Conimbricenſes in comment. ad Logicam Ariſtot. de interpretat. lib.* 1. *cap.* 8. *art.*3. *q.uni. Surd. de alim. tit.*8. *q.*1. *n.*8. *& conſ.* 454. *n.*14. *Roma. conſ.*503. *incipit diligenter n.*12. *verſ. non enim ſcire poterat, quem adducit Cardin. Tuſch. tom.* 4. *lit. F. concl.* 568.

[§. 6. Futuræ hæreditatis renunciatio jure civili improbatur. *l. pactum dotali* 3. *C. de collat. l. ſi quando* 35. §. *illud C. de inoff. teſt. l. ult. ff. de ſuis & legitt.* & ſuperſtitis bona repudiari non poſſunt. *l. qui ſuperſtitis.* 94. *ff. de acq. vel omitt. hær.*]

[Nulla approbatio aut renunciatio, de jure futuro

futuro aut pendenti intelligitur, niſi id expreſſum ſit, aut veniat in conſequentiam neceſſariam expreſſorum: *Kinſch. reſp.* 89. *nu.* 14. *per l. paula.* 27. §. 1. *de leg.* 3. *adde infr.* 1. 54.]

G.

1. GEminatio verborum inducit enixam voluntatem legiſlatorum *argum. l. Baliſta ff. ad Trebel. Decian. conſ.* 1. *num.* 42. & 43. *vol.* 3. *Guter. pract. lib.* 3. *q.* 17. *num.* 134. *Aym. conſ.* 20. *num.* 2. & *conſ.* 54 *num.* 7. *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 230, *num.* 14. *Ferrer. in conſtit. Gathalon. gloſ.* 1. *nu.* 123. *Franc. Becc. conſ.* 70. *nu.* 10. *Surd. conſ.* 10. *num.* 54. & *conſ.* 73. *nu.* 64. *quos refert Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 3. *nu.* 7. quem etiam vide *lib.* 2. *reſol.* 35. *nu.* 9. *Rota Rom. apud Farin. deciſ.* 266. *n.* 11. *p.* 1. *Bertazol. in repetit. l. ſi quis major C. de tranſact. num.* 260. *ubi num. ſeq.* idem aſſerit etiamſi ſit facta in uno inſtanti.

2. Geminatio actus majorem firmitatem affert, notavi ſupra *lit.* A. *num.* 59. [Verba geminata cum dependent à præcedentibus, & ad ad illa relationem habent, interpretanda ſunt ſecundum tenorem præcedentium. *Pariſ. conſ.* 74. *num.* 33. *vol.* 3. *Ant. de Petr. quæſt.* 5. *numer.* 35. *fi.*]

 3. Ge-

Digitized by Google

3. Generalis locutio comprehendit omnia, *l. cum quærebatur ff. de verbor. ſignificat. Ioſeph. de Seſſe* Aragon. *deciſ.* 48. *num.* 12. *Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib.* 3. *q.* 54. *num.* 4.

[§. 1. Generali appellatione bonorum vel diſpoſitione non veniunt feuda, etiamſi licentiam de iis teſtandi habeat teſtator. niſi feudi vel licentiæ mentionem faciat, *Kinſchot. tract. de licent. teſt. c.* 1. *numer.* 45. *Tyraq. de retract.* §. 1. *gl.* 3. *numer.* 5. *Bald. in l. voluntas in fi. C. de fideic.*]

4. Generalis locutio perſonam loquentis non comprehendit, *l. inquiſitio* C. *de ſol. cap.* 1. *ubi gloſ. ult. de prohibita feudi alienat. per Federicum, & argum. tex. in l. quicquid ff. commun. prædior. Cardin. Tuſch. tom.* 4. *lit.* G. *concl.* 33. Non procedit ubi ſubjecta materia aliud ſuadet, *Cyn. in d. l. inquiſitio* C. *de ſolut. Aym. conſ.* 274. *poſt nu.* 12. *cum aliis per Menoch. præſumt.* 44. *num.* 27. *lib.* 3. & quando eſt eadem ratio in perſona loquentis quæ in alia, *Salic. in d. l. inquiſitio*, *Cagnol. in l. frater à fratre num.* 114. *ff. de condict. indebiti, Gabr. de verb. ſignifi. concl.* 9. *num.* 7. *Menoch. ibid. num.* 28.

5. Generalis mentio idem operatur quoad omnia, quod ſpecialis quoad ſingula, *l. ſi chorus ff. de legatis* 3. *l. ſi duo, ff. de adminiſtrat. tutor.* [niſi æquitas aliud ſuadeat, *l.* 4. §. 4. *ff. ſiquis cantion. & ibi Bald. Rad. dec.* 86.]

6. Gene-

6. Generalis diſpoſitio omnes ſpecies ſub ſe contentas continet, *l. ſi chorus, ff. de legat.* 3. *Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib.* 3. *quæſt.* 87. *numer.* 17. *Cardin. Tuſch. tom.* 4. *lit. G. concl.* 29.

[§. 2. Generalitas ſtatuti non extenditur ad illos qui ex ſpeciali cauſa exemti fuere, *Dd. in l. ſciendum, ff. qui ſatiſd. cog. & in l. in teſtamentis, C. de teſt.* & jura generaliter diſponentia, non comprehendunt ſpecialiter privilegiatos, *per l.* 1. *C. quand. Imp. int. Ald. Maſc. concl.* 5. *num.* 32.]

[Et ſemper ſtatuta propter ſterilitatem rei reſtringuntur, *num.* 83. *ibid.*]

7. Generalis diſpoſitio non comprehendit ea, quæ non eſſet quis in ſpecie comprehenſurus, *l. obligatione generali, ff. de pig. l.* 3. *ff. de evict. l. qui peculii, ff. de pecul. cap. veniens, & cap. Quintavallis de jurejur. cap. ult. de offic. vicar. lib. ſexto Surd. conſ.* 73. *num.* 17. Et generalis diſpoſitio non extenditur ad non veriſimilia, non cognita, non cogitata, illicita, neque ad ea, quæ ſpecialiter quis non expreſſiſſet, *l. quod ſervus, ff. de acquir. poſſeß. l. ſi pater, ff. de his quæ in frau. credit. l. ſi procurator, ff. de condic. indeb. Card. Tuſch. tom.* 4. *lit. G. concl.* 31.

8. Generalis prohibitio etiam minima comprehendit, *cap. majoribus de prabend. D. Barb. in l. cum prætor §.* 1. *n.* 112. *ff. de judic.* [& omnes caſus maxime ubi per dictionem, *nullo modo*,

prohibetur: *per l. ult. C. teſt. mil. Barboz. dict. 226. nu. 2.*]

[Species præcedens reſtringit generalitatem ſequentem. *v. Everh. conſ. 195. n. 10. Guter. conſ. 30. n. 3. Cac. dec. 167. n. 8. adde inf. lit. S. n. 6.*]

[§. 3. Genus poſitum inter duas ſpecies ab eis ſemper reſtringitur. *l. fin. §. dulcia de trit. vin. & ol. leg. & ibi gl. Grivel. dec. 22. n. 47. 48. Sande de alienat. p. 2. c. 3. nu. 9. adde inf. not. V. 25.*]

9. Generi per ſpeciem derogatur *cap. generi 34. de regul. jur. lib. ſexto Menoch. conſ. 141. nu. 26. cum ſeqq. & n. 37. Armendar. in proam. addit. ad recopil. legum Navar. nu. 5. Surd. de alim. tit. 2. q. 15. nu. 130. & tit. 9. q. 8. & deciſ. 255. nu. 21. & conſ. 352. nu. 1. Guter. pract. lib. 3. q. 24. nu. 6. Ceſar Argel. de contradictore legitimo q. 2. nu. 212. Aldrete de religioſa diſciplina tuenda lib. 2. cap. 7. n. 62. Card. Tuſch. tom. 4. lit. G. concl. 32. & concl. 36.* Amplia in legatis *Surd. d. q. 15. nu. 130.* Limita primo in juriſdictionalibus favore publico *Guter. d. q. 24. nu. 6.* Limita ſecundo quando genus eſt certum, determinatum, & præciſum ex *Surd. d. conſ. 352. n. 11.* Limita denique quando genus exprimitur per verba diſpoſitiva, ſpecies autem per verba enuntiativa *Surd. d. conſ. 352. nu. 17.* Vel quando lex in aliquo caſu declarat, quod derogari non poſſit, ut per *l. legata ff. de appel. leg. aſſerit* Thomas de *Thomaſettus reg. 132.* [*v. plene Aug. Barboſ. axio* 107.]

10. Genus

10. Genus includit omnes ſpecies *l. omnes, ubi Angel. notat. C. de præſcript. 30. an l. ſemper ff. de reg. jur. Mari Antonin. vari.lib.2.reſol.33. num.2.* ubi *num.* 3. intelligit verum eſſe etiamſi in una ſpecie major ſi ratio, quam in alia, per *tex. in l.* 1. §. *quod autem, ff. de aleat. Surd. deciſ.* 255. *n.*2. *& conſ.* 359. *n.* 19. Et genus, quod non poteſt niſi in una ſpecie verificari, pro ſpecie reputatur *l. 2. ff. de lib. & poſth. l. ſi optio. ff. de opt. leg.* Et de genere, quæ prædicantur, debent prædicari de ſingulis ſpeciebus *l. juris gentium*, §. *ſed ſi fraudandi in fine, ff. de pact. l. ſi quid earum* 45. §. *interemptum, ff. de legat.* 3. cum aliis de quibus *Everard. in Topicis legal. loco* 61. Et genus vere, & proprie repræſentatur in qualibet ſpecie *d.* §. *interemptum Surd. conſil.* 121. *num.* 3. Et tantum operatur genus in ſuo genere, quantum ſpecies in ſua ſpecie *l. ſi chorus in princ. ff. de lega.* 3. *l. ſi duo ff. de adm. tuto. l. omnes C. de præſcript.* 30. *an.*

11 Genere licet, quod non licet in ſpecie *cap. ſi ſacerdos ubi gloſ. not. de offic. ordin. Io. Maria Bellett. diſquiſi. clerical. p.* 1. *tit. de diſciplina clerical.* §. 26. *nu.* 12. Non permittitur in genere quod in ſpecie denegatur *l. ſpem præmiorum C. quæ res pigno. obl. poſ.*

12. Genere remoto removentur ſpecies *l. juriſgentium* §. *ſed & ſi fraudandi, ubi Bart. ff. de pactis l. fundi.* §. *fin. ff. de fund. inſtru. l. ſan-*

cimus,ubi Bart. C. de uſu. rei judi. l. 1. §. *quod autem, ff. de aleat. l.* 1. *in fin. ff. de ſuis, & legit. hæred. l. ſi cauſa cognita juncta glo. verbo peremiſti, quam ſequuntur* Bart. *& Bald. C. de tranſac. §. vulgo inſt. de ſucceſſ. cogna. cum aliis de quibus Everar. in topic. legal. loco* 62. *Sigiſmund. Scac. de appellat. q.* 19. *remed.* 1. *concl.* 2. *num.* 11. Et poſito genere, ponitur & quælibet ejus ſpecies, *l.* 1. *ff. de au. & arg. leg. l. item legato* §. 1. *ff. de legat.* 3.

13. Genus perire non poteſt, *l. in ratione* §. *in certis ff. ad leg. falcid. l. ſi te bonis* C. *de jure deliber. l. incendium* C. *ſi cert. pet. Gom. vari. tom.* 2. *cap.* 2. *num.* 32. *col.* 3. *Surd. de alim. tit.* 4. *q.* 16. *nu.* 16. *cum ſeqq. & conſ.* 391. *num.* 3. M*ari. Antonin. vari. lib.* 2. *reſol.* 13. *num.* 3.

14. Gratis quod fit, non debet ad neceſſitatem deduci, *l. ſolent ubi gloſ. verbo qualitatem, ff. de offic. proconſ.*

15. Gravare non poſſum, quem non honoro, *l. ab eo* C. *de fideicom. l. ſi adrogator. ff. de adopt. l. unum ex familia*, §. 1. *ff. de legat.* 2. *l.* 1. §. *ſciendum, ff. de legat.* 3. Menoch. *conſ.* 707. *nu.* 1. *Surd. de alim. tit.* 8. *privil.* 14. *nu.* 1. *& conſ.* 236. *num.* 16. *Tiraq. de privilegiis piæ cauſæ privil.* 37. *Donel. comment. jur. civil. lib.* 8. *cap.* 7. *Pereg. de fideicomm. art.* 33. *num.* 33. *& lib.* 4. *conſ.* 63. *Cardin. Mantic. de conjecturis ultimar. volunt. lib.* 8. *tit.* 1. *nnmer.* 33. *Mol. de primog.*

lib. 1.

lib. 1. *cap.* 1. *num.* 8. *& lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 15. *cum ſeqq. Luſit. Benedictus Pinel. ſelectar. juris interpret. lib.* 1. *cap.* 1. *num.* 13: *Cald. Pereira quæſt. forenſ. conſil.* 31. *num.* 3. Ratio hujus principii conſiſtit in eo, quia ſuccedit in onere, qui in honore ſubſtituitur, *cap. adverſus de immunit. eccleſ.* Et onus ſentit, qui ſentit lucrum, *cap.* 1. *de eccleſ. ædific.*

16. Gravare non dicitur juſte faciens, *cap. paſtoralis* 53. *in ſi. princip. de appellat.*

17. Gravari nemo debet facto alterius, vide ſupra *lit.* F. *num.* 11.

18. Gravari nemo poteſt onere duplici, vide infra *lit.* O. *num.* 7.

19. Gravari nemo debet alterius odio, *l. ſi quis in ſuo in fine C. de inoffic. teſtam. l. non debet alteri ff. de reg. jur. cap. nobis de ſimon. cap. non debet* 22. *de reg. jur. in* 6. *Rebuf. in commentar. ad tit. ff. de verbor. ſignifi. ad l. urbis appellatio* 2. *verſ. in quantum prope finem pag. mihi* 19. *Surd. deciſ.* 102. *num.* 1. *Farin. in praxi crimin. p.* 4. *conſ.* 40. *num.* 15. Et iniquum eſt alium alterius odio prægravari, *d. l. ſi quis in ſuo* §. *legis cap. non debet de reg. jur. eod. lib. Palat. in repet. cap. per veſtras de donat. inter vir. & uxor.* §. 8. *num.* 6 7. *&* 8. *Tiraq. de jur. mar. gloſ.* 8. *num.* 141. *Rebuf. tract. de except. num.* 138. *Farin. d. p.* 4. *conſil.* 65. *num.* 98. Nam pro alieno commodo non debet quis jacturam ſentire, *l. ſi*

quando,

Digitized by Google

ſcript. cap. 2. de dolo cap. 2. de cognat. ſpirituali, cap. 1. de colluſione detegenda, cap. tuas de uſur. Menoch. de arbitr. lib. 2. caſu 182. num. 60. & conſ. 121. num. 5. & conſ. 136. num. 8. & conſ. 198. num. 13. Cou. vari. lib. 1. cap. 18. num. 5. Tiraq. de retract. lig. §. 1. gloſ. 9. num. 67. Card. in praxi judicum, & advocat. verbo dolus 3. Cardin. Tuſch. tom. 4. lit. F. concl. 474.

55. Fruſtra expectatur alicujus rei eventus, cujus effectus nihil operatur, *l. aliquando §. fin. ff. ad Velleian. l. ſi quis ita ſcripſerit, ff. de hæredibus inſtit. l. cum hæres §. 1. ff. de acquir. hæred. l. non videtur, ff. de judiciis l. fin. C. qui admitti l. ad probationem C. de probat. cap. cum contingat, de offic. deleg. Surd. deciſ. 184. num. 8. Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. comparat. 10. nu. 57.*

56. Fruſtra legis auxilium invocat qui committit in legem, *l. auxilium, §. in delictis, ff. de min. l. ſancimus C. de judic. cap. ult. de immun. eccleſ. cap. bonæ in 1. de elect. cap. contingit 45. de ſentent. excom. cap. in audientia eod. tit. cap. quia fruſtra de uſur. Surd. conſ. 37. num. 3. Acacius Anton. in comment. ad l. Titio centum 71. nu. 47. ff. de condit. & demon. Ioannes Franciſc. Leo in theſauro fori eccleſ. p. 1. cap. 11. num. 3. & p. 2. cap. 3. nu. 8. Scac. de appellat. quæſt. 5. nu. 74. Ioan. Maria Bellet. diſquiſit. clerical. p. 1. tit. de diſciplina clerical. §. 16. num. 9. pag. 125. Cardin. Tuſch. tom. 2. lit. C. concl. 954. & tom. 5. lit. L.*

concluſ.

Digitized by Google

concluſ. 270. *Bertazol. in repetit. l. ſi quis major C. de tranſact. numer.* 276. *& numer.* 646. *Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. reſolut.* 250. *nu.* 2. *in* 2. *edit. nam in* 1. *erat deciſ.* 291. Neque gaudere debet beneficio legis, qui delinquit in legem, *l. iſti quidem ff. quod met. cau. cap.* 2. *ne cler. vel monac. d. cap. quia fruſtra de uſu.*

57. Fruſtra fieri dicitur omne illud, quod aliquo jure valere non potuit, *Ferrer. in conſtit. Cathalon. gloſ.* 7. *num.* 133. Fruſtra quæritur de eo, quod nullum operatur effectum, *l.* 3. *ff. quando dies lega. ced. l. non oportet, ff. de leg.* 2. Et fruſtra diſputatur de validitate actus, cujus nullus eſt effectus, *l.* 1. *C. ne uxor pro mari.*

58. Fruſtra precibus impetratur, quod à jure communi conceditur, *l.* 1. *ff. ad municip. l. imperatores, ff. de privil. credit. l.* 1. *C. de theſauris lib.* 10. *Surd. deciſ.* 173. *num.* 18. *& conſil.* 216. *num.* 23. *& conſ.* 298. *num.* 26. *Eſcobar. de ratiocin. cap.* 6. *num.* 20. *in fine.*

59. Fruſtra fit per plura, quod poteſt fieri per pauciora, *l.* 1. *ff. quod met. cau. l.* 1. §. *in refutatoriis C. de appellat. l. generaliter C. de inſtit. ſub cond. fact. l. in donatione C. de donat. princip. inſt. quod cum eo qui in aliena poteſt. Ariſtot. lib.* 9. *topico. Thomas de Thomaſettis reg.* 73.

60. Fruſtratoria, & eluſoria non debet eſſe lex, neque proviſio legis, *Cardin. Tuſch.*

 tom. 4.

tom. 4. *lit.E. concluſ.*520. [nec judicia. *l.* 75. *ff. de judic. l.* 4. *C.de recep.arb.Bend. de Reviſ.concl.* 20. *nu.* 149.]

61. Fundamento deſtructo corruit ædificatum *l.nam origo ff. quod vi aut clam*, *l. egi tecum ff. de except. rei judic. cap. cum Paulus.*1.*q.* 1. *Flamin. de reſignat. lib.* 9. *q.* 25. *nu.* 36. *Anton. Monach. Lucen. deciſ.* 3. *num.* 24. *& Florent. deciſ.* 48. *nu.* 3. *& Bonon. deciſ.* 18. *nu.* 45.

62. Funiculus triplex magis ligat, & difficilius rumpitur, notavi ſupra *lit. D. num.* 69.

63. De futuris contingentibus non eſt determinata veritas *l. ventre ff. de acqu. hæred. l. ſi putator ff. ad leg. Aquil. l. qui bona* §. *cum inter ff. de damn. infect. D. Thom.* 1.*p.q.* 14.*art.*13. *& lib.* 1.*contra gentes c.*67.*& de malo q.*16.*art.*7. *& de veritate q.*2.*art.*12.*Conimbricenſes in comment. ad Logicam Ariſtot.de interpretat.lib.* 1.*cap.* 8.*art.*3.*q.uni.Surd.de alim.tit.*8.*q.*1.*n.*8.*& conſ.* 454.*n.*14.*Roma.conſ.*503.*incipit diligenter n.*12. *verſ. non enim ſcire poterat,quem adducit Cardin. Tuſch. tom.* 4. *lit.* F. *concl.* 568.

[§. 6. Futuræ hæreditatis renunciatio jure civili improbatur. *l. pactum dotali* 3.*C.de collat. l. ſi quando* 35. §. *illud C. de inoff. teſt. l. ult. ff. de ſuis & legitt.* & ſuperſtitis bona repudiari non poſſunt. *l. qui ſuperſtitis.* 94. *ff. de acq. vel omitt. hær.*]

[Nulla approbatio aut renunciatio, de jure futuro

Digitized by Google

futuro aut pendenti intelligitur, niſi id expreſſum ſit, aut veniat in conſequentiam neceſſariam expreſſorum: *Kinſch. reſp.* 89. *nu.* 14. *per l. paula.* 27. §. 1. *de leg.* 3. *adde infr.* 1. 54.]

G.

1. GEminatio verborum inducit genixam voluntatem legiſlatorum *argum. l. Baliſta ff. ad Trebel. Decian. conſ.* 1. *num.* 42. & 43. *vol.* 3. *Guter. pract. lib.* 3. *q.* 17. *num.* 134. *Aym. conſ.* 20. *num.* 2. & *conſ.* 54. *num.* 7. *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 230. *num.* 14. *Ferrer. in conſtit. Gathalon. gloſ.* 1. *nu.* 123. *Franc. Becc. conſ.* 70. *nu.* 10. *Surd. conſ.* 10. *num.* 54. & *conſ.* 73. *nu.* 64. *quos refert Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 3. *nu.* 7. quem etiam vide *lib.* 2. *reſol.* 35. *nu.* 9. *Rota Rom. apud Farin. deciſ.* 266. *n.* 11. *p.* 1. *Bertazol. in repetit. l. ſi quis major C. de tranſact. num.* 260. *ubi num. ſeq.* idem aſſerit etiamſi ſit facta in uno inſtanti.

2. Geminatio actus majorem firmitatem affert, notavi ſupra *lit.* A. *num.* 59. [Verba geminata cum dependent à præcedentibus, & ad ad illa relationem habent, interpretanda ſunt ſecundum tenorem præcedentium. *Pariſ. conſ.* 74. *num.* 33. *vol.* 3. *Ant. de Petr. quæſt.* 5. *numer.* 35. *fi.*]

3. Generalis locutio comprehendit omnia, *l. cum quærebatur ff. de verbor. ſignificat. Ioſeph. de Seſſe* Aragon. *deciſ.* 48. *num.* 12. *Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib.* 3. *q.* 54. *num.* 4.

[§. 1. Generali appellatione bonorum vel diſpoſitione non veniunt feuda, etiamſi licentiam de iis teſtandi habeat teſtator. niſi feudi vel licentiæ mentionem faciat, *Kinſchot. tract. de licent. teſt. c.* 1. *numer.* 45. *Tyraq. de retract.* §. 1. *gl.* 3. *numer.* 5. *Bald. in l. voluntas in fi. C. de fideic.*]

4. Generalis locutio perſonam loquentis non comprehendit, *l. inquiſitio C. de ſol. cap.* 1. *ubi gloſ. ult. de prohibita feudi alienat. per Federicum, & argum. tex. in l. quicquid ff. commun. prædior. Cardin. Tuſch. tom.* 4. *lit. G. concl.* 33. Non procedit ubi ſubjecta materia aliud ſuadet, *Cyn. in d. l. inquiſitio C. de ſolut. Aym. conſ.* 274. *poſt nu.* 12. *cum aliis per Menoch. præſumt.* 44. *num.* 27. *lib.* 3. & quando eſt eadem ratio in perſona loquentis quæ in alia, *Salic. in d. l. inquiſitio*, *Cagnol. in l. frater à fratre num.* 114. *ff. de condict. indebiti, Gabr. de verb. ſignifi. concl.* 9. *num.* 7. *Menoch. ibid. num.* 28.

5. Generalis mentio idem operatur quoad omnia, quod ſpecialis quoad ſingula, *l. ſi chorus ff. de legatis* 3. *l. ſi duo*, *ff. de adminiſtrat. tutor.* [niſi æquitas aliud ſuadeat, *l.* 4. §. 4. *ff. ſiquis cautio. & ibi Bald. Rad. dec.* 86.]

6. Gene-

Digitized by Google

6. Generalis diſpoſitio omnes ſpecies ſub ſe contentas continet, *l. ſi chorus, ff. de legat.* 3. *Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib.* 3. *quaſt.* 87. *numer.* 17. *Cardin. Tuſch. tom.* 4. *lit.* G. *concl.* 29.

[§. 2. Generalitas ſtatuti non extenditur ad illos qui ex ſpeciali cauſa exemti fuere, *Dd. in l. ſciendum, ff. qui ſatiſd. cog. & in l. in teſtamentis, C. de teſt.* & jura generaliter diſponentia, non comprehendunt ſpecialiter privilegiatos, *per l.* 1. *C. quand. Imp. int. Ald. Maſc. concl.* 5. *num.* 32.]

[Et ſemper ſtatuta propter ſterilitatem rei reſtringuntur, *num.* 83. *ibid.*]

7. Generalis diſpoſitio non comprehendit ea, quæ non eſſet quis in ſpecie comprehenſurus, *l. obligatione generali, ff. de pig. l.* 3. *ff. de evict. l. qui peculii, ff. de pecul. cap. veniens, & cap. Quintavallis de jurejur. cap. ult. de offic. vicar. lib. ſexto Surd. conſ.* 73. *num.* 17. Et generalis diſpoſitio non extenditur ad non veriſimilia, non cognita, non cogitata, illicita, neque ad ea, quæ ſpecialiter quis non expreſſiſſet, *l. quod ſervus, ff. de acquir. poſſeß. l. ſi pater, ff. de his quæ in frau. credit. l. ſi procurator, ff. de condic. indeb. Card. Tuſch. tom.* 4. *lit.* G. *concl.* 31.

8. Generalis prohibitio etiam minima comprehendit, *cap. majoribus de præbend. D. Barb. in l. cum prætor* §. 1. *n.* 112. *ff. de judic.* [& omnes caſus maxime ubi per dictionem, *nullo modo*,

prohibetur: *per l. ult. C. teſt. mil. Barboz: dict. 226. nu. 2.*]

[Species præcedens reſtringit generalitatem ſequentem. *v. Everh. conſ. 195. n. 10. Guter. conſ. 30. n. 3. Cac. dec. 167. n. 8. adde inf. lit. S. n. 6.*]

[§. 3. Genus poſitum inter duas ſpecies ab eis ſemper reſtringitur. *l. fin. §. dulcia de trit. vin. & ol. leg. & ibi gl. Grivel. dec. 22. n. 47. 48. Sande de alienat. p. 2. c. 3. nu. 9. adde inf. not. V. 25.*]

9. Generi per ſpeciem derogatur *cap. generi 34. de regul. jur. lib. ſexto Menoch. conſ. 141. nu. 26. cum ſeqq. & n. 37. Armendar. in proæm. addit. ad recopil. legum Navar. nu. 5. Surd. de alim. tit. 2. q. 15. nu. 130. & tit. 9. q. 8. & deciſ. 255. nu. 21. & conſ. 352. nu. 1. Guter. pract. lib. 3. q. 24. nu. 6. Cæſar Argel. de contradictore legitimo q. 2. nu. 212. Aldrete de religioſa diſciplina tuenda lib. 2. cap. 7. n. 62. Card. Tuſch. tom. 4. lit. G. concl. 32. & concl. 36.* Amplia in legatis *Surd. d. q. 15. nu. 130.* Limita primo in juriſdictionalibus favore publico *Guter. d. q. 24. nu. 6.* Limita ſecundo quando genus eſt certum, determinatum, & præciſum ex *Surd. d. conſ. 352. n. 11.* Limita denique quando genus exprimitur per verba diſpoſitiva, ſpecies autem per verba enuntiativa *Surd. d. conſ. 352. nu. 17.* Vel quando lex in aliquo caſu declarat, quod derogari non poſſit, ut per *l. legata ff. de appel. leg. aſſerit Thomas de Thomaſettis reg. 132.* [*v. plene Aug. Barboſ. axio* 107.]

10. Genus

10. Genus includit omnes ſpecies *l. omnes, ubi Angel. notat. C. de præſcript.* 30. *an l. ſemper ff. de reg. jur. Mari Antonin. vari.lib.*2.*reſol.*33. *num.*2.ubi *num.* 3. intelligit verum eſſe etiamſi in una ſpecie major ſi ratio, quam in alia, per *tex. in l.* 1. §. *quod autem, ff. de aleat. Surd.deciſ.* 255.*n.*2.*& conſ.*359.*n.*19.Et genus, quod non poteſt niſi in una ſpecie verificari, pro ſpecie reputatur *l.*2.*ff.de lib.&poſth.l.ſi optio.ff.de opt.leg.* Et de genere, quæ prædicantur, debent prædicari de ſingulis ſpeciebus *l. juris gentium,* §.*ſed ſi fraudandi in fine, ff. de pact. l. ſi quid earum* 45. §. *interemptum, ff. de legat.* 3. cum aliis de quibus *Everard. in Topicis legal. loco* 61. Et genus vere, & proprie repræſentatur in qualibet ſpecie *d.* §. *interemptum Surd.conſil.*121.*num.*3. Et tantum operatur genus in ſuo genere, quantum ſpecies in ſua ſpecie *l. ſi chorus in princ.ff. de lega.* 3. *l. ſi duo ff. de adm. tuto. l. omnes C. de præſcript.* 30. *an.*

11 Genere licet, quod non licet in ſpecie *cap. ſi ſacerdos ubi gloſ.not.de offic. ordin. Io. Maria Bellett. diſquiſi. clerical. p.* 1. *tit. de diſciplina clerical.*§.26. *nu.*12. Non permittitur in genere quod in ſpecie denegatur *l. ſpem præmiorum C. quæ res pigno.obl. poſ.*

12. Genere remoto removentur ſpecies *l. juriſgentium* §. *ſed & ſi fraudandi, ubi Bart. ff. de pactis l. fundi.* §. *fin. ff. de fund. inſtru. l. ſan-*

cimus, ubi Bart. C. de uſu. rei judi. l. 1. §. quod autem, ff. de aleat. l. 1. in fin. ff. de ſuis, & legit. hæred. l. ſi cauſa cognita juncta glo. verbo peremiſti, quam ſequuntur Bart. & *Bald. C. de tranſac. §. vulgo inſt. de ſucceſſ. cogna. cum aliis de quibus Everar. in topic. legal. loco 62. Sigiſmund. Scac. de appellat. q. 19. remed. 1. concl. 2. num. 11.* Et poſito genere, ponitur & quælibet ejus ſpecies, *l. 1. ff. de au. & arg. leg. l. item legato §. 1. ff. de legat. 3.*

13. Genus perire non poteſt, *l. in ratione §. in certis ff. ad leg. falcid. l. ſi te bonis C. de jure deliber. l. incendium C. ſi cert. pet. Gom. vari. tom. 2. cap. 2. num. 32. col. 3. Surd. de alim. tit. 4. q. 16. nu. 16. cum ſeqq. & conſ. 391. num. 3.* Mari. *Antonin. vari. lib. 2. reſol. 13. num. 3.*

14. Gratis quod fit, non debet ad neceſſitatem deduci, *l. ſolent ubi gloſ. verbo qualitatem, ff. de offic. proconſ.*

15. Gravare non poſſum, quem non honoro, *l. ab eo* C. *de fideicom. l. ſi adrogator. ff. de adopt. l. unum ex familia, §. 1. ff. de legat. 2. l. 1. §. ſciendum, ff. de legat. 3.* Menoch. *conſ. 707. nu. 1. Surd. de alim. tit. 8. privil. 14. nu. 1. & conſ. 236. num. 16. Tiraq. de privilegiis piæ cauſæ privil. 37. Donel. comment. jur. civil. lib. 8. cap. 7. Pereg. de fideicomm. art. 33. num. 33. & lib. 4. conſ. 63. Cardin. Mantic. de conjecturis ultimar. volunt. lib. 8. tit. 1. nnmer. 33.* Mol. *de primog.*

lib. 1.

Digitized by Google

lib. 1. *cap*. 1. *num*. 8. & *lib*. 2. *cap*. 4. *num*. 15. *cum ſeqq. Luſit. Benedictus Pinel. ſelectar. juris interpret. lib*. 1. *cap*. 1. *num*. 13: *Cald. Pereira quæſt. forenſ: conſil*. 31. *num*. 3. Ratio hujus principii conſiſtit in eo, quia ſuccedit in onere, qui in honore ſubſtituitur, *cap. adverſus de immunit. eccleſ*. Et onus ſentit, qui ſentit lucrum, *cap*. 1. *de eccleſ. ædific*.

16. Gravare non dicitur juſte faciens, *cap. paſtoralis* 53. *in fi. princip. de appellat*.

17. Gravari nemo debet facto alterius, vide ſupra *lit*. F. *num*. 11.

18. Gravari nemo poteſt onere duplici, vide infra *lit*. O. *num*. 7.

19. Gravari nemo debet alterius odio, *l. ſi quis in ſuo in fine C. de inoffic. teſtam. l. non debet alteri ff. de reg. jur. cap. nobis de ſimon. cap. non debet* 22. *de reg. jur. in* 6. *Rebuſ. in commentar. ad tit. ff. de verbor. ſignifi. ad l. urbis appellatio* 2. *verſ. in quantum prope finem pag. mihi* 19. *Surd. deciſ*. 102. *num*. 1. *Farin. in praxi crimin. p*.4. *conſ*. 40. *num*. 15. Et iniquum eſt alium alterius odio prægravari, *d. l. ſi quis in ſuo* §. *legis cap. non debet de reg. jur. eod. lib. Palat. in repet. cap. per veſtras de donat. inter vir. & uxor*. §. 8. *num*. 6 7. & 8. *Tiraq. de jur. mar. gloſ*. 8. *num*. 141. *Rebuſ. tract. de except. num*. 138. *Farin. d. p*. 4. *conſil*. 65. *num*. 98. Nam pro alieno commodo non debet quis jacturam ſentire, *l. ſi quando*,

quando, C. de teſtibus Surd. de alim. tit. 7. *q.* 37. *numer.* 55.

[§. 4. Gravatus reſtituere hæreditatem familiæ, an & quando poſſet, unum eligere, etiam remotiorem, *Fuſar. de fideic. qu.* 380. *Mant. de conject. ult. vol. lib.* 8. *tit.* 12. *num.* 15.]

20. Gravatus in uno, in alio debet relevari, *l. eum qui* 30. *ff. de jure jur. l. jure ſuccurſum, ff. de jure doti. l. ſecundum naturam, ff. de regul. jur. Ioan. Franciſc. Leo in theſauro fori eccleſ. par.* 2. *cap.* 15. *numer.* 57. *Thomas de Thomaſettis reg.* 134. ubi dicit fallere ſi unum veniat in conſequentiam alterius.

H.

1. HAbere dicitur, qui facit quominus habeat, ut per *Surd. de alim. tit.* 9. *q.* 4, *nu.* 31. [Habere rem videmur, pro qua recuperanda actionem habemus *l.* 15. *de R. I. & l. rem in bonis: de acq. rer. dom. Gæd. in l.* 14. *nu.* 15. *de V. S.* Ob amiſſum tamen poſſeſſionis commodum & dubium litis eventum potius abeſſe, quam adeſſe videtur *l. minus* 204. *de reg. jur. Gadd. ibid.*] Paria ſunt habere, vel habere poſſe, *l. item veniunt, §. petitam, ubi Angel. ff. de petit. hæred.* Et habere, vel habere debere paria ſunt, *l. pen.* §. 1. *ubi*

Bart.

Digitized by Google

Bart. ff. de aur. & arg. leg. Et paria ſunt rem non habere, vel habere inutilem, *cap. inter corporalia, §. ſicut, de tranſlat. epiſcop.* Et non habere remedium, vel habere inane paria ſunt, *l. nam is, ff. de dolo.* [*adde Gadd. in l.* 14. *de V. S. & ſupr. A. nu.* 84.]

[§. 1. Habere, poſſidere, pro arbitrio uti, verba proprietatem denotant. *Sande.* 5.1. *def.* 2.]

2. Habitus non facit monachum, ſed monachus facit habitum, & ſola profeſſio regularis §. *ſi quando, verſic. tondi eam auth. ut nulli jud. collat.* 9. *cap. conſuluit, qui cler. vel voven. cap. ut clerici, & cap. porrectum* 13. *de regular. ubi gloſ. in verſ. habitus* ſubnectit expreſſam non modo, ſed tacitam quoque profeſſionem, id operari, ac monachum facere, & comprobant illic Doctores, maximè *Hoſtienſ. nu.* 13. & tradunt *Campanili in diverſorio juris canon. rubr.* 12. *cap.* 4. *num.* 5. *Ioan. Maria Bellet. diſquiſit. clerical par.* 1. *tit. de diſciplina clericali* §. 15. *num.* 10. *pag.* 111.

[§. 2. Hæreditatis futuræ renunciatio nulla eſt, *l. pactum* 3. *C. de collat. l.* 35. §. *illud C. de inoff. teſt. l. ult. ff. de ſuis & legit. Sande* 4.2. *def.* 4.]

[Nec bona ſuperſtitis repudiari poſſunt, *l. qui ſuperſtitis* 94. *ff. de acq. hæred. Sande d. def.* 4.]

3. Homininis miniſterium fruſtra requiritur, ubi natura, vel ars operatur, *l. ſi in du obus*, §. 1. *ff. quemadmodum teſtam. aper.* Et ubi lex ipſo

jure

jure operatur, hominis miniſterium non requiritur, *l. ea quæ*, *C. famil. erciſcund.* Et ubi homo non providet, lex ſupplet, *l. ſi ſe*, §. *quæſitum*, *ff. de re judi.*

4. Hominis diſpoſitio facit ceſſare diſpoſitionem legis, *l. ſi maritus*, *C. de procur. l. ultim. C. de pact. convent. Anton. Gabr. tom.* 3. *commun. opin. lib.* 6. *tit. de reg. jur. concl.* 8. *Gom. vari. tom.* 1. *cap.* 9. *num.* 50. *Mol. de primog. lib.* 1. *cap.* 2. *nu.* 27. *Ceval. commun. contra commun. q.* 265. *num.* 1. *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 376. *num.* 1. Mendez *à* Caſtro *in praxi Luſit. lib.* 3. *cap.* 11. *num.* 8. *Card. Seraphin. Rota Romanæ deciſ.* 829. *num.* 3. *Vitalis de* Cambanis *tract. clauſular. pag.* 4. *num.* 3. [*l. ſcimus*, §. *ſin. vero* 12. C. *de jure delib. ſcil.* cum lex non præcipit ſed conſulit, vel proſpicit ceſſante hominis proviſione, *l. legis virtus ubi gl. & Bald. ff. de ll. & l.* 1. *ff. de ſtat. hom. adde inf. juri n.* 54.] Limita, quando hominis proviſio poteſt concurrere cum proviſione legis, *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 392. *num.* 1. *tom.* 1. *p.* 1. [*v.* Menoch. 4. *præſ.* 190. *nu.* 39. *&c. Neguz. p.* 2. *in* 4. *nu.* 86. 87. *de pign. Tulden. inſt. pag.* 52. cum ſcil. tendunt ad diverſos fines, vel hæc plenior ſit, *Cujac.* 24. *obſ.* 26. *tex. l.* 9. *de ann. legat.*]

5. Honoris cauſæ, & vitæ æquiparantur, *l. juſta cauſa*, *ff. de manum. vin. Gr. l.* 4. *verbo las leis tit.* 13. *part.* 2. *Cordub. in l. ſi quis à liberis in*

princip.

princip. nn. 34. *ff. de liber. agnoſc.* Menoch. *conſ.* 96. *num.* 15. & *conſ.* 98. *num.* 8. & *conſ.* 302. *à princip.* Caſſan. *in catal. gloriæ mundi p.* 1. *conſid.* 2. *Surd. deciſ.* 89. *num.* 21. Cald. *Pereira in l. ſi curatorem, verbo cum non abſimilis num.* 10. C. *de in integrum reſtit. minor.* Menchaq. *illuſtr. quæſt. cap.* 18. *num.* 13. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo honor. num.* 4. Mari. *Antonin. vari. lib.* 3. *reſol.* 11. *num.* 2. Et honor lucro, imò etiam vitæ præfertur, *l. iſti quidem, ff. quod met. cau. l. reprehendenda.* C. *de inſtitut. & ſubſtit. l. quiſquis,* C. *de poſtulan. cap. nolo* 12. *q.* 1. Menoch. *de arbitr. caſu* 277. *num.* 19. *Surd. conſ.* 426. *num.* 57. *Farin. in praxi crimin. p.* 1. *q.* 15. *num.* 6. Et honor eſt maximum bonorum, *gloſ.* 1. *in extrav. ad conditorem in verſ. honorem, de verborum ſignific. Philoſoph. ethic. lib.* 4. *Navar. in tract. de finibus bonorum actuum num.* 45. *D. Tho.* 1. 2. *q.* 2. *art.* 2.

[§. 3. Hodie conſtat hodie decidatur, *Ant. Bull. conſ.* 2. *num.* 14. 15. & *ſeq. Græv. concl.* 42. Mynſ. 1. *obſ.* 27. & 4. *obſ.* 62. *per l. ſi is à quo* 3. *ff. ut in poſſ. legat.*]

1. Jactare

Digitized by Google

I.

1. IActare ſuum nullus præſumitur, *l. cum de indebito* 25. *verſ. qui non ſolvit. ff. de probat.* quod axioma exornant *Tiraq. in l. ſi unquam verbo donatione largitus à num.* 206. *C. de revocandis donat. Menoch. de arbit. lib.* 2. *caſu* 88. *à princip. Maſcar. de probat. concl.* 554. *nu.* 2. *Surd. conſ.* 7. *nu.* 44. *& conſ.* 80. *D. Barboſ. in l. qua dotis num.* 17. *cum ſeqq. ff. ſolut. matrim. Brunor. à Sole in locis commun. verbo jactatio, latè Nicol. Mozzi. de contractib. tit. de donat. in art. de naturalibus donationis numer.* 2. *cum ſeqq.*

2. Ignorans non dicitur negligere, nec contemnere jus ſuum, *l. nec ignorans, C. de don. Surd. deciſ.* 25. *num.* 30. *& conſ.* 7. *num.* 15. *cum ſeqq. & conſ.* 454. *nu.* 51. *Farin. in praxi crimin. p.* 4. *conſ.* 96. *nu.* 33. Et ignorans non dicitur ratificare, *Menoch. conſ.* 120. *nu.* 37.

3. Ignoranti non currit tempus, *l. quamdiu, C. qui admitti ad bon. poſſe. poſ. Flamin. de reſigna. lib.* 11. *q.* 4. *nu.* 38. *cum ſeq. Cald. Pereira de renovat. emphyt. q.* 7. *num.* 13. *cum ſeqq.*

4. Ignoranti dubius comparatur, *Surd. deciſ.* 265. *num.* 17. ubi *num.* 47. & *nu.* 62. limitat, quando dubitans tenetur inquirere, & de facili

facili potuit certificari. [*Menoch.6. præſ.23. nu. 68. &c. Aug: Barboſ. axiom.* 113.*nu.*6.]

[§.1. Ignorantia juris nec fæminis in compendiis prodeſt *l. error.* 8. *ff. de jur. & fact. ign Covar. de matr. c. 6.* §. 8. *nu.*37. *Trentac.*3. *reſ* 4. *nu.* 7. ſecus ſi agant de damno vitando, *ibid v. Aug. Barboſ. axio* 113. *nu.* 7.]

5. Ignorantia præſumitur, niſi ſcientia probetur, *l. verius ff. de probat. cap. præſumitur* 47. *de reg. juris lib. ſexto, Anton. Gabr. tom.* 3. *commun. opin. lib.* 6. *tit. de reg. jur. concl.* 5. *Menoch. de interdictis remed.* 16. *recuper. poſſeſſ. nu.* 28. *& de præſum. lib.* 6. *q.* 23. *num.* 51. *Maſcard. de probat. concl.*879. *Surd. deciſ.*221. *in princip. & nu.* 14. *& deciſ.*246. *nu.*8. *& conſ.*7. *nu.*35. *& conſ.*73. *num.*42. *Flor. vari q.*3. *num.*5. *Sayr. in clavi regia lib.*3. *cap.*5. *nu.*4. *cum ſeqq. P. Sanch. de matrim. lib.*9. *diſp.*32. *nu.*4. *Azeu. l.*2. *nu.* 10. *cum ſeqq. tit.*20. *lib.*6. *novæ recopil. Brunor. à Sole in locis commun. verbo ignorantia nu* 5. *Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p.*4. *collect.*1015. *Ozaſc. dec.*71. *nu.*23. *Anton. Monach. Florent. deciſ.*7. *num.*15. *Cardin. Tuſch. tom.*4. *lit. I. concl.*23. *Mari. Anton. vari. lib.*3. *reſol.*29. *n.*12. [*adde inf. verb. ſcire* 1.]

[§. 2. Ignorantia facti alieni in dubio præſumitur & excuſat, *l. verius ff. de prob. Menoch.* 6. *præſ.*23. *nu.* 51. *&c. Gabr. concl.*5. *nu.* 11. *de R.I. Aug. Barb: axio.* 113. *nu.* 1. 6.]

6. Illatio non fit à diverſis, *l. ult. in fine,*

& ibi Bart. ff. de calumniator. l. Papinianus exuli, ubi etiam Bart. ff. de min. l. inter ſtipulantem, §. ſacram ibi, ſed hæc diſsimilia ſunt ff. de verbor. oblig. l. naturalem. §. nihilominus, ff. de acquir poſſeſſ. Lancell. de attent. p. 2. cap. 12. limit. 2. n. 2. Pariſ. conſ. 18. n. 10. vol. 1. Socin. ſen. conſ. 18. nu. 41. vol. 1. quos refert Mari. Anton. vari. lib. 1. reſol. 106. n. 42. & lib. 2. reſol. 1. nu. 9. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. tom. 3. cap. 516. nu. 6. & cap. 524. n. 58. Anton. Monach. Bonon. dec. 5. n. 17. & dec. 6. n. 5. & deciſ. 19. n. 34. Et conſequentia non fit à remotis, *l. non hoc, C. unde cogna.*

[§. 2. Immunitas data caſtro cum ſuis villis, non cenſetur data villis, poſt privilegium acquiſitis: *gl. Hoſt. & DD: in c. cum Capella. de privileg: Ioan. And. ad ſpecul. tit: de cenſib: §. nunc dicendum: Everh. conſ. 235. nu. 12. 13.* Maxime in præjudicium tertii: *Everh: ibid. n. 59. 60. per l. 2. §. ſi quis à Principe, ff: nequid in loc: publ: & c. ſuper eo, de offic: deleg: alias ſecus.*]

7. Impedimentum non præſtat, quod de jure non ſortitur effectum, *cap. non præſtat.* 52. *de reg. juris lib. ſexto, Gald. Pereira de poteſt. eligendi cap: 13. num. 1. P. Sanch. de matrim. lib. 8. diſp. 22. nu. 2. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 57. numer. 30. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 58. numer. 6. cum ſeqq. Cardin. Tuſch. tom. 1. lit. A. concl. 139. num. 2. Thomas de Thomaſettis reg. 205.*

8. Impe-

Digitized by Google

8. Impedimentum ſcire, & ſcire poſſe paria ſunt, *cap. fin. de clandeſtina deſponſat.*

9. Impedito non currit tempus, *l.* 1. §. *final. C. de annali except. cap. quia diverſitatem, de conceſſ. præben. cap. fi. de elect. Menoch. conſ.* 38. *n.* 35. *Surd. deciſ.* 151. *num.* 4. *Valaſc. conſult.* 130. *numer.* 3. *Flamin. de reſignat. tom.* 2. *lib.* 11. *q.* 13. *num.* 11. *Guter. pract. lib.* 3. *q.* 34. *à nu.* 21. *Mari. Antonin. vari, lib.* 1. *reſol.* 84. *numer.* 4. *Nicol. Garc. de benefic. par.* 10. *cap.* 2. *num.* 17. *Cardoſ. in praxi judicum, & advocat. verbo impedimentum nu.* 2. *Cardin. Seraphin. Rota Romana deciſ.* 997. *numer.* 3. *& deciſ.* 1066. *num.* 1. *Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. reſolut.* 550. *num.* 5. *in* 2. *edit. Tiraq. de retract. lig.* §. 3. *glo.* 4. *numer.* 6. [*&* §. 35. *gl.* 4. *num.* 29.] *& de retract. convent.* §. 2. *gloſ. uni. numer.* 78. quem citat *Monet. de option. cap.* 6. *q.* 5. *num.* 40. ubi cum eod. *Tiraq. d. retract. lig.* §. 35. *gloſ.* 4. *numer.* 29. intelligit dummodo impedimentum non ſit affectatum.

10. Imperare nemo poteſt ſibi ipſi, *l. prætor, l. pen. ff. de tutor. & curat. dat. ab his, l. ille à quo* §. *tempeſtivum, ff. ad* Trebell. *l. pen. ff. de arbit. l. princeps, ff. de legib. Surd. conſ.* 152. *nu.* 46. *Cardin. Tuſch. tom.* 4. *lit.* I. *concl.* 47. [*adde inf.* L. *num.* 25.]

11. Impoſſibile allegans non auditur, *l. confeſſionibus cum allegatis in gloſ. ff. de interrogat. a-*

Digitized by Google

ctio.l.inde Neratius. §.fin in gloſ.ff. ad leg. Aquil. Anton.Monach.Bonon.deciſ.34. nu.8.

12. Ad impoſſibile nemo tenetur, *l. ſi quis in gravi in princip.ubi Bart.ff.ad Silanian. l.ſi ſtipuler, ff. de verbor.oblig. l.Paulus, ff. quæ ſent.ſin. appell. reſcind.l.impoßibilium.ff.de regul. juris. §. impoßibilis inſtit. de hæred.inſtit.capit.nemo poteſt ad impoßibile 6. de reg. jur. lib. ſexto, Surd. deciſ.* 289. *nu.*21. *Flamin. de reſignat. tom.* 2. *lib.* 11. *q.*13. *n.*8. *Thomas de Thomaſettis reg.*194. *Ioan. Maria Bellet. diquiſit. clerical. p.* 1. *tit. de clerico debitore,* §.1. *num.*4. *pag.*415.

13. Impoſſibile cenſetur, quod pendet à principis voluntate, *l.apud Iulianum,* §. *conſtat, ff. de legat.* 1. *l.continuus,* §. *cum quis, & ibi glo. verbo relictè, ff. de verbor. oblig. Ioan. Petr. Monet. tract. de diſtribut. quotid. p.*2. *q.*3. *num.* 13. *Eſcobar. de ratiocin.cap.*25.*num.*5. *Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib.* 2. *different.* 2. *num.* 15. *& different.* 3. *num.* 36. Intellige, quando princeps regulariter illud concedere non conſuevit, quamvis ex plenitudine poteſtatis potuiſſet; longe quidem aliter ſi conſueviſſet princeps illud de facili indulgere, tunc enim id venit conſiderandum, & poſſibile judicabitur, adeò quod alicui imputari poterit, ſi illud non impetravit *per l. quidam relegatus in princip. ff. de reb. dub. l.* 1. §. *permittitur, ff.de aqua quotid. & æſtiv. tradit Raph. Cuma. in d.* §. *conſtat nu.*5.

& in

Digitized by Google

& in d. §. cum quis col. 1. *nu.* 7. quem & alios refert *Rendina in promptuar. recep. ſentent. tit.* 91.*num*.8.*tom*.1.

[§. 3. Impoſſibilis conditio vitiat contractum *l. non ſolum de* O. *&* A. *v. Iaſ. in l. impoſſibilis de V.* O.]

[§. 4. In ultimis vero voluntatibus pro non ſcripta habetur, §. *impoßibilis inſt. de hær. inſt.*]

12. Impoſſibilium, & valde difficilium idem eſt judicium, *l. apud Iulianum*, §. *conſtat, ff. de legat.* 1. *cum ibi notatis.*

15. Inanis eſt actio, quam excludit inopia debitorum, *l. nam is, ff. de dolo, gloſ. in l.* 1. *verbo non eſt, ff. ſi ventr. nom. mul. cap. olim.*2. *de reſtit. ſpol. Marcheſan. de commißio. p.* 3. *cap.* 1. §. 1. *num.*49. *pag. mihi* 315. *Ioan. Maria Bellet. diſquiſit. clerical. par.*1. *tit. de clerico debitore*, §. 1. *num.*3. *pag.*415.

16. Incertitudo rei vitiat actum, *l. idem Pompon.* §. *fin. ff. de rei vend. l. duo ſunt Titii. ff. de teſtam. tut. l. tutor incertus, ff. eod. l. ita ſtipulatus, & ibi Bart. l. ubi autem non apparet, ff. de verb. oblig. l. ſi ſic*, §. 1. *ff. de leg.* 1. *l. cum poſt*, §. *gener, ff. de jur. doti.* §. *incertis, ubi Pichard. inſtit. de legat. Thomas de Thomaſettis regul.* 146. ubi aſſerit procedere, quando actus eſt omnino incertus. Intellige regulam hanc procedere ſecundum juris civilis rigorem, ſed attenta æquitate canonica, incertitudine non obſtante

Digitized by Google

actus valebit, & agi poterit, ut declaretur arbitrio boni viri juxta qualitatem perſonæ, & patrimonii, dictum fuit elegans, *Archid.* quod Doct. miris laudibus proſequuntur *in cap. ſunt nonnulli numer. 2. verſ. ſi res alia* 1. *q.* 1. refert, & ſequitur *Bald in l. qui mutuam, §. ſalarium in lectu. antiqua numer. 2. verſ. item vide. ff. mand.* ſequitur etiam *Anton. de Butr.* dicens eſſe notabile verbum, & perpetuo menti tenendum *in cap. ex parte numer. 7. de cenſib. Panorm. in cap. 1. numer. 5. de decim. Afflict. deciſ. 337. num. 10. firmat Gom. vari. tom. 2. cap. 11. in tit. de qualit. contract. pag. 217. col. 4. verſ. advertendum, Guter. de juram. confirm. p. 1. cap. 69. numer. 6.* quos cum aliis adducit, *Rendina in promptuar. recept. ſentent. tom. 1. tit. 100. numer. 7.* Limita regulam hanc nonnullis caſibus, ut per *Thobi. Noni. ad princip. inſtit. de verbor. oblig. num. 27.*

17. Incluſio unius eſt excluſio alterius, *l. cum prætor, ff. de judic. l. cum maritus. C. de procurator. l quamvis. C. de pignor. l. ait prætor, §. ſed quod Papi. ff. de min. cap. nonne de præſum. Menoch. conſ. 106. n. 314. cum ſeqq. & conſ. 141. à num. 9. & conſ. 406. numer. 44. & conſ. 452. num. 27. & conſ. 583. num. 11. & conſ. 1148. à num. 13. & de arbitr. lib. 2. caſu 37. num. 22. Surd. deciſ. 195. num. 12. & deciſ. 291. nu. 20. & conſ. 25. nu. 3. & conſ. 56. nu. 2. & conſil. 151.*

numer.

numer. 55. *Mari. Anton. vari. lib.* 1. *reſol.* 1. *num.* 10. *Ugolin. de offic. & poteſt. epiſcop. cap.* 13. §. 13. *verſ. hac regula, Cald. Pereira quæſt. forenſ. conſil.* 4. *num.* 20. *& conſ.* 50. *num.* 2. *Cæſar Argel. de contradictore legitimo q.* 5. *numer.* 32. *& q.* 10. *numer.* 47. *Cardin. Tuſch. tom.* 4. *lit. I. concl.* 71. *Pichard. ad princip. inſtit. de exhæredat. liberorum numer.* 10. *Thomas de Thomaſettis regu.* 148. ubi aſſerit procedere, niſi unius, & alterius eadem ſit ratio. Limita etiam, quando aliquid includitur ratione majoris frequentiæ, *Flamin. de confident. q.* 29. *num.* 52.

18. Incommoda eum ſequi oportet, quem commoda, & utilitates ſequuntur, *clem.* 1. *de cenſibus, Ferrer. in conſtit. Cathalon. gloſ.* 3. *nu.* 89. *Eſcobar. de ratiocin. cap.* 42. *num.* 12. *& comput.* 20. *num.* 14.

19. Incontinenti, quæ fiunt, à jure ineſſe creduntur, *l. lecta* 40. §. *dicebam, ff. ſi cer. pet. l. petens, C. de pact. cap. officii* 38. *de elect. Gonzal. cum ab eo citatis ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 43. *num.* 54. *Cardin. Tuſch. tom.* 4. *lit. I. concl.* 81. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 69. *num.* 5. *& reſol. fin. caſu* 62.

20. Indefinita æquipollet univerſali, *l. ſi ſervitus* 22. *ff. de ſervit. urban. præd. l. ſi ita relictum, & l. ſi pluribus* 44. *ff. de legat.* 2. *l. ſi plures* 98. *ff. de legat.* 3. *l. Iulianus, ff. eod. tit. l. ſi quis filio.* §. 1. *ff. de teſtam. tut. l.* 2. *ff. de liber.*

& poſth. l. Cæſar, ff. de publica. l. ſi quis, §. idem Iulian. ff. de lib. leg. cap. ſolitæ de majorit. & obed. cap. quia circa de privileg. gloſ. verbo aliorum in cap. ut circa de elect. lib. ſexto, Menoch. conſ. 67. *à num.* 154. *& conſ.* 173. *num.* 16. *cum ſeqq. & conſ.* 329. *num.* 24. *& de præſumpt. lib.* 4. *q.* 21. *num.* 5. *& q.* 62. *num.* 7. *Maſcard. de probat. concluſ.* 1181. *numer.* 38. *cum ſeq. Pichard. ad §. ſi eadem res, Inſtit. de legat. numer.* 43. *Thomas de Thomaſettis reg.* 150. *Mari. Antonin. vari. lib.* 3. *reſol.* 20. *numer.* 6. *Surd. de alim. tit.* 5. *q.* 1. *numer.* 13. *&* 16. *& tit.* 8. *privil.* 27. *& tit* 9. *q.* 13. *numer.* 10. 13. *&* 16. *& deciſ.* 188. *num.* 4. *& conſil.* 216. *num.* 25. *& conſil.* 244. *num.* 21. *& conſil.* 308. *num.* 48. *Cov. vari. lib.* 1. *cap.* 13. *numer.* 6. *Menchaq. quæſt. frequent. lib.* 2. *cap.* 30. *à num.* 28. *Cardin. Mantic. de conjectur. ultim. volunt. lib.* 3. *tit.* 4. *numer.* 12. *& lib.* 7. *tit.* 5. *numer* 1. *&* 10. *D. Barb. in rub. ff. ſolut. matrim. p.* 4. *nu.* 49. *Luſit. Emmanuel Figueira de Negreiros in introduct. ult. volunt. lib.* 1. *cap.* 11. *nu.* 37. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo indefinita* 2. *plenè Cardin. Tuſch. tom.* 4. *lit* I. *concluſ.* 86. *cum ſeq. Franciſ. Molin. de ritu nupt. lib.* 3. *q.* 40. *numer.* 8. *Farin. in praxi crimin. p.* 4. *deciſ.* 69. *numer.* 8. *& ibi addit. & deciſ.* 458. *numer.* 1. *Ioan. Franciſc. Leo in theſauro fori eccleſ. p.* 1. *cap.* 9. *numer.* 24. Intellige ut indefinita æquipolleat univerſali diſtributivè, non collectivè,

ve, Cardin. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ. 409. num. 7. Intellige etiam, ut indefinita univerſalis ſignificationis vim obtineat, non ex propria vocabuli ſignificatione, ſed ex æquitate, & benignitate quadam, ita Bart. in l. 1. num. 3. ff. de reg. jur. et eſſe communem ſententiam proclamant Cou. d. cap. 13. numer. 5. Menoch. d. conſil. 97. numer. 155. quos refert Rendina in promptuar. recept. ſent. tit. 8. nu. 1. tom. 1. Amplia primo, ut poſita circa perſonas in favorabilibus æquipolleat univerſali, Franciſc. Moli. d. lib. 3. q. 11. n. 17. Amplia ſecundò in alimentis, Franciſ. Molin. d. lib. 3. q. 46. nu. 12. Amplia tertiò in contractibus, Seraphin. deciſ. 1008. num. 2. Amplia quartò in ſtatutis Cou. d. cap. 13. num. 8. & eſſe communem ſententiam profitetur, Menoch. conſ. 4. num. 28. quos ultra alios citat Rendina, ubi proximè. Amplia deinde in oratione indefinitè à lege, vel canone prolata ex Rendina d. tit. 82. num. 3. Limita in odioſis, Franciſc. Molin. d. lib. 3. q. 85. n. 59. Limita etiam in probationibus, Maſcard. de probat. concl. 1199. à num. 19. & concl. 1205. nu. 20. Surd. deciſ. 263. n. 10. Cou. d. cap. 13. n. 10. Rebuf. tractat. de reprobat. teſtium n. 100. Menchaq. d. cap. 30. nu. 27. Brunor. d. verbo indefinita 1. Morl. in empor. juris tit. 11. in prælud. num. 5. Cardin. Tuſch. d. concl. 86. n. 31. & 19. Seraphin. deciſ. 490. nu. 1. Rendina d. tit. 82. nu. 2. Rota

Romana apud Farin. deciſ. 509. *num.* 5. *tom.* 2. *p.* 1. An autem indefinita æquipolleat univerſali in confeſſione? vide eundem *Seraphin. deciſ.* 544. *num.* 1.

21. Inferior non poteſt tollere legem ſuperioris, *l. formam, C. de offic. præſ. prat. cap. cum inferior de major. & obed. gloſ. in cap. fin. in verſic. figura de hæretic. lib. ſexto, clemen. ne Romani de elect. gloſ. in clemen. ſæpè in princip. in verſ. mandamus de verborum ſignific. Bart. in l. omnes populi col.* 4. *verſ. ſed hic dubitatur, ff. de juſtit. & jur. Surd. conſ.* 58. *num.* 6. *Menchaq. quæſt. illuſtr. cap.* 35. *num.* 10. *cum ſeqq. Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 45. §. 1. *numer.* 69. *Azeu. l.* 2. *numer.* 56. *tit.* 14. *lib.* 4. *novæ recopil. Brunor. à Sole in locis commun. verbo inferior* 4. *Cardoſ. in praxi judicum, & advocat. verbo lex num.* 9. *Thomas de Thomaſettis reg.* 147. ubi aſſerit procedere, niſi major ſubjiceret ſe juriſdictioni minoris, & ab eo judicari vellet.

22. Infinitas eſt vitanda, *l. qui bona*, §. *ult. ff. de damn. infect. l. fideicommiſſa*, §. *ſi quis decem, ff. de legat.* 3. *l. fin. C. de ſacroſanct. eccleſ. l. uni. C. de ſentent. quæ pro eo, quod inter. Valaſc. conſult.* 51. *num.* 49. *& de partit. cap.* 9. *num.* 50. *&* 51. *Cald. Pereira de poteſt. eligendi. cap.* 3. *num.* 18. *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. tom.* 3. *cap.* 600. *num.* 30. *Girond. de privilegiorum, ſeu exemptionum explicat. numer.* 1392.

Eſcobar.

Eſcobar. de ratiocin. cap. 18. *num.* 4. *Vitalis de Cambanis tract. clauſular. pag.* 36. *numer.* 3.

22. Injuriæ inde naſci non debent, unde jura naſcuntur, *l. meminerint*, C. *unde vi*, *cap. qualiter,& quando,de accuſat. Aymo. de antiquit. par.* 1. *cap.* 2. *ampliat.* 13. *num.* 10 *cum ſeqq.*

24. Injuria non fit ſcienti, & volenti, *l.* 1. §. *uſque adeo*, *ff. de injur. l.* 1. *ff. de act. empt. l. nemo præſumitur*, *ff. de reg. jur. cap. ſcienti eod. tit. in* 6. *l. cum donationis*, C. *de tranſac. Surd. cum ab eo citatis, deciſ.* 194. *numer.* 1. *Sebaſtian. Nævi. ad d. l.* 1. *nu.*15. *Cæſar* Argel. *de contradictore legitimo q.* 10. *num.*66. *& num.*97. *Ioſeph. de Seſſe* Aragon. *deciſ.* 189. *num.* 15. *Thomas de Thomaſettis reg.* 275. ubi aſſerit procedere, quando ſpontè, & libero animo conſentit, ſecus autem ſi per vim, aut metum, vel importunitatem, ſeu perſuaſionem dòloſam quis conſenſum præſtaverit.

25. Inſtituere qui poteſt, deſtituere valet, *Flamin. de reſignat. lib.* 7. *q.* 10. *num.* 11. *& q.* 14. *numer.* 5.

26. Intellectus abſurdus eſt vitandus, *Girond. de privilegiorum, ſeu exemptionum explicat. num.* 284. Et ille debet recipi, per quem jura cum juribus concordentur *Alex. in l. ſi cum dotem*, §. *maritus num.* 7. *ff. ſoluto matrim. Armendariz in proæm. addit. ad recopil. legum Navarræ num.* 60. notavi ſupra *lit.* A. *num.* 5.

26. In-

27. Intentionis ſuæ fundamentum quilibet probare tenetur, *l. actor. C. de prob. l. qui accuſare, C. de eden. Ioſeph. Ludov. tom. 3. commun. opin. tit. de probat. concl.uni. Brunor. à Sole in locis commun. verbo actor 3. Mari. Antonin. vari. lib. 1. reſol. 70. nu. 15. & reſol. 106. nu. 21. & lib. 3. reſol. 1. nu. 13. & reſol. 9. num. 9. & Cæſar. Argel. de contradictore legitimo q. 13. nu. 64.* Nam qualitas, ubi eſt fundamentum intentionis alicujus, debet prius probari, *gloſ. recepta in l. ſi verò, §. qui pro rei qualitate, ff. qui ſatiſd. cog. Menoch. conſ. 301. nu. 10. & de præſump. lib. 2. q. 49. Cou. vari. lib. 2. cap. 6. numer. 2. Guter. de juram. confirm. p. 1. cap. 1. num. 22. & pract. lib. 5. q. 40. numer. 5. Rebuf. tract. nomin. q. 12. numer. 13. Brunor. à Sole in locis commun. verbo qualitas 6. Farin. in praxi crimin. p. 1. q. 1. n. 23. Mari Antonin. vari. lib. 2. reſ. 48. nu. 12.*

28. Intentionem ſuam qui non probat, dicitur carere jure, *l. argentarius, §. cum autem. ff. de edendo, Cardin. Tuſch. tom. 1. lit. A. concluſ. 117, num. 19.*

[§. 5. Intentionem agentis qualitas rei demonſtrat. *Tulden. juriſp. extem. c. 1. p. 3.*]

29. Intereſſe ceſſante non auditur agens, vel excipiens, *l. ſi unus, §. ante omnia, ubi Bart. ff. de pact. l. 1. ubi Bart. & alii, ff. de appel. recip. Surd. de alim tit. 1. q. 33. num. 13. & deciſ. 120. num. 11. & deciſ. 260. num. 3. Bernar. Græu. ad*

pract.

pract. camera imper. lib. 1. *concl.* 69. *nu.* 1. *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.*302. *n.* 30. *& cap.* 387. *Card. Tuſch. tom.*4. *lit. I. concluſ.*315. *Mari. Antonin. vari lib.* 1. *reſol.* 110. *nu.* 18. *& lib.* 2. *reſol.*1. *num.* 6. *& lib.* 3. *reſol.*41. *nu.* 2.

30. Interpretari ejus eſt, cujus eſt condere, & gratiam façere, *l. ſi imperialis majeſtas*, C. *de legibus, l. leges ſacratiſsimæ, C. eod. l. non ambigitur, ff. eod. tit. cap. inter alia, de ſentent, excom. cap. cum veniſſent, de judic. Gom. l.*1. *Tauri n.*6. *Surd. deciſ.*2. *n.*5. *Guter. pract. lib.*4. *q.*28. *à nu.*2. *Morl. in emporio juris p.*1. *tit. de legibus num.*20. *Ugol. de offic. & poteſt. epiſcopi cap.* 36. *nu.* 1. *Fr. Ludovicus de Miranda de ordine judiciar. q.*3. *art.* 2. *concl.* 1. *Cardoſ. in praxi judicum, & advocat. verbo lex num.* 6. *Mari. Anton. vari. lib.* 1. *reſol.* 103. *num.*9. *Dom. Chriſtophorus de Paz. in ſchol. ad leges ſtyli l.*39. *num.* 22. *Card Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ.* 892. *num.*3. *Thomas de Thomaſettis reg.*142. ubi aſſerit procedere in ſubſidium, & quando non poteſt ex conſuetudine, & practica judiciorum aliter haberi interpretatio legis.

[§.6. Interpretatio in dubio pro promiſſore fit: *l. quicquid ff. de V.* O. *Radel. dec.* 82. *nu.*2.]

31. Interpretatio ſumenda eſt, cui verba reſpondent, *l. non aliter. ff. de legat.*3. *l.*3. *§. toties, ff. de damno infecto,* Anton. *Monach. Florent. deciſ.* 16. *num.* 11.

32. In-

32. Iuterpretatio illa ſemper ſumenda eſt, quæ inducat validitatem actus, *l. quoties, ff. de verborum oblig. l. ſi quando in princip. ff. de legat.* 1. *Ferrer. in conſtit. Cathalon. gloſ.* 1. *numer.* 151. *Scacci. de appellat. q.* 2. *numer.* 29. & *q.* 3. *num.* 4. & *q.* 7. *ſub nu.* 5. & *q.* 15. *nu.* 225. *in ſine* notatum eſt ſupra *lit. A. nu.* 62. [item quæ eſt benignior & magis veriſimilis, *Radel dec.* 92 *nu.* 8. *Bald. in l. centurio nu.* 28. *de vulg. & pup. ſubſt. v. ſup. D.* 66.]

33. Interpretatio facienda eſt, ne diſpoſi-poſitio fiat illuſoria, *addit. ad Caſtr. conſ.* 225. *in fin. Cardin. Mantic. de tacitis, & ambig. convent. lib.* 2. *tit.* 12. *num.* 30. *Anton. Monach. Florent. deciſ.* 1. *num.* 86. *Ferrer. in conſtitut. Cathalon. gloſ.* 1. *num.* 152.

[§. 7. In iis quæ extra teſtamentum incurrunt, poſſunt res ex bono & æquo capere interpretationem: ea vero quæ ex ipſo teſtamento oriuntur, neceſſe eſt ſecundum ſcripti juris rationem expediri *text. l.* 16. *ff. de C. & D.*]

34. Interrogatus non reſpondens pro confeſſo habetur *cap.* 1. *de poſtulat. prælatorum*, præcipuè in poſitionibus, ut probat *text. in cap.* 2. *de confeſſis lib.* 6. & *conſtitutum eſt apud Luſitanos in Ordin. Regia lib.* 3 *tit.* 53. §. 13. & *apud Hiſpanos l.* 2. *tit.* 7. *lib.* 4. *novæ recopil. Bellacomb. & Don. à Fina tom.* 2. *commun. opin. lib.* 7. *tit.* 20. *à num.* 285. *Soarez de Paz in pract. p.* 1. *tom.* 1.

temp.

Digitized by Google

temp.8. num.80. Camill. Borrell. in ſumma deciſ. tit.46. num. 28.

35. Iudex debet judicare ſecundum allegata, & probata, non autem ſecundum propriam conſcientiam, *l. illicitas, §. veritas, ff. de officio præſid. Ordinatio Regia Luſitanorum lib. 3. tit. 63. in princip. & tit. 66. in princip. D. Thomas 2. 2. q.67. art. 2. Oſaſch. deciſ. 1. num. 39. Vivi. Neapol. deciſ. 178. Tiber. Decian. tract. crimin. lib. 2. cap. 14. Menoch. conſ. 92. num. 80. cum ſeqq. & conſ. 786. nu. ult. Maſcard. de probat. concl. 948. Cavalc. deciſ. 25. num. 5. p. 1. & deciſ. 19. nu. 61. & deciſ. 23. num. 10. p. 3. Seraphin. de privil. juram. privil. 2. in princ. Clar. receptarum ſentent. lib. 5. §. fin. q. 66. numer. 2. P. Leſſi. de juſtit. lib. 2. cap. 29. dub. 10. num. 84. Fr. Ludov. Miranda de ordine judic. q. 28. art. 3. Sayr. in clavi regia lib. 12. cap. 8. numer. 6. cum ſeqq. Cardoſ. in praxi judicum. & advocat. verbo judex nu. 7. Farin. in praxi crimin. p. 1. q. 21. nu. 163. cum ſeqq. Cardin. Tuſch. tom. 4. lit. I. concl. 398. Mari. Antonin. vari. lib. 1. reſol. 71. num. 7. Ugol. de offic. & poteſt. epiſcop. cap. 26. num. 3. plures refert Cened. ad decretal. collect. 101. numer. 11.*

36. Iudex non poteſt condemnare ultra petita, *Ordinatio Regia Luſitanorum lib. 3. tit. 63. in princ. & tit. 66. §. 1. Valaſc. conſ. 145. a nu. 8. D. Barb. in l. ſi cum dotem in princ. n. 44. ff. ſol. matrim.* Aliàs fatuus reputatur judex, qui ultra petita judicat,

judicat, ut inquit Imperator *in l.ult. C.de fideic. liber. l.ut fundus, ubi notatur, ff. communi divid. Azeu.l. 10.n.115. cum ſeqq. tit. 17. lib. 4. novæ recop.*

37. Judicatis in ſenatu ſtandum eſt, *l. 1. §. ait ſextus ibi ſic eſſe ſæpius judicatum, ff. ad Silaman. l. 1. ibi, extarentque exempla, ff. de officio præf. prætor. l. filius ibi, ſic enim inveni ſenatum cenſuiſſe, ff. ad leg. Cornel. de falſis, Valaſc. conſult.* 148. *numer.* 34. *Gam. Luſit. deciſ.* 228. *Cabed. Luſit. deciſ.* 212. *numer.* 5. *p.* 1. *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 127. *num.* 49. *cum ſeqq.* Nam ſententia ſenatus facit jus, quoad omnes ſimiles caſus, ut reſolvunt *Cabed. ubi proximè num.* 1. *Bernard. Græu. ad pract. cameræ imper. in proœm. num.* 5. 19. *&* 20. *cum ſeqq. & numer.* 26. *Menoch. de præſumpt. lib.* 1. *q.* 1. *num.* 27. *& conſ.* 59. *à num.* 10. *& conſ.* 180. *num.* 30. *& conſil.* 671. *num.* 21. *& conſ.* 676. *num.* 2. *Gam. deciſ.* 33. *in fi. & deciſ.* 174. *n.* 10. *Pinel. in l.* 2. *C. de reſcind. vendit. p.* 2. *cap.* 4. *num.* 2. *Vincent. de Franch. deciſ.* 238. *num.* 3. *Guter. pract. lib.* 3. *q.* 16. *num.* 74. *Cald. Pereira de renovat. emphy. q.* 15. *n.* 27. *Afflict. Neapol. deciſ.* 169. *n.* 9. *Ioſeph. Ludovic. Peruſ. deciſ.* 90. *n.* 8. *p.* 2. *Surd. conſ.* 310. *n.* 17. *&* 403. *nu.* 83. *Camill. Borell. in ſumma deciſ. tit.* 13. *de legibus numer.* 15. Et de deciſionibus Rotæ idem reſolvunt *Maſcard. de probat. concl.* 484. *Bernard. Græv. ubi proximè num.* 60. *cum ſeqq.*

38. Pro

Digitized by Google

38. Pro judice ſemper jura præſumunt, *l.* 1. *in fine, ff. de officio præſid. l.* 2. §. *ſi publicanus ff. de vi bonorum raptor. l. nimis, Cod. de acquirend. poſſeſſ. cap. in præſentia de renunciat. Marant. de ordine judic.* 2. *p.* 6. *princip. tit.* 9. *numer.* 21. *Cov. de ſponſal. p.* 2. *cap.* 8. §. 12. *verſ. ex quibus primo Menoch. conſ.* 100. *numer.* 1. *cum ſeqq. & de præſumpt. lib.* 2. *q.* 67. Procedit etiam ſi à ſententia ſit appellatum, *Surd. de alim. titul.* 1. *q.* 120. *numer.* 11.

36. Iudiciis quaſi contrahitur, *l.* 3. § *idem ſcribit, ff. de pecul. l.* 2. *ff. de prætor. ſtip. Ioan. Maria Bellet. diſquiſ. clerical. p.* 1. *tit. de favore cler. reali* §. 1. *num.* 8. *pag.* 275. *Ceval. commun. contra comm. tom.* 4. *q.* 897. *num.* 887. Et in judiciis debet ſervari æqualitas, *l. non debet, ff. de reg. jur. l. fin. C. de fruct. & lit. expenſ. cap. ult.* 3. *q.* 5. *Thomas de Thomaſettis reg.* 115. Nec facienda eſt exceptio perſonarum, ut infra notatum eſt *lit. P. num.* 20.

40. Iudicium ibi debet finiri, ubi fuit incæptum, *l: ubi cæptum ff. de judiciis, Surd. conſ.* 57. *nu.* 2. *& conſ.* 222. *num.* 11. *Cardoſ. in praxi judicum, & advocatorum, verbo lit. S. n.* 35. *Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.* 596. *num.* 3. *in* 1. *edit. & reſol.* 523. *num.* 3. *in* 2. *edit. Hieronym. Ferdinandez de Otero in interpretat. cap. gratum de offic. deleg. num.* 18.

41. Iudicium idem eſt de toto quoad to-

tum, & de parte quoad partem, *l. quæ de tota ff. de rei vend. l. à Titio ff. de verbor. obligat. l. juris gentium* §. *adeo ff. de pact. l. qui ſcit ff. de uſur. cap. paſtoralis* §. 1. *& glo. verb. citationis de offic. deleg. l. an in totum ff. pro de relicto* cum aliis de quibus per *Everard. in Topic. legal. loco* 80. Limitatur hoc axioma quando datur diverſa ratio *Flamin. de reſignat. tom.* 1. *lib.* 6. *q.* 2. *num.* 111. *Ioan. Petr. Monet. tract. de diſtribut. quotid. p.* 2. *q.* 14. *num.* 32.

[§. 8. Iudicia non debent eſſe eluſoria. *v. ſup.* F. *nu.* 60.

42. Iura juribus expedit concordari *l. ſed & poſteriores ff. de legibus l. non eſt novum ff. eod. tit. l. præcipimus in fine* C. *de appellat. l. unic.* C. *de inoffic. doti. cap. cum expediat de elect. lib. ſexto Mant. lib.* 3. *dial.* 59. *à princ. & dial.* 71. *D. Barb. in l.* 1. *ff. ſolut. matrimon. p.* 1. *nu.* 7. *cum ſeq.*

43. Iura potius ſe adaptant ad ea, quæ frequenter, quam ad ea, quæ raro eveniunt *l. nam ad ea ff. de legib l. jura cum l. ſeq.* C. *de poſtul. Thomas de Thomaſettis reg.* 14. de cujus principii intellectu agit *Menoch. de interdictis rem.* 2. *adipiſc. poſſ. n.* 111.

44. Iuramentum non adimit naturam actus cui adjicitur, probat *tex. in l. ult.* C. *de non num. pecun. ubi communiter doct. l. ſed & ſi poſſeſſori* §. *item ſi juravero ubi Iaſ. notab.* 9. *ff. de jurejur. l. fin.*

ff. qui

Digitized by Google

ff. qui ſatiſd. cogant. cap. quemadmodum ubi Abb. notab. 7. de jurejur. reſolvunt Bellac. tom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 1. de reb. credit nu. 72. pag. mihi 438. Anton. Gabr. tom. 3. commun. opin. lib. 2. tit. de jurejur. concl. 10. pag. mihi 121. Dec. conſ. 240. & conſ. 351. nu. 8. Menoch. conſ. 24. num. 7. Burg. de Paz conſil. 14. nu. 21. Cacher. deciſ. 49. nu. 9. Thomas de Thomaſettis reg. 164. Pichard. in diſp. de mora nu. 76. & ad princip. inſtit. de adempt. legat. nu. 18. Tiraquell. de jure conſtit. p. 3. limit. 7. nu. 35. & in præfat. l. ſi unquam nu. 65. C. de revocandis donat. Menchaq. de ſucceßionum creat. §. 9. à num. 19. Cov. in repet. cap. quamvis pactum de pact. lib. ſexto p. 1. §. 4. nu. 1. & in rub. de teſtam. p. 2. num. 9. & vari. lib. 3. cap. 17. nu. 5. Coſt. in l. ſi ex cautione fallent. 9. pag. mihi 108. cum ſeq. Lar. in l. ſi quis à liberis. §. parens nu. 85. ff. de liberis agnoſc. Mol. de primog. lib. 4. cap. 2. nu. 56. Gom. l. 22. Tauri nu. 10. col. antepen. Guter. de juram. confirm. p. 1. cap. 37. nu. 2. & in repet. auth. ſacramenta puberum nu. 26. C. ſi adverſus venditionem, Flamin. de reſignat. tom. 1. lib. 1. q. 8. n. 14. & tom. 2. lib. 13. q. 1. nu. 21. & q. 5. num. 17. cum ſeqq. Valaſc. conſ. 5. nu. 19. Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap. 2. nu. 35. & in reſp. pro duce Paſtranæ verſ. quæ ſententia, Brunor. à Sole in locis commun. verbo juramentum 19. Morl. in emporio juris p. 1. tit. 5. q. 1. nu. 51. verſ. qua de cauſa, Card. Mant. de tacitis, & ambiguis convent. lib. 4. tit. 32. nu. 89.

Digitized by Google

tum, & de parte quoad partem, *l. quæ de tota ff.* *de rei vend. l. à Titio ff. de verbor. obligat. l. juri* *gentium §. adeo ff. de pact. l. qui ſcit ff. de uſur. ca* *paſtoralis §. 1. & glo. verb. citationis de offic. dele* *l. an in totum ff. pro de relicto* cum aliis de qu bus per *Everard. in Topic. legal. loco* 80. Lin tatur hoc axioma quando datur diverſa ra *Flamin. de reſignat. tom. 1. lib. 6. q. 2. num.* 1 *Ioan. Petr. Monet. tract. de diſtribut. quotid.* *q. 14. num.* 32.

[§. 8. Iudicia non debent eſſe eluſori *ſup. F. nu.* 60.

42. Iura juribus expedit concordar *& poſteriores ff. de legibus l. non eſt novum* *tit. l. præcipimus in fine C. de appellat. l.* *de inoffic. doti. cap. cum expediat de elect.* *to Mant. lib. 3. dial. 59. à princ. & dial* *Barb. in l. 1. ff. ſolut. matrimon. p. 1. n* *ſeq.*

43. Iura potius ſe adaptant ad ea quenter, quam ad ea, quæ raro even *ad ea ff. de legib. l. jura cum l. ſeq. C. de* *mas de Thomaſettis reg.* 14. de cuju intellectu agit *Menoch. de interdictis* *piſc. poſſ. n.* 111.

44. Iuramentum non adimit na cui adjicitur, probat *tex. in l. ult. C* *pecun. ubi communiter doct. l. ſed &* *item ſi juravero ubi Iaſ. notab. 9. ff. de*

Digitized by Google

*ff. qui ſatiſd. cogant. cap. quemadmodum ubi Abb.
notab. 7. de jurejur. reſolvunt Bellac. tom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 1. de reb. credit nu. 72. pag. mihi 438. Anton. Gabr. tom. 3. commun. opin. lib. 2. tit. de jurejur. concl. 10. pag. mihi 121. Dec. conſ. 240. & conſ. 351. nu. 8. Menoch. conſ. 24. num. 7. Burg. de Paz conſil. 14. nu. 21. Cacher. deciſ. 49. nu. 9. Thomas de Thomaſettis reg. 164. Pichard. in diſp. de mora nu. 76. & ad princip. inſtit. de adempt. legat. nu. 18. Tiraquell. de jure conſtit. p. 3. limit. 7. nu. 35. & in præfat. l. ſi unquam nu. 65. C. le revocandis donat. Menchaq. de ſucceßionum reat. §. 9. à num. 19. Cov. in repet. cap. quamvis ctum de pact. lib. ſexto p. 1. §. 4. nu. 1. & in rub. teſtam. p. 2. num. 9. & vari. lib. 3. cap. 17. nu. 5.
ſt. in l. ſi ex cautione fallent. 9. pag. mihi 108.
n ſeq. Lar. in l. ſi quis à liberis. §. parens nu. 85.
e liberis agnoſc. Mol. de primog. lib. 4. cap. 2. nu.
Gom. l. 22. Tauri nu. 10. col. antepen. Guter. de
m. confirm. p. 1. cap. 37. nu. 2. & in repet. auth.
menta puberum nu. 26. C. ſi adverſus vendi-
m, Flamin. de reſignat. tom. 1. lib. 1. q. 8. n. 14.
m. 2. lib. 13. q. 1. nu. 21. & q. 5. num. 17. cum
Valaſc. conſ. 5. nu. 19. Cald. Pereira de poteſt.
di cap. 2. nu. 35. & in reſp. pro duce Paſtranæ
uæ ſententia, Brunor. à Sole in locis commun.
juramentum 19. Morl. in emporio juris p. 1.
q. 1. nu. 51. verſ. qua de cauſa, Card. Mant. de
ſ, & ambiguis convent. lib. 4. tit. 32. nu. 89.*

tum, & de parte quoad partem, *l. quæ de tota ff. de rei vend. l. à Titio ff. de verbor. obligat. l. juris gentium* §. *adeo ff. de pact. l. qui ſcit ff. de uſur. cap. paſtoralis* §. 1. *& glo. verb. citationis de offic. deleg. l. an in totum ff. pro de relicto* cum aliis de quibus per *Everard. in Topic. legal. loco* 80. Limitatur hoc axioma quando datur diverſa ratio *Flamin. de reſignat. tom.* 1. *lib.* 6. *q.* 2. *num.* 111. *Ioan. Petr. Monet. tract. de diſtribut. quotid. p.* 2. *q.* 14. *num.* 32.

[§. 8. Iudicia non debent eſſe eluſoria. *v. ſup.* F. *nu.* 60.

42. Iura juribus expedit concordari *l. ſed & poſteriores ff. de legibus l. non eſt novum ff. eod. tit. l. præcipimus in fine* C. *de appellat. l. unic.* C. *de inoffic. doti. cap. cum expediat de elect. lib. ſexto Mant. lib.* 3. *dial.* 59. *à princ. & dial.* 71. *D. Barb. in l.* 1. *ff. ſolut. matrimon. p.* 1. *nu.* 7. *cum ſeq.*

43. Iura potius ſe adaptant ad ea, quæ frequenter, quam ad ea, quæ raro eveniunt *l. nam ad ea ff. de legib l. jura cum l. ſeq.* C. *de poſtul. Thomas de Thomaſettis reg.* 14. de cujus principii intellectu agit *Menoch. de interdictis rem.* 2. *adipiſc. poſſ. n.* 111.

44. Iuramentum non adimit naturam actus cui adjicitur, probat *tex. in l. ult.* C. *de non num. pecun. ubi communiter doct. l. ſed & ſi poſſeſſori* §. *item ſi juravero ubi Iaſ. notab.* 9. *ff. de jurejur. l. fin. ff. qui*

ff. qui ſatiſd. cogant. cap. quemadmodum ubi Abb. notab. 7. de jurejur. reſolvunt Bellac. tom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 1. de reb. credit nu. 72. pag. mihi 438. Anton. Gabr. tom. 3. commun. opin. lib. 2. tit. de jurejur. concl. 10. pag. mihi 121. Dec. conſ. 240. & conſ. 351. nu. 8. Menoch. conſ. 24. num. 7. Burg. de Paz conſil. 14. nu. 21. Cacher. deciſ. 49. nu. 9. Thomas de Thomaſettis reg. 164. Pichard. in diſp. de mora nu. 76. & ad princip. inſtit. de adempt. legat. nu. 18. Tiraquell. de jure conſtit. p. 3. limit. 7. nu. 35. & in præfat. l. ſi unquam nu. 65. C. de revocandis donat. Menchaq. de ſucceſſionum creat. §. 9. à num. 19. Cov. in repet. cap. quamvis pactum de pact. lib. ſexto p. 1. §. 4. nu. 1. & in rub. de teſtam. p. 2. num. 9. & vari. lib. 3. cap. 17. nu. 5. Coſt. in l. ſi ex cautione fallent. 9. pag. mihi 108. cum ſeq. Lar. in l. ſi quis à liberis. §. parens nu. 85. ff. de liberis agnoſc. Mol. de primog. lib. 4. cap. 2. nu. 56. Gom. l. 22. Tauri nu. 10. col. antepen. Guter. de juram. confirm. p. 1. cap. 37. nu. 2. & in repet. auth. ſacramenta puberum nu. 26. C. ſi adverſus venditionem, Flamin. de reſignat. tom. 1. lib. 1. q. 8. n. 14. & tom. 2. lib. 13. q. 1. nu. 21. & q. 5. num. 17. cum seqq. Valaſc. conſ. 5. nu. 19. Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap. 2. nu. 35. & in reſp. pro duce Paſtranæ verſ. quæ ſententia, Brunor. à Sole in locis commun. verbo juramentum 19. Morl. in emporio juris p. 1. tit. 5. q. 1. nu. 51. verſ. qua de cauſa, Card. Mant. de tacitis, & ambiguis convent. lib. 4. tit. 32. nu. 89.

Digitized by Google

tum, & de parte quoad partem, *l. quæ de tota ff. de rei vend. l. à Titio ff. de verbor. obligat. l. juris gentium* §. *adeo ff. de pact. l. qui ſcit ff. de uſur. cap. paſtoralis* §. 1. *& glo. verb. citationis de offic. deleg. l. an in totum ff. pro de relicto* cum aliis de quibus per *Everard. in Topic. legal. loco* 80. Limitatur hoc axioma quando datur diverſa ratio *Flamin. de reſignat. tom.* 1. *lib.* 6. *q.* 2. *num.* 111. *Ioan. Petr. Monet. tract. de diſtribut. quotid. p.* 2. *q.* 14. *num.* 32.

[§. 8. Iudicia non debent eſſe eluſoria. *v. ſup. F. nu.* 60.

42. Iura juribus expedit concordari *l. ſed & poſteriores ff. de legibus l. non eſt novum ff. eod. tit. l. præcipimus in fine C. de appellat. l. unic. C. de inoffic. doti. cap. cum expediat de elect. lib. ſexto Mant. lib.* 3. *dial.* 59. *à princ. & dial.* 71. *D. Barb. in l.* 1. *ff. ſolut. matrimon. p.* 1. *nu.* 7. *cum ſeq.*

43. Iura potius ſe adaptant ad ea, quæ frequenter, quam ad ea, quæ raro eveniunt *l. nam ad ea ff. de legib. l. jura cum l. ſeq. C. de poſtul. Thomas de Thomaſettis reg.* 14. de cujus principii intellectu agit *Menoch. de interdictis rem.* 2. *adipiſc. poſſ. n.* 111.

44. Iuramentum non adimit naturam actus cui adjicitur, probat *tex. in l. ult. C. de non num. pecun. ubi communiter doct. l. ſed & ſi poſſeſſori* §. *item ſi juravero ubi Iaſ. notab.* 9. *ff. de jurejur. l. fin.*

ff. qui

ff. qui ſatiſd. cogant. cap. quemadmodum ubi Abb. notab. 7. de jurejur. reſolvunt Bellac. tom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 1. de reb. credit nu. 72. pag. mihi 438. Anton. Gabr. tom. 3. commun. opin. lib. 2. tit. de jurejur. concl. 10. pag. mihi 121. Dec. conſ. 240. & conſ. 351. nu. 8. Menoch. conſ. 24. num. 7. Burg. de Paz conſil. 14. nu. 21. Cacher. deciſ. 49. nu. 9. Thomas de Thomaſettis reg. 164. Pichard. in diſp. de mora nu. 76. & ad princip. inſtit. de ad-empt. legat. nu. 18. Tiraquell. de jure conſtit. p. 3. limit. 7. nu. 35. & in præfat. l. ſi unquam nu. 65. C. de revocandis donat. Menchaq. de ſucceßionum creat. §. 9. à num. 19. Cov. in repet. cap. quamvis pactum de pact. lib. ſexto p. 1. §. 4. nu. 1. & in rub. de teſtam. p. 2. num. 9. & vari. lib. 3. cap. 17. nu. 5. Coſt. in l. ſi ex cautione fallent. 9. pag. mihi 108. cum ſeq. Lar. in l. ſi quis à liberis. §. parens nu. 85. ff. de liberis agnoſc. Mol. de primog. lib. 4. cap. 2. nu. 56. Gom. l. 22. Tauri nu. 10. col. antepen. Guter. de juram. confirm. p. 1. cap. 37. nu. 2. & in repet. auth. ſacramenta puberum nu. 26. C. ſi adverſus venditionem, Flamin. de reſignat. tom. 1. lib. 1. q. 8. n. 14. & tom. 2. lib. 13. q. 1. nu. 21. & q. 5. num. 17. cum ſeqq. Valaſc. conſ. 5. nu. 19. Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap. 2. nu. 35. & in reſp. pro duce Paſtranæ verſ. quæ ſententia, Brunor. à Sole in locis commun. verbo juramentum 19. Morl. in emporio juris p. 1. tit. 5. q. 1. nu. 51. verſ. qua de cauſa, Card. Mant. de tacitis, & ambiguis convent. lib. 4. tit. 32. nu. 89.

Digitized by Google

judicat, ut inquit Imperator *in l.ult. C.de fideic. liber. l.ut fundus, ubi notatur, ff. communi divid. Azeu. l. 10. n. 115. cum ſeqq. tit. 17. lib. 4. novæ recop.*

37. Judicatis in ſenatu ſtandum eſt, *l. 1. §. ait ſextus ibi ſic eſſe ſæpius judicatum, ff. ad Silanian. l. 1. ibi, extarentque exempla, ff. de officio præf. prætor. l. filius ibi, ſic enim inveni ſenatum cenſuiſſe, ff. ad leg. Cornel. de falſis, Valaſc. conſult. 148. numer. 34. Gam. Luſit. deciſ. 228. Cabed. Luſit. deciſ. 212. numer. 5. p. 1. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 127. num. 49. cum ſeqq.* Nam ſententia ſenatus facit jus, quoad omnes ſimiles caſus, ut reſolvunt *Cabed. ubi proximè num. 1. Bernard. Græu. ad pract. cameræ imper. in proœm. num. 5. 19. & 20. cum ſeqq. & numer. 26. Menoch. de præſumpt. lib. 1. q. 1. num. 27. & conſ. 59. à num. 10. & conſ. 180. num. 30. & conſil. 671. num. 21. & conſ. 676. num. 2. Gam. deciſ. 33. in fi. & deciſ. 174. n. 10. Pinel. in l. 2. C. de reſcind. vendit. p. 2. cap. 4. num. 2. Vincent. de Franch. deciſ. 238. num. 3. Guter. pract. lib. 3. q. 16. num. 74. Cald. Pereira de renovat. emphy. q. 15. n. 27. Afflict. Neapol. deciſ. 169. n. 9. Ioſeph. Ludovic. Peruſ. deciſ. 90. n. 8. p. 2. Surd. conſ. 310. n. 17. & 403. nu. 83. Camill. Borell. in ſumma deciſ. tit. 13. de legibus numer. 15.* Et de deciſionibus Rotæ idem reſolvunt *Maſcard. de probat. concl. 484. Bernard. Grav. ubi proximè num. 60. cum ſeqq.*

38. Pro

38. Pro judice ſemper jura præſumunt, *l.* 1. *in fine, ff. de officio præſid. l.* 2. §. *ſi publicanus ff. de vi bonorum raptor. l. nimis, Cod. de acquirend. poſſeſſ. cap. in præſentia de renunciat. Marant. de ordine judic.* 2. *p.* 6. *princip. tit.* 9. *numer.* 21. *Cov. de ſponſal. p.* 2. *cap.* 8. §. 12. *verſ. ex quibus primo Menoch. conſ.* 100. *numer.* 1. *cum ſeqq. & de præſumpt. lib.* 2. *q.* 67. Proccdit etiam ſi à ſententia ſit appellatum, *Surd. de alim. titul.* 1. *q.* 120. *numer.* 11.

36. Iudiciis quaſi contrahitur, *l.* 3. § *idem ſcribit, ff. de pecul. l.* 2. *ff. de prætor. ſtip. Ioan. Maria Bellet. diſquiſ. clerical. p.* 1. *tit. de favore cler. reali* §. 1. *num.* 8. *pag.* 275. *Ceval. commun. contra comm. tom.* 4. *q.* 897. *num.* 887. Et in judiciis debet ſervari æqualitas, *l. non debet, ff. de reg. jur. l. fin. C. de fruct. & lit. expenſ. cap. ult.* 3. *q.* 5. *Thomas de Thomaſettis reg.* 115. Nec facienda eſt exceptio perſonarum, ut infra notatum eſt *lit. P. num.* 20.

40. Iudicium ibi debet finiri, ubi fuit incæptum, *l: ubi cæptum ff. de judiciis, Surd. conſ.* 57. *nu.* 2. *& conſ.* 222. *num.* 11. *Cardoſ. in praxi judicum, & advocatorum, verbo lit. S. n.* 35. *Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.* 596. *num.* 3. *in* 1. *edit. & reſol.* 523. *num.* 3. *in* 2. *edit. Hieronym. Ferdinandez de Otero in interpretat. cap. gratum de offic. deleg. num.* 18.

41. Iudicium idem eſt de toto quoad to-

ff. qui ſatiſd. cogant. cap. quemadmodum ubi Abb. notab.7. de jurejur. reſolvunt Bellac. tom.1. commun.opin.lib.4.tit.1. de reb.credit nu.72.pag.mihi 438. Anton. Gabr. tom.3. commun.opin. lib.2. tit. de jurejur. concl.10.pag. mihi 121. Dec.conſ. 240. & conſ.351.nu.8. Menoch.conſ.24.num.7. Burg. de Paz conſil. 14. nu.21. Cacher. deciſ.49. nu. 9. Thomas de Thomaſettis reg. 164. Pichard. in diſp. de mora nu.76. & ad princip. inſtit.de adempt.legat. nu.18 Tiraquell. de jure conſtit. p. 3. limit.7.nu.35.& in præfat.l.ſi unquam nu.65. C. de revocandis donat. Menchaq. de ſucceßionum creat. §. 9. à num. 19. Cov.in repet.cap. quamvis pactum de pact.lib.ſexto p.1. §. 4. nu.1. & in rub. de teſtam.p.2. num.9. & vari.lib.3.cap.17. nu.5. Coſt. in l. ſi ex cautione fallent. 9. pag. mihi 108. cum ſeq.Lar. in l.ſi quis à liberis. §. parens nu.85. ff.de liberis agnoſc. Mol.de primog.lib.4.cap.2. nu. 56. Gom.l.22. Tauri nu. 10.col.antepen.Guter.de juram.confirm. p.1.cap.37.nu.2. & in repet.auth. ſacramenta puberum nu. 26. C. ſi adverſus venditionem, Flamin.de reſignat.tom.1.lib.1. q.8.n.14. & tom.2.lib.13.q.1.nu.21. & q.5. num.17. cum ſeqq. Valaſc.conſ.5. nu.19. Cald.Pereira de poteſt. eligendi cap.2. nu.35.& in reſp. pro duce Paſtranæ verſ.quæ ſententia,Brunor.à Sole in locis commun. verbo juramentum 19. Morl.in emporio juris p. 1. tit.5.q.1.nu.51.verſ.qua de cauſa, Card.Mant. de tacitis, & ambiguis convent.lib.4.tit.32. nu. 89.

Digitized by Google

P. Soar. de relig. tract. de juramento cap. 32. nu. 2. cum ſeq. P. Mol. de juſtit. tract. 2. diſp. 151. verſ. ad quartum dicendum, *Ceval. comm. contra commun. tom. 4. q. 900. num. 7. Camill. Borrell. in ſumma omnium deciſ. tit. 60. nu. 303. Bertazol. in repetit. l. ſi quis major C. de tranſact. nu. 281. & nu. 651. & nu. 710.*

45. Iuramentum debet impleri in forma ſpecifica *cap. ad noſtram in 1. de jure jur. Bertazol. in repetit. l. ſi quis major C. de tranſact. num. 723. Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. reſol. 255. numer. 3. in 2. edit. Thomas de Thomaſettis reg. 165.*

46. Iure dantis confirmato, confirmatur jus accipientis *l. cum vir ff. de uſucap. l. rem alienam ff. de pignorat. actio. l. ſi quis alienam ff. de actio. empt. Gom. vari. tom. 2. cap. 2. numer. 35. in fine.*

47. Iure dantis reſoluto, reſolvitur & jus accipientis vide infra *lit. R. nu. 23.*

48. Iure diverſo una eademque res cenſeri non debet *l. eum qui ædes 23. ff. de uſucap. cap. cognovimus 12. q. 2. cap. quia circa 22. de privileg. cap. cum in tua 30. de decimis Surd. de alim. tit. 2. q. 15. nu. 150. cum ſeq. & conſ. 152. nu. 39. Mexi. in tract. taſſæ panis concl. 2. nu. 63. Ugolin. de offic. & poteſt. Epiſcopi cap. 20. §. 10. nu. 2. Tiraq. de retract. lig. §. 1. gloſ. 18. num. 23. & §. 8. gloſ. 5. num. 14. ante finem, & de nobilit. cap. 28. nu. 11.*

cum

eumſeqq. Ceval. comm. contra comm. tom. 4. *q.* 899. *num.* 36. *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel.* §. 6. *proam. num.* 64. & 69. *cum ſeq.* & *gloſ.* 43. *num.* 160. *Ludovic. Rodolphin. vari. quæſt. lib.* 2. *q.* 42. *nu.* 48. *Narbona de appell. à vicario ad epiſcopum p.* 1. *nu.* 81. *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 669. *num.* 3. *tom.* 2. *p.* 1. *Cardin. Tuſch. tom.* 3. *lit. E. concl.* 54. *Anton. Monach. Lucenſ. deciſ.* 21. *nu.* 23. & *deciſ.* 67. *nu.* 9. Reſpectu tamen diverſorum diverſo jure cenſeri debet *idem Monach. Florent. dec.* 28. *num.* 12. [Nec una eademque conditio difformiter debet operari: *l. jam hoc jure* 4. *de vulg.* & *pup. Peregrin. tit* 16. *n.* 35. *de fideicom. Kinſch. reſp.* 91. *nu.* 57.]

[Quoties jura & qualitates duorum concurrunt in unam perſonam, idem ſervabitur in perſona unius, quod in duabus *l. ſi mihi & tibi ff. de legat.* 1. *Gail.* 1. *obſ.* 44. *num.* 8. *Maſcard. concl.* 3. *nu.* 10.]

49. Iure ſuo qui utitur, nemini facit injuriam *l. injuriarum* §. 1. *ff. de injur l.* 3. §. *is tamen ff. de libero homine exhib. l. qui injuriarum* §. *is qui ff. de jurejur. l. jure jurando ff. eo. tit. de injur. l. fluminum* §. *ultim. ff. de damn. infect. l. Proculus ff. eod. tit. l. ſi donaturus* §. *ſi quis indebitam ff. de condict. ob cauſam l. ſi in meo ff. de aqua plu. ar. ca. cum eccleſia* 31. *verſ. quia de elect. Menoch. de præſumpt. lib.* 6. *q.* 29. *Maſcard. de probat. concl.* 1051. *num.* 31. *Surd. conſ.* 374. *num.* 17.

Digitized by Google

Mari. Ant. vari. lib.3. reſol.12. num.2. ubi citat Farin.q.105. num.130.Nav.lib.3. tit. de præbendis conſil.32. num.4. Flamin. de reſignat. tom. 2. lib.13. q.1. num.164. Ioan-Franciſc. Leo in Theſauro fori eccleſ. p. 2. cap. 3. num.75. Thomas de Thomaſettis reg. 251. Injuriam nemini facere videtur, qui ſuæ conſulit indemnitati *l. filio pater ff. de lega.1. d.l. ſi in meo ff. de aqua pluvi. arcen.* Et in dubio preſumitur quis jus ſuum tueri, non injuriam committere *d. l. fluminum in fi. & l. Proculus ff. de damn. infect.*

50. Iure ſuo nullus privandus eſt abſque culpa ſua *l. crimen ff. de pœnis l. ſancimus C. eod. tit. cap.2. ad finem de his quæ fiunt à majori parte capituli, cap. 2. in princip. de conſtit. cap. non debet 22. de reg. juris lib. ſexto.*

51. Iure ejus uti debet, qui in jus ſuccedit alterius *l. ſi aquæductus ff. de contrah. emt. cap. is qui in jus 46. de reg. jur. lib. ſexto Rebuſ. tract. nominat. q.8. num.12. cum ſeqq. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 15. §. 1. num.79. Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p. 5. collect. 1784. Ioan. Petr. Monet. tract. de decimis cap.8.q.4.nu.50.*

52. Jure quod expreſſe ſancitum non reperitur, non eſt ſuperſtitioſis inventionibus præſumendum *l. ſi vero §. de viro ff. ſolut. matrim. cap. conſuluiſti 2. q. 5. Surd. de alim. tit. 1. q.44. num. 2. & deciſ.87. & deciſ. 255. nu. 2. & conſ. 158. nu. 13. & conſil. 308. nu. 3.*

53. Jure

53. Jure communi quod competit, fruſtra precibus impetratur, vide ſupra *lit. F. num.* 58. Deceptus non videtur, qui jure communi uſus eſt *l. inter eos §. cum inter ff. de fidejuſ.*

54. Juri ſuo quilibet renuntiare poteſt *l. ſi quis in conſcribendo C. de epiſcop. & cleric. l. pen. C. de pact. cap. ſi de terra de privil. cap. tuis verſ. niſi, de teſtibus. Thomas de Thomaſettis reg.* 58. *Tiraq. de jure primog. q.* 24. *numer.* 4. *cum ſeqq. Cardin. Tuſch. tom.* 6. *lit. R. concl.* 170. *cum ſeq. D. Barb. in l. alia §. eleganter nu.* 12. *cum ſeqq. ff. ſolut. matrimon. Vitalis de Cambanis tract. clauſularum pag.* 203. *num.* 5. *Hieronym. Ferdinandez de Otero in interpretat. cap.* 1. *de ordine cognit. num.* 27. *Morl. in emporio juris tit.* 10. *de locato q.* 2. *nu.* 12. *P. Azor. inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 5. *cap.* 22. *q.* 10. *P. Suar. de legib. lib.* 8. *cap.* 33. *Io. Franciſc Leo in theſauro fori eccleſ. p.* 2. *cap.* 7. *num.* 49. [*adde ſupra Favori. nu.* 38. *& Gadd. in l.* 3. *nu.* 24. *&c.* de V. S. ſcil. quod ſolo privato favore conſtat, ſolamque renunciantis perſonam concernit *ibid. num.* 47. Secus eſt de Renunciationibus quæ ſunt contra jus publicum: contra bonos mores: ex turpi cauſa vel dolo initæ: item quæ juri, à re privata remoto adverſantur, aut ex naturâ rei vel materiæ ſuper quâ interponuntur, deficiunt. *Gadd. d. l.* 3. *nu.* 35. *& ſeqq.*] Juri vero publico, cujus uterque finis primus, tàm ſecundum ordinem intentio-

tentionis, quàm ſecundum ordinem executionis eſt publica utilitas, non poteſt renuntiari ut poſt *Nav. tom.* 1. *de finib. hum. act. nu.* 29. reſolvit *Armendariz in proœm. addit. ad recop. legum Navarræ nu.* 23. Non videtur tamen quis renuntiare juri, quod ignoravit *l. mater decedens ff. de inoffic. teſtam. l. eum qui in princip. ff. eod. l. fi. C. de furtis.* Et juri non dicitur renuntiatum niſi expreſſe *Mari. Anton. vari. lib.* 1. *reſol.* 100. *num.* 9. [eſt enim renuntiatio ſtricti juris, & ultra expreſſa non extenditur *l. ſi domus de ſerv. urb. præd. l.* 27. *paula* §. 1. *de leg.* 3. *Kinſch: reſ.* 89. *num.* 14. 16. *adde ſup.* F. 63. *not.* Revocatoria clauſula generalis omnium præcedentium actorum de ſimilibus intelligi debet de quibus hic agitur *l.* 77. §. 26. *de leg.* 2. *Everh. loc.* 93. *num.* 1. 2. *Menoch.* 3. *præſ.* 104. *nu.* 28. *Surd. dec.* 2. *num.* 13. *& dec.* 43. *nu.* 16. *inf. V. num.* 25. *&c.*]

55. Iuri ſuo cedere nemo tenetur *cap. quam periculoſum* 7. *q.* 1. Ius ſuum remittenti amplius non datur regreſſus: ut notatum eſt ſupra *lit. A. num.* 26.

[§. 10. Iuri ſuo renunciaſſe in dubio nemo præſumitur *v. l. ſi quis delegaverit* 12. *ff. de Novat. Menoch.* 3. *præſ.* 45. *num.* 11. *&* 112. *num.* 28. *Except.* 25. vide apud *N. ab Alt: Sing.* 52. *adde Everh. conſ.* 200. *num.* 7. 8. *Maſc. concl.* 1179. *incip. Pignus. num.* 2. 3. *& ſeq.*]

56. Iuris

56. Iuris beneficium nemini eſt denegandum *cap. frequens* §. *ſolet de reſtitut. ſpoliatorum gloſ.& doct.in l.* 1. *C. ſi adver.vendi.facit tex.in l: ex aſſe ff.ad* Trebellia.

57. Iuris executio nec metum, nec injuriam infert vide ſupra *lit. E. nu.* 23. Tueri jus ſuum quis debet, non injuriam committere *l.* 1. §. 1. *ff. quod vi aut clam.*

58. Ius metimur ex perſona actoris, non ex perſona rei *Surd. de alim. tit.* 6. *q.*4. *num.* 9. *& conſ.*150. *nu.*89. *Cardin. Tuſch. tom.*1. *lit.A. concl.* 117. *num.*13. ubi *num.*14. aſſerit procedere etiam reſpectu qualitatis, quæ fundat intentionem agentis,quia ſi non eſt probata reus abſolvitur.

59. Ius ex facto oritur vide ſupra *lit.* F. *numer.* 13. Ius ſingulare non trahitur in conſequentiam *l. quod vero ff. de legibus.*

60. Ius quæſitum eſt fortius,quam jus quærendum *l. ſi ita ſcriptum* §. 1. *l.ſi ita ſcripſiſſet ff. de legat.* 2. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo jus numer.*21. Unde quando acquiſitum eſt jus alicui, ab eo etiam ſibi invito auferri non poteſt *l. fin. ff. de pactis l. id quod noſtrum ff. de reg.jur. Thomas de Thomaſettis reg.* 239. ubi aſſerit procedere quando acquiſitum eſt in re, & ad rem, vel irrevocabiliter, ſecus autem ſi in re tantum, & revocabiliter acquiſitum ſit.

Digitized by Google

61. Ius proprium difficilius amittitur, quam quærendum *Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib. 3. q. 67. nu. 3.*

62. Ius quærendum facilius remittitur, quam quæſitum *l. fin. C. de acqu. poſ. gloſ. & doct. in. l. ſervus ff: de pactis l. qui autem in princip. ff. quæ in fraudem creditorum Surd. conſ. 331. nu. 38.*

63. Ius quærendum facilius impeditur, quam quod tollatur jus jam quæſitum. *Alexand. conſ. 196. incip. viſis num. 5. lib. 7. quem citat Card. Tuſch. tom. 3. lit. F. concl. 12. nu. 7.* Ius ſpeciale facilius tollitur, quam commune *l. ejus §. 1. ff. de mili. teſta.*

64. Iuſte faciens non dicitur gravare, vide ſupra *lit. G. nu. 16.* Damnum juſte illatum nemini imputatur *l. ſi ex plagis §. tabernarius ff. ad leg. Aquili.*

65. Iuſte petita non ſunt denegande *Cæſar Argel. de contradictore legitimo q. 2. num. 15.* Et juſta petenti facile aſſentiendum *l. 2. ff. de his qui ſunt ſui l. & Attilicinus ff. de ſervit. ruſtic. prædior.*

66. Iuſte poſſidet, qui auctoritate judicis poſſidet *l. juſte poſſidet 11. ff. de acquir. poſſeſſ. Iaſ. in l. clam poſſidere §. qui ad nundinas nu. 20. ff. eod. tit. & in l. ſi quis id quod nu. 33. ff. de juriſdict. omn. judic. Tiraquell. l. 9. connub. in princip.*

67. Iuſte fit, quod lege permittente fit, de quo notatur infra *tit. L. nu. 3.* [Et conſcientia ex

tia ex jure debet informari & ſcrupuloſa conſcientia deponi: *Mantic. de C. U. V. lib. 2. tit. 14. num. 7. poſt Bald. & Cov.*]

68. Iuſte quod fit, pænam non meretur *l. Gracchus C. ad leg. Iuliam de adulter. §. injuria inſtit. ad leg. Aquil. Thom. de Thomaſettis reg. 260.*

[§. 11. Iuſtam cauſam litigandi habens in expenſas non condemnandus, *l. qui ſolidum 78. §. etiam de leg. 2. v. Menoch. 2. arb. 177. Farin. qu. 16. nu. 33. Gail. 1. obſ. 152. nu. 3.*]

L.

1. LArgius expendit, qui ſperat ſibi aliqua evenire *l. ſed & ſi 25. ff: de petit. hæreditatis.*

[§. 1. Legatarius cum bona aliqua capit jure ſtatuti, contra & præter mentem & opinionem teſtatoris ab inteſtato, ea habens non tenetur ille legatarius ad legata tertio cuidam ab herede inſtituto, relicta *adde pag. 252. not. in pr.*]

[Sed & ſua legata ei non ultra poterunt imputari quam pro modo emolumẽti, in quod ab inteſtato ex ſtatuto ſuccedit *arg. l. cum filius 76. pr. de leg. 2. l. cum duobus 13. ff. de inoff. teſt. Bald. Caſtr. Cujac. in l. cum pater 77. §. cum exiſtimaret. de leg. 2. Argentr. ad C. Br. art. 219. gl. 8. num. 7. 8. & ſeqq. Mornac. in l. 50. §. tracta-*

tractatum ff. de judic. Coler. dec. 286. num. 189. Moller. 2. ſemeſt. 44. Goris adverſ. trac. 2. cap. 5. nu. 2. 3. & cap. 6. in fin.]

[Quando hęreditas ad alios devolvitur quam teſtator exiſtimavit, quos ne gravare cogitaverit, & ab inteſtato præter voluntatem vel ſpem teſtatoris ſuccedentes, clauſula codicillaris non tangit, idcirco neque fideicommiſſa neque legata præſtare tenentur, *per text. l. 6. ſed etſi* §. 1. *de leg. 3. Meyrer. de teſt. ſucc. lib. 3. tit. 5. nu. 13. 14. Bart. in l. filio præterito nu. 11. ff. de poſth. Salic. in l. 1. ff. de cond. indeb. Iaſon. in l. eam quam 14. n. 10. C. de fideic. Meyr. d. tract. lib. 4. tit. 10. num. 16. l. 33.* §. 1. *de leg. 2. Colleg. Argent: de legat. theſ. 14. & 66. l. epiſtolam 75. ad Trebel. Mantic. de conj. ult. 8. 2. numer. 9. l. 15. l. 19. de codicill.*

[§. 2. Legatarius & hæres pro parte, hæreditate abſtinere & legatum conſequi poteſt totum. *l. 18. de leg. 1.*]

[Si vero à ſubſtituto precium vel quaſi accepit ut repudiaret, hæreditatem agnoviſſe dicitur ideoque legatum petens exceptione doli repellitur. *l. apud Celſum 4.* §. *ſi quis 11. ff. de dol. mal. except.*]

[Et familiæ erciſcundæ judicio legatum pro parte conſequitur, ſcil: cum non repudiavit hære-

hæreditatem. *l.* 17. §. *fin. de leg.* 1. *l.* 116. §. 1. *eod.*]

[Et ſi ſolus hæres ſit: (ſcil. cohærede abſtinente) à ſemet ipſo inutiliter legatum videtur: ideoque ſi collegatarium habet in re legata, res ad collegatárium pertinebit. *d. l.* 116. §. 1. *& l. plane* 34. §. 11. *de leg.* 1. *adde pag. ſeq.*]

[Legatum à debitore creditori factum non cenſetur datum animo compenſandi ſi debitum ſit ab initio voluntarium uti ex contractu vel quaſi; ſecus ſi ſit neceſſarium ſcil. quod lex inducit, uti dotis: alimentorum &c. *v. Mantic. de conj. ult. vol. lib.* 10. *tit.* 2. *ubi plene*: *& Chriſtin. vol.* 1. *deciſ.* 233. *Everhard. conſ.* 17, *numer.* 2. 5. *Fab. C. lib.* 6. *tit.* 18. *def.* 19. *&* 22. *Gomez.* 1. *var. reſ.* 12. *numer.* 27. *plene Menoch.* 4. *præſ.* 109. *&* 110. *l. creditorem* 85. *de leg.* 2. *l. unic.* §. *primum Cod. de R. V. Act. & ibi Barboſ. nu.* 17. 18.]

[§. 4. Legáta ab uno nominatim relicta non debentur ab alio. *l. ſi plures* 98. *in fi. de leg.* 3. *l.* 1. §. *id quod ff. ad L. falcid. Peregr. de fideic. art.* 16. *nu.* 59.

[Et quod legata relicta ab hærede intelligantur ab hærede inſtituto relicta, non à legittimo *l. ſi quis teſtament.* 81. *de leg.* 2. *Mantic. de conj. ult.* 82. *nu.* 9. 11. *l. epiſtolam* 75. *in pr. ad Treb.*]

[§. 5. Le-

[§. 5. Legatum relictum ab inſtituto, non cenſetur repetitum ab ſubſtituto in re particulari, per *l. quoties C. de hæred. inſt. Maul. de ult. volunt. & teſtam. lib.* 1. *tit.* 19. *num.* 9. *pag.* 530. *DD. in l. licet de leg.* 1.]

[Gravamen enim non extenditur de perſona in perſonam, ne quidem ex identitate rationis *Fuſar. de fideic. qu.* 458. *n.* 1. 5. 8. *Mant. de conject.* 6. 14. *num.* 22. *Sand.* 4. 5. *def.* 9. *verſ.* deinde obſervando ne quidem ex præſumta mente teſtatoris *Sande ibid. l.* 16. §. *pen.* 3. *ff. de teſt. tut. v.*]

[§. 6. Legatum factum filio præterito vel exhæredato ipſi non debetur ſi teſtamentum impugnet: *Clar.* §. *teſtam. qu.* 54. *nu.* 3. *Maul. lib.* 1. *de ult. vol. tit.* 15. *verſ. quartus caſus pag.* 214.]

[§. 7. Legatum propter inimicitias vel aliter tacitè revocatum ſive ademtum, ſi per errorem ſolutum ſit repeti poteſt. *Mantic. de conj. ult. vol. lib.* 12. *tit.* 5. *num.* 12. *per l.* 2. *& l. qui exceptionem ff. de cond. indeb.*]

[Si legatarius rei ei legatæ commercium non habet ſine ejus culpa, æſtimatio ei debetur, ſcil. ſi teſtator ſciebat ei jus poſſidendi non eſſe ſecus ſi ignorabat. *per l. fideicommiſſa* §. *ſi ſervum de leg.* 3. *l. ſed etſi res aliena cum gl. de leg.* 1. *Mant. d. lib.* 9. *tit.* 10. *nu.* 8.]

[Ideoque ſi forenſis, ſtatuto prohibitus ſit acqui-

acquirere immobilia, propter ſtatuti verba realia, quæ ei legata ſunt, debebitur ei æſtimatio: *Mantic. d. loc. nu.* 9. 10. 11. *latè.*]

[§. 8. Legatarius non tenetur præſtare factum defuncti & ut ejus voluntas procedat in iis quæ à lege vel ſtatuto prohibita ſunt *Merlin. de legitt. deciſ.* 75. *tot.*]

2. Lege quod non cavetur, in practica non habetur *Bald. in cap. nihil, circa fi. de elect. Ludovicus Rodolphin. vari. quæſt. lib.* 2. *quæſt.* 42. *numer.* 39.

3. Lege permittente quod fit, recte fieri dicitur *l. quis ſit fugitivus* §. *apud Labeonem ibi, quia id facit quod publice facere licere arbitratur ff. de ædilit. edict.* Auctoritate enim legis quod fit, dicitur juſte, & bene fieri *cap. quid dicam* 14. *q.* 4. *Marc. Anton. Genuenſ. in pract. eccleſ. q.* 46. *nu.* 4. *Pichard. ad rub. inſt. de inoffic. teſtamento nu.* 9. Et ea quæ fiunt contra legem, pro infectis habentur *l. non dubium C. de legibus Thomas de Thomaſettis reg.* 107. Et ſupra notatum eſt *lit.* F. *nu.* 2. 17.

4. Legem quærere ubi eſt ratio naturalis eſt infirmitas intellectus *Philoſoph. lib.* 8. *Phyſis. cap.* 3. *citati per Surd. de alim. tit.* 1. *q.* 28. *num.* 9. *& q.* 44. *num.* 12. *& q.* 45. *num.* 58. Quia naturalis ratio vim, & robur legis habet *l. cum ratio ff. de bonis damnatorum l. ſcire oportet* §. *ſufficit ff. de excuſat. tutor. notat. Cald.* Pereira

Digitized by Google

Pereira de empt. cap. 1. *numer.* 7. Et allegari poteſt pro lege *Surd. d. q.* 28. *num.* 7.

[Non ſolum illud lege continetur & approbatur quod verbis legis exprimitur; verum illud etiam quod ſententia & mente ſive ratione legis per certam ratiocinationem indicatur & eruitur: *Gadd. in l.* 6. §. 1. *nu.* 11. *&c. de V. S. per l. non poſſunt l. ſcire l. contra l. fraus ff. de ll.*]

[Nam leges in ſunt ſenſibus non vocabulis *l.* 2. *in fi. C. comm. de leg. Bald. in auth. defuncto nu.* 2. *C. ad Tertull. v. Gadd. ad Rub. de V. S. numer.* 17. 18. 19.]

5. Legem ſuperioris non poteſt tollere inferior vide ſupra *lit. I. num.* 21.

6. Per legem poteſt fieri, quod fieri poteſt per pactum *l. ult. C. de fidejuſſor.* nam pacta æquiparantur legi ut dictum eſt infra *lit. P. nu.* 1. *in fine.*

7. Leges nihil fruſtra faciunt *Cæſar. Argel. de contradictore legitimo q.* 2. *num.* 200. *& q.* 13. *num.* 48. *& q.* 18. *Iaſ. in l. ait prætor num.* 1. *de jurejur. Armendariz in proœmio addit. ad recopil. legum Navar. num.* 50. Lex enim non debet habere unam ſyllabam ſuperfluam & vacuam, *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 22. *numer.* 5. Omne enim ſuperfluum eſt à jure reprobatum ut per *eundem gloſ.* 13. *numer.* 72. *& eadem gloſ.* 22. *nu.* 4. junctis quæ ſupra notavi *lit. A. num.* 229.

8. Le-

8. Leges non ſolent quem duplici onere gravare, vide infra *lit. O. num.* 7.

9. Legibus non exemplis eſt judicandum, vide ſupra *lit. E. num.* 27.

10. Legis præcepto obtemperans conſulte agit, *l. incivilem C. de furtis l. filiæ licet C. de collat.* Nam legis factum excuſat hominis negligentiam, *l. ſi puellam C. ſi mancip. ſue. alie.* Et ſub clypeo legis nemo decipi dicitur, *l. Paulus ff. de præto. ſtipul.*

11. Legis auxilium fruſtra invocat, qui committit in legem, vide ſupra *lit. F. num.* 56.

12. Legis quod ſub generalitate continetur, dicitur eſſe in lege expreſſum, *l. fin. ff. quod cum eo Farinac. in praxi crimina. par.* 4. *conſ.* 30. *num.* 216.

[§. 9. Leges ſive ſtatuta Nova, nunquam extenduntur ad actum antea perfectum, & conſummatum: Sed Lex antiqua ſervanda eſt, quando ea jus tribuit ſine alicujus facto: ut communicatio bonorum inter conjuges, *Sande.* 2. 5. 5. *in fin. &* 6. *Bart. in l. omnes populi, num.* 47. *de Iuſt. & jur.*]

13. Legis verba cui non conveniunt, non convenit ejus diſpoſitio, *l.* 4. §. *toties ubi Paul. ff. de damno infect. l. quod conſtitutum, ff. de mili. teſt. l. Mævia ff. de manum. teſtam. l. ita autem in princip. & ibi Bart. ff. de adminiſtr. tutor. l. hos accuſare* §. *omnibus, ff. de accuſat. l.* 1. §. *loquitur,*

ff. de aqua quotid. & æſti. l. ſi ancillas omnes ff. de legat. 1. *l. adigere* §. *quamvis ff. de jure patr. l.* 2. C. *commun. de legat. cap. indemnitatibus* §. *ſed cum eas de elect. lib. ſexto Hipol. conſ.* 25. *numer.* 10. & *conſ.* 40. *nu.* 12. *Tiraquell. in l. ſi unquam verbo libertis num.* 2. C. *de revocandis donat. Surd. deciſ.* 122. *num.* 13. & *conſ.* 152. *nu.* 38. & *conſ.* 174. *num.* 8. & *conſ.* 179. *nu.* 38. *Guter. pract. lib.* 3. *q.* 17. *nu.* 227. & *conſ.* 1. *nu.* 8. & *conſ.* 21. *nu.* 1. *cum ſeqq. Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 5. *nu.* 24. & *gloſ.* 45. §. 1. *nu.* 51. *Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.* 518. *nu.* 6. *in* 1. *edit.* & *reſolut.* 445. *num.* 6. *in* 2. *edit. Ugolin. de offic. & poteſt. epiſcopi cap.* 57. §. 2. *num.* 6. *verſ. tertio Epiſcopus. Brunor. à Sole in locis commun. verbo diſpoſitio* 14. *Anton. Monach. Lucen. deciſ.* 13. *nu.* 23. *Eſcobar. de ratiocin. cap.* 28. *nu.* 17. *Mari. Anton. vari. lib.* 3. *reſol.* 9. *n.* 4. *Rot. Rom. apud Far. deciſ.* 697. *nu.* 7. *tom.* 2. *p.* 1.

14. Legis ratione ceſſante, ceſſat quoque ejus diſpoſitio *l. in omni ubi Bart. ff. de adoptio. l. quod dictum ff. de pactis l. fin. ff. ad Silanian. l. ſi maritus* §. *ſcripſi ff. ad leg. Iuliam de adulter. l. adigere* §. *quamvis ff. de jur. patr. cap. cum ceſſante de appellat. cap. & ſi Chriſtus de jureju.* [*v. Fachin.* 10. *cont.* 74. *Hunn. Encycl. p.* 1. *tit.* 2. *c.* 6. *nu.* 21.] *Everard. in topic. legal. loco* 85. *late Tiraq. tract. ceſſante cauſa p.* 1. *n.* 11. *Surd. conſ.* 375. *nu.* 24. *Bertaz. in repetit. l. ſi quis major C. de tranſact. n.* 263.

Mari.

Mari. Anton. variar. lib.2. reſolut.35. numer. 8. *Pichard. ad princip. inſt. de militari teſtam. nu.* 4. *& in princip. inſt. de lege falcidia num.* 28. *& ad princip. inſt. de eo cui libertatis cauſa bona ad dicuntur num.* 41. ubi dicit quod ceſſante una ratione legis, non ceſſat lex & *nu.* 42. quod ceſſante ratione legis negative, & contrariè ceſſat lex. Et legis ratione ceſſante in caſu particulari, non ceſſat ejus diſpoſitio, *l. proſpexit ff. qui & à quibus d. l. adigere ff. de jure patron.*

15. Legis caſus ubi eſt, ceſſat omnis diſputatio *gloſ. ult. in l. ancillæ Cod. de furtis. Surd. conſ.* 58. *num.* 3. *Mago. Lucenſ. deciſ.* 12. *nu.* 18. quos cum aliis citat *Mari. Anton. vari. lib.* 1. *reſol.* 46. *num.* 1. *& lib.* 2. *reſol.* 51. *num.* 5. *Flam. de reſignat. lib.* 9. *in princip. num.* 2. *Mendez à Caſtro in praxi Luſit. lib.* 3. *cap.* 15. *num.* 9. *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 153. *num.* 25. Et deficiente lege, vel canone ſola ratio poteſt allegari, *l. ſcire oportet §. conſequens verſ. ſufficit ff. de excuſat. tuto. cap. fruſtra diſt.* 8.

[§. 11. Legitimati ſub nomine naturalium & legitimorum filiorum continentur, atque ſubſtitutum excludunt, *Dd. in l. Gallus §. ſi ejus ff. de lib. & poſth. Peregrin. de fideic. art.* 23. *numer.* 39. *Kinſch. reſp.* 89. *nu.* 33.]

[§. 12. Legitimati reſcripto, cum clauſula (*communi hodie*) ſine præjudicio eorum qui ab inteſtato ſucceſſuri ſunt cum aliis liberis

Digitized by Google

legitimis & naturalibus patri non ſuccedunt, *Kinſch. d. reſ.* 89. *numer.* 34. *Covar. p.* 2: *relect. c.* 8. §. 10. *num.* 1. *Felin. in* C. *cum olim de re jud.*]

16. Legitime factum, nullam pœnam meretur, *l. nemo damnum, ff. de jurejur. l. qui ſervum, ff. de verbor. oblig. l. Grachus* C. *ad legem Iuliam de adulter. l. ſancimus* C. *de adminiſtr. tutor.* cum aliis ſupra adductis, *lit. I. num.* 68.

17. Legis mens magis eſt attendenda, quam verba, *l. ſcire leges ff. de legibus l. non aliter, ff. de legat.* 3. *l. nominis, & rei,* §. *verbum ex legibus, ff. de verbor. ſignific. Surd. deciſ.* 35. *num.* 14. *Marc. Anton. Genuenſ. in pract. eccleſ. q.* 144. *n.* 3. Lex enim, & legis mens idem ſunt, *Surd. deciſ.* 43. *num.* 9. A verbis tamen legis non eſt recedendum, *d. l. non aliter, ff. de legat.* 3. *cap. ult. & ibi gloſ. de verbor. ſignific. Thomas de Thomaſettis in floribus legum reg.* 5. ubi ait procedere niſi conſtaret voluntatem loquentis aliter voluiſſe.

[§. 13. Leges & ſtatuta nova debent intelligi, & diſtingui ſecundum anteriora: poſteriora enim ad priora pertinent, ut per ea poſteriora corrigantur, determinentur & ſuppleantur, *tex. l. ſed & poſteriores, ff. de ll. Ald. Maſc. concl.* 2. *num.* 103.]

[Quamvis nova conſtitutio habeat clauſam: Non obſtante aliquo ſtatuto, *d. concl.* 2. *num.* 205.]

18. Le-

18. Legum correctio eſt vitanda, *Surd. deciſ.21.nu.19. Cardin. Tuſch. tom.2. lit. C. concluſ.10.6. & ſeq. Pichard. ad princip. inſt. de lege falcidia nu. 34. Armendariz in proœmio addit. ad recop. legum Navarræ num.51. Cephal. conſ.323. à nu.18. vol.3. Io.Pet.Monet. de diſtribu. quotid. p. 2.q.11.nu.29.* Et in dubio legum correctio non eſt facienda, *l. ſi quando Cod. de inofficioſo teſtam. l. 1. C. de inoffic. doti. l. præcipimus in fin. Cod. de appellat. cap. 1. de novi operis nunciat. cap. cum expediat de elect. lib. ſexto. Menoch. de adipiſc. poſſ. rem. 4. nu. 21. Franc. Becc. conſ. 1. num.13. quos citat Mari. Anton. vari. l. 1. reſol. 18. nu. 12.* [*vide. plene Menoch. 6. præſ. 38.*]

17. Legum interpretatione molliendæ ſunt potius pœnæ, quam nimis exaſperandæ *cap. pœnæ de pœnit. diſt.* 1. quia in pœnis benignior fit interpretatio, vide infra *lit. P. nu. 16.* Mitius agitur cum lege, quam cum homine *glo. fi. in cap. illa de elect. l. Celſus ff. de arbitr. plene Bart. in l. amplius ff. rem ra. habe. Borch. de irregul. p. 9. num.19.fol.423.* quem citat *Mari. Anton. vari. lib. 1. reſol. 19. num. 5. Cald. Pereira de emp. cap. 9. num. 7.* [In ambigua & obſcura legis interpretatione non tam verborum, quam ſententiæ ac mentis ratio haberi debet, *Gadd. in l. 6. §. 1. num. 22.&c. de V. S.*]

20. Lex non ad verborum formulam, & ritum, ſed ad effectum ſolum attendere debet;

 Ferrer.

*Ferrer. in conſt. Cathalon. gloſ.*4. *num.*66. Ratio enim generalis legis reſtringitur ex mente legis *Surd. deciſ.*9. *num.*13. *Armendariz in proœm. addit. ad recopil. legum* Navarræ *nu.*131.

21. Lex non eſt impoſita verbis, ſed rebus *l.* 2. *in fine C. commun. de legat. l. fin. C. de uſur. cap. ſecundo requiris de appellat. Surd. de alim. tit.* 9. *q.*21. *nu.*20. *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 156. *numer.* 17. *Ferrer. in conſtit. Cathalon. gloſ.*5. *nu.*160. *Scacci. de appell. q.*17. *limit.* 10. *nu.* 14. *Cardin. Tuſch. tom.*5. *lit.* L. *concluſ.*272. *Armendariz in proœm. addit. ad recopil. legum Navarræ num.* 104.

22. Lex quod negat, natura non audet *l.* 2. §. *ult. ff. de uſufr. earum rerum quæ uſu conſumuntur.* Et lex naturam ſemper imitatur *l. adoptio* 16. *ff. de adoptionib.* §. *minorem natu inſtit. eod. Pichard. ad rub. inſtit. quibus modis teſtam. infir. num.* 1.

23. Lex quamvis dura ſervari debet, & caſus legis attenditur *l. proſpexit ff. qui & à quibus Cardin. Tuſch. tom.*5. *lit.* L. *concluſ.* 262. *Scacci. de appellat. q.* 17. *limit.* 48. *nu.* 11. *Armendariz in proœm. addit. ad recopilat. legum* Navarræ *numer.* 152.

24. Lex poteſt plus, quam pactum *l. dudum C. de contrah. empt. Cardin. Tuſch. tom.* 6. *lit.* P. *concl.*8.

25. Lex non debet eſſe iniquitatis vinculum, *Cæſar Argel. de contradictore legitimo q.* 19. *nu.* 72.

nu. 72. Non debet aliis legem imponere, qui ipſam negligit obſervare, *cap. pro illorum de praben.* & legem quam quis aliis præſcripſit, ipſe eandem ſervare tenetur, *l. antepen. ff. de admin. tuto.* [Princeps ſuis non ſubeſt legibus *l. princeps ff. de ll. Kinſch: tit.* 7. *c.* 8. *nu.* 22. *&c. adde ſup. lit. I. num.* 10.]

26. Lex ſemper in potiori ſignificatu eſt accipienda ex *reg. l quaritur, ff. de ſtatu hominum l. non aliter, ff. de legat.* 3. *Surd. deciſ.* 283. *num.* 5. *& conſ.* 288. *num.* 27.

27. Lex diſponere non dicitur illud, quod præſupponit, *l. ex facto in* 1. *ff. de hæred. inſtit. Surd. deciſ.* 195. *nu.* 8. & notatum eſt infra *lit. V. num.* 38.

28. Lex ubi non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus, *l. de pretio, ff. de public. in rem act. l. non diſtinguemus ff. de recep. arbitr. l. præſes, ff. de offic. præſid. l.* 2. *§. convenire, ff. de judic. l. quos prohibet, ff. de poſtul. l.* 1. *§. generaliter, ubi gloſ. verbo in infinitum, ff. de legat. præſtand. l. quamvis, ff. de in jus vocando, l. ſi ſervus, §. non dixit, ff. de acquir. hæred. l.* 1. *§. quod autem, & ibi gloſ. verbo ſimpliciter, ff. de aleator. l. uni. C. qui pro ſua juriſdict. l. illam, C. de collat. cap. Romanorum* 9. *diſt. cap. conſuluiſti* 2. *q.* 5. *capit. ſolitæ de majorit. & obedient. cap. quia circa* 22. *d. privileg. clemen. ult. de reſcript Surd. conſ.* 51. *nu.* 7. *& conſ.* 182. *num.* 15. *& conſ.* 301. *num.* 50. *&*

conſ.308. nu.3. & conſ.340. nu.2. & deciſ. 195. numer. 4. Bertazol. in repetit. l. ſi quis major, C. de tranſact. num. 354. Ioſeph. Aldrete de religioſa diſciplina tuenda lib. 2. cap. 28. nu. 11. Narbona de appellat. à vicario ad Epiſcopum p. 1. numer. 27. Iaſ. in l. non dubium nu. 38. C. de legibus, Thomas de Thomaſettis reg. 300. Flamin. de reſignat. tom. 2. lib. 12. q. 5. num. 22. Gam. Luſit. deciſ. 105. nu. 2. Eſcobar. de ratiocin. cap. 18. nu. 42. Ioan. Maria Bellet. diſquiſit. clerical. p. 1. §. 1. tit. de bonis clericorum, n. 19. in fin. pag. 489. Cardin. Tuſch. tom. 2. lit. D. concluſ. 508. Luſit. Fr. Anton. à Souſa in relect. de cenſur. bullæ cœnæ cap. 2. diſp 8. nu. 1. Ioan. Petr. Monet. tract. de diſtribut. quotid. p. 2. q. 2. nu. 37. Cæſar Argel. de contradictore legitimo, q. 20. nu. 14. ubi *nu. 24.* declarat ſi nullo modo dicat nec virtualiter nec realiter, ſecus ſi ſaltem virtualiter, *Armendariz in prœm. addit. ad recop. legum* Navar. *nu.* 27. ubi limitat cum alia lex diſtinguit, vel cum ratio ex illa, vel ex aliis legibus deſumpta id facit. Et quod lex non dicit, non eſt ab homine præſumendum, *l. diſſentientis, C. de repudiis cap. illa: ne ſede vacante. Surd. conſ. 219. nu. 21.* Et lex una indiſtinctè loquens, per aliam diſtinguitur, & limitatur, *l. ſciendum, ff. qui ſatiſd. cog. l. quamvis, ff. de in jus voc. auth. offeratur C. de litiſconteſt. l. filiusfam. ff. de action. & oblig. junc. l. 1. ff. ad Maced. l. juriſgentium, §. ſi paciſcar,*

paciſcar, ff. de pact. junc. l. tranſigere, & *ibi glo. magna in fin.* C. *de tranſact. Ioan. Maria Bellet. diſquiſit. clerical. p.* 1. *tit. de bonis clericorum*, §. 1. *num.* 20. *pag.* 489.

29. Lex generaliter loquens, generaliter eſt intelligenda, *l. de pretio, ff. de public. in rem actio. l. in fraudem*, §. *ult. de teſtam. milit. l.* 1. §. *generaliter, ff. de legat. præſtan. l.* 1. §. *quod autem ff. de aleator. l. fin. in fin. ubi Angel.* C. *de dotis promiſſione cap. ſolitæ*, §. *fin. de major.* & *obed. Surd. conſ.* 271. *num.* 28. *Valaſc. conſ.* 113. *nu.* 21. *Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.* 419. *nu.* 1. & *deciſ.* 605. *nu.* 2. *in* 1. *edit.* & *reſol.* 529. *nu.* 2. *in* 2. *edit. Thomas de Thomaſettis reg.* 172. *Mari. Antonin. vari. lib.* 3. *reſol.* 18. *nu.* 3. *Bertazol. in repetit. l. ſi quis major*, C. *de tranſact. nu.* 213. *Ioan. Narbona de appellat. à vicario ad Epiſcopum p.* 1. *nu.* 27. *Barthol. Perett. ad extravag. ambitioſæ de rebus eccleſiæ n.* 9. *pag.* 85. Reſtringitur tamen ne quis ad lucrum indebitè admittatur, vel ne quis damnum indebitè patiatur, *Armendariz in proœm. addit. recopil. legum Navarræ num.* 76. Et non refertur ad caſus ſpecialiter notatos, *l. ſanctio legum, ff. de pœn. l. doli clauſula, ff. de verbor. oblig.*

30. Lex, vel diſpoſitio generalis reſtringitur ex ratione particulari, *l. cum pater*, §. *dulciſſimis, de legat.* 3. *l. ſi de certa re*, C. *de tranſact. Flamin. de reſignat. tom.* 2. *lib.* 9. *q.* 4. *num.* 19. *Garc. Girond.*

rond. de privilegiorum, ſeu exemptionum explicat. num. 526. *& numer.* 276. Et recipit reſtrictionem de habilitate, *l. ut gradatim* §. *etſi ff. de muner. & honor.* cum aliis de quibus *Bertazol. in repetit. l. ſi quis major numer.* 216. *C. de tranſact.* 6.

[§. 14. Leges futuris dant formam negociis non præteritis *l.* 7. *C. de ll.* Niſi lex ſit veteris juris declaratoria, tum enim ad præterita quoque ſe extendit : *Sande* 2. 5. *def.* 6. *in fi. Menoch.* 1. *arb.* 185. *numer.* 26. *Hunn. Encyclop. p.* 1. *tit.* 2. *c.* 4. *numer.* 14. *Surd. dec.* 29. *numer.* 6.]

31. Lex ſi duplici nititur ratione, quamvis alia deficiat, ſuſtinetur tamen deciſio propter alteram, §. *affinitatis inſtitut. de nupt. Valaſc. conſ.* 60. *num.* 6.

32. Lex ſi aliud voluiſſet, expreſſiſſet juxta regul. *l. uni.* §. *ſin autem ad deficientis, C. de caduc. tol. l. ſi ſervus,* §. *prætor ait. verſ. non dixit, ff. de acquir. hæred. cap. ad audientiam* 2. *de decim. cap.* 2. *de tranſlat. prælati, cum traditis per Tiraq. in l. ſi unquam verbo liberti. nu.* 3. *C. de revocandis donat. Menoch. conſ.* 1. *nu.* 178. *& conſil.* 140. *nu.* 4. *Surd. deciſ.* 88. *num.* 4. *& deciſ.* 322. *num.* 22. *& conſ.* 245. *nu:* 45. *vol.* 2. *Guter. pract. lib.* 3. *q.* 22. *numer.* 7. *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 9. §. 1. *num* 33. *& gloſ.* 42. *numer.* 11. *Cardoſ. in praxi judicum, & advocat. verbo lex num.* 28. *Cardin.*

Tuſch.

*Tuſch.tom.8.lit.V. concl.89.nu.5. Mari.Antonin. vari.lib.1. reſol.1. num.*10. Lex id noluiſſe præſumitur, cnm facile id exprimere potuiſſet,neque expreſſit,*Menoch. conſil.*30.*nu.*8.*Armendariz. in proæmio addit. ad recopil. legum Navarræ nu.* 150.

[§. 15. Legitimæ portioni expreſſe renunciari poteſt, *l.ſi quando* §. *& generaliter* C. *de inoff. teſt.* Fuſar. *qu.* 296. *num.*99. *Mant.de conject. lib.*7. *tit.*8. *nu.*11.]

33. Libera quælibet res præſumitur à ſervitute, *l.fluminum.*§.*ult. l. Proculus. ff. de damn. infect. l. altius, & l. ædibus,* C. *de ſervit. & aqua, & inſtit. de liberti. in princip. Menoch. de præſumpt. lib.* 3. *q.* 89. *numer.* 1. *& q.* 91. *& lib.* 6. *q.*29. *& conſ.*2. *num.*43. *& conſil.*127. *num.*17. *& de arbitr. judicum lib.* 2. *caſu* 156. *& conſil.* 395. *num.*2. *cum ſeqq. Maſcard. de probat.concl.* 79. *& concl.* 209. *& concl.* 1214. *nu.*17. *& concl.* 1305. *Bertaz. tract. clauſular. inſtrum. clauſ.*21. *gloſ.*1. *nu.*1. *Bonac. tom.* 1. *commun. opin. lib.* 3. *tit.*21. *communia ſervitutum n.*56. *pag.*425. *Alciat. de præſumpt. regul.*2. *præſumpt.* 3. *Rebuf. in tract.congruæ portionis n.*127. *Valaſc.conſult.*82. *n.*6.*& de jure emphyt.q.*51. *Surd.deciſ.*177. *n.*1. *Theſaur. deciſ. Pedem.*216. *Myſing.cent.*5. *obſervat.*25. *Caſtil.lib.*1.*controv.cap.*7.*n.*19. *Brunor.à Sole in locis commun. verbo res* 4. *Mari. Antonin. vari.lib.*1. *reſol.*95. *n.*8. Amplia etiam extante

quaſi

quaſi poſſeſſione ſervitutis, *Menoch. d. q.* 89. *num.* 6. *& conſ.* 75. *num.* 4.

34. Liberalis nemo exiſtit in neceſſitatibus, *l. rem legatum, ff. de adimend. legat.* cum ſimilibus, de quibus per *Tiraq. in l. ſi unquam verbo donatione largitus num.* 106. *C. de revocandis donat.* cum aliis infra citatis *lit. N. num.* 9.

35. Liberalitatem non dicitur exercere, qui debitum ſolvit, *l. proximè, ff. de ritu nupt. l. ſi ſervo ff. de hæred. inſtit. Surd. de alim. tit.* 1. *q.* 108. *numer.* 5.

36. Limitata cauſa limitatum producit effectum, vide ſupra *lit. C. num.* 12.

37. Locupletari nemo debet cum alterius jactura, *l. nam hoc natura, ff. de condict. indeb. l. naturaliter, §. fin. l. hæc condictio* 66. *ff. eod. l. bona fides* 50. *ff. de actio. emptio. l. jure naturæ* 206. *ff. de reg. jur. l. ult. C. de uſucap. pro empt. cap. ſuam de pœn. cap. locupletari* 47. *de reg. jur. libro ſexto, Vitalis de Cambanis tract. clauſularum pag. mihi* 15. *num.* 11. *Cæſar Argel. de contradictore legitimo q.* 20. *num.* 48. *Anton. Monach. Lucenſ. deciſ.* 23. *num.* 23. *Pichard. ad §. ſed naturalia inſtit. de jure naturali. num.* 3. *& in diſp. de nobilit. communicat. num.* 73. *Thomas de Thomaſettis reg.* 24. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 23. *num.* 3. *& lib.* 2. *reſol.* 41. *num.* 13. *Ugolin. de offic. & poteſt. Epiſcopi cap.* 18. *§.* 2. *num.* 4.

1. Magis

M.

1. MAgis, & minus non differunt ſpecie, *l. ult. ff. de fundo inſtruct. l. ſed etſi manente ff. de preca. l. ſi is cui ff. quemadm. ſervit. amit. Surd. conſ.* 305. *num.* 66. *& conſ.* 368. *num.* 13. cum aliis infra citatis, *lit. P. num.* 24.

2. Major ratio elidit minorem, *l. ſi debitori in fine ff. de fidejuſſor. l. cui pacto ff. de ſervis exportandis.*

3. Majori ſumma ineſt minor, *l.* 1. §. *ſi ſtipulanti ff. de verbor. oblig. cap.* 1. *ubi latiſſimè canoniſtæ de arbitr. in* 6. *Cardin. Tuſch. tom.* 7. *lit. S. concl.* 885. *Pichard. ad* §. *præterea. num.* 9. *inſtit. de inutil. ſtipul. Cardin. Seraphin. Rota Romanæ deciſ.* 267. *num.* 4. ubi aſſerit, quod fallit, quando ſummæ diverſitas conſtituit ſpecierum diverſitatem. Verum huic regulæ opponi videtur *tex. in l. ſi decem* 54. *in princip. ff. locati.* ubi diſpoſitio concepta ſuper majori ſumma non verificatur in minori. Communis intellectus eſt ſecundum *Bart. in d.* §. *ſi ſtipulanti*, propterea ibi diſpoſitionem conceptam ſuper majori ſumma, non verificari in minori, quia agitur de cauſa oneroſa, in qua non procedit principium, ſed tantum in cauſa lucrativa,

Digitized by Google

tiva, ſequuntur *Gom. de contractibus cap. 9. nu. 4. Coſt. lib. 1. ſelect. cap. 2. num. 1. Conan. comment. lib. 7. cap. 11. num. 4.* Convincitur tamen ex *eod. tex. in d. l. ſi decem ſecundo caſu*, ubi probatur majorem ſummam prolatam à conductore verificari in minori per ſe. Unde rejecto hoc intellectu conſidero diſpoſitionem conceptam ſuper majori ſumma non verificari in minori, niſi appareat veroſimiliter diſponentem intendiſſe quamcunque ſummam contentam ſub majori, cum verò primo caſu, *d. l. ſi decem*, major ſumma proferatur à petente, ſcilicet à domino rei locatæ, ideo non videtur conſentire in minori ſumma, quia eſt ei præjudiciale, attamen ſecundo caſu major ſumma profertur à promittente, ſcilicet conductore, & ideo in minori conſenſiſſe videtur, nam veroſimiliter præſumitur conductorem, qui in majori ſumma conſenſit, à fortiori conſentire in minori, ſi intelligeret locatorem minus velle locare, quia per hoc fit melior conditio ipſius. Senſus autem *tex. in d. §. ſi ſtipulanti*, ex quo deſumitur regula hæc (omiſſis variis intellectibus, de quibus *Menchaq. de creat. ſucceſſ. §. 10. numer.* 142.) poteſt verificari legendo illum continuativè ad *verſ. niſi ſtipulatori*, ſupra proximè præcedentem, & ita loquitur caſu quo diverſitas promittentis majorem, vel minorem ſummam incontinenti

placuit

Digitized by Google

placuit interroganti, & ita ex eo, quod fuit ſequuta complacentia ſtipulatoris in diverſitate ſummæ promiſſæ, propter quam valet ſtipulatio in minori ſumma.

4. Majus cui conceditur; & minus concedi videtur, *l. filius fam. §. fin. ff. de donat. l. Marcellus, ff. de donat. cauſa mortis, l. non debet, ff. de regulis juris, cap. ex parte 27. de decim.* nam minus ſemper ineſt in eo, quod plus eſt, *l. in eo, ff. de regulis juris, Fari in praxi crim. p. 4. deciſ.* 10. *numer.* 6. Regula hæc non habet locum in diſpenſationibus, ut per *Aloyſ. Ricci in praxi rerum fori eccleſ. reſolut.* 227. *num.* 4. *in* 2. *edit.* Et majus, cui licet, non debet quod minus eſt non licere, ut notatum eſt infra *lit. P. num.* 23.

5. Mala non ſunt facienda, ut inde eveniant bona, *ex D: Paulo ad Rom.* 13. *refertur in cap. ex tuarum de ſortileg. cap. ſuper eo de uſur. Tiraq. de pœnis temper. cauſa* 52. *num.* 8. *Palat. in repetit. cap. notab.* 6. *num.* 2, *&* 3.

6. Male agens odit lucem ex auctoritate *Chriſti Domini Ioan.* 3. & probant *text. in l.* 1. *§. tria lumina, ubi gloſ. ff. de ventr. inſpic. l. donator, ubi gloſ. verbo occulte, C. de donat. refertur in cap. conſuluit* 24. *ubi gloſ. verbo qui malè de offic. deleg. cap. pernicioſam* 18. *q.* 2. *cap.* 1. *verſ. porro ut eccleſiaſtica beneficia, cap. cum ex injuncto de hæreticis, Surd. conſ.* 132. *num.* 24. Unde *Horat. epiſtol. lib.* 1. *epiſt.* 2.

Ut

Ut jugulent homines ſurgunt de nocte latrones,

& tenebræ aptæ ſunt ad fabricandum falſum, *l.* 1. §. *tria, ff. de ventr. inſpic.* & quæ occultè, & clandeſtinè fiunt ſuſpicione non carent, *cap.* 1. §. *cum enim*, & ibi *gloſ. verbo occulta, ut eccleſ. beneſ. ſine diminut. confe. d. cap. conſuluit,* §. *ne verò. l. fin. ff. de ritu nupt.* cum ſimilibus de quibus *Tiraq. de pœn. cauſa* 11. *num.* 11. & plenius *de retract. tit.* 2. *in præfat. à num.* 13. *Menoch. de præſumpt. lib.* 4. *q.* 12. *num.* 7. *Maſcard. de probat. concl.* 815. *nu.* 33. Sicut à contrario ea, quæ in conſpectu aliorum & palam fiunt, ſunt ab omni ſiniſtra ſuſpicione aliena, *l. non exiſtimo verſ. & multum refert, ff. de adminiſtrat tut. l. cum ipſe tutor,* §. *fuit quæſitum, & ibi Rip. ff. de contrah. empt. Menoch. de arbitr. lib.* 2. *cent.* 3. *caſu* 244. *num.* 1. *& per totum.*

7. Male parta, male dilabuntur; *Cardin. Tuſch. tom.* 5. *lit. M. concl.* 25.

8. Malitia creſcente, creſcere debet & pœna, *l. quicunque Cod. de ſervis fugitivis.*

9. Ex malitia ſua nemo debet commodum reportare, *l. in fundo, ff. de rei vend. l. itaque fullo, ff. de furtis, cap cognoſcentes de conſtitut. cap. ſedes, cap. plerunque de reſcrip. cap. intelleximus de judic. Cardoſ. in praxi judicum, & advoca. verbo delictum, nu.* 7. Intellige directè & principaliter, nam indirectè, per accidens, & in conſequentiam

quentiam poteſt quis ex malitia ſua commodum reportare, *argum. tex. in l. ſed & milites* 10. §. *ſcribit ibi, tutelis excuſabuntur, quia urbem eis ingredi non licet, ff. de excuſat. tutor. l. decreto* 10. *ff. de ſuſpect. tutor. cap. quia diverſitatem verſ. ſi tamen, de conceſſ. præben. notat. Tiraq. de jure mariti gloſ.* 8. *num.* 279.

10. Malitiis non eſt via aperienda, *Cæſar Argel. de contradictore legitimo q.* 13. *num.* 90. *Flami. de confident. q.* 35. *num.* 70.

11. Malitiis eſt occurrendum, *Flamin. de confident. q.* 32. *nu.* 61. Et malitiis non eſt indulgendum, *Eſcobar. de ratiocin. cap.* 15. *num.* 3.

12. Malorum mores infirmitas animi non excuſat, *l.* 1. *C. ſi adverſus delictum.*

13. Malorum conſortia ſæpè bonos corrumpunt, *cap. ſæpe* 28. *q.* 1. *Camill. Borrell. in addit. ad Bellugam in ſpeculo principum rub.* 11. §. *viſo lit. C. verſ. item hæreticus*, *Tiraquel. l.* 5. *connub. gloſ.* 1. *p.* 5. *num.* 29.

14. Malum ſub ſpecie boni non eſt admittendum, *Farin. in praxi crimin. p.* 4. *conſ.* 30. *num.* 62. Malum omne naſcens facile opprimitur, inveteratum fit plerumque robuſtius ex *Cicerone*, *veteri*, *novoque teſtamento* multis exemplis probat *Campanili in diverſorio juris canon. rub.* 12, *cap.* 8. *num.* 8.

15. Malum majus minori eſt conſideratione præferendum, *cap. omnes* 7. *q.* 1. *cap. ſi quis* 7. *q.* 3.

Malum minus toleratur, ut gravius evitetur *l. abſentem ff. de pœn. l.* 1. §. *ſanctius ff. de vent. in poſſe. mitt.*

16. Malum minus eligendum de duobus malis, *cap. duo diſt.* 13. *cap. juravit cap. non ſolum* 23. *q.* 3. *l. quoties, ff. de regul. jur. Cardin. Tuſch. tom.* 5. *lit. M. concl.* 26. *Menoch. de præſumpt. lib.* 5. *q.* 2. *num.* 24. *Menchaq. illuſtr. cap.* 48. *num.* 2. *Tiraq. de nobilit. cap.* 31. *num.* 47. *Thomas de Thomaſettis reg.* 9. *P. Azor. inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 2. *cap.* 18. *q.* 5. *Sayr. in clavi regia lib.* 1. *cap.* 13. *num.* 30. *P. Sanch. de matrim. lib.* 7. *diſp.* 1. *num.* 15. Nam reſpectu majoris mali minus habet rationem boni ex citatis per *P. Henriq. in ſum. lib.* 12. *cap.* 6. §. 7. *lit.* F. Item accidentaliter, & ſecundum quid perplexus inter duo, quorum alterum neceſſario eſt facturus, & utrunque arbitratur eſſe peccatum, juſte poteſt & tenetur eligere, quod ſibi videtur minus, ut majus evitet, ita colligitur ex *text. in d. cap. duo mala,* in idem eſt *tex. in cap.* 2. *ead. diſt.* 13. *verſ. eſt tamen, & verſ. ſed cum, & in cap. ſi aliquid.* 22. *q.* 3. obſervant *Archid. Dom. Præpoſit. Bellam & Turrecrem. poſt gloſſ. in d. cap. duo mala, D. Thom.* 1. 2. *q.* 19. *art.* 6. *ad tertium, ubi Medin. q.* 1. *Cordub. in ſuo quæſtion. lib.* 3. *q.* 4. *ad fin. Valent.* 1. 2. *q.* 14. *puncto* 5. *ad* 2. *Vaſq. ad d. q.* 19. *diſput.* 60. *cap.* 2. *n.* 9. & ex omnium ſententia reſolvit *P. Molin. de juſtit. tom.* 2. *diſp.* 335. *ſub*

num.

num. 10. *Fr. Emman. in ſum. tom.* 2. *cap.* 51. *num.* 6. *P. Suar. tom.* 4. *de pœnit. diſp.* 4. *ſect.* 10. *num.* 4. An autem ſit licitum conſulere alteri minus malum, ut majus evitet? vide *Thomam de Thomaſettis d. reg.* 93. *P. Azor. inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 12. *cap.* 16. *q.* 8. *P. Leßi. de inſtit. lib.* 4. *cap.* 3. *dub.* 4. *numer.* 34.

17. Malus ſemel, ſemper præſumitur eſſe malus, *cap. ſemel malus* 8. *de regulis juris lib. ſexto*, proſequuntur *Duenh. reg.* 303. *Hypol. conſ.* 44. *n.* 3. & 4. *Menoch. de præſumpt. lib.* 1. *q.* 32. *Maſcard. de probat. conſ.* 1003. *num.* 37. *Fr. Emman Roderic. tom.* 2. *regular. q.* 12. *art.* 3. *Cot. in memorab. verbo malus ſemel, pag.* 559. *Farin. in praxi crimin. p.* 1. *q.* 23. *num.* 21. *alias refert Cened. ad ſextum collect.* 29. *num.* 2. Intellige ut habeat tantum locum in eodem, vel ſimili genere mali, ſecus eſt in diverſo, ut docent *Greg. l.* 1. *verbo procurando tit.* 18. *par.* 6. *Vezin. tom.* 2. *commun. opin. lib.* 9. *tit.* 2. *nu.* 215. *Grammat. deciſ.* 25. *num.* 7. *Hippol. conſil.* 15. *num.* 9. & *d. conſ.* 44. *nu.* 18. *cum ſeq. Maſcard. concl.* 222. *nu.* 20. & *d. concl.* 1003. *num.* 38. *Clar. lib.* 5. §. *fin. q.* 21. *num.* 1. *ad finem, Farinac. d. q.* 23. *num.* 30. *Aloyſ. Ricci. in deciſ. curiæ archiep. Neapol. deciſ.* 4. *p.* 2. *Cardin. Tuſch. tom.* 5. *lit. M. concl.* 28. *Thomas de Thomaſettis reg.* 278. *Franciſc. Galet. in margarita caſuum conſcient. verbo præſumere.*

18. Mandatum ſpeciale detrahit generali,

S 2 *Steph.*

Digitized by Google

Steph. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 95. *num.* 9. *Cardoſ. in praxi judicum, & advocat. verbo mandatum num.* 4. Mandare, vel ratum habere paria ſunt *cap. ratihabitionem, ubi Din. de reg. jur: in* 6. *Fr. Anton. à Souſa in relect. de cenſur. bullæ cœnæ capit.* 3. *diſput.* 22. *numer.* 4. *& capit.* 12. *diſput.* 64. *num.* 11.

[§. 1. Mandatario ſi ſalarium incertum ſit promiſſum, ſolvi debet arbitrio judicis, pro ratione perſonæ & rei cui eſt navata opera, *Groenwegen in l. ſalarium* 17. *C. mandat. Chriſtin. dec.* 49. *vol.* 3. *n.* 1. *in med. Mantic. de tac. contr. lib.* 14. *tit.* 30. *num.* 25. 26.]

[Imo etſi nihil promiſſum ſit debetur officio judicis: ſi negocium fuerit multi laboris, vel dominus ſolitus ſit conducere adminiſtratorem, vel geſtor locare operas, *l. adverſus* 1. *& l. ſalarium* 17. *C. mand. & ubique Barboſ. Gabriel. lib.* 2. *de procur. concl.* 5. *Menoch.* 2. *arb.* 515. *n.* 2. 3. 4. *Chriſtin. vol.* 5. *dec.* 137. *n.* 130. *Mant. lib.* 5. *tit.* 2. *num.* 15. 16. 17. 18. *Rebuf. de famul. ſalar. gl.* 3.]

[§. 2. Maxime ſi geſtor rationem de iis retulit, *juxta l. Neſennius* 34. *ff. de neg. geſt.*]

19. Media præſumuntur probatis extremis, *l. ſicut, §. non videtur, ff. quibus mod. pig. vel hypothe. Scacci. de appellat. q.* 18. *remed.* 1. *concl.* 5. *n.* 56. Media tempora non nocent, *Pichard. ad §. in extraneis* 4. *nu.* 11. *inſtit. de hæred. qualit.*

Media

Media via eſt eligenda, §. *pen. inſtit. quibus ex cau. manumit. non licet*, §. *cum ex aliena, inſtit. de rerum diviſ. Thomas de Thomaſettis regul.* 178. ubi declarat procedere, quando jus, vel ſententia non poteſt magis adaptari ad unam partem, quam ad aliam.

20. Medium inhabile impedit extrema habilia poſſe conjungi, *l. ſi. ff. de flumin. l. qui ſella*, §. *fin. ff. de ſervit. ruſti. l. tria prædia, ff. de ſervit. urbanorum prædiorum, Surd. conſil.* 8. *num.* 17. *& conſ.* 136. *nu.* 34. *Anton. Monach. Floren. deciſ.* 62. *n.* 18. *Cardin. Tuſch. tom.* 3. *lit. E. concl.* 684.

21. Melius eſt intacta jura ſervare, quam poſt vulneratam cauſam remedium quærere, ſeu melius eſt occurrere in tempore, quam poſt illatum vulnus remedium quærere, vel principiis obſta, ſerò medicina paratur, *l. ult. in fine, C. in quibus cau. in integrum reſtitutio non eſt neceſ. l.* 1. *C. quando liceat unicuique ſine judice ſe vendicare, Cardin. Mantic. de tacitis, & ambiguis convent. lib.* 21. *tit.* 8. *num.* 30. *in fine, Card. Tuſch. tom.* 6. *lit. P. concl.* 648. *Ioan. Maria Bellet. diſquiſit. clerical. p.* 1. *tit. de diſciplina clericali*, §. 5. *num.* 105. *pag.* 68.

22. Melius eſt pauca cautè agere, quam multis intereſſe periculosè, *authen. de tabellion. circa medium collat.* 4. Et melius eſt pauca verba idonea effundere, quam multis inutilibus homines prægravari, *l. tanta*, §. *contrarium*,

C. de vet. jur. enucl. quare ſcripſit ille ſapiens

Pauca loqui prudens, audireque plurima
debet,
Os unum, binaſque aures idcircò te-
nemus.

23. Melius eſt nocentem dimittere, quam innocentem punire, *l. abſentem, ff. de pœnis. Card. Tuſch. pract. concl. tom. 1. lit. A. concl. 41. numer. 3.* Exemplum enim grave eſt prætextu nocentis inſontem periclitari, *l. fi. in fi. C. de his qui latro. occulta.*

24. Membrorum ſuorum nemo eſt dominus, *l. liber homo, ff. ad leg. Aquiliam. cap. ſi non licet cum pluribus ſeqq. 23. q. 5. Ioan. Maria Bellet. diſquiſit. clerical. tit. de favore clericorum canonis p. 1. §. 1. num. 15. pag.* 174. cum hujuſmodi dominium ſit ſoli Deo reſervatum, juxta illud ſacræ paginæ *Sapient.* 16. *tu es Domine, qui vitæ, & mortis habes poteſtatem, & Deuter. cap.* 32. *ego occidam, & ego vivere faciam, & quintum Decalogi præceptum, non occides*, intelligitur non ſolum de alio, ſed etiam de ſe ipſo, juxta *text. in d. cap. ſi non licet.* 23. *q.* 5. Unde nemo poteſt tam in foro interno, quam externo vitam ſuam, aut propria membra impunè diſſipare, & jactare ſine legitima cauſa, per ea quæ tradunt *D. Thom.* 2. 2. *q.* 64. *artic.* 5. *Cou. lib.* 1. *vari. cap.* 2. *à num.* 8. *& lib.* 2. *cap.* 1. *nu.* 11. *col. ult. Gom. vari. tom.* 3. *cap.* 3. *num.* 13. *Simanch. de catholic.*

cap.

Digitized by Google

cap. 18. à num. 21. Tiraq. de nobilit. cap. 31. à num. 559. Clar. in pract. lib. 5. §. fin. q. 68. nu. 87. Menoch. de arbit. caſu 284. P. Molin. de juſtit. tom. 4. tract. 3. diſput. 1. P. Leſſi. de juſtit. lib. 2. cap. 9. à num. 98. & num. 101. refert plures Cened. ad decretum collect. 29. num. 4.

25. Mendacium in uno dicens, in omnibus præſumitur dixiſſe: *Anton. Monach. Lucenſ. deciſ. 38. num. 11. Stephan. Gratian. Marchia deciſ. 227. num. 8. & 9. Barthol. Peret. ad extravag. ambitioſa, de rebus eccleſ. non alien. cap. 3. nu. 51.*

26. Mens magis debet attendi, quam verba, *Scacci. de appellat. q. 4. num. 21. Armendariz in proœm. addit. ad recopil. legum Navarræ nu. 19.* quibus adde, quæ infra notantur *lit. V. num. 5.* Mens enim eſt potentior verbis, ex *text. in l. Labeo in fin. ff. de ſuppel. lega. l. nominis, & rei, §. verbum, ff. de verb. ſignif.*

27. Mentiri plus eſt, quam lenocinium facere, *cap. poſtulaſti de reſcriptis.* Mendacium enim eſt delictum, & turpitudo, *Farin. in praxi crimin. p. 4. conſ. 60. num. 130.*

28. Meum quod eſt, amplius meum fieri non poteſt, *l. ſi rem meam, ff. de verbor. oblig. l. 4. §. 1. ff. de acquir. poſſeſſ. §. ſi cui fundus verſ. ſed ſi rem legatarii inſtit. de legat. §. ſic itaque, inſtit. de action. cap. inter dilectos de fide inſtru. Surd. conſil. 305. numer. 56. Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ. 46. nu. 23. & 24. & deciſ. 87. nu. 3. Cardin.*

Tuſch. tom. 5. *lit. M. concl.* 226. *Bertazol. de clauſulis inſtrum. clauſula* 19. *gloſ.* 2. *numer.* 9. *Pichard. ad d. verſic. ſed ſi rem legatarii num.* 2.

[§. 3. Milites ſunt qui ſacramento obligati exercent militiam, ut privilegia habeant militibus conceſſa, *Chriſt. vol.* 4. *dec.* 3. *num.* 6.]

[Habentque primo privilegia circa ſolennitates teſtamentorum, *l. divus ff. de teſt. mil. l. mil.* 15. *C. eod. Gail.* 2. *obſ.* 118. *Chriſt. d. loc. n.* 3.]

[Circa ſubſtantiam teſtamenti quia poſſunt partim decedere inteſtati partim teſtati, &c. *l.* 1. *&* 2. *C. d. tit. Chriſtin. d. dec.* 3. *nu.* 3. *&* 6.]

[Circa ipſorum perſonas: nam & cæci, ſurdi, deportati & condemnati, &c. poſſunt facere teſtamentum, *Chriſtin. d. nu.* 3. *poſt Bart. in l. Neque,* §. 1. *ff. d. tit. &* §. *pen. inſtit. eod.*]

[Circa hęredes & legatarios eorum, quia & incapaces poſſunt inſtituere ex tempore teſtamenti conditi, vel ex tempore teſtatoris mortis: vel aditæ hæreditatis, *l.* 5. *C. eod. l.* 13. §. 1. 2. *ff. eod. Chriſtin. d. num.* 3. *adde inf. p.* 355.]

[Quod & hodie milites gaudeant privilegiis militaribus, vide *Gail.* 2. *obſ.* 118. *& Greven.* 2. *pr. concl.* 118.]

[Præſidiarii quoque qui adverſus repentinos hoſtium incurſus excubant privilegia hæc habent, *Cuiac. conſul.* 49. *Math. de teſta. diſp.* 2. *th.* 3. *Treutl. p.* 2. *diſp.* 10. *th.* 6. *lit. C. Chriſtin. vol.* 1. *dec.* 109. *num.* 9. *&c.*]

[Præ-

[Præſertim quoad ea privilegia, quæ non ſolennitates teſtamenti, ſed ſubſtantiam ejus & perſonarum capacitatem & qualitatem concernit: *And. Gail. d. obſ.* 118. *nu.* 16. *Perez. C. de mil. teſt. num.* 3.]

[Idem teſtamentum militis poteſt ſecundum jus commune, & ſecundum jus ſpeciale valere diverſo reſpectu: quamvis in teſtando elegerit viam juris communis, *Mantic. de conj. ult. vol. lib.* 6. *tit.* 1. *num.* 25. *per l. quanquam C. de teſt. milit. Roman. in l.* 1. *numer.* 9. *C. eod.*]

29. Minima non ſunt in conſideratione, *l. ſcio, ff. de in integr. reſtit. l.* 4. *in fin. ff. de ædi. edic. Brunor. à Sole in locis commun. verbo minima, Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.* 691. *in* 1. *edit. & reſolut.* 585. *à num.* 7. *in* 2. *edit. Cardin. Tuſch. tom.* 5. *lit. M. concl.* 239. Intellige quando agitur de jure ſpeciali contra juris communis regulas, putà per viam reſtitutionis in integrum, & ita procedit *tex. in d. l. ſcio & in l. ſi oleum, §. ult. ff. de dolo, & l. res bona, ff. de contrah. empt.* quia ubi agitur de jure communi, de minimis curatur, & procedit *tex. in l.* 1. *§. illud, ff. de conjung. cum emancip. lib. l. quamvis, ff. ut in poſſeſſ. legat. l.* 1. *§. cum dicitur, ff. ſi cui pluſquam per leg. Falcid.* etiamſi ſimus in pœnalibus, puta in furto, quod committitur in anſere, vel gallina, vel in uno ovo, *l. naturalem,*

Digitized by Google

§.gallinarum, ff. de acquir. rer. domin. §. gallinarum, & utrobique gloſ. & Doct. inſtit. de rer. diviſ. ita diſtinguit *Bart. in d. l. ſcio n.* 1. *verſ. nota quod de minimis, & in l. proprietarius col.* 2. *in princip. num.* 2. *verſ. ſed dic aut agitur, ff. de damn. infect.* quæ diſtinctio communiter ab omnibus recepta eſt, ut per citatos *à Rendina in promptuar. recept. ſentent. tom.* 1. *tit.* 100. *nu.* 13.

[§. 4. Minorem partem majori præjudicium inferre iniquum eſt *l. ſi autem ff. de aq. pluv. arc. l. quod major ff. ad muncip. & ibi Bart. Radel. dec.* 9. *nu.* 3.]

[§. 5. Minoris ætatis infirmum eſt judicium *l.* 1. *pr ff. de minor. l.* 48. §. 1. *de fidejuſſ.*]

30. Minus cui prohibetur, multo magis id, quod majus eſt interdicitur *cap. nulli* 44. *diſt.* nam minus ſemper ineſt in eo, quod plus eſt, *l. in eo, ff. de reg. juris, Farin. in praxi crim. p.* 4. *deciſ.* 10. *nu.* 6.

31. De modico non eſt curandum, *l. ſi oleum, §. fin. cum l. ſeq. ff. de dolo, l. in rebus §. poſſunt, ff. commodati, l. res, ff. de contrah. emp. l. ſcio; ff. de in integr. reſtit. Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.* 39. *num.* 3. *in* 1. *edit. & reſol.* 36. *in* 2. *edit. Bertazol. in repet. l. ſi quis major, C. de tranſact. nu.* 422. *Thomas de Thomaſettis reg.* 94. ubi aſſerit procedere, niſi modica eſſent eſſentialia, vel multa.

32. Modica non nocent, *cap. ſi proponente*

24. *ubi*

Digitized by Google

42. *ubi gloſ. 1. de reſcript. Tiraq. in l. ſi unquam verbo donatione largitus nu.* 107. *C. de revocandis donat. & in tract. de judicio in rebus exiguis verſ.* 29. *P. Azor. inſtit. moral. lib.* 6. *cap.* 10. *verſic. tertio quæritur.* Hinc modica mora non nocet, *Tiraq, ubi proximè num.* 77. *& de retract. lig.* §. 8. *numer.* 9. [*l. ſi debitori* 21. *ff. de judic: & ibi Gothof:*]

33. Mora ultimâ nocet, *l. illud* 17. *ff. de peric. & commod. rei vend.* [*l.* 7. *ff. de uſur. l.* 6. *& l. acceptam C. eod: l. ult. C. de pign. act.*] *l. ſi mora, & l. ſemel mora, ff. ſoluto matrimon. l. cum prætor,* §. *ſi aliquando, ff. de novi operis nunciat. l. ſi & per emptorem* 53. *ff. de actio. emp. l. ſi ſervum* 91. §. *ſequitur, ff. de verb. oblig. cap. ſi judex laicus* 12. *ubi gloſ. verbo clericali de ſentent. excom. lib. ſexto, Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib.* 3. *q.* 29. *nu.* 86. *Caſſan. in catal. glor. mund. par.* 12. *conſid.* 100. *nu.* 16. *Medic. in tract. de novation.* 2. *p. verbo mora, Saport. tract. de mora cap.* 1. *nu.* 41. *Forcatul. eod. tract.* 3. *p. nu.* 13. quos refert *Pichar. in diſp. de mora num.* 212. [*& Nic. ab Alt: ſing.* 52. *num.* 8.]

34. Morem antiquorum, qui non ſervat, non ſervat honorem eorum, *Bald. conſ.* 318. *incipit quidam nobilis lib.* 2. refert, & ſequitur *Aymo. conſ.* 238. *nu.* 10.

35. Moriens nunquam præſumitur immemor ſalutis æternæ *l. fin. C. ad l. Iuliam repetund.*

cap.

cap. ſancimus 1. q. 7. Menoch. conſ. 350: num. 9. Eſcobar. de ratiocin. cap. 11. num. 30. Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. compatat. 18. num. 66. Thomas de Thomaſettis regul. 193. Cou. vari. lib. 2. cap. 13. num. 8. Flamin. de reſignat. lib. 12. q. 1. à num. 7. Bertaz. concl. 118. num. 13. Anton. Monach. Florent. deciſ. 2. num. 27.

36. Mors omnia ſolvit, [v. late Aug. Barb. ax. 154.] auth. de nuptiis §. deinceps collat. 4. Cæſar Argel. de contradictore legitimo q. 7. nu. 82. Cardin. Tuſch. tom. 5. lit. M. concl. 391. Sebaſtian. Medic. in ſpeciali tract. mors omnia ſolvit. Pichard. ad §. recte quoque 5. nu. 8. inſtit. de mandato. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 15. à nu. 3.

[Etiam mandatum, vide tamen exceptiones plurimas, apud Seb. Med. p. 2. concl. 64. nu. 190. Tulden. C. mand. nu. 6. Mant. de tac. conv. lib. 7. tit. 23. nu. 51. &c. Maran. conſ. 141. num. 7. Everh. conſ. 60. nu. 16. Viv. dec. 494. Bronk. 2. aſſ. 46. Guid. pap. dec. 491. & ibi not.]

N.

1. NAtura, & ars fruſtra nihil agunt, Ariſto. lib. 2. de cœlo text. 59. & lib. 3. de anima tex. 45. probatur in l. qui bis idem, ff. de verbor. oblig. l. hac ſtipulatio, §. divus, ff. ut lega. no. cavea. cum citatis

per

Digitized by Google

per *Brunor. à Sole in locis commun. verbo natura.* Et natura non deficit in neceſſariis, neq; abundat in ſuperfluis, *Ariſtot. d. lib. 3. de anima cap. 5.*

2. Natura rei potius attendi debet, quam ſimplex nominatio, *argum. tex. in l. ſi uno ff. locati cap. ea quæ, de ſimonia, Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 5. *num.* 18.

3. Naturalis conjectura prævalere debet accidentali, *Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib.* 3. *q.* 85. *num.* 55.

4. Naturaliter quod non poteſt fieri, non poteſt fieri ſecundum legem poſitivam, & ejus ordinationem, *l. qui ad certum, ff. locati, l. lex Cornelia in fine ff. de vulgari, & pupill. ſubſtit. l. Gallus, §. ſi ejus, ff. de liber. & poſth.* Unde paria ſunt aliquid eſſe impoſſibile naturaliter, vel de jure, *l.* 1. *ubi gloſ. & l. filius, ff. de condit. inſtitut.*

5. Neceſſaria omnia ad unum conceduntur illi, cui conceditur illud unum, *l.* 2. *ff. de juriſd. omn. judic. l. ad rem mobilem, §. qui procuratorem ff. de procurator. l.* 1. *§.* 1. *ff. ſi uſusfruct. pet. l.* 3. *§. qui habet, ff. de ſervit. ruſtic. præd. l.* 3. *ff. pro ſocio l.* 1. *§. fin. ff. de officio ejus cui mand. eſt juriſd. §. minorem inſt. de adopti. cap. præterea de offic. deleg.* cum his quæ ad hoc principium exornandum tradunt, *Everard. in topic. legal. in loco à conceſſione antecedentis, & in loco à conceſſione conſequentis. Nav. in princip. de pœnit. diſt.* 5. *num.* 24.

Digitized by Google

num. 24. *& lib.* 4. *de ſponſal. conſ.* 14. *numer.* 2. *Surd. conſ.* 347. *num.* 20. *Rendina in promptuar. recept. ſentent: tit.* 100. *nu.* 3. *tom.* 1. *Gam. Luſit. deciſ.* 206. *numer.* 9. *Thomas de Thomaſettis reg.* 29. Ubi aſſerit procedere in materia favorabili, vel indifferenti, vel in conjunctis, & ubi militat eadem ratio. Vel intellige quando illud conceſſum non poteſt ſtare ſine illis ex *Franciſc. Galet. in margarita caſuum conſcient. verbo concedere.*

6. Neceſſitas legi non ſubjacet *l. tutor qui repertorium ff. de adminiſtr. tutor. l. ut gradatim* §. 1. *ff. de muner. & honor. l. non ſolum* §. *fin. ff. de excuſat. tutor l. aliquando ff. de offic. proconſ. l. ſi quis filio ff. de injuſt. teſtam. l.* 1. *Cod. de oper. libert. l. pro tyronibus C. de privileg. domus Auguſtalis lib.* 11. *cap. licet de feriis cap. quanto in fin. de conſuetud. cap. exiit col.* 4. *in fine de verbor. ſignific. lib. ſexto Thomas de Thomaſettis regul.* 189. *Surd. deciſ.* 86. *nu.* 8. *Gail. pract. lib.* 1. *obſervat.* 102. *num.* 8. *Plac. de delictis lib.* 1. *cap.* 28. *nu.* 3. *Matien. l.* 1. *gloſ.* 21. *tit.* 10. *lib.* 5. *nova recopil. P. Sanch. de matrim. lib.* 3. *diſp.* 10. *num.* 27. *Ceval. commun. contra commun. tom.* 4. *q. fin. nu.* 50. *Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.* 711. *in* 1. *edit. & reſol.* 602. *num.* 3. *in* 2. *edit. Card. Tuſch. tom.* 5. *lit. N. concl.* 19. *Luſit. Benedict. Ægid. in repetit. l. ex hoc ff. de juſt. & jure p.* 1. *cap.* 8. *nu.* 26. *in fine*, elegantiſſime *Munoz de Eſcobar.* qui multa

multa ex ſacra pagina refert, *de ratiocin. admi-niſtr. cap.* 14. *à nu.* 10. *Bartho. Perett. ad extra-vag: ambitioſæ de rebus eccleſiæ non alien. verbo præterquam num.* 4. *pag.* 176. *Ioan. Petr. Monet. tract. de diſtribut. quotid. p.* 2. *q.* 11. *num.* 38. *Io. Maria* Bellet. *diſquiſit. clerical. p.* 1. *tit. de diſci-plina clerical.* §. 4. *nu.* 55. *pag.* 41. & §. 20. *nu.* 13. *pag.* 135.

7. Neceſſitas facit licitum, quod de jure non eſt licitum *cap. quod non eſt licitum de reg. jur.* Tiraq. *de pœnis temper. cauſa* 33. *nu.* 3. *Ceval. commun. contra commun. q. fin. nu.* 6. *tom.* 4. *Car-doſ. in praxi judicum, & advocat. verbo neceſſitas nu.* 2. *Anton. Oliban. de jure fiſci cap.* 4. *num.* 36. *Eſcobar de ratiocin. cap.* 14. *nu.* 13. *Ioan. Petr. Mo-net. de diſtribut. quotid. p.* 2. *q.* 11. *num.* 38. *Bel-lett. d.* §. 20. *num.* 13. [*Schleiſ. in VVeſemb. ff. de reb. eor: qui ſub tut.*]

[Et qui ex neceſſitate juramentum non ſer-vat perjurus non eſt, *Felin. in c. quærelam de ju-rej. per c. ſi vero eod. Ioan. Andr. in c. in argumen-tum de* R. I. *in.* 6. *nu.* 4. *Seb. Medic. de caſ. fort. p.* 1. *qu.* 6. *nu.* 35. *adde* Nicol. *ab Alt. ſing.* 1. *tot.*]

8. Ex neceſſitate quæ fiunt, non dicuntur fieri in fraudem *Gozadin. conſ.* 87. *nu.* 15. quem refert, & ſequitur *Flamin. de reſignat. tom.* 1. *lib.* 2. *q.* 3. *nu.* 40.

9. Neceſſitatibus nemo liberalis exiſtit *l. rem legatam ff. de adimend. legat.* Tiraq. *in l. ſi un-quam*

quam verbo donatione largitus, *numer*. 106. *C. de revocandis donat. Valaſc. conſ.* 153. *nu*. 24. *Gam. Luſit. deciſ.* 71. *num*. 3. *Pichard. ad rub. inſtit. de adopt. nu*. 45. Neceſſitatibus leges non ſervantur, *l. ut gradatim*, §. 1. *ff. de mu. & bono*.

10. Negantis factum per rerum naturam nulla eſt probatio, *cap. bona de elect. cap. ſuper hoc de renunciat. Hyeronim. Ferdinandez de Otero in repetit. cap. fin. de conſuetud. nu.* 30. Negativa enim probari non poteſt, ut per *Anton. Gabri. tom.* 3. *commun. tit. de probat. concl.* 6. *Maſcard. de probat. concl.* 1087. *Fulvi. Pacian. eod. tract. lib.* 1. *cap.* 38. *Donat. à Fin. tom.* 1. *commun. opin. lib.* 4. *tit.* 9. *num.* 35. *& num.* 20. *&* 28. *Menoch. de præſumpt. lib.* 2. *q.* 50. *num.* 8. *cum ſeqq. Vincent. Caroc. tract. de locato, & conducto tit. de negativa probanda p.* 3. *Cardoſ. in praxi judicum verbo probatio nu.* 29. *Rebuf. de except. nu.* 160. *cum ſeqq.*

11. Negatio facit rem dubiam, *cap. veniens* 13. *de ſupplenda negligent. prælato. Felin. in cap. ſuper eo à num.* 2. *de teſtibus cogendis. Surd. conſ.* 4. *num.* 28. *Gutier. pract. lib.* 3. *quæſt.* 9. *num.* 10.

12. Negativa plus negat, quam affirmativa affirmet, *gloſ. in cap. cum dilectus de conſuetud. Cardin. Tuſch. tom.* 5. *lit. N. concl.* 26. *Mari Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 20. *num.* 7. *Surd. deciſ.* 243. *num.* 6. ubi *num.* 7. aſſerit quod negativa diſpoſitio nullum caſum excipit. Et negatio plus

plus tollit, quam ponit affirmatio, quia malignantis naturæ eſt, & quidquid ſequitur negat, *l. filius fam.* §. 1. C. *de donat. gloſ.* 1. *in l. juriſgentium,* §. *ſed ſi fraudandi, ff. de pact. gloſ. verbo à ſuſpenſis in cap. cum dilectus de conſuetud. gloſ. verbo non poteſt in cap.* 1. *de reg. juris lib.* 6. quas ſequuntur frequentiſſime ſcribentes per *tex. ibi, in l. ſi is qui ducenta,* §. *verū ff. de rebus dubiis* cum multis aliis quæ latè proſequitur, *Tiraq. de jure primog. q.* 24. *nu.* 12. *Cov. vari. lib.* 1. *cap.* 13. *n.* 7.

13. Negligentia imputari non debet ignoranti, *l. ſi quis in gravi* §. *ſi quis ignorans ff. ad Silani. cap. apoſtol. de excep.* Negligentia alterius ei, qui diligens eſt nocere non debet, *l. ſi non expedierit* §. *ſi pupillus, ff. de bon. auct. jud. poſſid.* Et negligentia nunquam alicui debet imputari, ubi diligentia nihil proficeret, *l. ſi.* §. *ſi ea conditione, ff. ad leg. Rhod. de jactu, Io. Maria Bellet. diſquiſit. clerical. p.* 1. *tit. de diſciplina clericali,* §. 20. *num.* 14.

14. Negligentia unius alteri nocere non debet, *l. rem hæreditariam in fine, ff. de evict. l.* 3. *ff. de tranſact. l. fin. ff. ad Silanian. l. non debet, ff. de reg. jur. Thomas de Thomaſettis reg.* 190.

15. Nemo dat, quod non habet *l. traditio, ff. de acquir. rerum domin. l. nemo plus ubi Dec. & Cagnol. ff. de reg. juris l. ſi filius Cod. de donation. cap. quomodo de conſecrat. diſt.* 4. *cap. quod autem de jure patron. cap. nemo plus de reg. juris*

 lib. 6.

lib. 6. Surd. conſ. 194. *num.* 17. *& conſ.* 247. *num.* 10. *& conſ.* 265. *numer.* 6. *Cæſar. Argel. de contradictore legitimo, q.* 5. *num.* 28. *Anton. Monach. Bonon. deciſ.* 19. *num.* 4. *Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib.* 3. *q.* 10. *num.* 19. *Cardin. Tuſch. tom.* 2. *lit. D. concl.* 17. *Thomas de Thomaſettis reg.* 191. ubi exponit procedere de per ſe; ſecus autem auctoritate legis.

[§. 1. Nemo poteſt pro parte hæreditatem adire, & pro parte repudiare, *Bronch.* 3. *aſſ.* 36. *VVeſenb. ff. de acq. har. num.* 5.]

[Quamvis hodie moribus quis partim teſtatus poſſit decedere, & partim inteſtatus, *Peck.* 1. *de teſt. con. c.* 45. *nu.* 13. *Gudel. de I. N. lib.* 2. *c.* 5. *verſ.* Ac ex eo, *Goris. adverſ. tract.* 4. §. 12. *&* §. 11. *nu.* 5. 6. *Gail.* 2. *obſ.* 124. *nu.* 14. *& de arreſt. c.* 6. *num.* 19. *Burgund. ad* C. *Fl. tract.* 6. *nu.* 4. *&c. Chriſtin. vol.* 1. *dec.* 51. *nu.* 61. *Sande ad* C. *Gel.* 2. *tract.* 1. *c.* 2. §. 4. *numer.* 7. *&c. Everh. in loc. à tanquam* 116. *nu.* 19. 22. *diff. v. Forſter. de ſucceſ. lib.* 1. *c.* 39. *Fachin.* 4. *cont.* 15. *Schneid.* §. *hæreditas, nu.* 5. *&* 6. *Inſt. de hær. inſt. Neoſt. Cur. Holl. dec.* 3. *qu.* 2. *Gomez.* 1. *var. reſ.* 10. *num.* 8 *&c.*]

[Et ſic ubi diverſa ſunt patrimonia diverſis legibus ſubjecta, poteſt quis eſſe legatarius ſimul & hæres reſpectu diverſorum bonorum, *Chriſtin. ad ll. M. tit.* 16. *art.* 36. *in addit. verſ. Quæri hic etiam, & vol.* 6. *dec.* 114. *ubi plures alleg.*]

16. Nemo

16. Nemo plus juris in alium transferre poteſt, quam ipſe in ſe habeat, *l.* 2. C. *de pœnis, l.* 1. C. *qui pro ſua juriſd. cap. nemo poteſt* 79. *de reg. juris lib. ſexto Ioſeph de Seſſe Aragon. deciſ.* 188. *num.* 15. *&* 23. *Cæſar Argel. de contradictore legitimo q.* 9. *num.* 58. *Pichard. ad princip. inſtit. de acquiſit. per arrogat. numer.* 49. *Surd. conſ.* 126. *num.* 31.

17. Nemo videtur eligere viam, per quam judicium ſuum ſubvertatur, *l.* 3. *verſ. nec credendum, ff. de milit. teſtament. l. quoties* 13. *ff. de rebus dubiis l. quoties, ff. de verbor. obligat. tex. optimus in cap. abbate juncta gloſ. verbo potius, de verbo. ſignific. cum aliis de quibus Meno. de præſumpt. lib.* 6. *q.* 4. *à princip. Cardin. Mantic. de conjecturis ultimar. volunt. lib.* 2. *tit.* 1.

18. Nemo tenetur ad impoſſibile vide ſupra *lit.* I. *numer.* 12. Nemini conſulendum eſt cum alterius detrimento, *l. nec avus C. de emancip. liber. cap.* 1. 22. *q.* 2.

19. Neſcire, & dubitare paria ſunt, *l. maniſeſtiſſimi C. de furtis Tiraq. in l. ſi unquam in princip. numer.* 96. *C. de revocandis donat. Sarm. lib.* 2. *ſelect. cap.* 10. *num.* 5. *Menoch. de arbitr. caſu* 75. *num.* 7. Et neſcire, vel non poſſe paria ſunt, *l. in actione verſ. plane, ff. de furtis.*

20. Nihil, & inutile æquiparantur, *l.* 4. §. *condemnatum, ff. de re judic. cap. ſicut vigori* 1. *q.* 1.

21. Ex nihilo nihil fit, *l. Seiæ ff. de tutor. &*

 curator.

curator. l. ejus ff. de reb. credit. facit *l. ſi Mævia ff. de hæred. inſtit. Ariſto. lib. 1. de gene. & corrupt. Cald. Pereira de empt. cap. 3. num. 15. Farin. in praxi criminal. par. 4. conſ. 60. n. 90. & ibi addit.*

22. Nolle, & non poſſe paria ſunt, *l. 1. §. uſus ff. de procurator. l. 3. C. de hæredibus inſtit.*

23. Nominatio ſępe probat qualitatem rei, *D. Barb. in l. cum prætor, §. ult. nu. 243. ff. de judiciis.* Unde contractus talis præſumitur, qualis fuit denominatus, *Honded. conſ. 35. num. 4. lib. 2. Menoch. de præſumpt. lib. 3. q. 105. nu. 2. Anton. Monach. Florent. deciſ. 51. num. 5.*

24. Non entis nullæ ſunt qualitates, *l. ejus qui in provincia verſ. quoniam ff. ſi cert. pet. l. 4. §. condemnatum, ff. de re judic. l. 2. ff. de uſufr. l. Pomponius §. fin. ff. de acquir. poſſeſ. l. ſi ſervum, §. fi. ff. de action. empt. l. nec ullam, §. ſi quis abſentis, ff. de petit. hæredit. l. qui ſuperſtitis, ff. de acquir. hæredit. l. 1. ff. de hæred. vend. cap. bonæ de elect. cap. ad diſſolvendum de deſpon. impub. Tiraq. de jure primog. q. 55. nu. 10. & tract. ceſſante cauſa p. 1. numer. 212. Gom. vari. tom. 1. cap. 1. num. 9. & cap. 10. num. 43. & l. 17. Tauri nu. 19. verſ. 1. late Remig. tract. de immunit. eccleſ. ampliat. 20. à nu. 5. Thomas de Thomaſettis reg. 202. Guter. pract. lib 3. q. 35. nu. 10. Surd. deciſ. 316. num. 6. & conſil. 61. nu. 57. & conſil. 246. numer. 15. Brunor. à Sole in locis commun. verbo qualitas 9. Cardin. Tuſch. tom. 6. lit. Q. concl. 6.*

Digitized by Google

concl. 6. *Hieronym. Ferdinandez de Otero in interpretat. cap. gratum num.* 73. *de officio delegati, Eſcobar. de ratiocin. cap.* 15. *num.* 17. *& cap.* 19. *num.* 26. *Anton. Monach. Florent. deciſ.* 56. *num.* 5. *Ceval. commun. contra commun. tom.* 4. *q.* 905. *num.* 80. *Cald. Pereira quæſt. forenſ. conſ.* 15. *num.* 50. *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 188. *num.* 14. *&* 24. *Cæſar Argel. de contradictore legitimo q.* 4. *num.* 13. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 26. *num.* 4. *& lib.* 3. *reſol.* 48. *numer.* 18. Unde ens magis imprimitur in hominum memoria, quam non ens, ut aſſerit *Farin. in praxi crimin. p.* 4. *conſ.* 55. *num.* 76.

25. Non entis, & non apparentis idem eſt judicium, & paria ſunt rem non eſſe, & non apparere, *l. duo ſunt Titii, ff. de teſtam. tutel. l. in lege* 77. *ff. de contrah. empt. l. cum res* §. *itaque, ff. de legat.* 1. *Surd. deciſ.* 149. *num.* 2. *& deciſ.* 306. *num.* 13. *& conſil.* 245. *num.* 13. *& conſil.* 377. *numer.* 23. *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 167. *num.* 35. *tom.* 1. *p.* 1.

26. Non eſſe, & non poſſe probari paria ſunt, ut per *Surd. deciſ.* 149. *num.* 2. Et paria ſunt non eſſe, vel reperiri non poſſe, *l. cum unus* §. *fin. ff. de bon. aucto. jud. poßid. not. Bald. per illum tex. in l. cum ita,* §. *ſpecies, ff. de legat.* 2.

[§. 2. Non minus ardebunt qui cum multis ardebunt, *c. multi in fin.* 2. *qu.* 1.]

27. Non eſſe, vel eſſe nullum paria ſunt, *l.*

 duo

Digitized by Google

duo ſunt Titii *ff. de teſtam. tutel. l. non putavit, §.non quævis, ff. de bonor. poſſeſſ. contra tab. Surd. deciſ.* 51. *num.* 14. *& deciſ.* 222. *num.* 2. *Flamin. de reſignat. tom.* 2. *lib.* 8. *q.* 8. *nu.* 34. *cum ſeqq. Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap.* 5. *num.* 8. *Farin. in praxi crimin. p.* 1. *q.* 15. *num.* 45. *cum ſeqq. & pa.* 4. *conſ.* 60. *num.* 90. *& par.* 5. *quæſt.* 114. *num.* 128.

28. Non fieri vel non ſortiri effectum paria ſunt, *l.* 1. *§. nihil, ff. de inoffic. teſtam. l. ſi quis ſub conditione, ff. de teſtam. tutel. l. ex conſenſu, §.* 1. *ff. de appellat. Surd. conſ.* 245. *num.* 14.

29. Non fieri, vel ita fieri quod factum non duret paria ſunt, *Anton. Monach. Bonon. deciſ.* 40. *puncto* 7. *num.* 18. Nam factum non dicitur, quod non durat factum, ut ſupra notatum eſt *lit.* F. *num.* 26.

30. Non fieri, & inutiliter fieri paria ſunt, *argu. tex. in l. pen. in princip. ff. de ſuis, & legitimis hæred. l. quoties ubi gloſ. & doct. ff. qui ſatiſd. cog. §. ſciendum inſt. de ſatiſdat. tutor. gloſ. verbo inutilem in cap.* 2. *de tranſlat. prælati*, Tiraq. *ad leg. connub. gloſ.* 1. *p.* 6. *à num.* 12. *Palat. in repetit. rub. de donat. inter virum, & uxorem §.* 70. *num.* 29. *Cou. pract. cap.* 7. *num.* 2. *verſ. eſt & in hoc, Io. Franciſc. Leo in theſauro fori eccleſ. p.* 3. *cap.* 9. *num.* 22. *Surd. conſ.* 28. *num.* 89.

31. Non fieri, vel minus legitime fieri, ſeu aliter fieri, quam debeat de jure paria ſunt, *l.*

quoties

quoties ubi Iaſ. ff. qui ſatiſd. cog. l. ſi autem nullum C. de legit. hæred. cap. inter corporalia de tranſlat. Epiſcop. cap. veniens de presbyt. non baptiſ. cap. fin. de reſtit. ſpoliator. Surd. conſ. 45. *nu.* 42. *& conſ.*88. *nu.* 16. *& conſ.*3. *nu.* 12. *& deciſ.* 122. *num.* 6. *& deciſ.* 269. *num.* 12. *Flamin. de reſignat. tom.*2. *lib.* 11. *q.* 7. *num.* 8. *Valaſc. de partit. cap.* 8. *num.* 44. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo factum, nu.* 17. *Anton. Monach. Florent. deciſ.* 26. *numer.* 2. *Thomas de Thomaſettis reg.* 117. *in fine, & reg.* 220. *Ioann. Petr. Monet. tract. de diſtribut. quotid. p.*2. *q.*2. *num.* 19. *Mari. Antonin. vari. lib.* 2. *reſol.* 8 *num.* 8.

32. Non fieri, vel invalidè fieri paria ſunt, *l. non putavit, §. non quævis, ubi Bart. ff. de bonorum poſſeſſ. cont. tab. l.* 1. *§. quod autem, ubi Bald. ff. de officio præf. urb. l. quoties, ubi Iaſ. ff. qui ſatiſd. cog. Surd. conſ.* 157. *num.* 13. *Mari. Anton. vari. lib.* 2. *reſol.* 11. *num.* 10.

33. Non omnia quæ licent honeſta ſunt, *l. in cauſæ* 16. *§. idem Pompon. ff. de minor. l.* 1. *in princip. ff. de aqua quotid. & æſti. l. non omne, ff. de reg. juris, Pinel. in l.* 2. *C. de reſcind. vendit. p.* 1. *cap.* 1. *num.* 35.

[§. 3. Non debet in aliena poteſtate eſſe conditionem alterius, nihil delinquentis deteriorem facere, *l.* 1. *§. ult. & l.* 2. *ff. qua vi aut clam. l.* 39. *ff. de neg. geſt. l.* 51. *§.* 5. *ff. de no. op. nun. l.* 74. *de R. I. Coll. Arg.* 43. 24. *th.* 5.]

 34. Non

34. Non poſſe reperiri, vel non poſſe poſſideri paria ſunt, *l. cum unus*, §. *ult. ff. de rebus auctorit. judic. poſſid.*

35. Non præſtat impedimentum, quod de jure non ſortitur effectum, *cap. non præſtat* 52. *de reg. juris lib. ſexto, Cardin. Tuſch. tom.* 5. *lit.* N. *concl.* 66. de quo vide etiam ſupra *lit.* I. *num.* 7.

36. Non ſuccedere, vel non eſſe in rerum natura, paria ſunt, *l. pater filium, ff. de inoffic. teſtam. l.* 3. §. *ſed ſi ſunt ſui, ubi Bart. ff. ad* Tertul. *cum pluribus aliis apud* Tiraq. *de jure primog. q.* 53. *num.* 16. *Surd. conſ.* 237. *num.* 3.

37. Noſtra omnia facimus, quibus auctoritatem noſtram impartimur, *l.* 1. §. *omnia*, C. *de veter. jur. enuclean. gloſ. inſtit. de jure nat.* §. *plebiſcitum in verſ. conſule, Gom. l.* 40. *Tauri nu.* 89. *verſ. tertio*, & *l.* 48. *num.* 3. *Rebuf. in praxi p.* 3. *tit. de infirm. reſign. gloſ.* 2. *nu.* 3. *pag.* 204. *Valaſc. conſult.* 105. *nu.* 63. *Melchior Phœb. Luſit. deciſ.* 28. *numer.* 12. *tom.* 1. *Cardin. Tuſch. tom.* 5. *lit.* N. *concl.* 67.

[§. 4. Notorium & manifeſtum non eget declaratione, *Dd. ad l.* 2. *ff. ſi quis caut. Boër. dec.* 40. *tot. Afflict. dec.* 29. *Zaſ. conſ.* 10. *nu.* 60. *lib.* 2.]

38. Nullum quod eſt, nullum producit effectum, *l.* 4. §. *condemnatum, ff. de re judic. l. non putavit*, §. *non quævis, ff. de bonorum poſſeſ. cont. tab. l.* 2. *ff. de auctor. tutor. l. ſi aut nullum*, C. *de legitimis hæred. l. non dubium*, C. *de legi. l. fin.* C.

de

de ſentent. ex brevilo. recitan. cap. illud de jure patron. facit cap. quod nullum, & cap. non præſtat 52. *de reg. juris lib. ſexto, proſequuntur Surd. deciſ.* 40. *num.* 8. *& conſ.* 3. *num.* 11. *& conſ.* 373. *num.* 24. *Bartol. Perett. de rebus eccleſiæ non alien. ad extravag. ambitioſæ verbo infringere numer.* 4. *Flamin. de reſignat. lib.* 7. *q.* 1. *num.* 26. *Cot. in memorab. verbo actus nullus. Mendez à Caſtro cum ab eo citatis in praxi Luſit. lib.* 3. *cap.* 21. *nu.* 43. *Cæſar. Argel. de contradictore legitimo q.* 7. *num.* 146. *Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p.* 3. *collect.* 623. [Hinc ex actu nullo pœna non committitur, *l. cum lege ff. de arbitr. per l. quod autem, §. ſi uxor. de don. int. vir & uxor. Bald. in l.* 2. *C. de epiſc. aud.*] Et paria ſunt nullum eſſe, vel eſſe ſine effectu, *Surd. deciſ.* 51. *num.* 21. *&* 22. *& con.* 3. *à num.* 8. *& conſ.* 157. *à num.* 13. *& conſ.* 179. *à num.* 49. *& conſil.* 381. *à num.* 13. *Anton. Monach. Bonon. deciſ.* 40. *puncto* 7. *num.* 20. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 61. *num.* 24. Nec jus aliquod tribuere poteſt, quod nullum eſt, *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 572. *num.* 9. *tom.* 2. *p.* 1.

[Ideoque ſententia nulla executioni mandari non debet à judice, *VVameſ. civ.* 1. *conſ.* 76. *num.* 5. 6. *& conſ.* 88. *num.* 24. 25. *Viv.* 2. *deſc.* 304. *num.* 4. *&c. Berlich.* 1. *pr. con.* 84. *nu.* 12. *Chriſt. ad ll. Mechl. tit.* 1. *art.* 30. *nu.* 11. *& ibi not. Gail.* 1. *obſ.* 113. *num.* 2. *Iaſ. in l.* 4.

Digitized by Google

§. condemnatum, nu. 7. &c. de re jud. ff. neque ex ea (parte ſaltem opponente) condemnationem aliquam facere, *VVameſ. civ. 5. conſ. 27. num. 1. 2.*]

39. Nullum ipſo jure, non præſtat impedimentum, *l. 4. §. condemnatum cum ibi not. ff. de re judic. cap. conſideravimus de elect. cap. qui contra jus, & cap. non præſtat. 52. de reg. juris lib. ſexto, Cardin. Tuſch. tom. 5. lit. N. concl.* 140. præſertim quatenus concernit præjudicium tertii, *Vant. de nullit. in rub. quoties, & intra quod tempus, &c. num.* 53. quem adducit *Mari. Antonin. vari. lib. 2. reſol. 18. num.* 3.

40. Nullum ab initio, non convaleſcit ex tempore, *cap. quod ſicut, de elect. cap. non firmatur* 18. *de reg. juris lib. ſexto, l. quod in initio ff. eod. tit. Cardin. Tuſch. tom. 5. lit. N. concl.* 142. *cum ſeq. Thomas de Thomaſettis reg.* 255. ubi intelligit, quando ab initio actus omnino invalidus erat. Amplia favore animæ, *Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. cap. 12. nu. 13.* Limita in actu conditionali, *D. Barb. in l. 1. ff. ſolut. matrim. p. 4. nu.* 96. Et quod ab initio inutile eſt, ex eventu non confirmatur, *l. ſi tutoris, ff. quod juſſu.*

41. Nullum quod eſt, confirmari non poteſt, *Menoch. conſ.* 351. *num.* 19. *Surd. de alim. tit. 8. privil. 22. num. 34. & deciſ. 53. num. 11. & deciſ.* 289. *n.* 8. *Molin. de primog. lib. 2. cap. 7. num.* 7.

num. 7. *Cald. Pereira de poteſt. nomin. in reſp. pro Duce Paſtranæ verſ. quæ ſententia, Bernard. Græv. ad pract. cameræ imper. lib.* 2. *concl.* 1. *nu.* 32. *cum ſeqq.* Nam confirmatio ſemper refertur ad id, quod eſt validum, ita *Surd. deciſ.* 289. *num.* 9. *cum ſeq.*

42. Nullum quod eſt ab initio, ipſo jure, ratificari non poteſt, *gloſ. ult. in cap. cum nos de his quæ fiunt à prælatis, Tiraq. in l. ſi unquam verbo revertatur num.* 415. *C. de revocandis donat. Rota Romana apud Farin. deciſ.* 492. *num.* 9. & *deciſ.* 535. *num.* 11. *tom.* 2. *p.* 1.

43. Nullum quod eſt, reſcindi non poteſt, *l. nam etſi ſub conditione, ff. de injuſto rupto, irritoque facto teſtam. l. obligare,* §. *tutor. ff. de auctorit. tutor. l. ſi tutor. C. in quibus cauſis in integrum reſtitutio non eſt neceſſaria, cap. ad diſſolvendum de deſponſat. impuberum, Surd. conſ.* 52. *nu.* 58. & *conſ.* 73. *num.* 77. & *conſ.* 160. *nu.* 61.

44. Nulla, & non facta parificantur ut per *Flamin. de confident. q.* 46. *num.* 30. Nullum quod eſt, nihil eſt, *l.* 4. §. *condemnatum, ff. de re judic. Alex. conſ.* 33. *in princ. vol.* 1. *Franc. Becc. conſ.* 12. *nu.* 54. *quos refert Mari. Antonin. var. lib.* 1. *reſol.* 78. *num.* 10.

[Dictio nullatenus vel nullo modo univerſalis eſt, & negat omnes caſus tam directos quam indirectos, & omnem potentiam, *per. l. ult. C. de teſt. milit. v. Aug. Barb. dict.* 226. *n.* 2.]

1. Obſcurè

O.

1. Obſcurè reſpondere, & nihil reſpondere paria ſunt, *l. de ætate* 12. §. *nihil intereſt*, *ff. de interrogat. act.* faciunt notata per *Soar. tom.* 1. *commun. opin. lib.* 7. *tit.* 19. *num.* 139. *pag.* 293. *ubi Bellacomb. num.* 285. *Anton. Del Re. Tiburt. in tract. de juram. calumn. cap.* 14. *num.* 73.

2. Odia reſtringenda ſunt, & favores ampliandi, *l. cum quidam*, *ff. de lib. & poſth. cap. renovantes* 22. *diſt. cap. odia* 15. *de reg. juris lib. ſexto*, *cap. ne aliqui de privil. eod. lib. Ioſeph. Aldrete de religioſa diſciplina tuenda lib.* 2. *cap.* 14. *num.* 6. *Ioann. Petr. Monet. de diſtribut. quotid. p.* 1. *q.* 10. *titul.* 1. *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 18. *num.* 102. *& deciſ.* 45. *num.* 27. *Thomas de Thomaſettis in floribus legum reg.* 209. ubi dicit procedere, quando aliquid eſt omninò odioſum. Eccleſiæ tamen favore non reſtringuntur, ſed ampliantur, ut per *Marc. Anton. Genuenſ. in pract. eccleſ. q.* 541.

3. Officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum, *l. ſed etſi quis*, *ff. quemadmodum teſtam. aperiant. l. inter officium*, *ff. de rei vendicat. l. poſt legatum*, §. *advocatum*, *ff. de his quibus ut indignis*, *l. videlicet*, *ff. ex quib. cauſ. major. l. ſi ſervus*, §. *quod*

Digitized by Google

§. quod verò, ff. de furtis, l. cum quidam C. de adminiſtr. tutel. cap. pervenit de fidejuſſor. cap. cum non deceat 30. *de elect. lib.* 6. *facit cap. cum dilecto, ubi gloſ. de renunciat. in antiquis, Surd. conſ.* 19. *nu.* 12. *Cardin. Tuſch. tom.* 5. *lit.*O.*concl.*94. *Eſcobar de ratiocin. comput.* 17. *num.* 5. *& cap:* 7. *num.* 57. *Thomas de Thomaſettis reg.* 211. *Ioan. Petr. Monet. tract. de diſtribut. quotid. p.* 2. *q.* 11. *num.*8.[*Surd. dec.*153. *num.* 18. *& dec.*309. *num.* 6. *Maſcard. concl.* 1138. *num.* 6.]

4. Omne qui dicit, nihil excludit, *l. Iulianus in princip. ff. de legat.* 3. *l. hoc articulo, ff. de hæred. inſtit. l. pediculis, §. Labeo, ff. de aur. & argent. leg. l. fin. ff. de pen. leg. l. ſi quis, ff. de peculio legat. l. ſi cui ſervo omnes, ff. de legat.* 1. *l. pœnales, §. fin. ff. ad leg. falcid. l. à procuratore, C. mand. cap. ſolitæ de major. & obed. latè Burg. de Paz. conſ.* 25. *numer.* 28. *Tiraq. in l. ſi unquam verbo totam nu.*1. *C. de revocandis donat. Menoch. conſ.* 156. *num.* 23. *Surd. deciſ.*265. *nu.* 30. *Flamin. de reſignat. tom.*2. *lib.*11. *q.*3. *nu.* 16. *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 6. *num.* 21. *Cald. Pereira de empt. cap.* 9. *num.* 5. *Eſcobar de ratiocin. cap.* 7. *num.*47. *& cap.*8. *num.* 3. *Bertazol. tract. clauſular. inſtrum. clauſula* 4. *gloſ.* 3. *numer.* 1. *& clauſula* 21. *gloſ.* 3. *numer.* 1. *& in repetit. l. ſi quis major. C. de tranſact. num.* 205. *& nu.* 707. *Barthol. Perett. ad extravag. ambitioſæ de rebus eccleſiæ non alien. pag.* 92. *numer.* 17. *Thomas de Thoma-*

Digitized by Google

Thomaſettis reg. 252. *Pichard. ad princip. inſtit. de adempt. legat. num.* 30. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 70. *num.* 18.

5. Omnia noſtra facimus, quibus auctoritatem noſtram impartimur, vide ſupra *lit.* N. *num.* 37.

6. Onera plura quis ſubire non debet eodem tempore, *l. ſi cum dotem*, §. *ſi pater, ff. ſolut. matrim. Cardin. Tuſch. tom.* 5. *lit.* O. *concl.* 137.

7. Onere duplici nemo gravari debet, *l. navis onuſta*, §. *cum autem, ff. ad leg. Rhod. de jactu, l. Sticho in fin. ff. de uſufr. leg. l. Titia cum teſtamento* 35. §. *qui in vita, ff. de legat.* 2. *l. unum ex familia.* §. *ſi rem, ff. eod. tit. gloſ. in l.* 1. *C. de mulier. & in quo loco, Aym. Crav. conſ.* 111. *n.* 8. *& conſ.* 201. *num.* 23. *Franchis deciſ.* 87. *nu.* 5. *Menoch. conſ.* 9. *num.* 4. *& conſ.* 14. *num.* 1. *& conſ.* 21. *num.* 13. *& conſ.* 32. *nu.* 40. *cum ſeq. & conſ.* 75. *num.* 9. *Surd. conſ.* 15. *nu.* 14. *cum ſeq. Pereg. de fideicom. art.* 1. *num.* 33. *& art.* 34. *numer.* 72. *Mol. de primog. lib.* 1. *cap.* 4. *numer.* 10. *Cardin. Tuſch. tom.* 5. *lit.* O. *concl.* 136. *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 672. *nu.* 3. *in fi. tom.* 2. *p.* 1. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 97. *nu.* 4. *& reſol.* 111. *num.* 40.

[Neque hoc teſtator cenſetur voluiſſe: niſi alias legatum redderetur inutile, *d. l. Titia, & l. qui concubinam*, §. *qui hortos de leg.* 3. *Mantic. de conj lib.* 2. *tit.* 2. *num.* 23. 14. 15.]

8. Onus

8. Onus qui ſentit, debet ſentire etiam commodum, *l. ſecundum naturam, ff. de reg. juris, l. 1. ff. de inſti. actio* facitque tritum, & vulgare illud, commoda qui ſentis jungas onus emolumentis, *Cardin. Tuſch. tom.* 5. *lit.* O. *concl.* 144. *Thomas de Thomaſettis in floribus legum, reg.* 15. *Io. Maria Bellett. diſquiſit. clerical. p.* 1. *tit. de favore clericorum canonis*, §. 2. *num.* 28. *pag.* 184.

9. Onus adjectum rei, facit ut res tranſeat cum illo, vide infra *lit. R. num.* 17.

10. Onus extrinſecum non minuitur, etiam diminuto emolumento, *l. liberto*, §. 1. *ff. de annu. leg. Cardin. Tuſch. tom.* 5. *lit.* O. *concl.* 143.

11. Operarius dignus eſt mercede ſua *cap. quicunque* 12. *q.* 2. & unuſquiſque ſecundum laborem ſuum mercedem accipiet, ex *Paul. ad Corinth.* 1. *cap.* 3. & conſtat *Deuter. cap.* 24. *& Tobiæ* 4. & juxta illud *Matth.* 20. *Voca operarios, & redde illis mercedem*, *Surd. de alim. tit.* 1. *q.* 59. *nu.* 2. *Rebuff. in repetit. l. Barbarius num.* 8. *ff. de offic. prætor. Marant. de ordine judic. p.* 4. *diſt.* 9. *nu.* 197. *Az. in. in praxi* §. 3. *cap.* 31. *n.* 35. *Valaſc. conſ.* 125. *num.* 2. *Bovadil. in ſua polit. lib.* 1. *cap.* 13. *nu.* 48. *Gonzal. ad regul.* 8. *Cancel. gloſ.* 4. *nu.* 17. *Mexi. in trac. taſſæ panis concluſ.* 2. *num.* 87. *Perez l.* 1. *tit.* 2. *lib.* 1. *pag. mihi* 36. *& l.* 1. *tit.* 5. *lib.* 7. *ordin. pag.* 427.

[Neque opus neque aliud quippiam perfectum

ctum videri poteſt cujus materiæ forma ita impreſſa non eſt, ut fine ſuo ſtatim abſolutum appareat, *l.* 5. §. 1. *& ibi Gadd. nu.* 6. 7. *de V. S. & num.* 13. 14.]

12. Oppoſita juxta ſe poſita, magis eluceſcunt, *l. uni.* §. *& cum triplici, in princ.* C. *de caduc. tollen. Ariſtot.* 2. *de Cœlo, latius Bald. in l.* 1. C. *quando lic. ab empt. diſc.*

13. Oppoſitum idem operatur in oppoſito, quod propoſitum in propoſito, *l. ſi.* §. *fin. ff. de legat.* 3. *l. qui quartam, ff. de legat.* 1. *l. ſi ex toto in princip. ff. eod. l. ſi ut proponis* 2. C. *de nupt. l. Iulianus*, §. *ſi venditor*, & §. *ſi procurator, ff. de actio. empti. Petr. Andr. Gammar. in Dialectica legali lib.* 2. *loco de propoſito ad oppoſitum, Dec. conſ.* 382. *num.* 5. *Mari. Anton. vari. lib.* 2. *reſol.* 58. *num.* 12.

14. Ordo verborum deſignat ordinem intellectus, *Surd. de alim. tit.* 5. *q.* 4. *nu.* 17. *Melchior Phœb. Luſit. deciſ.* 38. *num.* 10. *Aloyſ. Ricci. deciſ. curiæ archiepiſcop. Neapol. deciſ.* 275. *num.* 4. *p.* 2. Et ordo ſcripturæ reducitur ad ordinem intellectus, *l.* 2. §. *prius, ff. de vulga. & pupil. l. talem. ff. de hæred. inſtit.*

15. Ordo denominationis deſignat ordinem dilectionis, & charitatis, *l. qui ſolvendo la.* 2. *ff. de hæred. inſtit. l. quoties, ff. de uſufr. & ibi Goth. Eſcobar de ratiocin. tract. de computat. cap.* 10. *numer.* 2. Et ex ordine honoris colligitur ordo

Digitized by Google

ordo affectionis, *l. Publius in fin. ff. de condit. & demon. v. inf. P. 44.*

16. Ordo ſcripturæ ſemper attenditur in diſpoſitionibus, *l. generaliter, §. ſi quid, ff. de fideicom. libert. l. quoties, ff. de uſufr. cap. pen. de reſcript. lib. 6. cap. mandato de præben. eod. lib. Garc. Girond. de privilegiorum, ſeu exemptionum explicat. num.* 177. *Card. Tuſch. tom.* 5. *lit. O. concluſ.* 196. *Pichard. ad §. ante hæredis* 33. *numer.* 5. *inſtit. de legat.*

17. Ordo, ſeu ſeries ſcripturæ, ordinem voluntatis demonſtrat, *Bald. poſt. tex. in l. quoties, ff. de uſufr. l. hæredes mei, §. fin. ff. ad Trebell. l. generaliter, §. quod ſi legatum, ubi gloſ. ff. de fideicom. libert. cap. mandato de præben. lib. ſexto, Anton. Monach. Lucenſi. deciſ.* 13. *num.* 51. Niſi aliter conſtaret de certa intentione ſcribentis per *tex. expreſſum in cap. auctoritate Martini de conceſſ. præben. in* 6.

18. Ordo ſcripturæ denotat affectionem, & ordinem mentis, *l. quoties* 34. *& ibi Goth. de uſufr. Anton. Monach. Lucen. deciſ.* 64. *num.* 38. ubi *num.* 39. dicit, quod ultimi vocati cenſentur in ſubſidium priorum nominati. [Ideoque teſtator non præſumitur plus dilexiſſe, aut relinquere voluiſſe ſubſtituto quam primo loco poſito, *l. publius Mævius, §. Titia de cond. & demonſtr. Radel. dec.* 52. *num.* 5.]

19. Ex ordine ſcripturæ intentio dignoſcitur

tur diſponentis, *l. quoties, ff. de uſufruct. cap. mandato in fin. de præbend. in* 6. *cap. pen. in princip. de elect. eod. lib. Anton. Monach. Florent. deciſ.* 1. *num.* 63.

[Ex ſolo nudoque verborum ordine nulla alia ratione ſubnixo, deciſio juridica peti non debet. *l. nec enim, ff. de ſolut. l.* 42. *& ſeq. ff. de hær. inſt.* Neque in iis quæ uno contextu fiunt, ſimulque fluunt, prius aut poſterius datur, *l. quidam teſtamento, ff. de pec. leg. Gadd. in l.* 2. *numer.* 30. *de V. S. Tulden. juriſp. extem. p.* 2. *c.* 18. *in fin.*]

P.

1. PActa ſunt ſervanda, *l.* 1. *§. ſi conveniat, ff. depoſit, l.* 1. *ff. de pactis, l. juriſgentium, §. prætor ait, ff. eod. tit. l. fin. ff. naut. caup. ſtabul. l.* 1. *ff. de conſtit. pecun. l. cum amplius in fin. ff. de reg. juris, cap.* 1. *eod. tit. Menoch. conſ.* 1. *num.* 226. *cum ſeq. & conſ.*92. *num.*33. *& conſ.*93. *nu.* 30. *& conſ.* 156. *num.* 46. *& num.* 54. *& de arbitr. lib.* 1. *q.* 57. *num.* 6. *Gom. vari. tom.* 2. *cap.* 8. *nnm.*4. *col.*2. *Surd. de alim. tit.*7. *q.* 18. *num.* 12. *& deciſ.*259. *num.* 5. *& deciſ.* 260. *num.* 12. *& conſ.* 345. *num.* 9. *Cald. Pereira de renovat. emphyt. q.* 11. *num.* 3. *ad fin. Mari. Antonin. vari.*

*lib.*2.

lib. 2. *reſol.* 53. *num.* 5. *Hieronym. Giach. conſil. de moneta Marcheſana à num.* 33. *Cardin. Tuſch. tom.* 6. *lit. P. concl.* 3. *&* 4. *Luſit. Fr. Anton. à Souſa in relect. de cenſur. bullæ cœnæ cap.* 26. *diſput.* 102. *num.* 1. Et æquitati nihil magis convenit, quam pacta ſervare, *l.* 1. *ff. de ædil. edic. d. l.* 1. *ff. de conſtit pec. Surd. conſ.* 183. *nu.* 11. Et nulla eſt major juſtitia, quam ſervare pacta, *d.* §. *ſi conveniat, cap.* 1. §. *ſi id propter quod, quæ fuit prima cauſa benef. amit.* Et rumpere pacta grave eſt apud Deum, ne dum apud homines, ex *d. l.* 1. *ff. de pactis.* Nam pacta dant legem contractui, *Cald. de q.* 11. *num.* 19. Et æquiparantur legi *l. ult. C. de rebus alienis non alien. l. ult. C. de fidejuſſ.* Imò rumpunt leges, *ex gloſ. in capit.* 1. *de regul. juris lib. ſexto, Cagn. in l.* 2. *col.* 2. *verſ. limitata, C. de pact. inter empt. & in d. l contractus, ff. de reg. jur.* quem citat *Mari. Antonin. d. reſol.* 53. *num.* 6. Procedit niſi ſint contra leges & bonos mores, ita *Thomas de Thomaſettis reg.* 216. [*v. Gudel. de jur. Nov. lib.* 3. *c.* 5. nam & qui ſine cauſa ſtipulatur in dolum incidit cum petit, licet cum ſtipularetur nihil dolo admiſerit, *l.* 2. §. *circa*, 3. *ff. de dol. & met. excep. l. cum de indebito.* 25. §. *fin. ff. de prob.*]

2. Pacto quidquid poteſt acquiri, poteſt & præſcriptione, *l. alienationis verbum, ff. de verbor. ſignificat. & ibi Alciat. & Rebuff. Surd. de-*

 ciſ. 3.

ciſ.3. num.23. & deciſ.236. num.9. Valaſc. conſ. 132. num.32. Gam. Luſit. deciſ.379. incipit, inter fratrem num.5. Nam præſcriptio habet vim pacti, *Surd. deciſ. 24. à num.1. Gam. deciſ. 276. numer. 2.*

3. Par in parem non habet imperium, *l. nam & magiſtratus, ff. de recep. arbit. l. ille à quo §. tempeſtivum, ff. ad Trebel. cap. inferior. cap. denique 21. diſt. cap. innotuit 20. §. quamvis de elec. cap.1. de locato.* probat apud Hiſpanos *l.2. tit. 7. par. 3. ubi gloſ. 1. q. 6. & gloſ. 2. & l.15. tit. 1. p. 7. Barth. Perett. ad extravag. ambitioſæ de rebus eccleſ. non alien. verbo prædeceſſorum num. 5. pag. 226. Menoch. de arbit. lib. 2. caſu 438. num.9. Rebuſ. tom.1. ad leg. Galliæ tract. de evocat. nu. 46. pag. 265. Cot. in memorab. verbo par, pag. mihi 657. Surd. conſ.47. n.10. & conſil. 106. n.12. & conſ.167. n.16. Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p.5. collect. 1094. Sigiſmund. Scacci. de appellat. q. 2. num.10. Ioſeph. Aldrete in allegat. juris pro omnimoda regularum exempt. par. 3. cap.4. num.28.* Intellige niſi par ſe ſubjiciat juriſdictioni alterius paris, vel etiam minoris, vel procedit, niſi tractetur de publica ſalute, & utilitate, *Thomas de Thomaſettis regul.218.* Multo minus minor in majorem non habet imperium, *l. minor, ff. de minor. d. cap. inferior. cap. denique cap. nunc autem, & cap. in tantum 21. diſt. cap. cum inferior, & ibi Abb. in princip. & numer.*

numer. 1. *de major. & obed.* junctis ſupra notatis *lit.* I. *num.* 21.

4. Pares cum paribus veteri proverbio facilè congregantur, *l. pupillo*, §. 1. *ff. de tutor. & curator. dat. ab his l.* 1. §. 1. *de excuſat. tutor.*

5. Pares in tempore, ſunt pares in jure, *l. aliena* §. 1. *ff. de pignor. act.* Et qui prior eſt tempore, potior eſt jure, vide infra *hac lit. num.* 43.

[§. 1. Paria ſunt aliquid fieri tempore prohibito vel conferri in tempus prohibitum, *Barboz. axiom.* 174. *Paria num.* 31. *l.* 4. *C. de don. ant. nup. l. oratio, ff. de ſponſal l. in tempus, ff. de hær. inſtit. Damhoud. in parib. tit. tempore Prohibito: & ibid. Tulden. Diod. Tuld. de juriſp. ex temp. p.* 1. *c.* 18. *de effect. pr. & c.* 21. *de Tempore pr. Goth. in d. l.* 4. *& ibi Barboz. Argentr. ad conſ. Brit. art.* 220. *gl.* 7. *tot.*]

6. Paria delicta mutua compenſatione tolluntur, *l. viro, atq; uxore* 49. *ff. ſolut. matrim. l.* 2. *ff. ne quis eum, l. cum proponas in* 2. *ubi doct. C. de pact. cap. nihil* 32. *q.* 6. *cap. ſignific. de divor. cap. intelleximus*, *& cap. fin. de adulter. Hyppol. ſing.* 234. *Palat. in repet. rubr. de dona. inter virum, & uxorem*, §. 20. *nu.* 4. *Bertaz. in repet. l. ſi quis major, C. de tranſact. n.* 430. *P. Sanch. de matrim. lib.* 10. *diſp.* 8. *nu.* 29. *Card. Tuſch. tom.* 1. *lit. C. concluſ.* 489. *n.* 15. *& ſeq. Cæſar. Argel. de contradictore legitimo, q.* 10. *nu.* 101. *Farin. in praxi crimin. p.* 5. *q.* 142. *nu.* 39. *& p.* 7. *in fragment. lit. D. nu.* 110.

V 3 Intel-

Intellige in civilibus, ſive ſit circa idem, ſive circa diverſa, *Farin. d. lit. D. num.* 114. *Cardoſ. in praxi judicum, & advocatorum verbo delictum, numer.* 37. Etiamſi pœna ſit parti applicanda, *Cæſar Argel. d. q.* 10. *num.* 102. Amplia in ſpolio, *Farin. d. lit. D. num.* 127. Limita, quando delicta ſunt commiſſa circa diverſa, & ſeparata, *Farin. d. lit. D. num.* 128. *Thomas de Thomaſettis reg.* 219. Limita deinde, quando agitur criminaliter, & ad pœnam, *Cardoſ. ubi proximè, Farin. d. lit. D. num.* 139.

[§. 2. Paries an & quando proprius, vel communis cum vicino eſſe præſumatur vel probetur, *v. Menoch.* 6. *præſ.* 73. *Maſcard. concl.* 1150. *Capol. de ſervit. c.* 40. *de muro. nu.* 13.]

7. Parium eſt eadem juris diſpoſitio, & judicium, *cap. inter corporalia, cap. ſicut ergo, de tranſlat. epiſcopi.* Et eadem eſt natura, *l. ſi ſocer, in fin. ff. ſolut. matrim.* Et eadem eſt potentia, nec major, *l.* 1. *§. veteres, ff. de acquir. poſſeſſ. l. ſi reus, ff. de duo. re.* quæ regula eſt eadem cum reg. correlativorum, ut per *Bertazol. in repet. l. ſi quis major. C. de tranſact. num.* 801. de qua vide *lit. C. num.* 78.

8. Parum, & nihil æquiparantur, *l. quamvis, ff. de condit. & demon. gloſ. in l. ſi pupillus, §. ſi ego, in verbo ex contrario, ff. ad leg. falcid. cap. coram dilecto* 34. *de offic. deleg. Hyppol. ſin.* 276. *Tiraq. in tract. de judicio in rebus exiguis*

verſ.

verſ.8.pag.53. & in conſuet. Pictav. tit.6. §. 5. gloſ. 5. Surd. conſ.197. num. 2. Sebaſtian. Nævi. ad l. minus 32. num.2. ff. de verbor. ſignific. Mari. Antonin. vari. lib. 2. reſol. 18. *num.*6. Limita, quando datur diverſa ratio, *Surd. d. conſ.* 197. *num.* 21.

[§. 3. Pater ſi diverſerit inter filios res ex fideicommiſſo conditionali uni ex filiis reſtituendas,& is cui reſtituendæ ſunt patris hæreditatem adierit, diviſioni ſtare tenetur, *Zanſ. de bon. deviſ. cap.* 8. *numer.* 24. 26. *per l. cum à matre C. de R. V. & l. ex qua perſona. de R. I. Gail.* 2. *obſ.* 116. *num.* 6. 7. 8.]

[Niſi cum beneficio inventarii adierit hæreditatem, tunc enim dictæ diviſioni ſtare non tenetur,niſi in eo quod ultra legitimam ex patris hæreditate recipit, *Zanſ. ibid. numer.* 27. *clar. §. feudum,qu.*40. *num.* 2. *& qu.*42. *nu.*14. *v. Gail. d. loc. num.* 9.]

9. Pecuniam retinere ſatius eſt,quam ſolutam repetere, *l.* 3. *ff. de compenſat. l. ſi ſtipulatus* 15. *in princip. ff. de fidejuſſor. Tiraquell. de retract. lig. §.* 29. *gloſ.* 2. *num.* 3.

[§. 4. Pecuniæ nomine generali etiam res immobiles & jura ac univerſitas veniunt: ſtrictius pro omni re mobili tantum; ſtrictiſſime pro ſignato nummo tantum pecunia venit, *v. late Gadd. in l.* 4. *nu.*7. 21. & 35. *de V. S. & in l.* 5. *num.* 4.]

[§. 5. Pœnalis promiſſio in diem certum facta ipſius diei lapſu, juris vigore, ſine hominis facto, committitur, *l. magnam* C. *de contr. ſtip. Cuiac. ad l.* 84. *de V. O. Gadd. ad l.* 12. §. 1. *num.* 10. 14. *de V. S.*]

10. Pœna prȩſupponit culpam, *D. Thom.* 2. 2. *q.* 101. *art.* 4. *in ſolut. art.* & 1. 2. *q.* 87. *art.* 7. & 8. *Sot. de juſt. lib.* 1. *q.* 6 *art.* 5. *col.* 2. *verſ. profectò*, & *verſ. verumtamen*, *Sylv. in ſum. verbo pœna nu.* 25. *Cov. vari. lib.* 2. *cap.* 8. *in princip.* & *num.* 1. *verſ. tertio*, *Surd. deciſ.* 277. *nu.* 19. *Guter. canon. lib.* 2. *cap.* 30. *num.* 12. *cum ſeqq.* plures refert *Cened. ad ſextum collec.* 1. *nu.* 2. Et pœna debet culpæ reſpondere, *l. ſancimus* 22. C. *de pœn. cap. non afferamus* 24. *q.* 1. *cap.* 2. *de his, quæ fiunt à majori parte capituli*, *Menoch. de arbitr. lib.* 1. *q.* 90. *num.* 38. *Menchaq. quæſt. illuſtr. cap.* 8. *nu.* 51. & *cap.* 24. *nu.* 17. Nam pœna propriè non dicitur, niſi quȩ imponitur propter culpam, ita *D. Auguſt. lib.* 1. *retractat. cap.* 9. quem ſequitur *Lud. Carbon. in tractat. de legibus lib.* 8. *diſp.* 1. *verſ. tertium notandum*, & ante eum *Alphonſ. de Caſtr. de poteſt. leg. pœnal. lib.* 1. *cap.* 3. Et propter frequentiam delinquendi augetur pœna, *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 97. *nu.* 7. [Et ob populum multum delictum tranſit inultum, *c. quantumcumque* 1. *qu.* 7.] Et publicè intereſt pœnam delinquentibus non remitti, *l. ſi operis*, C. *de pœn.*

11. Pœna debet commenſurari delicto, de

quo

quo *Deuter. cap.* 25. *pro menſura delicti erit & plagarum modus* refertur *in cap. felicis verſ. cæterum de pœn. lib.*6. *& Apocal. cap.* 18. *quantum ſe gloriavit & in deliciis fuit, tantum date illi tormenti, cap. quæſivit de his, quæ fiunt à majori parte capituli, d. cap. felicis, §. illud autem in fi. cap. non afferamus ſtateras in fi.* 24. *q.* 1. *Bertazol. in repetit. l. ſi quis major, C. de tranſact. num.* 68. *Cardin. Tuſch. tom.*6. *lit. P. concl.*211. *Thomas de Thomaſettis reg.* 216. *Farin. in praxi crimin. tit. de inquiſit. q.* 4. *num.* 10. *& q.*17. *num.* 9.

12. Pœna debet tenere ſolos auctores, & delinquentes, *l. ſancimus, C. de pœn. l. abſentem, ff. eod. Bertazol. in repet. l. ſi quis major, C. de tranſact. num.* 111. *Eſcobar de ratiocin. cap.* 42. *num.* 7. *Cardin. Tuſch. tom.* 6. *lit. P. concluſ.* 212. Noxa enim caput ſequitur, *l. crimen, ff. eod. tit. de pœn. l. rem mihi, ff. commodati, §. omnis inſtit. de noxa act. cap.* 1. *de injur. & dam. dat.* cum aliis quæ adducit *Surd. de alim. tit.* 1. *q.* 38. *num.* 30. *Farin. in praxi crimin. p.* 1. *q.* 23. *num.* 1. *Eſcobar d. loco.* Unde nullus pro alterius delicto puniendus eſt, ut conſtat ex teſtimonio *Ezech. cap.* 18. *anima, quæ peccaverit ipſa morietur:* relato *in cap. jam itaque* 1. *q.* 4. *& in cap. ſi habes* 24. *q.* 3. *& in cap. quæris de conſecrat. diſt.* 4. & ex illo *Exod. cap.* 23. *inſontem, & juſtum non occides, & Daniel. cap.* 13. *innocentem, & juſtum non interficies, & Iob. cap.* 4. *quis enim unquam*

 innocens

innocens periit, aut quando recti deleti ſunt? Nav. de pœnit. & remiſſ. lib. 5. conſil. 26. num. 1. Farin. de delict. q. 24. num. 1. cum ſeq. Intellige verum hoc eſſe accepta pœna, prout eſt culpæ correlativa, & prout importat rationem pœnæ per quam juſtitiæ æqualitas reparatur, nam ſi pœna accipiatur ſub ratione medicinæ, ut quis minori bono privetur, & in majori augeatur, vel data juſta cauſa ad majorem reipubl. utilitatem, ut dum unuſquiſque torquetur, cæteri cautius, & promptius à criminibus abſtineant, non inconvenit, ut unus pro alio puniatur pœna temporali, non tamen æterna, neque ſpirituali ad ſalutem animæ pertinente, ita notat *gloſ. verbo de quarta in ſum.* 1. *q.* 4. & diſtinguentes tenent *D. Thomas* 1. 2. *q.* 87. *art.* 8. *in ſolut. articul. & in reſp. ad* 1. *&* 2. 2. *q.* 108. *art.* 4. *in ſolut. etiam art. in princip. Thomas de Thomaſettis reg.* 228. *Cov. vari. lib.* 2. *cap.* 8. *num.* 1. *verſ. quarta, juncto verſ. quinta, Caſtr. de juſta hæretic. punit. cap.* 11. *Guter. canon. lib.* 2. *cap.* 30. *num.* 25.

13. Pœna non irrogatur, niſi expreſſè jure caveatur, juxta *auth. de non elig. ſecundo nub.* §. *ſin autem,* & quæ notantur *in l. cum quidam, ff. de liber. & poſth. gloſ. in cap. fin. de jure patr.* plures refert *Mari. Antonin. vari. l.* 3. *reſol.* 39. *num.* 11. *& num.* 32. *Garc. Girond. de privilegiorum, ſeu exemptionum explicat. num.* 563. Pœna

unius

unius,alterius præmium eſſe non debet,*l. ſi ſequens,ff. ad Sillania.*

14. Pœnam non meretur, qui facit lege permittente,*l. Grachus,C.ad leg. Iuliam de adulter. l. illud, ff. quod quiſque juris, Card. Tuſch. tom. 6. lit. P. concl.* 208. *Campanili in diverſorio juris canon. rub.* 11. *cap.* 33. *num.* 26. *verſ. inſuper, Flamin. de confident. q.* 5. *nu.* 47. *Mari. Antonin. vari. lib.* 3. *reſol.* 42. *num.* 2.

15. Pœnæ non ſunt extendendæ, ſed reſtringendæ, *Burg. conſ.* 8. *num.* 2. Nec debent extendi ad alios caſus, *l. factum cuique §. in pœnalibus, ubi Dec. ff. de regul. juris, cap. in pœnis eod. tit. lib.* 6. *Thomas de Thomaſettis reg.* 227. *Surd. cum multis per eum relatis de alim. tit.* 1. *q.* 51. *num.* 12. [*Pan. in c. adhac num.* 31. *de poſtul. prælat. gl. ſing. in clem. unic. de conſang. & affin.*] Etiam ſi extenſo fiat ex ſimilitudine rationis, *Ioan. Andr. in reg. odia,de reg. juris lib.* 6. *Imol. in l. ſi vero,§. de viro col.*8. *ff. ſolut. matri. Duenh. reg.* 287. *Garc. Girond. de privilegiorum, ſeu exemptionum explicat. num.* 540. Ut autem extenſio fiat in pœnalibus, oportet eſſe in omnibus æquiparationem, *gloſ. verbo ſane in cap.* 1. *de voto lib.* 6. *gloſ. verbo prorogamus in cap. conſtitutus,de regular. Girond. num.* 539. & 561. *dicto loco.*

16. Pœnis benignior fit interpretatio, *l. pen. ff. de pœn. cap. in pœnis* 49. *de reg. juris lib.* 6.

cap.

cap. ex litteris de conſtit. Tiraq. in l. ſi unquam verbo revertatur, num. 246. *C. de revocandis donation. Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. reſol.* 303. *num.* 2. *in* 2. *edit. Thomas de Thomaſettis reg.* 158. *Ugolin. de offic. & poteſt. Epiſcopi cap.* 6. §. 1. *num.* 3.

17. Periculum ubi majus intenditur, ibi plenius eſt conſulendum, *l.* 1. §. *ſed etſi quis, ff. de Carb. edic. l. manifeſtiſſimi, C. de furtis, l. addictos, C. de appellat. cap. ubi periculum, de elect. lib. ſexto, Bertazol. in repetit. l. ſi quis major, C. de tranſact. num.* 6. *Cardin. Tuſch. tom.* 6. *lit. P. concluſ.* 281. *Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ.* 133. *num.* 19. *Farinac. in praxi crimin. par.* 4. *conſil.* 65. *num.* 115.

[§. 6. Peritis, in ſua arte credendum, *Greven.* 2. *pr. concl.* 111. *in pr. & conſid.* 1. *l. quo ſemel.* 6. *C. de re milit. lib.* 12. *& ibi. Goth. Surd. dec.* 83. *numer.* 10. *Maſcard. concl.* 1090. *in pr. Socin. pag.* 362. *perito.*]

18. Permiſſum ad tempus, poſt illud cenſetur prohibitum, *l. ſi unus,* §. 1. *ubi Bald. ff. de pact. l. epiſtola,* §. *fin. ubi Caſtr. ff. eod. tit. l. imperator, ff. de poſtulan. l. cum pater,* §. *à filia, ubi Bart. ff. de legat.* 2. *l. ſtatu liberum,* §. *Stichum, & l. Titia cum teſtamento,* §. *ult. ff. eod. l. pater filium,* §. *fundum, ff. de legat.* 3. *l.* 2. *C. de jure emphyt. cap. ult.* §. *in aliis verſ. ſi verò, ut lite non conteſt. Cacheran. deciſ. Pedem.* 85. *n.* 13. *Tiraq. de retract.*

convent.

Digitized by Google

convent. §. 1. *gloſ.* 2. *num.* 44. *Menoch. conſ.* 68. *num.* 10. *Surd. de alim. tit.* 5. *q.* 3. *num.* 9. & 10. & *deciſ.* 75. *num.* 1. & *deciſ.* 189. *num.* 9. & *deciſ.* 244. *num.* 10. & *conſil.* 57. *num.* 9. & *conſ.* 354. *num.* 18. *Bertazol. tractat. de clauſular. inſtrum. clauſul.* 15. *gloſ.* 2. *num.* 21. *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel.* §. 5. *proœm. nu.* 3. *Cald. Pereira de extinct. emphyt. q.* 1. *num.* 8. & *de renovat. emphyt. q.* 10. *num.* 1. *Barb. in l. cum prætor in princip. num.* 45. *ff. de judic.* Rota Romana *apud Farin. deciſ.* 617. *num.* 2. *tom.* 2. *par.* 1.

19. Permiſſum poſt tempus, ante illud cenſetur prohibitum, *l. promiſſor*, *ff. de conſtit. pecun. Tiraq. de retract. convent.* §. 1. *gloſ.* 2. *nu.* 48.

20. Perſonarum acceptio non eſt habenda in judiciis, *l. ſi cum dies*, §. *ſi arbiter*, *ff. de arbit. cap. in judicio*, *de reg. juris lib.* 6. *cap. novit. de judiciis.* Multa de hoc vitio tradunt *Abb. in cap. de multa numer.* 8. *de præben. Aldobrandin. in* §. *juſtitia numer.* 4. *inſtit. de juſtitia, & jure.* D. *Thomas* 2. 2. *q.* 63. *ubi poſt Cajet. optime*, & *plenè Aragon.* & *Salon. Gabr. in* 4. *diſt.* 15. *q.* 7. *Soto lib.* 3. *de juſtit. q.* 6. D. *Antonin.* 2. *p. tit.* 1. *cap.* 19. & 20. *Abulenſ. ſuper cap.* 25. *Matthæi q.* 108. *cum ſeqq. Alexand. Alenſ.* 2. *p. q.* 119.

21. Pluralis locutio in duobus ad minus verificatur, *l. ubi numerus*, *ff. de teſtib. l. libertas*, §. *ult. ff. de manum. teſtam. l. inter illa*, §. *fin. ff. de*

ff. de verborum oblig. cap. pluralis locutio 40. *de regul. juris lib. ſexto, Everard. in topicis legal. loco* 54. *Maſcard. de probat. concl.* 838. *num.* 12. *Cened. pract. quaeſt. ſing.* 80. *num.* 3. *Mari. Anton. vari. lib.* 1. *reſol.* 109. *nu.* 37. *Eſcobar. de ratiocin. cap.* 18. *num.* 43. Pluralis enim numerus uno non contentatur, ut per *Card. Tuſch. tom.* 2. *lit. D. concl.* 333. *nu.* 1. *& lit. P. concl.* 367.

[Imo reſolvitur quandoque in ſingularem, *Tulden. Inſt. lib.* 3. *tit.* 2. *per l.* 19. *ff. de hær. inſt. l.* 56. *de C. & D. & l.* 2. *in fin. de condit. inſt.* Sicut & ſingularis explicatur in pluralem, *Tulden. ibid.*]

22. Pluralitas actuum non præſumitur, *l. omnium C. de teſtam. ubi gloſ. l. fin. C. de rebus creditis, cap. in præſentia verſ. verum in* 2. *de probat. Everard. in topic. legal. loco* 86. *Maſcard. de probat. concl.* 1174. *Menoch. de arbitr. lib.* 2. *caſu* 93. *num.* 32. *Gom vari. tom.* 3. *cap.* 11. *num.* 6. *in fin. Brunor. à Sole in locis commun verbo actuum, nu.* 31. *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 93. *num.* 12. *Farin. in praxi crimin. p.* 2. *q.* 64. *num.* 319. *& p.* 4. *deciſ.* 98. *& Rota Romana apud eund. deciſ.* 119. *num.* 7. *tom.* 1. *p.* 1. Nec etiam præſumitur pluralitas perſonarum, niſi probetur ab allegante, *l.* 1. *C. de probat. Surd. conſ.* 61. *num.* 74. *vol.* 1. *Rota Romana in noviſſ. deciſ.* 5. *num.* 4. *p.* 1. *Menoch. de præſumpt. lib.* 6. *q.* 15. *num.* 36. *cum ſeq.* Limita in rebus, in quibus

Digitized by Google

bus præſumitur pluralitas, *Afflict. deciſ.* 23. *nu.* 3. *Crav. conſ.* 112. *num.* 4. *Surd. conſ.* 61. *num.* 13. *& num.* 74.

[§. 7. Pluralitas cenſetur repetita, in verbis mox in eadem periodo & complexu ſequentibus, *Radel. dec.* 92. *nu.* 10. *Bart. in l. hæred. mei, §. cum ita, num.* 5. *ff. ad Trebel. & ibid. Rip.*]

23. Plus ſi licet, quod eſt minus, licitum eſt, *l. non debet, ff. de reg. juris, auth. multo magis, C. de ſacroſanct. eccleſ. cap. cui licet* 53. *de reg. juris lib.* 6. *l. Marcellus, ff. de donat. cauſa mortis, Farin. in praxi crimin. p.* 4. *conſ.* 60. *num.* 109. *Thomas de Thomaſettis reg.* 85. Limita in diſpenſationibus, *Surd. deciſ.* 268. *num.* 20. *&* 21. *P. Sanch. de matrim. lib.* 8. *diſp.* 1. *num.* 32. *Cald. Pereira de nominat. emphyt. q.* 21. *nu.* 65. Et cui non licet, quod eſt minus, nec licere debet, quod eſt plus, ita *Ferrer. in conſtit. Cathalon. gloſ.* 4. *num.* 43.

24. Plus & minus non mutant ſubſtantiam rei, nec eam faciunt differre ſpecie, *l. fin. ff. de fundo inſtruct. & inſtrum. leg. l. legato generaliter, ff. de legat.* 1. *Mari. Antonin. vari. lib.* 3. *reſol.* 39. *num.* 4. *Ferrer. in conſtit. Cathalon. gloſ.* 8. *num.* 155. *Thomas de Thomaſettis reg.* 225. ubi dicit procedere, quando differunt accidentaliter, ſecus autem eſſe ſi differant eſſentialiter.

25. Plus eſt facto exprimere, quam verbo, *Sigiſmund.*

*Sigiſmund. Scaccias de appellat. q. 6. n.*41. Nam voluntas facto magis, quam verbis declaratur, ut dictum eſt infra *lit. U. num.* 68.

26. Plus juris nemo transferre poteſt in alium, quam ipſe in ſe habeat, vide ſupra *lit. N. num.* 16.

27. Poſſe videtur, qui facit quo minus poſſit, *l. ſi bona fide* 12. *ff. de noxa. act.* Et paria ſunt quem aliquid facere, vel per ſe non ſtare quominus fiat, *l. uter in fin. ff. de condit. inſtit.*

28. Poſſe quis non dicitur, quod contra jus poteſt, cum verba ſint intelligenda ſecundum jus, *l. quæro, §. inter locatorem, ff. locati, l. nepos Proculo, ff. de verborum ſignific. cap. cauſam quæ, de reſcrip. cap. cum dilectus, de conſuetud. Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ.* 13. *num.* 34.

[Omnis actus legitimus perficitur ex voluntate & poteſtate, *cap. cum ſuper. de offic. deleg. l. ſi gener. C. de jure dot. & ibi Bald. in pr. Mant. de C. U. V.* 2. *c.* 14. *num.* 3.]

29. Poſſe non dicitur quis ea, quæ honeſtè non poteſt, *l. nepos Proculo, ff. de verbor. ſignific. Surd. conſ.* 203. *num.* 44.

30. Poſſeſſor olim, & hodie poſſeſſor præſumitur, *gloſ. Bart. & Doct. in l. ſive poßidetis, C. de probat. cap. cum eccleſia Sutrina de cauſa poſſeß. & propriet. cap. olim in* 3. *de reſtit. ſpoliatorum, Gratian. reg.* 375. *Anton. Gabr. commun. tit. de præſumpt. concl.* 10. *Alciat. de præſumpt.*

reg.

reg. 2. præſumpt. 21. Menoch. conſ. 21. num. 7. & de præſumpt. lib. 6. q. 62. & q. 64. num. 1. & de interdictis remed. 15. recuper. poſſeſſ nu. 386. Maſcard. de probat. concl. 540. & concl. 1195. nu. 45. & concluſ. 1321. nu. 5. Cov. in regul. poſſeſſor. 2. p. §. 1. in princip. & in cap. Rainutius §. 11. num. 2. Menchaq. quæſt. illuſtr. cap. 58. nu. 5. Flamin. de reſignat. tom. 2. lib. 13. q. 5. num. 115. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 310 num. 57. Nicol. Garc. de benefic. p. 6. cap. 3. nu. 75. Rota Romana apud Farin. deciſ. 419. nu. 1. tom. 1. p. 1. & deciſ. 634. nu. 6. tom. 2. p. 1. Cardin. Tuſch. tom. 6. lit. P. concluſ. 417. à princ. Intellige ſi allegetur, *Tiraq. de præſcrip. §. 1. glo. 5. verſ. imo, Gabr. d. concl. 10. nu. 13. Menoch. d. q. 64. à nu. 35. Maſcard. concl. 1201. à num. 36* Procedit non ſolum in ipſo poſſeſſore allegante poſſeſſionem de præſenti, ſed etiam in ſucceſſore univerſali, vel ſingulari, qui poteſt allegare poſſeſſionem defuncti, vel auctoris ſui, quem conſtat ſemel poſſediſſe, continuatam fuiſſe uſque ad mortem, *Alciat. d. præſumpt. 21. nu. 5. Gabr. d. concl. 10. num. 11. Maſcard. concl. 170. nu. 17. & d. concl. 1201. nu. 4. Menoch. d. q. 64. num. 17. Garc. d. cap. 3. nu. 76.* Amplia in eo, qui probat initium poſſeſſionis, ut præſumatur etiam hodie poſſeſſor, *Alciat. d. præſumpt. 21. à princip. Gom. l. 50. Tauri nu. 37. Rebuf. tract. de pacificis poſſeſſor. nu. 269, Flamin. de reſignat. lib. 3. q. 6. nu. 76.*

Amplia etiam in eo, qui probatur ſemel dominus, ut ſemper præſumatur retinuiſſe dominium etiam poſt mille annos, *Pichard. tom.* 1. *commun. opin. lib.* 4. *tit.* 9. *num.* 340. *pag.* 510.

31. Poſſidentis melior eſt conditio, *l. ſi debitor, ff. de pignor. l. is qui deſtinavit, ff. de rei vend. l. fin. C. eod. tit. l. qui accuſare, C. de edendo, §. retinendæ verſ. commodum, inſtit. de interdictis cap. pro poſſeſſore* 36. *de reg. juris lib. ſexto, Tiraq. de jure primog. q.* 17. *opin.* 11. *num.* 20. *cum ſeq. Surd. conſ.* 73. *num.* 36. Etiam in pari cauſa per *tex. in l. apud Celſum, §. Marcellus, ff. de dol. mal. & met. except. l. ſi ſervum, §. ſequitur, ff. de verbor. oblig.* Et in pari delicto potior eſt pars poſſidentis, *l. cum par delictum, ff. de reg. juris cap. in pari eod. tit. in* 6. *Thomas de Thomaſettis reg.* 157. Et in pari cauſa turpitudinis potior eſt poſſidentis conditio, *cap. lator. de re judic.* Unde qui poſſidet dicitur beatus, ut ait *gloſ. verbo requirat, in cap.* 1. *de pace tenenda, & ejus violator.* in uſibus feudorum.

32. Poſteriora prioribus derogant, *l. pacta noviſſima, ubi latè exornat. Dec. C. de pact. l. ſi unus, §. pactus ne peteret, ff. eod. tit. l. ſed & poſteriores, ff. de legibus, l. cum in plures, §. locator horrei, ff. locati, l.* 1. *in fine, ff. de ſtipul. ſervorum, l. clari, ubi Bald. C. de fideicom. §. poſteriore inſtit. quibus mod. teſtam. infirm. ubi Pichard. num.* 11. *Barthol. Perett. ad extravag. ambitioſæ de rebus*

bus eccleſiæ, verbo prædeceſſorum, num. 6. Surd. deciſ. 195. *num.* 7. *& conſil.* 202. *num.* 1. *& conſ.* 359. *num.* 34. *Flamin. de reſignat. tom.* 1. *lib.* 3. *q.* 7. *numer.* 10. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo ultima, Gam. Luſit. deciſ.* 50. *num.* 3. *Vitalis de Cambanis tract. clauſularum pag. mihi* 164. *num.* 7. *Cardin. Tuſch. tom.* 6. *lit. P. concluſ.* 451. *Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ.* 1271. *num.* 1. ubi intelligit maximè, quando priorum mentio fit in poſterioribus, *Licent. Armendariz in proœm. addit. ad leges Regias Regni Navarræ numer.* 7. *Thomas de Thomaſettis reg.* 230. ubi intelligit in teſtamentis, & legibus, limitat tamen in ſententia, ampliationes adducit ad hanc reg. *Aloyſ. Ricci. in collec. deciſ. p.* 3. *collect.* 676. *per totum.*

33. Potentia in habitu idem operatur, quod potentia in actu, *Hyppol. conſ.* 18. *num.* 10. *& in l. ſi quis percuſſorem, num.* 2. *C. ad leg. Cornel. de ſicar.* Potentia propinqua actui actus eſt, ut dictum eſt ſupra *lit. A. num.* 14.

34. Potentia, quæ non reducitur ad actum, vana eſt, *l. hæ enim, §. ſi prætor, ff. de ſuſpect. tuto. l. multum intereſt, C. ſi quis alte. vel ſi. cap. paſtoralis, §. quoniam, ubi Dec. in* 2. *notab. de reſcriptis, Surd. conſ.* 375. *num.* 2. Actus, & potentia ſimul eſſe non poſſunt, *§. ſic itaque diſcretis, verſ. quia quod meum eſt, inſtit. de actio.* Et potentia impedit actum, *d. l. multum, C. ſi quis*

alte. vel ſibi. Et actus potentiam excludit, *l. ſi ita fuerit, verſ. non enim, ff. de manum. teſtamen.*

35. Præſcriptum tantum cenſetur, quantum poſſeſſum, *reg. ſine poſſeßione de reg. jur. in 6. Aufrer. in add. ad* Capel. *Tholoſ. q.* 323. *Pariſ. conſil.* 27. *numer.* 150. *vol.* 1. *& conſ.* 73. *num.* 13. *vol.* 4. *Put. deciſ.* 107. *p.* 1. ubi plura cumulat, *Maſcard. de probat. concl.* 14. *numer.* 23. *& concl.* 946. *num.* 8. *Capic. deciſ.* 209. *num.* 32. *ubi decl. quos adducit Mari. Anton. vari. lib.* 1. *reſol.* 70. *nu.* 20. quibus adde. *Honded. conſil.* 79. *num.* 47. *lib.* 1. *Boër. deciſ.* 58. *num.* 6. *Anton. Monach. Lucenſ. deciſ.* 14. *num.* 56. *Ioſeph. Aldrete in allegat. juris pro omnimoda regularium exempt. p.* 2. *cap.* 4. *num.* 12.

36. Præſumptio cedit veritati, *l. nuptura filio, ff. de jure dot. l. fin. in princip. ff. quod met. cau. l. cum de indebito, ff. de probat. Surd. conſ.* 37. *nu.* 17. *& conſil.* 80. *nu.* 19. *& conſil.* 423. *num.* 12.

[§. 8. Præſumtio eſt adverſus eos qui nimis ſubtiliter dilationes quærunt, quod non neceſſitate, ſed moræ ſtudio hoc faciant, *c. nullus* 4. *de præſumt. ubi felin. num.* 1. *ait.* Qui de innocentia ſua confidit, non vadit per mendicata ſuffragia, ſed feſtinat ut veritas inquiratur, *per l. ſi fidejuſſor. §. quædam, ff. mandat. Gadd. in l.* 3. *num.* 22. *de V. S.*]

37. Præſumptio una tollit aliam, *l. Divus, ff. de in integr. reſtit. l. quidam teſtamento, ff. de vulg.*

Digitized by Google

vulg. & pupil. ſubſtit. l. 1. C. qui & adverſus quos, l. fin. C. de inſtit. & ſubſtit. cap. tuam, de ſponſal. cap. afferte de præſumpt. Hyppol. conſ. 8. num. 6. Menoch. de interdictis remed. 15. recuper. poſſeſſ. num. 353. & num. 387. & de arbitr. lib. 1. q. 76. num. 19. & conſ 343. num. 38. & de præſumpt. lib. 1. q. 30. Maſcard. de probat. concluſ. 405. num. 5. & concl. 882. num. 15. & concluſ. 1147. num. 27. & concluſ. 1224. & concluſ. 1377. nu. 73. cum ſeqq. Tiraquell. in l ſi unquam verbo donatione largitus num. 150. C. de revocandis donat. Surd. conſil. 361. num. 35. Valaſc. de partit. cap. 38. numer. 9. Farin. in praxi crimin. par. 3. q. 86. num. 102. cum ſeqq. & p. 4. conſ. 102. nu. 49. Luſit. Benedict. Ægid. in repetit. l. ex hoc jure, ff. de juſtit. & jure p. 1. cap. 11. num. 17. Et præſumptio fortior tollit debiliorem, *d. l. Divus, ff. de in integr. reſtit. l. non ſolum, ff. de ritu nupt. latè Menoch. de præſumpt. lib. 1. q. 30. num. 1. cum ſeq. & lib. 6. q. 64. num. 46.*

38. Præſumptio una cedit pluribus, *l. 3. §. 1. ff. de teſtib. l. cum de indebito in princip. ff. de probat. auth. itaque, C. commun. de ſucceſſion. Surd. conſil. 1. num. 60.*

39. A primordio tituli in poſterum formatur eventus, *l. 1. Cod. de liber. præterit. l. unic. verſ. nulla, & ibi gloſ. in verbo primordium, C. de impon. lucrat. deſcript. lib. 10. Surd. conſ. 32. nu. 12. & conſ. 459. n. 14. Ferrer. in conſtit. Cathalon.*

gloſ. 1. *num.* 231. *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 456. *num.* 9. *tom.* 1. *part.* 1.

40. Principium cujuſque rei eſt ſpectandum, *l. Pomponius, ff. de negot. geſt. l. ſi procuratorem, ff. mand. l. nam origo, ff. quod vi, aut clam, l. qui id quod, in princip. ff. de donat. l. ſi tamen, ff. ad Maced. l. ſi filius fam.* C. *eod. tit. l. uni.* C. *de impon. lucrat. deſcript. lib.* 10. *Tiraq. in l. ſi unquam verbo donatione largitus, num.* 257. C. *de revocandis donat. Surd. de alim. tit.* 7. *q.* 34. *&* *deciſ.* 102. *numer.* 10. *& deciſ.* 297. *numer.* 12. *Flamin. de reſignat. tom.* 1. *lib.* 1. *q.* 11. *num.* 7. *&* 8. *Avend junior ad l.* 44. *Tauri gloſ.* 15. *num.* 5. *D. Barb. in l. poſt dotem, num.* 75. *ff. ſolut. matrim. Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap.* 10. *num.* 41. *& quæſt. forenſ. conſ.* 8. *numer.* 19. *& conſ.* 43. *num.* 30 *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 202. *num.* 15. *cum ſeq. Cardin. Tuſch. tom.* 6. *lit.* P. *concl.* 703. Hinc rectè dicit *text. in cap, principatus* 1. *q.* 1. quod vix bono peraguntur exitu, quæ malo ſunt inchoata principio, notat *Mol. de primog. lib.* 1. *cap.* 2. *num.* 8. Item eleganter aſſerit *tex. in l.* 1. *ff. de orig. jur.* quod cujuſque rei potentiſſima pars principium eſt, & ubi *gloſ.* rectè adducit illum verſum Horatii,

Dimidium facti, qui bene cæpit habet.

Propterea Chriſtum rebus cunctis principium dicimus, *cap. cum Paulus* 1. *q.* 1.

41. Prin-

41. Principium, & initium à Deo eſt *cap. in nomine Domini* 23. *diſt. auth. de hæred. & falcid. in princip. Card. Tuſch. tom.* 6. *lit. P. concl.* 705. *Steph. Grat. Marchiæ deciſ.* 1. *per totam Nicol. Mozzi. de contractib. tit. quomodo contractus deficiat. à numer.* 27. *cum ſeqq. Fr. Paulin. Berti Lucenſ. in praxi crimin. regular. tit.* 4. *in princip. num.* 6. *Cald. Pereira de empt. cap.* 1. *num.* 1. *& num.* 14.

42. Principium eſt de eſſentia principiati, *Card. Tuſch. tom.* 6. *lit. P. concl.* 702. Quod juris eſt de aliquo, idem eſt de ejus principio, *l. non ideo minus* C. *de hæred. inſtit.*

43. Prior qui eſt tempore, potior eſt jure, *l. qui balneum in princip. l. potior in princip. ff. qui potiores in pign. hab. l. ſi fundum* C. *eod. tit. l. diſtractis cum ſeqq.* C. *de pignor. cap. qui prior* 54. *de reg. juris lib. ſexto, l.* 27. *&* 29. *tit.* 13. *part.* 5. *Duenh. reg.* 198. *Maſcard. de probat. concl.* 1228. *Cot. in memorab. verbo creditor* 7. *Cæpol. cautela* 122. *&* 124. *Neguz. de pignor. p.* 5. *princ. memb.* 2. *num.* 11. *& numer.* 39. *Barthol. Perett. ad extravag. ambitioſæ de rebus eccleſiæ verbo datum numer.* 16. *Balb. in tract. de pignor. cap.* 19. *Ioſeph. Ludov. Peruſ. deciſ.* 45. *num.* 7. *Surd. de alim. tit.* 1. *q.* 94. *nu.* 15. *& deciſ.* 255. *num.* 1. *Matienſ. l.* 7. *gloſ.* 5. *num.* 3. *tit.* 16. *lib.* 5. *novæ recopil. Gomez de Leon in cent. cap.* 85. *&* 86. *Rebuſ. tom.* 2. *ad leges Galliæ, tit. de conſtitut.*

Digitized by Google

reditum gloſ. 8. *Felician. tom.* 1. *de cenſibus lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 12. *Caſſan. in catal. gloria mundi p.* 12. *conſid.* 99. *Flor. vari. q.* 6. *art.* 3. *num.*24. *Cardin. Tuſch. tom.*6. *lit. P. concl.*465. *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel.* §. 3. *proæm. num.* 22. *Valaſc. conſil.*129. *num.*2. *Cardin. Mantic. de tacitis, & ambiguis convent. lib.*11. *tit.*22. *num.*1. *Cardoſ. in praxi judicum, & advocat. verbo jus nu.* 15. *& verbo pignus num.* 26. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 81. *num.* 7. *& lib.*2. *reſol.* 50. *num.* 32. *Vitalis de Cambanis tract. clauſularum pag. mihi* 37. *num.* 14. *Bertazol. tract. clauſularum inſtrum. clauſula* 1. *gloſ.* 5. *num.* 42. *Garc. Girond. de privilegiorum ſeu exemptionum explicat. num.* 357. *Card. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ.* 187. *num.*1. Principium hoc verum eſt tam in agendo, quam in excipiendo, & replicando, *l. creditor qui prior la.* 2. *in princ. ff. qui potiores in pign. Ripa in l. privilegia num.* 18. *ampl.*13. *ff. de privileg. cred. Neguz. ubi ſupra ampl.* 2. *nu.*2. *Girond. num.*358. *d. loco*, Limita in legibus, teſtamentis, & hujuſmodi, ita *Thomas de Thomaſettis reg.*250. Amplia, & limita hanc regulam pluribus aliis modis cum *Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p.* 3. *collec.* 473.

44. Prior nominatio majorem dignitatem arguit, *Tiraq. de jure primog. q.* 19. *num.* 2. Et prior deſcriptus dicitur dignior, & præcedere debet, *l.* 1. *ff. de albo ſcriben. Peregr. conſ.* 3. *num.* 60.

Digitized by Google

num. 60. *Pariſ. conſ.* 38. *num.* 1. *vol.* 4. quos cum aliis refert *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 81. *num.* 1. Et prior in dignitate eſt prior in honore, *l. qui balneum, ff. qui potiores in pignore habeantur Barthol. Perett. ad extravag. ambitioſæ de rebus eccleſiæ non alien. verbo datum Romæ nu.* 21. Et prior nominatus cenſetur magis dilectus, *l. ſi communis ſervus* 2. *ff. de ſtipulat. ſervo. cap. ſi quis de elect. in* 6. *Thomas de Thomaſettis regul.* 235. cui adde *Cardin. Mantic. de conject. ult. vol. lib.* 6. *tit.* 11. *num.* 13. *& lib.* 8. *tit.* 4. *num.* 12. *& tit.* 9. *num.* 7. *Menoch. de præſumpt. lib.* 4. *præſ.* 16. *num.* 3. *cum ſeq. junctis ſupra notatis lit.* O. *num.* 15.

[Ex ordine verborum deſignatur ordo intellectus & inducitur Prælatio in his quæ non poſſunt applicari, niſi uni ex nominatis, & declaratur ordo charitatis, *Bald. in l.* 1. *C. de edict. D. Had. tol. Everb. in loc. ab ordin. num.* 7. *in princ. Barboz. axiom.* 172. *num.* 1. 2. *& loc.* 80. *vid. ſup.* O. *num.* 17. 18. 19.]

45. Privatio præſupponit habitum, *l. decem* 117. *ff. de verb. oblig. l.* 4. §. *condemnatum, ff. de re jud. l. nec utilem* 20. *ff. ex quib. cau. major. l. Titio uſusfructus, ff. de condit. & demonſtr. l. remittit ff. de jurejur. l. manumiſſiones, ff. de juſtit. & jure l. non poteſt videri, ff. de regul. juris* §. *ſervus inſt. de capitis diminut. cap. ad diſſolvendum de deſponſat. impuber. Curſus Conimbri-*

 cenſis

cenſis in comment. ad Logicam tit. de oppoſitis cap. 10. *q. uni. art.* 5. *Everard. in topic. legal. loco* 60. *Surd. de alim. tit.* 6. *q.* 23. *& conſ.* 52. *num.* 57. *& conſ.* 73. *num.* 76. *& conſ.* 160. *num.* 38. *& conſ.* 305. *num.* 64. *Pichard. ad d.* §. *ſervus num.* 2. *Mari Antonin. vari. lib.* 2. *reſol.* 59. *caſu* 15. *Vitalis de Cambanis tract. clauſularum pag. mihi* 224. *num.* 12. *Bertazol. in repetit. l. ſi quis major* C. *de tranſact. num.* 571. *Cald. Pereira quæſt. forenſ. conſ.* 16. *numer.* 3. *Ioan. Monet. tract. de decimis cap.* 9. *q.* 2. *num.* 18. *Anton. Monach. Bonon. deciſ.* 30. *numer.* 5. *Cardin. Tuſch. tom.* 6. *lit.* P. *concl.* 715. A privatione ad habitum non eſt regreſſus, *l. qui res,* §. *aream, ff. de ſolutio. l. poſt diem, ff. de commiſſo.*

46. Privilegiatus contra pariter privilegiatum non utitur privilegio ſuo, probatur ex *tex. in l. ſed & milites in principio, ff. de excuſat. tutor. l. aßiduis verſ. in duabus* C. *qui potiores in pign. hab. l. ſcire uni ubi gloſ. verbo ad hæredem* C. *de privileg. dotis, reſolvunt Doct. in auth. quas actiones* C. *de ſacroſanct. eccleſ. Surd. de alim. tit.* 8. *privil.* 18. *numer.* 5. *&* 7. *& privil.* 61. *num.* 11. *Cov. in reg. poſſeſſor.* 2. *p.* §. 2. *num.* 4. *& pract. cap.* 7. *num.* 4. *Peregr. de fideicom. art.* 3. *num.* 70. *Azev. l.* 10. *tit.* 3. *num.* 15. 17. *&* 18. *lib.* 5. *novæ recopil. Maurit. de reſtit. in integr. cap.* 218. *Sfor. eod. tract. q.* 18. *art.* 4. *num.* 31. *& art.* 5. *Curi. Philip. p.* 2. §. 17. *num.* 32. *Coſt.*

in

Digitized by Google

in cap. ſi pater, verbo ſi abſque liberis num. 2. *de teſtam. lib.* 6. *Cald. Pereira in l. ſi curatorem, verbo læſis num.* 169. *C. de integr. reſtit. minor. Alexand. Trentacinq. vari. reſolut. lib.* 1. *tit. de reſcriptis reſol.* 1. *Ceval. commun. contra commun. q.* 756. *num.* 45. *& q.* 822. *num.* 46. *Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ.* 196. *numer.* 18. *&* 19. *Cardin. Mantic. de conjecturis ultimarum voluntatum lib.* 6. *tit.* 2. *num.* 11. *& de tacitis, & ambiguis convent. lib.* 11. *tit.* 26. *numer.* 6. *Caſtil. quotid. lib.* 3. *cap.* 25. *num.* 27. *D. Barb. in l.* 2. §. *legatis nu.* 252. *ff. de judiciis Cardoſ. in praxi judicum, & advocat. verbo privilegium num.* 46. *Card. Tuſch. tom.* 5. *lit. P. concl.* 760. *Mari. Anton. var. lib.* 2. *reſol.* 8. *numer.* 58. Ex quorum mente colligitur principium hoc procedere ubi utrunque privilegium æquale eſt, & æque favorabile, & inſuper concurrit in actu, & exercitio, juxta terminos, *d. l. aſſiduis verſ. in duabus*. Non ita tamen regula hæc erit admittenda, ſi alterum privilegium fortius ſit, ut in terminis *d. l. ſed & milites ibi fortior*: vel ſi alterum favorabiliorem cauſam habeat, quia agit de damno vitando juxta *tex. in l. ult. ff. ex quib: cau. major. l. verum, §. ult. verſ. proinde ff. de minor. ex Bald. in l.* 5. *num.* 5. *C. de repud. hæred. Sfort. q.* 4. *art.* 4. *& q.* 18. *art.* 5. *d. loco, notat Mari. Antonin. d. reſol.* 8. *num.* 59. ubi *num.* 60. aſſerit quod magis favendum eſt ei, qui tractat

de

de damno; vel ſi alterum in genere, aliud in ſpecie, ſeu exercitio concurrat, ut in terminis *cap. auditis de in integrum reſtitut.*

47. Privilegium perſonale perſonam ſequitur, & cum ea extinguitur, *cap. privilegium, & ibi doct. & late Peck. num. 7. 8. &c. de regul. juris lib. ſexto, l. 68. l. 196. ff. eod. Tiraq. de retract. lig. §. 26. gloſ. 1. num. 60. & de jure primog. q. 37. num. 1. Menoch. conſ. 136. num. 2. & conſ. 1007. à num. 95. vol. 11. & de præſumpt. lib. 3. q. 103. num. 45. Xuar. in l. quoniam in prioribus ſuper leg. regni limit. 11. dub. 1. num. 1. D. Barb. in l. quia tale per totam, ff. ſolut. matrim. Cardin. Tuſch. tom. 6. lit. P. concl. 746. P. Azor. inſtit. moral. p. 1. lib. 5. cap. 22. q. 6. P. Suar. de legibus lib. 8. cap. 10. & 11. P. Ioan. de Salas eod. tract. diſp. 17. ſect. 6. & 8. Cardoſ. in praxi judicum & advocat. verbo privilegium num. 4. Mari. Antonin. vari. lib. 1. reſol. 109. num. 6.* Unde autem cognoſci poſſit an privilegium ſit reale, vel perſonale? conſule *Donel. lib. 21. comment. juris civilis cap. 14. à princip. Tiraq d. tract. de jure primog. q. 59. numer. 1. P. Suar. d. lib. 8. cap. 3. numer. 6.* Et unde poſſit colligi perſonæ, an vero magis cauſæ privilegium conceſſum videatur? explicat *Suar. d. cap. 3. num. 10.* Et in dubio privilegium præſumitur perſonale, *Cabed. Luſit. deciſ. 93. num. 4. p. 2. Mari. Anton. d. reſol. 109. num. 7.*

[§. 9. Per-

Digitized by Google

[§. 9. Perſonale præſumitur, quando nominatim perſonæ exprimuntur propriis nominibus, vel communiter in qualitatis deſignatione, *Peck. ad c. privilegium* 7. *numer.* 4. *de R. I.*]

[§. 10. Privilegium vero & gratia non extinguitur morte concedentis, *Aug. Barboz. ad l.* 2. *nu.* 2. *in fin. C. de diverſ. reſcript. Garſ. Maſtrill. ad indult. generale, c.* 2. *num.* 21. *in fin. Peregr. de jur. fiſc. lib.* 5. *c.* 2. *num.* 13.]

48. Probare oportet, nec ſufficit dicere, *gloſ. recepta verbo dicatur in l.* 1. *in princ. ff. ſi quadrupes pauperiem feciſſe dicatur, cap. dilecti de excep. Iaſ. in l. ſi prius numer.* 97. *ff. de novi oper. nunciat. Felin. in cap. cum dilectus num.* 6. *de accuſat. Pariſ. conſ.* 115. *num.* 5. *vol.* 1. *Menoch. de interdictis remed.* 2. *recuper. poſſeß. num.* 178. *& remed.* 15. *num.* 403.

49. Probatio debet eſſe concludens, & ita debet de neceſſitate concludere, & non probat hoc eſſe, quod ab hoc contingit abeſſe, *l. non hoc C. unde legitimi, l. neque natales C. de probat. cap. in præſentia eod. tit. cap. recepimus de privileg. cap. inter corporalia, §. cum quis de tranſlat. Epiſcopi, Aldovin. conſ.* 44. *nu.* 6. *& conſ.* 51. *nu.* 18. *Surd. conſ.* 5. *num.* 46. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo probatio* 10. *Maſcard. de probat. concl.* 671. *num.* 11. *Cardin. Tuſch. tom.* 6. *lit. P. concl.* 765. *Morl. in emporio juris p.* 1. *tit.* 11. *in prælud. num.*

num.53. Trentaſinq. vari. lib.1. tit. de ſervitutibus reſol. 1. ſub. num. 19. §. hæc prima declaratio, Galganet. de condition. p. 2. cap. 1. q. 92. num. 5. Cæſar Argel. de contradictore legitimo q. 15. num. 107. Mari. Antonin. vari. lib. 1. reſol. 46. num. 6. Rota Romana apud Farin. deciſ. 127. nu. 7. tom. 1. p. 1. [Evidens quid eſt quod etiam conjecturis colligitur, *l. 17. §.1. & ibi Goth. ff. de leg. 1. & l. 74. eod. l. 30. in fi. ff. de vulg. & pup. ſubit.*] Et probatio dubia, incerta, & non concludens non revelat probantem, *d. l. neque natales, & d. l. non hoc, & d. cap. in præſentia,* Hipol. *conſ. 20. num. 8. Maſcard. concl. 1363. nu. 6. Surd. deciſ. 75. num. 17. & deciſ. 288. nu. 45. & conſ. 5. num. 45. cum ſeqq. & conſ. 24. nu. 16. D. Barb. in l. ſi quis intentione num. 38. cum ſeqq. ff. de judiciis. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 144. num. 21. cum ſeqq. Cardin. Seraphin, Rota Romana deciſ. 1103. num. 2. Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. reſolu. 586. num. 6. in 2. edit. Farin. de oppoſ. contra dicta teſtium q. 68. numer. 1. cum ſeq. Mari. Anton. d. lib. 1. reſolut. 106. num. 9. & reſol. 110. num. 6. & lib. 3. reſol. 36. num. 5. Rota Romana apud eund. Farin. deciſ. 149. num. 2. tom. 1. p. 1.*

50. Probatio dubia, & incerta contra producentem eſt interpretanda, *Cardin. Seraphin. Rota Romana deciſ. 469. nu. 5. Rebuſ. tract. de reprobat. teſtium num. 9. Rota Romana apud Farin. deciſ. 854. num. 1. in noviſſim.*

51. Pro-

51. Probatio probationem non excludit, *Card. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ.* 575. *num.* 5. Probatio tamen fortior tollit debiliorem, *l. pen. ff. de reſtit. in integ. Maſcard. de probat. concl.* 225. *num.* 15. *vol.* 1.

52. Probatio ſpecialis ſemper prævalet generali, *Innocent. num.* 4. *in cap. auditis de præſcript. Hipol. in pract.* §. *diligenter num.* 198. & *in l. de minore*, §. *plurium num.* 100. *ff. de quæſt. Farin. in praxi crimin. p.* 2. *q.* 65. *numer.* 170. *Card. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ.* 818. *num.* 5.

53. Probatio incumbit aſſerenti, vide ſupra *lit. A. num.* 98.

54. Probatio per teſtes habet eandem vim, quam per inſtrumentum, *l. in exercendis C. de fide inſtrument. cap. cum Ioannes eod. tit. Cardin. Tuſch. tom.* 6. *lit. P. concl.* 771. *Soar. de Paz. in praxi tom.* 1. *p.* 1. *temp.* 8. *num.* 7. *Maſcard. de probat. in proæm. q.* 6. & *concl.* 1095. *num.* 3. *Morla in emporio juris p.* 1. *tit.* 11. *in prælud. num.* 4. *Cardoſ. in praxi judicum verbo inſtrumentum* 11. & *verbo probatio* 7.

55. Probatum ſemel, non reprobatur *Vitalis de Cambanis tract. clauſularum num.* 16. *pag. mihi* 248. cum aliis ſupra citatis *lit. A. num.* 93.

56. Proæmialia inducunt cauſam finalem, *l. fin. ff. de hæredib. inſtitut. l.* 1. *ff. ad Macedon. Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel.* §. 7. *proæm. num.* 122. *Ferrer. in conſtitut. Cathalon. gloſ.* 1. *num.* 135. &

Digitized by Google

& gloſ.8. num.146. Cardin. Tuſch. tom. 6. lit. P. concl. 892. *Pichard. ad §. poſteriore num.* 17. *inſtit. quib. mod. teſtam. infirm. ubi ultra alios citat Mol. de primog. lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 1. *latè Tiraq. tract. ceſſante cauſa num.* 64. *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 185. *num.*4. *in fin. & num.* 5. *&* 6. *tom.*1. *p.*1. *& deciſ.*491. *num.*5. *tom.*2. *parte* 1. Et ex proæmiali cauſa colligitur mens, & intentio diſponentis, *l. item quia §. fin. ff. de pact. l. cum hi in prin. ff. de tranſact. Mari. Antonin. vari. lib.* 2. *reſol.* 43. *num.* 3. *& lib.* 3. *reſol.* 1. *num.* 59. *& reſol.* 15. *num.* 8. *Maſcard. de probat. concl.* 1284. *num.* 6. *Guter. pract. lib.* 1. *q.* 89. *à num.* 3. Et proæmium declarat deciſionem, *l. ult. ff. de hæred. inſtit. l. cum pater, §. dulciſſimis, ff. de legat.* 2. *Mari. Antonin. d. reſol.* 15. *num.* 8. *Mol. de primog. lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 7. *Armendariz. in proœmio addit. ad recopil. legum Navarræ num.* 107. Hinc dicimus quod ſicut corpus ab anima ita diſpoſitio à proæmiali ratione regulatur ex *Iaſ. in l. qui quadringenta col.* 2. *ff. ad Trebel.*

57. Prohibentis melior eſt conditio in pari cauſa, *Cardin. Tuſch. tom.*6. *lit. P. concl.*893. Et in re communi potior eſt conditio prohibentis, notatum eſt ſupra *lit. C. num.* 29.

58. Prohibere non potes quod tibi non nocet, & alteri prodeſt, *l.* 2. *§. idem ajunt, & §. denique in* 1. *ff. de aqua plu. arçen. gloſ. in l. in ſumma*

ſumma §. item Labeo ff. eod. l. ſi cui ff. de ſervit. l. reſcripta C. de preci. impe. offe. l. in creditore ff. de evic. Doct. in l. 2. in princip. ff. ſolut. matrimon. Menoch. conſil. 14. numer. 8. & conſil. 51. num. 45. & conſ. 21. num. 8. & de arbitr. lib. 2. caſu 168. numer. 13. & caſu 237. numer. 19. & de interdictis remed. 6. retinendæ poſſeſſ. nu. 114. cum ſeqq. Gom. vari. tom. 2. cap. 2. nu. 17. Surd. deciſ. 120. num. 12. & deciſ. 236. nu. 12. Cov. vari. lib. 3. cap. 14. num. 8. verſ. item. & pract. c. 37. num. 2. & nu. 3. col. 3. D. Barb. in d. l. 2. in princip. 2. nu. 34. cum ſeqq. ff. ſolut. matrim. Thomas de Thomaſettis reg. 268. ubi intelligit procedere, niſi tractetur de præjudicio tertii, vel de publico bono, vel de animæ ſalute [*& v. Radel. dec. 9. nu. 2. 3.*]

59. Prohibita omnia intelliguntur, quæ non inveniuntur in jure conceſſa *cap. Paſtoralis 53. de appellat. cap. inter corporalia de tranſlat. prælati.* Et prohibitum cenſetur, quod non invenitur permiſſum *l. Gallus §. ille caſus, ubi notat Alexand. num. 9. ff. de lib. & poſthum. ita colligitur ex adductis per D. Barb. in l. cum prætor §. 1. nu. 95. ff. de judiciis.*

60. Prohibita quæ non inveniuntur, per legem permiſſa cenſentur *l. nec non 28. poſt princip. ibi, ſed ſi lex non prohibeat, & §. quod eis cum gloſ. in verbo prohibeant ff. ex quib. cauſ. major. l. 1. ff. de teſtibus l. mutus §. quæritur ff. de pro-*

curator. l. ab ea parte ff. de probat. l. ſtatuas C. de religioſ. & ſumpt. funer. cap. omnes, & ibi gloſ. 3. diſt. cap. 1. de tranſlat. prælati, ubi gloſ. verbo non invenitur cap. nuper 29. verſ. in ſecundo, cap. cum illorum 32. verſ. 1. de ſentent. excomm. Alciat. reſp. 8. num. 18. Franciſc. Burſat. conſ. 110. num. 27. lib. 1. Burg. de Paz. conſ. 8. num. 3. Bertazol. tract. clauſularum inſtrum. clauſula 2. gloſ. 1. numer. 5. Brunor. à Sole in locis commun. verbo prohibitio 1. Bovad. in ſua politic. lib. 3. c. 4. num. 44. D. Barb. in l. cum prætor, §. 1. num. 95. ff. de jud. Mari. Anton. vari. lib. 1. reſol. 41. nu. 6. Et in dubio facienda eſt interpretatio, ut actus cenſeatur permiſſus, quando non reperitur prohibitus, *Anchar. conſ. 344. Aym. conſ. 203. num. 2. lib. 1. Menoch. de præſump. lib. 6. q. 16. num. 2. Maſcard. de probat. lib. 3. concl. 1237. num. 2. Ceval. commun. contra commun. q. 227.*

61. Prohibito uno, cenſentur omnia prohibita, per quæ ad illud pervenitur, *l. oratio ff. de ſponſal. l. pupillus, §. ſed ſi per interpoſitam, ff. de auctorit. tutor. l. eos in fine C. de uſuris, l. legem in fine C. de natural. liber. l. fin. Cod. de reb. alien. non alien. cap. præterea de officio delegati cap. cum quid prohibetur 39. de regul. juris lib. ſexto, Maſcard. de probat. concl. 102. per totam* ubi agit de intellectu hujus principii, *Surd. conſ. 301. num. 74. Franciſc. Galet. in margarita caſuum conſcient. verbo prohibere. Vitalis de Cambanis tract.*

tract. clauſularum pag. mihi 293. *num.* 22. *Ioan. Franciſc. Leo in theſauro fori eccleſ. p.* 1. *cap.* 15. *num.* 20. Procedit tantum in his, per quæ neceſſario pervenitur ad rem prohibitam: non vero in illis, per quæ ad illam perveniri poteſt contingenter aut poſſibiliter, juxta tradita per *Bart. in l. ambitioſa num.* 22. *ff. de decretis ab ordine faciendis, & in l.* 2. *ad fin. ff. de juriſ. omn. Jud.* receptum communiter ut *ex Purpur. refert, & ſequitur D. Barb. in l.* 1. *p.* 3. *num.* 57. *ff. ſoluto matrim.* accedunt tradita per *Tiraq. de jure conſtit.* 3. *p. limit.* 7. *num.* 24. *Gom. l.* 45. *Tauri nu.* 29. *ante fin. Cardoſ. in praxi judicum, & advocat. verbo alienatio num.* 15.

[§. 11. Prohibere qui debet alium facientem, id ipſe facere non poteſt, *l. altius* 8. *C. de ſervit. & aqua. Surd. dec.* 177. *num.* 81.]

62. Prohibitum una via, non cenſetur alia permiſſum, *l. quod dictum, ff. de pact. l. cum hi, §. ſi cum iis, ff. de tranſact. l. athletas, §. ait prætor. ff. de infamib. l. ſi quis, §. minor, ff. qui, & à quibus, l. illud, ff. ad legem Aquil. cap. cum quid una via* 84. *de regul. juris lib. ſexto, Surd. conſ.* 301. *num.* 75. *D. Barbo. in l. cum prætor, §. ult. num.* 235. *ff. de judiciis.*

63. Prohibitum directo, non poteſt fieri per indirectum, *l. Seius, & Augerius ubi Bart. ff. ad l. Falcid. l. ſcire oportet, §. ſi mater, ff. de tutor. & curator. dat. ab his, cap. cum quid, ubi Dyn.*

Digitized by Google

de reg. jur. in 6. Menoch. de præſumpt. lib. 4. q. 189. num. 8. Surd. deciſ. 21. nu. 4. Ioan. Maria Bellet. diſquiſit. clerical. p. 1. tit. de exemptionibus clericorum, & eorundem bonorum à muneribus publicis §. 7. num. 6. pag. 366.

64. Prohibitum ad tempus, poſt tempus videtur eſſe permiſſum *l. imperator 8. ubi Bald. ff. de poſtulan. l. ſi unus §. 1. ff. de pact. l. epiſtola, §. fin. ff. eod. l. pater filium §. fundum, ff. de legat. 3. Tiraq. de retract. convent. §. 1. gloſ. 2. nu. 46. Surd. deciſ. 75. nu. 1. & conſ. 294. nu. 6. & conſ. 247. nu. 18. Brunor. à Sole in locis commun. verbo prohibitio 16. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 65. num. 8. D. Barb. in l. cum prætor in princip. nu. 45. ff. de judiciis.*

65. Prohibitum poſt tempus, cenſetur permiſſum ad tempus vide ſupra hac *lit. nu.* 18.

66. Prohibitum in loco, extra illum cenſetur permiſſum ut per *Ioan. Garſ. de nobilit. gloſ.* 1. *num.* 31.

67. Prohibitum uni, aliis cenſetur conceſſum *l. qui accuſare ff. de accuſat. l. cum prætor, ubi Doct. Barb. in princip. nu. 36. ff. de judiciis, cap. non ne de præſumpt. Ugolin. de offic. & poteſt Epiſcopi cap. 14. §. 9. in princip.*

68. Propter quod unumquodque tale, & illud magis, *l. cum aurum 19. §. perveniamus, verſ. ſemper ff. de auro, & arg. leg. auth. multo magis, C. de ſacroſ. eccleſ. l. quanto magis, C. de jurejur.*

jurejur. Ariſto. 2. Metaphyſ. Flamin. de reſignat. tom. 1. lib. 5. q. 4. nu. 4. cum ſeqq.

69. Puniendus quis eſt in eo, quo deliquit, *l. qui crimen, C. qui accuſ. non poſ. cap. poſtulaſti, de clerico excom. Barthol. Peret. ad extravag. ambitioſæ, de rebus eccleſiæ non alien. verbo illis exceptis num.* 8.

70. Proteſtatio contraria facto non ſuffragatur, *l. cum in plures, §. locator, ff. locati, cap. gratum, de offic. deleg. Surd. conſ.* 371. *num.* 67. *vol.* 3. *& deciſ.* 70. *nu.* 8. *& deciſ.* 246. *num.* 4. *Campanili in diverſorio juris canon. rub.* 11. *cap.* 13. *nu.* 185. *Mari. Antonin. vari.* 1. *reſol.* 55. *nu.* 9. Non eſt autem proteſtatio facto contraria, ſed dicitur compatibilis, & relevans, cum verſamur in facto dependente à voluntate, & facto proteſtantis, ut per *Bart. in l. non ſolum §. morte num.* 17. *ff. de nov. oper. nunciat.* [*v. Oſterm. diſſ. Colon. p.* 1. *diſp.* 12. *th.* 70.]

[§. 12. Proteſtatio noſtra jus quod certum eſt mutare, vimque & effectum ejus infringere & impedire nequit *Sande.* 4. 4. *def.* 9. *Bart. & Dd. in l. alimenta C. de Neg: geſt.*]

[§. 13. Proteſtatione non acquiritur, ſed retinetur & defenditur poſſeſſio *Bull. conſ.* 8. *numer.* 79.

Q.

1. QUalitas ſtare non poteſt ſine ſubjecto, *l.* 4. §. *fin. ff. de actio. empt. l. fin. ff. de collat. bono. l. nullam*, §. *ſi abſentis, ubi Angel. ff. de petit. hæredit. l.* Pomponius, §. *fin. ubi Aretin. in princip. ff. de acquirenda poſſeſſ.* §. *ideo autem, inſtit. de ſervit. ruſtic. præd. princ. inſtitut. de uſufr. Gom. l.* 17. *Tauri num.* 19. *verſ. primo, Surd. conſ.* 34. *num.* 13. *& conſ.* 150. *numer.* 80. *& conſ.* 236. *num.* 15. *& conſ.* 246. *num.* 6. *& conſ.* 304. *num.* 1. *& conſ.* 305. *num.* 76. junctis, quæ ſupra notavi *lit.* N. *num.* 24.

2. Qualitas facilius datur, quam ſubſtantia, *Menoch. conſ.* 93 *numer.* 15. *Surd. deciſ.* 222. *num.* 71. cum aliis, quos refert *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 306. *num.* 34. Et qualitas facilius præſumitur, quam ſubſtantia, ut per *Surd. de alim. tit.* 8. *privil.* 56. *num.* 96. *&* 97. *& conſ.* 322. *num.* 71.

3. Qualitas nova adveniens enti [vel contractui] reponit illud in diverſam naturam, & ſpeciem, §. *præterea inſtit. de inutil. ſtipulat. cap. cum Marthæ*, §. *quæſiviſti de celebrat. miſſarum cap. ſtatutum, de elect. lib.* 6. *Hyppol. ſing.* 520. *qualitas*, *Menoch. conſ.* 35. *num.* 13. *& de interdict.*

interdict. remed. 6. recuper. poſſeſſ. num. 8. *Surd. deciſ.* 2. [*& dec.* 70. *num.* 3. 15.] *& conſil.* 321. *num.* 12. *cum ſeq.* Et qualitas adveniens enti non mutat ſubſtantiam, ſed naturam, *Brun. de augmento in* 3. *quæſt. princip. numer.* 7. *Cardin. Tuſch.* 1. *lit. A. concluſ.* 82. *num.* 12. Mutatione enim qualitatis rei ſubſtantia non mutatur, *l. ſi fundus*, §. *ſi res, ff. de pigno.* §. *minus, inſtit. de hæred. quæ ab inteſta. deſe.*

[§. 1. Qualitas rei quæ ab initio, ſi extitiſſet, prohibuiſſet naſci obligationem, ea ſuperveniens extinguit natam, ſi modo citra moram aut culpam promiſſoris evenit, *l.* 83. §. 5. *de V. O.* §. 3. *inſt. de inutil. ſtip. & ibi Tulden. c.* 4.]

4. Qualitas adjuncta verbo, intelligitur ſecundum tempus verbi, *l. in delictis*, §. *ſi extraneus, ff. de noxal. act. l.* 1. §. *tutoris, ff. quod juſſu, l. Titius, ubi Bart. ff. de teſtament. milit. cap. ſi eo tempore, de reſcript. in* 6. *cum aliis, de quibus per Mohed. deciſ.* 23. *num.* 1. *de præben. Menoch. conſ.* 107. *num.* 22. *& de interdictis remed.* 16. *recuper. poſſeſſ. numer.* 23. *Surd. de alim. tit.* 9. *q.* 13. *numer.* 5. *& conſ.* 335. *num* 20. *& conſ.* 375. *nu.* 37. *& conſ.* 455. *nu.* 5. *Vitalis de Cambanis tract. clauſularum pag. mihi* 263. *num.* 27. *Avend. ad l.* 44. *Tauri, gloſ.* 15. *num.* 2. *Flamin. de reſignat. tom.* 1. *lib.* 1. *q.* 11. *num.* 10. *Gonzal. ad regul.* 8. *Cancel gloſ.* 43. *num.* 143. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo qualitas num.* 23.

Cardin Tuſch. tom. 6. lit. Q. concl. 9. Trentacinq. vari. lib. 1. tit. de legitima reſol. 2. num. 7. §. ſecundo qualitas, Garc. Girond. de privilegiorum, ſeu exemptionum explicat. num. 290. Ioan. Petr. Moneta tract. de diſtribut. quotidianis p. 1. q. 9. num. 38. Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. reſolut. 268. num. 2. in 2. edit. Pichard. ad §. proximus nu. 2. inſtit. de leg. agn. ſucceſſ. Franciſc. Galet. in margarita caſuum conſcientiæ verbo qualitas, Ut principium hoc verificetur, debet intervenire qualitas tempore verbi actu, & non habitu ſolum, *Rota Romana apud Farinac. deciſ. 496. num. 2. tom. 2. p. 1.* [*v. & Sande. 4. 5. def. 9.*]

5. Qualitas diſpoſitionis ubi deficit, deficit ipſa diſpoſitio, *gloſ. in l. mancipia, verbo avocandum, C. de ſervis fugitivis, Fulvi. Pacian. de probat. lib. 2. cap. 14. nu. 8. Camill. Gallin. lib. 4. de verbor. ſignific. cap. 9. nu. 9. Menoch. de præſumpt. lib. 6. q. 15. nu. 47. Mari. Anton. vari. lib. 1. reſol. 82. num. 1.* [& in qualitate ſuccumbens, ſuccumbit in toto. *Dd. in l. Divus. 33. ff. de re judic. Zang. p. 2. c. 1. num. 402.*]

6. Qualitates non entis nullæ ſunt, vide ſupra *lit. N. num. 24.*

[§. 2. Qui non habet in ære luat in corpore, *l. 1. §. ult. ff. de pœn. Hering: de fidejuſſ. c. 10. nu. 175. Bull. in conſt. Car. V. art. 217. Bender. de reviſ. concl. 8. num. 7. Berlich. p. 4. concl. 19. nu. 39.*

nu. 39. *v.Treutl.* 1.3.4. *E.&* 2.30.6.*H. Duenh. reg.* 560. *v. ſupra B. num.* 8.]

7. Quem non honoro, gravare non poſſum, vide ſupra *lit. G. num.* 15.

8. Quem de evictione tenet actio, eundem agentem repellit exceptio, vide ſupra *lit. E. num.* 19.

[§. 3. Qui impugnat teſtamentum, legatum ex eo conſequi non poteſt, nec hæreditatem: *l. papinianus* §. *meminiſſe ff. de inoff. teſt. l. Polla. C. de his quæ ut indig. v. ſup.* C. 24. *not:*]

[Et ſi fructum jam aliquem percepit reſtituere cogitur *Peck. ad cap: ex eo* 38. *num.* 3. *de R. I. per l. poſt legatum* §. 1. *ff. & his quæ ut indig.*]

[Imo & qui accipit quid ex donatione cauſa mortis ſeparata ab teſtamento, ſi teſtamentum impugnat illud reſtituit. *Peck. d. num.* 3. *per l. ſi verum verſic. ſed ſi mortis ff. de bon. libert:*]

[Niſi teſtamentum vel ejus pars aliqua de jure non valeat & legibus contrariâ ſit: *Peck. d. nu.* 1. *v. ſup. C. num.* 24.]

9. Qui occaſionem damni dat, damnum dediſſe videtur, vide ſupra *lit. D. nu.* 1.

10. Quod differtur, non aufertur, *l. quoties, C. de precibus imper. offer. cap. ancillam* 32. *q.* 2. *cap. nemo deſperandus, de pœnit. diſt.* 7. *cap. ſta-*

tutum, ubi gloſ. verbo retardari, de hæretic. lib. 6. Garc. Girond. de privilegiorum, ſeu exemptionum explicat. num. 966.

11. Quod potui nolui, quod volui adimplere nequivi, *l. 3. in fine, ubi gloſ. C. de contrah. & commit. ſtipulat. l. multum intereſt, ubi gloſ. C. ſi quis alteri, vel ſibi, cap. cum ſuper 23. in fine, de offic. delegati, Surd. conſ. 251. num. 36. Card. Tuſch. tom. 1. lit. B. concl. 133. num. 1.*

12. Quod tibi non vis fieri, aliis ne facias, *l. juſtitia, ff. de juſtit. & jure, §. juris præcepta verbo, alterum non lædere, & ibi gloſ. inſtit. eod. tit. ubi Pichard. num.* 30. dicit, quod non læditur alter ſi id, quod nobis fieri nolumus, alteri quoque non faciamus, per *cap. placuit, de majorit. & obed.*

13. Quod per me non ſtat, mihi non debet imputari, *l. ſi ideo, C. de his quibus ut indignis.*

14. Quod quiſque juris in alium ſtatueris, ipſo jure utaris, *l. 1. ff. quod quiſque juris, Cardin. Tuſch. tom. 6. lit. Q. concl. 49.*

15. Quod ſemel placuit, amplius diſplicere non poteſt, *cap. quod ſemel 21. de regul. juris lib. 6. §. ſemel cauſa inſtit. quib. ex cau. manum. Cardin. Tuſch. tom. 6. lit. Q. concl. 48. Thomas de Thomaſettis reg. 266.*

16. Quod in utilitatem eſt introductum, non debet in odium retorqueri, *Ioſeph. Aldre. in allegat. juris pro omnimoda regularium exempt.*

Digitized by Google

p. 1. cap. 3. num. 18. junctis ſupra adductis *lit. F. num.* 37.

17. Quod alicui gratioſe conceditur, trahi non debet ab aliis in exemplum, *l. quoniam*, C. *de epiſcop. & cler. cap. quod alicui, de regul. juris in 6. Thomas de Thomaſettis reg.* 256. ubi aſſerit procedere, quando alicui gratiosè aliquid eſt conceſſum à Principe, ſecus autem ſi ſit conceſſum à jure communi, vel intelligit de privilegio.

18. Quod de uno negatur, de alio conceſſum eſſe videtur, *l. cum prætor, ff. de jud. l. ait prætor, §. ſed quod Papinia, ff. de mino. cap. qualis* 25. *diſt. cap. non ne de præſumpt.* Et è converſo, quod de uno conceditur, de alio negatur, *l. maritus*, C. *de procurato. l. cum ita in fin.* C. *de condit. & demon. d. §. ſed quod Papinia. d. cap. non ne, Thomas de Thomaſettis reg.* 257. ubi aſſerit procedere, niſi ſequatur correctio, vel abſurdum.

19. Quod noſtrum eſt, ſine facto noſtro alterius fieri non poteſt, *l. quod noſtrum, ff. de reg. jur. Thomas de Thomaſ. reg.* 263. ubi aſſerit procedere, niſi auctoritate legis alterius fiat.

20. Quod quis in ſe approbat, in alio reprobare non poteſt, *l. in arenam*, C. *de inof. teſtam.* junctis, quæ infra notavi *lit. V. num.* 59.

21. Quod omnes tangit, debet ab omnibus comprobari, *l. fin. in fi.* C. *de auctorit. præſtan.*

22. Quod

22. Quod quis ex ſuo facto ſentit, ſibi, & non alii debet imputare, *l. inter cohæredes*, §. *quod ex facto*, *ff. famil. erciſcund.*

23. Quæ favore publico introducta ſunt, humana diſpoſitione mutari non poſſunt, *l. nemo poteſt*, *ff. de legat.* 1. *l. jus publicum*, *ff. de pact. l. quod de bonis*, §. *fin. ff. ad leg. falcid. auth. ſed cum teſtator. ubi Doct. C. eod.*

24. Quæ ab initio ſunt voluntatis, ex poſt facto ſunt neceſſitatis, *l. ſicut*, *C. de actio. & oblig. l. in commodato*, §. *ſicut*, *ff. commod. l. ſi quis argentum*, §. *cum enim*, *C. de donat.* cum aliis ſupra citatis *lit.* C. *num.* 19.

25. Quod major pars facit, ab omnibus factum cenſetur, *tex. eſt*, *ibique gloſ. Bart. & Doctor. in l. quod major*, *ff. ad municip. gloſ. in cap.* 1. *in verbo tractatus*, *de reb. eccleſ. non alien. in* 6. *canoniſtæ communiter in cap. cum omnes*, *de conſtitut. tradit explicans Rendina in promptuar. recept. ſentent. tom.* 1. *tit.* 36. *num.* 4. *in fine.* Limita in actibus factis ab univerſitate, in quibus agitur de præjudicio particularium ipſius univerſitatis, tunc enim actus facti nullatenus valebunt, niſi omnes ſint vocati, pariterque omnes conſentiant, ita *gloſ. in cap. quod omnes de regul. juris in* 6. cui ſubſcribit *gloſ. in cap. cum omnes in verbo conſtitutum verſ. dicas etiam*, *de conſtit.* notat *Rendina d. tom.* 1. *tit.* 124. *numer.* 5.

1. Ratio

Digitized by Google

R.

1. RAtio attenditur magis, quam dictum, *Brunor. à Sole in locis commun. verbo ratio* 2. Et omne dictum à ſua ratione regulatur, *l. cum pater*, §. *dulciſſimis, ff. de legat.* 2. Et per rationem ampliatur, & limitatur, *l. unum ex familia*, §. *fin. ff. eod. tit. de legat.* 2. *d. l. cum pater*, §. *dulciſſimis, ff. eod. l. ſi is qui animo, ff. de acqu. poſſ. ubi glo. Iaſ. in l. id quod nu.* 7. *ff. de leg.* 1. *Surd. conſ.* 67. *numer.* 20. *cum ſeq. Rota Romana apud Farin. deciſ.* 10. *num.* 2. *tom.* 1. *p.* 1.

2. Ratio exemplis eſt anteponenda, *cap. fi. diſt.* 9. quia exemplis non eſt judicandum, ſed legibus, ut ſupra dictum eſt *lit. E. nu.* 27.

3. Ratio eſt anima legis, *l. cum ratio, ff. de bonis damnato. Ioan. Franciſc. Leo in theſauro fori eccleſ. p.* 2. *cap.* 9. *num.* 136. *Barth. Perett. ad extravag. ambitioſæ, de rebus eccleſ. non alie. in initio tex. nu.* 41. Et ſine ratione non eſt lex *cap. conſuetudo diſt.* 1. Et ſola voluntas legis pro ratione habetur, §. *furtivæ inſtitut. de uſucap. gloſ. ordina. in l.* 1. §. *initium in verbo ratus, ff. de poſtulan.* Unde dicitur, ſic volo, ſic jubeo, ſtat pro ratione voluntas, *l. quia poterat, ff. ad Trebell.* §. *ſed quod principi, inſtitut. de jur. natu. gloſ. fin. in l. filio pater ff. de legat.* 1.

4. Ratio

4. Ratio legis ubi militat, ibi lex loquitur, & diſponit, ac regulat ipſam legem, *Card. Tuſch. tom. 6. lit. R. concluſ.* 13. *&* 32. Et ratio legis ampliat diſpoſitionem, tanquam illius anima, *Surd. de alim. tit.* 1. *q.* 44. *num.* 15.

5. Ratio legis magis attenditur, quam diſpoſitio, & præfertur verbis, *Surd. deciſ.* 19. *n.* 1.

6. Ratio ubi eſt eadem, debet eſſe eadem juris diſpoſitio, *l. illud,* 32. *ff. ad leg. Aquil. l. illud,* C. *de ſacroſ. eccleſ. l. ſi poſtulaverit,* §. 2. *ff. ad leg. Iuliam, de adulter. l. quidam nummularios, ff. de eden. l. nauta,* §. *fin. ff. nauta caupon. l. à Titio, ff. de furt.* §. *pari ratione, inſtit. quib. mod. jus patr. poteſt. ſolvit. juncto,* §. *ſi igitur inſtitut. quod cum eo,* [Nicol. *ab Alt.* 13. *n.* 7.] *Narbon. de appellat. à vicario ad epiſcopum p.* 2. *num.* 6. *Thomas de Thomaſettis reg.* 299. *Surd. conſ.* 301. *nu.* 19. *& deciſ.* 52. *num.* 10. *Trentacinq. vari. lib.* 1. *tit. de ſtatutis, reſol.* 1. *ſub num.* 2. §. *primo, Farin. in praxi crimin. p.* 7. *in fragmen. lit.* E. *num.* 51. *cum ſeqq. Caſar Argel. de contradictore legitimo, q.* 10. *num.* 115. *Portol. in tract. de conſortib. & fideicom. legali cap.* 5. *num.* 14. *Ugolin. de offic. & poteſt. epiſcopi cap.* 13. §. 27. *nu.* 1. *verſ. quid igitur, & cap.* 49. §. 4. *num.* 2. Non procedit in ſtatutis juris correctoriis, *Portol. cap.* 6. *num.* 15. ubi proximè. Et ubi eſt eadem ratio, dicitur adeſſe eadem lex non extenſivè, ſed comprehenſivè, ut per *text. in d. l. illud,* C. *de ſacroſan-*

ctis

ctis eccleſiis, l. his ſolis, verſ. ſatis etiam cautè putamus, C. de revocandis donation. l. item veniunt, §. ait ſenatus, ff. de petit. hæred. & Tiraq. latè plura adducentem in l. ſi unquam verbo libertis num. 45. *& 46. C. eod. tit.* ita reſolvit *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel.* §. 7. *proœm. num.* 105. notat etiam *Rebuſ. in comment. ad tit. ff. de verborum ſignificat. ad l. in lege cenſoria* 203. §. *itemque de ſervis, verſ. colligitur ex hoc tex. pagin, mihi* 647. *Surd. deciſ.* 276. *num.* 8. *Guter.* cum multis per eum adductis *pract. lib.* 3. *q.* 17. *num.* 84. *cum ſeqq.* Idem etiam procedit in lege pœnali, ut ex *Villagut. tradit. Perez de Lara. de capellan. lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 24. *Cardoſ. in praxi judicum verbo lex num.* 24. *& verbo pœna num.* 25. *P. Rebel. de oblig. juſtit. p.* 1. *lib.* 1. *q.* 6. *ſect.* 4. *nu.* 20. *Mari. Antonin. vari. lib.* 3. *reſol.* 39. *num.* 1. Et ubi diverſa ratio reddi non poteſt, diverſum jus induci non debet, *l.* 3. §. 1. *ff. de injuſt. rup. teſtam. l. à Titio, ff. de verbor. oblig.* Et diverſitas rationis, diverſitatem juris inducit, *l. inter ſtipulantem, §. ſacram. ff. de verborum oblig. l. fin. ff. de ritu nupt.* Et ratio ubi eſt diverſa, diſpoſitio quoque diverſa eſſe debet, *l. ſi ita, ff. de manum. teſt. l. ſi ſervus, ff. de ſtatu lib. Dec. conſ.* 394. *num.* 3. *Surd. conſ.* 67. *num.* 19.

7. Ratio eadem eſt de parte, quo ad partem, quæ de toto quo ad totum, vide ſupra *lit.* I. *num.* 41.

8. Ratio-

8. Ratione quod caret, incivile dicitur, *Ludov. Rodolphin. vari. quæſt. lib.* 2. *q.* 46. *nu.*2.

9. Ratione legis ceſſante, ceſſat quoque ejus diſpoſitio, vide ſupra *lit L. num.* 14. Ratio naturalis habet vim legis, notatum eſt ſupra *lit. L. num.* 4.

[§. 1. Reditus vitales in fructu ſunt, & communioni conjugum cedunt, ut alii reditus perpetui. *Cuyck. ad Cravet. conſ.* 722. *Zanſ. de diviſ. bon: lib.* 2. *c.* 11. *nu.* 19. 24. *&c.*]

10. Regulæ in dubio inhærendum eſt, donec exceptio probetur, *l. illud.* C. *de ſacroſanctis eccleſiis, l. ultima*, C. *de hæred. inſtit. l. apud antiquos*, C. *de furtis, l. ab ea parte, ff. de probat. cap.* 2. *de conjug. leproſ. gloſ. in rub. de regul. juris lib. ſexto, Menoch. conſ.* 88. *nu.* 51. *& conſil.* 187. *num.* 25. *& de interdictis remed.* 14. *recuper. poſſeſſ. num.* 32. *Surd. deciſ.* 255. *num.* 2. *& deciſ.* 322. *numer.* 40. *cum ſeqq. & conſil.* 356. *num.* 18. *Cardin. Mantic. de conjecturis ultimarum voluntatum lib.* 5. *tit.* 15. *nu.* 31. *Cov. vari. lib.* 2. *cap.* 12. *num.* 4. *Cald. Pereira de extinct. emphyt. cap.* 2. *nu.* 26. *Gonzal. ad regul.* 8. *Cancel. gloſ.* 8. *num.* 70. *cum ſeqq. Brunor. à Sole in locis commun. verbo regula, Ioan. Petr. Monet. tractat. de diſtribut. quotid. p.* 1. *q.* 9. *nu.* 56. *& p.* 2. *q.* 10. *nu.* 25. *Aloyſ. Ricci. deciſ. curiæ Archiepiſcop. Neapol. deciſ.* 138. *num.* 1. *p.* 2. Et regulæ eſt ſtandum, donec probetur limitatio, *Aloyſ*

Ricc. i.

Ricci. d. p. 2. deciſ. 107. *num.* 2. Et ſecundum regulam ſemper eſt pronuntiandum, *Mendez à Caſtro in praxi Luſit. lib.* 3. *capit.* 15. *num.* 9. Et qui regulæ contradicit, id expreſsè probare debet, *l. ab ea parte, ff. de probat. cap. ad decimas, de reſtitu. ſpoliator. Bertazol. in repetit. l. ſi quis major, C. de tranſact. num.* 603. ubi *num.* 604. reddit rationem, quia tenaces ſunt regulæ juris, à quibus non eſt recedendum, niſi contrarium expreſsè reperiatur in jure. Et qui habet regulam pro ſe, habet intentionem ſuam fundatam, *Guter. de jurament. confirm. p.* 1. *cap.* 1. *num.* 64. *& pract. lib.* 3. *q.* 4. *nu.* 13. *& q.* 76. *numer.* 8. *Bernard. Græv. ad pract. cameræ imper. lib.* 1. *concl.* 36. *conſid.* 1. *Card. Tuſch. tom.* 6. *lit.* R. *concl.* 94. *Mari. Antonin. vari. lib.* 2. *reſol.* 59. *caſu* 12. Ita ut ab onere probandi relevetur, *Maſcard. de probat. concluſ.* 1261.

11. Rei ſuæ quilibet liber eſt moderator, & arbiter, *l. in re mandata, C. mandati, l. in traditionibus, ff. de pactis, Thomas de Thomaſettis reg.* 98. *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 105. *numer.* 6. *tom.* 1. *p.* 1. *Menchaq. quæſt. illuſtr. cap.* 28. *num.* 15. *Perez ad l.* 1. *verſ. ex qua infertur tit.* 2. *lib.* 5. *ordin. pag. mihi* 76. *Mari. Antonin. vari. lib.* 2. *reſol.* 45. *nu.* 6. *P. Molin. de juſtit. tractat.* 3. *diſp.* 1. *concl.* 1. *Eſcobar. de ratiocin. cap.* 9. *num.* 50. *Cardin. Tuſch. tom.* 2. *lit.* D. *concluſ.* 486. *& tom.* 6, *lit.* R. *concluſ.* 112. *Aloyſ. Ricci. in praxi*

Z *rerum*

Digitized by Google

[illegible] vel [illegible]

[illegible]

[illegible]

onſil. 18. *num.* 56. *cum ſeq.* [*Peregr. art.* 16. *um.* 2. *de fideic.*] *Tiraq. de lege connub. gloſ.* 7. *u.* 187. *Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap.* 16. *um.* 17. *&* *num.* 33. *Bovadil. in ſua polit. lib.* 1. *ap.* 4. *num.* 22. *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. m.* 3. *cap.* 501. *nu.* 16. *&* 17. *Ceval. commun. ntra commun. tom.* 4. *q.* 905. *num.* 13. *&* 14. *unor. à Sole in locis commun. verbo relatio* 5. *uſit. Benedict. Ægid. in repetit. l. ex hoc jure, ff. juſtit. & jure p.* 1. *cap.* 8. *nu.* 91. *verſic. nihi- minus, Cæſar Argel. de contradictore legitimo* 10. *nu.* 87. *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 115. *m.* 74. *Cardin. Tuſch. tom.* 6. *lit. R. concl.* 129. *antica Rota Romana deciſ.* 137. *num.* 6. *Cam- nili in diverſorio juris canon. rub.* 12. *cap.* 7. *m.* 27. *prope finem, Mari Antonin. vari. lib.* 2. *ſol.* 59. *caſu* 19. [*Maran. conſ.* 116. *num.* 2. 3. *erb. conſ.* 97. *nu.* 7. 8. *&* *conſ.* 200. *nu.* 7. 8. *eutl.* 2. 11. 3. *a.*] *Rota Romana apud Farin. de-* 35. *num.* 6 *tom.* 1. *p.* 1. *&* *deciſ.* 187. *num.* 7. *d. & deciſ.* 457. *num.* 2. Et relatio reſtringi- r, & limitatur ad illud, quod in relato con- ietur tantum, & non amplius, *Ioſeph. de Seſſe agon. deciſ.* 125. *num.* 41. *&* *deciſ.* 187. *num.* 10. Et referenti non creditur, niſi conſtet de lato, *d. l. aſſe toto, auth. ſi quis, C. de edend. ırd. conſil.* 5. *num.* 57. *Mari. Antonin. vari. lib. reſol.* 38. *num.* 5. *&* *reſol.* 64. *num.* 7. *&* *lib. reſol.* 8. *num.* 12. [*adde Aug. Barb. ax.* 201.

Digitized by Google

rerum fori eccleſ. reſol. 149. *numer.* 4. *in* 2. *edit.* *Thomas de Thomaſettis reg.* 247. ubi aſſerit procedere, niſi lex in aliquo caſu reſiſtat, vel dummodo quis alterius conditionem deteriorem non faciat. Unde in traditione rei ſuæ poteſt quis apponere legem, quam velit *d. l. in traditionib. l. ſi quid poſſeſſorem*, §. *ſic autem*, *l. ſed etſi lege*, §. *conſuluit*, *ff. de petit. hæredi. l. legem*, *C. de donat.* cum aliis, de quibus per *Surd. de alim. tit.* 8. *privileg.* 56. *nu.* 93. *&* *tit.* 9. *q.* 18. *num.* 13. *&* 14. *& deciſ.* 62. *num.* 6. *Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap.* 16. *num.* 6. *& de extinct. emphyt. cap.* 3. *nu.* 11. *Cabed. p.* 2. *deciſ.* 31. *in princip. Bovadil. in ſua polit. lib.* 3. *cap.* 4. *numer.* 63. *Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap.* 175. *num.* 5. *Cened. pract. q.* 35.

12. Rei partes favorabiliores ſunt partibus actoris, *l. favorabiliores*, *ff. de reg. juris*, *l. matrem*, *C. de probat. cap. ex parte de reſcriptis*, *Thomas de Thomaſettis reg.* 120. ubi dicit procedere in fine litis, quia in principio magis favendum actori, quod etiam aſſerit *reg.* 270. [*v. Gadd. in l.* 3. *nu.* 21. *de V. S.*]

13. Relatum eſt in referente cum omnibus ſuis qualitatibus, *l. aſſe toto*, *ff. de hæred. inſtit. l. ſi ita ſcripſero*, *ff. de condit. & demonſtr. l. ait prætor*, §. 1. *ff. de re judic. Menoch. conſ.* 1. *num.* 83. *Surd. deciſ.* 212. *nu.* 14. *& deciſ.* 291. *num.* 17. *&* 18. *& conſil.* 362. *numer.* 8. *Guter.*

conſil.

conſil. 18. *num.* 56. *cum ſeq.* [*Peregr. art.* 16. *num.* 2. *de fideic.*] *Tiraq. de lege connub. gloſ.* 7. *nu.* 187. *Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap.* 16. *num.* 17. & *num.* 33. *Bovadil. in ſua polit. lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 22. *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. tom.* 3. *cap.* 501. *nu.* 16. & 17. *Ceval. commun. contra commun. tom.* 4. *q.* 905. *num.* 13. & 14. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo relatio* 5. *Luſit. Benedict. Ægid. in repetit. l. ex hoc jure, ff. de juſtit. & jure p.* 1. *cap.* 8. *nu.* 91. *verſic. nihilominus, Cæſar Argel. de contradictore legitimo q.* 10. *nu.* 87. *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 115. *num.* 74. *Cardin. Tuſch. tom.* 6. *lit. R. concl.* 129. *Mantica Rotæ Romanæ deciſ.* 137. *num.* 6. *Campanili in diverſorio juris canon. rub.* 12. *cap.* 7. *num.* 27. *prope finem, Mari Antonin. vari. lib.* 2. *reſol.* 59. *caſu* 19. [*Maran. conſ.* 116. *num.* 2. 3. *Everh. conſ.* 97. *nu.* 7. 8. & *conſ.* 200. *nu.* 7. 8. *Treutl.* 2. 11. 3. *a.*] *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 35. *num.* 6 *tom.* 1. *p.* 1. & *deciſ.* 187. *num.* 7. *ibid.* & *deciſ.* 457. *num.* 2. Et relatio reſtringitur, & limitatur ad illud, quod in relato continetur tantum, & non amplius, *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 125. *num.* 41. & *deciſ.* 187. *num.* 110. Et referenti non creditur, niſi conſtet de relato, *d. l. aſſe toto, auth. ſi quis, C. de edend. Surd. conſil.* 5. *num.* 57. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 38. *num.* 5. & *reſol.* 64. *num.* 7. & *lib.* 2. *reſol.* 8. *num.* 12. [*adde Aug. Barb. ax.* 201.

rerum fori eccleſ. reſol. 149. *numer.* 4. *in* 2. *edit. Thomas de Thomaſettis reg.* 247. ubi aſſerit procedere, niſi lex in aliquo caſu reſiſtat, vel dummodo quis alterius conditionem deteriorem non faciat. Unde in traditione rei ſuæ poteſt quis apponere legem, quam velit *d. l. in traditionib. l. ſi quid poſſeſſorem, §. ſic autem, l. ſed etſi lege, §. conſuluit, ff. de petit. hæredi. l. legem, C. de donat.* cum aliis, de quibus per *Surd. de alim. tit.* 8 *privileg.* 56. *nu.* 93. *& tit.* 9. *q.* 18. *num.* 13. *&* 14. *& deciſ.* 62. *num.* 6. *Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap.* 16. *num.* 6. *& de extinct. emphyt. cap.* 3. *nu.* 11. *Cabed. p.* 2. *deciſ.* 31. *in princip. Bovadil. in ſua polit. lib.* 3. *cap.* 4. *numer.* 63. *Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap.* 175. *num.* 5. *Cened. pract. q.* 35.

12. Rei partes favorabiliores ſunt partibus actoris, *l. favorabiliores, ff. de reg. juris, l. matrem, C. de probat. cap. ex parte de reſcriptis, Thomas de Thomaſettis reg.* 120. ubi dicit procedere in fine litis, quia in principio magis favendum actori, quod etiam aſſerit *reg.* 270. [*v. Gadd. in l.* 3. *nu.* 21. *de V. S.*]

13. Relatum eſt in referente cum omnibus ſuis qualitatibus, *l. aſſe toto, ff. de hæred. inſtit. l. ſi ita ſcripſero, ff. de condit. & demonſtr. l. ait prætor, §.* 1. *ff. de re judic. Menoch. conſ.* 1. *num.* 83. *Surd. deciſ.* 212. *nu.* 14. *& deciſ.* 291. *num.* 17. *&* 18. *& conſil.* 362. *numer.* 8. *Guter. conſil.*

conſil. 18. *num.* 56. *cum ſeq.* [*Peregr. art.* 16. *num.* 2. *de fideic.*] *Tiraq. de lege connub. gloſ.* 7. *nu.* 187. *Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap.* 16. *num.* 17. *& num.* 33. *Bovadil. in ſua polit. lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 22. *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. tom.* 3. *cap.* 501. *nu.* 16. *&* 17. *Ceval. commun. contra commun. tom.* 4. *q.* 905. *num.* 13. *&* 14. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo relatio* 5. *Luſit. Benedict. Ægid. in repetit. l. ex hoc jure, ff. de juſtit. & jure p.* 1. *cap.* 8. *nu.* 91. *verſic. nihilominus*, *Cæſar Argel. de contradictore legitimo q.* 10. *nu.* 87. *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 115. *num.* 74. *Cardin. Tuſch. tom.* 6. *lit. R. concl.* 129. *Mantica Rotæ Romanæ deciſ.* 137. *num.* 6. *Campanili in diverſorio juris canon. rub.* 12. *cap.* 7. *num.* 27. *prope finem*, *Mari Antonin. vari. lib.* 2. *reſol.* 59. *caſu* 19. [*Maran. conſ.* 116. *num.* 2. 3. *Everh. conſ.* 97. *nu.* 7. 8. *& conſ.* 200. *nu.* 7. 8. *Treutl.* 2. 11. 3. *a.*] *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 35. *num.* 6 *tom.* 1. *p.* 1. *& deciſ.* 187. *num.* 7. *ibid. & deciſ.* 457. *num.* 2. Et relatio reſtringitur, & limitatur ad illud, quod in relato continetur tantum, & non amplius, *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 125. *num.* 41. *& deciſ.* 187. *num.* 110. Et referenti non creditur, niſi conſtet de relato, *d. l. aſſe toto*, *auth. ſi quis*, *C. de edend. Surd. conſil.* 5. *num.* 57. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 38. *num.* 5. *& reſol.* 64. *num.* 7. *& lib.* 2. *reſol.* 8. *num.* 12. [*adde Aug. Barb. ax.* 201.

rerum fori eccleſ. reſol. 149. *numer.* 4. *in* 2. *edit. Thomas de Thomaſettis reg.* 247. ubi aſſerit procedere, niſi lex in aliquo caſu reſiſtat, vel dummodo quis alterius conditionem deteriorem non faciat. Unde in traditione rei ſuæ poteſt quis apponere legem, quam velit *d. l. in traditionib. l. ſi quid poſſeſſorem, §. ſic autem, l. ſed etſi lege, §. conſuluit, ff. de petit. hæredi. l. legem, C. de donat.* cum aliis, de quibus per *Surd. de alim. tit.* 8 *privileg.* 56. *nu.* 93. *& tit.* 9. *q.* 18. *num.* 13. *&* 14. *& deciſ.* 62. *num.* 6. *Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap.* 16. *num.* 6. *& de extinct. emphyt. cap.* 3. *nu.* 11. *Cabed. p.* 2. *deciſ.* 31. *in princip. Bovadil. in ſua polit. lib.* 3. *cap.* 4. *numer.* 63. *Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap.* 175. *num.* 5. *Cened. pract. q.* 35.

12. Rei partes favorabiliores ſunt partibus actoris, *l. favorabiliores, ff. de reg. juris, l. matrem, C. de probat. cap. ex parte de reſcriptis, Thomas de Thomaſettis reg.* 120. ubi dicit procedere in fine litis, quia in principio magis favendum actori, quod etiam aſſerit *reg.* 270. [*v. Gadd. in l.* 3. *nu.* 21. *de V. S.*]

13. Relatum eſt in referente cum omnibus ſuis qualitatibus, *l. aſſe toto, ff. de hæred. inſtit. l. ſi ita ſcripſero, ff. de condit. & demonſtr. l. ait prætor, §.* 1. *ff. de re judic. Menoch. conſ.* 1. *num.* 83. *Surd. deciſ.* 212. *nu.* 14. *& deciſ.* 291. *num.* 17. *&* 18. *& conſil.* 362. *numer.* 8. *Guter. conſil.*

conſil. 18. *num.* 56. *cum ſeq.* [*Peregr. art.* 16. *num.* 2. *de fideic.*] *Tiraq. de lege connub. gloſ.* 7. *nu.* 187. *Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap.* 16. *num.* 17. & *num.* 33. *Bovadil. in ſua polit. lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 22. *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. tom.* 3. *cap.* 501. *nu.* 16. & 17. *Ceval. commun. contra commun. tom.* 4. *q.* 905. *num.* 13. & 14. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo relatio* 5. *Luſit. Benedict. Ægid. in repetit. l. ex hoc jure, ff. de juſtit. & jure p.* 1. *cap.* 8. *nu.* 91. *verſic. nihilominus, Cæſar Argel. de contradictore legitimo q.* 10. *nu.* 87. *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 115. *num.* 74. *Cardin. Tuſch. tom.* 6. *lit. R. concl.* 129. *Mantica Rotæ Romanæ deciſ.* 137. *num.* 6. *Campanili in diverſorio juris canon. rub.* 12. *cap.* 7. *num.* 27. *prope finem, Mari Antonin. vari. lib.* 2. *reſol.* 59. *caſu* 19. [*Maran. conſ.* 116. *num.* 2. 3. *Everh. conſ.* 97. *nu.* 7. 8. & *conſ.* 200. *nu.* 7. 8. *Treutl.* 2. 11. 3. *a.*] *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 35. *num.* 6 *tom.* 1. *p.* 1. & *deciſ.* 187. *num.* 7. *ibid.* & *deciſ.* 457. *num.* 2. Et relatio reſtringitur, & limitatur ad illud, quod in relato continetur tantum, & non amplius, *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 125. *num.* 41. & *deciſ.* 187. *num.* 110. Et referenti non creditur, niſi conſtet de relato, *d. l. aſſe toto, auth. ſi quis, C. de edend. Surd. conſil.* 5. *num.* 57. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 38. *num.* 5. & *reſol.* 64. *num.* 7. & *lib.* 2. *reſol.* 8. *num.* 12. [*adde Aug. Barb. ax.* 201.

8. Ratione quod caret, incivile dicitur, *Ludov. Rodolphin. vari. quæſt. lib.* 2. *q.* 46. *nu.*2.

9. Ratione legis ceſſante, ceſſat quoque ejus diſpoſitio, vide ſupra *lit L. num.*14. Ratio naturalis habet vim legis, notatum eſt ſupra *lit. L. num.* 4.

[§. 1. Reditus vitales in fructu ſunt, & communioni conjugum cedunt, ut alii reditus perpetui. *Cuyck. ad Cravet. conſ.* 722. *Zanſ. de diviſ. bon: lib.* 2. *c.* 11. *nu.* 19. 24. *&c.*]

10. Regulæ in dubio inhærendum eſt, donec exceptio probetur, *l. illud. C. de ſacroſanctis eccleſiis, l. ultima, C. de hæred. inſtit. l. apud antiquos, C. de furtis, l. ab ea parte, ff. de probat. cap.* 2. *de conjug. leproſ. gloſ. in rub. de regul. juris lib. ſexto, Menoch. conſ.* 88. *nu.* 51. *& conſil.* 187. *num.* 25. *& de interdictis remed.* 14. *recuper. poſſeſſ. num.* 32. *Surd. deciſ.* 255. *num.* 2. *& deciſ.* 322. *numer.* 40. *cum ſeqq. & conſil.* 356. *num.* 18. *Cardin. Mantic. de conjecturis ultimarum voluntatum lib.* 5. *tit.* 15. *nu.* 31. *Cov. vari. lib.* 2. *cap.* 12. *num.* 4. *Cald. Pereira de extinct. emphyt. cap.* 2. *nu.* 26. *Gonzal. ad regul.*8. *Cancel. gloſ.* 8. *num.* 70. *cum ſeqq. Brunor. à Sole in locis commun. verbo regula, Ioan. Petr. Monet. tractat. de diſtribut. quotid. p.* 1. *q.* 9. *nu.* 56. *& p.* 2. *q.* 10. *nu.* 25. *Aloyſ. Ricci. deciſ. curiæ Archiepiſcop. Neapol. deciſ.* 138. *num.* 1. *p.* 2. Et regulæ eſt ſtandum, donec probetur limitatio, *Aloyſ.*

Ricc.i.

Ricci. d. p. 2. deciſ. 107. *num.* 2. Et ſecundum regulam ſemper eſt pronuntiandum, *Mendez à Caſtro in praxi Luſit. lib. 3. capit. 15. num. 9.* Et qui regulæ contradicit, id expreſsè probare debet, *l. ab ea parte, ff. de probat. cap. ad decimas, de reſtitu. ſpoliator. Bertazol. in repetit. l. ſi quis major, C. de tranſact. num.* 603. ubi *num.* 604. reddit rationem, quia tenaces ſunt regulæ juris, à quibus non eſt recedendum, niſi contrarium expreſsè reperiatur in jure. Et qui habet regulam pro ſe, habet intentionem ſuam fundatam, *Guter. de jurament. confirm. p. 1. cap. 1. num. 64. & pract. lib. 3. q. 4. nu. 13. & q. 76. numer. 8. Bernard. Græv. ad pract. cameræ imper. lib. 1. concl. 36. conſid. 1. Card. Tuſch. tom. 6. lit. R. concl. 94. Mari. Antonin. vari. lib. 2. reſol. 59. caſu* 12. Ita ut ab onere probandi relevetur, *Maſcard. de probat. concluſ.* 1261.

11. Rei ſuæ quilibet liber eſt moderator, & arbiter, *l. in re mandata, C. mandati, l. in traditionibus, ff. de pactis, Thomas de Thomaſettis reg. 98. Rota Romana apud Farin. deciſ. 105. numer. 6. tom. 1. p. 1. Menchaq. quæſt. illuſtr. cap. 28. num. 15. Perez ad l. 1. verſ. ex qua infertur tit. 2. lib. 5. ordin. pag. mihi 76. Mari. Antonin. vari. lib. 2. reſol. 45. nu. 6. P. Molin. de juſtit. tractat. 3. diſp. 1. concl. 1. Eſcobar. de ratiocin. cap. 9. num. 50. Cardin. Tuſch. tom. 2. lit. D. concluſ. 486. & tom. 6. lit. R. concluſ. 112. Aloyſ. Ricci. in praxi*

rerum fori eccleſ. reſol. 149. *numer.* 4. *in* 2. *edit. Thomas de Thomaſettis reg.* 247. ubi aſſerit procedere, niſi lex in aliquo caſu reſiſtat, vel dummodo quis alterius conditionem deteriorem non faciat. Unde in traditione rei ſuæ poteſt quis apponere legem, quam velit *d. l. in traditionib. l. ſi quid poſſeſſorem, §. ſic autem, l. ſed etſi lege, §. conſuluit, ff. de petit. hæredi. l. legem, C. de donat.* cum aliis, de quibus per *Surd. de alim. tit.* 8 *privileg.* 56. *nu.* 93. *& tit.* 9. *q.* 18. *num.* 13. *&* 14. *& deciſ.* 62. *num.* 6. *Cald. Pereira de poteſt eligendi cap.* 16. *num.* 6. *& de extinct. emphyt. cap.* 3. *nu.* 11. *Cabed. p.* 2. *deciſ.* 31. *in princip. Bovadil. in ſua polit. lib.* 3. *cap.* 4. *numer.* 63. *Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap.* 175. *num.* 5. *Cened. pract. q.* 35.

12. Rei partes favorabiliores ſunt partibus actoris, *l. favorabiliores, ff. de reg. juris, l. matrem, C. de probat. cap. ex parte de reſcriptis, Thomas de Thomaſettis reg.* 120. ubi dicit procedere in fine litis, quia in principio magis favendum actori, quod etiam aſſerit *reg.* 270. [*v. Gadd. in l.* 3. *nu.* 21. *de V. S.*]

13. Relatum eſt in referente cum omnibus ſuis qualitatibus, *l. aſſe toto, ff. de hæred. inſtit. l. ſi ita ſcripſero, ff. de condit. & demonſtr. l. ait prætor, §.* 1. *ff. de re judic. Menoch. conſ.* 1. *num.* 83. *Surd. deciſ.* 212. *nu.* 14. *& deciſ.* 291. *num.* 17. *&* 18. *& conſil.* 362. *numer.* 8. *Guter. conſil.*

conſil. 18. num. 56. cum ſeq. [*Peregr. art. 16. num. 2. de fideic.*] *Tiraq. de lege connub. gloſ. 7. nu. 187. Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap. 16. num. 17. & num. 33. Bovadil. in ſua polit. lib. 1. cap. 4. num. 22. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. tom. 3. cap. 501. nu. 16. & 17. Ceval. commun. contra commun. tom. 4. q. 905. num. 13. & 14. Brunor. à Sole in locis commun. verbo relatio 5. Luſit. Benedict. Ægid. in repetit. l. ex hoc jure, ff. de juſtit. & jure p. 1. cap. 8. nu. 91. verſic. nihilominus, Cæſar Argel. de contradictore legitimo q. 10. nu. 87. Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ. 115. num. 74. Cardin. Tuſch. tom. 6. lit. R. concl. 129. Mantica Rotæ Romanæ deciſ. 137. num. 6. Campanili in diverſorio juris canon. rub. 12. cap. 7. num. 27. prope finem, Mari Antonin. vari. lib. 2. reſol. 59. caſu 19.* [*Maran. conſ. 116. num. 2. 3. Everh. conſ. 97. nu. 7. 8. & conſ. 200. nu. 7. 8. Treutl. 2. 11. 3. a.*] *Rota Romana apud Farin. deciſ. 35. num. 6 tom. 1. p. 1. & deciſ. 187. num. 7. ibid. & deciſ. 457. num. 2.* Et relatio reſtringitur, & limitatur ad illud, quod in relato continetur tantum, & non amplius, *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ. 125. num. 41. & deciſ. 187. num. 110.* Et referenti non creditur, niſi conſtet de relato, *d. l. aſſe toto, auth. ſi quis, C. de edend. Surd. conſil. 5. num. 57. Mari. Antonin. vari. lib. 1. reſol. 38. num. 5. & reſol. 64. num. 7. & lib. 2. reſol. 8. num. 12.* [*adde Aug. Barb. ax. 201.*

Digitized by Google

Maran. conſ. 116. *nu.* 4. 16. 24. *Gudelin. de jure Nov. lib.* 4. C. 11. §. *porrò. v. Maſcard. concl.* 925. Niſi tamen referens principaliter per ſe diſponat, *Everh. conſ.* 57. *num.*7. 8.]

14. Remedium ordinarium ubi datur, non conceditur extraordinarium, ut pro regula conſtituit *text. in l. quædam in princip. ibi, quia id conſequi, &c. ff. de edendo, l. cum ſine, ff. de Carbon.* & in terminis reſtitutionis *tex. in l. in cauſa* 17. *ff. de minor. reſolvunt Zazi. lib.* 1. *reſponſ. cap.* 20. *Alphan. collect.* 755. *Menoch. de interdict. remed.* 15. *recuper. poſſeſ. num.* 12. *Maur. de in integr. reſtit. cap.* 11. *Sfort. eod. tract. p.* 1. *q.* 17. *Cald. Pereira in l. ſi curatorem, verbo per quod priſtinum num.* 16. *& verbo implorare num.* 9. *C. de in integr. reſtit. minor. Morl. in emporio juris p.* 1. *tit.* 5. *q.* 3. *nu.* 2. *Dom. Chriſtopho. de Paz in ſchol. ad leg. ſtyli l.* 171. *num.* 1. *D. Barb. in l. quia tale num.* 63. *ff. ſolut. matrim. Cardin. Tuſch. tom.* 5. *lit. O. concl.* 182. Procedit & intelligitur principium hoc, ſi remedium extraordinarium utilius non ſit ordinario, ex *Zazi. num.* 20. *Maurit.* 7. *Sfort.* 33. *Morl.* 12. *dictis locis, Pinel. in l.* 1. *C. de reſcind. vendit. p.* 3. *cap.* 1. *num.* 19. Limitatur tamen ſi remedium extraordinarium utilius ſit ordinario, ſecundum quæ rectè procedit receptiſſima doctrina, quæ minori habenti remedium ordinarium non denegat reſtitutionem, quoties

per

per hanc plenius, ſeu, ut ipſi loquuntur, pinguius minori ſuccurritur, notant *doct. in l. in provinciali, ff. de novi operis nunciat. Tiraq. in l. ſi unquam, verbo libertis num.* 114. *C. de revocandis donat. Maurit. d. cap.* 11. *num.* 7. *Cald. d. l. ſi curatorem verbo læſis num.* 11.

15. Remedio novo indigent, quæ de novo emergunt, vide ſupra *lit. E. num.* 8.

16. Reprobatio unius ex duobus propoſitis, videtur includere approbationem alterius, *l. Tribunus, §. fin. ff. de teſtam. milit. ubi Bald. cap. non ne de præſumpt. Surd. deciſ.* 195. *num.* 3. *D. Barboſa in l. cum prætor in princip. num.* 37. *& num.* 53. *cum ſeq. ff. de judiciis.*

17. Res tranſit cum ſuo onere ad quemcunque vadat, *l. is cui opus, ubi latè Iaſ. num.* 6. *ff. de novi operis nunciat. l. ſi convenerit, §. ſi fundus, ff. de pignor. acti. l.* 1. *Cod. de diſtra. pignor. l. Iulianus, l. Cajus, ubi Bart. ff. de manum. teſtam. l. Pomponius, §.* 1. *ff. de acqu. poſſeſſ. l. fin. §. ſi. ff. de contrah. empt. l. via conſtituti, §. ſi fundus, ff. de ſervit. ruſtic. præd. cap. ſi quis laicus, & ibi gloſ.* 16. *q.* 1. *cap. ex litteris, de pignor. cap. paſtoralis, de decimis, Ordinatio regia Luſitanorum lib.* 4. *tit.* 3. *in princ. Bellacomb. tom.* 1. *commun. opin. lib.* 1. *tit. communia ſervitutum num.* 67. *pag. mihi* 426. *Menoch. conſ.* 2. *num.* 31. *& conſil.* 63. *num.* 11. *& conſil.* 80. *nu.* 79. *Cabed. Luſit. deciſ.* 52. *num.* 1. *p.* 2. *D. Barb. in l. poſt dotem nu.* 5.

ff. ſoluto matri. Cald. Pereira de extinct. emphyt. cap. 3. num. 33. & de empt. cap. 10. num. 10. & cap. 27. num. ult. Cardin. Tuſch. tom. 5. lit. O. concluſ. 145. Ioan. Franciſc. Leo in theſauro fori eccleſ. p. 2. cap. 15. num. 41. Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. reſol. 529. num. 6. in 2. edit. Ioan. Maria Bellett. diſquiſit. clerical. p. 1. tit. de exemptionibus clericorum, & eorundem bonorum à muneribus publicis, §. 3. num. 2. pag. 357. & tit. de clerico debitore, §. 8. num. 6. pag. 444. Quod axioma intelligitur, quando onus eſt reale, non verò quando eſt perſonale, *d. l. ult. ff. de contrah. empt. l. eum cui C. de action. & obligat. l. cogi, §. unde quæritur, ff. ad Trebell. l. ult. C. de hæred. act. l. cum fundo, & ibi Bald. ff. de ſervit. ruſtic. præd. notat Bellac. d. num. 67. Cald. in l. ſi curatorem verbo ſua facilitate, n. 80. C. de in integr. reſtit. minor.* Amplia rem tranſire cum ſuo onere etiam in ſingularem ſucceſſorem per *text. in d. l. cum fundo. ff. de ſervit. ruſtic. prædior. l. 3. C. de ſervit. Belett. d. §. 8. num. 7.* Etiam ſi res tranſeat in privilegiatum, ut in eccleſiam, *Duenh. reg. 100. nu. 14. Crau. conſ. 217. num. 5.* quos cum aliis citat *Bellett. d. §. 8. num. 8.* Vel in fiſcum, ut per *Menoch. conſil. 75. num. 63.* latiſſimè *Tiraq. de retract. conſang. §. 1. gloſ. 9. numer. 112. & gloſ. 10. numer. 13.* quos adducit idem *Bellett. d. §. 8. numer. 9.*

[§. 2. Res

[§. 2. Res ſacra vel religioſa ab ignorante emi poteſt, *l.* 4. 5. 6. *ff. de cont. emt.* non tamen ad hoc ut emtoris fiat, & venditor eam præſtet, ſed ut ei actio ſit ad intereſſe, *d. l.* 4. *l.* 34. §. 2. & 3. *eod. Gadd. in l.* 5. *nu.* 15. *de V.S.*]

18. Res una, & eadem non debet diverſo jure cenſeri, vide ſupra *lit.* I. *num.* 48.

19. Res per quaſcunque cauſas naſcitur per eaſdem diſſolvitur, *cap. omnis* 27. *q.* 2. *cap. omnis res, de regul. juris, in antiq. Narbona de appellat. à vicario ad epiſcopum p.* 1. *num.* 95. *Valaſc. conſult.* 130. *numer.* 17. Unde eadem ſolemnitas requiritur in revocatione actus, quæ in confectione ipſius, *Duenh. reg.* 187. *verſ.* 18. *Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap.* 7. *num.* 13.

20. Res ſua nemini ſervire poteſt, *l. ſi rem alienam la.* 2. *ff. de pignorat. act. l. in re communi, ff. de ſervit. urban. præd. l. uti frui, ff. ſi uſusfructus petatur, Surd. de alim. tit.* 8. *privil.* 49. *num.* 7. & *deciſ.* 76. *num.* 2.

21. Res judicata pro veritate habetur, & facit rem notoriam, & de albo nigrum, *l. ſi non ſortem* §. *hæredi, ff. de condict. indebiti l. cum putarem, ff. famil. erciſc. l. ingenuum, ff. de ſtatu homin. l. res judicata, ff. de reg. juris l.* 1. *C. quando provoc. doct. in cap. ſuborta de re judic. Maſcard. de probat. concl.* 1296. *à num.* 14. *cum ſeqq. Surd. deciſ.* 170. *num.* 15. & *deciſ.* 289. *num.* 1. & *conſ.* 91. *num.* 2. & *conſ.* 106. *nu.* 13. *Brunor.*

à Sole in locis commun. verbo ſententia 48. *Farin. in praxi crimin. q.* 21. *num.* 35. *Anton. Monach. Florent. deciſ.* 35. *nu.* 1. *& num.* 24. *&* 25. *Cardin. Tuſch. tom.* 6. *lit. R. concl.* 267. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 76. *nu.* 2. *& reſol.* 94. *num.* 11. Et ſententia, quæ tranſivit in rem judicatam præſumitur juſte lata *l. Herennius*, §. *Caja ff. de uſur. cap. in præſentia de renunciat. Gam. Luſit. deciſ.* 110. *nu.* 5. *Cald. Pereira de empt. cap.* 34. *num.* 40. *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 94. *num.* 1. *tom.* 1. *p.* 1. *Mari. Antonin. d. lib.* 1. *reſol.* 50. *num.* 30. *& reſol.* 71. *nu.* 4. *& lib.* 3. *reſol.* 13. *num.* 1. Et facit jus quo ad omnes *l. ſi ſervus*, §. *ſi hereditatis verſ. & cum jus ff. de legat.* 1. *Rota Romana apud Farinac. deciſ.* 78. *nu.* 1. *tom.* 1. *p.* 1. & habet vim conſuetudinis, & legis, *Gam. deciſ.* 174. *nu.* 10. Limita primo in ſententia lata in cauſa criminali, quæ non tranſit in rem judicatam, *Mendez à Caſtro in praxi Luſit. lib.* 2. *cap.* 9. *num.* 7. *in fine.* Limita ſecundo in ſententia lata in cauſa matrimoniali, quę etiam non tranſit in rem judicatam, *cap. lator, de re jud. Vez. in. tom.* 2. *commun. opin. lib.* 7. *tit.* 14. *nu.* 178. *pag. mihi* 271. *Ioach. Beuſt. tract. de matrimon. cap.* 39. *Hieronym. à Laurent. Aven. deciſ.* 70. *nu.* 3. *P. Sanch. de matri. lib.* 7. *diſp.* 100. *Cov. de ſponſal. p.* 2. *cap.* 8. §. 12. *Bernard. Græv. ad pract. cameræ imper. lib.* 1. *concl.* 112. *Cardoſ. in praxi judicum, & advocatorum verbo ſententia*

num.

Digitized by Google

num. 85. *Brunor. à Sole eod. verbo num.* 28. *Sigiſmund. Scacc. de appellat. q.*17. *limit.* 34. *num.* 6. *Mari. Antonin. d.lib.*1. *reſol.*93. *num.*7. & 8. quamvis fuerit deciſa per juramentum, *Seraphin. de privileg. juram. privil.* 102. *num.* 8. *limit.* 1. Limita tertio in ſententia excommunicationis, *Sanch. d. diſp.* 100. *num.* 11. *Scacci. d. tract. de appellat. q.* 12. *num.*150. Limita quarto in ſententia nulla, quæ deinde non tranſit in rem judicatam, *Magon. Lucen. deciſ.* 62. *nu.* 15. & *deciſ.*98. *num.*5. *Put. deciſ.*374. & 389. *nu.*3. *p.*2. *Surd.conſ.*61. *nu.*53. *Vant.de nullit. in rub. quoties, & intra quod tempus, &c. num.* 8. *Azev. l.*2. *num.*23. *titul.* 17. *lib.*4. *nova recopil. Amator. Roderic. in pract. cap. ult. p.*2. *nu.* 10. & 11. *Cald. Pereira quæſt. forenſ. lib.* 2. *q.* 37. *à princip. Mari. Anton. d. lib.* 1. *reſol.*77. *nu.*14. & *reſol.*109.*n.*3. & 4. Nec parit exceptionem rei judicatæ, *l.*4. §.*condemnatum,ff. de re jud. Tiraq. de retract. lign.*§.1.*gloſ.*2. *à n.*5. *Rebuff. tom.*1. *ad leg. Galliæ tit. de ſenten. execut. art. ult. n.*4. *pag. mihi* 256. cum ſententia nulla non ſit ſententia, *l. ult. C. de ſentent. ex breviculo recit. clem. paſtoralis,* §. *ut igitur, de re jud. Tiraq. in l. boves,*§. *hoc ſermone,ff. de verborum ſignific. limit.*1.*n.*9. Limita denique in ſententia notoriè injuſta, quæ nunquam tranſit in judicatum, *Surd. deciſ.*260. *num.*30. & *conſ.*61.*num.*24. *quem cum aliis citat Mari. Antonin. d. lib.*1. *reſol.*57. *nu.*4. In juſtitia

enim notoria æquiparatur notoriæ nullitati ex citatis per eundem *Mari. Antonin. d. lib.* 1. *reſol.* 77. *num.* 13.

22. Res inter alios acta aliis nocere non debet, in jure communi probat *text. in l. de uno quoque, ff. de re judic. l. ſæpè conſtitutum eſt,* [63.] *ff. eod. tit.* [*& ibi Goth. & in l.* 1. *C. quib. rei jud. non noc.*] *l. nam & poſtea in fin. ff. de jurejur. l. quia non debet, ff. eod. l. Lucius ff. de his qui notantur infamia, l. Modeſtinus reſpondit, ff. de except. l. Claudius, ff. qui potior. in pign. hab. l. ſi petitor, ff. de judic. l. ſi unus, §. pacta in fine ff. de pactis, l.* 1. *cum multis aliis, ff. de except. rei judicatæ, l. res inter alios acta, ff. de regul. juris. tit. C. inter alios acta, l. optimam. C. de contrah. empt. cap. inter dilectos, de fide inſtr. cap. veniens, de tranſact. cap. ſuper eo, de officio delegati.* Et apud noſtros Luſitanos conſtitutum eſt per *Ordinationem regiam lib.* 3. *tit.* 81. *in princip.* Et apud Hiſpanos extat *l.* 20. *tit.* 22. *par.* 3. *ubi gloſ.* 1. exornant *Tiraq. tract. ſpeciali, res inter alios acta, Menoch. conſ.* 28. *numer.* 28. *& de retin. poſſeſ. rem.* 3. *numer.* 571. *Maſcard. de probat. concl.* 394. *nu.* 29. *& concluſ.* 1243. *& concluſ.* 1267. *num.* 2. *Thomas de Thomaſettis reg.* 273. *Hieron. de Laurent. deciſ. Aven.* 82. *numer.* 1. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 106. *num.* 7. *& num.* 38. *&* 45. *& lib.* 3. *reſol.* 1. *num.* 7. *Menchaq. quaſt. uſu frequen. cap.* 23. *numer.* 13. *cum ſeqq.*

ſeqq. Covar. pract. cap. 13. *num.* 4. *& capit.* 14. *num.* 15. *&* 16. *Surd. conſil.* 577. *num.* 25. *Cardoſ. in praxi judicum, & advocat. verbo exceptio num.* 20. *& verbo res num.* 25. *cum duobus ſeqq. & verbo ſententia num.* 67. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo res* 12. *Cardin. Tuſch. tom.* 6. *lit.* R. *concl.* 264. *cum ſeq. Cæſar Argel. de contradictore legitimo q.* 7. *numer.* 80. *& q.* 10. *numer.* 264. *& q.* 2. *num.* 114. [*v. Hiltrop. par.* 2. *tit.* 11. *in princ: de proceſ. judic. Treutl.* 2. 23. 5. *e. Molin. ad conſ. pariſ. tit.* 1. §. 45. *num.* 17. 18. *Bronk.* 6. *aſſ:* 44. *& excep. Meyer. Coll. Arg:* 42. 1. 74. *Tulde. C. tit. reg. hic in fin. Everh. conſ.* 2. *nu.* 10. *Guid. pa. dec.* 279. *&* 549.]

23. Reſoluto jure dantis, reſolvitur & jus accipientis, *l. lex veſtigali* 31. *ff. de pignor. l. ſi ex duobus,* §. 1. *ff. de in diem addict. ubi Bart. Alberic. Bald. & Salic.* hanc regulam conſtituunt, *cap: nuper, de donat. inter virum, & uxorem, Cacher: deciſ. Pedam.* 156. *nu.* 10. *Gom. vari. tom.* 2. *capit.* 3. *nu.* 8. *in fine, Mari. Ant. vari. lib.* 2. *reſol. fin. caſu fin. Bertazol. tract. clauſularum inſtrum. clauſula* 15. *gloſ.* 2. *nu.* 16. *D. Barb. in l. quia tale nu.* 86. *ad finem, ff. ſoluto matrim. Cardin. Tuſch. tom.* 6. *lit.* R. *concl.* 272. ubi intelligit in iis, quæ habet dependentiam ſucceſſivam, non in iis, quæ in ipſo inſtanti radicantur, & perfectionem habent in ſe.

24. Reſpondere non videtur, qui ad interrogata

rogata non reſpondit, *l. de ætate*, §. *quod autem*, *ff. de interrogat. action. Alciat. lib. 2. diſpunct. capit.* 10. Ex reſponſione enim colligitur qualis fuerit interrogatio, *l. ſi defenſor.* §. *qui interrogatus*, *ff. eod. tit. de interrogat. act.* §. *præterea*, *inſtit. de inut. ſtip. Natt. conſ.* 98. *numer.* 22. *Menoch. conſ.* 47. *& conſ.* 53. quos adducit *Mari. Anton. vari. lib.* 3. *reſol.* 44. *nu.* 5. *verſ. tum quia non.*

S.

1. SCire quilibet pręſumitur, quod publicè ſcitur, *Tiraq. de retract. lig.* §. 35. *gloſ.* 4. *num.* 33. *Menoch. de præſumpt. lib.* 6. *quæſt.* 23. *num.* 70. *& de interdictis remed.* 16. *recuperan. poſſeſſ. num.* 34. *Garc. de nobilit. gloſ.* 4. *num.* 27. quia publica vox, & fama inducit ſcientiam ut per *Ioſeph. Ludov. Peruſ. deciſ.* 103. *num.* 12. cui adde latè *Maſcard. de probat. concl.* 1100. *numer.* 2. *Menoch. de præſumpt. lib.* 6. *qu.* 23. *numer.* 70. *& de arbit. judic. lib.* 2. *caſu* 186. *num.* 8. *quos adducit Ioan. Petr. Monet. tract. de option. cap.* 6. *q.* 4. *num.* 29. [*ſup.* 1. *ignorantia num.* 5.]

[§. 1. Sic niſi communis hominum natura & conſuetudo dictitet, *l. continuus* §. 1. *de V. O.* vel proprium ſit factum, aut jus quod ignorare non licet. *l.* 1. 2. *&c. ff. de jur. & fact. ign.* vel

ex

ex debita & legittima denuntiatione, *l. ult. C. de tut. & cur. dat ab his.* Aut vocatione & citatione: Vel denique ex propria promiſſione conſtet, *jaſ. d. l. ult*, ſcire non intelligitur, *l. ſcire oportet. §. multa & ſeqq: ff. de excuſ: tut: l. 6. C. eod. Gadd: in l. 3. nu. 4. de V. S.*]

[§. 2. Scire quid facias & neſcire quo ordine facias, non eſt perfectæ cognitionis, *Bald. in præm. ff. circa pr: poſt Ambroſ.*]

2. Scire, & ſcire debere paria ſunt, *l. quod te in fin. ubi gloſ. ff. ſi cert. pet. l. ſi duo, ff. de acquir. hæredit. l. qui fundum, §. ſervus, ff. pro empt. Tiraq. de retract. lig. ad finem tit. nu. 43. Surd. conſ. 150. num. 23. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 194. num. 1.* faciunt tradita per *Surd. deciſ. 146. Ioſeph. Ludovic. Peruſ. deciſ. 103.*

[Teſtator præſumitur ſcire leges, *per l. leges ſacratiſſimæ 9. C. de legib:* & ſi legem contemſit habet quod ſibi imputet: *Mantic. de conject. ult. vol. 6. 6. 6.* Et teſtator debet ſcire quod leges in ſuo teſtamento locum habeant. *Mant. d. n. 6.*]

3. Scire, & negligere ſcire paria ſunt, *Sigiſm. Scacci. de appellat. q. 12. nu. 10.* Et paria ſunt ſcire, vel ſcire poſſe, *l. pen. ff. ad Macedo. l. in bonorum in fin. ff. de bono. poſſeſſ.*

4. Sententia, quæ tranſivit in rem judicatam, pro veritate habetur, vide ſupra *lit. R. num. 21.*

5. A Separatis non fit illatio, vide ſupra *lit. I. num. 6.*

num. 6. Separatorum ſeparata debet eſſe ratio, *l. Papinian. ff. de min. l. fin. ff. de calumn. Bal. in l. cum neceßitatem*, *C. de fideic. Decian. in tract. crimin. lib.* 1. *cap.* 7. *num.* 4. *tom.* 1. *Caſtr. conſ.* 389. *num.* 2. *vol.* 1. *Pariſ. conſ.* 101. *numer.* 38. *vol.* 1. quos adducit *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 111. *num.* 4.

6. Sequentia declarant præcedentia, *l. ſi ſervus plurium*, §. 1. *ff. de legat.* 1. *cum Doct. infra cit. V. num.* 36. [*adde ſup. lit. G. nu.* 9. *not.*] Unde clauſula ſequens refertur & trahitur regulariter ad omnia præcedentia, ut probat *tex. in l. final. ubi Bart. ff. de rebus dub. cap. ſecundo requiris* 41. *de appellat. Gabri. tom.* 3. *commun. opin. lib.* 6. *tit. de clauſulis concl.* 9. *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 32. *num.* 30. *noviſſimè Rota Romana apud Farin. deciſ.* 105. *nu.* 4. *tom.* 1. *p.* 1.

7. Sermo ſimpliciter prolatus intelligitur de prima vice, *l. boves*, §. *hoc ſermone ubi Tiraq. ff. de verborum ſignificat.* [*l.*77. §.9. *& ibi Goth.*] *l. cum pater* 79. §. *pater in* 1. *ff. de legat.* 2. *Franciſc. Galet. in margarita caſuum conſcientiæ, verbo ſermo* cum aliis ſupra citatis *lit. D. nu.* 37.

[§. 2. Sermone maſculino ſexus femineus, non modo extenſivæ ſignificationis beneficio, ſed maxime ſermonis proprietate comprehenditur: *l.* 1. *ff. de V. S. & ibi Gadd: nu.* 22. *&c.*]

[Et in cauſis deciſionibuſque, etiam pœnalibus

libus maſculinus ſermo ad utrumque ſexum regulariter pertinet *Gadd. d. l.* 1. *num.* 53. *&c: per l. ſi quis* 7. *ff. de juriſd: omn: jud: l. ait Divus ff. de jur. fiſc:*]

[Fæminino autem ſermone, ſexus maſculinus neque proprietate, neque per aliquam interpretationem continetur, *l. ſervis legatis: verſ. Ancillis: de leg.* 3°. *l. ſi ita* 45. *de leg.* 2°. *Gadd. d. l.* 1. *nu.* 61. *&c.*]

8. Ex ſignis cognoſcitur ſignatum, *l.* 1. §. *ſi intelligatur ff. de ædilit. edic. l. ſtigmata ubi Bart. C. de fabricens: lib.* 11. *Surd. conſ.* 126. *numer.* 15. Unde res præſumuntur eſſe illius, cujus eſt ſigillum, quo ſignata ſunt, ut per *Gom. l.* 45. *Taurin.* 3. *& nu.* 77. *Boer. deciſ.* 105. *num.* 9. *Afflict. deciſ.* 23. *num.* 3. 4. *Suar. tom.* 1. *comm. opin. lib.* 4. *tit.* 41. *nu.* 6. *pag.* 651. *Menoch. de præſumpt. lib.* 3. *q.* 64. *Maſcard. de probat. concl.* 91. *&* 157. *nu.* 3. *cum ſeqq. & concl.* 160. *numer.* 4. *& concl.* 551. *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 60. *nu.* 62. *cum ſeqq. Rebuf. ad leg. Galliæ tit. de mercator. min. vend. art.* 1. *gloſ.* 2. *num.* 26. *Ozaſc. Pedam. deciſ.* 40. *num.* 2. *Hieron. de Laurent. Avenion. deciſ.* 30. *num.* 2. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo res* 5. *Curi. Philipp. p.* 2. *lib.* 1. *cap.* 7. *num.* 13. *ubi numer.* 16. reſolvit quod ſi apud duos ſit contentio ſuper rebus, quæ ad eos pertinent, eo, quod eodem ſigillo ambo utuntur, poſſidenti adjudicari debent,

bent, ſi vero non ſint apud eos, ſed penes tertium, dividuntur inter contendentes.

9. Simile non eſt idem, *gloſ. in l. quod Nerva, & ibi Bart. ff. depoſiti, l. pecuniam, ff. ſi cert. pet. l. ad ſimilitudinem, C. de epiſcopis, & cleric. §. ſed inter eas, inſtit. de nupt. cap. capitulum de reſcript. Marc. Mant. ſing.* 318. *Menoch. de arbitr. lib.* 2. *caſu* 84. *Surd. de alim. tit.* 9. *q.* 1. *num.* 4. *Bertazol. de clauſulis inſtrum. clauſul.* 27. *gloſ.* 12. *num.* 1. *Caſſan. in catalogo gloriæ mundi p.* 1. *conſid.* 48. *verſ. quartus caſus, Guter. pract. lib.* 2. *q.* 176. *nu.* 4. *Gonzal. ad regul.* 8. *Cancel. gloſ.* 3. *nu.* 51. *Acaci. Anton. in comment. ad l.* 5. *nu.* 70. *ff. de condit. & demonſtr. Ferrer. in conſtit. Cathalon. gloſ.* 7. *nu.* 100. *Card. Tuſch. tom.* 7. *lit. S. concl.* 247. ubi *num.* 2. declarat quod licet ſimile non ſit idem, tamen de facili tranſit in idem, ideo contractus dubius judicatur eſſe ex pluribus id, cui magis ſimilis eſt, de quo vide etiam *concl. ſeq.*

[§. 4. Singularia duo vel plura uni circa unam rem indulgere in jure abſurdum eſt, *l.* 1. *C. de dot. prom. Berlich:* 1. *prac: concl:* 53. *nu.* 32. *Neguz. par. pr.* 2. *M.* 4. *nu.* 36. *verſ. nec obſtat. de pign. ubi declarat. Kinſchot. trac: de licent: teſt. c.* 1. *num.* 34. *& reſp.* 91. *numer.* 50. *ſup: lit. D. num.* 70. *& not. ibid. & inf: V. nu.* 67. *not.*]

10. Singula, quæ non proſunt, multa collecta juvant, *l. ſpadonem, §. qui jura, ff. de excuſat.*

cuſat. tutor. in ratione dubitandi, *l. rationes, & l. inſtrumenta, C. de probationibus, capit. cauſam quæ, eodem tit. l. ſi ſtipulatus in princip. ff. de uſuris*, vulgaris doctrina *gloſ. verbo legitimis in l. 2. ff. eo. titul. de excuſationibus tutorum* recepta ex infinitis, quos latè adducit *Anton. Gabr. tom. 3. commun. opin. tit. de probat. concluſ. 1. numer. 1. Surd. conſ. 245. num. 31. & conſil. 329. num. 20. Cald. Pereira in l. ſi curatorem, verbo ſua facilitate num. 59. verſ. tamen hæc duo, Cod. de in integr. reſtit. minor. Anton. Monach. Lucenſ. deciſ. 55. nu. 33. Farin. in praxi crimin. p. 4. conſ. 39. num. 1. Ferrer. in conſtit. Cathalon. gloſ. 5. nu. 147. Cardin. Tuſch. tom. 7. lit. S. concl. 276. Mari. Anton. vari. lib. 2. reſol. 55. num. 16. & lib. 3. reſol. 7. num. 13.* Intellige, quando ſingula genere ſuo perfecta ſunt, non ita ſi vitioſa ſint, & genere ſuo imperfecta *§. ex eo inſtit. quib. mo. teſtam. infir. Thobias Nonius ad rub. inſtit. de oblig. num. 25. Menoch. de præſumpt. lib. 3. q. 39. num. 6.* faciunt multa, quæ copioſè adducit *Gabr. d. concl. 1. ex num. 33. cum ſeqq.*

[§. 4. Solemnitas extrinſeca (uti licentia diſponendi de feudis) non præſumitur interveniſſe niſi probetur: *Kinſchot. reſp. 89. nu. 1. Menoch. 3. præſ. 132. nu 28. per l. ſciendum 30. & ibi Dd. de V. O. & l. 13. §. ult. de Public. in rem act.*]

[Et probari debet per ſpeciales literas licentiæ non vero per teſtes: *Kinſchot. d. loc. nu. 2. 6. Felin: in c. ſicut de re judic.*]

[Neque ex temporis antiquitate præſumitur: *ibid. Kinſch: nu. 4. 7. Bald. in l. 2. C. de legitt: hæred.*]

[Niſi tamen tempus ſit immemoriale, *Kinſchot. ibid. num. 5. poſt Alex: Iaſon. Socin. Rip. ibi alleg.*]

[Vel niſi appareat de ſcientia ac patientia eorum de quorum præjudicio agitur; & poſſeſſione ejus qui ſolemnitatis interventionem allegat: ita ut potuerint contra eum agere: *Kinſchot. ibid: nu. 8. Menoch. d. loc. nu. 91. 92. Gabr. lib. 1. de præſumt. concl. 1. num. 59. Oſaſc: dec. 173. nu. 5. in fi.*]

[§. 5. Si tamen non agatur de gravi præjudicio: tum enim antiquitatis præſumtio nihil operaretur *Kinſch: ibid. num. 9. Menoch. 3. præſ. 133. in fi. Gabriel. d. concl. 2. num. 53.*]

11. Solvere, vel promittere paria ſunt, *l. fin. C. ad leg. Falcid. l. eum qui ita, §. penult. ff. de verb. obligat.* Et paria ſunt ſolvere, & compenſare, *l. ſi debitor, ff. qui potio. in pigno. habean. l. ſi peculium, §. de illo. ff. de ſtatulib. l. 1. ff. de compenſat. l. amplius non peti, ff. rem rat. hab. Surd. de alim. tit. 6. q. 4. nu. 4. & tit. 8. privil. 53. & deciſ. 117. & 191. Parlad. lib. 2. rer. quotid. p. 5. cap. fin. §. 11. nu. 30. Azeu. l. 1. nu. 128. tit. 21.*

tit. 21. lib. 4. nova recopil. Guter. de juram. conf. p. 3. cap. 6. num. 1. Rota Romana apud Farin. deciſ. 858. num. 4. in noviſſ. & deciſ. 536. num. 3. tom. 2. p. 1. Tiraq. de retract. lig. §. 3. gloſ. 3. numer. 6. Cov. in cap. quamvis pactum 1. p. §. 4. nu. 9. Caſtil. lib. 3. quotid. cap. 23. num. 90.

[Qui in ſolidum tenetur ex cauſa lucrativa, ſi ſolvit non repetit à cohæredibus, licet etiam fuerint gravati in ſolidum: *Iaſ. in l. ſi ibi homo §. ſi teſtamento num. 12. verſu tene contrarium ff. de leg. 2. & ibi Cuman. num. 2. v. Math. diſp. de duob. reis th. 11.* Tutor, procurator & adminiſtrator, debitum ſibi ſolvere poſſunt. *Fach. 11. cont. 46. Berlich. 1. pr. concl. 71. nu. 10. 11. Barboſ. ad l. creditorem 8. C. qui dar. tut. poſ.*]

12. Solvere, qui eſt paratus, judicium ſuſcipere non cogitur, *l. ſi reus, ff. de procurator.*

13. Solvere minus dicitur, qui tardius ſolvit, & plus ſolvere dicitur, qui ſtatim ſolvit, *l. ſi is cui in fin. l. minus, ff. de verb. ſignific. l. ſolidum, ff. de ſolution. §. plus, inſti. de fidejuſſor. §. ſi quis agens verſ. plus autem, inſtit. de actio. capit. 1. ubi Doct. de plus petit.* & juxta illud Auſonii

Gratia, quæ tarda eſt, ingrata eſt, gratia namque
Cum fieri properat gratia grata magis.

Sequuntur plures, ut per *Tiraq. de retract. lign. gloſ. 18. §. 1. nu. 35.* quibus adde *Surd. conſ. 345. numer. 9.*

14. Solvi non poteſt aliud pro alio invito creditore, vide ſupra *lit. A. num.* 81.

[§. 6. Sponſio incidit in ſpeciem contractus innominati, ideoque ſi cauſa ejus ſit honeſta competit ex ea actio præſcriptis verbis: *l. ſi gratuitam* §. *fin: ff. de præſcr. verb.*]

[At ſi in nullam civilis negocii (puta depoſiti emti &c) formam ejuſmodi ſponſio & provocatio incidat, nulla datur actio, cum nudum pactum permaneat *l.* 7. *in pr. &* §. *ſed cum nulla ff. de pact: Gædd. in l.* 7. *numer.* 14. *de V. S.*]

[Niſi ſtipulatione muniatur *l. ſi ita* 63. *cum ſeq. & l. fin.* §. *fin. de V. O. v. hic Herbai. rer. quotid. c.* 1. *&* 2. ubi & de Sponſionum modo & quantitate inæquali, *& Gædd: de contr: ſtip: c.* 6. *numer.* 20. *Stracch. de mercat: verb. de ſponſion: par.* 3. *Nic. Burg: de Evict. c.* 9. *numer.* 4. 5. 6. 7. *ubi egregie explicat.*]

[§. 7. Statutum conforme juri communi recipit declarationes à jure communi, *Maſcard. de ſtatu. interp. con.* 2. *num.* 71.]

[§. 8. Si vero deroget juri communi non recipit limitationes de jure civili, ſed univerſaliter accipiendum, maxime ſi univerſalis ſit ratio. *Ald. Maſcard. concl.* 5. *num.* 8. 13. 14. 27. 28.

Digitized by Google

27. 28. *Argentr. ad conſ. Brit: art. 218. gl. 1. numer. 7.*]

[§. 9. Statuta locorum inferiorum recipiunt interpretationem ex ſtatutis civitatis dominantis. *Maſcard. de ſtat. interp. concl. 2. numer. 85. late.*]

[Idem de conſuetudine locorum inferiorum. *Maſcard. ibid. num.* 102.]

[§. 10. Statutum prohibitivum annullat actum contra illud factum, vel ſimpliciter; vel reſpectu ejus tantum quem contingit favor prohibitionis, *v. late Nic: Burgund. de evict. cap.* 8. *& cap.* 101. *&* 103.]

[§. 11. Statutum quod tranſivit in contractum vel quaſi non poteſt à Principe revocari in præjudicium illorum quibus jam ex eo jus aliquod quæſitum eſt. *Viv. dec:* 207. *in fin. Chriſtin : dec.* 53. *numer.* 5. *vol.* 2. *Alder. Maſcard. de ſtatut. interpr. concl.* 8. *numer.* 47. *poſt Bart. & Dd. in l. omnes populi ff. de juſt. & jur.*]

[§. 12. Statuti verba de contractu aliquid diſponentia interpretanda ſunt de iis contractibus, qui utrinque obligationem pariunt, nec trahenda ad contractus ex una parte obligatorios, uti mutuum, depoſitum, ſtipulationem, dotis dationem &c. *Bart. & Dd. ad l.* 19. *& ibid. Gædd. num.* 21. *ff. de V. S. Alex. in l.* 5. *num.* 4. *de V. O.*]

[§. 13. Statutum ne conjunx conjugi bona ulla donet vel leget, eſt perſonale. *Bart. in l. cunctos populos nu.* 26. 32. 42. C. *de ſum. trit: Chaſſan.ad* C. *Burg. rub*.4. §. 7. *num.* 9. 10. *Salicet. d. l.* 1. *num.* 10. *Alder. Maſcard. de ſtat: interp. concl.* 6. *num.* 8. 14. 15. 16. *Radel. deciſ.* 126. *num.* 12.]

[Quia afficit tantum perſonas conjugum non bona eorum, ut quæ dare & legare poterunt ceteris omnibus: *not.*]

[§. 14. Statuta autem realia in rem concipiuntur, & indefinitè ejus alienationem prohibent.]

[Uti & pacta in rem ſunt quoties generaliter paciſcor ne petam; in perſonam vero, quoties, ne à perſona petam id eſt, ne à titio petam *l.* 7. §. 8. *& ibi Coſtal. ff. de pact. Goris adverſ. trac.* 3. *c.* 2. *nu.* 10, 12.]

[A pacto autem ad ſtatutum argumentum frequens eſt & validum, *Everh. loc. leg.* 120. *pr. Aug. Barboſ: loc* 85. *pr.*]

[Ideoque hoc ſtatutum conjuges forenſes extra territorium (ubi ea prohibitio non eſt) dantes & legantes non ligat, intelligitur enim ſtatutum de ſubditis, ubi de perſonis loquitur, *Maſc. d.concl.*6. *nu.*9. *Dd.ſup. cit: in pr. hic.*]

[Nec præſumitur voluiſſe exteris providere ſed ſubditis: *ibid. nu.* 7. 75. Unde nec prohibitio alienationis in forenſes comprehendit

forenſes

forenſes ipſos etiamſi habeant bona in territorio hoc: *ibid. num.* 8. *poſt. Cephal. Alex: Calder. imol. Socin: Signorol. Ruin:*]

[Et ſic perſonarum reſpectu inductum videtur; ut quieta ſint matrimonia, nec amor precio venalis fiat.]

15. Subjecta talia ſunt, qualia prædicata demonſtrant, *l.* 3. *ff. de fun. inſtructo leg. l. fin. §. cui dulcia, ff. de vin. triti. oleoque lega. Surd. deciſ.* 149. *num.* 18. *& conſ.* 34. *numer.* 40. *& conſ.* 375. *numer.*45. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo ſubjectione.*

16. Subrogatum ſapit naturam ejus, in cujus locum ſubrogatur, *l. ſi eum, §. qui injuriarum, ff. ſi quis caut. ubi Bart. Bald. Angel. & alii l.* 1. *§. hac actio, ff. ſi quis teſtam. liber. eſſe, l. filiæ, §. Titia, ff. de condit. & demonſtrat. l. unic. §.*1. *Cod. de rei uxoriæ act. ubi Cyn. Bald. Salic. & alii, §. fuerat, inſtit. de actio. capit. eccleſia* 1. *ubi gloſ.* 1. *verſ. & eſt hic argumentum, cum cap. ſeq. ut lite pendente, Thomas de Thomaſettis reg.* 289. *Pichard. ad §. ex conditionali numer.* 13. *inſtit. de verborum obligat. Everard. in topic. legal. loco* 93. *Pet. Andr. Gammar. in Dialectica legali lib.* 2. *de loco ſubrogata* 4. *Thobias Nonius ad §. ſed neque hæres, inſtit. de teſtam. nu.* 5. *Surd. deciſ.* 35. *nu.* 9. *& deciſ.* 306. *numer.* 5. *& de alim. tit.* 9. *q.* 27. *num.* 9. *& conſ.* 26. *nu.* 5. *Tiraq. de jure primog. quæſt.* 40. *nu.* 43. *& in tract. le mort p.* 2. *declarat.* 9.

Digitized by Google

rat. 9. num. 18. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo ſubrogatum, Molin. de primog. lib.4. cap.4. nu.36. Ioan. Petr. Monet. tract. de decimis cap.9. nu.75. & tractat. de option. cap.4. q.8. nu.* 146. *Ioan. Franciſ. Leo in theſauro fori eccleſ. p.2. cap.4. nu.55. Eſcobar. de ratiocin. comput.* 15. *num.* 2. *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 5. §. 9. *num.99. Cardin. Tuſch. tom.7. lit.S. concl.757. à princip. & omninò à nu.15. & nu.30. Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 111. *nu.* 28. Intellige ſubrogatum ſapere naturam primordialem, non accidentalem ejus, in cujus locum ſubrogatur, *Surd. d. tit. 9. q.21. nu.22.* Limita primo, quando ſubrogatum fit ad rem diverſæ naturæ, *l. cum in fundo, §. ſi fundus, ff. de jure dot. Surd. d. tract. de alim. tit.5. q.1. nu.34.* Limita ſecundo, ubi aliquid eſt ſpecialiter attributum, tunc enim in eo ſubrogatum non ſapit eandem naturam, nec ſubrogationis regula id extendit, quod fuit ſpecialiter conceſſum, *Surd. d. tit. 9. q.21. numer.21. D. Barb. ad l. cum prætor, §.* 1. *nu.421. ff. de judiciis.* Limita tertio, quando diverſæ dantur qualitates, *Luſit. Franciſc. à Souſa in repet. l. fœminæ, ff. de reg. juris p.* 1. *nu.* 229. Limita quarto in pænalibus, *Cardin. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ.* 537. *nu.* 4. Limita denique in privilegiis, *Azev. l.* 1. *nu.27. tit.1. lib.6. novæ recopil. Garc. Girond. de privilegiorum, ſeu exemptionum explicat. num.* 1313.

[§.15. Sic

Digitized by Google

[§. 15. Sic precio prædii venditi emtum prædium, ſuccedit in locum venditi, *Cacheran. dec.* 140. *num.* 3. *Goris. adverſar. trac.* 1. *c.* 5. *num.* 5.]

[§. 16. Sic & precium ſuccedit loco rei in univerſalibus: *Fab.* C. 3. 22. *def.* 4. *Gædd. in l.* 14. *nu.* 17. *&c. de V. S. Coſtal. l.* 22. *ff. de pet. hær. Socin. reg. pretium* 371.]

[§. 17. Secus in particularibus: *Dd. ſupr. & Mynſ.* 3. *obſ.* 19. *Tiraq. de retr. conſ.* §. 32. *gl. un. nu.* 23. Niſi in ſubſidium quamdiu ipſa res deberi poſſit. *Gædd. d. l.* 14. *nu.* 20. *&c. Berlich.* 2. *pr. concl.* 48. *nu.* 44. 45. *Sande.* 3. 12. *def.* 28.]

[Res vero non ſuccedit loco precii, 4. caſibus exceptis *v. Sichar. in rubr. C. ſi quis alteri vel ſibi Gædd. d. l.* 14. *nu.* 24.]

[§. 18. Suburbia utuntur jure urbium *Hartm.* 2. *obſ.* 24. *Sande.* 2. 5. 5.]

[§. 19. Supellectilis nomine non veniunt, inſtrumenta ad agriculturam & rem ruſticam pertinentia. *Sande.* 2. 5. 5. *l.* 2. *l. Labeo* 7. *l.* 12. *ff. de ſuppel. leg.*]

[Nec argenteum eſcale & potorium: *d. l.* 7. §. *eſcarium & l.* 8. *Menoch.* 4. *præſ.* 160.]

[Alia autem vaſa argentea ut candelabra, lucerna pelvis &c. veniunt *l.* 3. *l. labeo* 7. §. 1. *l. legata* 9. *ff. de ſupel. leg. Sande.* 2. 5. 5.]

17. Superiorum actio noſtra eſt inſtructio, *Ferrer: in conſtit. Cathalon. gloſ.* 6. *numer.* 21.

& faciunt, quæ parens meus, quem non minus doctrinæ, quam naturæ auctorem meæ revereor *in annotat. ad Ordinat. Regias Luſit. lib. 1. tit. 1. in princip. num. 12.* Peccatum enim in capite inficit etiam membra, *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ. 99. num. 4.*

[§. 19. Superfluum non eſt quum explicite declaratur quod implicite diſpoſitum fuit. *Aug. Barb. axio. 216. numer. 8. v. Grivel. dec. 5. num. 12. Surd. dec. 322. num. 74. Mantic. 3. de conject. tit. 6. nu. 3. 5. & lib. 12. tit. 17. nu. 40.*]

T.

1. TAcens conſentire videtur *gloſ. in l. quo enim, ubi Bart. ff. rem rat. hab. gloſ. in l. filius fam. §. invitus ff. de procurator. l. 2. §. voluntatem, ff. ſolut. matrim. l. qui tacet, ubi Dec. & Cagnol. ff. de regul. juris, l. 2. C. de acquir. poſſeſ. l. ſi ſine C. ad Vellejan. l. ſi hypothecas C. de remiſſ. pign. cap. qui tacet 43. ubi gloſ. Dyn. & Ioan. Andr. de regul. juris lib. ſexto, cap. non ne de præſumpt. Menoch. de præſumpt. lib. 3. q. 9. nu. 20. Maſcard. de probat. concl. 1218. P. Azor. inſtit. moral. p. 1. lib. 1. cap. 4. col. 8. & 9. Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p. 4. collect. 1040. Mari. Antonin. vari. 1. reſol. 92. nu. 6.* alios refert *Cened. ad decretum collect. 9. num. 4.* Intelige

lige in favorabilibus *l.* 1. §. *pen. ff. nautæ, caupones l. qui patitur ff. mandati l. ſi fidejuſſor. in fin. C. eod. tit. l. ſi ut proponis C. de nupt. Menoch. de præſumpt. lib.* 3. *q.* 42. *num.* 11. *& num.* 24. *& lib.* 6. *q.* 99. *num.* 11. *Maſcard. de probat. concl.* 1158. *num.* 25. *Thomas de Thomaſettis reg.* 253. *& reg.* 290. *Iul. Clar. receptar. ſentent. lib.* 4. §. *donatio q.* 14. *nu.* 5. *Menchaq. quæſt. illuſt. lib.* 2. *cap.* 62. *à nu.* 8. *Cov. in rub. de teſtam. p.* 3. *numer.* 12. *verſ. verum ſi donatarius, Mol. de primog. lib.* 4. *cap.* 2. *nu.* 76. *Coſt. in l. ſi ex cautione fallent.* 4. *num.* 2. *D. Barb. in l. quæ dotis num.* 153. *& numer.* 164. *ff. ſolut. matrim. alios adducit P. Sanch. de matrim. lib.* 1. *diſp.* 5. *num.* 5. quibus adde *Cardin. Tuſch. tom.* 8. *lit.* T. *concl.* 2. ubi *numer.* 2. limitat ubicunque ultra conſenſum requiritur aliquid, nam tunc non ſufficit tacitus conſenſus in favorabilibus. Limita in præjudicialibus *l. invitum ff. de ſerv. urban. præd. l. in eo,* §. *pen. ff. de rit. nupt. Menoch. d. q.* 99. *nu.* 53. *Fachin. controv. lib.* 8. *cap.* 64. *Cov. pract. cap.* 15. *verſ. quinto deinde, Surd. deciſ.* 302. *num.* 3. *& conſil.* 349. *num.* 4. *Thomas de Thomaſettis d. reg.* 253. *Cald. Pereira de reſolut. emphyt. cap.* 11. *nu.* 11. *& de empt. cap.* 33. *nu.* 81. *& ſeq. Barb. in l.* 2. §. *ult. à num.* 6. *ff. ſolut. matrim. & in d. l. quæ dotis num.* 153. *& nu.* 164. *Stephan. Gratian. diſcep. forenſ. cap.* 38. *num.* 20. *& cap.* 68. *nu.* 16. *Luſit. Benedict. Ægid. in repetit. l. ex hoc*

jure

Digitized by Google

*jure ff. de juſtit. & jure p.*1. *cap.*2. *num.*81. *Cardin. Tuſch. d. lit.* T. *concluſ.* 3. *Mari. Antonin. d. lib.*1.*reſol.*59.*caſu* 1. alios refert *Sanch.d.diſp.*5. *num.*5. [Limita & in ſtipulationibus: *Bronk.*4. *aſſ*: 94. *object.*1] Etiam ſi ultra taciturnitatem concurrat aliquis actus poſitivus *Maſcard. de probat. concl.* 1218. *nu.* 51. *Surd. deciſ.* 32. *numer.* 11. *& deciſ.* 264. *num.* 8. Secus eſt in judicialibus, in quibus tacens conſentire cenſetur, etiam in ſibi præjudicialibus *Tiraq. de jure mariti gloſ.*7. *nu.*37. *Surd. deciſ.*47. *nu.* 9. *Barb. in l. divortio* §. *ob donationes nu* 14. *ff.ſolut. matrim.* Limita etiam quando tacens contradicendo actum impedire non potuiſſet *gloſ. in l. ſicut* §. *non videtur ff. quib. mod. pign. vel hypoth. ſolvat. l.Cajus ff.de pignorat. act. l.ſæpe,*§.*cur autem ff. de re judicata,*Rota Romana *apud Farin.deciſ.* 513. *num.* 5. *tom.* 2. *p.*1. *Menoch. conſ.* 120. *num.* 10. *Surd. deciſ.*294. *nu.* 13. *& deciſ.* 302. *nu.*2. *Cald.d.cap.*33. *nu.*18. *Stephan. Gratian. d. cap.* 38. *num.*21. *& d.cap.*68. *num.*10. Quia in illis caſibus, quos tacens ſi vellet poſſet impedire, conſentire videtur *l.ſi fidejuſſor* C. *mandati, Bart in l. quæ dotis num.* 22. *& ibi* D. *Barb. num.* 160. *ff.ſoluto matrim.Neguzant.de pignor.memb.* 4. *p.* 2. *num.*152. *Cov. d. cap.* 15. *nu.*5. *verſ.*3. *Tiraq. de retr. lig.* §.1. *gloſ.*9. *num.* 149. *Fachin. lib.*7. *controv. cap.*80. *Menoch.d.q.*99. *num.*15. *& conſ.*58. *nu.*65. *Maſcard. concl.*1158. *nu.*47.

[*Schrader.*

[*Schrader. de feud. p.*10. *ſect.*19. *nu.*246.] *Surd. conſ.* 290. *nu.* 22. *Mendoc. de pactis lib.*2. *cap.*4. *num.* 37. *Cald. Pereira de renovat. emphyt. q.*16. *numer.* 47 & 52. Limita denique quando jus reſiſtit *gloſ. in cap. plerunque* 2. *q.* 7. *Maſcard. de probat. vol.* 3. *concl.* 1153. *numer.* 52. *in verbo patientia.*

[§. 1. Taceri nihil poteſt aut diſſimulari ex incommodis rei ſuper qua *b. f.* contrahitur; quibus cognitis alter non erat emturus aut non eo pretio: Niſi quod ea taceri poſſunt quæ palam apparent *l. quod ſæpe* §. *fin. ff. de contr. emt.*]

2. Tacite quod ſubintelligitur, fruſtra exprimitur *l. jam dubitari, & l. Cornelius, ff. de hæred. inſtit. l. verba ff. de condit. inſtit. l.* 3. *ff. de legat.* 1. *l. fideicommiſſa* §. *ſi filio ff. de legat.* 3. *l. quæſitum* §. 1. *de diſtrac. pigno. l. non recte C. de fidejuſſor.* Nam expreſſum dicitur illud, quod ſubintelligitur à jure, ut dictum eſt ſupra *lit.* E. *numer.* 30.

3. Taciti & expreſſi idem eſt judicium *l. cum quid, ubi doct. ff. ſi cert. pet. l. ſi filius fam. ff. eod. tit. l. ult. in princip. ff. de legat.* 2. *l. item quia ff. de pact. l. ult. C. qui bonis cedere poſſunt, Cov. in repetit. cap. quamvis pactum de pact. lib.*6. *p.* 2. *in initio num.* 6. *in medio, Menchaq. controv. illuſtr. cap.* 33. *nu.* 26. *Flamin. de reſignat. tom.* 1. *lib.* 1. *q.* 1. *num.* 3. *cum ſeqq. & q.* 13. *num.* 13.

Gonzal.

Digitized by Google

Gonzal. ad reg. 8. *Cancel. gloſ.* 14. *num.* 64. *Eſcobar. de ratiocin. cap.* 7. *num.* 7. *Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib.* 3. *q.* 80. *num.* 30. *Morl. in emporio jur. p.* 1. *tit.* 8. *q.* 24. *per totam Ugolin. de offic. & poteſt. Epiſcopi cap.* 7. §. 2. *num.* 7. *Luſit. Fr. Anton. à Souſa in relect. de cenſur. bullæ cœnæ cap.* 24. *diſp.* 101. *num.* 2. *Ioan. Franciſc. Leo in theſauro fori eccleſ. p.* 3. *cap.* 7. *num.* 61. *Card. Tuſch. tom.* 8. *lit.* T. *concl.* 8. *Campanili in diverſ. jur. canon. rub.* 12. *cap.* 4. *nu.* 5. Intellige quando tacitum includitur in natura expreſſi, ſecus eſt ſi non eſt de natura expreſſi, neque inducitur ſub expreſſo *Tuſch. d. lit.* T. *concl.* 7. *Mari. Antonin. vari. lib.* 2. *reſol.* 57. *num.* 72. Limita cum eod. *Tuſch. concl.* 9. ubi *concl.* 11. aſſerit quod tacitum plus operatur, quam expreſſum multis caſibus, & *concl.* 12. quod tacitum reſultans ex expreſſo ceſſat ceſſante expreſſo, per *tex. in l.* 3. §. *fin. ff. de ſervit. ruſtic. præd.* Amplia in ultimis voluntatibus *l. inter veſtem ff. de aur. & arg. leg. l. in conditionibus primum locum ff. de condit. & demonſtr. Bart. in ſua magiſtrali diſtinctione, quam tradit in d. l. cum quid col.* 2. *numer.* 9. *verſ. & pro hujus ſolut. & ante eum Cyn. col.* 2. *nu.* 4. *verſ. nos ergo*, quos ultra alios refert *Rendina in promptuario recept. ſentent. tom.* 1. *tit.* 100. *num.* 16. Alia quæ ſpectant ad hanc regulam notata ſunt ſupra *lit.* G. *num.* 2.

4. Tempore eodem quando aliquid fit, non

datur

datur prius, nec poſterius *l. quidam teſtamento, ff. de pecul. leg. Surd. de alim. tit. 9. q. 29. nu. 18.* Dicitur autem fieri eodem tempore, quod ſucceſſive fit *gloſ. in l. antiqui, verbo eodem tempore ff. ſi pars hæred. peta.*

5. Tempore habili aliquid fieri, vel conferri in tempus habile paria ſunt *l. in tempus ff. de hæredib. inſtit.* Et paria ſunt aliquid fieri tempore prohibito, vel in tempus prohibitum conferri *l. oratio ff. de ſponſal. l. quod ſponſa C. de donat. ante nupt.* cum ſupra citatis *lit. F. nu. 44. & 45.* Temporalia ad agendum, ſunt perpetua ad excipiendum, notavi ſupra *lit. A. nu. 86.*

6. Tempus non eſt modus tollendæ, nec inducendæ obligationis *l. obligationum §. placet ff. de action. & oblig. §. at ſi ita ſtipuleris inſt. de verbor. oblig. ubi Thob. Noni: gloſ. verbo allegationem in cap. cum ex officii 16. de præſcript. Gom. vari. tom. 2. cap. 11. nu. 21. Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ. 732. in 1. edit. & reſol. 509. num. 2. in 2. edit. & deciſ. curiæ Archiepiſcop. Neapol. deciſ. 62. num. 4. p. 2. Acacius Anton. in comment. ad l. 1. ff. de condit. & demonſtrati. ſub verbo text. ibi cum dies certus, num. 5.*

[§. 2. Tempus immemoriale quibus teſtibus & dictis probandum: *v. Bull: conſ. 3. q. 4. Mynſ. 1. obſ. 30. & 4. obſ. 53. Cacheran. dec. 101. numer. 16. Cravet. p. 4. §. abſolutis 1. num. 3. de Ant. Temp*]

7. Tem-

7. Tempus legis, qui non obſervat, non dicitur formam legis obſervare, *l. obſervare* §. *poſt hac ff. de offic. proconſ. Rebuf. in tract. nomin. q.* 14. *nu.* 6. *Gam. Luſit. dec.* 337. *nu.* 4. *Cardoſ. in praxi judicum, & advocat. verbo tempus nu.* 1.

[§. 3. Teſtator id ſenſiſſe cenſendus eſt, quod prudens homo ſentire debuit. *l. lucius in fin. ff. de hæred. inſt*:]

[Et quod veriſimiliter expreſſiſſet, ſi de eo interrogatus fuiſſet. *gl. & jaſ. in l. tale pactum ff. de pact.* §. *fin. Radel. dec.* 92. *nu.* 6. 7.]

[§. 4. Teſtator præſumitur præferre proximos ſuos conſanguineos ad fideicommiſſum, *l. in conditionibus de* C. *&* D.]

[§. 5. Teſtator bona omnia inter liberos dividendo non cenſetur de omnibus diſpoſuiſſe: minime vero de iis quorum proprietas jam ad liberos pertinebat: nec juri filiorum, quod jure municipali iis acquiſitum erat, derogare velle cenſetur. *Kinſchot. reſp.* 89. *nu.* 18. *Mantic. de conject. ult. vol. lib.* 6. *tit.*6. *nu.* 16. *per l. unum ex familia* 67. §. *ſi de falcidia de leg.* 2. *& l. irritum* 8. C. *ad l. Falc.*]

8. Titulum non habere, vel nullum habere paria ſunt *Surd. deciſ.* 45. *num.* 17. [quando præſumatur ex poſſeſſione. *v.Bull.conſ.*5. *qu.*3. *Hoogh. ſing.* 7. *nu.* 6. *Maſc. concl.* 1201. 1203. 1378. *&c.*]

9. Totum continet ſuas partes *l.*1. §. *ſi ſti-*

pulanti

pulanti ff. de verbor. oblig. l. ſi alii ff. de uſufructu legat. l. in eo quod plus 111. *l. in toto* 114. *ff. de regul. juris, cap. plus* 35. *cap. in toto* 80. *eod. tit. lib. ſexto, Gom. vari. tom.* 2. *cap.* 9. *num.* 4. *Menoch. de arbitr. lib.* 2. *caſu* 47. *num.* 6. *Cov. vari. lib.* 1. *cap.* 2. *ex num.* 5. *& cap. ult. num.* 7. citati *ab Alphan. collect.* 82. quibus adde *Cardin. Tuſch. tom.* 8. *lit.* T. *concl.* 336. ubi *num.* 6. limitat. quando totum conſtituens in partes diviſas eſt diſtinctum, & diviſum, quia tunc unaquæque pars per ſe ſtat, ſecus quando ſunt indiviſæ.

10. Totum qui dicit, nihil excludit, vide ſupra *lit.* O. 4. Vitiato toto, & quælibet ejus pars vitiatur, *l. ſi nemo, ff. de teſtam. tutel.*

[§. 6. Totum ponens videtur ponere quamlibet partem. Totum negans, non videtur negare partem: *Surd. dec.* 58. *n.* 13. *v. Dd. in l.* 1. §. ſi ſtipulanti *& ibi Alciat. de V. O.*]

11. Tractus futuri temporis, non pertinet ad judicem; *l. non quemadmodum, ubi Doct. ff. de judiciis, l.* 1. §. *ſocius, ff. de uſuris, Surd. deciſ.* 120. *num.* 5. *& conſil.* 340. *num.* 9. *Ceval. commun. contra commun. tom.* 4. *q.* 899. *num.* 3.

12. Turpitudinem allegans, non eſt audiendus, colligitur *ex text. in l. mercenalem, C. de condic. ob turp. cau. l. tranſactione, C. de tranſact. l. ſi pignoribus, ubi gloſ. C. de ſervo commuui manu. l. cum profitearis, C. de revocandis donat.*

cap. inter dilectos, de donat. reſolvunt latè *Bernar.* [*Diaz.*] *reg.* 24. *verſ. quinto, Tiraq. de retract. lig.* §. 1. *gloſ.* 18. *num.* 22. *& nu.* 22. *& num.*24. *cum ſeq. Surd. deciſ.* 196. *nu.* 6. *& deciſ.* 309. *num.* 16. *Mari. Antonin. vari. lib.* 2. *reſol.* 11. *num.*75. *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 665. *num.* 12. *tom.* 2. *p.* 1. *Ioan. Maria Bellett. diſquiſit. clerical. p.* 1. *tit. de diſciplina clericali* §. 3. *num.* 12. *pag.* 22. *Cardoſ. in praxi judicum, & advocat. verbo allegatio num.* 5. *Aloyſ. Ricci. in praxi rerum ſori eccleſ. deciſ.* 452. *num.* 4. alios refert *Cened. ad decretal. collect.* 10. *nu.*4. [Niſi ſit contra participem criminis vel turpitudinis *Diaz. reg*: 24. *fall.* 1. Sed & excipiendo & defendendo ſe teſtibus, allegare licet. *v. Diaz. d. reg.* 24. *Bart. in l.* 17. §. *fin. num.* 5.] Intellige regulam hanc procedere tantum in materia, in qua turpitudinem allegans liberam habet poteſtatem, & poteſt de jure diſponere, tunc enim, ne eidem turpitudo patrocinetur contra *cap. ex tenore in fine de præſcript.* non auditur illam allegans, ſecus verò ſi liberam poteſtatem non habeat, prout contingit, ubi principaliter in reipublicæ eccleſiæ, vel etiam animæ bonum allegatur, ut in *cap. lator, de re judic.* ita ex aliorum mente recte advertit *Sarm. lib.* 3. *ſelect. cap.* 13. *nu.* 5. *& nu.* 11. cui reſolutioni ſubſcribit *Franciſ. Molin. de ritu nupt. lib.* 1, *cap.* 13. *nu.* 15. *& Thomas de Thomaſettis*

reg. 32.

Digitized by Google

reg. 32. Intellige etiam ubi quis allegat turpitudinem ſuam ad ſuum commodum, & utilitatem, ſecus ſi ad ſuum damnnm, *Doct. in l. jus jurandum ex conventione, §. procurator, ff. de jure jurand. Roland. conſ.* 24. *nu.* 72. *vol.* 1. quem citat *Bellet. d. nnm.* 12. Limita quando turpitudinem allegans ſemel fuerit admiſſus, tunc enim ex detecto perjurio, vel turpitudine poterit ſe juvare, ex reſolutis per *Coſt. in l. ſi ex cautione fallentia* 9. *n.* 2. *Card. d. verbo allegatio n.* 5.

13. Turpius ejicitur, quam non admittitur hoſpes, deſumitur ex *Ovid. lib.* 5. *de triſtib. eleg.* 7. probat *text. in cap. quemadmodum, §. alioquin. de jurejur. gloſ. in cap. per veſtras in verſic. ad inopiam, de donat. inter virum, & uxorem* exornant *Surd. de alim. tit.* 7. *q.* 17. *num.* 41. & *conſ.* 174. *num.* 13. & *conſil.* 175. *num.* 42. & *conſ.* 371. *num.* 54. *Tiraq. de jure conſtit. p.* 3. *limit.* 7. *nu.* 43. *Cardin. Tuſch. tom.* 3. *lit. F. concluſ.* 12. *nu.* 4. *Anton. Monach. Florent. deciſ.* 24. *num.* 36. & *Bonon. deciſ.* 19. *nu.* 33. *Cardin. Seraphin. Rota Romana deciſ.* 1483. *num.* 14. *Ioan. Maria Bellett. diſquiſit. clerical. p.* 1. *tit. de diſciplina clericali*, §. 29. *num.* 7. *pag.* 163. Et favorabilior eſt cauſa conſervationis, quam novæ acquiſitionis, *Menoch. conſ.* 32. *num.* 37. Et facilius conſtitutum jus retinetur, quam de novo acquiratur, *l. patre furioſo, ff. de his, qui ſunt ſui, vel alieni juris. Surd. deciſ.* 40. *nu.* 5.

V.

1\. VElle quis non creditur, quod non poteſt, *l. Lucius*, §. *imperatores*, *ff. ad municip. l. ſi tibi*, §. *unius*, *ff. de optio. leg. gloſ. in l. peto in princip. ubi* Bald. *in fine princip. ff. de legat.* 2. *cap. cum à nobis*, *de ſentent. excomm. Surd. conſ.* 431. *numer.* 41. *Rota Romana apud* Farin. *deciſ.* 364. *numer.* 3. *tom.* 1. *pag.* 1. Inanis enim eſt voluntas, niſi adſit potentia, *l. nolle adire*, & ibi notat. *Alex. in princip. ff. de acquir. hæred. l. pater Severinam in princip. ff. de condit. & demonſt.* Et qui non vult, quando poteſt, conſequens eſt, ut cum velit, non poſſit, *l. multum intereſt*, C. *ſi quis alteri, vel ſibi, l. quod ſponſa*, C. *de donat. ante nupt.*

2\. Velle eſt ejus, cujus eſt nolle, *l.* 3. *ff. de reg. jur. Cæſar. Argel. de contradictore legitimo q.* 4. *n.* 38. *Thomas de Thomaſettis reg.* 106. ubi aſſerit procedere ante contractum initum. Et non dicitur nolle, qui velle non poteſt, *l.* 4. *ff. de acquir. hæred. l. pater in princ. ff. de cond. & demonſt.*

[§. 1. Vendito Comitatu cenſetur & vendita dignitas ipſius ſtatus. Reale enim jus eſt illud dignitatis & exemtionis, & tranſit ratione con-

connexitatis cum ipſa re ad ſingulares ſucceſſores: *Garſ. Maſtril. de magiſtrat. lib. 4. c. 10. num. 29. 30. &c. Tyraqu. de Nobilit. c. 17. in in pr. Menoch. 3. præſ. 97. num. 11. 14. Mant. de tac. contr. lib. 4. tit. 14. num. 28. &c. Treutl. p. 1. diſ. 28. th. 4. lit. F.*]

[§. 2. Verum immunitas data Caſtro cum ſuis villis, non cenſetur data villis poſt privilegium acquiſitis: *gl. Hoſt. & DD. in c. cum capella. de privileg. Ioan. And. ad Specul. tit. de Cenſib. §. nunc dicendum: Everh. conſ. 235. num. 12. 13.* maxime in præjudicium tertii: *Everh. ibid. num. 59. 60. per l. 2. §. ſi quis à Principe ff. ne quid in loc: publ. & c. ſuper eo. de offic. deleg.* alias ſecus.]

3. Verba ſunt ſigna, & teſtimonium mentis noſtræ, & demonſtrant voluntatem animi, *l. Labeo, §. idem Tubero, ff. de ſupel. leg. l. ſcire, ff. de tut. & curat. dat. ab his, l. 1. §. Divus, ff. ad leg. Cornel. de Sicar. gloſ. magiſtra verbo animus in l. Fulcinius, §. quid ſit latitare, ff. quibus ex cauſ. in poſſeſſ. eatur, l. reprehendenda. C. de inſtit. & ſubſtitut, l. generaliter in 1. notab. C. de non numerat. pecun.* cum ſimilibus, de quibus *Menoch. conſil. 1. num. 262. & de præſumpt. lib. 3. quæſt. 1. num. 39. & de arbitr. lib. 1. q. 7. nu. 75. Maſcard. de probat. concl. 1415. nu. 24. cum ſeqq. Surd. de alim. tit. 2. q. 2. num. 1. & conſil. 179. num. 62. Tiraq. in l. ſi un-*

quam, *verbo libertis num.* 17. *&* 18. C. *de revocandis donat. Card. Mantic. de conjectur. ultimarum voluntatum lib.* 3. *cap.* 4. *Alvarad. de conjecturata mente defuncti lib.* 1. *cap.* 1. *Menchaq. controv. illuſt. cap.* 58. *num.* 7. *Perez tit.* 9. *verſ. aut dictum lib.* 8. *ordin. pag.* 216. *Flamin. de reſignat. tom.* 1. *lib.* 1. *q.* 13. *numer.* 20. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo homo* 4. *Mari. Antovin. vari. lib.* 1. *reſol.* 4. *num.* 9. *Farin. in praxi crimin. p.* 5. *q.* 126. *num.* 158. *& p.* 3. *in fragment. lit. A. numer.* 229. *& Rota Romana apud eundem deciſ.* 130. *numer.* 3. *tom.* 1. *p.* 1. Et verba magis declarant animum, quam facta, [*v. Iaſ. in l. ſervus plurium* §. *ſi numerus*, *ff. de legat.* 1. *ſup.* F. *nu.* 8.] *l. recuſari*, *ff. de acquir. hæreditat. l. re conjuncti*, *ff. de legat.* 3. verba pendent à mente, non autem mens à verbis, *Menoch. conſil.* 97. *nu.* 44. Et verba ſe habent ut corpus, ſuperficies: & ratio, ac mens; ut ſpiritus, & anima; *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 48. *num.* 56.

4. Verba debent inſervire intentioni, non intentio verbis, ex *reg. l. non aliter*, *ff. de legat.* 3. *l.* 3. §. *conditio*, *ff. de adim. leg. cap. ſedulo* 38. *diſt. cap. ſecundo requiris*, *de appellat. cap. intelligentia*, *de verborum ſignifi Tiraq. in l. ſi unquam*, *verbo libertis à num.* 7. C. *de revocandis donat. & de retract. lign.* §. 32. *gloſ.* 1. *numer.* 34. *&* 35. *Cardin. Mantic. de conjecturis ultimarum voluntatum lib.* 3. *tit.* 3. *num.* 9. *Symon de Pretis de*

interpr.

interpr. ult. vol. lib. 2. dubit. 2. ſolut. 1. à num. 280. juncto num. 215. Brunor. à Sole in locis commun. verbo verba numero 20.

5. Verba ſunt intelligenda, non ſecundum quod ſonant, ſed ſecundum mentem, & intentionem proferentis, *l. non omnis in princip. ff. ſi cert. pet. l. 3. §. ſi quis hoc interdicto, ff. de itinere actuque privato, l. ſcire oportet, §. aliud ff. de excuſat. tutor. l. non aliter 69. ff. de legat. 3. l. ſed Celſus, §. 1. ubi gloſ. verbo ſequendum, ff. de contrah. empt. cap. intelligentia, & cap. propterea, de verborum ſignific. Nav. in man. cap. 23. num. 38. Coſm. in pragmat. ſanct. titul. de elect. verbo mens pag. mihi 141. Tiraquel. in l. ſi unquam verbo libertis numer. 48. Cod. de revocandis donat. Surd. conſ. 431. numer. 35. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 48. num. 55. Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib. 3. q. 85. num. 50.* Et ubicunque conſtat de mente diſponentis, expreſſa, vel præſumpta, verborum qualitas non attenditur, *l. 3. C. de lib. præt. l. quoniam indignum, C. de teſt.* Mens enim eſt potentior verbis, *l. Labeo, in fin. ff. de ſuppel. leg.* Et ubicunque de mente dubitatur, à verborum proprietate non receditur, *d. l. non aliter in principio.* [*v. egregie Gæd: ad rub. de V. S. num. 17. 18. 19. 20.*]

6. Verba ſunt interpretanda ſecundum propriam ſignificationem *Surd. deciſ. 288. nu. 27. Cardoſ. in praxi judicum, & advocat. verbo ver-*

bum num. 6. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo verba* 1. *Melchior Phœb. Luſit. deciſ.* 77. *num.* 14. *Cardin. Tuſch. tom.* 8. *lit. V. concl.* 91. Et ſunt ſtrictè, & proprie intelligenda *l.* 1. §. *ſi is qui navem ff. de exercito. actio. l.* 3. *hæc verba, ubi Bart. ff. de negot. geſt.* Et verba debent intelligi quatenus propria eorum ſignificatio patitur *l. cum lege ff. de teſtam. l.* 1. §. *quod autem ff. de aleator. cap. ad audientiam* 12. *de decimis, Cardin. Mantic. de conjecturis ultimar. volunt. lib.* 8. *tit.* 18. *num.* 35. *D. Barb. in l. quia tale num.* 37. *ff. ſolut. matrim. Rota Romana apud Farin. deciſ.* 352. *num.* 1. *tom.* 1. *p.* 1. ubi aſſerit quod in materia quamtumvis odioſa non receditur à proprietate verborum, ſed lata fit interpretatio, quatenus eorum proprietas patitur. Et verba ubi ſunt clara, ſecundum propriam ſignificationem ſunt intelligenda *d. cap. ad audientiam, & ibi Panorm. notab.* 1. & 2. *de decimis, Guter. conſ.* 5. *num.* 12. *P. Sanch. de matrim. lib.* 1. *diſp.* 17. *num.* 6. Et verba legis, ſeu ſtatuti ſunt proprie intelligenda *l.* 1. §. *ſi is qui navem ff. de exercito. actio. l.* 3. §. *hæc verba, & ibi not. Bart. ff. de negot. geſt. Cardoſ. verbo verbum num.* 16. Idem procedit in verbis contractus *Surd. deciſ.* 288. *num.* 27. *Mendez à Caſtro in praxi Luſit. lib.* 3. *cap.* 15. *num.* 10.

7. Verba debent intelligi ſecundum communem uſum loquendi *l. librorum,* §. *quod tamen*

men Caſſius, ubi Bart. ff. de legat. 3. l. Labeo ff. de ſupelle. leg. l. cum de lanionis §. item, verſ. optimum ergo ff. de fund. inſtruct. l. cum autem Cod. de donat. ante nupt. Surd. conſ. 313. *num.* 87. *& conſ.* 454. *num.* 18. *Cardin. Mantic. de conjecturis ultimar. volunt. lib.* 3. *tit.* 8. *num.* 1 *Luſit. Fr. Anton. à Souſa in relect. de cenſuris bullæ cœnæ cap.* 2. *nu.* 4. *& cap.* 6. *diſp.* 39. *nu.* 3. *& cap.* 7. *nu.* 5. Nam vulgaris appellatio pro lege habetur *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 11. *nu.* 68. *&* 69. *& gloſ.* 13. *num.* 62. Et verba debent intelligi ſecundum conſuetudinem regionis *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 78. *nu.* 29. Et attento jure communi, non ſpeciali *l. fin. C. de his qui ve. æta. impe.*

8. Verba ſecundum communem hominum intellectum ſunt intelligenda *Perez l.* 2. *gloſ. cornudo in princip. tit.* 9. *lib.* 8. *ordin.* Et verba obſcura ſunt reducenda ad communem ſenſum *Cardoſ. in praxi judicum, & advocat. verbo verbum num.* 8. Et verborum communis ſenſus, qualitas, & conditio perſonarum attendenda eſt *Socin. reg.* 536. *limit.* 8. *Cou. de ſponſal. p.* 2. *cap.* 4. §. 1. *num.* 2. Unde verba intelliguntur ſecundum qualitatem perſonæ, ad quam referuntur *l. plenum §. equitii ff. de uſu, & habitat. l. ex militari ff. de milit. teſta.*

9. Verba debent intelligi ſecundum ſubjectam materiam, & naturam contractus *l. cum pater §. donatum ff. de legat.* 2. *l. ſi uno, & ibi*

 Bart.

Bart. ff. locati, l. ſed & ſi poſſeſſori 11. §. *item ſi juravero ff. de jurejur. l. fin. C. de non num. pec. l. cum manu ſata in fin. ff. de contrah. empt. l. damni infecti in princip. ff. de damno infect. l. fluminum* §. *hæc ſtipulatio ff. eod. tit. l. Proculus ff. de uſufr. l. ſi ſtipulatus ff. de uſur. l. ubi ita donatur ff. de donat. cauſa mortis, l. inſulam ff. de præſcript. verb. l. ſi olei C. locati, cap. conſtitutus de religioſis domibus, cap. ſolitæ de majo. & obed. Everard. in topic. legal. loco* 46. *Maſcard. de probat. concl.* 1131. *nu.* 20. *Menoch. de præſump. lib.* 3. *q.* 104. *nu.* 28. *Surd. deciſ.* 2. *nu.* 13. *& deciſ.* 43. *nu.* 16. *& de alim. tit.* 1. *q.* 42. *num.* 24. *& tit.* 5. *q.* 1. *num.* 26. *Pichard. in diſp. de mora nu.* 127. *Cald. Pereira de extinct. emphyt. cap.* 1. *num.* 35. *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 48. *num.* 53. 54. *&* 58. *Cardoſ. in praxi judicum & advocat. verbo verbum num.* 4. *Brunor. à Sole in locis commun. eod. verbo nu.* 19. *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 62. *in noviſſ. & deciſ.* 398. *nu.* 4. *tom.* 1. *p.* 1. *Cardin. Tuſch. tom.* 8. *lit. V. concl.* 95. *Cardin. Seraphin. Rota Romana deciſ.* 121. *num.* 11. *& deciſ.* 398. *num.* 7. *& deciſ.* 541. *nu.* 6. Et verba impropriari debent, ut conveniant materiæ, de qua agitur, §. *nunc autem admonendi ubi gloſ. in verbo dederint, inſtit. quibus alien. li. vel non.* Et verba quamtumvis præciſa reſtringuntur ſecundum ſubjectam materiam *Flor. vari. q.* 24. *num.* 33.

20. Verba

20. Verba debent intelligi, cum effectu *l. 1. §. hæc verba ff. quod quiſque juris, l. pen. §. docere ff. ne quis eum l. quoties ff. qui ſatiſd. cog. l. 4. §. condemnatum ff. de re judic. l. ſi Barſatorum C. de fidejuſſor. cap. relatum ubi gloſ. de clericis non reſiden. cap. qualiter ubi gloſ. ult. de pactis, cap. ſi à judice de appellat. lib. 6. Thomas de Thomaſettis reg. 304. Surd. conſ. 3. num. 25. & conſ. 179. num. 49. Ignat. del villar in ſylva reſponſ. reſp. 1. num. 25. Luſit. Frat. Anton. à Souſa in relect. de cenſuris bullæ cœnæ cap. 4. diſp. 26. num. 2. & cap. 11. num. 6. & cap. 12. diſp. 63. num. 2. Aloyſ. Ricci. curiæ Archiepiſcop. Neapol. deciſ. 41. num. 3. p. 2. Ugolin. de offic. & poteſt Epiſcopi cap 36. §. 1. nu. 2. Cardin. Tuſch. tom. 8. lit. V. concl. 90. Cardoſ. in praxi judicum, & advocat. verbo verbum nu. 5. Franciſ. Galet. in margarita caſuum conſcient. verbo verba.* Et voluntas intelligitur cum effectu *l. ſi conſtiterit* ubi *gloſ. ff. fini. regundor.*

11. Verba debent aliquid operari, *l. 3. in princip. ff. de jure jur. l. ſi quando 109. ff. de legat. 1. l. fin. ff. ne quid in loco publ. cap. ſi Papa in fine de privileg lib. ſexto, cap. ſi à judice, de appellat. eod. lib. Crav. conſil. 25. num. 3. Maſcard. de probat. concl. 595. vol. 2. Surd. deciſ. 64. nu. 19. & conſil. 127. nu. 9. & conſil. 218. nu. 15. & conſil. 270. numer. 10. Burg. de Paz conſ. 25. numer. 21. Tiraq. de jure conſtit. p. 3. limit. 30. num. 36.*

num. 36. *& de retract. convent.* §. 1. *gloſ.* 2. *nu.* 24. *& numer.* 45. *Pichard. ad* §. *quod ſi fugerit num.* 15. *inſtit. de empt. Guter. pract. lib.* 3. *q.* 15. *num.* 39. *Cald. Pereira de renovat. emphyt. q.* 11. *num.* 14. *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel.* §. 7. *proœm. num.* 127. *Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ.* 47. *numer.* 17. *& deciſ.* 106. *num.* 19. *Laſit. Benedict. Ægid. in repet. l. ex hoc jure ff. de juſtit. & jure p.* 1. *cap.* 8. *num.* 2. *Bertazol. de clauſulis inſtrument. clauſula* 21. *gloſ.* 14. *num.* 10. *& in repetit. l. ſi quis major. C. de tranſact. num.* 241. *Cardin. Tuſch. tom.* 8. *lit. V. concl.* 85. *faciunt quæ Menoch. conſ.* 378. *num.* 33. *Avil. ad cap.* 1. *Prætor. verbo nillevaran. num.* 14. *pag. mihi* 57. *Mari. Antonin. vari lib.* 1. *reſol.* 9. *num.* 4. *& reſol.* 50. *num.* 9. *& lib.* 3. *reſolut.* 4. *num.* 8. Et verba ita debent intelligi, ne maneant ſine effectu, *l. ſi ſtipulatus fuero ff. de verb. oblig. Menoch. conſil.* 122. *num.* 48. *& conſil.* 373. *num.* 8. *Surd. de alim. tit.* 9. *q.* 16. *num.* 60. *cum ſeqq.* Nam verborum ſubſtantia, & effectus, non ſonus attendi debet *l. inſulam ff. de præſcript. verb. cap. in tantum de ſimon. Surd. deciſ.* 303. *num.* 5. *& conſ.* 3. *num.* 26. *cum ſeqq. & de alim. tit.* 9. *q.* 16. *num.* 22. *Flamin. de reſignat. tom.* 2. *lib.* 8. *q.* 8. *nu.* 134. *Pinel. in rub. de reſcind. vendit. par.* 2. *cap.* 1. *nu.* 3. *in fin. Mari. Antonin. d. lib.* 1. *reſol.* 1. *nu.* 7. Item ut aliquid operentur, debent potius impropriari, & ad impropriam ſignificationem

trahi;

trahi, quam ut ſint ſuperflua *l. ſi tam anguſti, ubi Angel. ff. de ſervit. l. ſi tibi, ubi Bart. & doct. ff. ſi cert. pet. cap. ſi ſententia de ſentent. excomm. lib. ſexto, Surd. de alim. tit. 2. q. 1. num.* 39. *& deciſ.* 195. *num.* 2. *Cald. Pereira de extinct. emphyt. cap.* 7. *num.* 33. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo verba* 3. *&* 13. Et verba ſunt interpretanda, ut aliquid operentur etiam in diſpenſatione, & in quacunqne alia materia ſtricta, & odioſa *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 352. *num.* 2. *tom.* 1. *p.* 1. Procedit principium hoc in contractibus *l. ſi ſtipulatus ff. de uſur.* & in ſtatutis *l.* 1. *in fi. ff. ad municip.* ac in privilegiis *d. cap. ſi Papa, Bertazol. in d. l. ſi quis major numer.* 243. *cum duobus ſeqq.* ubi *num.* 246. aſſerit quod verbum etiam minimum aliquid operari debet. Limita tamen cum *Menoch. conſ.* 179. *num.* 20.

12. Verba in dubio accipienda ſunt in propria ſignificatione *l. non aliter, ff. de leg.* 3. *Ioan. Petr. Monet. de diſtribut. quotid. p.* 2. *q.* 11. *numer.* 100. Et de verbis legis idem reſolvit *Ioſeph. de Seſſe de inhibit. cap.* 4. §. 5. *num.* 19.

13. Verba dubia in potiori ſignificatu ſunt accipienda, & ſecundum ſenſum grammaticalem *l.* 1. §. *qui in perpetuum ff. ſi ager vectig. l.* 1. §. *ſi is qui navem ff. de exercitor. act. inſt. de jure natur. gent. & civil.* §. *quod jus quidem civile in fine,* ubi appellatione juris indefinite intelligitur de

jure

jure civili Romanorum propter excellentiam, *cap. pen. de ſentent. excom. Surd. conſ. 230. numer. 20. Menoch. de præſum. lib. 3. q. 39. à numer. 8. Card. Mantic. de conjectur. ultim. volunt. lib. 5. tit. 1. num. 6. Fr. Anton. à Souſa in relect. de cenſuris bullæ cænæ cap. 2. nu. 4. Benedict. Ægid. in repetit. l. ex hoc jure ff. de juſtit. & jure p. 1. cap. 10. nu. 37. Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. cap. 14. numer. 24. Cardin. Tuſch. tom. 8. lit. V. concl. 101. Barthol. Perett. ad extravag. ambitioſæ de rebus eccleſiæ non alien. num. 15. pag. 92.* Et verba dubia, quæ habent varium ſignificatum, debent intelligi in eo ſignificatu qui eſt aptior *l. quoties id ſermo ff. de regul. juris Card. Tuſch. d. lit. V. concl. 98.*

14. Verba in dubio ſunt interpretanda naturaliter, proprie, & vere; non autem accidentaliter, civiliter, & ficte, *l. fin C. de his qui ven. ætat. impet. l. fideicommiſſum ff. de condit. & demon. l. ex ea parte, §. in inſulam, ff. de verb. oblig. l. ſi quis ita §. fin. ff. de legat. 2. Card. Tuſch. tom. 8. lit. V. concl. 102. Mari. Antonin. vari. lib. 1. reſol. 4. nu. 9. Franciſc. Galett. in margarita caſuum conſcient. verbo verba, Cardin. Mantica de conjecturis lib. 3. tit. 4. nu. 13. Gallin. de verborum ſignificat. lib. 2. cap. 21. numer. 8. & lib. 3. cap. 19. nu. 2. Nicol. Garcia de beneſi. p. 7. cap. 9. nu. 32. Tiraq. de jure mariti gloſ. 7. num. 14. & de jure primog. q. 1. num. 10. & q. 34. nu. 17. & q. 40. nu. 134.*

Digitized by Google

numer. 134. *& in tract. de mort. p.* 3. *declarat.* 1. *num.* 1. *Menoch. de præſumpt. lib.* 4. *q.* 81. *nu.* 19. *& conſ.* 97. *num.* 86. *Surd. deciſ.* 303. *numer.* 1. *& conſ.* 90. *num.* 24. *Cald. Pereira de nominat. emphyt. qu.* 13. *num.* 12. *col.* 2. *in fine*, *Cardoſo in praxi judicum verbo verbum num.* 6.

15. Verba in dubio ſunt intelligenda ſimpliciter, & non ſecundum quid, *l. hoc legatum in fine, ff. de legat.* 3. *l.* 1. *§. ſi quis ſimpliciter, ff. verbor. oblig. Card. Tuſch. tom.* 8. *lit. V. concl.* 92. Et verba ſimpliciter prolata, ad intellectum legum referri debent, *l.* 1. *C. de fruct. & lit. expen.* Et verba ſimpliciter prolata intelliguntur de primo actu, *l. dotis promiſſio, ff. de jur. dot. l. boves, §. hoc ſermone, ff. de verborum ſignificat.* notavi ſupra *lit. S. num.* 7. *& lit. D. num.* 36.

16. Verba dubia debent intelligi ſecundum naturam rei, cui adjiciuntur, *Card. Tuſch. tom.* 8. *lit. V. concl.* 96. junctis ſupra notatis *hac eadem lit. num.* 9.

17. Verba in dubio ſunt intelligenda, rebus ſic ſtantibus, *l. quod Servius, ubi gloſ. in verbo poteſt, ff. de condict. ob cau. l. fin. §. idem quæſiit, ff. de condict. indeb. l. Paulo Callimacho, §.* 1. *ff. de legat.* 3. junctis ſupra notatis *lit. C. nu.* 61. *& lit. D. nu.* 28. Et verba in dubio potius modaliter, quam conditionaliter intelliguntur, *l. quæro*, *§. inter locatorem, ff. loca.* Modus enim in dubio potius præſumitur, quam conditio,

Menoch.

Menoch. de præſump. lib.4. q.175. num.15. Molin. de primog. lib. 2. cap. 12. nu.9. Barb. in rub. ff. ſolut. matrim. p. 1. nu. 28. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 44. numer. 17. & cap. 136. nu.14. Rota Romana apud Farin. deciſ.362. nu.1. in noviſſ.

18. Verba in dubio de actu valido ſunt intelligenda, *l. 4. §. condemnatum, ff. de re judic. Cardin. Tuſch. tom. 8. lit. V, concl. 99. & ſeq.*

19. Verba dubia contra proferentem ſunt interpretanda, *l. veteribus 40. ubi Bart. ff. de pactis, l. quicquid aſtringendæ, ff. de verbor. obligat. l. Labeo, ff. de contrah. empt. l. qui cum, §. fin. ff. de tranſact. l. 2. tit. 33. par. 7. Menoch. conſ. 110. num. 36. & conſ. 179. num. 19. Surd. deciſ. 322. nu. 63. & de alim. tit. 6. q. 1. nu. 26. [& dec. 202. nu. 19.] D. Barb. in l. ſi quis intentione ambigua 66. num. 28. ff. de judiciis, Mendez à Caſtro in praxi Luſit. lib. 1. cap. 3. nu. 41. Cardoſ. in praxi judicum, & advocatorum, verbo verbum, nu. 9. Cardin. Tuſch. tom. 8. lit. V. concl. 106. Mari. Antonin. vari. lib. 2. reſol. 23. n. 19.* [Et contra eum qui habetur pro proferente, uti ad cujus utilitatem etiam ab alio proferuntur. *v. Peck. in c. 57. contra nu. 3. 6. de R. I. Maran. p. 6. de confeſ. nu. pen.*] Quod licet verum ſit in contractibus, ſecus fit in libellis, *l. inter ſtipulantem, §. ſi Stichum, ff. de verborum oblig. Bald. conſ. 489. nu. 3. in fin. Caſtrenſ. conſ. 199. nu. 4.*

lib. 2.

lib. 2. Roman. conſ. 136. in princip. Ægid. deciſ. 733. in fin. Cur autem in judiciis fiat interpretatio in favorem proferentis, non verò in contractibus, vide *Cardin. Mantic. de tacitis, & ambiguis convent. lib. 2. tit. 4. num. 99. cum ſeqq. & alios relatos ab Alphan. collect. 248.*

[Reus cum dolum adhibet, ex eo quod actor intellexit judicari debet *c. 9. & c. 13. §. ex his 22. qu. 5. Vultej. inſtit. de nupt. in princip. numer. 25.*]

20. Verba ambigua ſunt interpretanda ſecundum jus commune, & ſtatuta, *cap. cum dilectus de conſuetud.* Et ſecundum intentionem proferentis, [*l. 96. de R. I. v. & l. 47. de O. & A. l. 83. §. 1. l. 99. l. 110. §. 1. de V. O.*] *l. ſi quis intentione, ff. de judiciis.* Et ubicunque verba ſunt ambigua, nec aliter conſtat de voluntate, diſpoſitio vitiatur, *l. in ambiguo ff. de reb. dub. l. duo ſunt Titii, ff. de teſta. tutel.* Et in delictis debent capi in meliorem, vel mitiorem partem, *l. ſi præſes, & l. pen. ff. de pæn. l. hæ enim cauſæ, in princip. ff. de ſuſpect. tuto.* [*l. pen. ff. ad exhib. v. Bull. conſ. 5. qu. 6.* ubi de minante vindictam.]

[Cum in verbis nulla eſt ambiguitas non debet admitti voluntatis quæſtio *l. ille 25. §. 1. de leg. 3o. l. 7. §. ff. de ſuppel. lig.*]

[Nec aliter a verborum ſignificatione recedi oportet, quam cum manifeſtum eſt aliud

ſenſiſſe teſtatorem *l.non aliter* 69.*de leg.* 3°. *late Caſtil.* 4. *cont.* 6. *Decker.* 2. *diſſ.* 1. *num.* 31. *v. ſup. num.* 5.]

21. Verba univerſalia omnia includunt, quia qui omne dicit, nihil excludit, *l. Iulianus, ff. de legat.* 3. *Cardin. Tuſch. tom.*8. *lit.V. concl.* 121. Et notatum eſt ſupra *lit.* O. *num.* 4. Reſtringuntur ſecundum ſubjectam materiam, *l.* 3. §.*ſi quis hæredi, ff. de ſtatu liber. Rota Romana apud Farin. deciſ.* 542. *num.*4. *tom.* 2. *p.* 1. Reſtringuntur etiam ne abſurdi, aut iniqui quicquam ſequatur, *l. ut gradatim,* §. *ſed ſi lege , ff. de muner. & honor. Mari. Antonin. vari. lib.*2.*reſol.* 40. *num.* 11. & 18. ubi *nu.* 12. & 19. aſſerit, quod reſtringuntur ad id,quod eſt æquum, & ne quis indebitè damnum pati valeat,vel ad alium lucrum perveniat indebitè cum jactura alterius.

22. Verba generalia generaliter ſunt intelligenda, *l.*1. §. *quod autem, ff. de aleator. l.in fraudem,& ibi Bald. ff. de teſtam. milit. l.de pretio, ff. de public. in rem act. l. ſi ſervitus, ff.de ſervit. urban. præd. l. regula ,* §. *ult. ff. de jur. & facti ign. l. fin. in fin. C. de dotis promiſſ. l. ſi finita ,* §. *de cæteris , ff. de damn. infec. l.* 1. §. *generaliter, ff.de legat. præſtan. Afflict. deciſ.* 319. *nu.* 3. *Tiraquel. in l. ſi unquam in princip. num.* 118. *C. de revocandis donat.* Thomas de Thomaſettis regul. 131. *Surd.deciſ.*122. *nu.*1. *Ojed. de beneficiorum incom-*

incompatibilit. p. 1. *cap.* 14. *numer.* 20. *Burg. de Paz conſ.* 17. *num.* 2. *Valaſc. conſ.* 113. *nu.* 21. *Surd. conſil.* 271. *num.* 28. *Ioan. Franciſc. Leo in theſauro fori eccleſ. p.* 2. *cap.* 6. *num.* 70. *Portoles in tract. de conſortibus, & fideicommiſſo legali cap.* 6. *num.* 16. *Aloyſ. Ricci. deciſ. curiæ Archiepiſcop Neapol. deciſ.* 286. *numer.* 5. *p.* 2. *& in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.* 419. *num.* 1. *& deciſ.* 605. *nu.* 2. *in* 1. *edit. & reſol.* 356. *&* 529. *in* 2. *edit. Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib.* 3. *q.* 87. *nu.* 16. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 42. *num.* 3. *Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap.* 16. *num.* 18. infinitos refert *Farin. p.* 4. *conſ.* 65. *in addit. lit. G.* quibus adde *Cardin. Tuſch. tom.* 8. *lit. V. concl.* 122. Amplia etiam in conſtitutione odioſa, pænali, & correctoria, *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 41. *nu.* 19. *& ſeq. tom.* 1. *p.* 1. Et verba generalia reſtringuntur ad ſuas cauſas, *Flamin. de reſignat. lib.* 9. *q.* 17. *nu.* 94. Et habent vim ſpecialis expreſſionis, *Guter. conſ.* 5. *num.* 4. *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 9. *nu.* 23. *cum ſeqq.* Et verba quantumvis generalia, debent reſtringi ad rationem, & cauſam propter quam fuerunt prolata, & intelligenda ſunt ſecundum ea, quæ præcedunt, *l. non eſt novum, ff. de legi. l. hæres meus,* §. 1. *ff. de leg.* 1. *Menoch. conſil.* 496. *num.* 54. *Surd. conſ.* 431. *num.* 12. [& ſecundum ſubjectam materiam *l.* 3. §. *ſi quis ff. de ſtatulib: Aug. Barb. axio.* 222. *nu.* 40. etiamſi

 ſint

ſint improprie accipienda *Cævall.com.cont.com. nu.* 828. *nu.* 26. *Alex. conſ.* 5. *lib.* 4. *nu.*

23. Verba generalia reſtringuntur ad habilia, *l. ut gradatim in princip. ff. de muner. & honor. l.* 1. *in princip.* C. *de ſacroſanct. eccleſ. Menoch. de adipiſc. poſſeſſ. remed.* 4. *num.* 755. *& de retin. poſſeß. remed.* 1. *num.* 38. *Surd. deciſ.* 112. *nu.* 2. *Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib.* 3. *q.* 85. *nu.* 61. faciunt, quæ *Hyppol. conſ.* 80. *num.* 46. *vol.* 1. *Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap.* 1. *nu.* 57. Ubi autem agitur de favore publicæ utilitatis, verba generalia non reſtringuntur ad habilitatem, *l. ſi quis in gravi*, §. *utrum*, *ubi Bart. ff. ad Syllani.*

24. Verba generalia non includunt caſus inſolitos, de quibus non eſt veroſimiliter cogitatum, *Flor. vari. q.* 24. *nu.* 33. ubi etiam aſſerit, quod verba generalia non extenduntur ad ſpeciales cauſas, res, vel perſonas. Et verba quantumcunque generalia non extenduntur ad incogitata, *l. cum Aquiliana, ff. de tranſact. cap. ne quis ubi gloſ. ult.* 22. *q.* 2.

25. Verbum generale reſtringitur per verbum ſpeciale ei [poſt] adjunctum, *Hieron. Portol. de conſortibus, & fideicom. legali cap.* 6. *nu.* 14. [*alternativè. ſcil: Sande. de alienat. p.* 2. *c.* 3. *numer.* 9. *adde ſup. not.* 6. 10.] Et verba generaliter prolata ex adjuncto interpretationem accipiunt, *l. ſed ſi adjiciatur* 13. *& ibi gloſ. ff. pro ſocio*;

Digitized by Google

ſocio, cum aliis pluribus, quæ recenſet, *Surd. conſ.* 34. *nu:* 39. & *conſ.* 315. *nu.* 26. Et verba generalia reſtringi debent, ut omnis abſurditas evitetur, *l. ſcire oportet*, §. *aliud*, *ff. de excuſat. tuto. l.* 1. *ff. ne quid in lo: ſac.* Et reſtringuntur ex veroſimili mente diſponentis, *l. Lucius* 2. §. *Lucius* 2. *ff. de legat.* 2. *l. creditor*, §. *Lucius ff. mand.* Et reſtringuntur ad conſonum intellectum, *d. l.* 1. §. *quod ait*, *ff. ne quid in lo. ſac.*

26. Verba generalia reſcriptorum reſtringuntur ſecundum jus commune, *Garc. Girond. de privilegiorum ſeu exemptionem explicat. num.* 275. ubi *num.* 276. idem aſſerit de verbis generalibus ſtatutorum. Et verbis generalibus non veniunt Principi reſervata, *Girond. nu.* 724. ubi proximè.

27. Verba ſecundum veriſimilitudinem ſunt intelligenda, quando de mente non conſtat, *Cardin. Tuſch. tom.* 8. *lit. V. concl.* 94. Et verba ad intellectum poſſibilem referenda ſunt, *l. fin. in princip. C. de contrah. & commit. ſtipulat. l. ſtipulatio iſta*, §. *hi qui ſunt*, *ff. de verborum oblig.* Et verba, quæ de jure intelligi non poſſunt, de facto intelliguntur, *l. mulier*, §. 1. *ff. de condit. inſtit. l. hæredibus*, §. *fin. in fin. ff. ad Trebellia. d.* §. *hi qui ſunt.*

28. Verba debent intelligi ſecundum tempus prolationis, *Surd. conſ.* 454. *nu.* 13. Et verba

referuntur ad tempus contractus, vel teſtamenti, *l. Rutilia Pola, ff. de contrah. empt. l. fin. ff. de legat.* 2. *Maſcard. de probat. concl.* 1416. *Valaſc. conſ.* 58. *num.* 3. *Cardoſ. in praxi judicum, & advocatorum verbo verbum numer.* 10. *&* 11.

29. Verba intelligenda ſunt per prius, & non per poſterius, *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 64. *num.* 86. [*Fuſar. de ſubſt. fideic. quæſt.* 351. *num.* 6. *l.* 8. §. 1. *ff. de ſubſt. & ibi Gothoſ.* & potius in ſpecie quam in genere. *Fuſar. d. quæſt.* 351. *num.* 5. *per l. hoc legatum, ff. de leg.* 3.]

30. Verbis ſubtiliter non eſt dialecticandum, *Cardin. Mantic. de conjectur. ultima. volunt. lib.* 1. *tit.* 1. *num.* 4. *Anton. Monach. Florent. deciſ.* 72. *num.* 27. Nam ſubtilitas reprobatur, *l. ſi fidejuſſor.* §. *quædam, ff. mand. cap. dilecti de judi. Tiraq. de pæn. temper. cauſa* 12. *num.* 3. *Thomas de Thomaſettis reg.* 288.

31. Verborum tenor ſemper eſt attendendus *Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib.* 1. *cap.* 20. *num.* 7. Et verba in omni actu, ſive diſpoſitione, ita ſunt interpretanda, ne ſibi invicem contradicere videantur, *cap. inter dilectos,* §. *cæterum de fide inſtrum. Bart. in l. fin.* §. *idem quæſiit. ff. de condict. indeb. verſ. circa prædicta.*

32. Verbo quod quis non expreſſit, mente non videtur cogitaſſe, *cap. tua, de ſponſal. cum ibi not. Cardin. Tuſch. tom.* 8. *lit. V. concluſ.* 89. *num.* 3.

num. 3. Et verba intelligi debent eo reſpectu, quo prolata ſunt, *l. debitor, §. fin. ff. ad Trebell. l. ſi pater, §. qui duos, & ibi not. Bald. ff. de adop.*

33. Verba non ſufficiunt, ubi opus eſt facto, *l. non omnes, §. fin. ff. de re milit. l. peculium in fin. princip. ff. de pecul. l. Iulianus, §. offerri, ff. de actio. empt. l. 1. §. tuliſſe in fi. ff. ad Syllan. cap. 1. & 2. de ſequeſtr. poſſeſſ. & fruct. ubi Doct. Bellac. tom. 2. commun. opin. lib. 8. tit. 27. de ſolution. num. 16. pag. mihi 392. Eſcobar de ratiocin. cap. 15. num. 44. Cardin. Tuſch. tom. 3. lit. F. concl. 21.* Et verbis aliquid exprimere, vel ſcriptura paria ſunt, *l. miles ad ſororem in princip. ff. de lega. 2.*

34. Verba non mutant ſubſtantiam rei, *l. cum falſa, C. de juris, & facti ignorantia, Menoch. conſ. 372. num. 18. cum ſeq.* Et verborum multiplicatio non neceſſaria, non mutat rerum ſubſtantiam, *l. pediculis, §. Labeo. ff. de aur. & arg. leg. Bertazol. de clauſulis inſtrum. clauſula 4. gloſ. 3. num. 3.*

35. Verborum abundantia non debet operari ultra intentionem contrahentium *Gam. Luſit. deciſ. 38. num. 2.* Et verba contrahentium recipiunt limitationem à diſpoſitione legis *l. quæro §. inter locatorem ff. loca. l. quidam cum filium ff. de verb. oblig. Alex. conſ. 133. ſuper quæſitis col. 1. vol. 5.*

36. Verba præcedentia declarant ſequentia,

tia, & è converſo *l. ſi ſervum* §. *fi. ff. de leg* 1. *Surd. deciſ.* 288. *nu.* 30. *cum ſeqq. Farin. in praxi crimin. p.* 4. *conſ.* 30. *nu.* 115. *& conſ.* 65. *nu.* 110. *Mari. Antonin. vari. lib.* 3. *reſol.* 1. *num.* 60.

37. Verba ubi ſunt clara, non eſt opus alia interpretatione *l. licet Imperator ff. de legat.* 1. *Cardin. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ.* 762. *nu.* 1. *Cardin. Tuſch. tom.* 8. *lit. V. concl.* 108.

38. Verba ubi ſunt clara, non eſt opus conjecturis, vide ſupra *lit. C. nu.* 45. Verba quæ aliquid præſupponunt, circa illud non diſponunt *l. ex facto la* 1. *ff. de hæred. inſtit. l. neque enim* §. *ſi ſervum ff. de mili. teſta. l. generaliter* §. *ſi is qui tutorem ff. de ſideicom. libert.*

[§. 3. Verba enunciativa non diſponunt *Kinſch: tr.* 7. *c.* 8. *nu.* 19. *v. Dd. in l. ex hac ſcriptura ff. de donat. & in l. ex his ff. de milit: teſtam.*]

39. Verba ubi non conveniunt, diſpoſitio non habet locum *l.* 4. §. *toties ff. de damn. infect. l. quod conſtitutum ff. de milit. teſta. Card. Tuſch. tom.* 8. *lit. V. concl.* 89. *Mari. Antonin. vari. lib.* 3. *reſol.* 9. *num.* 4.

40. Verba legis cui non conveniunt, non convenit ejus diſpoſitio, vide ſupra *lit. L. nu.* 13. Verba legum non in abſtracto, ſed in concreto intelligi debent *l. ſi in rem in princ. ff. de rei vendicat.*

[§. 4. Verba (ad vitam *tot lijf-ſtonde*) non ſemper uſumfr: ſed & quandoque proprieta-

tem relictam notant *l. ult.* (*& ibi Ant. Fab. in rat.*) *de uſufr. ear. rer. l. Titia* 34. §. *Titia* 7. *de leg.* 2°. *l. ſpecies* 15. *de aur. & arg. leg. Grivel. deciſ.* 145. *Leon. de uſufr. c.* 6. *nnmer.* 2. *Sande.* 5. 1. *def.* 2.]

41. Verba geminata majorem deliberationem inducunt, & magis operantur *l. Baliſta ff. ad Trebel. Bartazol. tract. de clauſulis inſtrument. clauſula* 4. *gloſ.* 2. *Cardin. Tuſch. tom.* 4. *lit. G. concl.* 28. *nu.* 2. *& tom.* 8. *lit. V. concl.* 158.

42. Verborum geminatio inducit enixam voluntatem legiſlatorum, vide ſupra *litt. G. numer.* 1.

43. Veriſimile quod non eſt, præſumitur falſum *Menoch. conſil.* 1. *numer.* 258. *& conſ.* 2. *num.* 300. *& conſ.* 28. *nu.* 25. *& conſ.* 188. *numer.* 11. *& conſ.* 199. *num.* 12. *& de arbitr. lib.* 2. *caſu* 85. *Maſcard. de probat. concl.* 740. *nu.* 35. *& concl.* 1364. *num.* 4. *Surd. de alim. tit.* 8. *q.* 12. *num.* 24. *Tiraq. in l. ſi unquam in princip. nu.* 40. *C. de revocandis donat.* Nam veriſimilitudo eſt cognata naturæ *Aym. conſ.* 269. *num.* 4. Et veriſimilia dicuntur, quæ legibus, & juri communi conveniunt, & ei non contradicunt *Menoch. conſ.* 1. *nu.* 418. *& conſ.* 380. *num.* 7. *& de arbitr. caſu* 85. *nu.* 5. *Girond. de privilegiorum ſeu exemptionum explicat, numer.* 555. Unde quod veriſimile non eſt, attendi non debet *l. fin. in princip. ff. quod met. cau. cap. quia veriſimile de*

præſumpt. Pariſ. conſ. 13. *nu.* 9. *vol.* 3. *& conſ.* 8. *num.* 7. *vol.* 4.

44. Veritas ſæpius examinata magis eluceſcit *cap. grave* 35. *q.* 9. *cap. inter dilectos de fide inſtrum. Flamin. de reſignat. tom.* 2. *lib.* 11. *q.* 11. *num.* 3. *Bovadil. in ſua polit. lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 1. *Cened. ad decretal. collect.* 119. *à nu.* 1. *Hieron. Grach. conſ. ſyndicatus nu.* 265. *cum ſeqq. Fr. Didacus Murillo en la fundacion milagroſa de la capilla Angelica del Pilar cap.* 5. *in princ. pag.* 31. Nam veritas diſputando invenitur *l. munerum* §. *fin. ff. de muner. & honor. Card Tuſch.* 3. *tom. lit. D. concl.* 507. *num.* 1.

45. Veritas prævalet exiſtimationi, ſeu opinioni, & plus valet quod in veritate, quam quod in opinione conſiſtit, *l. regula* 9. §. *qui ignoravit ff. de juris, & facti ignorantia, l.* 4. §. *quoties, ff. de manumiſſis vindicta, l.* 1. §. *ſi à pupillo ibi, ut hic plus ſit in veritate, quam in exiſtimatione mentis, ff. pro empt.* §. *ſi quis rem ſuam inſtit. de legat. Menoch. de præſumpt. lib.* 1. *q.* 31. *num.* 4. *Mendez à Caſtro in praxi Luſit. lib.* 2. *cap.* 3. *numer.* 19. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo veritas nu.* 45. *Pichard. ad d.* §. *ſi quis rem nu.* 3. Et per rationem veritas habetur, *l. ſolam, C. de teſtib. l. ſcire, ff. de legi.*

46. Veritas, & rei ſubſtantia plus valet, quam ludibrium verborum, *Garc. Girond. de privilegiorum, ſeu exemptionum explicat. nu.* 845.

Unde

Unde veritatis fides verborum adminicula non deſiderat, *l. 1. C. ſi min. ab hæred ſe abſti.*

47. Veritas, & rerum ſubſtantia hominum denominatione non mutatur, *Guter. pract. lib. 3. q. 84. num. 2.* Et veritas rerum geſtarum erroribus non vitiatur, *l. illicitas*, §. *veritas*, *ff. de offic. præſid.*

48. Veritati ſemper adhærendum eſt, quia amicus Socrates, ſed magis amica veritas, de quo vide plura per *Probum in addit. ad Ioan. Monach. in cap. nemo deinceps num. 77. cum ſeqq. de elect. lib. ſexto*, *Menoch. conſ. 112. nu. 17.* ſemperque eſt attendenda veritas, *Flamin. de confident. q. 46. nu. 61.* Et qui veritatem ſequitur, Deum ſequitur *cap. quiſquis 11. q. 3.* Et veritatis ſectatores Deo placent, ut dicit *gloſ. in l. puniri, C. ſi contra jus, vel utilit. publ.* Et eſt veritas ſuper omnia amanda, & ſequenda, *l. ſi ita legatum, ff. de condit. & demonſt. Flamin. d. tract. de confident. q. 65. nu. 13.* Eſt baſis atque fundamentum juſtitiæ, qua virtute nulla præclarior *Bald. conſ. 343. col. pen. lib. 1.* plures refert *Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. reſolut. 234. num 6. in 2. edit.* Et eſt res ſolidiſſima, & murus inexpugnabilis, *Afflict. deciſ. 235. nnm. 7.* Et omnia vincit, *cap. veritate, & ſeq. 8. diſt. Roland. conſ. 5. nu. 19. & conſ. 33. nu. 41. lib. 4.* Et illi omnia cedunt, *Roland. conſ. 11. n. 2. & 3. lib. 3.* Item immutabilis eſt, & perpetua, ex *Ariſtot.*

lib. 4.

lib. 4. *Metaphyſ. cap*. 5. Unde curſus temporis non mutat ſubſtantiam veritatis, *l. ſicut falſi C. ad leg. Cornel. de fal.* Et propter noſtrum affirmare, vel negare, rei veritas non mutatur, *l. aſſumptio, ff. ad municip.*

49. Verum eſſe non poteſt, quod falſo principio infirmatur, *l. cum filius*, §. *hæres, ff. de legat*. 2. *Cravet. conſ*. 1000. *pro genero numer*. 37. *Anton. Monach. Florent. deciſ*. 48. *num*. 6.

50. Via una electa, non poteſt ad aliam recurri, ut per *Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ. num*. 72.

51. Via quod una prohibetur, non debet alia aliquo colore admitti, *l. nec per ſe, C. de hæredibus inſtitut. Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ*. 28. *num*. 11.

52. Viam, quam quiſque ſibi elegit, ſequi debet, *l. ſi mulier*, §. *fin. ff. quod met. cau. facit cap. cum omnes, circà fin. de conſtitutio. & cap. quod ſemel de regul. juris lib. ſexto, Surd. conſ*. 377. *numer*. 3. *Farin. in praxi crimin. p*. 6. *q*. 175. *nu*. 199. *Mari. Anton. vari. lib*. 2. *reſol*. 17. *num*. 8.

53. Via eſt admittenda, per quam ad jus commune reditur, *l. ſi unus*, §. *pactus ne peteret, ff. de pactis, cap. ab exordio* 35. *diſt. Rebuf. in praxi benefic. tit. differentiæ inter privilegium numer*. 6. *Cov. vari. lib*. 3. *cap*. 6. *num*. 4. *Guter. conſ*. 1. *nu*. 37. Et facilis eſt reditus ad jus commune, *Ioan. Petr. Monet. tract. de option. cap*. 8. *nu* 39.

Et

Digitized by Google

Et favorabilis eſt diſpoſitio, qua revertimur ad jus commune, *gloſ. in cap. ſtatutum, verbo numerandum, de præb. lib. 6. ubi not. ita Luſit. Fr. Anton. à Souſa in relect. de cenſuris bullæ cœnæ cap. 16. diſp. 83. num. 6. Alex. Rauden. de ſucceſſ. Regni Portugal. reſp. 2. num. 42.*

54. Viam nemo videtur eligere, per quam judicium ſuum ſubvertatur *l. 3, verſ. nec credendus, ff. de militari teſtament. l. quoties 13. ff. de rebus dubiis, l. quoties, ff. de verborum obligat. text. optimus in cap. abbate juncta gloſ. verbo potius, de verborum ſignificat.* cum aliis, de quibus *Menoch. de præſumpt. lib. 6. q. 4. à princip. Cardin. Mantic. de conjecturis ultimar. voluntatum lib. 2. tit. 1.*

55. Vigilantibus, & non dormientibus jura ſubveniunt, *l. pupillus, ff. quæ in fraudem creditorum, l. non enim, ff. ex quibus cauſis majores, l. veluti, ff. de edendo, l. quod forte, l. ſi finita, §. ſi quis metu, ff. de damno infecto, capit. nunciatum* 84. *diſt. Surd. conſ. 4. num. 11. Vitalis de Cambanis tract. clauſularum pag. mihi 36. numer. 12. Bovadil. in ſua politica lib. 3. cap. 4. num. 54. & nu. 83. Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ. 206. nu. 19. & 44. Cardoſ. in praxi judicum, & advocatorum, verbo jus num. 12. Cæſar. Argel. de contradictore legitimo q. 2. num.* 109. Et deceptis, non autem decipientibus jura ſubveniunt, *l. 2. §. verba, ff. ad Vellejan. l. ſi is qui minorem, C. ſi minor*

ſe

Digitized by Google

ſe majorem dixerit, capit. cum univerſorum, de rerum permutatione, Menoch. de præſumpt. lib.6. q. 78. *Thomas de Thomaſettis reg.* 88. ubi dicit procedere, quando deceptio magna eſt, & conſiderabilis.

56. Vim vi repellere licet, *l. ut vim, ff. de juſtitia, & jure, l.* 1. *& tot. tit. ff. de vi, & vi armata, l. ſcientiam*, §. *qui cum aliter, ff. ad legem Aquiliam, l. is qui aggreſſorem, & l. ſi quis percuſſorem, C. ad legem Corneliam de ſicar. cap. ſignificaſti in* 2. *de homicidio, cap. ſi verò, de ſententia excommunicationis, capit. dilecto eod. tit. lib.* 6. cum aliis, quæ adducit *Fr. Anton. à Souſa in relect. de cenſur. bulla cœnæ cap.* 12. *diſp.* 62. *nu.* 2. *& cap.* 15. *diſp.* 78. *num.* 3. *Aloyſ. Ricci. deciſ. curiæ Archiepiſcop. Neapol. deciſ.* 16. *num.* 10. *p.* 2. *Ugolin. de officio, & poteſt. epiſcopi cap.* 29. §. 1. *verſ. ſecundò non polluitur, Barthol. Perett. ad extravag. ambitioſæ, de rebus eccleſ. non alien. verbo infringere num.* 38. *Ioan. Maria Bellet. diſquiſit clericalium, p.* 1. *tit. de diſciplina clericali*, §. 5. *num.* 103. *pag.* 67. *Cardin. Tuſch. tom.* 8. *lit. V. concl.* 213. *Ioſeph. Aldrete in allegat. juris pro omnimoda regularium exemptione p.* 2. *cap.* 1. *n.* 2. *Thomas de Thomaſettis reg.* 306. ubi aſſerit procedere, quando vis vi repellitur ob neceſſariam defenſionem ſui corporis, & cum moderamine inculpatæ tutelæ, cui ſubſcribit *Bellet. d. p.* 1. *tit. de favore clericorũ canonis*, §. 2. *n.* 2. *p.* 180.

57. Vin-

57. Vincens vincentem te, multo magis vincit te, *l. de acceſſionibus, ff. de diverſis, & temporalibus præſcriptionibus, l. æquiſſimum, ff. ad Tertyllianum, gloſ. proximis in auth. defuncto, C. ad Orficianum, gloſ. in l. uſucapio, C. de pignor. Thomas de Thomaſettis reg.* 282. *Alexan. Rauden. de ſucceſſ. Regni Portugal. reſp.* 2. *num.* 117. *Everard. in topic. legalib. loco* 67. *Surd. conſil.* 125. *num.* 14. *& conſil.* 138. *num.* 18. *&* 19. *& conſil.* 416. *num.* 2. *&* 25. ubi de intellectu hujus principii agit, *Cardin. Tuſch. tom.* 8. *lit.* V. *concl.* 208. ubi *num.* 5. declarat, quod vincens vincentem te, multo magis vincit te, procedit, quando ille, qui te vincit, & tu eſſetis ejuſdem generis, rationis, & ordinis, quia tunc argumentum procedit, aliàs non, & *num.* 6. ampliat, ut procedat argumentum, quando ego, qui vinco te, habeo cauſam à te, quia ſi vinco te, multo magis alium, quem tu vincis, & *num.* 13. limitat in diverſo caſu, quia ſi vinco te ad taxillos, tu vincis alium ad brachia, non vincam ad taxillos, vel brachia illum, quem tu vincis, & *num.* 14. limitat, quando victoria non eſt per modum pugnæ, ſed per accidens: ut ſi puer per accidens, vincat fortem, ego vinco puerum, vel propterea vincam fortem, & *num.* 15. limitat in diverſo genere, diverſa ratione, & diverſo ordine, quia nunquam argumentum procedit, *& num.* 16. limitat, quando

do non eſt eadem ratio excluſionis in omnibus. Procedit regula hæc ubi victus vincitur ex eodem jure, non autem ex diverſo, ita deciſum fuit in *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 59. *num.* 2. *in fine tom.* 1. *par.* 1. An, & quando procedat regula iſta in ſucceſſionum, & aliorum actuum materia? ultra citatos, vide *Couvari. lib.* 1. *cap.* 7. *num.* 3. *in verſ. item adverſus principalem. Menoch. conſ.* 4. *num.* 33. *& conſ.* 126. *num.* 25. *& conſ.* 234. *num.* 16. *Decian. conſ.* 13. *num.* 38. *lib.* 3. *& conſ.* 58. *num.* 20. *lib.* 5. *Gabr. lib.* 4. *commun. tit. de ſucceſſ. ab inteſt. concluſ.* 4. *Molin. de primog. lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 16. *Philipp. Porti. lib.* 3. *reg.* 27. *Cardin. Mantic. de conject. ultim. volunt. lib.* 10. *tit.* 7. *num.* 6. plures refert *Caſtil. lib.* 3. *quotid. cap.* 30. *per totum.*

48. Vincula duo magis ligant, vide ſupra *lit. D. num.* 69. Virtus unita, fortior eſt ſeparata, *l. qui patri, ff. de acquirenda hæreditate, l. ſi autem in fin. ff. de aqua plu. arcenda.*

[§. 5. Vita partus non probatur quolibet motu, ſed per *extenſionem membrorum*, nempe brachiorum & crurium: *aut arctationem* aut oculos apertos & poſtea clauſos, vel pulſum ſyſtolem aut diaſtolem, flatus emiſſionem aut vagitum potius. *Sande.* 4. 8. *def.* 8. *Charond. in memor. verb. enfans*: *Magon. dec. Florent.* 41. *Bart. in tract. Teſtimon.* §. *mortuum*

tuum hominem numer. 37. *& in l.* 20, §. *ſi dubitatur ff. quemadmod. teſtam.aper. gl. & Cyn. in l. ſi quidem* C.*ſol. matr. v. &* Chopin.*de privil. ruſt. c.* 8. Cujac. *lib.* 4. *ſent. tit.* 9. *verſ. ſeptimo menſe: l.* 3. C. *de poſthum. hæred. inſt. & ibi* Goth. *l. quod dicitur ff. eod. & ibi* Bart. *l.* 12. *ff. de ſtat. hom.*]

59. Vitia qui aliorum punit, ſua prius corrigere ſtudeat, *cap. qui ſine* 3. *q.* 7. Nam abſurdum eſt in alio velle corrigere, quod in ſe ipſo vigere conſpicitur, *l. ſi uxor*, §. *judex, ff. ad leg. Iuliam de adulter. l. in arenam*, §. *fin.* C. *de inoffic. teſtamento.* Unde dictum eſt, qui carpit mores labe carere debet, nemo enim poteſt alium corrigere, qui tacitus reſpondeat eadem commiſiſſe, *cap. judicet.* 3. *q.* 7. *cap. eſto* 95. *diſt. cap.* 1. *& per totam* 32. *q.* 6.

60. Ultima derogant prioribus, *l. ſi mihi*, §. *in legatis l ff. de legat.* 1. *l. pacta noviſſima*, C. *de pactis*, *Cardin. Tuſch. tom.* 8. *lit.* V. *concl.* 228. cum aliis ſupra relatis *lit.* P. *numer.* 32.

61. Ultima mora nocet, vide ſupra *lit.* M. *num.* 33. ubi notatum eſt.

62. Ultimus rei ſtatus inſpiciendus eſt in omni materia, *l. illud.* C. *de collationib. l. ſi mater,* C. *ne de ſtatu defunctorum*, *capit. cum veniſſent*, *de inſtitution. cap. conſultationibus*, *de jure patronatus*, *Maſcard. de probat. concluſ.* 175. *num.* 8.

num. 8. *Menoch. de præſumption. lib.* 3. *quæſt.* 6. *numer.* 39. *Grammat. deciſ.* 67. 6. *Pallador. lib.* 2. *rerum quotid. cap.* 5. *numer.* 19. *Mari. Antonin. variar. lib.* 1. *reſolut.* 20. *numer.* 14. Unde in beneficialibus ultimus ſtatus beneficii inſpiciendus eſt, & maximè conſideratur, ut per *Beninten. deciſ.* 23. *numer.* 11. *Dec. conſ.* 126. *nnmer.* 3. *Gabr. conſil.* 185. *numer.* 2. & 23. *vol.* 2. *Lambert. de jure patron. lib.* 3. *q.* 7. *princip. art.* 7. *numer.* 7. & *lib.* 2. *p.* 1. *quæſt.* 3. *princip. art.* 21. *numer.* 1. *Maſcard. de probation. vol.* 1. *concluſ.* 172. *numer.* 8. & *vol.* 2. *concluſ.* 956. *numer.* 6. quos adducit *Mari. Antonin. d. lib.* 1. *reſolut.* 55. *numer.* 6. quibus adde *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 5. §. 2. *num.* 14. & §. 3. *numer.* 18. & *gloſ.* 45. §. 2. *numer.* 14. *noviſſimè Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.* 153. *numer.* 46. *Mari. Antonin. Genuenſ. in praxi curiæ Archiepiſcop. Neapol. cap.* 100. *verſic. quod ſi*, *Anton. Monach. Bonon. deciſ.* 36. *numer.* 13. *cum ſeq.* Etiamſi ſint beneficia jurispatronatus, ex *Crav. conſ.* 322. *col. pen. Rolan. conſ.* 47. *numer.* 38. quos cum aliis citat *Mari. Antonin. d. lib.* 1. *reſol.* 80. *numer.* 7. Quod verum eſt, etiamſi appareret de variatione, *Vincent. de Franch. deciſ.* 85. *num.* 2. *p.* 1. Limita, niſi conſtet de contrario ſtatu legitimo præcedente, *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 188. *numer.* 1. *tom.* 1. *p.* 1.

63. Una

63. Una eademque res non debet diverſo jure cenſeri, vide ſupra *lit.* I. *num.* 48.

64. Unius dictum, dictum nullius, vide ſupra *lit.* D. *num* 25. Voluiſſe non præſumitur quis, quod non expreſſit, notatum eſt ſupra *lit.* L. *num.* 32.

65. Voluntarium à principio, ex poſt facto efficitur neceſſarium, *l. ſicut ab initio*, C. *de actionibus, & obligationibus*, *Eſcobar. de ratiocin. cap.* 6. *num.* 21. cum aliis adductis ſupra *lit.* C. *numer.* 59.

66. Voluntarium factum latius interpretatur lex, quam neceſſarium, *Bertazol. tract. clauſularum inſtrumentalium clauſula ſecunda, gloſ.* 2. *num.* 5.

67. Voluntas in mente retenta nihil operatur *l. ſi repetendi*, *ff. de condictione ob cauſam. Brunor. à Sole in locis communibus, verbo propoſitum*, *Rota Romana apud Farinac. deciſ.* 354. *numer.* 6. *tom.* 1. *p.* 1.

[Teſtator de feudis teſtando exprimere debet ſe uti licentia ſibi à domino conceſſa: ſi enim neque de feudis neque de licentia teſtandi mentionem faciat, diſpoſitio quoad feuda nulla eſt: quia duo ſpecialia non ſubintelliguntur: *Kinſchot. trac.* 7. *c.* 1. *nu.* 2. 3. *Menoch.* 6. *præſ.* 6. *numer.* 12. *l.* 1. C. *de dot. prom. l.* 12. C. *de teſtam. milit.*]

[Non ſufficit teſtatorem voluiſſe niſi diſpo-

Digitized by Google

ſuerit *v. Mynſ. conſ.* 50. *l.* 9. *ff. de hær. inſt.* Tuld. *C. de verb. ſig: num.* 13.]

[Nam qui aliud dicit quam vult, neque id dicit quod vox ſignificat, quia non vult, neque id quod vult, quia id non loquitur, *l.* 19. *de uſufr. legat. l.* 4. *de leg.* 1. Quia quod ſenſit non dixit, quod dixit non ſenſit: *Tulden. d. num.* 13. *v. & Mod. Piſtor: qu.* 130. *numer.* 65. 66.]

68. Voluntas facto magis, quam verbis declaratur, *l. Paulus, ff. rem rat. haberi, l. reprehendenda, C. de inſtitutionibus, & ſubſtitutionibus, l. pro hærede, ff. de acquirenda hæreditate, Aym. conſ.* 204. *numer.* 11. *cum ſeqq. Menoch. conſ.* 1. *nnm.* 264. *& conſ.* 5. *numer.* 16. *& conſ.* 110. *numer.* 1. *cum ſeqq. & conſ.* 158. *num.* 48. *Maſcard. de probation. concluſ.* 1415. *numer.* 34. *Surd. deciſ.* 194. *num.* 21. *& conſ.* 371. *num.* 65. *Rota Romana apud Farinac. deciſ.* 582. *numer.* 7. *tom.* 2. *p.* 1. *Valaſc. conſ.* 169. *numer.* 11. *Cald. Pereira de reſolut emphyt. cap.* 11. *numer.* 20. *Paul. Montan. tract. de tutelis cap.* 33. *num.* 535. *Gonzal. ad regul.* 8. *Cancel.* §. 4. *proæm. numer.* 71. *Mendez à Caſtro in praxi Luſit. lib.* 3. *cap.* 11. *numer.* 9. *Scacci. de appellat. q.* 17. *limit.* 2. *à numer.* 23. *cum ſeqq. Mari. Antonin. vari. lib.* 2. *reſol.* 11. *num.* 65. *ubi numer.* 89. declarat procedere, quando factum eſt determinatum ad quid certum præſumendum, ſecus ſi eſt inde-

ter-

terminatum, & indifferens citans *Maſcard. de probat. concl.* 45. *num.* 5. Facta enim ſunt potiora verbis, *l. de pupillo*, §. *meminiſſe*, *ff. de novi operis nunciatione.*

69. Voluntas præferenda eſt verbis, [*Radel. deciſ.* 57. *pr. v. tamen Gadd. in l.* 1. *num.* 66. 67. *de V.S.*] *Mendez à Caſtro in praxi Luſit. lib.* 3. *cap.* 15. *numer.* 11. *col.* 2. Et voluntas regulatur à mente, *Mendez à Caſtro d. numer.* 11. Et ex conjecturis declaratur, *Surd. deciſ.* 7. *numer.* 12. [Et declaratio ejus facta in una parte teſtamenti trahitur ad alias: & declaratio ejus in una perſona extenditur ad alteras *l. utrum ff. de petit. hæredit. Cravet. conſ.* 62. *numer.* 10.]

70. Voluntas durare præſumitur, niſi contrarium probetur, *Cardin. Tuſch. tom.* 8. *lit. V. concluſ.* 296. Et præſumitur durare, maxime cum nulla cauſa mutationis apparet, *Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ.* 43. *numer.* 23. Nam voluntatis mutatio non præſumitur, *l. eum qui*, *ff. de probationibus*, *cap. ſcribam*, *de præſumptionibus*, *Pichard. ad princip. inſtit. de ademp. legatorum numer.* 4. *Menoch. conſ.* 317. *numer.* 29. *Surd. deciſ.* 111. [70. *numer.* 12.] *numer.* 9. & *deciſ.* 288. *numer.* 36. *Flamin. de reſignat. lib.* 9. *q.* 25. *numer.* 16. *Cald. Pereira de poteſtate eligendi*, *cap.* 3. *numer.* 41. & *capit.* 10. *num.* 54. & *de empt. cap.* 23. *num.* 65. *Stephan. Gratian.*

Marchia deciſ. 19. *numer.* 27. *& deciſ.* 43. *numer.* 23. *Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.* 92. *num.* 3. *in* 1. *edit. & reſolut.* 77. *nu.* 3. *in* 2. *edit. Brunor. à Sole in locis comm. verbo voluntas* 9. *Franciſ. Molin. de ritu nupt. lib.* 3. *q.* 7. *numer.* 2. [*adde Treutl.* 2. 10. 7. *b, not. Tulden. lib.* 2. *inſt. tit.* 7. *c.* 5.]

71. Voluntas contrahentium præſumitur eſſe conformis diſpoſitioni juris communis, *Bertazol. in repetit. l. ſi quis major, C. de tranſact. num.* 683. junctis ſupra notatis, *lit.C. num.*65. [& ſi quid contra leges voluit & diſpoſuit, minime eſt obſervandum: *Gædd. in l.* 120. *nu.* 3. *de V. S.*]

72. Voluntas coacta voluntas eſt, *l. ſi mulier* 21. §. *ſi metu coactus, ff. quod metus cauſa, l. qui ita in princip. ff. ad Trebellianum, cap. meritò* 15. *p.* 1. *Philoſoph. lib.* 3. *Ethicor. cap.* 1. *D. Thom.* 1. 2. *q.* 6. *art.* 8. *Nav. in man. prælud.* 6. *num.* 4. *&* 6. *Cov. de ſponſal. p.* 1. *cap.* 4. §. 1. *à nu.* 11. *Thomas de Thomaſettis reg.* 76. *Luſit. Emmanuel Figueira de Negreiros in introductione ultimarum voluntatum lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 33. *cum duobus ſeqq. Franciſc. Molin. de ritu nuptiar. lib.* 3. *q.* 98. *nu.* 6. *Cardin. Tuſch. tom.* 8. *lit. V. concl.* 280. *cum ſeq. Cardin. Seraphin. Rota Romana deciſ.* 1350. *nu.* 9. obiter *Morl. in emporio juris p.* 1. *tit.* 2. *in prælud. num.* 112. qui rationem hujus principii conſtituit in eo, quia qui vi coactus aliquid facit

cit, id potius videtur malefacere quam pati, ex *tex. in l. ſi patrem 22, ff. de ritu nuptiarum.* Declara, quod licet voluntas coacta ſit voluntas, non tamen dici poteſt quod ſit voluntas ſpontanea, ſed dicitur voluntas qualificata, ut poſt *Abb.* & alios dicit notab. *Dec. in l. velle non creditur ſub num. 6. verſ. 4. & ult. ff. de regulis juris*, quæ non eſt propriè voluntas, ſed ſecundum quid, ut bene dicit *idem Dec. in d. l. velle non creditur num. 3.*

[§. 6. Voluntates teſtatorum, ut leges ſervandæ §. *diſponat. in auth. de Nupt. coll.* 4. & magis inſpiciendæ quam verba: *l. cum inter C. de fideic. libert: l. hæredes mei* §. *cum ita ff. ad Treb. l. pen. ff. de leg.* 1. *l. licet Imp. & ibi Bart. ff. eod. l. ex facto ff. de hæred: inſtit.* niſi ſit legibus contraria.]

[Nihil eſt quod magis hominibus debeatur, quam ut ſupremæ voluntatis liber ſit ſtylus, & licitum quod iterum non redit arbitrium: *l.* 1. *C. de SS. eccl. l. in re mandata. C. mand. l. nemo C. de judic. Gædd. in l.* 120. *nu.* 3. *de V. S. per l. ex qua perſona de reg. jur.*]

[Debet tamen diſpoſitio & voluntas hominis cum legis & juris diſpoſitione, tanquam cum ſua cauſa finali, convenire ac formari, ita ut ſi ab ea diſſentiat, potius pereat, *l. nemo poteſt.* 55. *& ibi Dd. de leg.* 1. *l. non dubium C. de ll. l.* 15. *filius ff. de cond. inſt. Gæd. d. nu.* 3.

 [Hinc

[Hinc ſi pater habens liberos legittimos concubinę & filio naturali ultra unciam relinquat, pro non relicto & non donato habetur: *l. matrem & Auth. nunc ſoli C. de nat. lib. &c. Gad. ibid*]

[Non ergo obſtat voluntatem teſtatoris manifeſtam in teſtamentis tanquam reginam ſequendam eſſe, eamque inſtar legis haberi neceſſariò ad obedientiam obligantis: *l. ſi ita ſcriptum de leg.* 1. *l. in conditionibus de C. & D. §. diſponat. Nov.* 22. *de Nupt. Gad. ibid.*]

[Hoc enim in obtinet ſi omnia ritè licitè & ſecundum jura fuerint acta atque diſpoſita. *Gad. ibid. poſt Iaſon.* & ideo inutiliter ſcripta accedunt omnia cauſæ, hoc eſt inſtitutioni illius qui res capere poteſt, *Gad. ibid.*]

[Quinimò voluntas teſtatoris ſervanda in his, quæ ex ipſius teſtatoris diſpoſitione abſque juris neceſſitate veniunt, in iis vero quæ ex legis proviſione neceſſaria deſcendunt, ſi quid contra illam legem diſpoſuit, minime obtemperandum: *Iaſ. d. l. nemo poteſt* 55. *de leg.* 1. *numer.* 33. *arg. l.* 1. *C. de uſufr. l. ſcire C. ut in poſſ. legat. l. hoc modo* 63. *l. cum tale* 71. *& ſi arbitratu de C. & D. l. cerdonem* 42. *& ibi gloſ. de oper. libert. Gad. d. numer.* 3. *adde ſup. lit.* F. 17. *not.*]

[Nec ſufficit dicere teſtatorem interrogatum ita diſpoſiturum fuiſſe, ſi non diſpoſuerit,

rit. *Viv. deciſ.* 283. *num.* 6. *Sande.* 4. 5. *deſ.* 8. *verſ. pro Camſtranis & ſeq.* Theſ. 1. *qu. for.* 17. *numer.* 7.]

[Et teſtatoris voluntas intelligenda de iis quæ potuit relinquere, *Mantic. de conject.* 2. 2. *numer.* 14. 15. *VVameſ.* 5. *civ. conſ.* 11. *num.* 7. 16. 32.]

73. Voluntas ultima deambulatoria eſt uſque ad mortem, *l.* 4. *ff. de adimendis legatis, l. cum hic ſtatus*, §. *ait oratio, ff. de donationibus inter virum, & uxorem, cap. cum Marthæ verſ. cæterum de celeb. miſſarum, Menoch. conſ.* 329. *num.* 6. *Pinel. in rub. C. de reſcindenda venditione pag.* 1. *capit.* 3. *numer.* 24. *Guter. de juramento confirmatorio p.* 2. *cap.* 1. *à numer.* 1. *Cardoſ. in praxi judicum, & advocatorum, verbo teſtamentum numer.* 67. *Cardin. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſi.* 296. *numer.* 2. *Pichard. ad* §. *poſteriore numer.* 9. *inſtitut. quibus modis teſtamenta infirmentur, & ad princip. inſtitut. de ademptione leg. numer.* 9. & 23.

[Et Nemo ſibi legem dicere poteſt, ne à priore voluntate liceat recedere, *text. in l.* 22. *de legat.* 3. & *l.* 7. §. 8. *ff. de donation. int. vir. & uxor.*]

74. Voluntas morte extinguitur, *l.* 4. *ff. locati, l. cum hic ſtatus*, §. *fin. ff. donat. inter virum, & uxorem, cap. ſi gratioſè, de reſcript. in* 6. *Franciſc. Molin. de ritu nuptiarum lib.* 3. *q.* 14.

 num. 7.

Digitized by Google

numer. 7. *Vitalis de Cambanis tract. clauſularum inſtrumentalium pag. mihi* 56. *num.* 5.

75. Voluntas, & propoſitum diſtinguunt omne factum, *l. qui injuriæ, & l. verum eſt. ff. de furtis*, cum aliis citatis *lit. D. num.* 11.

[§. 7. Veritas & eventus attenditur magis in delictis, quam voluntas & propoſitum. *l. quoniam multa* 6. *& ibi Dd. C. ad L. Iul. de vi. publ. Farinac. qu.* 126. *num.* 61. *Oſaſc. dec.* 105. *numer.* 8.]

76. Voluntatem ab initio, vel ex poſt facto intervenire paria ſunt, *l. ſi autem plures, in princip. ff. de aqua pluvia arcenda.* Paria enim ſunt aliquid ab initio eſſe tale, vel ex poſt facto devenire ad tale, *l. nec intereſt, ff. ad legem Falcidiam, l. pen. ff. de actionibus empti.*

77. Vox unius, vox nullius, *cap. veniens in fine de teſtibus, cap. cum à nobis eod. tit. cap. quoniam, de probationibus, Ludov. Rodolphin. variàrum quæſt. lib.* 2. *q.* 51. *num.* 41. *Thomas de Thomaſettis reg.* 307. ubi aſſerit procedere in teſte. Teſtimonium enim unius non probat, *tex. eſt in cap. licet univerſis, d. cap. veniens, cap. in omni negotio, de teſtibus, l. jus jurandi, C. eod. tit.* reſolvunt *Gabr. commun. opinion. lib.* 1. *titul. de teſtibus, concl.* 1. *Menoch. de arbitrar. judicum lib.* 2. *caſu* 99. *num.* 19. *Aldovin. conſ.* 14. *num.* 27. *& conſ.* 22. *num.* 12. *& conſ.* 26. *à num.* 37. *Peregr. conſ.* 2. *num.* 38. *verſ. ad condemnationem*

lib. 2.

Digitized by Google

lib. 2. *Ceval. commun. contra commun:* q. 494. *num.* 1. *Fr. Ludov. Miranda de ordine judiciario quæſt.* 23. *art.* 1. *Valaſc. conſult.* 73. *Cald. Pereira quæstionum forenſ. conſil.* 26. *numer.* 11. *Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap.* 140. *numer.* 4. *Amat. Roder. in pract. cap.* 7. *de forma probationis à num.* 18. *Curi: Philip. p.* 1. §. 17. *à nu.* 23. plus refert *Cened. ad decretum collect.* 9. *numer.* 3. & multo plures *Farin. in praxi crim. p.* 2. *tit. de oppoſit. contra perſonas teſtium q.* 63. *numer.* 1.

[§. 8. Uſuræ uſurarum non debentur *l. placuit* 29. *ff. de uſur. l. ut nullo* 28. *C. eod.*]

[Fallit quando non petuntur acceſſorie ad aliud intereſſe, ſed principaliter ut ſors vera, nam tunc poſt moram debetur intereſſe illius intereſſe. *Barboſ. ad d. l.* 28. *numer.* 4. *Trentac. lib.* 1. *reſ.* 1. *de intereſſe num.* 37. *Fab. C. de uſur. def.* 23. *Menoch.* 2. *arb.* 119. *numer.* 18. 19. 20. 27. 28.]

[Fallit quoque cum agitur de intereſſe damni emergentis, nam & tunc intereſſe alterius intereſſe exigi poteſt. *Barboſ. d. l.* 28. *in fi. post plures Dd. ibi alleg. Menoch. d. caſ.* 119.]

[Fallit quoque moribus noſtris in fiſci & civitatum debitis, quorum uſuras in ſortem redigere, ejuſque denuo uſuras exigere receptum eſt, teſte *Groenevveg. ad d. l.* 28.]

[Fallit denique quando aliquis pro alio ſolvit

vit debitum & intereſſe, & poſtea repetit ab eo pro quo ſolvit, tunc enim debetur intereſſe, etiam reſpectu illius intereſſe quod ſolvit, quoniam ejus reſpectu omne ſors eſt. *Trentac. d. reſ. 1. num. 37. & alii ibi alleg.*]

76. Utile per inutile non vitiatur, *l. 1. §. item quæritur, ff. de aqua quotid. & æſtiva, l. Padius ff. de receptis arbitris, l. qui teſtamento, ff. de excuſationibus tutorum, l. eos 26. ubi gloſ. verbo de ſuperfluo, C. de uſuris, cap. turbat 37. diſt. cap. utile, & cap. non debet, de regulis juris lib. 6. Thomas de Thomaſettis reg. 309. Cardin. Tuſch. tom. 8. lit. V. concluſ. 373.* Intellige in ſeparabilibus, & in his quæ ſunt diviſibilia, *l. certi condictio, §. 1. ff. ſi certum petatur, l. 1. §. ſimiliter, l. 4. §. ſi is qui duplam, ff. de verborum obligationibus, d. l. 3. §. Trebatius, ff. eo. tit. de aqua quotidiana, & æſtiva, l. 1. §. publicani, ff. de publicanis, & vectigalibus, l. ſancimus 5. C. de donationibus, Bart. in l. Græce, § 1. ff. de fidejuſſoribus, Caſtrenſ. conſil. 89. numer. 1. vol. 2. Roman. conſil. 66. numer. 1.* quos refert *Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſiaſtici reſol. 373. numer. 2. in 2. edit.* eſt communis ex citatis *à Tiraq. de retract. tit. 1. ad finem, numer. 74. & tit. 2. ad fin. numer. 145.* ſequitur *Molin. de primogen. lib. 1. cap. 21. numer. 28. verſ. ut tamen, Mantu. dialog. 96. Covar. lib. 2. vari. cap. 16. numer. 5. verſ.*

verſ. non obſtat, Sarmi. lib. 3. *ſelect. cap.* 5. *Ugolin. de offic. & poteſt. epiſcopi cap.* 41. §. 1. *numer.* 2. *Peregr. lib.* 3. *conſ.* 29. *num.* 14. *Surd. conſ.* 380 *numer.* 52. *& conſ.* 428. *à num.* 20. *Cabed. diverſorum lib.* 2. *cap.* 16. *Caſtil. controverſ. juris lib.* 1. *cap.* 7. *num.* 27. *Dom. Chriſtophor. de Paz in ſcholiis ad leges ſtyli lege* 200. *numer.* 75. *Vitalis de Cambanis tract. clauſularum inſtrumentalium pag.* 58. *num.* 16. *Cardin. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ.* 483. *num.* 8. *Cald. Pereira quæſt. forenſium conſ.* 33. *numer.* 47. *& de empt. cap.* 32. *numer.* 36. *Cardin. Mantic. de tacitis, & ambiguis conventionibus tom.* 2. *lib.* 16. *tit.* 36. *numer.* 3. *Tuſch. d. concl.* 373. *numer.* 1. Limita in individuis ut per *text. in d.* §. *item quæritur &* §. *Trebatius, d. l. Græce,* §. *illud, ff. de fidejuſſoribus, Surd. de alim. tit.* 7. *q.* 17. *numer.* 27. *& deciſ.* 7. *numer.* 35. *Cæſar Argel. de contradictore legitimo q.* 10. *numer.* 149. *Tuſch. ubi proximè numer.* 41.

79. Utilitas publica præfertur privatæ, *l. munerum,* §. *item, ff. de muneribus, & honoribus, l. ſancimus,* C. *de ſacroſanctis eccleſiis, l. unica,* §. *fin.* C. *de caducis tollendis, auth. res quæ,* C. *communia de legatis, cap. mutationes* 7. *q.* 1. *cap. bona de poſtulatione prælatorum, Surd. dec.* 255. *numer.* 11. *Mexi. tract. taſſæ panis concl.* 4. *num.* 17. *Avil. ad cap.* 1. *prætorum numer.* 6. *pag. mihi* 42. *Menchaq. illuſtr. quæſt. cap.* 5. *numer.* 16. *Cabed.*

Luſi-

Digitized by Google

Luſitaniæ deciſione 74. *nu.* 5. *p.* 1. *Garci. Girond. de privilegiorum, ſeu exemptionum explicat. num.* 902. *Thomas de Thomaſettis in floribus legum reg.* 308. ubi aſſerit procedere, quando in communi utilitate privata etiam includitur. Intellige etiam, quando utilitas publica venit principaliter, non quando ſecundario, *Surdus dec.* 62. *numer.* 9.

BIBLIOTECA

INDEX

INDEX
PRINCIPIORUM,
ET
LOCORUM COMMUNIUM

Utriuſque Juris, quæ in hoc libello continentur.

Abſens pag. 1.
Ablativus 1.
Abſolvere 2.
Abſolutus 2.
Abſolutoria. 2.
Abſurdum 3.
Abundans 3.
Acceſſorium 3.
Accidens 5.
Accingendus 6.
Accuſator 6.
Acquirendum 6.
Acta 6.
Actio 7.
Actor 10.
Actum 13.
Actus 15.
Additamentum 25.
Æquiparatum 25.
Æquitas 25.
Affectus 26.
Affectio 28.
Afflictus 28.
Agens 29.
Agere. 30.
Allegare 30.
Allegatio 30.
Alienabilis 31.
Alienatum 31.
Alienum 31.
Aliud 32.
Alimenta 32.
Alteri 33.
Ambigua 33.

Amicitia

I N D E X.

Amicitia 33.
Amiſſum 34.
Annale 34.
Annexum 35.
Anima 35.
Antecedens 36.
Approbare 37.
Approbatum 37.
Arbitrium 38.
Augmentum 38.
Arma 97.
Ars 97.
Aſſerens 97.
Aſſuetum 98.
Auctoritas 98.
Argumentum. 98.

B.

Benefacere 99.
Beneficium 100.
Bona 101.
Bona fides 102.
Bonus. 102.

C.

Calliditas 103.
Caſus 103.
Cauſa 107.
Certus 113.
Charitas 113.
Civitas, Civis 115.
Circuitus 119.
Clarum 119.
Clauſula 116. 175. 252
Commodum 119.
Commune 120.
Communio 121.
Conceſſum 121.
Concluſio cauſæ 122.
Conditio 122.
Connexum 126.
Confeſſio 127.
Confiteri 128.
Conjectura 129.
Conjuges 129.
Conſentire 130.
Conſequens 131.
Conſilium 132.
Conſuetudo 134.
Continentia cauſæ 113.
Contractus 136.
Contrarium 140.
Copulatum 143.
Correctio 143.
Correctum 143.
Correlativum 144.

Corpus

Corpus 145.
Crimen 148.
Culpa. 148.

D.

DAmnum 149.
Dare 150.
Debitor 151.159.
Declarare 151.
Declaratio 151.
Definitio 152.
Delictum 153.
Demonſtrare 157.
Denominatio 157.
Dictum 158.
Dies 158.
Dignum 160.
Diſpoſitio 161.
-- Teſtatoris 165.
Diſtinguens 166.
Diverſum 166.
Diverſitas 166.
Divinare 167.
Dolus 401. 167.
Donare 171.
Donatio inter conjuges. 130. 374.
Dubium 172.
Dubius 417. 174.
Duo ſpecialia 174.416.
Duplex funiculus 174.

E.

EFfectus 176.
Electio 177.
Eligere 177.
Emergens 178.
Errans 178.
Error 179.
Eſſentia 180.
Exceptio 180.
Excipiens 182.
Executio 182.
Exemplum 183.
Exitus 185.
Experientia 185.
Expreſſum 185.
Extremum. 189.

F.

FAcere 189.
Factum 190.
Falſum 199.
Fama 199.
Familiaritas 200.
Favor 200.
Feudum 201.
Fictio 202.
Fieri 204.

Fides 202.
Filii 205.
Finis 205.
Forma 206.
Forum 209.
Fraus 209.
Fruſtra 210.
Fundamentum 212.
Funiculus 212.
Futurum. 212.

G.

GEminatio 213.
Generalis 214.
Genus 216.
Gratis 218.
Gravare 218.
Gravatus 220.
Gravamen. 254.

H.

HAbere 220.
Habile 205.
Habitus 221.
Homo 221.
Honor 222.
Hodie. 223.

I.

IActare 224.
Ignorans 224.
Ignorantia 225.
Illatio 225.
Immunitas 226.
Impedimentum 226.
Impeditus 227.
Imperare 227.
Impoßibile 227.
Inanis 229.
Incertitudo 229.
Incluſio 230.
Incommodum 231.
Incontinenti 231.
Indefinita 231.
Inferior 234.
Infinitas 234.
Iniuria 235.
Inſtituere 235.
Intellectus 235.
Intentio 236.
Intereſſe 159.236.
Interpretari 237.
Interpretatio 237.
Interrogatus 238.
Iudex 239.

Iudica-

Iudicatum 240.
Iudicium 241.
Iura & Qualitates 242. 245.
Iuramentum 242.
Ius 244.
Iuſte 250.
Iuſta cauſa. 251.

L.

LArgius 251.
Legatarius 251.
Legatum 253.
Legittimatus 259.
Legittima 267.
Lex 180. 255.
Liberum 267.
Liberale 268.
Limitatum 268.
Locupletari. 268.

M.

MAgis 269.
Major 269.
Majus 270.
Mala 270.
Male 270.
Mali 273.
Malitia 272.
Malum 273.
Malus 275.
Mandatum 275. 284.
Mandatarius 276.
Medium 276.
Melius 277.
Membrum 278.
Mendacium 279.
Mens 279.
Mentiri 279.
Meum 279.
Milites 130. 280.
Minimum 281.
Minor 282.
Minus 282.
Modicum 282.
Mora 159. 283.
Mos 283.
Moriens 283.
Mors. 284. 236.

N.

NAtura 284.
Naturalis 285.
Naturaliter 285.
Neceſſarium 285.

Neceſsitas 286.
Negans 288.
Negatio 288.
Negativa 288.
Negligentia 289.
Nemo 289.
Neſcire 291.
Nihil 291.
Nolle 292.
Nominatio 292.
Non ens 292.
Non eſſe 293.
Non fieri 294. 244.
Non minus 293.
Non debet 295.
Non omnia 295.
Non poſſe 296.
Non præſtat 296.
Non ſuccedere 296.
Noſtrum 296.
Notorium 296.
Nullum 296.
Nullatenus. 299.

O.

OBligatio 159.
Obſcure 300.
Odium 300.
Officium 300.
Omne 301.
Onus 302.
Operarius 303.
Opus 303.
Oppoſitum 304.
Ordo. 329. 304.

P.

PActum 306. 374.
Pacta nuptialia 129.
Par 308.
Pares 309.
Paria 309.
Paries 310.
Parum 310.
Pater 311.
Pecunia 311.
Pœna 158. 312.
Periculum 316.
Peritis 316.
Permiſſum 316.
Perſona 317.
Pluralis 317.
Pluralitas 318.
Plus 319.
Poſſe 320.
Poſſeſſor 320.

Poſsidens

Poſſidens 322.
Poſterius 322.
Potentia 323.
Præſcriptum 324.
Præſumptio 324.
Prælatio 329.
Pretium 377.
Primordium 325.
Principium 326.
Prior 327.
Privatio 329.
Privilegiatus 330.
Privilegium 332.
Probare 333.
Probatio 333.
Probatum 335.
Proœmialia 335.
Prohibens 336.
Prohibere 336.
Prohibita 337.
Prohibitum 339.
Propter 340.
Proteſtatio 341.
Puniendus. 341.

Q.

QUalitas & jura 245. 342.

Quis.qua.quod 344.&c.

R.

RAtio 349.
Reditus 352.
Regula 352.
Renunciatio 212.
Res 377. 353. 357.
Res publica 115.
Reus 401. 354.
Relatum 354.
Remedium 356.
Reprobatio 357.
Reſolutum 363.
Reſpondere. 363.

S.

SAlarium 276.
Scire 364.
Sententia 365.
Separata 365.
Sequentia 366.
Sermo 366.
Signum 367.
Simile 368.
Singularia 368.
Singula 368.

Solem-

INDEX.

Solemnitas 369.
Solvere 370.
Sponſio 372.
Statutum 260. 372.
Stipulatio intereſſe 159.
Subjectum 375.
Subrogatum 375.
Superior 377.
Suburbia 377.
Supellex 377.
Superfluum. 378.

T.

TAcens 378.
Tacitum 381.
Tempus 382.
Teſtamenti forma 206. 280.
Titulus 325. 384.
Teſtator 384.
Totum 384.
Tractus 385.
Turpitudo 385.
Turpius. 387.

V.

VElle 388.
Verba 389.
Vendito Comitatu 388.
Verba ad vitam 408.
Veriſimile 409.
Veritas 426. 410.
Verum 412.
Via 412.
Vigilans 413.
Vis 414.
Vincens 415.
Vincula 416.
Vitia 417.
Vita Partus 416.
Ultima 417.
Ultimus 417.
Una 419.
Voluntarium 419.
Voluntas 401. 320. 419.
Vox 426.
Uſura 427.
Utile 428.
Utilitas. 429.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Neceßitas 286.
Negans 288.
Negatio 288.
Negativa 288.
Negligentia 289.
Nemo 289.
Neſcire 291.
Nihil 291.
Nolle 292.
Nominatio 292.
Non ens 292.
Non eſſe 293.
Non fieri 294. 244.
Non minus 293.
Non debet 295.
Non omnia 295.
Non poſſe 296.
Non praſtat 296.
Non ſuccedere 296.
Noſtrum 296.
Notorium 296.
Nullum 296.
Nullatenus. 299.

O.

OBligatio 159.
Obſcure 300.
Odium 300.
Officium 300.
Omne 301.
Onus 302.
Operarius 303.
Opus 303.
Oppoſitum 304.
Ordo. 329. 304.

P.

PActum 306. 374.
Pacta nuptialia 129.
Par 308.
Pares 309.
Paria 309.
Paries 310.
Parum 310.
Pater 311.
Pecunia 311.
Pœna 158. 312.
Periculum 316.
Peritis 316.
Permiſſum 316.
Perſona 317.
Pluralis 317.
Pluralitas 318.
Plus 319.
Poſſe 320.
Poſſeſſor 320.

Poßidens

INDEX.

Poſsidens 322.
Poſterius 322.
Potentia 323.
Præſcriptum 324.
Præſumptio 324.
Prælatio 329.
Pretium 377.
Primordium 325.
Principium 326.
Prior 327.
Privatio 329.
Privilegiatus 330.
Privilegium 332.
Probare 333.
Probatio 333.
Probatum 335.
Proœmialia 335.
Prohibens 336.
Prohibere 336.
Prohibita 337.
Prohibitum 339.
Propter 340.
Proteſtatio 341.
Puniendus. 341.

Q.

Qualitas & jura 245. 342.
Quis.quæ.quod 344.&c.

R.

Ratio 349.
Reditus 352.
Regula 352.
Renunciatio 212.
Res 377. 353. 357.
Res publica 115.
Reus 401. 354.
Relatum 354.
Remedium 356.
Reprobatio 357.
Reſolutum 363.
Reſpondere. 363.

S.

Salarium 276.
Scire 364.
Sententia 365.
Separata 365.
Sequentia 366.
Sermo 366.
Signum 367.
Simile 368.
Singularia 368.
Singula 368.

Solem-

INDEX.

Solemnitas 369.
Solvere 370.
Sponſio 372.
Statutum 260. 372.
Stipulatio intereſſe 159.
Subjectum 375.
Subrogatum 375.
Superior 377.
Suburbia 377.
Supellex 377.
Superfluum. 378.

T.

Tacens 378.
Tacitum 381.
Tempus 382.
Teſtamenti forma 206. 280.
Titulus 325. 384.
Teſtator 384.
Totum 384.
Tractus 385.
Turpitudo 385.
Turpius. 387.

V.

Velle 388.
Verba 389.
Vendito Comitatu 388.
Verba ad vitam 408.
Veriſimile 409.
Veritas 426. 410.
Verum 412.
Via 412.
Vigilans 413.
Vis 414.
Vincens 415.
Vincula 416.
Vitia 417.
Vita Partus 416.
Ultima 417.
Ultimus 417.
Una 419.
Voluntarium 419.
Voluntas 401. 320. 419.
Vox 426.
Uſura 427.
Utile 428.
Utilitas. 429.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google